

מגזין מיוחד המאגד
עבורכם את מבוחר
עלוני השבוע

✦
שנה חמישית
גיליון מספר 473

✦
פסח
תשפ"ג

מזרחימיה

להרשמה לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.

לחצו כאן

זמן קצת ויציאת השבת

ר"ת	מוצ"ש	ער"ש	
08:19	07:39	06:25	ירושלים
08:16	07:41	06:41	בני ברק
08:18	07:41	06:32	חיפה
08:17	07:41	06:41	אשדוד
08:18	07:40	06:24	בית שמש
08:18	07:41	06:42	קרית גת
08:18	07:40	06:35	נוף הגליל

פנים מאירות 8 ירושלים
טל' 02-500-4569
So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס מהיר ומתקדם

בעל ה"זרע שמשון" רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זיע"א
הבטיח ברכות וישועות מופלגות לעוסקים בתורתו וכך כתב בהקדמה לספרו:
**"ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת
במותב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תליא"**

"מתיקות שבמרור"

"ליל הסדר בבית אבא ז"ל חקוק עוד בעצמותי, מאז לפני כשישים שנה, באותם ימים בברית המועצות מרכזי חיי היהדות שלי, היה אבא ז"ל, שהידר בתמימות, בקיום אותם מצוות שהכיר,

מסכת פסחים ק"ח: "דרש רבא: 'דלותי ולי יהושיע' אמרה כנסת ישראל: 'אף על פי שדלה אני מן המצוות לי נאה להושיע'. רבנו הזרע שמשון זיע"א מסביר מה הכוונה 'דלה מן המצוות' ע"פ המדרש ביתרו: 'כבד את אביך ואת אמך': 'אמר רבי אבא בר כהנא שלא תהיה יושב ושוקל מצוותיה של תורה איזה שכרה מרובה □ תני רבי חייא משל למלך שהיה לו פרדס ולא גילה לפועליו איזו נטיעה שכרה מרובה". מפרש רבנו, שכנסת ישראל אומרת לפני הקב"ה: אתה לא הודעתני שכרן של מצוות כדי שאלך בתמימות לפניך, וא"כ יתכן שאדם ישמור ויקיים רק מצוות כאלו ששכרן מועט, ולכן דלה אני מן המצוות, אך לי נאה להושיע- מחמת שקיימתי את המצוות בתמימות! 'ועוד י"ל שהשי"ת נתן לפתאים המקיימים מצוות בתמימות, דין שומר הפרדים שאינו יכול לדעת איזה שכרה מרובה".

כאמור, ההלכות והמנהגים שאבא שמר עליהם בתמימות וישירי הסדר בנוסח ובנעימה הקרלניאית היו משוש חיי, כך, כשאבא נפטר בגיל שבעים ושש נכנסתי לדיכאון עמוק: אין לי שום מושג איך להיות יהודי! נפשי כה צמאה ונשמתני כה השתוקקה ללמוד תורה, לדעת את ה' אך אין בנמצא ספרים יהודים ולו הבסיסים ביותר כמו חומש ומשנה. באותה תקופה איבדתי את טעם החיים כפשוטו. הייתי בשנות העשרים לחיי, עבדתי כמהנדס מצליח, מומחה בתכנון טכנולוגי לבניינים. הייתה זו עבודה מסודרת שהכניסה לי משכורת של מאה ועשרים רובל לחודש, אבל באותם ימים הלכתי כמו מכונה לעבודה. עשית מה שנדרש וחזרתי לבית דודתי ז"ל לאבלי ודיכאון. הדודה שזכתה פעם אחת בילדותה לנסוע לרבי מסטאלין- רבי ישראל זיע"א (הפרנקפורטער) הייתה מספרת לי אז סיפורים על הרבי, וכשרק שמעתי את השם: "רבי ישראל" התעוררתי מדיכאוןי ובלעתי בשקיקה את דבריה. משסיימה חזרתי לאבלי. חשתי כי טוב מותי מחיי.

הדודה שלי יחד עם שלושת שכניה היו מהמיוחסים שזכו במכשיר טלפון משותף, כך שהשיחות שערך השכן הנוצרי היו נשמעות היטב בביתנו. יום אחד אני שומע מספר רבי יוסף, שהשכן מספר לחברו בטלפון כי שמע שבמוסקבה הדפיסו אלף עותקים של הברית החדשה. הבנתי שלפי כללי השוויון של הקומוניזם, אמורים היו להדפיס גם אלף עותקים מהתנ"ך, ומשכך הבנתי שעלי להגיע למוסקבה לחפש תנ"ך. ברם, לא ידעתי איך אגיע למוסקבה - מדובר בנטיעה של יום שלם ברכבת מאזור מגורי בקייב ועד למוסקבה. לא היה באפשרותי לעזוב את מקום עבודתי, ובנוסף, באותם ימים סוכני ה.ק.ג.ב היו עוצרים אנשים ברחוב ושואלים להיכן פניהם מועדות. וללא סיבה ברורה ומסמכים תואמים, הטיוול היה מסתיים בבית הסוהר.

ויחי ממחרת, המנהלת בחברה הגדולה בה עבדתי, אספה את העובדים באמרה שהחברה קבלה הזמנת תכנון לשיפוץ מפעל ענק, בכפר הסמוך למוסקבה, והיא מחפשת עובד בכיר לשליחות זו. כמובן שהחברה ממנת את כל העלויות מלון אוכל ורכבות. אני, שהתרגשתי מהשגחה פרטית זו, הצעתי מיד את עצמי, אך המנהלת אמרה שיש עובדים יותר ותיקים ובכירים ממני, והיא מעדיפה להציע להם, ובכלל אינה בטוחה כי אני הצעיר מספיק מומחה לפרויקט כה גדול ומורכב. למעשה, המפעל שכן בכפר סמוך לבית סוהר ענק לפושעים מסוכנים, ולא אחת סיפרו בחדשות כי פושע ברח לכפר הסמוך וטבח ביושביו. מסיבה זו פחדו שאר העובדים משליחות זו, והמליצו בפני המנהלת לבחור בי, ביהודי המתים יוסף, לנטיעה המסוכנת. אני לתומי לא ידעתי אז שהמקום כה מסוכן, ומשכך יצאתי לדרך שמח וטוב לב, במטרה לרכוש ספרי קודש, מסע עתי גילויי השגחה פרטית מופלאים. ראשית, שיערתי בלבי משום מה כי הספרים יעלו שבעים רובל, סכום נכבד ביותר. כדי להשיג סכום זה לקחתי את חסכוני ולווייתי עוד, כך שבכיסוי היו, מלבד כסף להוצאות, שבעים רובל לרכישת הספרים. לאחר ליל נטיעה ארוך הגעתי למוסקבה. שמתי נפשי בכפי וחיפשתי את בית הכנסת. אמנם, ידעתי כי אם אתפש והמסמכים שלי יעידו שחרגתי מייעדי, אחת דתי להיאסר □ אך על כל פשע תכסה אהבת השם, הגעתי לביהכ"ס, רציתי לרכוש ספרים ולמהר לדרכי, אך פנייתו במאור פנים של החסיד החב"די המופלא, השוחט ר' מוטל ליפשיץ ע"ה שאצטרף למניין לתפילת שחרית, חזקה עלי, נשארתי שם רועד מפחד. לאחר התפילה נגשתי לגבאי. שהתחמק בתחילה, אך משאמרתי לו שיש לי כסף לשלם נענה לבקשתי ואמר שיש לו חומש מתורגם לרוסית שעולה יקר: עשרים וחמישה רובל. שילמתי בשמחה ושאלתי אם יש עוד משהו. הוא ענה לי שיש לו סידור מתורגם לרוסית שעולה יותר יקר: שלושים וחמישה רובל. גם

שיעור מס' 134 | חג הפסח תשפ"ג

עליו שילמתי בשמחה. שמתי את הספרים בתיקי כשאני מרוגש עד דמעות ובכיסוי נשאר עשרה רובלים.

וזאת למודעי: אנחנו אז, בברית המועצות כשעקבו אחרינו על כל צעד ושעל. גדלנו לתוך פחד משתק שרודף אותנו כל ימינו, כך לא אחת ישב לו הצדיק רבי יצחק זילבר זצ"ל בבישיבת "שבות עמי" בירושלים מוקף תלמידים, כשמידי פעם הוא מסובב ראשו לאחור בבעתה לראות מי עוקב אחריו.

כשיצאתי מביהכ"ס הרגשתי שאני מחזיק בתיקי "לפיד אש" ובאם אתפש, רע ומר גורלי, שמתי לב כי מביהכ"ס יוצא מישהו שעוקב אחרי. לפי הכללים שלמדנו כיצד להתנער ממעקב- אסור לסובב את הראש ולהראות שאתה יודע שאתה במעקב. לכן הלכתי במהירות לתחנת הרכבת. עליתי לרכבת ליעד מרוחק יותר, כשממש אאלץ להחליף כמה רכבות כדי להגיע ליעדי. ישבתי מצונף מפחד כשאני חושב איך אוכל להתחמק מזה שאולי עוקב אחרי. שאלתי את הגוי שישב לידי האם יש רכבת אחרת שמגיעה ישירות ליעד שלי. הוא אמר לי שהרכבת במסלול הנגדי בסופו של דבר מגיעה לכפר שאני אמור להגיע אליו. עודנו מדברים מגיעה מולי הרכבת המדוברת. בתחנה היא נעצרה למול הרכבת שלי ולרגע נפתחו שתי הדלתות של הרכבות זו מול זו בשנייה הזו קפצתי מהר לרכבת שממול ומיד נסגרו הדלתות כך שגם אם הייתי במעקב, הצלחתי בס"ד לחמוק ממנו.

לפתע, מבקרת חמורת סבר ערכה ביקורת כרטיסים. משהגיעה אלי נרעדתי כולי: הרי קפצתי על הרכבת באמצע ללא כרטיס מתאים. למזלי היא הסכימה לשתוק תמורת עשרת הרובלים שנותרו לי. בנוסף היא אף הסכימה שאכנס לחדר הפיקוח ברכבת כדי להתפלל.

הגעתי למפעל הענק בעיצומו של הקיץ. הפועלים שם התארגנו ליציאה משותפת ליער לימי התרעננות לקטוף תותים ופטריות ולשתות וודקה לשכרה. הם הציעו לי באדיבות להצטרף אליהם. כיהודי שמחתי שהמפעל נשאר ריק מלבד איזה גוי טטרי מוסלמי שלא שותה לשכרה ונשאר לעזור לי. רציתי מאוד לחזור לקייב לשבת כך שהזדרזתי לעבוד במהירות, בכל רגע של מנוחה השקיתי את צמאוני ולמדתי בשקיקה את התורה הקדושה- את התנ"ך. חלבתני פרה במשק הסמוך, ומהחלב שהחמיץ ונהפך ל"לבן", אותו אכלתי יחד עם לחם במשך כמה ימים. בנוסף התברר שבקרב מקום יש ימה, טבלתי בה מידי בוקר. התרגשתי כולי מהקדושה ומההתרוממות שקרבני השי"ת אליו בדרך כה מופלאה.

"בזוה יתרוץ שפיר מה שמקשים העולם על טעם כי גורשו ממצרים, וכי מפני אקראי בעלמא שהיה לאבותינו אנחנו חייבים היום לאכול מצות וחייבים כרת על אכילת חמץ" שואל רבנו הזרע שמשון זיע"א ומתרגם: "משום הכי בא לנו הציווי של אכילת מצה וביעור חמץ כדי לרמוז על החיפזון הזה, שלא היה שהות להתעכב על מעשיהם לפי שלא היה כוח בידם להציל עצמם, ולהעלות מעמקי הקליפות כדאמרין: 'אין חבוש מוציא עצמו מבית האסורים'".

עדיין לא נגמרה מסכת הניסים האישית שלי, מוסיף ומספר רבי יוסף "ביום השלישי, כשהפועלים אמורים היו לחזור למפעל, אני שומע מוזיקה עצובה. מתברר שיש לוויה והפועלים הלכו לשם. לאחר כמה שעות שוב מוזיקה- הלוויה נוספת. כך במשך יומיים היו ששה לוויית והפועלים לא חזרו בגללם לעבודה. שאלתי את אחד המקומיים ואמר לי ששדים השתלטו על הימה הסמוכה והרגו הרבה תושבים שהלכו להשתכשך בה, הבנתי שהם נכנסו שיכורים למים וטבעו שם למותם. ביום חמישי כשסיימתי את עבודתי במפעל הריק חזרו הפועלים. מתברר שכמה מהם חלאות אדם שמיד נטפלו אלי ובדקו אם יש לי כסף, נמלטתי מיד עם האוצר שבמזוודתי אז הבנתי באלו חסדים גלויים לוויה אותי השי"ת בדרכי לשוב לעמי ואלוקי. עד היום אני נזכר באיזו מתיקות ברכתי שם על הרעה, כביכול. התברר שהרעה טובה היא. המרוו המתוק ההוא לא ישכח מפי כי ראיתי בחוש שאלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה וסטאלין".

"מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, והלא עדיין אנו בגלות בחוץ לארץ" שואל רבנו ומתרגם שאכילת המצה שלנו באה להזכיר את הרצון והכוונה הטובה שהיה אז לישראל, ומוסיף ואף אנו בזכות מצווה זו נקרב הגאולה כי באתערותא דלתתא איתער איתערותא דלעילא. במהרה דין אכ"ר.

פסח טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

ספורים

בשנותיה הראשונות של השואה, שהה רבי אליעזר זוסקא פוטרונגל מסקולן בעיר צ'רנוביל. באותה עת, שרר מחסור חמור בצרכי מזון והרעב החל לתת את אותותיו. בפרוס ימי הפסח, הצליח הרבי לרכוש כמות גדולה של חטים ואפה מצות פשוטות בתנור שהקים. עקב הכמות המצומצמת, הודיע הרבי על חלוקת שלש מצות לכל משפחה יהודית, כדי לזכות את הרבים בקיום אכילת מצה. המוני יהודים נהרו אל ביתו של הרבי, והוא העניק להם את המצות במאור פנים. בין הפונים היה יהודי אחד שהזדהה בשם המשפחה 'הגר', ודרש בכל תקף לקבל שש מצות.

הרבי נסה להסביר לו בנעימות, כי הכמות אינה מספקת ולכן נאלץ להודיע על הקצבה של שלש מצות, אך היהודי הודיע כי הוא נשלח על ידי אביו, רבי ברוך הגר מסרטוויניץ, והוא בקש באופן נחרץ שש מצות. כששמע הרבי מסקולן את שמו של הרבי מוויניץ, נעתר לבקשה והעניק לבנו של הרבי שש מצות.

בערב פסח סמוך לשקיעת החמה, הגיע שליח אל ביתו של הרבי מסקולן ובידו חבילה עטופה. כשפתחו בני הבית את החבילה, גלו בפנים שלש מצות. לתמיהת בני המשפחה הסביר השליח: "הרבי שער, כי מן הסתם יחלק הרבי מסקולן את כל מצותיו לנצרכים, ולא ישאיר לעצמו מאומה. כיצד יקים הוא את מצות החן? הסבים הרבי להתבזות ונטל כמות כפולה של מצות, כדי שלא יקפח חלקו של הרבי מסקולן". "הכם עדיף מנביא", וכפי ששער הרבי מוויניץ כה היה. הרבי מסקולן חלק את כל מצותיו ולא השאיר לעצמו מאום.

רבי מצליח מזוז מתונים, היה נוהג בכל שנה להכניס גרעיני רמון לתוך החרסת. שנה אחת, התברר בערב פסח כי שקחו לקנות רמון. היה רבי מצליח שריו בצער רב ולפתע נזכרה אשתו, כי לקראת ראש השנה קנו מספר רמונים וברמון אחד לא השתמשו. נזכר אחד הילדים, כי הוא הטמין את הרמון במקום סתר והרב בקשו להביא את הרמון. התפלאו בני הבית, הרי חלפה כבר מחצית השנה מאז נרכש הרמון, וכיצד יהיה ראוי למאכל? אך רבי מצליח הזכיר את מאמר חז"ל: "מי שאמר לשמן שידלק, יאמר לחםץ וידלק". הרמון הובא ולמרבית הפלא היה הרמון טרי ורענן כאלו היום נקטף מן העץ, ומנהגו של רבי מצליח לא התבטל.

באחד מלילות הסדר, התארח אורח על שלחנו של רבי חיים מבריסק. הסדר הסתיים לאחר חצות הלילה והאורח חשש להלך בגפו באישון לילה ברחובות העיר, עד אכסניתו המרוחקת. ראה רבי חיים את פחדו של האורח, ואמר לו בכדרך אגב: "בוא ונצא יחד לטיל קמעה בעיר, כדי לשאף איר צח". רבי חיים לזה את האיש שלא חש בכונתו של הרב, עד שמבלי משים ראה את עצמו ליד בית מלוננו. כששב רבי חיים לביתו, היה זה בשעה קרובה לבקר והוא הלך מיד לבית הכנסת להתפלל שחרית. לאחר מכן אמר לבני משפחתו: "הלילה קימתי מצות הכנסת אורחים בשלמות, עם מצות לוויה".

פנינים

ליל הסדר נקרא כך על שום שהוא מסדר בסמנים קבועים ומסכמים. מספר הסמנים ב"סדר" עולה למנין ט"ו. כנגד התאריך ט"ו בניסן, כנגד חדש האביב בגימטריה ט"ו, וכנגד ט"ו המעלות המפרטות בהגדה "על אחת כמה וכמה וכו'".

ההפך החשובני בין חמץ לבין מצה, הנו 3 (חמץ = 138, מצה = 135), כי 3 הבדלים יש בין אפית חמץ לבין אפית מצה. הקמח: חמץ - קמח רגיל, מצה - קמח שמור. המים: חמץ - רגילים, מצה - מים שלנו. הזמן: חמץ - זמן רב, מצה - פחות מ-18 דקות.

הפרפס מסמל את העבודה הקשה. פרפ"ס בגימטריה למפרע: ס' פרה. כלומר, 60 רבוא עבדו עבודת פרה. (אבודרהם)

שתיית ארבע בוסות: כנגד 4 לשונות הגאולה "והוצאתי", "והצלתי", "והצלת", "ולקחתני". וכו' כנגד 4 גזרות שגזר פרעה הרשע: (1) עבודת פרה, לבנות ערי מסכנות לפרעה. (2) הקמת כל זכר בשנולד. (3) השלכת הבנים לים. (4) לקושש קש לתבן. (שמות רבה)

"בוס יין" בגימטריה 156, אם נכפיל 156 ב-4 בוסות, נקבל 624, כמו המלה חרות. (רבי אהרן מקרלין)

אצל הרשע כתוב "ואף אתה הקהה את שניו". כלומר, החלש את שניו. רשע בגימטריה 570. שניו בגימטריה 366. רשע פחות שניו, עולה 204. כמנין צדיק - 504. הרי לנו שפאשר מורידים לרשע את שניו (כלומר פאשר מסלקים את דבריו השליליים שיוצאים מפיו ומחזירים אותו למוטב) מקבלים צדיק.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו - והיא ראשי תבות: ו' - ששה סדרי משנה, ה' - חמשה חמשי תורה, י' - עשרת הדברות, א - ה' יתברך (יחיד), בזכות למוד תורה וקיום המצוות הצלחנו לשרוד ולשמר על הגהלת. (אברבנאל)

היה היה

הכל חמץ גמור

בערב פסח בבקר, כשגמרו בבית המדרש בעיר סלונים את תפלת שחרית וכלם רצו לביתם כדי לשרף ולבער את החמץ, נגש רבי נחום אל הרב דמתא ואמר: "ימחל נא רבנו שאני מעבכו בשינה זו, אך דבר נחוץ לי אליו. רבי נתן צבי, אשר נחשב כאיש אמיד וחסוד, נהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו. אין לו ולבניו ביתו מאומה לחג הפסח, לא מצות ולא בשר, לא יין ולא דגים, וכל משפחתו צפויים לרעב בחג הקרוב".

התפלל הרב ושאל: "מדוע התממהת עד כה ולא ספרת לי על כך עד עתה? מהיכן אוכל עתה בשעה דחוקה להשיג למשפחתו של רבי נתן צבי את כל צרכי החג?!" התנצל רבי נחום וספר, כי רבי נתן צבי לא הרשה לו לספר את צרתו ברבים, ואף לא רצה ליהנות מקפת מעות חטים בעיר, אף לא פהלואה.

"אם פו, אפוא", פנה הרב לרבי נחום ואמר, "לך ואמר לרבי נתן צבי, שאני מצווה עליו שבשעה שכל הקהל עובר לפני אחר תפלת ערבית בליל החג כדי לברכני בברכת החג, נגש גם הוא ויברכני כאשר ירצה, אך יעשה זאת מפה לאן, באדם הלוהט סוד לחרבו, באפן שאף אחד מהסובבים לא ישמע את דבריו. לאחר מכן, יהיו בחסדי שמים כל צרכי החג בביתו של רבי נתן צבי, על הצד הטוב ביותר". התפלל רבי נחום ושאל: "ביצד יהיה הנס הזה ומה הקשר בין אמירת הסוד לקבלת מאכלי החג?" "אל תקשה קשיות", בטל הרב את דבריו, "את הקשיות השאר לבנה לשאל הערב בליל הסדר... הנח לי לסדר את העניין בכי טוב".

פנה רבי נחום אל ביתו של רבי נתן צבי ומסר לו את דברי הרב. גם הלה תמה אך רבי נחום פיסו ואמר: "מפיר אתה הרי את רבנו השנון, שבכל חג ורגל נהג לשמח את הקהל בשמחת החג. היום בחר בה כבעל בית חשוב לשושי ברגל".

הגיע עת התקדש החג ובית המדרש היה מלא פה לפה במתפללים לבושים חגיגית. לאחר התפלה הנרגשת, עבר הקהל כאחד על פני הרב והוא ברח את בלם בסבר פנים יפות. כשראה את רבי נתן צבי, פנה אל הקהל ואמר: "נא סלחו לי לדגע, כי רואה אני שר' נתן צבי רוצה לומר לי דבר בפתר". הקהל נסוג אחורנית ורבי נתן צבי התקרב אל הרב ולחש על אזנו: "אני מברך את רבנו בחג שמח וכשר ויזכה הוא והרבנית ובני ביתו לחג את החג בדיצה"... עוד בטרם הספיק לסים את המשפט, קרא הרב בקול גדול: "הכל חמץ גמור, כל יראה וכל ימצא!" ומיד המשיך: "אך אל דאגה, רבי נתן צבי, הרי אינך עתה במדבר שממה אלא בין אחיך בני ישראל רחמיים. ודאי ידאגו לך למאכלי החג, בשר ודגים וכל מטעמים, לך ולבני ביתך".

מפיון שהקהל שמע שהרב החמיץ את כל אשר לרבי נתן צבי, החלו לנחמו ומיד החלו להביא לביתו מכל המטעמים שהבינו לחג. זה מביא אוז מבשל, זה הכין מרק וזה מצות, פי רכש פמוט גדולה מדי, אחרים הביאו בקבוקי יין, והיו שהביאו דגים ושאר תבשילים. לא ארקה השעה וביתו של רבי נתן צבי התמלא מכל טוב, והוא קבל את הכל בלי בושח, כי הרי הרב אסר את הכל ומכרה הוא על פי פסקו לקבל מידי אוהביו. כך הצליח הרב בתקנתו להזריח שמחה בביתו של רבי נתן צבי לכל ימי הפסח.

"הנודע ביהודה" ישב בליל בדיקת חמץ בעירו פרג, כשהוא שוקד על התורה. סמוך לחצות לילה, נשמע פתאום קול צעדיהם של המון מתפרע, הולכים ומתקרבים לביתו של הרב, והנה הם מגיעים כבר ליד הבית. צמרמרת אחרת את הרב, וכן רגע תפס את משמעות הדברים - עלילת דם על היהודים בערב פסח.

נגש הרב אל ארון הספרים ובחסדי שמים נתגלתה לו צלוחית מלאה דם, ששוואי ישראל החביאו כדי להעליל עלילתה על כל יהודי פרג. הזמן קצר, הגויים דופקים כבר על הדלת ורגע האחרון התעשת הגאון ובלע את כל תכולת הצלוחית. הוא עוד הספיק לשטף אותה ופתח את הדלת בבת צחוק. הגויים נגשו מהר אל הבקבוק ונדהמו לגלותו ריק ונקי לחלוטין, והם השתמו מאכזבים וחפוי ראש. אחרי שהספגה חלפה, הקיא הגאון את הדם שבלע וידע שבכה הציל מאסון את יהודי פרג המעטירה.

מאורות

הרב הקדוש רבי אהרן הגדול מקרלין ז"ע ליום ההולא י"ט בניסן תקל"ב

מראשוני אדמו"רי הקסידות ומפיץ תורתה, מגדולי תלמידי המגיד ממזריטש ומיסדה של קסידות קרלין. השיב אלפים מישראל וקרבים לאביהם שבשמים, וזה את הרבים במסירות נפש ופעל גדולות ונצורות, למרות שנסתלק לעולמו בגיל צעיר בהיותו בן שלשים ושב, ואמרו צדיקים שגשרו מקמת יראת הבורא שבו. בשהותו פעם אצל רבו ממזריטש, כפרו לנגן ואז זמר את הזמר המפרסם "יה אכסוף נעם שבת" שהפך לנחלת הכלל ומשקע בזמירות ליל שבת. רבו אמר עליו, שבשעה שקרא בנעימה את שיר השירים בערב שבת, משתתקים כל מלאכי עליון ומאזינים לשירתו של רבי אהרן שמקורה בעולמות הנגינה העליונים. כאשר שב לביתו שבליטא, שאלוהו תושבי המקום מה למד אצל המגיד ולשאלה זו ענה רבי אהרן כי למד 'לא כלום' - הוא למד כי אינו יודע כלום.

היה נודד בין קהלות ישראל ומוכיח את העם לחזר בתשובה. פעם הגיע לעיר ודרש לפני הקהל ואמר: "יודעת היום והשבת אל לבקך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת", ותרגם כל מלה בלשון המדברת ויותר לא הוסיף מאומה, וכל העם נעו בבכי מתוך התלכבות הדברים שאמר. בפיו היתה תמיד שגורה האמרה "הלואי והייתי יכול לאהוב את הצדיק מישראל כמו שאהב הקב"ה אפלו את הרשע מישראל".

יוסיף דעת

המצות שאכלו אבותינו, היו עשויות מבצק עבה פי עשרה ויותר מהמצות של ימינו. בגמרא מובאת מחלוקת בין בית שמאי ובית הלל, אם אופים פת עבה ובית הלל מתירין, ונחלקו בגמרא עד איזה עובי ולפי רבי יוסף עד טפח. בזמן הראשונים עדיין אכלו מצות עבות, אלא שהיו מהדרין לאכול את מצות המצווה בליל הסדר יותר דקות כעובי אצבע 'בלבד'. מצות אלו היו דומות לפיתות גדולות ורכות וטעמם היה כטעם הלחם הרגיל, וכך נוהגים עד היום בקהילות תימן. במצות רכות, לא נותר קמח בתוכו והכל נאפה היטב, ולכן לא התעוררה חומרת ה'שרויה' בימיהם. החסרון במצות רכות אלו, שהיו צריכים לאפות מדי יום מצות חדשות, ולא היה ניתן להשאיר מצות מיום האתמול, כי היו מתקשות ולא היו ניתנות לאכילה. במרוצת הדורות, החלו לאפות קודם החג מצות עם פחות מים בבצק, כדי שתהינה יבשות ותחזקנה מעמד לכל ימות החג. מצות אלו היו עדיין עבות יחסית למצות שלנו, ואז התעורר החשש של שרויה עקב הקמח שנותר בפנים. לפני כ-250 שנה, החלו לרדד באופן דק את המצות והן המצות שלנו היום, ואז החלו החסידים להחמיר בשרויה עקב החשש להימצאות קמח בפנים.

היה היה

גואל ישראל

פניני "אור החיים"

מדברי האור החיים הקדוש

ליל שמרים - יבון הפתוב לזמן ח' נסים מפלאים שזמנם לילה זו.

א) בימי אברהם פשהכה את ד' מלכים ויחלק עליהם לילה. ב) ביציאת מצרים דתתיב ויהי פחצי הלילה. ג) בימי חזקיהו פשהכה נבואל מחנה סנהריב דתתיב ויהי בלילה ההוא. ד) בימי מרדכי ואסתר בלילה ההוא נדדה שנת המלכה. ה) גאלה העתידה.

כנגד נס אברהם אמר ליל שמורים הוא לה, כי באמצעות הנס נתגלית אמתתו ויברך, כאומרם ז"ל שיש מהאמות שלא היו מאמינים בנס הצלתו מאור פשדים והאמינו בנס הכפת ד' מלכים.

וכנגד מצרים אמר להוציאם מארץ מצרים. וכנגד נס חזקיהו אמר הוא הלילה הידוע לכם קרשום בדברי נביא, ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך וגו'.

וכנגד נס מרדכי אמר הזה לה. וכנגד גאלה העתידה אמר שמורים לכל בני ישראל לדורם, פרושו לסוף היודות בנגלא ויבון קריב:

ב) עבוד זה - אולי שרמז בתבת זה י"ב מצות הרשומים בתג הפסח, ג' דברים פסח מצה ומרור, והגדה ושבעת ימי החג, וקדוש יום א' וב' דברי י"ב במספר ז"ה.

והוא אומרם בעבוד זה עשה וגו', והנס ששבעת ימי החג לענין תרי"ג מצות אינם נמנים לשבע מצות:

דברי הימים

י' בניסן בתמ"ח, חל בשבת קודש. באותו יום נצטוו בני ישראל להכין את קרבן הפסח בעשור לחודש, והמצריים רצו להרוג את בני ישראל מפני הקרבת אילם ובדרך נס ניצלו בני ישראל, משום זה נקראת השבת: "שבת הגדול". סיבה נוספת על שם ההפסחה בה קוראים בשבת זו, המסתיימת במלים: "הגה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא".

ב' בניסן בתפ"ז, נפטרה מרים הנביאה אחות אהרן ומשה ונקברה בקדש.

ב' בניסן בתפ"ח, חצו בני ישראל את הירדן בראשות יהושע בן נון, ונכנסו לארץ ישראל. הם חנו עם כניסתם בגלגל, בקצה מורח יריחו. באותו היום הקריבו בני ישראל את קרבן הפסח בערבות יריחו.

בכ"א בניסן בתמ"ח, אירע נס קריעת ים סוף, בו העביר ה' את בני ישראל בחרבה בים, ואת המצריים טבע במצולות, וביום זה חל שביעי של פסח.

כ"ב בניסן הוא אסרו חג הפסח. ביום זה היו נותרים עולי הרגל בירושלים והוא נקשר עדיין לחג. ביהדות מרוקו נוהגים לחגוג ביום זה את חג 'המימונה'.

בכ"ב בניסן בתפ"ח, החל יהושע בן נון עם בני ישראל להקיף את החומות של יריחו. לאחר שבעה ימים, בכ"ב בניסן, נפלו החומות והעיר נכנעה לפניהם.

בכפר אחד סמוך לעיר קולבסוב, דר יהודי אחד שהיה חובר את בית המזיגה מאדון הכפר. העסקים של אותו יהודי לא היו טובים ולא יכל לשלם לאדון במועד את תשלומי החכירה. שלח האדון כמה פעמים לבקש את דמי החכירה, והוא אין לו לשלם. אים עליו האדון בכמה איומים וללא הועיל.

ויהי ביום שבת הגדול, שלח האדון את הקוזקים שלו, שילכו לביתו של היהודי ויעשו שם אי סדרים למען הענישו. הלכו הקוזקים ועשו חרבן בביתו: שפכו על הרצפה את עביט השופכין, לקחו מהתנור את סיר החמין והשליכוהו החוצה, השלכנוט והפססלים הפכו ושברו, וכל הנמצא בבית בלבלו.

לאחר שהלכו הקוזקים והיהודים ובני ביתו ישבו נדבאים ושוממים מגדל הצרה, נמלך היהודי להפיג קצת את צערו והלך העירה, לשמע את הדרשה של שבת הגדול, שהרב דמתא דורש.

בקולבסוב שמש אז ברבנות רבי אברהם יהושע השיל, שאחר כך התפרסם בשם הצדיק מאפטא בעל "אוהב ישראל".

כשבא הפרי לבית הפנסת, מצא את הרב כבר עומד על הבמה דורש, וכל העם עומדים צפופים ושומעים את הדרשה. נדחק הפרי בפנה סמוך לפתח והכין את לבו לשמע גם הוא.

שמע שהרב אומר בתוך הדרשה כך: "שתי ברכות ישנן. גואל ישראל בלשון עבר, שאומרים בברכות אחרונות של קריאת שמע ובהגדה של פסח. גואל ישראל בלשון הווה, שאומרים בתפלת שמונה עשרה. ברפת גואל ישראל מכוננת כלפי הגאלה מנולות מצרים, וזו של גואל ישראל מוסבת על הגאלה שישינה תמיד בכל זמן. שאם אפלו יש באיזה כפר, יהודי שאין לו לשלם את שכר החכירה, והאדון שולח את הקוזקים לעשות חרבן בביתו, והם באים והורסים ומחריבים את כל הנמצא בביתו, גם ליהודי כזה הקב"ה ממציא לו פדות וגאלה מצרותיו".

מששמע הפרי דבורים אלו, התמלא שמחה והלך לביתו שבכפר, הלך ורקוד, הלך ורגן: "הרבי אומר גואל ישראל! הרבי אומר גואל ישראל!"

לעת ערב, שלח הפריץ שוב את שלוהיו, ללכת לבית היהודי ולראות מה הוא עושה בעת אחרי החרבן. באו הקוזקים וראו שהיהודי מלא שמחה, מרקד ומרגן. תמהו על החזיון המשנה הזה ובאו אל הפריץ ואמרו לו, שכנראה מרב צרותיו נטרפה דעתו של היהודי, שכן מצאוהו פשהוא יוצא במחול, מזמר ומרגן.

שלח הפריץ לקרא את היהודי אליו. חשב היהודי שבנדאי רוצה הפריץ שוב להענישו בענישים שונים, אך נזפר בדברי הרב על גואל ישראל, ושוב לא פחד ולא נבהל כלל, אלא הלך בשמחה רבה.

בא אל הפריץ והלה פנה אליו בדברי מוסר: מדוע, מושקה, הגך לא יצלה שפנה? בעצמה הגך עני וגם לי אין לך לשלם. אמר לו היהודי: וכי מה אוכל לעשות, אדוני הפריץ?

"שמע נא מושקה", אמר הפריץ. "אתה לך פתקא לבית משרפות הי"ש שבעיר, ויתנו לך בהקפה חבית יי"ש. מכר את המשקה ותרויח קצת, וכך תעשה כמה פעמים, עד שיהיה לך כסף לשלם גם לי את החוב וגם להוצאות ביתך".

וכך עשה. במשך הימים האחרים שעברו משבת הגדול ועד ערב פסח, עלה בידי היהודי לחור חלילה כמה פעמים על קניית הי"ש, והרויח כסום גדול. שלם לפריץ את חובו, קנה את כל צרכי החג ברוח ואף נותרו בידו מעות מעט לרכישת בגדים ונגלים לילדיו.

בערב פסח, צרר הפריץ הממים במטפתו כסום נכבד של מעות, הביא לרב מסקולבסוב ואמר בשמחה: "הבאתי לרב דמי גואל ישראל".

מושב

מטעם

ואמרתי זבח־פסח הוא לה' אשר פסח עלי־בתי בני־ישראל במצרים: (ד, 23)

הג הפסח מכנה במספר שמות: "הג המצות" - על שם המצוה של אכילת מצות, "הג החרות" - כי בני ישראל נעשו בני חרות ביציאת מצרים; "הג הנאלה" - על שם הנאלה, "הג האביב" - על שם שקל החדש ניסן, בו מבקרה התבואה, ו"הג הפסח" - על שום שפסח הקב"ה על בתי בני ישראל במצרים, בנגפו את מצרים.

על באור השם 'פסח' נלקחו המדקדקים הקדמונים. הרד"ק מפרשו בפריש המקבל בלשון דלוג, שהקב"ה דלג על בתי ישראל בנגפו את מצרים, וכן "איש עור או פסח", ואצל מפיבי־שת 'פסח שתי רגליו', וכן 'כאיל פסח' בישעיהו. וכן מקור הבטוי: "פסח עלי־שתי הסעפים", מדלג לטרוניו על שתי המושבות. מנחם בן סרוק מחלק את השיר 'פסח', בין שני באורים: לשון דלוג ולשון רחמים והמלה. הקב"ה רחם ופסח על בתי ישראל ולא כלם במפת בכוורות. רש"י בפרשו על הפסוק: 'בצפרים עפות... גזן והציל פסח והמליט', מביא: 'פסח - דלוג, ויש עוד לפתרו' לשון חיים". אונקלוס מביא את המנה פסח, מלשון הנגה והצלה. אחרים מסבירים שהוא לשון שהיה, ובדרש: פה סח - והגדת לבנה.

מדגש

להקל על הסדר בליל פסח, נוצרו מערכות סמינים שונות, והמפרסמת שבהם היא: "קדש ורחץ, פרס יחץ, מגיד רחצה, מוציא מצה, מרור בורה, שלחן עורך, צפון ברה, הלל נרצה", רבים יחסו את הסדר לרש"י או לרבי שמואל מפלויזא.

מעיון בסמינים עולות התמיהות: מדוע בראשונה נכתב 'רחץ' ולאחר מכן 'רחצה'? ומדוע כתוב 'מוציא' במקום 'המוציא' כפי נסח הברכה? ובכלל, הרי התרויזים בסמינים אינם תואמים זה לזה! והאמת שקלה טעות אחת בלבד. האות ה"א של 'רחצה' שיבת ל'מוציא' שלאחר מכן אם נחזיר אותה למקומה, הכל יבוא על מקומו, כך: קדש ורחץ / פרס יחץ / מגיד רחץ - המוציא מצה.

מרור בורה / שלחן עורך / צפון ברה - הלל נרצה.

ממלה

בש"ת רבי משה גרשון מספר על מעשיה מבדחת שארעה בעירו של המחבר. פעם אחת, בשנת שלאחר הג הפסח, באשר הזמין הנבאי בקריאת התורה, את אחד המתפללים שיעלה למפסידו, קם פרנס החדש, ששמש גם כנבאי בית הכנסת, והיה עם הארץ מגור ומחצה שזכה לתפקידו בגלל המאה' ולא בגלל הדעה, דפק על שלחן הקריאה והכריז בקול רם, כדן ופוסק מלכה: "בשבת זו אין קוראים למפסידו! כי הרי בהנהגה של פסח כתוב בפרוש אין מפסידיו אחר הפסח אפיקומן..."

אורחים רבים הסבו על שלחנו של ה"בן איש חי" מבגדא, בליל הסדר. מטבע הדברים, כשם שאין פרצופיהם שונים כך אין דעותיהם שוות, התגלעו חלוקי דעות בין המסבין, בקשר למנהגים שונים בליל הסדר. הללו אומרים כך והללו אומרים כך, וגם בסדר המקומות התוכחו האורחים, כי כלם רצו להסב ליד הרב. שמע זאת ה"בן איש חי" ואמר: "בליל הסדר יש ארבעה סמינים, מגיד רחצה מוציא מצה, הרמז כאן הוא, שאם האדם צריך להוכיח את חברו, להגיד לו לרחץ את עצמו מעונות, צריך להוציא את המצה ומריבה, הפעם והעלפון, ואז יהיו דברים נשמעים ויתקבלו על לב השומעים". שמעו המסבים את דברי הרב והשלום השתתרו ביניהם.

רבי יחיאל מיכל עפשטיין, בעל "ערוך השלחן", ישב פעם בליל פסח והתכוון להתחיל בעריכת הסדר. פתאום באה לפניו אשה אחת עם שאלה בהלכות תערכת המץ. השאלה היתה מה חמורה, והרב לא מצא פתח להתר. נכנס רבי יחיאל מיכל לבית דינו והתחיל לעיין בספרי הפוסקים, וטרח רבות כדי למצא לה צד התר.

כל אותו זמן, ישבו בני משפחתו והמתינו לסדר ליל הפסח, אך הרב עדין שקוע בספריו. יצאה שעה ונגנסה שעה, ועדין הוא יושב על המדוכה וקצרה נפשם. נכנס אחד הנקדים אל הרב ואמר: "עד מתי נמתין, סבא? הרי ליל פסח הלילה הזה ושבתי משוש חגגנו. אם אין צד התר, מוזים לאסור". "מה אתה סח, בני? ההחזיר לו רבי יחיאל מיכל, "אף אוכל לשבת ולהסב אל השלחן עם בני הבית ולשמוע בשמחת יום טוב, בשעה שעלובה זו תהא שרויה בצער ולא תטעם טעם חג?" לא התניאש הרב והמשיך לתור בספרים, והנה לאחר זמן מרבה יצא בפנים מאירות ואמר לשואלתי: "מתר!" ומיד הסב לסדר ליל הפסח בהלכותו.

ה"אבני נזר" לא הרשה לתלמידיו להשתתף אצלו בליל הסדר. לעתים היה מתיר לאנשים מסימים מתלמידיו הוותיקים להסב על שלחנו. פעם נכנסו אליו כמה מתלמידיו ובקשו לדעת את הסבה לסרובו של רבם לארחם אצלו בליל הסדר. התלמידים חשבו, כי ודאי יש לרבם בליל החג גלויים מן השמים ואין הם ראויים לכך, אלא שרבם הסביר להם פשוטם של דברים: "אין כאן גלויים שמימיים ולא טעמים כמוסים. בליל פסח צריך כל אדם להתנהג כבן חורין עם בני משפחתו. תלמידים הנמצאים אצל רבם, אין הם חשים טעם חרות כראוי, שהרי מורא רבם עליהם, ולכן יתפבדו נא וישבו בביתם".

נהגו בכל תפוצות ישראל, לעטר את שלחן הסדר בכלים נאים ומשפחים כבני מלכים. גם בביתו של רבי הלל מקולומי היו כלים נאים, ובהגיע ליל הסדר חשבו בני משפחתו כי אביהם יוציא את הכלים ויניחם על שלחן הסדר, אלא שתחת זאת הוציא אביהם את ספריו הרבים שחבר ועדין היו בכתב יד, והניחם במרפו השלחן. לתמיהת בני הבית השיב הרב: "הרי דוד המלך אמר טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, ואין כלים נאים יותר מחבורים אלו שיש בהם חדושי תורה".

עמל רב השקיע רבי דוד בחטים השמורות שקצרו לאפית מצות, כדי שתהיינה מצות שמורה. חידשים מרבים עמל על כך, אבל באחד הימים ראה לפתע ביצד החטים נחמצו מול עיניו. רטיבות חדרה אליהן והחמיצון עד שלא היו ראיות למצה שמורה. בצער נכנס אל רבו רבי מרדכי מנסכיז וספר לו בבכי על צרתו. הביט בו הרבי ואמר: "מצה שמורה היא בגדר הדור מצוה, אבל השמחה בחג היא מצוה מן התורה. וכי מה עדיף, הדור או דאורייתא? מוטב שהאכל מצה פשוטה בשמחה מאשר תאכל מצה שמורה בעצבות".

הכנותיו של ה"אהבת ישראל" מויזניץ לבדיקת המץ היו רבות והתרגשותו גדולה. בהתלהבות ברה "על בעור המץ", חפש בחורים ובפוסקים וכל אותה עת היה דופק על לבו ונאנח אגחות השמורות גופו של אדם. בתם בדיקת המץ, פנה הרבי אל חסידו הנאמן רבי מרדכי חנא, ובקש ממנו: "כעת, בדק את המץ אשר בלבנו! לא אבד רבי מרדכי חנא את עשתונותיו, והשיב על אתר: "הלכה פסוקה היא, שכל מקום שאין מכניסים בו המץ, אין צריך בדיקה"...

"אם מאמינים בהסדי השם יתברך - אין קשיות, ואם אין מאמינים - אין תרועים!"

(רבי יעקב מראדזימין)

לקוטים וספורים נפלאים

פסח תשפ"ג

ערב פסח - כל חמירא

אמר ה"חפץ חיים": ברוחניות צריך להיות סוחר טוב, והסביר: סוחר טוב לוקח סמרטוטים ועושה מהם עסק, הון תועפות - מכלום...

פעם ראיתי בחלון ראוה של חנות פרחים, כיצד עשו זר מקוצים... הכל משליכים אותם, והלה עשה מהם הון! ויש גם סוחר לא טוב, בחנותו סחורה ששוה הרבה כסף, אבל הוא עצלן וחסר סדר. אדם הנכנס לחנותו אינו מוצא את מבוקשו ויוצא בידיים ריקות, ואילו הוא, הסוחר, נשאר עם כל סחורתו ואינו יכול למכרה. זהו סוחר לא טוב.

אף ברוחניות כך - צריך להיות סוחר טוב. אפשר לנצל דברים קטנים, שאין בהם שום קושי וגם לא ערך כספי, ולהפוך אותם למצוות גדולות. לדוגמא, פגשת במישהו חסר מצב רוח, אמרת לו מילה טובה, דיברת אל לבו, הכנסת בו חיות, העלית על שפתיו חיוך - איזו מצוה נפלאה עשית! והיא לא עלתה לך פרוטה, ואף בלא מאמץ כלשהו. הרווח כולו שלך, זהו בהחלט סוחר טוב.

ובאותה מידה אפשר גם להיות סוחר לא טוב. יכול אדם לקחת מצוה יקרה וחשובה כברכת המזון, ולברכה בלי לב וללא נשמה, לחטוף את המילים ולהרוס את הכל. זהו סוחר לא טוב.

ערב פסח הוא זמן שכל אחד ואחד עומד במבחן הזה - הוא יכול להיות סוחר טוב, וגם להפך. העבודות לפסח הופכות את כל הבית ואדם עלול לאבד את שווי משקלו - לצעוק, לכעוס ולראות בהכנות לפסח מעין עבדות. אם כך עשה, הוא סוחר גרוע.

אמנם, הוא יכול להיות גם סוחר טוב, לראות בכל פעולה ופעולה שעושים שהיא לכבוד הפסח, לשם קיום המצוות המיוחדות של החג, ואז כמה מתיקות וכמה ערבות יש בעבודות הללו. בכל מעשה ומעשה, בכל דיבור ודיבור אפשר להכניס יראת שמים, אפשר להכניס אהבה למצוה ולרומם את האדם, ועם מעט ההשקעה הזאת, לזכות לנצח נצחים. זהו סוחר טוב ברוחניות, ובימים הללו שלפני חג הפסח יש הרבה אפשרויות ב"מסחר" הזה. (יחי ראובן)

רשת שבת הגדול
על דלת הבית, בשבת הגדול, נוקש אחד מבניו של הגאון רבי שמשון הרב מבקש שיכנס אליו

ליל הסדר
השפת אמת זי"ע מבאר ושואל על ליל הסדר, מהו ליל הסדר, ועל איזה סדר מדברים. לכאורה קשה, הלא בליל הסדר אנו מצויים לספר מהנסים והנפלאות שעשה השי"ת עם בני ישראל במצרים, וא"כ לא מובן כיצד נכנסים לסדר ההגדה כל הצרות והענויים שעברו עם ישראל, ועוד מוסיף על כך בעל ההגדה ומפרט את כל סדר השתלשלות ירידת אבותינו למצרים... ולאחר מכן ממשיך עוד 'מתחלה עובדי עבודה זרה היו...'
ויש להבין כל זה, הרי כעת כשאנו מספרים את הנסים הרבים אנו כבר נמצאים בדרגה אחרת לאחר כל הסבל, כעת אנו בני חרין, כאמור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, ואם כבר יצאנו, מה לנו להזכיר את כל המעברים השליליים הללו? ידוע המעשה באחים הק' בעל ההפלאה והרה"ק מניקלשבורג זי"ע כשהתקרבו לדבק בדרך של המגיד ממעזריטש, שאלו אותו יום אחד כיצד נתן לקיים את המשנה (ברכות ט, ה) 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה' ומבאר שם בגמרא שהכונה היא 'לקבלינהו בשמחה', כלומר עד כדי כך לשמח עם הרעה כשם ששמח בטובה?

פינקוס זצ"ל ומוסר לשכן כי בהקדם.

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

על תמיהת אחדים מבעלי הבתים מדוע יבטל הרב את המנהג הקדום המקובל בכל הקהילות ישראל, השיב להם הגאון: חז"ל אומרים "שואלין ודורשין בהלכות הפסח", מהו כפל הלשון "שואלין ודורשין"? אלא שבמקום שם יש "שואלין", שבני העיר שואלים שאלות, יש "דורשין" - חובה על הרב לדרוש דרשה. אך במאנהיים, מקום בו אין "שואלין" כלל ולעולם לא נכנס אדם אל הרב לשאול שאלה, הרי אין חובת "דורשין".

ארבע כוסות

הרבי מטשיבין זצ"ל ישב בבר מצווה ביחד עם האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל.

חתן הבר מצווה שישב לידם כובד בברכת המזון, ולאחר שבירך ובא לשתות את הכוס הוא שתה רק את רוב הכוס.

הרבי מבעלזא ראה זאת והעיר: "נו, נו, שישתה את הכוס עד הסוף", וכששמע הרב מטשיבין את הערתו התפלא בלבבו: מה רוצה הרבי מן הנער הצעיר הזה, שרק כעת נהיה בר מצווה?

מדוע הוא מורה לו לשתות את כל הכוס? הלא הלכה מפורשת היא, שרוב כוס היא גם דבר טוב. אמנם לכתחילה עדיף לשתות את כל הכוס, אבל אפשר להסתפק רק ברוב כוס... הוא, כמוכן, לא אמר מילה. אם הרבי אמר - נראה שיש בכך עניין

מיוחד שאינו ידוע לו, אלא שבינתיים נותרה התמיהה תמיהה.

כעבור רגע הסתובב לעברו הרבי ואומר: "אה... טשיבין'ר רב, מה אני רוצה מהחיים שלו? למה אכפת לי שישתה את כל הכוס? הלא רוב הכוס גם כן מספיק!"
 "אני אגיד לכם, הרב מטשיבין. בחנוכה נעשה נס גדול שנמצא פך שמן חתום בחותמו של כהן גדול והשמן שבו, שהתאים ליום אחד, הספיק לשמונה ימים. ולכאורה תמוה, לשם מה עשה הקב"ה את הנס הזה? הלא לחשמונאים היה הרבה שמן טמא, והלכה מפורשת היא שטומאה הותרה בציבור!"

השכן ממחר לבית הרב אשר ניגש ישר לעניין: "מה מספר הנעליים שלך?" "ארבעים ושש" משיב השכן ומקולו לא נעלמת נימת הפליאה על השאלה המוזרה... הרב מתעלם מפליאתו של איש שיחו ומבקש: "אנא הואל להסיר את נעליך לרגע ותן לי למדוד אותן".
 "בשמחה", משיב השכן אשר טרם מצליח לנחש מה לרב הקהילה ולנעליו.

הרב ממחר למדוד את הנעליים, ומשנוכח לדעת כי הן תואמות למידותיו, הוא מברר אם יש לאותו אברך נעליים אחרות. משנענה בחיוב מבקש לשאול את

הנעליים למספר שעות. "מה קרה?! מתפלא הלה, והרב מסביר בפשטות: "היום בבוקר חזרתי מהישיבה דרך השדה. בדרך הבחנתי לפתע כי עיגול מתכת שמגן על החור שבו שורכים את השרוכים השתחרר ממקומו ונותר תלוי באוויר.

מעתה התעוררה בעיה חמורה של טלטול. לא נותרה בידי אפוא כל ברירה כי אם להותיר את נעליי בשדה ולהמשיך את דרכי אל ביתי כשרגלי יחפות".

"אולם עתה ניצבת בפני בעיה אחרת: השבת שבת הגדול היא ועלי לשאת את דרשת שבת הגדול. להגיע יחף לבית הכנסת ולשאת את דרשתי באופן זה בוודאי אין זה ראוי, ועל כן מבקש אני כי תשאיל לי את נעליך למספר שעות רק בכדי שאוכל לשאת את דרשת שבת הגדול..."

מאוחר יותר הודה הרב למיטיבו בכל פה, בקובעו: "נעליך דיברו יפה היום!"

(נפש שמשון)

משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג (מגילה לב, א)
 בשנה אחת לא עלה הגאון רבי צבי הירש ממאנהיים זצ"ל, לדרוש את דרשת שבת הגדול.

עָנָה לָהֶם הַמַּגִּיד שֵׁילְכוּ לַר' זֹשָׁא זי"ע שֶׁהוּא אָדָם מְלַמֵּד בְּיִסּוּרִים בְּיָדוּעַ, וְהוּא יִסְבִּיר לָהֶם. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו תִּמָּה מְאֹד וְאָמַר לָהֶם: אֵינִי מֵבִין כָּלֵל מִדּוּעַ רַבְּנוּ שֶׁלַּחֲכֶם אֵלַי הֲלֹא מְעוּדֵי לֹא עֶבֶר עָלַי אֲפֹלוּ יוֹם רַע אַחַד... הַיּוֹצֵא מִכָּל זֶה שֶׁאִם אָדָם יִשְׁכִּיל לִרְאוֹת בְּמַעֲבָרִים שֶׁהוּא עוֹבֵר בַּחַיִּים אֶת נִקְדַּת הַקֶּשֶׁר שֶׁהִקְב"ה מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ, שֶׁיִּכְבֵּר שֶׁהוּא לֹא יִכּוֹל בְּלֵי סִיּוּעַ מֵאֵת ה', וְיִסְכִּים לְכָל מִהְלֵךְ שֶׁהִקְב"ה מוֹבִיל אוֹתוֹ, כִּי וְדָאֵי הוּא שְׁכָל מִהְלֵךְ שֶׁהוּא, הִקְב"ה הוּא הַקְּרוֹב שְׂדוּאָג לוֹ שֶׁלֹּא יִקְרָה לוֹ אֶסּוֹן ח"ו, וְלִכְּן נוֹתֵן לוֹ הַזְדַּמְנוּיּוֹת (לֹא נִפְּלוּת) לְהַכִּיר בְּמַצִּיאוֹת שְׁלוֹ וּבַחֲסֵד ה' שֶׁמוֹבִיל אוֹתוֹ בְּבִטְחָה, אֲזַי כָּל הַמַּעֲבָרִים שֶׁיַּעֲבְרוּ עָלָיו יִתְּנוּ לוֹ חַיּוֹת וְכוּחֹת מְחַדְּשִׁים לְעֶבֶר וְלִצְלַח אֶת כָּל הַמְּשׁוֹכוֹת. זֹה הַסֵּבֵה שֶׁאֲנִי מוֹזְכִּירִים בְּהַגְדָּה אֶת כָּל הַמַּאֲרָעוֹת שֶׁעָבְרָנוּ בְּמַצְרַיִם וְהַסֵּבֵל שֶׁהָיָה מִנֵּת חֲלֻקְנוּ כְּדֵי שְׁנַפְּנִים שֶׁלֹּא רַע הָיָה בָּזֶה כָּלֵל, אֲלֹא תִהְלִיךְ שְׁמִימֵי נִפְּלֵא לְהוֹצִיאֲנוּ מֵעֲבָדוֹת לַחֲרוֹת עוֹלָמִית - כְּלוֹמַר שְׁגַם הַיּוֹם נִמְשִׁיךְ לַחַיּוֹת בְּחֲרוֹת הַזֶּה שֶׁהִיא בְּעֵצֶם הַקֶּשֶׁר בּוֹרֵא שֶׁאֲנִי מְקַבְּלִים כְּשֶׁאֲנִי מְכַנְּיָעִים אֶת עַצְמִנוּ לִקְב"ה.

לעי"נ האשה החשובה

מרת **מרים יוכבד** ב"ר **צבי ליבוביץ** ע"ה
 כ"א מר חשון תשפ"א

"אלא, אמנם טומאה הותרה בציבור, אבל כאן עסקו בחנוכת המזבח, החשמונאים בנו הכל מחדש - את המנורה ואת המקדש כולו, וכשעוסקים בחינוך חדש צריך שהכל יהיה מלכתחילה ואי אפשר לסמוך על היתרים בדיעבד".

"ילד זה" - סיים הרבי מבעלזא והצביע על חתן הבר מצווה - "נהיה כעת בר מצווה. יום זה הוא ה'חינוך' שלו וההתחלה של יום היותו לאיש. ובתחילה צריך שהכל יהיה מלכתחילה, אין להסתפק בהיתרים של רוב כוס, אלא צריך את כל הכוס!"

בכל תפוצות ישראל ניכרים הידורים ומנהגים מיוחדים שבהם מחמירים בימי חג הפסח, דברים שאינם שייכים להלכה, ורבים תוהים: לשם מה מחמירים כל כך?

אמנם מובא בשם האר"י הקדוש, שאדם שזהיר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שכל השנה לא יכשל במאכלות אסורות, אך ניתן ליישב תמיהה זו על פי הדברים שפירשנו: פסח, יום החינוך של כלל ישראל לעניין של "לי בני ישראל עבדים", דורש בכל עניין את הלכתחילה ואת כל ההידורים שרק אפשריים ומחייב הרבה יותר מכל זמן אחר! (יחי ראובן)

"ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו וישמע ה' את קולנו"

אם רוצים שהשי"ת ישמע את קולנו, צריך שהצעקה תהיה כנה מעומק הלב, כמו שזעקו אבותינו במצרים.

משל למה הדבר דומה? לאדם הנכנס לחנות ומבקש לקנות מיץ ענבים לליל הסדר.

מציעים לו מיץ זול במיוחד, והוא שואל מדוע מחירו נמוך כל כך? "אולי מישהו סיבסד את מחיר היין?" -

מנסה האיש לברר. "לא" משיב המוכר, "זהו מחירו".

הקונה מתעקש, אולי עולה בלבו חשד שדבר מה אינו כשורה: "איך יתכן, מה היצרן החליט להפסיד כסף?" -

הוא מקשה, והמוכר נאלץ לענות: "היצרן מערב מים במיץ ענבים..."

הקונה כמובן נרתע לאחור: "אם כן לא אקנה ממנו" - פוסק.

"אל דאגה, לא שמו שם מים יותר מכשיעור, אברכים יראי שמים מערבים את המים במומחיות, והם מקפידים מאד לעשות זאת כהלכה, זה כשר למהדרין מן המהדרין" -

כמעט מתחנן המוכר והקונה אינו מוכן להתפשר: "מוחל טובות, אני לא צריך כזה מיץ ענבים, אני חפץ במיץ טהור".

"ועליו אתה מוכן לשלם מחיר כפול" - מקשה הקונה. "בהחלט כן" - משיב הקונה בבטחה.

והנמשל, הקב"ה הוא הקונה, ואנחנו המוכרים. המיץ ענבים הוא התפילה שלנו, הזעקות שלנו. אם הן נקיות, אם הן מלב רותח ומלא תחינה - על כך מוכן הקב"ה לשלם כפליים, אבל אם הן מעורבות במחשבות שאינן ממין התפילה, אפילו שהתפילה כשרה - על כך הקונה, כלומר הקב"ה לא מוכן לשלם אפילו

כך מבארים גם באפן נפלא את השאלה מדוע בכל מצב שאנו מתארים בהגדה אנו מוסיפים 'כמה שנאמר', ויגענונו - כמה שנאמר... ויתנו עלינו עבדה קשה - כמה שנאמר... וההסבר הוא שחם וחלילה לא יחשב אדם שהעולם הוא הפקר והמצרים עשו שפטים ביהודים בכל העולה על רוחם, על כן מגלה לנו בעל ההגדה, אם רוצים אתם לדעת כיצד יכלו הגויים הרשעים לענות אותנו? - כמה שנאמר! גם דבר זה נאמר כבר בתורה שכה יהיה כי זהו עדין חלק מתהליך היציאה ממצרים.

וכן כל דבר ודבר בהגדה שלא יחשב אדם לרגע כי יש כאן כח למצרים שיכולים לענות את עם ישראל אלא הכל הוא כמו שנאמר בתורה הק'...

יסוד זה הוא יסוד עצום לכל מהלך החיים של האדם. כמה שנאמר! כל מה שאנו עוברים כבר נכתב מקדם עם חשבון מדקדק ואין מקרה בעולם.

כך מבאר השפת אמת זי"ע את המשג 'ליל הסדר' - זהו הסדר הנכון ואין לעולם יציאה מסדר העולם. הנסים והמופתים לצד הסבל והענויים, חובת המציאות המה, כי כך היה רצונו ותבשרך ברוקא לחבר את המצב השלילי עם החיובי, כדי שגם כאן וגם כאן יתן האדם את ההכרה שהשי"ת הוא המנהיג את העולם.

ואדם שאינו מסכים לחיות ככה, שיש גם מצבים שליליים, אלא חי רק במעברים החיוביים שעוברים עליו, ידע שהוא לא מתנהג בסדר העולם, אלא שונה מסדר העולם הוא, כי רצון ה' הוא דוקא שהאדם יכיר בכך שכאשר הוא (במצב) חיובי, בעצם הקב"ה הוא זה שמשלים אותו, וכאשר אינו מכיר בזה, יצטרך לעבר גם מעבר שלילי כדי להפיר את מציאותו האמתית, שהוא פגום, והבורא האהוב משלים אותו.

בזיל הזול. הקב"ה רוצה תפילה זכה. (יחי ראובן)

"ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (בראשית טו, יד)

רק לאחר שיצאו משם נתנו להם את הרכוש הגדול, לו היו נותנים להם אותו מוקדם יותר, לא היה להם עוד חשק לצאת ממצרים. (אמרי חן)

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

"לשנה הבאה בירושלים הבנויה"

לרה"ק הרבי "החווה" מלובלין זי"ע היה חסיד צדיק וקדוש רבי מרדכי מראקוב זי"ע שהיה רגיל לבדר את דעתו הק' ולהשרות שמחה בקרבו. פעם בימי בין המצרים, בראות רבי מרדכי את רבו הרבי מלובלין שהיה מצטער כל כך על חורבן הבית, ניגש אליו ואמר לו בלחש: "הלא הרבי עצמו הוא הגורם שלא יבנה בית המקדש!"

נרעש החווה זי"ע מאמירה זו והביט בפני רבי מרדכי ז"ל לעמוד על סוף דעתו. אמר לו רבי מרדכי ז"ל: הנה כשהרבי עומד ואומר במוצאי יום הקדוש, בעת תפילת נעילה, "לשנה הבאה בירושלים", קמה מהומה בבית דין של מעלה: וכי קטנה היא בעיניכם? הלא צדיק הדור ציוה שעד שנה הבאה מוכרחת הגאולה לבוא, הלא צדיק גוזר והקב"ה מקיים!... ואכן מתקבלת שם החלטה ללא שום עוררין שעד יום הכיפורים הבעל"ט מוכרחת הגאולה לבוא כציוויו של הרבי מלובלין... והנה בהגיע ליל פסח, עם סיום עריכת הסדר, פונה הרבי ואומר שוב בלשון קדשו "לשנה הבאה בירושלים", או אז כמו אנחת רווחה פורצת בבית דין של מעלה: "הנה נתן לנו הרבי עוד מרווח של חצי שנה עד שתבוא הגאולה... הפה שאסר הוא הפה שהתיר, מי שדרש שתבוא הגאולה עד יום הכיפורים, הוא בעצמו מתיר לנו להאריך את הגלות בעוד חצי שנה, זמן יש בידנו עד פסח הבעל"ט"...

ובהגיע מוצאי יום הקדוש, והרבי שוב אומר "לשנה הבאה בירושלים", דוחה הוא את הגאולה בעוד חצי שנה, ובפסח בעוד חצי שנה... ועוד חצי שנה... הנה כי כן, הרבי עצמו מעכב את גאולת ישראל - הפטיר רבי מרדכי זצ"ל בשנינות, כששמחה ממלאת את

לבו שהצליח לעלות חיוך על שפתי אותו קדוש עליון - הרבי מלובלין זי"ע. (פנינים)

"כנגד ארבעה בנים דיברה תורה"

חג פסח הוא חג עם הרבה חינוך. גם על המכות שניחתו על המצרים אומרת התורה הק' "ולמען תספר באוזני בנך וכן בנך".

כמובן המצוה הידועה "והגדת לבנך", מכאן חשיבותו החינוכית של חג הפסח. כתב הרב שניאור אשכנזי, רבים נוהגים להחביא את האפיקומן ולתת לילדים אפשרות לגנוב אותו ולבקש מתנה בתמורה להחזרת האפיקומן.

אך מה עומד מאחורי המנהג? מה העניין לעודד ילד לגנוב? מסר חריף להורים יש כאן, ילדים מחפשים את מה שההורים מחביאים. הם לא מתעניינים במה שעומד על השולחן, אלא במה שאתם מטמינים מתחת לשולחן. הם מבקשים להיות חלק מזה, לשים את ידם על המציאה... לא ממש חשוב מה נאמר לילדים, אלא מה נחיה בפועל. ילד פחות מקשיב למה שאבא אומר, אלא הוא קולט יותר את מה שאבא משדר. נעשה, נשקיע ונצליח בחינוך הילדים (ובעיקר על ידי הדוגמה האישית) ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים במהרה

והמציאות היא, שאף כשאנו פוגמים או סובלים חלילה, אם נעצר ונחשב, נגלה שגם שם הרחמים הם עצומים, עצם זה שממשיכים לקבל חיות מאתו ותברך ואת כל צרכינו בטוב ובנעימים, זה לא מובן מאלינו, והכל פרי שנודה לו תמיד, "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות" - גם כאשר נראה שהמצב בבחינת 'לילה', גם אז ובעקר אז צריך להאמין. ובזה מתרץ גם מה ששואלים על דברי ההגדה (משניות ברכות א, ה) אָמַר ר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הָרִי אֲנִי כִּבְּן שִׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֹּאמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלֵילוֹת... מדוע כתוב ולא זכיתי שתאמר ולא כתוב בפשטות ולא זכיתי שיאמרו...? אך לפי דברינו מובן היטב, כי בכל פעם שאדם נפגש עם מצבים של לילה או חסרון כלשהו שיש לו, הוא צריך מיד לתרגם זאת שאין זה מציאות כלל אלא סבה מכוונת שהשתלשלה מאתו ותברך עד העולם שלנו, ובזה הוא עושה כדברי הבעש"ט הקדוש 'המתקת דינים בשרשם', מכיין שהסבה (המצב החשוך) הזו מקורה במקום עליון מאוד, וההשתלשלות גרמה לה להיות גשמית יותר עד המעבר 'הלכאורה שלילי' של אותו אדם, והאדם שלא שם את כל לבו אל המעבר שהוא עובר ואינו מצר על כך, אלא מיד זוכר את המקור של הדבר - מעלה את אותו המעבר בחזרה למקורו העליון ולמקום הרוחני שלו, ומתוך כך משפיע לו לאדם שזכה, חיות נצחית, וזו שמחה גדולה בשמים ובארץ.

(שיחות קדש - ספינקא)

**הַשְּׁתָּא הֶכָּא... הַשְּׁתָּא עֲבִידִי...
לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוּרִין
וּפְיָמֵי צֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם יִרְאֵנוּ נִפְלְאוֹת.
אָמֵן**

גליון 569
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

נכרי שאכל קרבן פסח

מעשה בגוי אחד שהיה עולה לירושלים ואכל שם קרבן פסח, ובא לפני רבי יהודה בן בתירה ואמר לו: כתיב בתורה "כל בן נכר לא יאכל בו". וכתיב "וכל ערל לא יאכל בו", ואני אכלתי מן הטוב שבטובים שבהם. אמר לו רבי יהודה בן בתירה, כלום נתנו לך מן האליה לאכול, לא נתנו לך רק מן הכחוש שבו, (כוונתו של רבי יהודה היה להטעותו בכדי שילך פעם שניה ויבקש לתת לו מן האליה ואז יתברר שהוא גוי). אמר לו: לא נתנו לי מן האליה, אמר לו רבי יהודה בן בתירה, בעת שתעלה עוד פעם לירושלים, אמור להם שיתנו לך לאכול מן האליה שבכבש (ואליה של כבש נקרבת לגבוה, ולהטעותו אמר לו בן), כשעלה הנכרי לשם אמר להם תנו לי לאכול מאליה של כבש, אמר לו מה אתה מבקש האם לא ידעת שהאליה אינה נאכלת, רק לגבוה נקרבת, אמרו לו מי אמר לך בן, אמר להם: רבי יהודה בן בתירה אמר לי שאין אתם נותנים לי מן היפה אלא מן הכחוש, והלוא אני משלם כמותכם. אמרו מה זה הדבר שבו לפנינו, בדקו אחריו ומצאו שהוא גוי, והרגו אותו, שלחו ואמרו לרבי יהודה בתירה, שלום לך רבי יהודה בן בתירה שאתה במקום נציבין ומצודתך פרוסה בירושלים.

(מסכת פסחים)

פרשת השבוע

רצוננו לעשות רצונך

הרה"ק רבי אשר מקארלין זיע"א פתח פעם בערב פסח ואמר: אמרו "הנזהר ממשהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה", רבונו של עולם: הרי גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ולא לחטוא כל השנה, שמור נא עלינו מכל משמר חמץ, ראה שלא נתחמץ בפסח.

אתרוג לפסח יש לך?

הרה"ק רבי משה מקוברין שאל פעם את אחד מחסידיו שנפרד ממנו ליסע לביתו לחג הפסח: "ואתרוג לפסח יש לך"? השתאה החסיד ולא ירד לסוף דעתו של רבו, הוסיף הרבי ואמר: איתא בזהר "אתרוג דא לבא", ולב צריך להכין לא רק לסוכות, גם בפסח יש צורך בו.

כבוד האדם של הצדיק

סיפר אחד מנכדי הרה"ק רבי שלומיקה מזויהעל זיע"א: פעם אחת בסעודת שחרית של חג פסח ישב יהודי עני סמוך אל שלחנו של סבי רבנו, והוציא מתיקו מצות מכונה, הניחן על השולחן

והיה נוגס ואוכל כשפרורים נתזין ומתפזרין מסביבו על השולחן. הערתי לו בלחש שידאג לא לפזר פרורים על השולחן. והנה הבחנתי בסבי האדמו"ר רבי גדליה משה זיע"א שמעיר משהו לאביו רבינו זיע"א. אז פנה אלי סבי הקדוש ואמר: מה אתה רוצה ממנו? הנח לו. "וואס ווילסט דו פון איהם לאז איהם אפ..." אם כי כאמור הקפדתו של רבנו באפית המצות היתה מיוחדת, ולא היה מסתפק בימי הפסח אלא ממצות מצוה שאפה ערב פסח אחר חצות. אולם כבוד האדם היה חופף על כל הליכותיו ללא שיור.

את פתח לו

כשהיה הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א אומר את ההגדה של פסח, וכשהגיע ל"שאינו יודע לשאול" היה צועק ואומר בהתרגשות רבה: רבונו של עולם, מי שאינו יודע לשאול ולהתפלל מקוצר השגתו, "את פתח לו", פתח את לבו ותן לו השגה שיוכל להתפלל, ושידע מה לשאול ממך ומה רצונך יתברך שנדע לעבדך באמת.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:39 ת"א: 7:41 ר"ת: 8:16

חג הפסח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:25 ת"א: 6:41

יותר, הרבי יושב ליד השולחן, ראשו שעון על יד ימינו, ושמאלו תלויה ברפיון בצד הגוף חסר תנועה, ואין שומעים כל רחש. חוזרים לבית המדרש בלב קשה.

החסידים שרויים בתוגה חרישה. אין איש יודע מה פשר האיחור. בכל שנה נהג הרבי להתחיל בהכנות למצווה זו תיכף אחרי הקדיש של עלינו. והיום מדוע שינוי כזה. ומי יודע מנסים מקורבי הרבי לחוות דעתם. אולי מרחף חס וחלילה גזר דין מר על ראשי היהודים, והרבי טרוד בהשתדלות בעולמות העליונים כדי לבטל את הגזרה הרעה, ואולי, אל תפתח פה לשטן, אולי משהו לא כשורה. ההסתודדות בין החסידים הולכת וגוברת, ובחלל הקלויז נקלטות כל מיני השערות. אולם מה לעשות, בכל זאת באין ברירה, מחכים. שעה רודפת שעה והמחשבות מנקרות במוחות החסידים, מה אירע, מה פשר הדבר, מטכסים עצה ומחליטים להיכנס לחדרו של הרבי להעזיז ולשאול אותו הסיבה. נכנסים שניים מחשובי התלמידים, רבי מה קרה? הם שואלים ברתת, כבר חצות הלילה והרבי עדיין לא בדק את החמץ, יקירי, משיב הרבי, מן השמיים מעכבים, רע מאוד, נשארים השניים מסומרים למקום, אין בכוחם להוציא מלה מן הפה, הרבי מרכין שוב את ראשו בעגמומיות והחסידים מתחמקים מן החדר בלאט.

מאוחר בלילה אחרי שעה שתיים, נשמע רעש בבית המדרש, הרבי קורא, אומר אחד לשני, נכנסים לחדר הרבי בריצה. רע מאוד, אומר הרבי, להוי ידוע לכם, שאינני יכול לבדוק את החמץ טרם תמצאו את היהודי שעדיין אין בביתו מצות לפסח. החסידים קופאים על עמדם הייתכן כיצד התעלמו מעני שידו אינה מגעת לקנות מצות לפסח, האם גבאי העיר לא דאגו לספק את צרכי הפסח לכל עניי המקום, מקופת מעות חטים, שיכחה כזאת. מיד מתארגנים החסידים ויוצאים לרחובות העיר, זוגות וזוגות כדי לחפש את היהודי שאין עדיין בביתו לחם עוני. עוברים בכל בית ובית, עולים לעליות גג, יורדים למרתפים, בתקווה למצוא אי שם עני שאין לו מצות לפסח, אבל כל החיפושים הם לשווא.

באים עוד פעם למגיד ומספרים לו, חיפשנו בכל קצוות העיר, לא מצאנו אף יהודי שבביתו לא היו עוד מצות לפסח. הרבי נשאר יושב על מקומו בלי להשמיע מילה, שוב גוברת הציפיה, עובר עוד זמן מה, וכמה ממקורבי הרבי מרהיבים עוז ונכנסים אליו עוד פעם, שואלים מה יהיה הסוף מה יהיה עם בדיקת חמץ, לא אעשה בדיקת חמץ, עד שלא תמצאו את היהודי שאין לו מצות לפסח. חפשו, חטטו בכל מקום, אל תחסכו כל מאמץ במציאת היהודי.

אינני יכול לבדוק את החמץ טרם תמצאו את היהודי שעדיין אין בביתו מצות לפסח

בכל שנה בליל בדיקת חמץ, היה נוהג המגיד הקדוש ממעזריטש הצדיק רבי דוב בער זיע"א למהר בתפילת ערבית, כדי לקיים את מצוות בדיקת חמץ בזריות רבה. בדיקת חמץ אינה מילתא זוטרתא, יש לבער את החמץ את הרע לבטלו כעפרא דארעא, זוהי התכלית העיקרית של בדיקת חמץ, חייבים לאזור מלחמה נגד היצר הרע, ולשרוף את כלי נשקו, צריכים לבדוק בחורים ובסדקים, כדי לבער מן הבית כל מחמצת וכל דבר שנחמץ, לסלקם מרשותו של אדם ביחוד מלבו, לגרש את המחשבות הרעות משם. אצל המגיד ממעזריטש היתה זאת אחת העבודות הקדושות שניגש אליה בדחילו ורחימו ומתוך זריות גדולה.

אולם השנה קרה משהו, כל המנהגים בהם נוהג הרבי הקדוש מקדמא דנא השתנו לגמרי, החסידים תלמידי החברייא קדישא, סיימו מזה כבר להתפלל שמונה עשרה של תפילת ערבית, וחיכו לסיום השמונה עשרה של המגיד, אולם הרבי עומד על מקומו ליד החלון, ומתפלל באריכות רבה, ניכרת דבקות מיוחדת בתפילתו, כאילו מתפלל עכשיו תפילת שמונה עשרה של יום כיפור. עיניו עצומות, שפתיו רוחשות ופניו להבות, והוא עומד ללא זיע, תפילתו של הצדיק נמשכה כמה שעות, רק אז סיים המגיד את התפילה, ונכנס לחדרו כשהוא שקוע במחשבותיו הקדושות, התיישב על שרפרף, הרכין ראשו ונשאר יושב בתנועה של דבקות בלי להוציא הגה מהפה.

תלמידי החברייא קדישא והחסידים שהתאספו בבית המדרש, כדי להיות נוכחים בעת בדיקת החמץ של הצדיק, החל להראות סימני תמיהה, כולם הסתובבו בבית המדרש בפיזור נפש, מעיניהם נשקפה אי הבנה רבתי, מה קרה מדוע לא רואים ולא שומעים את ההכנות של הרבי לבדיקת חמץ? שאלו זה את זה בפליאה גוברת והולכת, שעות על שעות חולפות, וכמה מן החסידים מתחמקים מבית מדרשו של המגיד, כדי לבדוק את החמץ בביתם שלהם, אולם מיד הם חוזרים כדי לעמוד על פשר האיחור של בדיקת חמץ על ידי המגיד הקדוש.

הם עוקבים בלב רועד אחרי תנועות הרבי, כדי לזכות לראות כיצד הוא בודק חמץ, אבל אין קול ואין קשב, המגיד אינו מתכוון כלל להתחיל במצוות בדיקת חמץ, הסקרנות גוברת והמתח גואה, מתקרבים לקיטונו של הרבי, מציצים דרך סדק הדלת לראות מה מעשהו בשעה גדולה זו. המראה בפנים מפחיד עוד

משל ונמשל

זכרת כי עבד היית בארץ מצרים

משל למלך אחד אשר יצא לצוד בשדה, ופגש רועה צאן אשר ישב סמוך לעדר צאנו וחילל בחלילו, האזין המלך לנגינתו הנפלאה של הרועה ונשבה בקסמי הצלילים העדינים, ולא יכול היה לעזוב את המקום, לאחר שסיים הרועה את נגינתו ניגש אליו המלך והתחיל לדבר איתו, ומצא כי הרועה שכלו חד וחרוף מאד, ומלא חכמה ותבונה. התפעל המלך מאד וביקש מהרועה לבוא עימו לארמון ולהיות סמוך על שולחנו, הסכים הרועה ובא עם המלך לארמונו. מאז ישב הרועה תדיר בבית המלך, והמלך היה מתייעץ עימו בכל דבר, עד שהפך להיות לאחד משרי המלך החשובים. יתר השרים קינאו מאד בשר החדש אשר היה כל כך חביב על המלך, והחליטו לנסות ולהדיחו מתפקידו ע"י כך שיעלילו עליו כי גונב הוא כסף מאוצר המלך. כאשר שמע המלך על כך קרא המלך לשר (הרועה לשעבר) כדי לחקור אותו, השר הכחיש את הדבר והוכיח לכולם שהוא ישר ונאמן עד מאד, בכל זאת שכנעו השרים את המלך ללכת לבית השר ולבדוק בביתו, אולי שם ימצאו סימנים לגניבה מבית המלך. הלך המלך כשהשרים מתלווים אליו לבית השר, ומצאו שבתו רהוט בפשטות רבה, עברו מחדר לחדר, עד שהגיעו לחדר אחד אשר היה נעול על מנעול ובריח. שאל המלך: מה יש בחדר הזה? אדוני המלך – נפל השר על ברכיו והתחנן – בבקשה ממך, אל תבקש ממני לראות מה יש בחדר, משום שאני בוש מאד ממה שמונח בחדר זה. תחנוני השר רק חיזקו את חשדות המלך, ומשום כך התעקש כי יפתחו את החדר, כאשר פתחו את החדר מצאו שהוא ריק ואין בו מאומה, מלבד תרמיל רועים ישן וחליל... תמהו המלך והשרים. אדוני המלך – אמר השר – מיום בואי לארמונך לא התגאיתי כלל במעמדי הרם, זאת משום שבכל יום אני נכנס לחדר הזה, מחלל בחליל ונוצר בעברי כרועה צאן פשוט.

הנמשל: הזכירה "כי עבד היית במצרים" תועיל לאדם לא לבוא לידי גאווה, כי בכל פעם שירגיש בעצמו שבא לידי גאווה, מיד יזכור את עברו שהיה עבד במצרים ותסתלק הגאווה מלבו.

(בשם ה"שאגת אריה" זיע"א)

רבי, משיבים המקורבים, עשינו כל מה שאמר לנו, עברנו בכל בתי העיר, לא פסחנו על שום בית, עונה הרבי, אם כך פשטו על עיבורי העיר ופרבריה, הרחק הרחק עד כמה שאפשר. מתחילה שוב התרוצצות בין החסידים, עוברים למבואות העיר, חוקרים ודורשים שמא יודמן להם יהודי מחוסר מצה לפסח, אבל כל החיפושים לשווא, אפסה התקווה לחזור לרבי עם הבשורה. לפתע האיר המזל לזוג חסידים, שהרחיקו לכת עד הכפר הסמוך ונכנסו לבית הנוטה ליפול, שם גר היהודי היחידי של הכפר, הלה מקבל את האורחים בשמחה, ומושיט להם שלום עליכם רחב, מנסים האורחים לדובב את היהודי ולברר אם הצטייד כבר במצות לפסח. בשמוע היהודי את השאלה, תקפה אותו קדרות, וסיפר להם את קורותיו האחרונים.

הוא חייט במקצועו, התפרנס כל השנים מיגיע כפיו, מהכסף שחסך מעבודתו, נהג היה לחלק לנוקקים, כל ערב פסח היה בא למגיד היושב במעזריטש, ומוסר לו את נתינתו ההגונה למעות חיטים, אבל הוא לא הסתפק בכך, אלא בעצמו חילק נדבות לעניים מכובדים. אולם השנה חלה והיה רתוק למיטתו במשך חודשים ארוכים, כל כספו שחסך אזל, והנה כבר ערב פסח ובביתו אין דבר לחג החרות, הוא מתבייש פשוט לבוא העירה, האורחים זוהרים משמחה, הם מוכנים ממש לצאת במחול, עומד בעל הבית ותוהה לשמחה מה זו עושה, האם עד כדי כך חדלה האחוזה היהודית, שאין מרגישים כבר בצער יהודי שנהפך עליו הגלגל. אולם תמהונו גבר עוד, כאשר אלו לא הרפו ממנו והאיצו בו לגשת אתם מיד לצדיק ממעזריטש. בבואם למגיד עם החייט שהתרושש, קיבל אותם הצדיק בחדווה עילאית, פניו הטהורות בערו כלפידי אש, באין אומר ודברים הוציא סכום כסף גדול ונתן ליהודי, בצוותו עליו לצאת בהשכמה העירה ולקנות את כל צרכי הפסח, ומחסכום שישאר לו לחלק לאותם העניים שנהג לתת להם מדי שנה.

רק לאחר מכן, בטרם עלה עלות השחר, נכנס המגיד לבית המדרש, והחל בבדיקת חמץ מתוך כוונות עמוקות, כשנהרת שמחה שפוכה על פניו הקדושות. לאחר מכן סיפרו חסידים שהיו נוכחים באותו מעמד נשגב, כי אף פעם לא ראו את המגיד הקדוש שרוי בשמחה שמיימית כזו, כולם הרגישו בחוש כי נתרשש מאורע גדול בעולמו של הצדיק.

צ"ן אדם לחברו

ד' כוסות חלב

מסופר על הרה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א רבה של ירושלים עיה"ק, שיום לפני חג-הפסח הופיע לפניו יהודי עני ובפיו שאלה: האם אפשר לצאת ידי חובת ארבע כוסות בחלב? היהודי הסביר, שמפאת עוניו אין לו אפשרות לקנות יין, אבל יש לו עז שמניבה חלב. הרב שמע את השאלה, ומיד הוציא סכום כסף ונתן לעני: "לך קנה לך יין ובשר ודגים ועשה את החג כראוי". לאחר מכן הסביר לבני-ביתו: "כששאל אם אפשר לשתות ארבע כוסות חלב במקום יין, הבנתי שגם בשר אין לו, שאם-לא-כן לא היה עולה על דעתו לשתות חלב בליל-הסדר. לכן נתתי לו די הצורך כדי לקנות את כל צורכי החג".

לא אצער אדם עבור מצות מהודרות רבה של ירושלים עיה"ק, הרה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א היה משקיע מאמצים רבים באפיית המצות שיהיו בתכלית ההידור והכשרות. ופעם קרה בשעת אפיית המצות שאחד מעוזריו העיר לו, שאחד העובדים מתרשל קצת בגלגול העיסה, ומן הראוי שהרב יגער בו ויורז אותו. השיב לו רבי חיים: חס וחלילה, זאת לא אעשה, אני אצער פועל עני וקשי יום, ואגער בו, משום שאני חפץ במצות מהודרות? אני מצידו עושה כל מה שביכולתי ואינני חוסך בהוצאות, ובנוסף לכך מתפלל אני להשי"ת שיזכנו במצות ביתרון ההידור והכשרות, וסמוך ובטוח אני שהקב"ה יקבל תפילתי, כי הוא בוחן לבבות

וידוע עד כמה אני חפץ לקיים מצוה זו כהלכתה, אבל לקבל מצות מהודרות תמורת גערה בפועל עני? יצא שכרה בהפסדה.

להימנע מחלישות הדעת של הזולת מסופר על הרה"ק רבי יוסף יוזל הסבא מנובהרדוק זיע"א. שפעם בתקופת הבדידות שלו, הגיע בערב פסח אחר חצות, בכדי לאפות את המצות שמורה בדקדוקי הדת ופרטיה וכו' ובבואו הרגיש שמעשה זה עלול לגרום חלישות הדעת וקיפוח הכבוד של המרא דאתרא שירגנו אחריו לומר: הביטו היאך הפרוש הזה מדקדק ומהדר בקיום המצוות, מה שלא ראינו מרבינו הרב שלנו. ובאמצע האפיה הפסיק בכדי שלא לבייש את רב העיר, וכמובן שגם מלאכתו אז נעשתה בוהירות באופן אחר שהמצות נאפו כדבעי.

כיבוד אם בליל הסדר

מסופר על הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א, ששנה אחת אכל מרק בחג הפסח בקערה אחת עם אמו. ושכחה אמו והכניסה חתיכות מצה בתוך המרק, ואע"פ שרבינו הקפיד שלא לאכול מצה שרויה (געבראקסט) כנהוג, עכ"ז לא הפסיק לאכול את המרק, אלא סילק את פירווי המצה לצדדין ואכל מהרוטב שבצד אחר, וטעמא דמילתא כי אם היה מפסיק לאכול, היתה אמו מצטערת, ולא אתי מצה שרויה שאינה אלא חומרא, ודחי כיבוד אם שהוא דאורייתא.

תילולא דצדקיא

יום חמישי ט"ו ניסן
יצחק אבינו
הרה"ק רבי מאיר מקריסטיופאלי
ב"ר צבי (יד המאיר - תקע"ה)

יום שישי ט"ז ניסן
לוי בן יעקב משבטי קה

שבת קודש י"ז ניסן
הרה"ק רבי יצחק מסקווירא ב"ר מרדכי
מטשענוביל (תרמ"ה)

יום ראשון י"ח ניסן
רבי מאיר הלוי ב"ר סודרוס (הרמ"ה ה"א ד')
הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקאלוב
ב"ר שלמה (תרל"א)

יום שני י"ט ניסן
הרה"ק רבי יהושע פאלק ב"ר אלכסנדר הכהן
(דרישה סמ"ע - שע"ד)
הרה"ק רבי אהרן מאקארלין ב"ר יעקב (תקל"ב)
רבי יעקב יוסף ב"ר ישראל חיים מספינקא

יום שלישי כ' ניסן
רב האי גאון ב"ר שרירא גאון (ד"א תשצ"ח)
הרה"ק רבי יעקב ווייסבלום ממאגלינצא ב"ר
אלימלך מליזענסק
הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר יוסף פאנעט (מראה
יחזקאל (תר"ה)

יום רביעי כ"א ניסן
הרה"ק רבי דוד לייקעס ב"ר ישראל (תלמיד
הבעש"ט - תקנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אורח" רפורם יוסף חיים על המצוות.

מהלכות חול המועד

א) המבזה את המועדות [יום של חול המועד, עושה בהן מלאכה, או נוהג בהן מנהג חול באכילה ושתיה, (פירוש ר"ע מברטנורא)] אע"פ שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא. (אבות פ"ג מ"א)

ב) מותר לעשות מלאכה בתחילת חול המועד, לצורך דבר שיצטרך לזה רק בסוף חול המועד. (ספר דולה ומשקה לגרא"ח שציגל שליט"א, עמוד ר"ג)

ג) הוצאות חול המועד הוא בכלל הוצאות שבת ויו"ט, שאינו מן המניין. (ספר שונה הלכות, או"ח סימן תי"ט, בשם המדרש)

ד) בגד שנתלכלך קצת בחול המועד, מותר לכבס מקום התלכלוך, כדי להעביר את הכתם, שאין זה נחשב כיבוס לענין חול המועד. (שמירת שבת כהלכתה, פרק ס"ז, סעיף ע"ב, ובהערה ע"ב)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

חג כשר ושמח

לכ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

וכל הנילוזים אליו

לאיוושו"ט בשלימות הבריאות

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מכללת ציון

שבת חוה"מ פסח - מדוע להם עוני?

באינטרס לאומי כדי להפוך למעצמה כלכלית ולכן כך ציווה המלך.

המיוחדות שבמצה הפשוטה הוא דווקא בכך שלא ניתן לנהל מונולוג על מגוון טעמיה העדינים ומרקמה המדהים. אנחנו לא אוכלים מצה בתור הנאה גסטרונומית. אנחנו אוכלים אותה כדי להתחבר לעצם מהותנו!

מדובר במהות שעומדת בפני עצמה בלי להיות תלויה בכל החומרים המשפרים שאנחנו דואגים להוסיף לחיינו כל הזמן. זהותנו האמיתית ביותר אינה מחוברת לעושר שצברנו למעמדנו החברתי לביתנו או לכל תוסף מלאכותי אחר שאנחנו מרגישים שאנחנו חייבים בשביל להרגיש שאנחנו שווים משהו.

חירות משמעותה ניתוק כל קשר וחיבור לכוחות חיצוניים. אנחנו הופכים להיות ראויים לשחרור כאשר אנחנו מקלפים מעצמנו את כל הדברים שנוספים על מהותנו- כל המחיצות והתוספים שאנחנו צריכים בשביל לפגוש את עצמנו. פשוטים, נקיים, חופשיים ולא מסתתרים מאחורי משהו. לא נהיה על נעלי עקב כדי שנהיה קצת יותר גבוהים.

מצה אינה מעמידה פנים. היא לא מכילה כלום מלבד את עצמה. לא מוסיפים זמן או מרכיבים שיהפכו אותה לטעימה יותר או מושכת יותר. היא נקייה מכל צורך להסתיר את טעמה. כנראה שלחירות אמיתית יש טעם של מצה...

בברכת שבת שלום וחג פסח כשר ושמח הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

שעה	כניסת לכת	צאת לכת	ריבוי תפ
18:27	19:40	20:26	י"ג
18:45	19:38	20:23	י"ד
18:47	19:39	20:25	ט"ו
18:46	19:39	20:42	ט"ז

התורה הקדושה קוראת למצה לחם עוני. המצה מכילה מספר מינימאלי של מרכיבים: רק קמח ומים- אפילו לא מלח.

המצה נאפת בזמן מינימאלי. היא נמצאת על גבול האכיל. אף אחד לא כתב מעולם שירי הלל על חתיכת המצה המעולה שעליה התענג בבית קפה צרפתי.

מצה היא תמידי באותו הטעם, בקיצור אוכל של עניים. אבל לא כאלה מהדור שלנו שיש ב"ה מה לאכול, אלא אוכל של עניים אמיתיים כאלה אולי מאפריקה.

המצה הזו שאנחנו צריכים לאכול כדי לחגוג את גאולתנו מהעבדות נראית קצת מוזר. הרי בסך הכל מדובר 'במסיבת שחרור'. עד שסוף סוף השתחררנו האם לא היה מתאים יותר לבחור במשהו קצת יותר חגיגי?

כדי להמחיש את מעמד בני החורין בו זכינו באמת אנחנו צריכים לאכול אוכל שהוא סבל לפה ולמערכת העיכול? בעצם היום בו ניצלנו מעול של עינוי משפיל רב שנים, לא מצאו מה להגיש בתפריט רק לחם עוני?

המצה נועדה להזכיר לנו שהשיעבוד של עם ישראל במצרים התחיל דווקא מהמרוץ אחר התענוגות. השיעבוד במצרים התחיל דווקא מהרדיפה אחרי העושר. כך המדרש מתאר את תחילתו של השיעבוד:

בא פרעה ותלה לבנה של זהב על צווארו ומגרפה של זהב בידו והתחיל לעבוד בבניה לפני כולם ואמר לכל עמו: "כל מי שיבוא ויעשה עם המלך במלאכת הבניה יקבל זהוב עבור כל לבנה שיבנה בבניין".

איזה יהודי אתם חושבים או עולה בדעתכם שלא הגיע לחגיגה הכלכלית הזו בהזדמנות של פעם בחיים? כולם חשבו כי מדובר

הצלחה בגו"ר
יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה
אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא
גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה
מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קנטש בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – ספירת העומר

מה הדין כאשר האדם יודע מראש שלא יצליח לספור את כל הימים, האם יספור בברכה או לא? האם מותר להסתפר בימים אלו או לשמוע מוזיקה?

! שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

! תשובה:

אדם שיודע שיהיה אנוס ויצטרך לדלג יום אחד בימי הספירה, כגון: שצריך לעבור ל"ע ניתוח וירדימו אותו למשך כל הלילה והיום למחרת, יכול להתחיל ולספור עם ברכה, מכיוון שכעת עושה את המוטל עליו, וגם אולי המצב ישתנה או שהניתוח ידחה ויוכל לספור כל יום.

ימי ספירת העומר, שבהם אנחנו נמצאים, חל בהם אבל לאומי על אותם עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, שנפטרו בקיצור ימים ושנים. לכן אנחנו מחמירים על עצמנו ונוהגים דיני אבלות: לא מתחתנים, לא שומעים מוזיקה לא מסתפרים. עד היום שבו פסקו מלמות, שהוא ל"ג בעומר. הספרדים מחמירים עד ל"ד בעומר לעניין נישואים ותספורת.

אם יש סעודת מצווה, כגון: ברית מילה או בר-מצווה, שהוא היום שבו מלאו לנער יג' שנה, מותר להשמיע מוזיקה. לעניין תספורת הראש וכן גילוח הזקן - יש להחמיר שגברים לא לגלח כלל. נשים מותרות בתספורת וכן ילדים קטנים. אדם שמוכרח להתגלח מכל סיבה שהיא, מוטב שיתגלח בערב שבת לכבוד השבת ובכל מקרה יעשה שאלת רב.

מעשה חסד ושכרו

להלן סיפור נפלא שמעובד מתוך העלון 'באר הפרשה'. אפשר לראות ממנו כי כאשר אדם גומל חסד עם הזולת - בשמיים מיטיבים איתו, ויתכן שעל ידי כך יהיה גם סיפור הצלתו. בנוסף, אפשר ללמוד ממנו עד כמה עלינו להשתדל ולעזור לזולת ככל יכולתנו. אנחנו לא יודעים ולא מבינים כמה כדאי לרדוף ולעשות מעשי חסד. מעשה שהיה - כך היה: הרה"ח ר' חיים אלעזר רוזנפלד שמנהל ביד רמה ובהנהגה טובה את המוסד הידוע לשם ולתהילה 'בית לפליטות' סיפר:

בחודש חשוון ה'תשע"ה נקבע מועד הנישואין עבור אחת היתומות אצלנו. התחלנו להכין עבורה את צורכי החתונה והנדוניה. באחד הלילות פניתי לנדיב ידוע בחו"ל. סיפרתי לו על היתומה וביקשתי לזכות אותה בהשתתפות נכבדה בהוצאות הנישואין. העשיר נענה בשמחה ואמר: "אני אשלח לכם מזוודה מלאה בכל טוב, אדאג שיהיו בה מעילים, תכשיטים וכו'".

כששמעתי את דבריו כמעט שהתחרטתי שפניתי אליו. לכלה חסר בעיקר כסף כדי לשלם את הוצאות הנישואין, ליל החתונה, בגדים ועניינים נוספים שקשורים לחתונה. העשיר ממש לא הירפה ממני ובמשך שבועיים ממש 'רדף' אחרי. לאחר כמה ימים הנדיב התקשר ואמר: "ביום כ"ה חשוון לפנות בוקר ינחת ה'שליח' בארץ הקודש". הנדיב ביקש ממני שאדאג לשלוח מישהו לקחת את המזוודה.

ביקשתי מאברך שגר בהר-נוף (רעייתו עובדת ב'בית לפליטות' אצלנו) שיתקשר אל נהג המונית שמוביל את המזוודה של הנדיב ויקח אותה ממנו. האברך הסכים. הוא יצר קשר עם נהג המונית וביקש להביא את המזוודה לבית-הכנסת 'בני תורה' שבהר-נוף ומשם תכנן לקחת אותה.

האברך מסודר מאוד מטבעו ומתפלל תמיד בזמן קבוע בבית-הכנסת 'בני תורה' במניין מסויים. מועד התפילה מתקרב אבל אין כל זכר לנהג המונית. לאחר דקות ארוכות התברר כי הנהג טעה והוא נמצא רחוק מבית-הכנסת 'בני תורה'. הוא טעה בדרכו והגיע לבית-כנסת אחר.

בלית ברירה, האברך יצא מבית-הכנסת למצוא את הנהג שטעה בדרכו. במהלך הליכתו הוא התקשר אלי וטען 'בצדק' שבגלל הטובה שהסכים לעשות לאותה הכלה, הוא עומד להפסיד את המניין הקבוע שלו. זה ישבש לו את כל היום כי עכשיו הוא צריך למצוא מניין אחר ולהתפלל עם ש"ץ שהוא לא רגיל אליו. לאחר כשתי דקות בלבד מחבלים ערבים ימ"ש עלו לבית-הכנסת 'בני תורה' כדי לערוך טבח במתפללים. עיקר 'הצלתם' ל"ע היתה באותם אנשים שיושבים בתחילת בית-הכנסת. האברך יושב שם בדרך קבע.

כוחות הביטחון בדקו במצלמות אבטחה כדי לראות מה אירע באותם רגעים שאירע הטבח ל"ע. האברך נראה במצלמה כשהוא יורד במדרגות כשבידו האחת מחזיק טלפון סמוך לאוזנו וידו השניה מתנענעת מעלה ומטה לפי קצב דיבורו כשהוא מבכה על מצבו ואינו יודע כי בזכות החסד שהסכים לעשות הוא הציל את חייו ואילו לא היה מסכים לכך, לבטח היה נמנה בין הקדושים שנטבחו.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

יתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב ששון בכר משה זצ"ל

המקובל הרב ששון בכר משה זצ"ל - נולד בשנת ה'תקפ"ה (1825) באורג'וק שבבוסניה (אז בתחומי האימפריה העות'מאנית). רבינו מכונה פריסיאדו. מילה זו היא מתוך שפת הלאדינו ופירושה יקר. משפחתו מיוחסת למרן הרב יוסף קארו מחבר ה'שולחן ערוך'. בשנת ה'תק"ץ (1830) כשהיה כבן חמש שנים משפחתו עלתה לארץ ישראל. הם גרו בעיר העתיקה בירושלים והסתופפו בחצירו של הראשון לציון חכם ישראל משה חזן. בירושלים למד בישיבת המקובלים 'בית א-ל' מיסודו של המקובל חכם שר שלום שרעבי.

במשך כל השבוע היה נמצא בבית המדרש ורק בערב שבת חזר לביתו. למד אצל המקובל הרב וידאל קואינקה (מחשובי 'מדרש בית א-ל' ומראשי ישיבת 'חסד א-ל', מח"ס 'חוק חיים') ואצל המקובל הרב דוד חייט. בשיתוף פעולה עם אחיו, הרב אפרים (שימש כראש ישיבה ודיין בירושלים) הדפיסו בירושלים מספר ספרי קבלה של מקובלים שקדמו להם (הוציאו את ספרי רבינו האריז"ל: שער הכוונות, שער הגלגולים, עץ חיים, שער הפסוקים והליקוטים ועוד).

בשנת ה'תרמ"ב (1882), בגיל 57 התמנה כראש ישיבת המקובלים 'בית א-ל'. רבינו שימש חזן, קורא בתורה וכן מסר שיעורים לכל בני הישיבה. כאשר התפלל את תפילת העמידה היה עומד ללא תנועה כלל, פניו מאדימות כלפיד וכל כולו בסילודין ודביקות בעילאין. לכן אנשים רבים הגיעו מרחוק רק כדי לראות את רבינו מתפלל. בנוסף, קולו היה נעים ביותר. שימש בתפקיד זה במשך עשרים ואחת שנים עד יומו אחרון. במהלך שנים אלו נסע פעמים רבות כשד"ר לעיראק ולהודו כדי לגייס כספים לטובת הישיבה.

רבינו היה מבני העליה בעיר הקודש ירושלים. חסיד ומקובל. גדול בתורה ובמצוות. גאון אדיר בנגלה ובנסתר. ענוותן מופלא. ספריו עשו לו שם בעולם הקבלה. כל הרוצה להחכים בפנימיות התורה חייב ללמוד בספר 'שמן ששון' כפירוש מקיף ויסודי. בספריו רואים את גודל בקיאותו בכל ספרי הקבלה ובש"ס. העמיק במיוחד בסידור הרש"ש, דלה פירושים נפלאים ופיענח דברים סתומים בספרו 'פתח עיניים'. הנהגתו היתה בפשטות ובענווה. מעולם לא שינה את מקומו בביה"מ בית א-ל. במקום שישב כשבא בתחילה, שם נשאר גם כשנבחר להיות ראש הישיבה. נפטר בחוה"מ פסח, י"ח בניסן ה'תרס"ג (1903). חי כ-78 שנים. ציונו בהר-הזיתים בחלקת המגארים.

אביו: ר' משה (מחכמי ירושלים). **אחיו:** המקובל רבי אפרים, רבי סניור אהרון. **נשותיו:** אשתו הראשונה נפטרה בדמי ימיה. מרת בת שבע (זיווג שני). **מרבתינו:** המקובלים הגאונים הרב חכם וידאל קואינקה, הרב חכם דוד חייט. **תלמיד-חבר:** המקובל הרב שמעון צבי הורוביץ. **מתלמידינו:** המקובלים הגאונים הרב שלום הדאיה והרב משה עידאן מתוניסיה. **ילדינו:** ר' משה, ר' יוסף, ר' שלום ור' מיכאל. **מספריו:** **ישמן ששון** - ארבעה כרכים ובהם פרשנות שמקיפה את רוב תורת רבינו האריז"ל, שער מאמרי התנא רשב"י הקדוש, מדרש קדמון 'כונן שמיים', סוד החשמל למקובל מהר"י גיקטאליה **• פתח עיניים** - פירוש על סידור המקובל חכם שלום שרעבי.

כאשר ביקר בירושלים האדמו"ר הרב יחזקאל הלברשטאם (הרבי משיניווא, בנו של האדמו"ר ר' חיים מצאנז ה'דברי חיים' זיע"א), בשנת ה'תר"ל, הוא ביקר אצל כל גדולי ירושלים. כאשר ראה את הספר 'שמן ששון', הוא קרא בו ואז נחשף לגדולתו של רבינו שהיה גדול ובקי בכתבי רבינו האריז"ל. הוא חקר אודות רבינו. לאחר ששמע על גודל חסידותו וקדושתו, פנה לבקר אצל רבינו שהיה ראש בית-המדרש של חסידי 'בית א-ל'. הוא הגיע לסמטה בעיר העתיקה, מקום מגוריו של רבינו, והתפלל לראות שביטו דל וקטן.

הוא נקש בדלת. בני ביתו של רבינו אמרו לו כי הצדיק לא נמצא כעת, אבל הוא עתיד לחזור לביתו בכל רגע. הוא המתין בחוץ במשך כמה דקות עד שרבינו חזר. הוא התפלל לראות את רבינו חוזר לבד מהשוק ובידיו שני סלים מלאים פירות וירקות לכבוד שבת. "זה המקובל רבי ששון?", תמה לעצמו, "כל כך פשוט ועניו. בלי בגדי כבוד. בלי שמש שיבוא איתו ויקח את הסלים!". עתה הבין האדמו"ר רבי יחזקאל את מאמר רבותינו: "כגודל האדם בתורה, כך ענוותנותו".

כגודל גדלותו וקדושתו כן ענוותנותו. הרה"ג הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל סיפר: פעם אחת הרב 'שמן ששון' נכנס לישיבת 'בית א-ל' וראה את הרב המקובל ר' חיים שאול הכהן דווי' (השד"ה) ועמיתו המקובל הרב ניסים עני כשהיו צעירים ולמדו בצוותא. רבינו אמר להם: "אשריכם שזכיתם להבין את פנימיות דברי רבינו האריז"ל ואני עדיין לא זכיתי. מי יתן ואזכה גם אני". באותו הזמן רבינו כבר שימש כראש הישיבה כמה שנים.

המקובל האלוקי הרב עובדיה הדאיה זיע"א הביא סיפור על רבינו: ויהי בהיותנו לומדים בחברה אחת עם רבני המקובלים בישיבת 'פורת יוסף' היה ויכוח בין הרבנים בביאור דברי רבינו האריז"ל. אחד המקובלים אמר שאין לסמוך על הרב שמן ששון שלא עיין דיו ח"ו. ואני שאגתי על הרב הנ"ל והוכחתי אותו על אשר העיז לומר כדברים האלה.

לא עבר ימים מועטים מתה עליו אשתו רח"ל, ואחריתו נפל בחולאים רעים, וגם בתו הנשואה מתה בחייו, וגם בנו מת צעיר לימים רח"ל. (מעובד מתוך 'דעה והשכל')

אַמוֹנָה וַיְשׁוּעָה

בה' יתברך. החלטתי להתחזק בדבר אחד שהוא הכי חשוב- האמונה בבורא-עולם".

"חיפשתי היכן יש היום שיחה של הרב חיים זאיד. כששמעתי שהשיחה מתקיימת באופקים נסעתי לשם ואמרתי לעצמי שאשמע מפי הרב דברי אמונה וביטחון כדי להתחזק".

אני התפעלתי והתחזקתי מהדברים שהוא אמר לי. מכיוון שחזרתי לביתי, הוא נסע יחד איתי לבני ברק. הבטחתי לו שה' יתברך לעולם לא נשאר חייב והוא תמיד מחזיר ובגדול.

יומיים לאחר מכן אני ניגש לניקוי יבש סמוך לביתי. רציתי שינקה את הפראק שלי, שעבר זמן רב מהפעם האחרונה שהוא ניקה לי אותו.

בעל ה'ניקוי יבש' שמכיר אותי כבר מזמן אמר לי להמתין כמה רגעים ואז התפנה אלי וטיפל בפראק שלי. לפני שנפרדתי ממנו הוא פנה אלי ואמר:

"הרב זאיד, יש לי שאלה הלכתית. אני חייב שהרב יאמר לי מה לעשות. לקוח הגיע אלי היום עם חליפה וביקש שאעשה לה ניקוי יבש"

"לפני הכיבוס אני תמיד בודק בכיסים כדי לוודא שלא שכחו שם משהו. גיליתי שהיה מונח בפנים 30,000 שקל. למי הכסף שייך- האם לבעל החליפה או לי?"

"אם לא הייתי בודק בכיסים והייתי מכבס את החליפה, הכסף היה הולך לאבדון. מה ההלכה אומרת שצריך לעשות במקרה כזה?"

לא האמנתי למשמע אוזני. אמרתי לו שהכסף בינתיים לא שייך לאחד ושיתן לי כמה רגעים לשוחח עם אותו לקוח שהניח אצלו את החליפה.

אני מתקשר אליו ושואל אותו אם היה לו סכום כסף בחליפה. הוא השיב לי בשלילה. שאלתי אותו: "מהיכן החליפה הזאת?". הוא סיפר לי שהוא מצא אותה בפח הזבל בסמוך לשכונה.

בתור אברך הוא חשב ששווה להעביר עליה ניקוי יבש בכמה עשרות שקלים ותהיה לו חליפה להשתמש בה במצב טוב יותר מהחליפה שברשותו.

הודעתי לבעל ה'ניקוי יבש' שהכסף לא שייך לאף אחד משניהם. הכסף שייך לאותו אדם שעשה מסירות נפש ונסע מבני-ברק עד אופקים במשך כמה שעות טובות רק כדי להתחזק באמונה וביטחון. הוא הסכים עם מה שאמרתי ולא היה לו שום צד של ערעור בהחלטה שהכסף אינו שייך להם אלא שייך למיודענו שגר בבני-ברק.

עלינו לדעת ולהפנים כי גם אם חלילה נראה כי אנחנו נמצאים בבעיה מסויימת ולא נראה באופק כל דרך להושיע אותנו, הרי שאם נתחזק באמונה וביטחון בבורא עולם אנחנו עשויים לגלות כי לבורא עולם יש הרבה דרכים כדי להושיע אותנו.

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך העלון 'אור השבת' שסיפר הרה"ג ר' חיים זאיד: הזמינו אותי למסור שיחה בעיר הדרומית אופקים, שיחה שכולה אמונה וביטחון כדי לחזק את תושבי העיר. על פי רוב, כאשר אני מוסר שיחה במקום מרוחק, משתתפי השיחה אמורים להיות תושבי העיר.

להפתעתי הרבה, בשורה הראשונה אני רואה אדם שפניו היו מוכרות לי. לקח לי כמה שניות כדי לזכור שמדובר באדם שגר שכונה לידי בבני-ברק. תהיתי לעצמי: "מה הוא עושה כאן?", אבל שמרתי את הבירור הזה לאחר השיחה.

לאחר שסיימתי את השיחה פניתי לאותו אדם ושאלתי אותו: "מה עושה אדם שגר בבני-ברק בעיר הדרומית הנידחת אופקים ועוד נמצא בשיחה שאני מעביר ויושב בשורה הראשונה?".

חשבתי לעצמי כי כנראה שהוא עבר לגור באופקים. הוא מצידו שלל את דברי והוסיף לומר לי שדבר מה מסתתר מאחורי הגעתו לשיחה. וכך הוא סיפר לי:

"הייתה לי חליפה די בלויה, ישנה ומלוכלכת שאני משתמש בה כבר שנים ארוכות. היא שמשה אותי ביום-יום כמו כל אברך ולא חשבתי שהגיע הזמן להיפרד מהחליפה ולקנות חליפה חדשה" (המצב הכספי כמובן משמש כגורם מכריע בהחלטה של רכישת חליפה חדשה).

"בתוך הכיס הכנסתי סכום גדול של 30,000 שקל. הייתי אמור להעביר אותו לגמ"ח בשכונה שממנו קיבלתי הלוואה. מכיוון שהיה חור בכיס, הכסף נפל בין הבדים של החליפה עצמה".

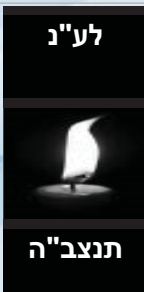
"בוקר אחד אשתי החליטה להפתיע אותי. היא חשבה לעצמה שאם היא לא תחליף לי את החליפה- היא לעולם תישאר עלי".

"לדעתה מצב החליפה היה זוועתי במיוחד. היא החליטה להפתיע אותי. היא הלכה וקנתה בשבילי חליפה יקרה וחדשה. את החליפה הישנה היא השליכה לפח".

"כשהגעתי לבית וראיתי את ההפתעה שאשתי עשתה לי מיד זעקתי על הכסף שהיה בתוך החליפה שנזרקה. מפה לשם הגעתי למחלקת התברואה שאמרו לי שהחליפה כבר בדרך למקום קיבוץ הזבל המרכזי, אין שום דרך לעצור את התהליך והכל אבוד".

"חשבתי לעצמי שזה הזמן הראוי להתחזק באמונה שלימה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
יצחק יצחק בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תפוחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב ע"ה	חוה בת יעקב ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בן שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרוחה ז"ל	דוד יצחק בן פרוחה ז"ל
אביבה לוי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מתרזה) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יצחק בן אסתר ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	דב בן יצחק ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סלים בן פרוחה ז"ל	סלים בן פרוחה ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	יהודה בן סעדה ז"ל	יהודה בן סעדה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה	מישא אסתר בת זרהה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל			מסעוד בן יקוט ז"ל

אור התורה

העלון מופץ ברבבות עותקים בארץ ובעולם • מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

לקבלת העלון במייל בכל

שבוע, הרשמו לרשימת התפוצה:
alon089945291@gmail.com
מייל המערכת (לתגובות, הערות והארות בלבד):
alon7148454@gmail.com
טלפון: 052-7148454
קו החיידות: 077-4103900
פקס: 08-9941870

אין לקרוא את העלון במקום התפוצה וספרי חורף

חזון למכתבים: חזני 1133/4 נתיבות

העלון מוקדש לע"נ מו"ר הגה"צ רבי עזריאל בן כוכבה עטיה זצ"ל

מעשיות בפרשה

"אשרי מטבול אל רל"

נאמר בתורה (דברים טו יד-טו): "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך, והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: שבעת ימים תחג לה' אלהיך במקום אשר יבחר ה', כי יברכך ה' אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידך, והיית אך שמח". וכתב הרמב"ם (פ"ו מהלכות יום טוב הלכה ז'): חיב אדם בחג להיות שמח וטוב לב, הוא ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים אליו. ומצוה שישמח לכל אחד כפי הראוי לו, כיצד? הקטנים נותן להם קלויות ואגוזים וממתקים, והנשים קונה להן בגדים ותכשיטים נאים כפי ממונן; והאנשים אוכלים בשר ושותים יין. ע"כ. (החינוך מצוה תפח) והעיד רבי חיים ויטאל על רבנו האר"י ז"ל (שער המצוות לו ע"ב), וזו לשונו: בענין מדת הנדיבות והותרנות ראיתי למורי ז"ל, שלא היה חושש בעצמו להתכבד במלבושים נאים יותר מדי, גם במאכלו היה אוכל דבר מועט מאד, אבל במלבושי אשתו היה זהיר מאד לכבדה ולהלבישה, והיה מפיק כל רצונה, אף אם לא היתה ידו משגת כל כך. עכ"ל. ופשוט וברור, שכל מה שצריך להשתדל להפיק את רצון האשה, הוא במלבושים צנועים ההולמים את ההלכה, ולא חס ושלום בגדים צמודים וכיוצא בהם, שהלובשת אותם עוברת על אסורי תורה חמורים, ומכשילה את הרבים באסור התורה "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". ודי בזה למבין. בזמן בית המקדש היתה מצוה על ישראל לשמח את הכהנים הלוים [שנאמר: "ושמחת בחגך אתה... והלוי"], מפני שהיו עובדים בבית המקדש ומורים הוראות בישראל, שנאמר: "וידו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל". ובזמננו, שאין עבודת בית המקדש, מצוה לשמח את האברכים שלומדים תורה יומם ולילה, ומורים הוראות בישראל, שהם במקום הכהנים הלוים, כמו שאמרנו חז"ל (מנחות קי ע"א): תלמידי חכמים שעוסקים בתורה, מעלה עליהם כאלו עוסקים בעבודת בית המקדש. (בנין שלמה להגר"ש הכהן מוילנא. ח"ע י"ט צט) אדם שיש באפשרותו להזמין את הנזקקים אליו לביתו, תבא עליו ברכה. אך אם אין באפשרותו, וכגון שהם משפחה ברוכת ילדים ואין לו מקום בביתו, או שיש חשש כלשהו שהם התבישו כאשר יבאו אליו, אזי ישלח את המאכלים לביתם, או שיתן להם מכספו בעין יפה ונדיבה עבור הוצאות החג. (פסקי תשובות ח"ו שפז)

דיון הלכתי בשולחן-השבת

שאלות ותשובות אקטואליות שהועלו על שולחנם של גדולי ישראל שליט"א

האם מותר לקנות במבצעים זולים בחול המועד

שאלה מאוד מצויה בחול המועד פסח, האם מותר לקנות במכולת או סופרים גדולים במצבעים מיוחדים לחול המועד פסח, וכמו כן אם יש חנויות של שאינם מאכלים שפתוחים באיסור, ויש שם מצבעים, האם מותר לקנות שם בחול המועד כיון שאח"כ לא יוכל לקנות שם, והרי הוא דבר האבד. לדינא נראה מדברי המשנ"ב סימן תקל"ג סקט"ז להתיר, ומשמע שם אף בקונה פירות לתענוג בעלמא מותר כיון שאחר המועד יעלה המחיר וה"ה אם אחר המועד לא יוכל להשיגו כלל מותר אע"פ שאין בזה הפסד או מניעת ריח של ממון רק מיעוט תענוג שלאחר המועד וכן משמע מדברי הש"ע שם, וכן כתב לדינא הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (זכרון שלמה אות מא) שמותר לקנות חפץ בחוה"מ לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול, אפי' אם הוא חפץ שאינו נחוץ לו כ"כ ולא ה' קונהו אם לא היו מוכרים אותו בזול, עכ"ל. ויותר מזה פסק (אות לט) שמותר לקנות בחול המועד לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול אפילו אם אינו אלא ספק שלא ימצא כ"כ בזול לאחר המועד. ובאות מ כתב שמותר לקנות חפץ בחול המועד לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול שקורים "סייל" משום שנחשב כדבר האבד. וכן כתב להתיר בס' שער המועדים דיני חול המועד עמ' קנט ויער"ש עוד מה שדן לענין ספק שהבאנו לעיל מהגר"מ פיינשטיין להתיר, שבס' שבילי דוד (סימן תקלט סק"ז) כתב, שהא שספק רוח לא חשיב דבר האבד היינו כשקונה לסחורה אבל כשקונה לצורכו ודאי דומה לבד מן הקרן דיצטרך להוסיף מעות משלו אבל לסחורה אם יתייקר עכ"פ ימכור ביותר לכן לא חשיב רק כעבורי רווחא עכ"ד. וכן הורה מו"ר הגאון רבי עמרם פריד שליט"א לדינא בספר אזמרה לשמך מועדים הל' חול המועד שמותר לקנות מוצרים (אפי' שלא לצורך המועד) אם הם מבצעים מיוחדים שלא יחזרו על עצמם לאחר חול המועד, אבל כתב שם שמותר דווקא בהנחיות הפתוחות כדן שהם חנויות של אוכל וכדו', אבל חנויות שאינם פתוחות כדן אין לקנות שם. (הר' יוסף אביטבול שלט"א)

תשובות לחידה ניתן לענות בקו 'אור התורה' במס' טלפון: 077-410-39-00 שלוחה 2. (הזוכים מתמסרים אחת לחודש בשלוחה 3). בברכת 'גדיל תורה ויאיר'.
לפי"ג בנימין בן רחל
7665190@gmail.com

חידה: ארבע הקב"ה קראו עוד קודם שנוולדו? תשובה לחידה משבוע שעבר: איזה פרק יש זכר ונקבה? הרואה -בברכות זכר, והרואה - בגדה נקבה.

החודש אי"ה יוגרלו הפרסים כדלהלן:
שובר פרשת פרסטור | כוס כים | כרטיספר | עט יוקרתי | אוזניות בלוטוס | אונקי בעיצוב יוקרתי
קוראים יקרים: ניתן לתרום פרסים לטובת קוראי המדור | ניתן להשאיר הודעה בקו 0774103900 - שלוחה 5

ליל - סדר לכל השנה

ברוכים הבאים לחג האמונה

הרב חיים זאיד שליט"א

לשבת אמרתי שאני ילך עוד כמה זמן ואני יודיע את זה לבעל המלון שזה יעבור לטיפולו ויעשה כרצונו בעניין.

אני שוב חוזר לחדר וצעקות רמות נשמעות מהחדר למטה. "איפה התכשיטים שלי", אומרת האישה לבעל. והבעל איך שהוא מנסה לנחם אותה, "בטוח שכחת את זה בבית לא הבאת את זה לפה", והאישה לא מוותרת ונשארת בשלה שהיא הביאה את התכשיטים והם פשוט נעלמו מהחדר.

מפה לשם הוא אמר לה שהוא ראה מודעה שהרב זאיד נמצא במלון ולכן החליטו שניהם לבוא אליי.

הם מגיעים אליי ושוחחים את הצדה שקרחה איתם בהעלמות התכשיטים. אני שהבנתי את העניין החלטתי לעשות עליו סיבוב קטן כדי שיצא מרווח מכל הכיוונים, ישבתי איתו ופתחתי את דבריי בשאלה שהפנתי אליו: "תגיד אתה יודע מי חיבר את 'עלינו לשבח', הוא חשב קצת וענה לי שזכור לו שנפל פתק משמיים ומזה כתבו את עלינו לשבח. הנהגתי בראשי והוספתי ולומר לו, "אנחנו נעשה את אותו הדבר, אתה תלך למסדרון ותקרא פרק קי"ט בתהילים עשר פעמים, אם יהיה התפתחות או שאתה תבוא אליי או שאני יבוא אליך". סגרנו את העניין והוא הלך לדרכו.

מיד לקחתי דף ועט וכתבתי על הפתק "מי שלא הולך לשיעורי תורה שווה שהוא חוסם רכבים שווה שנגנבים לו התכשיטים", שמתי בתוך שקית זרוקתי לו למרפסת.

מיד לקחתי דף ועט וכתבתי על הפתק "מי שלא הולך לשיעורי תורה שווה שהוא חוסם רכבים שווה שנגנבים לו התכשיטים", שמתי בתוך שקית זרוקתי לו למרפסת.

לאחר זמן מה שהוא הלך לחדרו הוא מגיע למרפסת ומגלה את הפתק בתוך השקית, הוא זעק מהתרגשות ומיד עלה אליי עם הפתק בידו. אמרתי לו שידאה לי את הדף, הוא מראה לי ואני מיד הכנסתי בו מוסר. "זה אומר שאתה חייב לקבוע לעצמך שיעור תורה. אתה מביטה שאתה הולך לעמוד בזה ללכת בכל יום החל מהשבת לשיעורי תורה?", הוא אפילו לא היסס ומיד הסכים עם העניין.

לאחר ששמעתי את דבריו, פניתי לבעל המלון וקראתי לו שייבוא איתי ביחד אל המנקה בגלל שהיא גנבה תכשיטים. מנהל המלון הגיע איתי יחד וכשהגענו אליה היא אפילו לא הכחישה היא נסתה לומר שהיא מצאה את זה, אבל מיד דחיתי את דבריה בטענה שזה שלי ושראיתי את זה עטוף בצעיף בתוך התיק. היא נלחצה מכל הסיפור הזה ומיד החזירה לי את התכשיטים, ואת הטיפול בגניבה השארתי לבעל המלון.

כשהוזרתי לבעל התכשיטים כשהקופסא היקרה בשווי חמש עשרה אלף שקל בידי, הוא כמעט והתעלף למולי. הבאתי לו את הקופסא והזכרתי לו את ההבטחה ללכת לשיעורי תורה.

רבתי זה כוחה של אמונה, זה הפועל היוצא מההשגחה הפרטית של ה' יתברך בעולמו. חג פסח כשר שמח ומלא אמונה לכולם!

מספר מגיד המשרים הרב חיים זאיד שליט"א את הסיפור המדהים הבא:

הוזמנתי לשבת בבית מלון בעיר טבריה, המלון שכן על צלע הר ממש בסמיכות לכנרת מה שהצריך בניה מדורגת, דהיינו מרפסת מעל מרפסת שרואים אחד את השני ולא אחד מעל ממש. אני מגיע למלון מחנה את רכב הקיה שלי ועולה לחדר מכין כוס קפה ויושב במרפסת.

כעבור זמן מה נזכרתי שלא עשיתי מקווה, כמובן מה יותר מהודר מאשר הכנרת, אמנם מבט עיני אני מגלה שהאטו שלי חסום על ידי יונדאי, חסום טוטאלית אין שום מצב לזוז ממש מולי הוא חנה בלי רחמים. לא היה הרבה זמן לחשוב כי היה לי עוד כמה ארגונים לפני שבת לכן תפסתי את הרגלים וצעדתי לעבר הכנרת, שכאמור נמצאת במרחק הליכה יחסית מהבית מלון.

אחרי שסיימתי את הטבילה בכנרת חזרתי לבית המלון ופניתי לקבלה. הודעתיה להם שמשוהו חסם לי את הרכב בחוץ ואני לא יכול להזיז את הרכב. הם מצידם לא היו מוכנים לטפל בטענה שזה לא תפקידם, ואם אני רוצה מקסימום אפשר להזמין משטרה שהיא תברר למי שייך הרכב ותקרא לו להזיז אותו ממול הרכב שלך. אני שמעתי את הדברים חשבתי ביני לבין עצמי וקבלתי החלטה, שמשטרה במקרה הזה אסור לערוב, כי הנה עוד מעט שבת ואין כל עניין לעשות בלאגן ופשוט אני צריך להאמין בבורא עולם שבזכות השתיקה שלי יעזור לי לצאת מתי שאצטרך.

משם המשכתי לחדרי ושוב חזרתי למרפסת. עמדתי מול הנוף המשתקף מהחדר, ולפתע אני שומע אישה מדברת מתחת ואומרת לבעל, "אתה לא הולך לשיעורי תורה", והוא משיב לה "שוב התחלת עם השיעורי תורה אני לא הולך קנודה", "אבל תקשיב", היא מנסה להשחיל בין דבריו, "בוא רגע לחלון אתה רואה את המכונית הקטנה של הקיה, שמת לב שחסמת אותה? לכן אמרתי לך אם היית הולך לשיעור תורה בטוח שלא היית חוסם לו את הרכב, הייתה כך יותר התחשבות בשני". הוא שתק, ואני מלמעלה בהלם מוחלט. רגע קטן הפריד בינו לבין הכוס תה החמה שהייתה בידי... שידע עם מי הוא התעסק...

אבל שוב קבלתי על עצמי אתה אותה קבלה 'חיים תשתוק, תן לבורא עולם לסדר לך הכל'. פניתי את דרכי להכנס למקלחת ולהתארגן לכבוד שבת, והופ אני מגיע למקלחת וחסר שמפו. מיד הלכתי לחדר שירות של המלון שיש עגלה שיש את כל המוצרים שצריך ולקחתי משם שמפו. ופה משהו מוזר קורה למול עיניי, בזווית חדה אני רואה את המנקה עם קופסת תכשיטים היא בוחנת אותה מפה לשם ומכל הכיוונים כמובן היא עמדה למול הקיר והסתירה את הכל, זה גם מה שגרם לה לא לראות אותי, שהיא סיימה להסתכל היא עטפה את הקופסא בצעיף והכניסה לתיק. אני שראיתי את הנעשה לנגד עיניי הבנתי שמדובר בגניבה אך בעקבות ההתארגנות

ליל הסדר

כתב הגה"צ רבי ישראל אליהו ויינטרויב זצ"ל: 'מחויבי ליל הפסח, הוא סיפור ניסים ונפלאות שנעשו עמנו במצרים. וחיובו אינו אמירה בעלמא, אלא הכרה מה נעשה עמנו על ידיהם. נס - מלשון הרמה, כמש"כ הרמב"ן בסוף יתרו, היינו התרוממות האדם מטבו השפל השטחי כאילו החומריות היא מטרת היצור, וכאילו הנהגת הבריאה נמסרה לידי הכוחות של הבריאה, והם הבעלים על כל הנעשה תחת השמש אך בפסח אנו רואים שאתה ה' מושל בכל. ע"כ.

אלא שלא רק בניסים ששייכים לעבר רואים את יד הש"ת, אלא גם בנסי ה' שעושה עימנו בכל עת ובכל שעה, וכפי שאמר מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל שהדבר שצריך להתחזק בו בימי הפסח הוא 'לחזק ההתבוננות בהשגחה פרטית, דהיינו ש"כ"א ידבר ויספר מה שיכול לראות אצלו בימי חייו - היאך ההשגחה העליונה מכוונת את דרכו, והכל מסודר לו בשמים בתכלית בין לטוב בין ח"ו... ואין לו לאדם אלא להתפלל אליו יתברך, ולקוות ממנו לטוב.

וכך היה מתאר נכדו של הגרמ"ל לפקוביץ זצ"ל את ליל הסדר' במחיצת סבו הגדול זצ"ל: 'רבינו זלה"ה היה לבוש בקיטל ומגבעת על ראשו, ותואר פניו כפני מלאך, פניו היו לפידים כלפיד אש, והוא מתרפק על אהבת הש"ת לבנו יחידו, וכולו שקוע בהתרוממות הרוח ומתוך שמחה של מצוה, עד שאפילו הפחותים שהיו סביבו, הרגישו הרגשות נעלות מאד של קדושת הלילה שקשה לתארם. וכדרכו שינן בהתרגשות גדולה שעלינו להכיר בגודל אהבת הש"ת את בניו כלל ישראל, ובחר בנו מכל העמים להיות לעם סגולה - ממלכת כהנים וגוי קדוש, ועל אדיו עמנו בכל עת באופן כללי ופרטי, עד שהדביק אותנו אליו ממש כאשר ידבק האזור אל מתני איש ללא שום מחיצה (כמאמר הנביא ירמיה פ"ג) "והביאנו אל חדריו" - חדרי התורה. והאריך בהרגשת האושר של כל יהודי, בנו של מקום - עד שקולו היה נשנק מבכי של כיסופים וגעגועים לדביקות בו יתברך. (בנתיבות ההלכה חל"ט עמ' 413).

החטא בפסח חמור יותר

נשאל הגרא"ל ששטיינמן זצ"ל אודות דברי הפלא יועץ' (ערך פסח) שכתב בשם המקובלים, שמלבד החומר של איסור חמץ בימי הפסח, כל דבר פשע חמור מאד ועושה רושם בפסח - יותר ויותר משאר ימות השנה [וכע"ז מובא בשם ר' חיים ויטאל, דעבירה בליל הסדר ח"ו - חמורה ומסוכנת מאד], וצ"ב מה הטעם לכך?

ההשיב: 'במקום שיש יותר גילוי שכינה, החטא פוגם יותר. ומאחר שקדושת הפסח גדולה יותר מקדושת שאר המועדים, וההשפעות גדולות יותר, לפיכך מי שאינו מנצל את ההשפעות האלה - נענש יותר [אכן מאידך היצר הרע שיודע זאת חזק יותר בזמנים המיוחדים הללו, וכדמצינו כמה פעמים בש"ס, כגון המעשה במי שבא הוא ובנו על נערה המאורסה ביום הכיפורים שחל להיות בשבת רח"ל, ומוכח שבזמנים קדושים היצר משתדל ביותר להכשיל]. וכן כיצא בזה, מי שנמצא בא"י ובירושלים ליד ביהמ"ק ועושה שם דברים שאינם ראויים, הרי זה חמור יותר ממי שיעבור על אותו חטא במקום אחר, משום שהוא נמצא בפלטרין של המלך. וכך כתב החיד"א בספר דבש לפי מערכת ל': "...ולפי"ז העובר עבירה בליל פסח, גדול עונו מנשוא, וכן בכל ימי הפסח, כי השם ברחמי הפליא חסדיו לנקות ולטהר נפשו, והוא אזיל בתר איפכא, ע"כ.

באפשרותכם לזכות את הרבים ללא כל תמצי
אם אירע אתכם או מכירכם סיפור מחזק
שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח' חזני 43304 ניחבית ולצ"ן עבור 'אור השבת' או במקט: 08-9941870

אכפרה

סיפור לשבת

לגור השבת

10

דורי הנביא

הרב מלאכי כהן שליט"א

הרב שחמון גוטסמן שליט"א

תפילה שעשתה קפיצת הדרך

במהלך השנה אנו זוכים פעמים רבות לראות ניסים מול העיניים וזה בזכות התפילות והתחנונים שמפילים לבורא עולם. ביום חג הפסח הכח להשפיע שפע בעולם הזה הוא פי כמה וכמה מיום רגיל במהלך השנה. בואו ננצל את היום הקדוש, נקרע שערי שמים. ויתגשמו תפילותינו בנקל ולרצון. אכ"ר.
 מספר מגיד המשרים הרב שמעון גוטסמן שליט"א, את הסיפור המדהים הבא:

זה היה ביום חמישי, והנה ביום שני הבא הטלפון שלי צלצל, מישהו ביקש לבא לראות את הדירה העומדת למכירה, טלפונים כאלו קיבלנו מידי פעם.

התשלום המרכזי של הדירה החדשה. הגיע היום בו הייתי אמור לשלם את התשלום האחרון ולקבל את המפתח, ואני אנה אני בא... כך נמשך הדבר שנה נוספת! כאשר בכל חודש אני מתחייב לחברת הבנייה בתור קנס על איחור התשלום - עוד שש אלף שקל! תוך קצת יותר משנה זה כבר הגיע לשימונים אלף שקל!

יום אחד מצאתי את עצמי לבד בבית, זה היה ביום חמישי, כולם יצאו לעבודה או ללימודים, נעלתי את הבית, וליתר בטחון נעלתי גם את החדר, ופשוט פתחתי את הפה ואת הלב, בכיתי ואמרתי לבורא עולם: אבא! אני לא מסתדר לבד, חשבתי שאני מספיק חכם בכדי למכור ולרכוש דירה, ומספיק בעל יכולת כלכלית בכדי להתמודד עם כל עיכוב שהוא, סמכתי על עצמי, חשבתי שיש לי איזה משהו מעצמי, אבל זהו! אני מודה, אני אפס אפסים, אין עוד מלבדך, רק מה שתחליט זה מה שיהיה, ואני בטל ומבוטל לרצונך יתברך. אנא מִטְךָ, רחם על משפחתנו ותשלח לנו קונה

לדירה הישנה. כך המשכתי והתפללתי מתוך אמונה ש"אין עוד מלבדו", השתמשתי בסגולה של מרן רבינו חיים מולאז'ין זצ"ל, לזכור שהכל תלוי אך ורק בבורא עולם, והוא יתברך אין לו אף מגיעה לסדר את הכל תוך פחות משנה.

כאמור זה היה ביום חמישי, והנה ביום שני הבא הטלפון שלי צלצל, מישהו ביקש לבא לראות את הדירה העומדת למכירה, טלפונים כאלו קיבלנו מידי פעם, כבר הפסקנו לתלות בהם תקוות, אתה רוצה לבא? ברוך הבא. והוא בא, הסתכל על הדירה כמה רגעים, ואז שאל כמה אני רוצה עליה, העליתי את המחיר בכוונה, כדרכם של סוחרים, שיהיה לקונה על מה להתמקד וכך אוכל לעשות לו "הנחה", אך מיודענו לא ניסה להתווכח, הוא רק בקש שנעשה חוזה עכשיו ומייד!

זה בהחלט היה מוזר והקונה הסביר לי שקיבל מענק מיוחד לרכישת דירה, בעוד ימים ספורים יפוג תוקפו של המענק, ואם הוא לא ינצל אותו יפסיד את זכאותו, לכן הוא מאוד לחוץ ומתפשר על הכל, ובלבד שהחוזה יהיה עכשיו ומייד...

זו הייתה תפילה שעשתה קפיצת הדרך. יזכה אותנו השם יתברך להתחבר אליו בלב שלם בתורה ובתפילה ובכל ענייני עבודתו יתברך, ונזכה להיוושע בכל מכל כל, בגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

דחיינות

מי אחראי לסיפור שלה, מהם הדמויות שנמצאות בתוכנו? ומי אחראי לשלוט בה?

הוא הרים אלי צלצול, כי הוא לא יכול להמשיך ככה יותר, המצב כבר בלתי נסבל. לשאלתי הוא ענה, שהוא לא ממש יודע מה גורם לו סבל, קשה לו, וזהו זה. אחרי כעשר דקות שיחה בטלפון שכללו תשאול עומק, הגענו לכמה נקודות משמעותיות בחייו וקבענו פגישה למחרת - כי הוא כבר לא יכול יותר. המחר הגיע - הוא לא... אני חושב שזה קורה גם לי, ובעצם לכל אחד מאתנו.

אני מבטיח לעצמי שמחר אני אעשה את ה... כי קשה לי עם המצב שבו אני נמצא היום ואני מאוד רוצה להתקדם ולהיות במקום אחר כבר מחר, והמחר מגיע ושום דבר לא זו. נשמע מוכר?

תיאוריה טיפולית מרתקת טוענת, כי יש בתוכנו דמויות פנימיות רבות, לכל דמות פנימית שלנו ישנם שאיפות ורצונות שונים - לעיתים גם מנוגדים, כך קורה שלפעמים אנחנו מבטיחים הבטחות לעצמנו או לאחרים, כשההבטחה מגיעה מדמות א', וכשמגיע הזמן לקיים את ההבטחה מתעורר בנו רצון שלא לקיים את ההבטחה מצד דמות ב'... אז ככה שיש הסבר נפשי לתופעה הכאובה הזו שנקראת חוסר עקביות.

אז הסבר לתופעה שנקראת חוסר עקביות יש, אבל זה לא מסיר מאיתנו את האחריות לנהל את עצמנו ואת חיינו בצורה עקבית ומסודרת. חשוב שנדע, כי השליטה והאחריות לנהל את הדמויות הפנימיות שלנו עם שלל הרצונות והשאיפות שלהן, נמצאת בידינו ובאחריותנו המלאה.

האחריות שלנו היא, לקחת את השאיפות והרצונות שנמצאים בתוכנו, ולהוביל אותם למעשים. ובייתר דיוק למעשה. למעשה אחד. צעד אחד קטן ובודד. כי כדי לעזור להזדמנות לעזור לי אני צריך קודם כל להתחיל לעשות משהו, ואפילו קטן ממש.

בבקשה, עצרו רגע לחשוב: מה הבטחתם לעצמכם שתעשו או תשנו בחייכם - ועוד לא מומשו? אם נתתם לעצמכם את ההזדמנות ועצרתם רגע לחשוב על כך ברצינות, תנו לעצמכם עוד צ'אנס קטן, שאלה אחרונה: איזה צעד קטן, אתם יכולים לעשות כאן ועכשיו, שיקדם - ואפילו במעט ממש - את השאיפה והרצון שלכם?
 עשו והצליחו.
 מלאכי

הרב מלאכי כהן הינו מטפל רגשי על פי השקפת התורה וחכמתו בעלי המוסר והמחשבה. מוסמך בשיטת נל"פ. מודרך חתנים ויועץ נשואין. לתגובות ולהתייעצות m086173528@gmail.com האיזוני לקו התוכן של מכון מלאכי. הקו שיעשה לכם הכי פשוט להצליח הרבה יותר. ללא עלות. חיינו עכשיו: 08-617-3528.

10

חייזרה

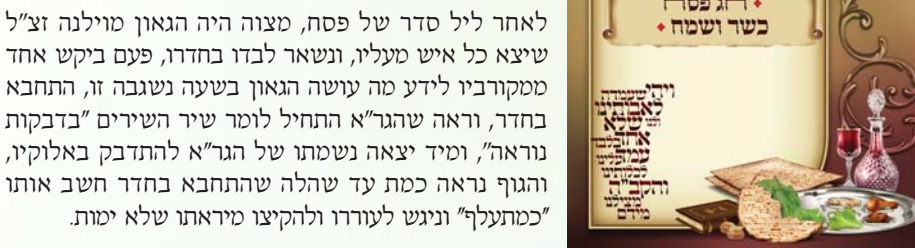
סיפורים אחזקים

שיחה מרתקת ומיוחדת מאת הכתן הגדול, מרן ראש הישיבה הגאון הגדול חכם שלום כהן זצוק"ל, לקראת חג הגדול והנורא: (מתוך שיעור שמסר בהיכל ישיבת 'פורת יוסף')

אנחנו נמצאים בחודש ניסן, החודש שבו הוקם המשכן, ואז ירדה שכינה לתוך עם ישראל, וכמ"ש 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שמות כה, ח). את הקורבנות הראשונים במשכן זכר הנשיאים להקריב, כל יום הקריב נשיא אחר. למה זכר הנשיאים למה שזכרו? אומר המדרש (שיר השירים רבה) על הפסוק "יפה את רעייתי כתוצאה" (שיר"ה ש"ו, ד), יפה את רעייתי, אומר לנו הקב"ה, את רעייתי את יפה - מתי? כתוצאה - כשאת רוצה, כשאת רוצה אז את יפה. פירושו של דבר, אם כל דבר שאתה עושה זה מתוך צוואה מתוך כפייה, מתוך פחד - נכון עשית, אבל התוצאה היא לא משהו. אבל כשאתה רוצה, אפילו לא צריך להגיד לך מה לעשות, אתה כבר יודע לבד מה לעשות. מביא המדרש, עם ישראל בנו את המשכן, והם ידעו שיש להם עוד ארבעים שנה ללכת במדבר עד שמגיעים לארץ ישראל. אמרו הנשיאים, מי ירים את כל המשכן הגדול? איך המשכן יסע מכאן לשם? מי ירים אותו על הכתפיים? יש לנו הצעה - נעשה עגלות ונביא בקר, 'ויביאו את קרובנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר' (במדבר ז, ג), לכל עגלה הם הביאו שני שוורים שיוליכו אותה.

באו ואמרו למשה רבנו, תראה, הנשיאים נותנים עגלות מתנה למשכן. משה רבנו לא ידע מי אמר להם להביא, ולא רצה לקבל מהם, ונתיירא משה שמה נסתלקה רוח הקודש ממנו ושרתה על הנשיאים, או אולי יש עוד משה רבנו, והוא זה שאמר להם. עד שאמר לו הקב"ה "קח מאיתם", אני לא אמרתי להם להביא, הם הביאו את זה מרצונם, ואילו אני הייתי ואמר להם שיתאמרו להם. אמר לו משה, אני אקח, אבל כמה זמן העגלות האלו יחזיקו? כמה זמן הבקר הזה יחזיק בחיים? אמר לו הקב"ה "והיו לעבוד", והיו - מהיום ועד הסוף.

יש מחלוקת במדרש, עד מתי חיים הבקר הזה. יש אומרים, עד שהגיעו לארץ ישראל. יש אומרים, עד שנבנה בית המקדש. רבי מאיר אומר, עד היום הם חיים, לא הזקינו ולא הטריפו, אלא הם חיות וקיימות, ולך תחפש אותם באיזה מקום ותראה שהם עוד חיים. אין גן עדן של בקר, אבל נתן להם את החיים בארץ, כיוון שהנשיאים עשו זאת לשם שמיים. כי כשאתה רוצה, אתה רואה לבד מה חסר, ואתה יודע מה לעשות, וזה הכוונה 'יפה את רעייתי כתוצאה' - כשאת רוצה, ואין דבר שחשוב לקב"ה כמו הדבר הזה.

לפניכם כמה טיפים מעשיים ופרקטים לסיפור יציאת מצרים בצורה שגם המבוגרים יקשיבו בריכוז רב:

הנה כמה טיפים מעשיים לסיפור:
מדבר. דבר בלשון "מדבר", ודבר גם לעצמך.. אני נמצא עכשיו כאן במצרים, ואני רואה את המצרי מכה מישהו, הוא מזויע, מתכופף ואומר משהו, ופתאום "צצקה", אני מסתובב אחורה ומגלה קבוצה של 55 יהודים סוחבים קרשים ארוכים, וכמה מצרים עומדים מלמעלה ורוקדים: "אוי, אוי, אוי...".
חושים. הכנס את כל החושים, למשל במכת ערוב, קול- אנו שומעים קולות רבים של בעלי חיים, איזה רעש... אריות צורחים, נמרים, פילים משפריצים מים... איזה ריח של גן החיות... ריח של הכלוב של הקופים... מראה. הפיל הירוק הענק הזה, וואו, והג'רפה עם הכתמים החומים, משפחות שלמות של גורילות, הנה הקוף תינוק קופץ על ילד מצרי...
מישוש. איזה פרווה רכה יש לאריה הזה, אוי הקיפוד דוקר...
צבעו!! צבע את הדברים שמסביב, תאר את מה שאתה רואה... הנעלים שלו בצבע בורדר שחור, עם כתמים, מלוכלך קרעים בפירות, המצח מלא בקמטים, והידיים שרוטות, ופתאום המצרי מגיע, שיער שחור גבוה, כמו הר של קוצים, עיניים שחורות משנאה, ידיים מלאות בגועל, ופיו מלא בקצף של רוע, הבגדים שלו אדומים, והפנים שלו במבט מאיים, והוא צועק: "זי'ד!! לא גמרת את העבודה!! לך כעשיו לסדר את השורות בקומה השישית, ראיתי שהסתרת אותם עם כמה קרשים...".
דרמה. הכנס קטעים דרמטיים לתוך הסיפור, שנה טון, תגביה, תוריד טון, תשנה מהירות דבר לאט מהר והכל לפי הסיפור, כשהיהודי בלחץ הוא מדבר בלחץ, זכור שהקדושה של הלילה מקבלים מעשיית המצות המעשיות בהידור.
הצלחה לכולם וחג פסח כשר ושמה.

נמצאים אנו בערב החג הקדוש - ימי חג הפסח שבו כל בית ישראל מתעוררים ומקבלים את אותה הארה והשפעה שזכו לה אבותינו בימים ההם שיצאו ממצרים מעבדות לחרות, ונהפכו להיות בגדר הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה (מגילה יד ע"א), כפי שרמזו זאת המפרשים בפסוק וְשָׂמַרְתָּ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֵדָה קִיּוּמִים יָמִימָה (שמות יג, י). מלמד שאותם ימים באים לקראתנו, ויציאת מצרים מתחדשת בכל שנה ושנה, ולכן בכל דור ודור חייב אדם לקרוא את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים (מנוסח ההגדה), כאילו הוא בעצמו יצא מעבדות לחרות ומשעבוד לגאולה.

וכן מובא ברמח"ל (רבינו משה חיים לוצאטו בספרו דרך ה' ח"ד פ"ז) שגלגל הזמן חוזר, ההשפעות וההארות שהיו באותם ימים קבועים בגלגל הזמן, ואנחנו בסה"כ צועדים בתוך אותו גלגל, ולכן בימים קדושים אלו יכולים אנו לזכות להתחזקות באמונה הצרופה בה' יתברך המועברת לנו מדור דור ונטייתנה בבנינו בנכדנו ובצאצאנו אחריו, ולזכות לראות בניי ה' וגאולתו השלימה כפי שגאל את אבותינו והוציאם ממצרים, כך יראה לנו בישועתו ויגאלנו גאולת עולם, כימי צאתך מארץ מצרים ארְאנוּ נִפְלְאוֹת (מיכה ז, טו), הראה לבנים מה שלא זכו לראות האבות (ילקוט שמעוני בשלח).

אחת המצוות החשובות והיקרות בלילה זו וגולת הכותרת היא מצוות 'והגדת לבנך ביום ההוא לאמר' (שמות יג, ח), לא אמרתי אלא בעשה שמצה ומרור מונחים לפניך (מכילתא ובהגדה), ונאמר (שמות יג, ב) וְלִמְנַחֵם הַסֵּפֶר 'בְּאֵינִי בְּנֵךְ וְבֵן בְּנֵךְ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי בְּמִצְרַיִם, וביארו המפרשים שדקדקה התורה לומר "באזני בנך" להורות שיש לספר לילדים לפי אוזנם והמומט, כמדת הבנתם ושכלם, כפי שפוסק הרמב"ם (פרק ז' מהלכות חמץ ומצה הלכה ב') וזה לשונו: מִצְוָה לְהוֹדִיעַ לְבָנִים וְאֶפְסֵלוּ אֶת שְׂאֵלוֹ. ולפי דעתו של בן אביו מְלֻמְדוֹ. כיצד? אם היה קטן או טפס אומר לו: "בני, כלנו היינו עבדים כמו שפחה זו או כמו עבד זה במצרים, ובלילה הזה פדה אותנו הקדוש ברוך הוא ויוציאנו לחרות". ואם היה הבן גדול וְחָכֵם מְדַבְּרִים עִמּוֹ מֵה שְׂאֵרֵי לְבָנֵי מִצְרַיִם וְנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָנוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבְּנֵנוּ, הֲכֵל לְפִי דַעְתּוֹ שֶׁל בֶּן: ובספר המצוות כתב הרמב"ם (מצווה קנ"ז): היא שצוינו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר מניסן בתחילת הלילה כפי צחות לשון המספר. וכל מי שיוסיף במאמר, ויארץ הדברים בהגדלת מה שעשה לנו השם ומה שעשו לנו המצרים מעוול וחמס, ואיך לקח השם נקמתנו מהם, ולהודות לו תעלה על כל טוב שגמלנו, יהיה יותר טוב, כמו שאמרו וכל המאריך לספר ביציאת מצרים הרי זה משובה.

בלילה קדושה זו יורדת הארה גדולה משמים שבה אפשר להחזיר את האמונה והמידות הטובות בבנינו, על אף שבמשך השנה פעמים ולא פעמיים כל כך לעשות זאת, מ"מ בלילה זה על ידי תיאור סיפור יציאת מצרים והודאה לה' יתברך על ניסיו ונפלאותיו שעשה ועושה עמנו, נחקקים הדברים בילדים ומלווים אותם לכל החיים, ולכן שומעים אנו לא מעט סיפורים על אנשים שרצו להתרחק משמירת התורה והמצוות דח"ל, אך בזוכרם את ליל הסדר יחד עם כל המשפחה חזרו בהם והסתופפו שוב תחת כנפי השכינה, כי קדוש היום לאֲדַבְּנֵנוּ (משיאל מנחמיה ח, י), ובכוחו לפעול גדולות ונצורות.

ובזכות שישראל אזכרים את הניסים שהקב"ה עשה ועושה עמם ומשבחים ומקלסים אותו עליהם, ממשיך הקב"ה ועושה להם עוד ניסים ונפלאות, כדברי רבותינו (מדרש תהילים יח) כל שעושים לו נס ומחלה ומשבח את הקב"ה עושים לו עוד נס שנאמר 'נתתה לידאֶךָ נֶס לְהַתְנוֹסֵס' (תהילים ס, ו).

על הפסוק לִץ תִּקַּח וּפְתִי יָעָרַם (משלי יט, כה), דרשו רבותינו (יערו) במגילת המאור פרק ת"ד ד"ה ועוד גרסינן שדרש זאת מדנפשיה ונמשכו אחריו בספרי המוסר) לִץ תִּקַּח - זה פרעה, וּפְתִי יָעָרַם - אלו ישראל, הקב"ה הכה את פרעה ומצרים באותות ומופתים בְּאֶדְמַת בְּנֵי חָם (מתפילת ערבית-ברכת אמת ואמונה), ועל ידי זה קיבלו ישראל חכמה בינה ודעת שלא לעשות כמעשיהם והתחזקה האמונה שהתרופה מהם מעט, ויִדְעָתָם כִּי אֵינִי (שמות ב, י) - על ידי המכות שהביא ה' יתברך על מצרים חזרה בחזרה אמונת ישראל בה' יתברך, כולם יָדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנָם וְצַד גְּדוֹלָם נָאֵם ה' (ירמיה לא, לג). בתחילה פרעה לא היה מוכן לשלח את ישראל, ואף לא היה מוכן לשלם כסף צאן ובקר עבור ישראל שיבחוה לאלוהיהם במדבר, ובנוסף לכך לא הסכים לקבל מכות מאת ה' יתברך והגבי בזלזול ובעזות מצח לא יָדַעְתִּי אֶת ה' וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁלַח (שמות ה, ב), אך לבסוף הוא גם קיבל מכות, גם שילם כסף רב וגם שילח את ישראל.

"אור שרה"

ע"ש האישה הכשרה שרה בת לולוה ז"ל

עלון מס' 932

חג הפסח - "לילה של אמונה"

ועוד סופו ומנענע אותו, מי שלא אחוז באמונה ייפול ויתרסק. רק מי שחזק באמונתו בקדוש ברוך הוא יזכה לעבור את כל הצרות והבעיות". כן, כל אחד מאיתנו עובר ניסיונות באמונה, צריך לזכור אז כי הכל נשלט ביד בורא עולם, אם אתה רואה מהפכות רבות בארץ ובעולם, קשיים, אסונות, חילול הקודש ורמיסת התורה, דע! הכל מגיע מלמעלה. הכל נשלח מבורא עולם, הכל ניסיון אחד גדול לדעת האם אתה תחפש מקורות ביטחון אחרים או תישאר איתן באמונתך. זכור! כל שעליך לעשות הוא להחזיק בחבל חזק, אל תרפה לרגע את אמונתך שלא תיפול ותתרסק... האמן במי שאמר והיה העולם... לחידוד הדברים נתבונן במעשה הבא שלפנינו. מעשה בגביר רם יחס, ממשפחת הרץ הנוודת, שבתו הגיעה לפרקה. הוא חיפש עבורה חתן מושלם בכל: עדין ואציל נפש, חריף וחד שכל, מתמיד בלימודו וירא שמים. בקצרה: כליל המעלות. יגע – ומצא. מי שנודע לימים כסניגורם של ישראל, הגאון הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל. היש מושלם ממנו. לקחו אליו לעיר לברטוב, קצב לו מזונות על שולחנו ונהנה לראותו שוקד על תלמודו בהתמדה ובעיון ועתיד להיות לגאון ולתפארת. אבל נפשו של הגאון הצעיר ערגה ליותר מזה. הוא שמע שבניקלשבורג, בישיבתו של הגאון הקדוש רבי שמלקא זצ"ל, מתעלים בתורה מתוך יראת שמים מופלאה. קם ונסע לניקלשבורג ושהה שם תקופה ממושכת. כאשר חזר, קראו חותנו ושאלו: "אמור נא לי, לשם מה נסעת? ספרים לא חסרו כאן. למדת בהם בשקידה, תוך ניצול כל רגע. אלו ידיעות רכשת שם?". ענה החתן הצעיר: "נוכחתי שם לדעת שיש בורא לעולם!". התשובה הממה את החותן. הוא קרא למשרתת, אישה פשוטה ונבערת מדעת, ושאל אותה: "אמרי נא לי, האם יש בורא לעולם?". נחרדה המשרתת מהשאלה הקנטרנית וקראה: "וודאי!" פנה החותן אל חתנו ואמר: "נו, רואה אתה...!?!". ענה רבי לוי יצחק ואמר: "אומנם כן, אך ההבדל ביננו, שהיא אומרת ואני יודע!...". ומה רב ההבדל בין אמירה לידיעה, להפנמה, להשרשה בלב פנימה! וכתוב מפורש הוא בתורה (דברים פרק ד פסוק לט) "וַיְדַעְתָּ הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל לְבָבְךָ". הרי כולנו יהודים, מאמינים בני מאמינים. אם ישאלונו: יש אלוקים? נשיב ללא היסוס: וודאי, בלא ספק! אבל, האם אין תשובתנו כתשובתה של המשרתת?...! לו היינו יודעים ולא רק אומרים – האם לא היינו ממתנים קצת את הייצא אחר הרווחים, אחר המעמד וההישגים. כלום לא היינו מקדישים זמן רב יותר לבוראנו – להתקרב אליו, להודות לו על רוב חסדיו בשיעור תורה נוסף, בתפילה ביתר כוונה?...

לעיתים נדמה לנו שאילו היינו רואים בחוש את ידו הגדולה של הקדוש ברוך הוא, היו חיינו קלים יותר. נדמה לנו שאילו היתה נהגת הקדוש ברוך הוא גלויה, וכל חוטא היה נענש מיד לאחר חטאו, היו אמונתנו והשקפתנו בהירות יותר. אולם הדבר אינו אפשרי מכמה סיבות. אם היתה השגחת הקדוש ברוך הוא נראית תמיד, היתה התביעה על האדם גדולה מאוד, למעלה מהיכולת האנושית. נוסף לכך, מטרתנו בעולם היא לבחור בטוב ולברוח מן הרע. הבחירה היא יסוד חיינו. האדם נברא בעולם הזה למען הבחירה – כדי שעל אף המצב השקול ושתי האפשרויות הניצבות לפניו, הוא יבחר בטוב. "ובחרת בחיים" הוא המוטו של חיינו. אילו היינו רואים את הנהגת הקדוש ברוך הוא באופן מוחשי, היתה נמנעת מאתנו הבחירה, ועבודת הקדוש ברוך הוא היתה נעשית כמתוך כפייה. הידיעה הבהירה היתה מאלצת את האדם לפעול כפי שהוא מצווה על ידי הקדוש ברוך הוא, ולא היה נותר רצון

כל לב יהודי כבר נע בהתרגשות, מתרומם ונרגש לקראת חג הפסח הקרב ובא. הבתים כולם כבר מצוחצחים וממורקים, עגלות הקניות העמוסות כבר הובאו אל הבית פנימה, אנו סופרים את הימים והשעות שנתרו לכניסת החג, ללילה הגדול בו נקבל אורחים רמי מעלה, מלאכי השרת המתכנסים בביתנו, מטסים אוזן להמייית ליבנו בספרנו את סיפורי יציאת מצרים... בלילה הזה, יותר מבכל ימות השנה, זכיתנו במתנת "והגדת לבנך". זו מתנה מיוחדת, המבקשת לקחת את הלילה ההדור והנפלא הזה ובאמצעותו להעביר את מסר האמונה בבורא עולם לדורי דורות, מסב לאב, מאב לבן, מבן לבן ולדורות הבאים. כמו שרשרת מוזהבת שחוליותיה שלובות זה בזה, נשב בליל הסדר משפחות-משפחות ונשקיע אנרגיה בהארת סיפור יציאת מצרים אל תוך נפש ילדינו וצאצאינו. כי סיפור יציאת מצרים אינו רק סיפור ספרותי, הוא גם מלשון ספיר ויהלום – מאיר את הנפש, מציף את הנשמה היהודית באור קסום וענוג, הנותר חקוק בה לדורות עולם. האור הזה הוא אור האמונה, המתפשט בכל לב יהודי – גם ילדים קטנים, ומאפשר להם לקלוט אל קרבם ולהפנים את האמונה בבורא כל עולמים, להשאירה חקוקה בליבם לנצח. בדור כמו שלנו, אין דבר שמטריד כל אב ואם בישראל, יותר מהניסיונות התכופים וההתמודדויות הגוברות, העומדים בפני ילדינו בכל עת ובכל מקום. בלילה הזה אנו יכולים להעניק לילדינו את המגן החזק ביותר, את רשת הביטחון שתעמוד להם בכל עת, את האמונה החזקה והמבוצרת שתעמוד לימינם ותגן עליהם בקביעות. לא נותר לנו עוד הרבה זמן, ליל הסדר כבר ממש אחר כותלנו. יש לנו את כל ההכנות הרגילות – סיום הניקיון, ביעור החמץ, הכנת סימני הקערה ובישול סעודות החג – כל אלו חשובים מאוד, אך הכי הכי חשוב: לתכנן את הלילה הייחודי הזה, להכין את התוכן שירתק את נפש הילד, לחשוב איך נוכל להעביר את מסריו באופן חווייתי ומעורר עניין, כדי שיפנים ויטמיע בנפשו את ערכי האמונה. נתכונן להגיע לליל הסדר באווירה נכונה, רגועים ונינוחים, לקראת ההזדמנות השנתית להנחיל לילדינו את ערכי האמונה, כי את מה שניתן לילדים שלנו בלילה הזה – הם לא ישכחו לעולם, זה יישאר חקוק בהם לדורות עולם (פניני פרשת השבוע).

אחד מיסודות האמונה הגדולים ביותר הוא: שכל מה שמתרחש בעולם הוא בהכונה מדוייקת מאת השם יתברך. וזהו יסוד גדול מאוד באמונה, כי פעמים אדם סבור שיש דברים שם מזיקים לו, או שיש אנשים שגורמים לו רע. ואומנם, כן הוא, אותם אנשים או מאורעות גרמו רע לאדם, אך זה היה בשליחות של הקדוש ברוך הוא. וכל מה שנעשה, זהו ברצון ה' ומכוח שליחותו. ואין אדם נוקף אצבע מלמטה אלא אם כן מכריזים על כך מלמעלה. לכן אמר יוסף לאחיו, אומנם אתם חשבתם עלי לרעה, אך אתם הייתם רק השליחים של הקדוש ברוך הוא לבצע את רצון ה' יתברך ואתם לא הזקתם לי כלל, הייתם רק כמקל בידי האדם, שאומנם המקל הוא זה שמעביר את המכה, אך האמת שהמכה באה מידי האדם המכה. מי שמחזד אצלו את האמונה הברורה הזו, שאין דבר רע בא מידי איש לרעהו, ואין אדם יכול להזיק לחברו, אלא אם כן הקדוש ברוך הוא גזר שכך יהיה. מי שחי מתוך אמונה זו, קל לו להתמודד עם כל משברי החיים. מי שחי מתוך אמונה זו יכול בקלות לעמוד מול כל הקמים עליו לרעה, המקטרגים והמשטינים עליו ולהישאר עם רוח חזקה ובתעצומות נפש.

אמר פעם ה"נועם אלימלך": "מדוע קוראים לתקופה שלנו חבלי משיח? מכיוון שבורא עולם מותח חבל מסוף העולם

כלשהו להמרות את פי הקדוש ברוך הוא. לכן, עלינו להחזיר לליבנו את הידיעה שדווקא חוסר הבהירות הוא המקנה לחיינו את ממד הבחירה, והוא המאזן את העבודה הרוחנית בעולמנו. בחירה זו ניתנת לאדם, כדי שייגע אל האמת, רק לאחר מאבק פנימי נגד מכשולים, פיתויים והטעויות. האתגר שעומד לפנינו ברך הוא בפני האדם אינו קל. האדם נועד לגדלות, אבל לא על ניצחון קל תהיה תפארתו. הוא חייב להוכיח את עצמו במבחנים קשים, ולעמוד בגבורה מול לחצים אדירים. התמודדות קשה זו והמאמצים להגיע להכרת האמת ולעמידה בניסיון – הם תכלית בריאתו של האדם.

הנה חג הפסח נקרא בפי רבותינו חג האמונה. עם ישראל האמין אז בכוחו של הבורא שיצאו ממצרים, על אף ששום אדם בעולם לא הצליח מעולם לצאת ממנה. בכוחה של האמונה לשנות את הקיים, לתת תקווה, לצאת מעבדות לחירות ולנצח גם את הבלתי אפשרי. הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. התחושה ברחבי העיר הייתה קשה ביותר. תושבי העיר צ'צ'קה שברחו לעיר הסמוכה הסתובבו בה כאבלים. והחיילים הקוריאנים התהלכו מושפלים. לתחושות ההשפלה התלוותה הכרזתו של הקיסר היפני: "כעת אנו נשלט בעיר צ'צ'קה לנצח, ולעולם לא יוכלו לקחת אותה מאיתנו! מלך קוריאה הזמין אליו במהירות את הגנרלים וציווה עליהם לגרש את האוייבים היפנים במהירות. "אם לא תצליחו לגרש אותם מהעיר" הכריז המלך בפנים חתומות, "אעשה מכם מטרות לאימון הקשתים!". מפקדי הצבא יצאו מארמון המלוכה, וניסו להעלות כול רעיון כיצד יוכלו לכבוש את העיר. סביב צ'צ'קה צמחו שיחי בר עבים וקוצניים ששום אדם או חיה לא יכלו לחדור דרכם, ובונוסף העמידו היפנים קשתים מאומנים שירו חיצי רעל בכל אדם שהתקרב אל החיצים, מה שהפך את כיבוש העיר למשימה בלתי אפשרית. ימים שלמים חשבו מפקדי הצבא כיצד ניתן למצוא פיתרון לכיבוש העיר. באחד הימים עלה על תל עפר הגנרל טו-יון מפקד הכוחות הפרשים הקוריאנים. לא רחוק ממנו חרש את השדה איכר זקן במחרשה ישנה שהייתה רתומה לשור. בתחילה הגנרל לא שם לב לנוכחותו, עד שלפתע שמע אותו נוזף בשורו: "כמה זמן אתה עומד באותו מקום? תתחיל להתקדם, אתה לא כמו הגנרל טו-יון שרק חושב במקום לפעול!" הגנרל התרגז, ניגש לאיכר הזקן ושאל: "איך אתה מעז ללעוג לי? וכי אינך יודע שטו-יון הוא הגנרל המלכותי החכם ביותר, האמין ביותר?! "אבל האיכר רק אמר: "אם אתה כל כך חכם ואמין, מדוע עדיין לא גרשת את האוייבים מצ'צ'קה? "האם אתה עיוור ואינך רואה שהעיר מוקפת כולה בשיחים שלא ניתן לעבור דרכם?" צעק הגנרל בזעם. "מה מפריע למפקד גדול להשמיד את השיחים הללו?" שאל האיכר. "פטפטן!" שוב צעק הגנרל טו-יון "אתה יודע שהאויב שומר עליהם ביום ובלילה! הקשתים יורים חיצי רעל בכל מי שמעז להתקרב!" "אם אדם אוהב את אדמתו, הוא חייב לדעת איך לשחרר אותה מהאוייבים..." אמר האיכר. ואתה חושב שאתה יכול לגרש את היפנים מצ'צ'קה?" שאל הגנרל בלגלוג. "שלח לי בעוד חמישה עשר חודשים מאה חיילים מאומנים היטב וצ'צ'קה תהיה שוב לעיר קוריאנית..." השיב האיכר. איך אתה מעז לטעון שאדם כמוך, בלי שום ידע וניסיון בניהול מלחמות יכול לכבוש את העיר?" אמר הגנרל בזעם. "אנשים כמוך יש לתלות בכיכר העיר!" "פשוט תאמין בי!" אמר האיכר. "אמנם אין לי ידע וניסיון במלחמות, אבל חכמת חיים יש לי..." "אתה בוודאי שכחת, שקל יותר להחזיר חץ שנורה מקשת מאשר מילה שנאמרה. אשלח לך מאה חיילים בזמן שביקשת. אך אם לא תגרש את האוייבים, דמך בראשך!" הכריז הגנרל, עזב את השדה וחזר לארמון המלך. כבר למחרת, החלו להסתובב מרגלי המלך סביב ביתו של האיכר ובערב עדכנו את הגנרל: "האיכר מדביק שקיות נייר קטנות כול היום" עבר יום נוסף והמרגלים שוב סיפרו: האיכר מדביק שקיות נייר במשך כול היום". במשך עשרה ימים סיפרו המרגלים לגנרל על שקיות הנייר הקטנות שהאיכר מדביק, וביום אחד החלו לספר שהאיכר החל להכין עפיפונים מנייר. "הוא השתגע" חשב הגנרל, אבל כעבור מספר ימים מסרו לו

שהאיכר אסף את כול ילדי הכפר והעיק איתם עפיפונים במשך כול היום. כאשר הגנרל סיפר זאת למלך, הוא כעס מאוד ורצה להרוג את האיכר אבל הגנרל השתחוו לפניו ואמר: "מלכי היקר, הבטחתי לו לחכות חמישה עשר חודשים. נתתי לו את מילתי, אם לא יעמוד בדיבורו אטפל בו בעצמי!" יום אחד עלה האיכר על תל גבוה, בחן את השיחים הקוצניים מכול הצדדים וחזר לכפר כשהוא מרוצה. ליד ביתו הוא פגש אץ מרגל המלך, חייך אליו ואמר: " תגיז לגנרל טו-יון שבסוף החודש, אחכה לחיילים שלו..." כאשר הגיע הזמן, הגיעו לכפר מאה חיילים, מהטובים ביותר כשהם חמושים בקשתות, חיצים חדים וחבובות מלוויים בגנרל טו-יון שהגיע לראות את התוצאות, ולטפל באיכר שהוליד אותו שולל אם לא ישחרר את צ'צ'קה מיד היפנים. האיכר יצא אל החיילים ואמר להם: " בואו אחרי, אבל בשקט מוחלט! שלא ישמעו אתכם!"

החיילים הלכו אחרי הזקן. כאשר היו לא רחוק מהשיחים הקוצניים האיכר ביקש מהם לעצור. הוא בחר עשרה חיילים מהאמיצים ביותר, מסר להם פקודה כלשהי והם התפזרו בזחילה. ופתאום, לא רחוק מהחיילים הקוריאנים, בעשרה מקומות בבת אחת הופיעה אש גבוהה. הרוח נשבה ודחפה את האש אל השיחים הקוצניים והם התחילו לבעור, הלהבות עלו עד לשמיים והשיחים הקוצניים, שהגנו על צ'צ'קה, הפכו בתוך רגעים לאפר. "קדימה! קדימה!" קרה האיכר. שום דבר כבר לא הפריע לחיילים הקוריאנים לתקוף את העיר. הקרב הסתיים מהר. היפנים היו אמיצים כול זמן שישבו מאחורי הביצורים הקוצניים, והם נכנעו מהר לחיילים הקוריאנים. הם לקחו בשבי מאות חיילים יפנים שהיו מופתעים מההתקפה הפתאומית והאיכר הוכרז כגיבור. השחר עלה, ואז הגיע לצ'צ'קה המלך עם הגנרלים שלו. המלך ניגש לאיכר ושאל: "אמור לי בבקשה, איך הגיעה האש לגדר הקוצנית?" "אמרת לעשרה חיילים להדליק את העשב שצמח סביב הגדר, והרוח הובילה את האש אל השיחים" השיב האיכר. "אתה משקר!" קרא הגנרל טו-יון "סביב הגדר לא היו עשבים. אילו היו, הייתי אני מדליק אותם מזמן ושורף את הגדר הקוצנית". "ומי הפריע לך לזרוע שם עשבים?" שאל האיכר. הגנרל התרגז והשיב: "האם לא ידעת שהיפנים הרגו כול מי שהתקרב לשיחים?" "ידעת" השיב האיכר. אבל ביקשתי ממך להאמין בי והאמנת!" עצר האיכר והמשיך: "כדי להילחם צריך קשת, חיצים וחרב, אך כדי לנצח צריך להיות חכם. במשך עשרה ימים הדבקתי שקיות נייר ומילאתי אותם במבחר זרעים של עשבים. בעשרת הימים הבאים הכנתי עפיפוני נייר, קשרתי אליהם את השקיות והעפתי אותם מעל השיחים. הנייר נקרע על הקוצים והרוח פיזרה את הזרעים סביב הגדר. את העשבים הדלקנו הלילה והרוח הדליקה את גדר הקוצים האיתמנית, כך שחררנו את העיר צ'צ'קה..." כן, בכוחה של האמונה לשנות את הקיים, לתת תקווה, לצאת מעבדות לחירות ולנצח גם את הבלתי אפשרי. הבטחון בדרך והאמת שאנחנו מפגינים מול כל קשיי ואתגרי החיים – רק נותנים לנו כח! מוסיפים בנו חיל! מרבים בליבנו שמחה יהודית. שהרי בכל לב אנו מתחננים כל יום: שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל. גם כאשר האדם מוקף בצרות על גבי צרות, רחמנא ליצלן, ונדמה לו שכביכול "שכחו אותי", וההשגחה העליונה אינה חופפת עליו, גם אז, אם יתאמץ להאמין בשם יתברך ויידע שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, יהא בכוחו לשמור על מנוחת נפשו בתוך ים הצרות האופף אותו. גם אם נראה לנו שחלילה אפסה כל תקווה, נמשיך להאמין בכל ליבנו ומאודנו שאם השם יתברך הצילנו מיד פרעה ועשה לנו את כל הניסים בארץ מצרים, אין ספק שהוא יכול להצילנו גם מכל צרותינו שלנו, ואם נמשיך להאמין בו ולהשליך עליו את ייבנו, נזכה לראות רק ישועות ונחמות כל הימים. שהרי רק הוא יודע את כל העיתים והזמנים, ורק הוא מסדר את כל המאורעות בכל פינה בעולם, ורק הוא יכול בכוחו הגדול ובזרועו הנטויה, לסדר גם את כל הזמנים והמאורעות שלנו, כך שבסופו של דבר הכל יתגלגל לטובתנו ולהצללתנו. אדם המעביר את חייו בדרך זו, אין מאושר ממנו. כל ימיו על אדמתו, יעברו עליו מתוך אושר ושלווה, מנוחת הדעת ונהורא מעליא. זה אחד המסרים

בוץ, עוד הייתי ממשיך לנסוע בלי לשים לב ואיזה קטרוג היה עלי בשמים", לאחר מכן ניתק את השיחה. כשהגיעו לביתו האברך העלה את הילדים והחליף להם את בגדיהם לבגדים יבשים וחמים. נהג הגי'פ המתין להם למטה וכשירדו הסיקע את כל הילדים למקומות לימודם. האברך הודה לו וביקש לרדת אך נהג הגי'פ לא הסכים. "יש לי עוד דבר קטן שאני רוצה לתת לך לפני שאני נפרד ממך". לאחר מספר דקות נסיעה נעצר הגי'פ ליד המכולת השכונתית וממנו יוצא בעל המכולת. כעת זיהה האברך את הקול המוכר ששוחח עם נהג הגי'פ. "אם לא הוא" הצביע נהג הגי'פ לכיוונו של בעל המכולת "לא הייתי יודע שלכלכתי אתכם". בדיוק היום באתי לקבל הזמנה מבעל המכולת ממפעל השימורים שבבעלותי, וכנסעתי ממנו הביט בי מתרחק וראה כיצד לכלכתי אתכם, והוא זה שהתקשר וצעק לי לכלכת משפחה שלמה בבוץ, ולכן חזרתי. כעת העמיס בעל הגי'פ ששה ארגזים מלאים כל טוב ברכבו ושלה את האברך לביתו עם קניה שלא יכול היה לחלום עליה. אין רע יורד מלמעלה. אך למחרת התברר לאברך עד כמה גדול היה החסד שבורא עולם שלח לו. בעל הגי'פ כיסה את כל חובו בחנות המכולת. ללמדך לא כל מי שזורק עליך בוץ הוא נגדך, ולכן עלינו לדעת שהרבה פעמים יש לנו בוץ על הפנים, אך אם נאמין באמונה שלמה נדע שאין רע יורד מלמעלה ואדרבה מתוך החושך מתגלה האור.

העולה מהדברים לעיל מלמד כי מי שמאמין בה' ובוטח בו, אין כוח שיכול לפגוע בו, הוא מוגן מכל איום, יש לו על מה להישען בכל התמודדות. גם כשהוא רואה את המוות מול עיניו הוא אינו מרים ידיים, כי הוא בטוח שיש מי ששומר ומגן עליו, והוא עתיד לצאת ולהינצל. הבה ניקח את המסר הזה לתשומת ליבנו, בכל ההתמודדויות העוברות עלינו. לפעמים זה קשה, האופק נראה חשוך, העתיד מדאיג. הבריאות בסכנה חלילה והרופאים פסימיים, המצב אצל אחד מהילדים נראה כאבוד חלילה, פקיד הבנק כבר שואג עקב המינוס הרצחני... יהודי לא נבהל, יש לו על מה להישען, יש לנו את האבא החזק, העוצמתי, הכביר והאדיר בעולם! אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל יתייאש מן הרחמים. ליהודי יש בכל מצב ובכל צרה על מי להישען, יש לו במי לבטוח. אבא שבשמים לצידו, הוא משדד מערכות עולם ומשנה את כל טבע הבריאה, כדי להציל את בניו! הבה נפנים את ההבנה הזו, זה מה שישרה עלינו רוגע ושמחת חיים, זה מה שישמור על שלוותנו בכל עת ועונה. כשיהודי יודע שבאבא שבשמים לצידו – הוא לא נלחץ ולא מובד, לא מתבלבל ולא מאבד עשתונות. הוא יודע כי יש לו על מי להישען, הוא בטוח בכוחו של בורא עולם, אשר בוודאי פועל למענו ויעשה הכל לישועתו.

הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, כפי שסיפר הרב אשר קובלסקי שליט"א, המוביל אותנו לתובנה, כי בכוח האמונה, אפשר להפוך את מידת הדין למידת הרחמים, דבר המביא לישועה הנכספת...

הם היו זוג צעיר לימים, כשהבינו שמשוהו אינו כשורה. הבשורה כי ביתם מתמלא בילדים, זרע ברוך ה' – הולכת ומתעכבת, אין לדעת עד מתי. הלילות והימים חולפים עוברים בצער ובכאב, הם יושבים וממתינים לישועה הבושת מלבוא, הבית נותר נקי ונוצץ באין ילד שיפור או ילכלך, השקט שנשמר בכל עת ושעה דומה בעיניהם כרעמים מעוררי דאגה... מספר שנים לאחר החתונה, כשפנו לדרוש ולבדוק מה ניתן לעשות, הסתבר שהמצב מורכב ממה שחשבו. הרופאים היו תמימי דעים שהסיכויים אינם גדולים, "וגם אם כן" – בלשונם של הרופאים – "זה יקרה רק אחרי סבב לא פשוט בחוץ לארץ בין מכונים ומרפאות. אולי אז תהיה תקווה!" סיכמו הרופאים. בני הזוג לא ידעו את נפשם מצער, ופנו לרבים הנערץ, הגאון רבי ראובן יוסף גרשונוביץ זצ"ל, ראש ישיבת "הנגב", וסיפרו את סיפורם האישי, תיארו את צערם, הסבירו כי הם ממתנינים כך וכך שנים – וכעת, הרופאים הנחיתו על ראשם מהלומה כואבת במיוחד. "מה עושים עכשיו? לאן ממשיכים מכאן? להיכנס לסיפור הזה?" שאלו בני הזוג בטון שממנו נשקף אוקיינוס של כאב ודאגה, ופרצו בבכי נסער... לנגד עיניהם הנדהמות, גם רבם פרץ בבכי

הברורים שצריכים להעביר לילדינו באמצעות מצוות האמונה. יש בכך כדי לעודד את כל מי שנמצא בצרה ובמצוקה רחמנא ליצלן, שיידע שהדברים מתגלגלים בעולמו רק על ידי הבורא יתברך, המרחם עלינו יותר מכל מרחם אחר ולכן ברור שגם הצרה הבאה עלינו – היא טובה, וצריך רק ליכות ולראות אותה בעיניים. אבל גם אם לא רואים, עלינו להאמין שכך הם פני הדברים. המעשה הבא שלפנינו יבהיר לנו דברים אלו היטב. בפונדק קטן על אם הדרך, ישבו להם מספר חסידים והתחממו ליד התנור. הקבוצה מנתה סוחרים מרחבי רוסיה ופולין שעשו את דרכם ליריד הגדול בעיירה לייפציג. חיש מהר הפך נושא שיחתם לגדולת רבם... כל אחד בתורו סיפר על גדולתו של רבו, על הניסים שחולל וכיצד הצליח לגבור על הטבע. האחד סיפר על זוג חשוד ילדים שזכה לברכה מרבו ושנה לאחר מכן חבק תינוקות יפיפייה בזרועותיו. השני תיאר כיצד רבו העניק ברכה ליהודים שסבלו מכומר אנטישמי, וזמן קצר אחר כך הוא נעלם מן הכפר. השלישי סיפר על ברכתו של הרב שסייעה לו למצוא את בנו הנעלם. רק חסיד אחד עמד מן הצד ושתק. "נו?" פנו אליו החסידים לאחר שסיימו את דבריהם. "האם תוכל לספר גם אתה משהו מרובך?!" החסיד השיב: "אני חסיד של הרבי מליובאוויטש, רבי שלום דובער שניאורסון. לפני מספר שנים הציעו לפני עיסקה מפתה, אך היא היתה כרוכה במחיר גבוה ולא ידעתי האם לעשות את העיסקה או לא. כמו תמיד, פניתי אל הרבי ושאלתי לעצתו, הרבי יעץ לי שאבצע את העיסקה. לאחר שביצעתי את העיסקה התברר לי כי היא לא היתה מוצלחת. כל הכסף שהשקעתי ירד לטמיון". "ואז?" שאלו החסידים בפליאה. "כלום לא קרה מאז. הכסף ירד לטמיון, כפי שאמרת!". "כאז מהו הנס בדיוק?" שאלו החסידים. "הנס הוא שפניתי לרבי כלל לא קשורה ליכולתו לחולל מופתים. הנס הוא... שנשארתי חסיד... (ספריית חב"ד). כן, כולנו זקוקים לישועות. מתפללים לקדוש ברוך הוא ומבקשים שיעשה איתנו חסד, שיהפוך את הטבע ויעשה לנו נס. אך לא תמיד הישועה מגיעה אלינו ואנו נאלצים להתמודד עם הקושי שנשאר איתנו... גם אם תפילותיך חלילה לא התקבלו והישועה לא הגיעה, אל תשבר ברוחך, אל תאבד את אמונתך. בורא עולם שומע את כל תפילותיך, הוא יודע בדיוק מה אתה צריך ומה טוב לך! האמן בו גם בתוך הקושי, גם כשלא קל. זהו הניסיון שלך באמונה. לא רק להאמין בו כשהכל חיובי וטוב אלא גם אם חלילה קשה ולא נעים. אדם שממשיך להאמין יזכה בסוף לישועה גדולה מבעל הישועות... הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. אברך יקר, שהיה בחובות כספיים רבים המשיך לעסוק בתורה מתוך הדחק. את קניותיו היה רושם בהקפה במכולת השכונתית עד שהצטבר חוב של כמה אלפי שקלים. בעל המכולת הודיע לו שלא יוכל להמשיך למכור לו בהקפה, ועליו להסדיר את חובו. הודעתו של בעל המכולת הגיעה ביום רביעי, ואותו אברך לא ידע כיצד יוכל לרכוש מוצרים לשבת אך חיזק את ליבו בבורא עולם שלא יעזוב אותו. למחרת יום חמישי, היה זה יום גשום באותו שבוע. האברך הכין את ילדיו עם המעילים והילקוטים ועגלת התינוק ויצא מביתו. בחוץ ירדו גשמי ברכה שהקשו את הליכתם, האברך נעמד לנוח בתחנת אוטובוס קרובה, ולפתע הגיח במעלה הרחוב גי'פ חדש והשפריץ לכיוונם מים ובוץ יחד. כל הילדים כולל האבא נרטבו והתלכלכו מהבוץ, הילדים התחילו לבכות והיה ברור שלא ניתן להמשיך כך למוסדות הלימוד. האברך הרים עיניו לשמים ואמר "ריבונו של עולם, אם החלטת להשפריץ עלי בוץ, תודה רבה, הרי ברור שאתה יודע מה אתה עושה, ואני מאמין באמונה שלמה שהכל לטובה". ומהניוול יצא לובן. לא כל מי שמלכלך אותך, נגדך. הגי'פ המשיך בנסיעתו, ולפתע נעצר וחזר לאחוריו כמה עשרות מטרים בנסיעה איטית והירה, עד שנעצר מול משפחת האברך המלוכלכת. נהג הרכב פתח את החלון ואמר "אני מצטער שלכלכתי אתכם כהוגן, היה זה בלי כוונה, אבל כעת אני רוצה לכפר על כך. תעלו לרכב, אני אקח אתכם הביתה". כולם עלו לרכב, העגלה נקשרה על הגג ונהג הגי'פ נסע לכתובת של האברך תוך כדי שהוא משוחח בנייד עם אדם בעל קול מוכר ואומר לו "תודה רבה לך שאמרת לי שהשפצתי עליהם

נרגש, משתתף עימם בצער, חש את כאבם. ואז, נתן להם להירגע קמעא מהבכי, והשיב: "אנו מצויים בתקופת אופל, תקופה בה האמונה מסתתרת, יהודים כה רבים מתקשים להישען על בורא עולם, ורק עליו... אני רואה יהודים רצים ליועצים, למכוונים, למטפלים, לשיטות שונות ומשונות, שוכחים שיש לנו את הכלי הטוב ביותר, את המקור הטוב ביותר לפיתרון כל הבעיות בחיים, את אבינו מלכנו... הצעתי אליכם אינה פשוטה ובטח לא קלה, אבל אני מציע שתדבקו בה, ורק בה. עזבו את כל הרעיונות ופשוט השקיעו כל מאמץ במלך מלכי המלכים, בכל יכול האמיתי שמפתח של חיה בידיו. התפללו אליו, הישענו רק עליו, ביטחו רק בו! זה לא יהיה קל, אנשים יציעו לכם עצות ורעיונות, תודו לכולם בחיך אבל תדבקו רק בדרך הזו. להתפלל אליו יתברך בכל הכוח, להישען רק עליו, להאמין רק בו. תמקדו את המאמץ בפניה אליו, תאמרו לפניו תפילות ותחנונים, תדברו איתו בשפה שלכם תוך הצבת העובדה שאתם לא מצפים לישועה מאף מקור אחר, לא נוסעים לחוץ לארץ ולא דורשים ביועצים או רופאים. אתם נשענים רק עליו, בטוחים שרק הוא יכול להושיע אתכם, ומייחלים לכך בכל לב!". ראש הישיבה נתן לבני הזוג לעכל את הדברים שאמר, ואז הוסיף בפנים מאירות: "בטוחני, במאה אחוז, באלף אחוז! שאם כך תעשו, אם כך תנהגו, אם תסירו כל תקווה מכל מקור ישועה אחר, תאמינו רק בה' ותישענו רק עליו – אכן תזכו לראות בחסדו ובישועתו, תבשרו לי במהרה בשורות טובות, ותזכו לרוב נחת!". בני הזוג יצאו, המומים ונרגשים. בשיחה קצרה, "קילף" ראש הישיבה שכבות של מחשבות,

הרהורים ותוכניות, ונתן כיוון חשיבה אחר, מופלא כל כך. הם החליטו לאמץ את הצעתו, ובו ביום הודיעו שאינם ממשיכים בכל תהליך אחר והתרכזו רק בעצתו: להתפלל אל ה' בכל הכוח, לזעוק אליו מעומק הלב, ובעיקר – להבהיר לעצמם, לחזור ולשנן, לחדד ולהפנים, שאין להם כל מקור ישועה אחר, רק בורא עולם, אין עוד מלבדו, אפס זולתו, הוא יושיעם והוא יבשרם! 6 שנים חלפו. שנה, עוד שנה, עוד שנה, עוד שנה, עוד שנה ועוד שנה. כל שנה קשה מקודמתה, מלאה רגעי התמודדות, לילות וימים של כאב מפלח. אך בני הזוג לא אומרים נואש, מחזקים זה את זה, ושבים ומתחזקים יחדיו. פעם אחר פעם הם מזכירים לעצמם ומחדדים את מחשבתם באופן ברור: הם נשענים רק על הבורא, הם רק בידיו, הם בוטחים רק בו! ובתום שש השנים הללו – התברר כי הביטחון בה' אינו מאכזב אף פעם, כל קווי ה' לא יבושו לעולם. למרות שבני הזוג לא עשו כל פעולה אחרת – רק בטחו בה', הרי שבשעת בוקר מוקדמת אחת, זכו לשמוע את קול הבכי המתקן בעולם, להפוך להורים, לחבוק בן ראשון! מיד לאחר הבשורה המרגשת, השתיק האב לשעה קלה את הטלפון מברכות ה"מזל טוב" שקיבל ללא הרף, ונכנס לראש הישיבה שבכה עמו שוב, הפעם דמעות של אושר. "הנה כי כן, זכינו וראינו!" קרא בהתרגשות "כיצד יהודי שנשען רק על אבא, בטוח רק בו, מצפה רק לישועתו, זוכה ונושע! כשמשקיעים את כל המאמץ בביטחון בה', כשנשענים רק עליו, כששבים ומחדדים שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמיים – זוכים ורואים את ישועתו בעיניים!..."

אחים יקרים!

סיפור זה מבטא את המסר אותו כדאי לקחת מליל הסדר: יהודים יקרים, בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו. לא אחד ולא שניים הכבידו את עולם עלינו – על כל עם ישראל, ולא יהודי אחד ולא שניים מתמודדים עם קשיים, סובלים ממצוקות, עוברים חוויות לא קלות... כולנו עוברים קשיים לעיתים, פעמים אלו בעיות בריאותיות שאיננו רואים להן רפואה, לפעמים זו בעיה עם ילד שאינו מתפתח או אינו מתחנך כראוי וכמצופה, או בעיות פרנסה שמצטברות ומדאיגות. אנו מצוים על השתדלות, אבל כל נתלה את יהבנו ברופא או בעסקן, ביועץ או בבנקאי, בחברותא או בשכן, במוסד כזה או בארגון אחר... הבה לא נתבלבל. המסר שלנו מליל הסדר הוא שהקדוש ברוך הוא – הוא ורק הוא – מצילנו מידם, עוזר לנו בכל עת, עומד לימיננו בכל שעה. מה לנו נלחצים או מודאגים, למה להיטרד ולהתבלבל? הרי יש לנו אבא גדול, אדיר וחזק, בורא עולם לצידינו, עוזר לנו, מסייע לנו, רק נבטח בו! וככל שנבטח בו, ככל שנישען עליו, ככל שנאמין בו, ככל שנמקד את התקווה שלנו רק בו – כך נזכה לראות עד כמה זה משתלם, עד כמה הוא באמת כל יכול, עד כמה הוא באמת מחולל ניסים. וכימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות, אמן!

בברכת התורה
הרב יואל ארזי

חג חירות כשר ושמח לקוראים היקרים ולכל בית ישראל, אמן.

העלון מוקדש

לרפואת שפרה בת ציפורה, לרפואת הילד יעקב בן רבקה חיה
ולרפואת אבישי יוסף בן שרה לרפו"ש בתוך שאר חולי ישראל

חג הפסח

"אין מפטיירין אחר הפסח אפיקומן"

השאלות ידועות. הבן החכם שואל "מה העדות החוקים והמשפטים אשר ציוה ה' אלוקינו אתכם", מה הן המצוות מדאורייתא, ועונים לו בתקנה מדרבנן. ומה התשובה הגלומה בה, כיצד יוכל להבין ממנה כל דיני הפסח. ומהו "אמר לו כהלכות הפסח", משמע: כעין הלכותיו בלבד. בקיצור, מה נאמר כאן. לתשובה, נקדים מאמר מן הגמרא בחולין (דף קה:). אמר מר עוקבא, אני לענין זה כחומץ בן יין לגבי אבי שאבי, כשהיה אוכל בשר ביום, לא היה אוכל גבינה עד למחרת באותה שעה. ואילו אני, באותה סעודה איני אוכל, לסעודה הבאה אוכל אני.

נשאלת השאלה, האם כה להוט היה אחר גבינה. מדוע לא נהג בכך כאביו. והאם בשביל הנהגה פטוה זו החשיב עצמו כחומץ בן יין, שאיבד רוב ערכו!
אלא, משל למה הדבר דומה: בעל חנות נעלים נסע ליריד כדי לרכוש כמות רבה במחירי זול ולמכרה בחנותו. עשרות חזיות והמוני דוכנים הציגו סחורותיהם, אך לא בהן סחר. לא עניניהו תבואה וסדקית, מחפש הוא יצרן נעלים. לפתע אורו עיניו: בחלון הראוה של אחת החניות הוצב זוג נעליים. זוג אחד, אבל מושלם. האופנה האחרונה. מבין הוא בכגון דא. נכנס, והופתע: החנות היתה ריקה, המדפים מעלי אבק, והמוכר הישיש נמנם מאחורי הדלפק. אין זה אומר דבר, יתכן והמפעל במקום אחר. כאן רק מקבלים הזמנות.

"שלום", אמר, "יש לי הזמנה. כמה יעלו לי, נאמר, מאה זוגות מהדוגמא שבחלון. במספרים שונים, כמובן. והאם יש לכם גם דגמים אחרים?!"
המוכר התנער מלמדומיו: "שלום וברכה", ענה. "לי זה עלה חנות רובל, בחנות בסוף הרחוב, זו לא חנות נעלים. זו חנות להשכרה".

"אז מדוע הצבת את הנעלים בחלון הראוה?"
"אה, חלצתי אותן. אני מתהלך פה בנעלי-בית..."
איי, לא לכך נועד חלון הראוה. זה מצג שוא, זו הטעיה.

לכך התכוון גם מר עוקבא. אביו החמיר בכל, ברח לשבעים שערי היתר כדי שלא לגלוש לשער אחד של איסור. עד שהחמיר אפילו בהרחקה יתרה בדבר שעיקרו מנהג, והמתין יממה שלמה בין בשר לחלב. אבל היתה זו רק דוגמא, כתצוגה בודדת בחלון הראוה, הרומזת לחנות מלאה וגדושה בסחורה!

כך עונים גם לבן החכם. מלמדים ומלמדים עד להלכה האחרונה שעיקרה תקנה מדרבנן, ואינה אלא הלכות הפסח כולן!
(הגדה של פסח - והגדת)

"אין אנו מספיקין להודות לך"

שאל הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל, ראב"ד ג'רבא: לכאורה הרי אנו סותרים את עצמנו תוך כדי דיבור, בתחילה אנו אומרים "אילו פינו מלא שירה כים, ולשונו רינה כהמון גליו, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע וכו', אין אנו מספיקים להודות לך ה' אלוקינו על אחת מאלף אלפי אלפים". ומיד אנו ממשיכים ואומרים "על כן אברים שפילגת בנו... הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו..." "כאילו שמצאנו דרך כיצד להודות לך ולברך אותך על כך!"

ותירץ הגאון במשל ששמע **מדודו הגאון החרץ רבי יעקב הכהן זצ"ל** (מחבר הספר **מעיל יעקב עמ"ס מעילה ועוד**): משל למלך שהיה לו ידיד אמת, איש חכם ונבון, נקי כפיים ובר לבב, נאמן, אהוב וחביב לפני המלך. המלך היה מוקירו עד מאוד, קורא לו ושואל בעצתו, מתחשב בדבריו ונהנה משיחתו.

הנהגה, ביום מן הימים ביקש המלך להפגין קבל שריו ויועציו את חיבתו כלפיו, לכן פנה אליו ואמר: "תמיד אני קורא לך לארמון שלי, ברצוני לגמול לך ביקור ולהתארח בביתך!"

חווורו פני האיש, היאך יארח את המלך ופמלייתו? הכיצד יערוך להם שולחן בכליו הפשוטים ויגיש לפניהם ממאכליו הדלים? הלא יהיה ללעג וקלס, למשל ולשנייה, וינחל בזיון תחת כבוד! מובן שלא אמר דבר, הן לא יסרב לבקשת המלך, הוא הודה בפניו נפש על הכבוד הרב, ופנה לספר לאשתו על הצרה שהתרגשה עליו במעטה של כבוד... נרעשה גם האשה התמימה, וספקה כפיה, איך תבשל לאיני הטעם האלה? ומה תגיש לשולחן? אשה פשוטה היא ופשוטים מאכליה... עודים תוהים ונבוכים, נקש על דלת ביתם שר הטכס, אשר בא להודיע כי בעוד שלוש שעות יופיע המלך עם כל שריו. המבוכה הפכה לחרדה, אבדו, חשבו במרידות, מה יהיה?

עודם נבוכים ושניים ממשרתי המלך הגיעו, הניחו את הארגז שבידם, הוציאו

מתוכו מפה צחורה, כוסות וצלחות, סכינים ומזלגות, פרשו את המפה על השולחן וערכו את הכלים. מיד באו עוד שני משרתים והוציאו לחם ויין ומיני מטעמים, והודיעו בדבר המלך שיש להגיש מאכלים אלו בלבד, באלו הכלים ולא בזולתם! סיימו לערוך את השולחן וקול שקשוק גלגלי המרכבות בישר על בא המלך ופמלייתו. נכנס המלך והשרים בעקבותיו. השרים הביטו בשולחן הערוך, ולא כבשו את חיוכם המלגלג "הלזאת סעודה יקרא, וכי כך עורכים שולחן?".

קם בעל הבית ואמר: "ברשות מלכי הרם! ידעתי גם ידעתי שהשולחן הערוך לפניכם והמעדנים שעליו אינם לפי גדולת המלך ואף לא לפי גדולת שריו, אך מה אעשה וחזקה עליו פקודתו של מלכי הרם, כי לא אגיש לשולחן אלא את אשר הוא שלח, רצונו זה כבודו! ויחשב נא בעיניכם כאילו ערכת את הסעודה כיאות לכבוד המלוכה!"

וכך בחוכמתו מחה את החיך מעל שפתי השרים.
הנמשל: יודעים אנו בנפשינו כי אין לאל ידינו להשיב לבוראינו על כל תגמוליו עימנו, ואפילו "פינו מלא שירה כים, ולשונו רינה כהמון גליו, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו מאירות כשמש וכירח וכו'..."

אין אנו נתבעים אלא להשתמש בכלי המלך אשר העניק לנו, ובהם לעבוד את מלכנו ולהודות לו, על כן "אברים שפילגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפינו וכו', הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וישרורו..."

בהם רצית שנשבח, וכך אנו עושים! (הגדה של פסח - איש מצליח)

"נזכירה דודיק מיין מישרים אהבון" (שיר השרים).

פרשו המפרשים: היין - רמז הוא לתענוגות העולם ולשכרון תאוותיו, ועל האדם להזכיר ולעורר את עצמו לבקש עונג בתורה, בתפילה ובמצוות, ולהשקיע בהם כל מעיניו, מקל וחומר מרדיפתו אחר ה"יין" והבלי העולם.

ועל כך נשא **הגאון רבי יצחק פרחי זצ"ל מפריצה** את משלו ואמר: משל לאדם שהיה לו בן יחיד, חכם ונבון, שלם בחכמות ובדעת ומושלם בכל מידה טובה ונעלה, יפה תואר וטוב רואי. התגורר הבן עם אביו, והיה להם משרת הממונה על נטיבת העצים ועל שאיבת המים, נקיון הבית והחזקתו.

יום אחד חלה המשרת. חרד בעל הבית לשלומו וסב ברפואתו. הזעיק רופאים מומחים למיטתו, ועמד על גבו לשרתו. הפך משכבו והיטיב יצועו, האכילו והשקהו והגיש לו את התרופות. במסירותו הרבה הזניח את בנו, לא דאג לו למזון, והתעלם ממנו כליל. והבן, בראותו שאביו מתעלם ממנו ומזניחו, התהלך עצוב וסר רוח, קודר וזועף, שקע בדיכאון. מדוכדך רבץ על משכבו וחשב בכאב "אבי, אבי למה עזבתני, למה נטשתני, למה הסתרת פניך ממני. איני מענין אותך, אינך אהבני..."

עיניו דמעו בלא הפוגה, והוא הסתגר בכאבו ודעך...
משלא בא ללימודיו יום, יומיים ושלושה, בא רבו לביתו לשאול לשלומו. מצאו במיטתו צנוף וחור ועיניו כבויות.

"מה לך", נזעק הרב, "כלום חולה אתה?"
הביט בו הבן בעיניים מיוסרות, ולא ענה.
פנה הרב לחפש את האב ומצאו ישן במיטתו. התעייף מטיפולו המסור בעבדו, ושכב להחליף כח...

העירו בזעקה ואמר: "בן אדם, מה לך נרדם, עורה משנתך וראה את מצבו של בנך! הן דועך הוא כנר, עוד מעט ויכבה! אם כך טרחת ויגעת לבקש מזור למשרתך, אשר מה לו ולך, כמה יש לך לטרוח ולחוס על בנך יחידיך, שאם ימות חלילה, הן יחרב עליך עולמך!"

הנמשל הן מובן מעצמו, כי גוף האדם הוא משרתו, והנשמה כבן יקר מלא רוח חכמה, כי ממקום קדוש חצובה, ובה כל אשרו ותקות נצח חייו. והנה, בעבור הגוף וצרכיו עמל האדם בלא שיעור, ואם יקרהו חולי ויבואהו צער וכאב, הלא לא ישקוט ולא ינוח בבקשו ארוכה ומרפא, גם צדקה וצעקה ושנוי השם. וכאשר יקום ויתהלך בחוץ - מידי ינהה אחר היין, להתענג בשמחה ובשחוק הוללות, ולהזניח את נשמתו אשר תרגיש בודדה, עגומה וענוגה ואבודה.

והיצר הטוב זועק ומתריע: עורה ישן משנתך, טפח את נשמתך! החיה אותה בטל של תורה, הרעף עליה רביעי מצוות, חממה בשמש התפילה הנרגשת! זכור כמה הקדשת להבראת גופך, איך לא תחלץ לפעול לטיפול נשמתך!...

"נזכירה דודיק - מיין", מנהייתנו אחר היין ועיני העולם, נזכיר לעצמנו שלא להפלות ולקפח את הנשמה!
(הגדה של פסח - יוסף דעת)

לבקשת רבים:

בס"ד יצא לאור קונטרס 'שש אנכי' (ח"ב), ובו כל ה'פנינים' בהלכה ובאגדה שכתב העורך בשנים האחרונות ופורסמו בעלון, עם הסופרות רבות ונכבדות ובעריכה מאירת עינים. ניתן לקבלו ע"י שליחת בקשה למייל: 052717688@gmail.com

מגיד המישרים הרב גואל אלקריף שליט"א, ר"מ בישיבת "דרך חיים" בבני ברק, סיפר סיפור מופלא על כוחה של התגברות אחת מול הסחף, על שמירת הלבוש היהודי, מגיע אלינו מונוצואלה הרחוקה. במונוצואלה, אין כמעט בחור ישיבה אחד, ונדיר לראות שם יהודי במראה חרדי. בחור ישיבה אחד, הוצרך להשוות שם, הקפיד גם שם ללכת עם כובע וחליפה, הוא לא שינה כלום מהליכותיו וקידש בכך שם מייים.

יום אחד, כשהלך ברחוב, פגש אותו סטודנט יהודי, ושאל אותו לפשר מראהו החרגי. הבחור הסביר לו, שהוא לומד תורה בישיבה, וזהו לבוש של יהודים בני תורה. הסטודנט לא הכיר את המושג ישיבה, ואפילו לא ידע מהי תורה. במשך שעה וחצי דברו השנים. בחור הישיבה הסביר, שהלבוש היוצא הדופן הוא לבוש מכובד, כמו שמתאים לבן של בן מלך, והרי כל יהודי הוא בן של מלך מלכי המלכים. "נשיא ארצות הברית", הוא שבר את אוזנו של הסטודנט, "לא ולבש בגדיע מונוצואלי ועלובים, נכון? אתה רואה אותו תמיד מופיע עם מלבוש מכובד. גם אני, כבן ישיבה, הולך עם בגדים מכובדים - גם חולצה לבנה, חליפה וכובע." "איפה נמצאת הישיבה?" שאל הסטודנט. "בלייקווד". לא עבר זמן רב, עד שהסטודנט החליט לנסוע ללייקווד, לבדוק מקרוב את הישיבה המסקרנת הזאת. אזרח של ונוצואלה, שבדרום אמריקה, זקוק לויזה כדי להיכנס לארצות הברית. לאותו סטודנט היתה ויזה, והוא הגיע למעבר הגבול, אבל לא שם לב שפג תקפה של הויזה שלו. השוטרים בצד האמריקני של הגבול התייחסו אליו בחומרה, כאילו רצה להכנס לארצות הברית במרמה. הגיע שוטר כוש עם נידת, הורה לו להיכנס, והתחיל לנסוע. עמדו לגרש אותו בחזרה לאמריקה הדרומית.

בדרך פנה אליו השוטר, ושאל: "למה באת לארצות הברית?" אמר לו: "באתי ללמוד בישיבה." "באת לישיבה???" משהו בלתי ברור השתנה, פתאום. עצר השוטר את הנידת לרגע, ואחר כך התחיל לנסוע לכיוון ההפוך.

"היי, לאן אתה לוקח אותי?" הסטודנט נבהל. פניו של השוטר הכושי משדרות אהדה. למרבה ההפתעה, הוא אומר: "אני לוקח אותך לעורך דין אחד מסוים. תשלם לו אלף דולר, והוא יוכל לארגן לך ויזה באופן מידי, במקום".

עלה הסטודנט לעורך הדין, שלם לו, וקבל ויזה. השוטר בינתיים חיכה לו למטה בנידת. "בוא, חביבי", אומר השוטר, "אני עכשיו מונית ספיישל בשבילך, אני אסיע אותך בנידת עד תחנת הרכבת. אביא אותך לרכבת שתיקח אותך ללייקווד". הסטודנט היה מלא הכרת הטוב, אבל גם מבולבל מאוד. "אני מודה לך מאוד על כל העזרה, אבל אפשר לשאול משהו? מה קרה שהחלטת, פתאום, לא לגרש אותי ולעזור לי כל כך הרבה?"

"תשמע סיפור, אבל סיפור חזק", אומר השוטר. הוא סיפר על תיק ש'תפרו' לאשתו. העלילו עליה עלילה, וחיבו אותה לשלם אלפים דולר. מאחר שלא היה באפשרותם לשלם את הסכום הזה, הכניסו אותה לכלא.

זמן מה אחר כך, הלך אותו שוטר ברחוב, וראה חסיד סטאמר יוצא מחנות עם תיק. פתאום הגיח בסערה בריון בגובה מטר תשעים, ומול עיניו של השוטר, התנפל על החסיד וחסף ממנו את התיק. החסיד התחיל לצעוק, ולרדוף אחרי השודד, אבל השודד היה הרבה יותר מהיר ממנו. לא היה לו סיכוי מולו. השוטר, לעומת זאת, היה בכושר טוב. הוא רדף אחרי השודד,

פנינה לחג
בענייני הלכה ואגדה

בליל פסח, האם משאירים את הדלת פתוחה?

כתב האורז זורע (ח"ב, ס' ילד, בנד"מ ע"י מכוני ים-עמ' רחצ), בשם רב נסים גאון שכתב בשם אלוף אביו (והוא במגילת סתרים לרב נסים גאון, כפי המובא במעשה רוקח עמ' יט), שלא לנעול דלתות הבתים בלילי פסחים, כי הוא ליל שימורים (ושומר ובה מן המזיקין, כדאיתא בפסחים קט. חת"ס), וזאת היא האמונה בדברורו של הקב"ה ובהבטחתו, ובשכר האמונה אנו זוכים לגאולה, ויבוא המשיח וישפוך חמתו על העכו"ם. והובא גם במהרי"ל (מנהגים, סדר ליל שני של פסח, ב). וכן הביא הרמ"א בהגהותיו לשו"ע (ס"ס תפ, וביתר ביאור בדרכים) בשם המהרי"י ברונא, שכתב שיאמר 'שפוך חמתך על הגויים' לפני אמירת 'לא לנו וכו' שבהלל, ואז יפתח הדלת [והיינו, שישאירה פתוחה כל הלילה], לרמוז על הנ"ל. הוסיף ש'כן נוהגין' [ודלא כשו"ע, שס"ל שלא לומר שם 'שפוך חמתך'].

הוסיף עוד האורז, זרוע, שביירושמי בכתובות (פ"ב ה"ג - מתורגם) איתא, שרבי ירמיה ציוה שבשעת פטירתו לבישורו בגדים לבנים ומתוקנים, ולבוש עליון חשוב ויגעלו לרגליו נעלים, ויתנו בידו מקל, וישכיבו אותו על צידו, שאם יבוא המשיח יוכל מיד להתעורר ולקבל פניו. והובא עוד במכילתא דרשב"י (יד, לא), 'גדולה האמונה לפני מי שאמר והיה העולם, שבשער האמונה שהאמינו אבותינו שרתה עליהם רוח הקודש ואמרו שירה שבו' ויאמינו בה' ובמשה עבדו - אז ישיר משה וכו' ... וכן אתה מוצא שלא נגאלו אבותינו ממצרים אלא בשכר האמונה, שנאמר 'ויאמן העם', וע"ש.

ומרן החתם סופר זע"א בהגהותיו לשו"ע (בדרשותיו ח"ב, בדפוס ישן דף רעד: ד"ה כ"ס), הוסיף על דברי הרמ"א, שהטעם שדוקא לפני מזיגת הכוס הרביעית, יאמרו 'שפוך חמתך' ויפתחו הדלת, הוא משום שמראים במזיגת הכוס הרביעית, שאין לחוש לשתיית כוסות יין בזוגות, וכמבואר בפסחים (שם), שלילה זה שמור מהמזיקים. ומוסיפים 'שפוך חמתך על הגויים', ע"פ מה שמבואר בגמ' במגילה (ג). שמי שמפחד ממציקים, יאמר להם 'העיינים שאצל הטבח שמינות ממני', כלומר: שילכו ויתגררו בהם, כך גם כאן, 'מפנים' את המזיקים שילכו לגויים, שהם נחשבים כעיינים לצורך זה. עכ"ד.

תוספת מעניינת הוסיף הגאון רבי יוסף זכריה שטרן זצ"ל, אב"ד שאוול, בספרו 'זכר יהוסף' על הגדה של פסח (עמ' ג): הוא מקדים לבאר כיסוד דברי החת"ס, כשהוא מוסיף, שהרי בגמ' (שם) נאמר, שהשונה זוגות דמו בראשו. וציינה הגמ', שכל זה הוא בזמן שלא ראה פני השוק, אבל ראה פני השוק - הרושט בידו (והוא ענין אגולי), ולכן, כשאנו מזוגים את הכוס הרביעית, לא חוששים לזוגות, גם מפני שלילה זה משומר מן המזיקין, וגם מפני שע"י פתיחת הדלת אנו רואים פני השוק, וכל בטרל החשש... וכתב, שזו 'השערה חדשה'.

ומאידך, בספר המנהיג (ריש הל' פסח, דף עג). ביאר באופן אחר, שהוא משום שבניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל, ולילה זה משומר ובה מששת ימי בראשית לגאולה העתידה (כדאיתא ב"ר"א: יא), לכן, אם יבוא אליהו ימצא כבר הבית פתוח, ונצא לקראתו מהרה. והובא בחק יעקב (שם, סק"ו), ובכף החיים (סק"טו).

יש שביארו, שההפסק-זמין בין ב' טעמים אלו, האם אפשר להשאיר את דלת המרפסת פתוחה, אך את דלת הבית לנעול כרגיל. דלטעם האורז זרוע לכאורה לא מועיל, דלא מראה בזה כ"כ שבטוח בה', אך לטעם המנהיג, לכא' מועיל, דהא אליהו

משולחנו של העורך

עדיין יכול להיכנס לבית מדלת המרפסת. ויל"ע [ועיין בשו"ת חת"ס (ח"ו, ס"י פח ד"ה אבל) ודו"ק היטב].

ובספר שבח פסח (דף יז סע"א) לרבי ישמעאל הכהן מליוורנו שבאיטליה בעל הזרע אמת, התבאר את דברי האברבנאל בפירושו זבח פסח, שפתיחת הדלת היא בכדי לקרוא לעניים, כמו שאומר 'כל דכפין ייתי ויכול'.

ובעטרת ישועה (דז"קוב, מועדים, סדר הגדה לפסח ד"ה שפוך חמתך, דף לג:) כתב, שמנהג זרע ישורון בכל מקומות מושבותיהם לפתוח דלתי הבית קודם אמירת 'שפוך חמתך', ולומר תיבות 'ליל שימורים', כי במשך כל השנה השומר והמגן להצילנו מכף כל אויב ומשטין היא המזוזה, ובהגיע ליל הפסח אין אנו צריכים את שמירת המזוזה, כי במצות אכילת מצה וד' כוסות ואמירת ההלל נטמן כח וענו משמות המזוזה [ע"ש] שביאר ענין שמירה זו ע"פ הסוד], ולכן פותחין הפתח, למען תת אות, כי גם בחוצות קריה אשר אין שם מזוזה קבועה, בל יחתו זרע יעקב מן צר ואויב, כי מצות מצה וכו' מגינה עליהם. וכע"ז כתב מרן הבית הלוי (בספרו עה"ת, פר' בא).

והנה, המגן אברהם (תפא, ב), החק יעקב (ס"ס תפ) והשו"ע הרב (שם, סעיף ה) כתבו, שבמקום שמצוי ההיזק, וכגון שמצויים גנבים או פורעים וכד', אין לסמוך על הנס, כמו שנתבאר בס' תלג סעיף טז, ע"ש [ובשו"ע הגר"ז (שם) כתב, שנהגו במנהג זה 'בקצת מקומות'].

ובשם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל הביאו, ששיל שימורים היינו רק מן המזיקים בלבד, ולא מן הגנבים ושאר דברים.

ויש להעיר, דבמשנה ברורה (סק"י) כתב, שבבילה זה 'לא מתיראין משום דבר'. מבואר שלא חוששים כלל (אא"כ שכח היזק).

ובפסח מעובין (לבעל הכנה"ג, תלמיד המהרי"ט, חי באיזמיר ושם נלבי"ע בשנת התל"ג, אות שלח) כתב שלא נהגו לפתוח הדלת. ומאידך, הגר"ח פלאג'י זצ"ל (שחי אף הוא באיזמיר כ-200 שנה אחרי הכנה"ג) בהגדת חיים לראש (הלל, אות ב) הביא מנהג זה.

דבר מעניין עד למאד, הביא בספר ויגד משה (ס"י לג, אות ו) מסיודר היעב"ץ (לערב פסח, שער הקרבן) עדות מכן נכר נציב הרומיים, שהיה בירושלים ת"ו בערב פסח ובבילי הסדר, וראה ששערי ירושלים לא נעלו בליל פסח.

ומרן הגר"ע יוסף זצוק"ל בספרו זון עובדיה (פסח, עמ' קכז) דן בדברי הראשונים והרמ"א, ופלפל בהם בטוב טעם ודעות, ע"ש ותר"ן. וע"ע בספר מקראי קודש (הרי, הל' ליל הסדר, עמ' תקמח) שהביא טעם נוסף מהגר"ח רזובסקי זצ"ל.

מנהג מעניין ושונה מכל הנ"ל, הביא בקובץ מזרח ומערב (אלול התרע"ט, עמ' 40), שבזמן סוף בית ראשון היה המנהג אצל יהודי ארץ ישראל ומצרים, שבבילה הראשון של פסח לא היו יוצאים מפתח הבית חוצה, והיו סוגרים את כל דלתות הבית, ומנהג זה מיוסד על הפס' (שמות יב, כב) 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר'. ובין הפירושים שנמצאו באלפנטוניה שבמצרים נמצא מתחנה לאחיו היהודים שביב, ובו הזוהרים על חג הפסח והלכותיו, ובין הדברים כתב 'עלו בתוניהם וחתמו', והיינו היכנסו לבתיכם וחיתמו הדלתות. וכע"ז כתב רבי מרדכי הכהן זצ"ל, בספרו והגיד מרדכי (על מנהגי לוב, עמ' 303). וע"ע מנהגים שונים בזה ב'הסדר הערוך' (פק"א סעיפים ה, ו, ג).

ת.ד 102 בני ברק
 פקס: 03-5055919
 9139191@gmail.com

דבר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

חג הפסח תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 478

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

האמן והאמונה בליל הסדר

מצות ספור יציאת מצרים היא לב לבו של ליל הסדר, וכדי שנגזר לקימה כהלכתה תקנו לנו חכמים את נסח ההגדה, הפולל בתוכו את כל עניני ספור יציאת מצרים.

בהגדה עצמה, מיד בתחלתה, מזכר שאנו בעצם מצויים להזכיר את יציאת מצרים מדי יום, כפתיח (דברים טז ג): "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך". אלא שמצות ספור יציאת מצרים בליל פסח התבטלה בכוונת חכמינו: "והגדת לבנך".

הרמב"ן (שמות יג טז) מבאר שכאשר האב מספר לבנו את ספור יציאת מצרים, הוא מעביר דרכו את לפי האמונה לדורות הבאים. נמצא שבבסיס ליל הסדר עומדת האחריות המוטלת על כתפיו של כל יהודי, להחזיר בצאצאיו את יסודות אמונת ישראל שהתגלו ביציאת מצרים.

כבר הזכרנו רבות את שכותב רבנו בחיי (שמות יד לא) שמצות עניית אמן נתקנה כדי להשריש את האמונה בלב ישראל. מדבריו יכולים אנו להסיק כי בליל העברת האמונה - ליל הסדר - עלינו לקיים את מצות 'והגדת לבנך' גם בהשרשת מצות עניית אמן.

ההתבוננות על הברכות הרבות שאנו מברכים בלילה זה תהיה לאור הנאמר לעיל: מלבד הברכות הנאמרות בכל סעודת חג, בלילה זה מתוספות ברכות רבות יחודיות, כגון 'בורא פרי הגפן' על כל אחת מארבע הכוסות; ברפת 'אשר גאלנו'; 'על אכילת מצה'; 'על אכילת מרור' ועוד. הצדיק רבי שמואל הווינר ('מצוות בליל הסדר' אות עג) מונה בהתפעלות לא פחות מל"ב ברכות שאנו זוכים לברך בלילה הזה, החל מברפת 'מעריב ערבים' ועד לברפת 'המפיל'. כל ברכה עם 'אמן' משלה, פמונן.

בליל הסדר אנו משקיעים פח ומחשבה כדי לחזק את אמונתם של ילדינו, ואם רצוננו שייסודות אלו אכן יהיו מורשה בלבם, ראוי שנהדיר בהם בלילה זה אף את החשיבות שבעניית אמן - יסוד האמונה.

אוסף ואמר: כשם שספור יציאת מצרים בליל פסח מתחבר במצות 'והגדת לבנך', כך גם מצות עניית אמן; במסכת סנהדרין (ק"ט ב) מובאת שיטת התנא רבי מאיר שהתינוק זוכה לחיי העולם הבא 'משעה שיענה אמן', ורמ"א (או"ח קכד ז) פוסק זאת הלכה למעשה: 'וילמד בניו הקטנים לענות אמן פי מיד כשהתינוק עונה אמן הוא זוכה לעולם הבא'.

נתן לרמז שאף מנהג האפיקומן שנועד להחזיר את יסודות האמונה שהתגלו ביציאת מצרים, מרמז לחיוב חנוך הבנים לענות אמן, שכן הוא מתחיל ומסתיים באותיות 'אמן'.

בלילה זה נתנה לנו הודמנות! הבה ננצל אותה, ונד בבד עם חנוך ילדינו לאמונה, נחזקם ונתחזק עמם במצות עניית אמן, וכך נזכה להמשיך את אור האמונה המתגלה בלילה גדול זה לכל השנה כלה.

בקריאת 'והגדת לבנך',

חג פסח נפשו ושמח!

278 213 מחולקת"ן

להתפלל על הפרנסה

"מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות"

בזמן הגמרא נהגו לפני אמירת 'מה נשתנה' לעקר ממקומו את השלחן עם כל המאכלים שעליו, כדי להתמיה את התינוקות ולעוררם לשאל על כך (פסחים קטו ב).

רבי חיים הכהן רפפורט, רבה של לבוב, מוסיף ומבאר שלמנהג זה יש מטרה נוספת: עקירת השלחן על כל מאכליו מזכירה לאדם שברגע אחד הפל יכול להלקח ממנו, ולכן גם אם התברך בנכסים מרבים, אל ישב בטח, אלא יפציר בתפלה בחג הפסח שבו נדונים על הצלחת התבואה (ראה טו א), שתמשיך לשרות עליו ברפת ה' (זכר החיים דרוש ט).

בענין זה היה האמרי ברוך מויז'ניץ מוסיף ודורש, שמשום כך אף אין האנשים חשים תחושת שבע מאכילת המצות בפסח - כדי שייזכרו להתפלל על התבואה ביימים אלו שבהם נדונים על הצלחת גדולה (אמרי ברוך פסח).

תפלה להנצל ממשוהו חמיץ

"שפבל הלילות אנו אוכלין חמיץ ומצה הלילה הזה בלוי מצה"

רבי יעקב שמשון משפ"טובקה חשש לדעת הסוברים שחמץ אוסר במשוהו ואפלו בצונן (ראה שו"ע או"ח תסז יב ובנושאי כלים טם), ולכן חשש לשתות ממי השתיה ששאבו מן הנהר, שמה נפל חמץ לתוכו ונאסרו המים. באחת השנים הוא לקח חבית נקיה וגרף לתוכה שלג צח, אחר אטם את החבית והעמידה בחדרו, מתוך מחשבה שבשתית מים אלו יצא מיד חשט.

בערב פסח פתח הרבי את החבית, השלג שבתוכה פמונן הפשיר והיא היתה מלאה מים זכים, אלא שעל פניהם צף פעך שפפי הנראה נפל מעובר ארץ לתוך השלג...

נענה ואמר: "למדתי מכך שאל לו לאדם להחמיר חמרה שאינה נהוגה. אלא עליו לנהג כמנהג אבותיו ולבקש מהבורא שישע בידו להנצל ממשוהו חמיץ" (הגדה של פסח 'מקורו לתורה עמ' 59).

אפיקומן סגלה לפרנסה

"אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן"

רבי שאול בראך מקאשוי כותב כי שמירת מצת האפיקומן היא סגלה לפרנסה. לכך רמזו חכמים (ב"ב כה ב) באמרום: "הרוצה להעשיר יצפין", כלומר ישמר ממצת האפיקומן שאנו נוהגים להצפין בליל הסדר, עד לפסח הבא. וכך תשרה הברכה בביתו במשך כל השנה (ראה מגו אברהם תק ז; משנה ברוך שם טו).

את דבריו למד הרב מקאשוי מדברי רבי מנחם מנדל מרימינוב כי יעקב נטל את הברכות מעשו בכח מצת האפיקומן, שכן על דברי יצחק לעשו (בראשית כו לה): "וילאמר בא אחיך במרמה ויחך ברכתך", פרש התרגום כי "במרמה הינו ב'חכמה', ומהי החכמה? אלא, לפי שהיה המעשה בליל פסח (ראה רש"י שם כו ט), התחכם יעקב והאכיל את יצחק מהאפיקומן, וכך לא יכול היה לאכל מצידו של עשו, שהרי "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן" (ראה שו"ע או"ח תעח א), ורמז לדבר: "במרמה" בגימטריה 'אפיקומן' (הגש"פ טוב דברי' אותיות רז, רח).

המצות שנאכלו בליל פורים

כמרגל, וכשהצליח סוף סוף לשכנעם בטהר כגונותי, שאל: "מתי מתחילה תפלת יום כפור קטן?" ונענה במבטי פליאה והשתוממות: "תפלת יום כפור קטן? הן רק בערב ראש חדש אלול נוהגים אנו להתפלל תפלה זו!" נגו, ולפי חשבונני היום ערב ראש חדש אלול - תהה שאול, ובתגובה נדו לו המתפללים ברחמים: "בטח לא זכרת שהשנה היתה שנה מעברת... עכשו ערב ראש חדש מנחם-אב".

למשמע התשובה צנח שאלו על מקומו מתעלף. בקשי הצליחו להעירו, והוא פרץ בבכי סוער. נפשו החסנה שהחזיקה מעמד גם בימים הקשים ביותר, לא הצליחה להכיל את העבודה המצמררת, כי כל המאמצים הפכירים שעשה כדי לאכל מצות בפסח היו לשוא. הוא חגג את הפסח בליל פורים, ובחג הפסח עצמו, רחמנא ליצלו, אכל חמץ! הוא נזכר בלילה המרגש, בבכיות שלוו את אמירת ההגדה, והתבייש בעצמו, היתה זו הצגת פורים נפלאה ותו לא.

במשך שנים רבות נצר שאול את כאבו בלב. גם כשכבר זכה בחסדי שמים לצאת מעמק הבכא ולמצא מנוח על אדמת ארצות הברית, לא שתף איש בפאב שמלוה אותו בכל יום ובכל שעה, כאב של יהודי שמסר נפשו... על אכילת חמץ בפסח. ביום מן הימים שמח לשמע כי רבו, האדמו"ר רבי יחנן משרליון, מגיע לבקר את חסידיו בארצות הברית. הוא מהר להדחק בין קהל הממתנינים ולבקש את ברכתו.

כשהגיע תורו של ר' שאול לא יכול היה לעצור בעצמו. הוא פרץ בבכי מר ותנה באזני הרבי את כאבו הגדול: "אוי לי כי אכלתי חמץ בפסח" - בכה.

הרבי הרהר מעט ואז אמר: "קירי, חז"ל דורשים: 'ושמרתם את המצות - ושמרתם את המצוות', ללמדך שכפי שאסור להחמיץ את המצות, כך אסור להחמיץ את המצוות. את אכילת המצה אמנם הפסדת, אך את המצה לא החממת. הקדוש ברוך הוא אינו מביט לתוצאה, אלא למאמץ. הוא יודע עד כמה התאמצת ואף חסכת מפתח כדי לקיים את המצה, הוא יודע עד כמה עשית זאת באהבה ובגאון, והוא קבל את מנחתך כאוצר יקר ונשגב. כול אהה להיות רגוע, קרנך הוא הקרבן החשוב והרצוי ביותר לפניו ותברך, וממילא שחרך מנכסח לנצח נצחים".

ר' שאול עצם את עיניו ונתן למלים לחדר ללב, ומין תחושת רגיעה פשטה בכל גופו ומלאה את כל ישותו. הוא האמין בדברי הרבי, אולם בהסוס מה הרשה לעצמו לבקש מהרבי כי יכתב לו את ה'פסק' על פסת גיר, למען יעמד לו למשמרת ימים רבים. הרבי נענה וכתב לו על פסת גיר: "ושמרתם את המצות - ושמרתם את המצוות".

שנים לאחר מכן, כאשר עמד ר' שאול להפטר לבית עולמו, זמן ושבע ימים ותלאות, בקש מבני משפחתו למסד את פסת הגיר לאנשי החברא קדישא, שיטמנונה מתחת למראשותיו, בהטעימו: "הן זה יהיה הפספורט שלי לגן עדן".

הגש"פ 'נפלאותיך אשיחה'

הוא החל להפיץ יהדות ואמונה בקרב האסירים היהודים בסיביר הקפואה.

המפקדים שעמדו משתוממים ונבוכים אל מול המתרחש לנגד עיניהם, חשבו כי כבר היה עדיף להשאירו בקיב. 'אסון' של ממש התרחש אל מול עיניהם... מערכת החינוך מחדש' עמדה לרדת לטמיון, והם היו נחושים לעצור את התהליך בכל מחיר.

הם החליטו להגלותו אל מקום נדח ומרחק עוד יותר, שבו אין יהודים כלל. וכך מצא שאול את עצמו בתחלת החורף בכפר נדח אי שם בערבות רוסיה, בין מאות אפרים ובערים.

למרות התנאים הקשים בחר שאול שלא להשבר. הוא ידע היטב כי אינו לבד, שהרי "מלא כל הארץ כבודי", ובחר להתחזק באמונה ולהמשיך לשמר על יהדותו בגאון.

אחת מההחלטות הקשות שקבל על עצמו היתה לשמר על חשבון לוח השנה היהודי. הוא העמיד לעצמו סימנים שונים שדרכם יזכר מתי חלה שבת, מתי חגגה ופורים, ובעיקר - מתי יחול הפסח.

כשהרהר בחג הפסח החליט בנחישות אפניית כי גם השנה, במקום הנדח שבו שהה, יהיו לו מצוות כשרות למהדרין לקיים מצות החג. מדי יום היה מסמן לעצמו את התאריך, ובד בבד היו שפתיו מרחשות תפלה. הוא התחנן לקדוש ברוך הוא שיעזר לו להגשים את משאלתו ולזכות לקיים את הפסח כהלכתו.

בקרב האסירים שהגלו לכפר היה צעיר בודד ויחסר בשם ולדימיר. שאול, בלב הרחב, בחר להתידד עמו, ואט אט הפשיר הקרח ביניהם, וולדימיר גלה בשאול מקור לשאיבת עידוד וכח.

באחת משיחותיו עמו, כאשר התברר לשאול כי ולדימיר עובד כפועל מן המגזן בשדות החטה שבסביבה, הציע לו הצעה שהוא לא יכול היה לסרב לה: "במשך שלשת השבועות הבאים אמן לך מדי יום את ארוחת הבקר שלי במלואה, ותמורת זאת תשלם לי בכיסים מלאים בגרגרי חטה".

את ולדימיר לא ענין כלל מה יעשה שאול עם הגרגרים, הוא התענין אך ורק במנה היתרה שעתידי יהיה לקבל, ומצדו שישתמש היהודי בהם כדי לזרעם באדמה...

שבוע לפני פסח כבר היתה ברשותו של שאול כמות מכבדת של גרגרי חטה שהספיקה לו עבור אפית שש מצות מהדרות לליל הסדר. בסתר הוא טחן, לש ואפה, ובהגיע ליל הסדר הסב לצד שלחנו, אמר את ההגדה, ברח על אכילת מצה ואכל את המצות בגאון. דמעות זלגו מעיניו. הוא טעם במצות טעם מיוחד, טעם של חרות, של 'השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין'.

בעצמו של הקיץ שלאחר מכן שחרר שאול והחל במסע ארץ בדרכו לשוּב אל קיב עירו. לאחר מסע קשה ומפרך הגיע לקיב בערב ראש חדש אלול, וכביכול לא שב עתה מ'חנוף מחדש', הוא צעד בנחישות לעבר המרתף המכר שבו לפי זכרונו היו מתקיימים הפגונים המחתרתיים, שם בקש להתפלל את תפלת יום כפור קטן.

כשנכנס אל המרתף שמח למצא בו מתי מעט יהודים עקשנים כמוהו. בתחלה הוא נחשד

קיב. ראשית שנות המהפכה הבולשביקית. תושבים מפקדים הביטו בחשש מבעד לחלון בפלגת הסוכנים החשאיים הכופתים את ידיו של הצעיר היהודי וגוררים אותו באכזריות אל המכונית השחורה, אשר פותחת מיד בנסיעה מהירה אל היעד הבלתי נודע.

בתוך המכונית שכב כפות וכאוב שאול פרלשטיין, בחור קרלינאי נמרץ ותוסס, אשר העז לקרא תגר על המהפכה הקומוניסטית. מתחת אפס של סוכני החרש הוא ארגן מניגי תפלה ושעורי תורה, סיע ליהודים לערוך בריתות ונשואין כהלכתם, ועוד כהנה וכהנה פעילויות קדש אשר בעיני השלטונות הקומוניסטיים היו נחשבים כחתירה תחת יסודות המהפכה.

שאול ידע כי עינם הפקוהה של פקידי הקג"ב חשה זה מכבר בפעילותו, וידם הארכה ממתנה לשעה הבכונה כדי לתפסו. אולם כל זאת לא מנע

כשהגיע תורו של ר' שאול לא יכול היה לעצור בעצמו. הוא פרץ בבכי מר ותנה באזני הרבי את כאבו הגדול: "אוי לי כי אכלתי חמץ בפסח" - בכה.

בית הנסות ברוֹדְצְקִי קְיִיב, בירת אוֹקְרַאִינָה

ממנו מלהמשיך בפעילות הקדש שבה עסק, מתוך הבנה שזהו הדבר היחיד שיתרם לשמירת הגחלת היהודית בקרב יהודי רוסיה.

מבצע לכייתו שתכנן היטב הגיע לידי בצוע באותו לילה. סוכני הקג"ב חדרו לביתו כשבידיהם תיק גדוש בראיות מפלילות, והם גרוהו באכזריות הישר למטה המשטרה החשאית.

למרב הפתעתם של החוקרים לא נסה שאול להכחיש. הוא בחר לחסך מעצמו את ענוגי החקירה ולהודות בכל המיחס לו, וכך גזר על עצמו גלות לסיביר הקפואה, שם עתיד יהיה 'להתחנן מחדש' עם עוד רבים מאזיבי המשטר.

פקידי הקג"ב שחשבו כי הבחור מסכים 'להתחנן מחדש', לא חלמו כי תכניות אחרות עולות במחו. הוא פשוט בחר להעתיק את פעילותו מהעיר קיב למחנה העבודה הסיבירי. כשבידי תפלין זעירות, מעט ספר קדש והרבה אמונה ודבקות,

סגלת אמירת ההגדה בכונה ובשמחה

כנפי השכינה פרושות עליו

בספרו 'סוד יוסף' (פרק פה) מבטיח המקבל רבי יוסף מדובנא, רבו של רבי צבי הירש קייידנובר, בעל 'קב הישר', כי המקפיד על אמירת ההגדה בליל הסדר בכונת הלב ובשמחה, יזכה בשכר זאת שיעשה עמו הקדוש ברוך הוא נסים ונפלאות, ואלו דבריו: "ובכל דור ודור בליל פסח, כל האומר שבח ויציאת מצרים והספור של ההגדה בחזרה ובשמחה, בלי שום לב רגז ובלתי עצלות בדמיון [בהרגשת] משא חס ושלוש, אלא בכונה ובשמחת הלב, זהו אשר כנפי השכינה פרושות עליו תמיד להצילו בכל מקומות ובכל דרכים, וזוכה להעשות לו נסים. אבל מי שהגדה נעשה לו למשא, שאומר בעצלות ובלתי שמחת הלב, אזי אינו זוכה להעשות לו נס כשהוא במקום הסכנה".

ספור הנס מעורר נסים נוספים

יסוד הדברים כבר הובא בספר 'שני לוחות הברית' (מסכת פסחים, מצה שמורה אות קנט), שם, לאחר שהביא הש"ח"ה הק' את דברי הזהר (פרשת בא מ ב) על שגב מעלת ספור יציאת מצרים והשמחה והשפע שהוא גורם למעלה, הוא מסיק שמדברי הזהר עולה (שם) "שכשמשבחים לה' יתברך בחסד שעשה, אז בא התעוררות שישפע עוד". על פי זאת אף פרש הש"ח"ה הק' (שם) את הפסוק (תהלים קז ח): "ידו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם", שכאשר מודה האדם לה' על חסד שנעשה לו, זוכה בעבור כך שיעשה עמו הקדוש ברוך הוא נסים ונפלאות בעתיד.

אותיות הספור מעוררים נסים

אף החוזה מלובלין מדייק כך מדברי הזהר הללו, ואלו דבריו ('דברי אמת' פרשת בשלח): "הנה פרשנו כמה פעמים כלה: ממה שהיה כבר טובה, יכולים להמשיך עוד טוב, כדאיתא בזהר פרשת בא (ברעיא מהימנא), על ספורי נסים. וכן שמעתי מהרב המגיד מזאלטשוב ז"ל שבאותיות הספור מעוררים הש"ש של הנסים, כי הכל באותיות". כך פרש החוזה את הכתוב (שמות י ב): "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי

במצרים ואת אתתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'". וידועה השאלה: הלא הספור נועד כדי שבנינו ובני בנינו ידעו על מלכות ה', ומדוע נאמרה ידיעה זו ביחס למספר: "וידעתם כי אני ה'?" אלא שכך היא כונת הכתוב: בזכות ספור יציאת מצרים תזכו שהקדוש ברוך הוא יעשה עמכם נסים ונפלאות עד שתדעו ותפירו בחוש כי ה' הוא האלקים.

עוד פרש החוזה על פי יסוד זה את הפסוק (שם יב כז): "ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל". אם תספרו את נסי ה' ביציאת מצרים, תזכו שיקים בכם: "ואת בתינו הציל", וכדברי ה' יסוד יוסף שהובא לעיל: "כנפי השכינה פרושות עליו תמיד להצילו בכל מקומות ובכל דרכים".

שירה על נסים נוספים

החיד"א אף מביא כי במדרש תהלים (ע א) נאמר שכל המספר ומודה על נס שעשה עמו הקדוש ברוך הוא, זוכה שיעשו לו נס נוסף. וזהו שאמר הכתוב (תהלים צו ב): "שירו לה' ברכו שמו בשרו מיום ליום ישועתו" - אם תשירו לה' ותברכו את שמו על הנסים שפעל עמכם, מבטח לכם שיעשו עמכם נסים נוספים, וכך תבשרו "מיום ליום ישועתו". על פי זה באר אף את הפסוק (שם קלו כו): "הודו לאיל השמים כי לעולם חסדו" - אם תודו לאלקים על חסדיו, תזכו שיקים בכם "כי לעולם חסדו".

ביסוד האמור פרש רבי יעקב אלגאזי אף את הפסוק הפותח את שירת הים (שמות טו א): "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר", כלומר בשכר ויאמרו - את השירה, זכו "לאמר" אותה פעמים נוספות על נסים נוספים שנעשו להם (שמע יעקב' פרשת בשלח). החיד"א פרש ביסוד זה את הפסוק הפותח את שירת דבורה (שופטים א): "ותשר דבורה וברך בן אבינעם ביום ההוא לאמר"; שירת דבורה "ביום ההוא" גרמה "לאמר", שיאמרו בשמים שיעשה עם ישראל נס נוסף בעתיד ('נחל שורק' הפטרת בשלח אות א. וראה 'אהבת יהונתן' שם שרמזו לכך).

יציאת מצרים משרישה אמונה

"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה"

בעל ספר החנוף (מצוה כא) מסביר כי התורה צותה על ספור יציאת מצרים בליל פסח, כדי לעורר את לב האדם ולהשריש בו את יסודות האמונה. אף מצות ענית אמן, כמו מצות ספור יציאת מצרים, נועדה להשריש את האמונה בלב האדם (ראה

מ'אחד' עד 'שלושה עשר', התוצאה תהיה תשעים ואחת, כגימטריה של 'אמן'.

יש לבאר את טעם הדבר על פי דברי הגמרא (סוטה מט א) שהעולם מתקיים בזכות "יהא שמייה רבא דאגדתא", כלומר עניית 'אמן, יהא שמייה רבא' אחר הקדיש הנאמר לאחר דרשה בעניני אגדה. לפיכך אנו מסיימים את ההגדה בפיוט 'אחד מי יודע' שנומרה בו תבת 'אמן', כדי שיחשב לנו כעניית אמן אחר 'קדיש שלאחר ההגדה' (רשימא דאגדתא עמ' 252).

רבנו בחיי, שמות יד לא). ומפליא לראות כי האמן נרמזה בשמותיהם של התנאים ש"היו מספרים ביציאת מצרים", וכפי שכתב החיד"א בפרושו 'פה אחד' להגדה של פסח, כי הערה הגימטרי של האותיות הראשונות בשמות התנאים אליעזר, יהושע, אלעזר, עקיבא, טרפון - שיהו לגימטריה של המלה 'אמן'.

קדיש שלאחר ההגדה

"אחד מי יודע" אם נצרך את כל מספרי 'מי יודע' זה לזה,

בעל השבט הלוי

ה'שבט הלוי' ט"ו בניסן תשע"ה

הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר נולד בב' באילול תרע"ג בווינה שבאוסטריה לאביו רבי יוסף צבי. מילדותו התעלה רבי שמואל בתורה, ובהיותו כבן שמונה עשרה עלה ללמד בישיבה הנודעת 'חכמי לובלין', בה הגה בתורת ה' בהתמדה עצומה ואף יצק מים על ידי ראשי הישיבה, המהר"ם שפירא ורבי שמעון מדעליכוב. בפרץ מלחמת העולם השנייה הוא עלה לארץ הקודש ולאחר מסע רב תלאות קבע מושבו בירושלים עיר הקודש, ועד מהרה נקרא לשמש בה כרב ומו"ץ.

בשנת תש"ז עבר לבני ברק לכהן כרבה של שכונת זכרון מאיר, בה הקים מחדש את ישיבתו של מורו ורבו, 'ישיבת חכמי לובלין', אשר במשך כשבעים שנה עמד בראשה. הרב ואזנר סלל דרך בפסיקה ובדרכו המיוחדת העמיד תלמידים הרבה. פסקיו הרבים נכתבו ונדפסו על ידי בסדרת השו"ת 'שבט הלוי'. בשנותיו האחרונות לנה, הדרין ויודד את פעילות 'בני אמונים' ואף השתתף בכנסים שארגנו לחזק אמירת ברכות השחר בחברותא. הרב ואזנר נפטר בליל הסדר תשע"ה בהיותו בן מאה ושתים, ומאות אלפים לו את מטתו לבית העלמין זכרון מאיר שבבני ברק.

משאו של בעל השבט הלוי' בכנוס 'בני אמונים' למנהלי ת"תים - אלול תש"ע

חובת חנוכה ילדי ישראל לעניית אמן

ה' אחד' ותזכה בה לחיים, והתינוק ההוא היה מצאצאי עובדי עבודה זרה ר"ל, והוציא את העבודה זרה שהיה עמו, ומיד מת. לגבי הכוונה שצריך האדם לכוון בעת עניית אמן, כתבו הפוסקים והובא בשו"ע (או"ח סכד ו) דב' פגנות יש: א. אמת היא הברכה שברך המברך. ב. ואני מאמין בזה. ובברכה שיש בה בקשה, צריך שיכוון בנוסף לכך: 'הי רצון שתתקיים בקשה זו'. ומן הראוי שילמדו פגנות אלו לתינוקות של בית רבן.

ובתקונו גדול זה, לחזק עניית אמן אצל תינוקות של בית רבן, מלבד עצם מעלת עניית אמן, הרי מנח בזה עוד שתי מעלות טובות: א. מחזקים בכך את עמוד התפלה, אשר כידוע דרך הילדים לזלזל בזה מאד. ב. על ידי זה מחזקים את עמוד האמונה, שהיא מהדברים הצריכים חזק. ומעשה ברור דתקנה זו זכיה עצומה יש בה, והיא דרגא לקראת משיח צדקנו, לפי שנותנים בזה הזדמנות חדשה של קבלת אלקות וקבלת האמונה בכלל ישראל, על ידי תינוקות של בית רבן, אשר כידוע כל תקנות האמה הישראלית לקבל פני משיח צדקנו, הוא בזכות הדור העתיד, אלו תינוקות של בית רבן.

ורצוני להזכיר בענין זה של חנוכה הדורות, לשנא דקרא בסיום דבריו של משה רבינו מהימנא לבני ישראל, טרם עלותו אל הר נבו לקראת פטירתו, בפרשת האזינו (דברים לב מו): 'ויאמר אלהם שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום אשר תצו את בניכם לשמר לעשות את כל דברי התורה הזאת'.

אלו המעלות טובות שיש בתקנה זו, שתקונו ידינו החשוב ר' יעקב דב, והרי זה זכוי היחיד וזכוי הרבים, ואשרי לו שזכה למצוה דרבים זו. והי רצון שזכות עניית אמן, וזכות הכל תינוקות של בית רבן שאין בהם חטא, יגו בעד מחדש התקנה ולכל הנאספים, ותהיה ההתחזקות בזה דרגא לטהר את ישראל לקראת משיח צדקנו, ברחמים גדולים אמן.

כתב הספר חסידים' (סי' רסא) שמצוה שהיא מזנחת ואין לה עוסקים, וכן מסכת שאין בני אדם רגילים ללמד בה, הרי היא בבחינת 'מת מצוה', ועל האדם להתחזק ולאחז במצוה זו ובלמוד מסכת זו דוקא, ואלו דבריו: "אהב לך את המצוה הדומה למת מצוה שאין לה עוסקים, כגון שתראה מצוה בזויה, או תורה שאין לה עוסקים, כגון שתראה שבני עירך לומדים מועד וסדר נשים, תלמד סדר קדשים..."

אף אנו נאמר, מנהג ישראל קדום היה, שהיו אומרים את כל ברכות השחר בצבור, גם את סדר הברכות שלפני ברכת הנוטן לשכוי בינה ואילף, והיו כל הקהל מברכים הברכות בצותא חדא, האחד מברך וחברו עונה אחריו אמן, ואחרי כן היו מתחלפים, זה מברך ומשנהו עונה על ברכותיו. מנהג זה נשתכח בתקופות האחרונות, וידינו החשוב ר' יעקב דב מרמורשטיין הי"ו זכה לאחז בעץ החיים של זכוי הרבים, בפעלתו לחזק עניית אמן, וברצונו להחיות וליסד מחדש מנהג קדום זה, בבחינת (שבת קד א): "שכחום וחררו ויסדום".

בגדל מעלת עניית אמן של תשב"ר אמרו חכמינו בפרק חלק (סנהדרין ק"ב): "קטן מאימתי בא לעולם הבא...משעה שיאמר אמן, שנאמר (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים', אל תקרי שומר אמונים, אלא שאומר אמן". וסבת הדבר מבארת באמרם ז"ל בהמשך הגמרא שם: "מאי אמן, אמר רבי חנינא 'אל מלך נאמן'". הינו שתכן ומהות עניית אמן, הוא עדות האמונה, להעיד על הבורא שהוא אל מלך נאמן, וזו המכוון בפסוק ראשון דקריאת שמע, שהוא עדות האמונה ויחוד ה', והסמיכו לו תבות אלו: "אל מלך נאמן", ולפיכך גדלה מעלתה כל כך לזכות בה לעולם הבא.

ולעמית זה איתא בגמרא (סנהדרין סג ב), שבזמן חרבן הבית הלא אלהו הנביא בין כל הנפוחי רעב וההרוגים שהיו משלכים על הארץ, וראה ביניהם תינוק מלא חן שהיה עדין בחיים, ואמר לו אלהו: אמר עמי פסוק האמונה 'שמע ישראל ה' אלקינו

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 728 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצורו", בנשיאות מ"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 617 שנה י"ג העלון מוקדש לע"נ מו"ר אבי - יעקב בן רחל וצדוק י"ב ניסן תשפ"ג

999 פ' 1099

האמק 999 פ' 1099

ה"חתם סופר" בדרשותיו אמר, יותר מכול חג זה הוא חג של האמונה - ראש השנה של האמונה.

יום זה הכי מסוגל בכל השנה כולה להטמיע את האמונה בבורא העולם, על כן מצווים אנו על מצות ההיגד (הגדה של פסח) - להגיד ולספר מעשה ה', ונפלאותיו לבני הבית גם אם קטנים או גדולים.

בהזדמנות זו מבקש לאחל פסח כשר ושמח לך ולכל בני משפחתך, ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים.

חד גדיא

הגאון רבי יוסף חיים מבבל, בעל "בן איש חי", ביאר בדרך זו את הפיוט "חד גדיא": אם נתבונן בסיפור המעשה של "חג גדיא", תתעורר מאליה תמיהה גדולה: אמנם החתול נהג שלא כשורה כאשר אכל את הגדי, אך לעומתו הכלב בהחלט עשה כדיון כאשר נשך את החתול הרשע. והמקל שהכהו בן הבליעל הוא, שהרי פגע בכלב שומר החוק והסדר, שרק נקם את נקמת הגדי האומלל, ומעתה האש ששרפה את המקל - יפה עשתה, כך נאה וכך יאה. והמים שכיבוה שלא כדין עשו, ועל כן עלינו לכאורה לומר "ישר כח" לשור ששתה את מי המריבה הללו, ומאיך עלינו להתקומם נגד השוחט, שהניף את המאכלת על צוואר השור הצדיק ושחטו עד שפרחה נשמתו, ובהכרח נגיע לאור כל זאת למסקנה שמלאך המוות, שהמית את השוחט - כדין עשה, ומעתה תתעורר השאלה: מדוע העניש הקב"ה את מלאך המוות? או, אם לנסח זאת ביתר חריפות, לפי הגיון הפיוט, הרי שהקב"ה נהג שלא כהוגן...

אך התירוץ לזה הוא פשוט וברור: אכן פשוט וברור: אכן, לא כהוגן נהג החתול כאשר אכל את הגדי, אולם אין זה מענינו של הכלב להתעבר על ריב לא לו; איש לא מינהו לגואל הדם של הגדי, ועל כן צדק המקל שהיכהו, ולא צדקה האש ששרפה את המקל, וצדקו המים כשכיבו את האש, ולא צדק השור כששתה את המים, והשוחט צדק בשחיטת השור ומלאך המוות לא כדין עשה, ונמצא שהקב"ה הענישו כדין, א-ל אמונה ואין עוול!

וכל זה אינו אלא משל על עניין יציאת מצרים, שהרי גם עליה ניתן להקשות מדוע נענשו המצרים, הרי הקב"ה גזר שעבוד על עם ישראל? אלא, כאשר גזר הקב"ה את השיעבוד, באמרו לאברהם אבינו "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם" - לא אמר מי יהיה העם המשעבד, והמצרים הם שבחרו למלא תפקיד אכזרי זה, ועל כן אנו משיבים להם מעין התשובה ב"חד גדיא": השעבוד אמנם נגזר על ישראל, אבל אתם מה לכם שנכנסתם ומיניתם עצמכם לתפקיד המשעבדים? על כך נענשתם!

ואמר האדמו"ר מהר"ש (מורנו הרב שלום רוקח זצ"ל) מבעלזא: 'עניא' לשון שעונין לתפילתנו, כמו שכתוב "תפלה לעני כי יעטף" - ודרשו בזהר שתפילת העני מקדים כל התפילות, וזהו הלילה מה שנבקש נענה.

אמרת 999 פ' 1099 "אחלת

פסח 999 פ' 1099

חג הפסח העוסק בניסי יציאת מצרים הוא חג האמונה, היות והניסים שנעשו לעם ישראל ביציאתם ממצרים חיזקו והגבירו בקרבם את תחושת האמונה כלפי ה' יתברך, ומכיוון שהאמונה היא אבן היסוד לבסיס קיומו של עם ישראל, לפיכך דואגים אנו להזכיר את יציאת מצרים כל יום כמה פעמים, בין השאר על ידי הנחת תפילין בהן כתובות פרשיות המזכירות את ניסי יציאת מצרים, בכל יום בתפילת שחרית ובתפילת ערבית, בקידוש של שבת ובכל המועדים - "זכר ליציאת מצרים". זה בא ללמדנו, שבכל שעה ושעה יכול האדם להתקל באיזה ניסיון שעליו לעמוד בו בגבורה, לפיכך ציוונו הבורא לזכור את יציאת מצרים כמה פעמים בכל יום כדי להתחזק באמונת ה' יתברך ולקבל כוחות לעמוד בניסיונות החיים בהצלחה.

אומרים חז"ל (פסחים קטז:): "חייב אדם להראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. כמו כן מזכירים אנו את נס יציאת מצרים מידי יום ביומו מספר פעמים. ויש להבין מדוע חפץ ה' יתברך שנזכור כל הזמן את נס יציאת מצרים, וביותר, שאין זה בגדר המלצה בלבד ועצה טובה לאדם אלא נקטו חז"ל בלשון "חייב אדם", ומשמע שזו חובה הכרחית המוטלת על כל אדם ואדם באשר הוא.

לאחר שהקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים הדבר הראשון שביקש מהם הוא להאמין בה' ובמשה עבדו, היות והאמונה היא המפתח והבסיס למציאותו של עם ישראל לעם בחירה, שללא אמונה חזקה ויוקדת של עם ישראל אין להם כל אפשרות להתקשר לדברי התורה ולהגות בה. רק לאחר שעם ישראל מאמינים בלב שלם בבורא יתברך, ביכולתם לקבל את התורה בחשק ובהתלהבות וזוכים הם להיות לעם הנבחר, עם סגולה מכל העמים.

ישנם אנשים רבים בעולם המנהלים חיי תורה ומצוות באופן אוטומטי, אך האמונה הזכה והטהורה נעדרת מליבם, הם נוהגים לקיים את המצוות ללא רגש אלא כמצות אנשים מלומדה כפי שהורגלו משחר ילדותם, אך לא משום שהם מאמינים בלב שלם שבלומדם תורה ובקיימם את המצוות הם מתקרבים לה' יתברך ומחזקים את הקשר המשולש - אוריתא, קודשא בריך הוא ועם ישראל (זהר ח"ב צ, ב, ח"ג ד, ב). אותם אנשים נדמים לאותו אדם עשיר בעל ממון שהוא למעשה עני מרוד כיון שכל חייו הוא נמצא ברדיפה אחר הרכוש עד שלא נותר לו זמן ליהנות מכספו.

מידי בוקר כאשר אנו קמים הדבר הראשון שאומרים הוא "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתی בחמלה רבה אמונתך". מאמר קצר זה הנאמר מידי בוקר מכניס את האדם מיד בקומו לאווירה של אמונה. מילים אלו מביעות אמונה בה' יתברך שהשיב לנו את נשמתנו בחזרה אחרי השינה מתוך חמלה, ומכיוון שבני ישראל מאמינים בה' יתברך.

האמונה היא מקור חיותו של האדם והיא זו שמעניקה משמעות ותוכן לחיים, שלולא אותה אמונה חיה ותוססת, מצוות התורה מאבדות מתוכנן הפנימי והעמוק, והמקיים מצוות ללא אמונה בסיסית ויוקדת מפסיד בכך את מקור חיותו ובסיס קיומו של העם היהודי.

“נעליכם ברגליכם”

האדמו"ר מבעלז אומר על הפסוק (שמות יב, יא): “וְנָכְחָה תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים נְעָלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמְקַלְכֶם בְּיָדְכֶם וְאֶכְלֶתֶם אֹתוֹ בַּחֲפֹזוֹן פָּסַח הוּא לֵה'”.

לכאורה התורה צריכה לכתוב הפוך, “רגליכם בנעליכם”, ולא להפך? ענה האדמו"ר ע"פ דרך הדרוש: לעם ישראל במצרים היו הרבה הרגלים רעים מחמת השיעבוד הארוך; לכן צריך לנעול את ההרגלים, היינו לצאת מהם, ובצורה זו הם יצאו ממצרים. וזהו גם כן ציווי ה' לדורות.

ואפשר להבין זאת ע"פ הפסוק במשלי (משלי כו, יד): “הַדָּלֹת תִּסּוֹבַע עַל צִרְיָה וְעֵצֶל עַל מִטְתּוֹ”.

שאל הגה"צ הרב שמשון פינקוס זצ"ל לכאורה מה הדלת עשתה ומה חסרונה, שכך משווים אותה לעצלן שכל היום הוא בטל, הרי על כל פנים היא מקיימת את תפקידה? אם כן מה החיסרון המשותף לשניהם?

ענה הרב זצ"ל, ניקח לדוגמא דלת בישיבת פונבי'ז שבה יש אלף תלמידים וכל אחד שנכנס לבית המדרש פותח אותה בממוצע עשר פעמים וכל פעם שנפתחת היא נפרסת לשני מטרים. אם כן ביום אחד היא צריכה להתקדם עשרים אלף מטר כלומר עשרים ק"מ, ובשבוע מאה וארבעים ק"מ. אם כן כיצד היא עדיין נשארת במקום? הרי היתה אמורה להיות כבר בירושלים!?

אלא לדלת יש ציר הקובע אותה במקומה, אם כן היא מגבילה את עצמה מראש - “אני לא יכולה יותר”, “עד כאן ותו לא”. ממילא זה גם כן העצלן הוא מתייחס מראש, קובע שלא יכול, ואי אפשר לו להתקדם, לעלות ברוחניות.

לכן עם ישראל במצרים התרגלו לכעין עצלות שלילית שבמצרים, ומצרים גם כן לשון “מצרים”, (שסוגרים אותם, ולא נותנים לצאת מהטומאה).

לכן אומרת התורה “ונעליכם ברגליכם” - תנעלו את ההרגלים השליליים ותתחילו להתקדם, ולכן גם המשך הפסוק מענין זה “ומקלכם בידכם” - תפסיקו עם הקולות שלכם, כי אתם חושבים שאינכם ברמה - שהרי מי מקל כל הזמן זה נובע מחמת שחושב שלא יכול להחמיר.

ואחר שהעם נהג כן יכולים לקבל את התורה, אחר שניקו עצמם מההרגלים והמידות השליליות, וכמו שהרוג'וצבר אמר, כשם שהכלי המחזיק את הברכה הוא השלום, כן הכלים המחזיקים באדם את התורה הם המידות הטובות.

“והגדת לבנך”

לימוד קטע הבא בליל הסדר סגולה לבן זכר ידוע בשער בת רבים, שכל הלומד את דברי רבינו ה"אור חיים" הקדוש כדלהלן בליל הסדר, יזכה לבן זכר, ורבים נושעו בזכות סגולה זו. “והגדת לבנך ביום ההוא לאמר”. כתב רבנו האור חיים הקדוש: “ל, “והגדת לבנך” בשלמא אם יש לו בן, יכול אם אין לו בן יהיה פטור, תלמוד לומר “לאמר” שעל כל פנים צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו. ואם תאמר כיון שעל כל פנים צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו א"כ למה אמר “לבנך”? וי"ל שרומז באומרו “והגדת לבנך” שאם יגיד הגדה האמורה בעניין יזכהו ה' שיגיד לבנו”.

יח"ע

יח"ע בגימטריא - 108 הוא מחצית ממספר גבור"ה (216) לרמז שנשבר הדין ונמתק לרחמים. לפי זה מבאר ה"זרע קודש" הטעם ששוברים את המצה האמצעית שהיא כנגד לוי, כדי לעשות בזה פועל דמיון לשבור את הדין ולהמתיקו לרחמים.

ליל הסדר, מסוגל לגאולה העתידה'

בפרשת בלק, כתב רבנו ה'אור החיים' הקדוש: 'אמרו יודעי פנימיות התורה, שכל ליל פסח מתבררים כוחות הקדושה מהקליפה, ונוספים בעם בני ישראל, והיא הבחינה עצמה של יציאת מצרים.' עכ"ל.

ובזה מפרש רבנו, את הפסוק אל 'מוציאם' ממצרים שהוא לשון הווה, ולא אמר אל 'הוציאם' ממצרים לשון עבר, כי האמת הוא שיציאת מצרים מתחדשת ומתקיימת בכל שנה, באותו זיכוך וכוח שהיה בשעת יציאת מצרים.

ובפרשת בא שואל רבנו הקדוש, על הפסוק “ליל שְׁמֵרִים הוּא לֵה'” להוציאם מארץ מצרים, הוא הַלֵּילָה הַזֶּה לֵה' שְׁמֵרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם” לכאורה יש כאן כפל ואריכות לשון, כי הפסוק כותב פעמיים 'ליל שימורים'???

ומפרש רבנו הקדוש, שכוונת הפסוק שהוא 'ליל שמורים לדורתם' שיש בלילה הזה, כוח לעורר ולהביא את הגאולה העתידה, וכמו שאמרו חכמים ש'בניסן נגאלו אבותינו, ובניסן עתידין אנו ליגאל', כי מתעורר הכוח והזכות של יציאת מצרים, וכמו שנאמר 'כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרְאֶנּוּ נִפְלְאוֹת' (מיכה ז, טו).

ובלשון ה'אור החיים': כנגד גאולה העתידה, אמר 'שימורים לכל בני ישראל לדורותם' פירוש, לסוף הדורות, בעגלא ובזמן קריב.

ארבע כוסות כנגד ארבע אימהות'

“כוס ראשונה, שעליה אומרים את הקידוש אשר בחר בנו מכל עם” - כנגד שרה, שגיירה את הנשים להכניסן תחת כנפי השכינה. כוס שנייה, שבה פותחים במגיד “מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום” - כנגד רבקה, שנתעלתה מבית עובדי עבודה זרה. כוס שלישית, הנאמרת על ברכת המזון - כנגד רחל שהיתה עקרת הבית, ובנה יוסף היה זן ומכלכל לכל העולם. כוס רביעית של הודאה כנגד לאה, שאמרה “הִפְעַם אוֹדָה אֶת ה'” . [השל"ה]

ארבע לשונות של גאולה

“והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים”, “והצלתי אתכם מעבדתם”, “ונגאלתי אתכם בזרוע נטויה” (שמות ו, ו), “ולקחתי אתכם לי לעם” (שמות ו, ז).

אומר הנצי"ב שכל לשון מדברת על תקופה אחרת: 'והוצאתי' - הקב"ה הוציא אותנו מהסבל וזה היה במכת ערוב, שפרעה כבר קורא לישראל “עם” שנאמר: “ולא שלח את העם” (שמות ח, כח).

'והצלתי' - הקב"ה מציל אותנו מעבודתו וזה היה במכת ברד, ששם כבר לא היינו עבדים אלא בני ישראל שנאמר: “ולא שלח את בני ישראל” (שמות ט, לה).

'ונגאלתי' - הקב"ה גואל אותנו במכת בכורות.

'ולקחתי' - במתן תורה הקב"ה לקח אותנו לעם.

ומדוע לא שותים את הכוס החמישית “והבאתי”? מבאר ה"אור החיים" הקדוש שבכל ארבעת הלשונות אין שום תנאי והם יתקיימו בכל מצב כי כך הקב"ה הבטיח אבל ב"והבאתי" יש תנאי של “ויִדְעַתֶּם כִּי אֲנִי ה'” ולכן זו לא כוס מוחלטת אלא תלויה בתנאי.

"והוצאתי, והצלתי, וגאלתי... ולקחתי"

להסב עם סבא – סיפור מרגש

זה היה שבועיים לפני חג הפסח. בין השלוליות להררי הספרים התקבל הטלפון. סבא נפל! הוא בחדר מיון, נאנק מכאבים, ממתין לתשובתו של הרופא.

סבי חשב שהוא יכול לנקות את הבית לבדו. רצה להרגיש עדיין צעיר ודחה כל צל של עזרה מנכדיו. טיפס על הסולם להוריד את ספריו וצנח.

טסנו לבית החולים, בלב הולם ובשפתיים ממללות תפילה. מי יודע כמה הפציעה חמורה. עד מהרה התברר: שבר באגן הירכיים. עניין לא פשוט בגילו המתקדם. סבא הוכנס לניתוח. פסח נשכח מלב. רק התפללנו שיצא בשלום.

הניתוח הצליח מעבר למצופה. אבל ניתוח כזה אינו קל בכלל. ההתאוששות ארוכה וגם צריך שיקום ממושך. כמובן, כל המשפחה התגייסה. נקבעו תורניות, וכל אחד עזב את משפחתו בנפש חפצה לכמה שעות, כדי שסבא לא יישאר לבד. כל זה התנהל עד ליל בדיקת חמץ. השאלה שריחפה: מי יהיה עם סבא בחג. כל אחד התקשר לאבי והסביר שאינו יכול לעזוב את המשפחה בלילה הזה. באמת לכל אחד היו סיבות אמיתיות. אף אחד לא התחמק סתם. מה יהיה האם בליל הסדר לא יהיה לסבי עם מי להסב? איזו הרגשה נוראה. נזכרתי איך נראו לילות הסדר כשסבתי הייתה בחיים. כל המשפחה הייתה מסיבה יחדיו וסבי הנהיג את הסדר כמלך בגודו. האם עכשיו הוא יאלץ להיות אי שם בבית החולים בודד ולאכול מזבחי מטבח בית החולים?... אבי לא יכול היה לצאת לבית החולים מתוקף תפקידו כרב השכונה והיה אובד עצות. הרעיון התבשל במוחי. פניתי לאבי: "אני רוצה לנסוע לסבא". אבי הסתכל אלי בחשש מהול בשמחה. "אתה?... לא אכפת לך לנסוע ככה בליל הסדר? תישן על זה לילה ונדבר מחר".

אבא ידע היטב את תחושותיי. מצד אחד אני היחיד בבית, שלצערי, אין לו התחייבות למשפחה (רווק). מצד שני, אני אוהב את ליל הסדר בבית. בכלל, אני מעדיף את האירועים המשפחתיים, כי כמה שאני שונה מאחיי בכך שלא הקמתי את ביתי, בכל זאת זה עדיף מהישיבה. שם אני בחור מבוגר, יושב בין הבחורים הצעירים, מרגיש כנטע זר. כל מילה שלי מתקבלת במבט תוהה, כאילו הגעתי מעולם אחר.

בסופו של דבר, הבית הזה הוא הקן החמים הזמני שלי עד שאינשא. בכלל לא התחשק לי להתגלגל בלילה הזה במחלקה האורטופדית. אבל מה שווה הכול אם סבא יישאר לבד. כשקמתי אמרתי לאבי: "אני נוסע". אמא הכינה לי אוכל, המון אוכל. כאילו אני נוסע לכמה ימים. ליוותה אותי בברכה, כשדמעה מנצנצת, שבזכות שאני גולה מביתי בלילה זה, בשנה הבאה כבר אתחתן ואגיע אל המנוחה.

הגעתי לבית החולים. אירגנתי במהירות את "שולחן הסדר" שלנו. השמש שקעה והחג נכנס. התפללתי עם סבא. והנה, מזווית עיני הבחנתי ביהודי מבוגר ששוכב במיטה הסמוכה. דוק של עצב על פניו. שאלתי את סבי וסבי נענה לי זהו יהודי חשוב אך בודד. משפחתו בחוץ לארץ, והוא התכונן לטוס אליהם לפסח. גם הוא "הצליח" לשבור את רגלו ממש לפני פסח. בני המשפחה לא הצליחו להגיע לפני החג.

נזמין אותו להסב עימנו. פניתי ליהודי. אמרתי לו: "יהודי יקר, קוראים לי מוישי, ואני נכדו של שכנך. יש לנו בעיה"... הוספתי בחיוך שובב, "קיבלנו יותר מדי אוכל. אולי תעשה לנו טובה ותשב איתנו יחד". הוא חיך קלות לאות הסכמה. קירבתי את מיטתו לעבר השולחן שלנו. "קדש, ורחץ... מוציא מצה"... הסדר התנהל אני ושני אנשים מבוגרים שהאזינו מרותקים בקשב רב להסברים שקלחו מפי.

בדרך כלל אינני מדבר הרבה ליד השולחן. אני קצת ביישן ושקט. אבל שני הקשישים הכאובים המתינו למוצא פי, ואני, כמו משהו נפתח בי.

הסברתי שיציאת מצרים זה לא היה רק בזמן אבותינו, אלא מצרים היא מלשון מיצרים. לכל אדם יש מיצר והגבלה הן ברוחניות והן בגשמיות. והלילה זה לילה שמסוגל כל אדם לצאת ממצירו הרוחני והגשמי. לילה שיוצאים לחירות מיצר הרע, ממה שאנשים אומרים ולקבדו בלי לחשוב מה יאמרו הבריות. ובסתר ליבי הרהרתי, אולי גם כבר אני אצא מן המצרים שלי... אולי סוף סוף אזכה לקריעת ים סוף הפרטית שלי... הגענו לשולחן עורך. סידרתי את האוכל. עזרתי לקשיש לאכול והשתדלתי למלא את כל בקשותיו ולהקל עליו כמיטב יכולתי. הסדר הסתיים. גיליתי שעלי לנמנם על כורסא לא נוחה, אבל חשתי מלא סיפוק.

למחרת השתתף היהודי בסעודה כבר ללא הזמנה... הוא התעניין לדעת היכן משפחתי. סיפרתי לו מבוש שעדיין מצפה אני למצוא את זיווגי... זה גורלו של רווק. כך חלף החג. סבי הודה לי נרגשות והאיש הכביר תודות על החג הנפלא שזכה לו בין כותלי בית החולים. הוא לא תיאר לעצמו שיצליח לחגוג את החג במקום שבו החג הוא כיום חול. נסעתי הביתה. בחול המועד כבר הגיעו כולם לבקר, ושהותי בחג כמו נשכחה.

בסיום בין הזמנים (בסוף חודש ניסן), חזרתי לישיבה. ממשיך את המסלול של הרווקות...חלפו שבועות אחדים.

יום אחד מתקשר יהודי קשיש לביתנו ומבקש לשוחח עם אימי. בפיו הצעה. נכדתו שוהה בארץ והוא רוצה להציע אותה כשידוך לבנה. כשאימי שאלה אותו מנין הוא מכיר אותי, סיפר על הסדר שערכת בטוב טעם, ואיך התרשם ממידותיי הטובות, והחליט שאני מתאים לנכדתו, שבלי שום סיבה נראית לעין נתעכב שידוכה...

זהו! גם נס קריעת ים סוף הפרטית שלי הגיע. קריעת ים סוף שהתחילה בפסח. מגלות הציפייה הממושכת לגאולה הפרטית. מאפלת הציפייה לאור הגדול. השנה חגגנו כל המשפחה עם רעייתי הטריה את ליל הסדר בביתו של הסב.

[טל פריד, מתוך אברהם יגל]

הסגולה לקרוא שיר השירים בסיום הסדר

הוא כבר היה בחור מבוגר. הוא המתין זמן רב לזיווגו - אבל עדיין לא נושע. הוא נחל אכזבות רבות בחייו. הזמן חולף, עובר והישועה לא נראית באופק. חג פסח הגיע.

לאחר סיום אמירת ההגדה בליל הסדר, אימו הציעה לו שיאמר 'שיר השירים'. האמא הסבירה כי אמירת 'שיר השירים' בליל פסח היא סגולה נפלאה. הבחור טען כי אשמורות עיניו נעצמות. הוא מתקשה להמשיך לשמור על ערנות. האמא לא ויתרה. היא עודדה אותו וגם אמרה לו שתשב ותאמר יחד איתו את 'שיר השירים' כדי שיזכה לישועה. הבחור לא רצה להמרות את פיה ולכן עשה כמצווה עליו. חלפו מספר חודשים, והנה בדרך פלא, הבחור בא בברית האירוסין. חלפו כמה חודשים, ואחיו הצעיר גם בא בברית האירוסין, באופן מפתיע למדי... רק אז התברר כי האם אמרה גם לבן הצעיר את אותה סגולה. כך זכתה ששני בניה יקימו את ביתם בתוך חודשים ספורים!

סיפור זה שמובא בספר 'אוצרות הזמן', חושף לנגד העיניים שלנו את הסגולה הנפלאה של שיר השירים, היהלום האהוב שממתין לאחר ליל הסדר.

מִרְן הַחֵיד"א זֵיע"א גִּילָה כִּי לֵאחֵר עֵרִיכְת הַסֵּדֵר זֶה הֵרְגַע שְׁבוּ כֹל הָעוֹלָמוֹת מֵאִירִים וּמִזְהִירִים. כִּדָּאֵי מֵאוֹד לְנַצַּל אֶת עֵת הָרִצּוֹן וְלִהְשַׁתֵּף ב'שִׁיר הַשִּׁירִים' נִרְגַּשׁ מִכֹּל הַלֵּב.

בריכה יקצורו

צפון - אחר שגמר סעודתו, יקח את חצי המצה ששמר לאפיקומן, ויאכל ממנה ב' כזיתות בהסבה. ואם הוא חלש וקשה לו לאכול ב' כזיתים, יאכל רק כזית אחד, וכל אחד מהמסובים חייב כעת לאכול כזית מצה, יאכל אותו במקום אחד, ויזהר לאכלו קודם חצות, ולא יאכל ולא ישתה שום משקה דבר אחריו (כגון יין) וקודם שיאכלנו יאמר: "זכר לקרבן פסח הנאכל על השבע".

ברך - יטול מים אחרונים. מוזגים כוס שלישית. יאחז בידו הכוס ויברך ברכת המזון. יש לזכור לומר "רצה" (כשחל בשבת) ו"יעלה ויבא" (וברכת אורח) בברכת המזון.

בסיום (ברכת המזון) מברכים "בורא פרי הגפן", ושותים בהסבה.

הלל - מוזגים כוס רביעית מארבע הכוסות, ואומרים את חצי השני של ההלל (ב' פרקים נאמרו קודם ברכת גאל ישראל ולא מברכים לגמור את ההלל), ואחריו ברכת השבח (נשמתי וישתבח), ושתה את כל הכוס ולאחר מכן יברך ברכה אחרונה.

נרצה - לאחר שערך את הסדר כהלכתו, וקיים את מצוות התורה של הלילה הזה - לספר ביציאת מצרים, ולאכול מצה, וגם קיים את המצוות שחז"ל תיקנו: לאכול מרור, לשתות ארבע כוסות ולהסב, הרי הוא רצוי לפני ה' יתברך, ויזכה לשנים רבות נעימות וטובות.

"ככל שמספר יותר ביציאת מצרים נעשה האדם עצמו משובח יותר".
(רבי ירמיהו יצחק דנציגר זצ"ל - ישמח ישראל - אלכסנדר)

בברכת התורה

ברינה

רזן

"לְאֹדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רזה: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיאל: דוד (רזוגיה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעמה: רוח בת שמשון הגר בת אהרן והרטה: כותן בת חביבה: האובה (דייזי) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה בנימין בן צילה.

זיווג הגון: זרבה בת אטו:גימי שמואל בן אסתר:נעמה בת אסתר:יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זרבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל מחסם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עודד בן גור: גולן בן דינה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליה בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושחנה בנות תורן יפה

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: לאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שרה בת שושנה מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: עדי בת מזל

ליל הסדר - נקודות חשובות

"ליל הסדר" כשמו כן הוא: לילה זה, מסמל את סדר האירועים אשר התקיימו בעם ישראל במצרים, וביציאתם. ה"סדר" הזה מוכיח, כי את העולם כולו מכון בורא העולם - הקב"ה, ואין שום מקריות בהנהגתו את העולם.

סדר הפסח

קדש - מוזגים יין ומקדשים: מברכים ברכת היין, הקידוש, ושהחיינו (ומכוונים ב'שהחיינו' על עצם היום טוב, ועל מצוות הלילה - ד' כוסות, מצה, מרור וסיפור יציאת מצרים), ושותים בהסיבה, (וזו כוס ראשונה מד' כוסות). ולמנהג בני ספרד, יש לכוון בברכת "בורא פרי הגפן", על הכוס הראשון לפטור את כל הכוסות באמצע, וכן יכוון בברכת הכוס השלישי, לפטור את כל הכוסות שאח"כ. שאם ישכח להסב בשתיית הכוס, לא יצטרך לברך שוב. ומנהג בני אשכנז לברך על כל כוס בנפרד.

ורחץ - נוטלים ידיים אך לא מברכים "על נטילת ידיים".

כרפס - מטבילים עלי כרפס, או תפוח אדמה או צנון במי מלח (כל אחד לפי מנהגו) ומברכים "בורא פרי האדמה". בברכה זו, יש לכוון לפטור גם את אכילת המרור. אוכלים בלא הסיבה פחות מכזית (כ-18 גרם).

יחץ - עורך הסדר לוקח את המצה האמצעית מג' המצות המונחות לפניו, חוצה אותה לשניים; את החלק הגדול, הוא עוטף במפית ומצפינו (שומר) לאפיקומן (צ'פון), ואת החלק הקטן, יחזיר לבין שתי המצות.

מגיד - מוזג כוס שני, וקורא את ההגדה והקטנים שואלים "מה נשתנה", עורך הסדר משיב להם "עבדים היינו לפרעה במצרים..." עד ברכת גאל ישראל (ומ"עבדים היינו" עד ברכה זו מקיים מצות "והגדת לבנך") ושותה את הכוס השני בהסיבה.

רחצה - נוטלים ידיים לסעודה, ומברכים "על נטילת ידיים" (אין לדבר עד אחרי אכילת כורך).

"מוציא", "מצה" - מצות עשה מדאורייתא, לאכול כזית מצה בליל פסח. עורך הסדר מגביה את המצות ומברך "המוציא לחם מן הארץ", לאחר מכן, שומט את המצה התחתונה (השלימה), ומחזיק בידיו רק את המצה העליונה והאמצעית (החצויה), ומברך ברכה נוספת "על אכילת מצה". וכל אחד מהמסובים צריך לאכול כזית מצה. אכילה זו צריכה להיות בהסבה, ותוך 4 דקות. עורך הסדר אוכל כזית מהמצה העליונה, וכזית מהמצה האמצעית, ובדיעבד יוצא בכזית אחד ומחלק קצת מהמצה העליונה לשאר המסובים בתוספת כזית מצה.

מרור - לוקחים כזית מרור, ומטבילים אותו במעט חרוסת, ומברכים "על אכילת מרור". ואוכלים (את המרור) ללא הסיבה.

כורך - יקח את המצה התחתונה (השלישית), ויבצע ממנה לשניים, יקח כזית מצה, ויקח כזית מרור (עלי חסה), ויכרוך שניהם יחד ויטבלם בחרוסת ויש אומרים: מצה ומרור בלא ברכה. זכר למקדש. בימינו יחדש. כהלל הזקן שהיה כורכן ואוכלן בבת אחת. לקים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו. ואוכלים את שניהם יחד בהסבה.

שולחן עורך - לוקחים ביצה מבושלת ומטבילים אותה במי מלח, וקודם שיאכלנה יש אומרים: "זכר לקרבן חגיגה". יש אוכלים את הביצה בתחילת ההגדה לפני "מגיד" וכל אחד יעשה לפי מנהגו. ולאחר מכן יאכל סעודתו בשמחה, ולא ישבע הרבה, כדי שיוכל לאכול כזית אפיקומן לתיאבון - והחכם עיניו בראשו.

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.74209

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.741102

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לבערכת ע"י הקוראים

כי גדול ה'

האדמו"ר שלנו לא קיבל קהל כחודש וחצי כי אם במקרים של פיקוח נפש שלא סובלים דיחוי.

לי היה מקרה מעיק במיוחד שאמנם אינו מוגדר כפיקוח נפש, אבל בהחלט הייתי זקוק להכרעה של אדם גדול, ורצייתי מאוד שהרבי שלי יכריע בעניין אך לא מצאתי כל דרך אפילו לא על ידי שליח.

סיבב הבורא שזכיתי להשתתף באירוע בבית האדמו"ר כאשר בסיום האירוע כל אחד עבר דרך הרבי לברכת שלום, אך ידוע ידענו שאין זה הזמן לשאול שאלות.

כאשר עברתי בסלון ביתו של האדמו"ר והתברכתי לשלום, פנה אלי האדמו"ר וביקש שאמתין קמעה עד שכולם יעזבו את החדר.

כמוכן שהמתנתי ולא ידעתי מה הסיבה לבקשה החריגה של הרבי.

כאשר חלל החדר התרוקן פנה אלי הרבי והחל לדבר לגבי מכתב ששלחתי. או אז הבנתי שיש כאן טעות והרבי התבלבל בניי לבין מישהו אחר, אבל מאחר וכבר הייתי בחדר לבד, שפכתי את אשר על ליבי ואכן זכיתי לקבל תשובות חדות וברורות עם סבלנות אין קץ באופן כזה שאף אחד אחר בעולם לא יכול לענות לי באופן אישי.

כמה שמחתי והודיתי לה' על טעות זיהוי זהות שולח המכתב לאדמו"ר כדי לעזור לי במצוקתי!!!

בעל המעשה: ח.ל.

'זכרון תודה'

עברתי השתלה של ארבעה שתלים בבת אחת מה שהכביד מאוד על הדיבור שלי, יצאתי מהמרפאה ובקשתי מה' שישלח לי בבקשה רכב להסיע אותי הביתה. טרם סיימתי דבר ורכב נעצר לידי, והנהג פונה אלי מתוך רכבו ואומר: "כבוד הרב צריך אולי טרמפ הביתה?"

כל כך שמחתי על ההשגחה ש'טרם אקרא ואני אענה' הרי הדרך מהרפואה עד הבית לא לוקח יותר מרבע שעה ברגל, אבל הקור היה גדול בחוץ וגם בדרך עלולים לעצור אותי כל רגע יהודי אחר עם שאלתו בפיו והנה קשה עלי הדיבור מחמת השתלים.

כמה טוב ה' רק מבקשים והקב"ה עונה. רק צריך לזכור להגייד תודה רבה השם!!!!

בעל המעשה: מורנו הרב

הפעונן לדכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית מוזפן לשלוח אל ר' שמחה ספואלס נפיקס: 15326517922

אם איננה עשירה גדולה, שכן כסף וכבוד לא חסרים לו כלל וכלל. ואכן יצאה הפקודה מבית המלכות, שלא לחפש דווקא אחר העושר והכבוד, כי אם בבת טובים שותה מתאימה לפי רוחו ונפשיו של הנסיך היקר. לא ארכו הימים ואכן נמצאה הנערה המושלמת שהתאימה מאוד לבן המלך, היא היתה יפת תואר ויפת מראה, ומושלמת בכל מידה נכונה. אמנם היתה זו 'כפרייה' מבית פשוט ודל, לא עשירה ולא בת גדולים, אבל החן המיוחד הנסוך על פניה מידותיה המושלמות חכמתה ומעינותיה שבו את לב הנסיך, והיא זכתה אכן להיבחר כ'כלה' המיועדת לנסיך יורש העצר.

בשמה רבה נקבע זמן החתונה, ותיקף החלו ההכנות הקדחתניות לקראת חתונת הענק. בבוא העת נערכה שמחת הנישואין ברוב פאר והדר, כראוי וכיאות לבית המלכות. מלכים ושירים רמי מעלה מכל העולם באו לקחת חבל בשמחתו של המלך האהוב וכמוכן אף האורחים הרבים שישו ושמוחו בשמחה הגדולה כשכל החגיגה הגדולה נערכה בעושר עצום בכלי זהב וכסף ובמעדני מלכים לרוב.

עם סיום מסיבת הנישואין הגדולה והמפוארת, צעדו להם יחדיו החתן עם הכלה המאשרים מבית התנות אל בית מלכות, כשהם צוהלים ושומחים מאוד ביום חתונתם ובוים שמחת ליבם.

והנה כאשר צעדו להם מעדנות יחדיו באולם הגדול בין שולחנות הפאר, שכבר התרוקנו מיושביהם ורק שיירי מאכלים שונים נותרו עדיין פזורים עליהם... נעצרה לפתע הכלה המהוללה ליד אחד השולחנות היא נטלה 'שק פרי' פשוט בידה ותחבה לתוכו מעט 'שיריים' של לחם יבש ומעט בצל ושיפודי תפוחי אדמה צלויים שנותרו מן הסעודה הגדולה, ו'סחבה' עימה את אוהו שק אל ביתה...

הנסיך החתן שעמד על ידה הביט נכחו בתדהמה, 'כפרייה נשארת כפרייה'... חשב לעצמו, כך היא רגילה כנראה מחיי הכפר לצבור לעצמה מעט לחם ובצל ותפוחי אדמה...

בשביל מה לך זאת? שאל הנסיך בחיוך, כלום חסר מבית המלך? וכי זקוקים אנו לשיירי הירקות הפשוטים הללו? הרי יש לנו בארמון הגדול את המעדנים המשובחים ביותר! בשביל מה לך השק הכפרי העלוב הזה? חיכה הכלה הנבונה בפחותה ונתנה את השק הכפרי הזה צריכה אני 'למוכרת', כדי שתדע אתה חתני היקר תמיד שאנכי מצדי הסתפקתי בכ- פרייתי בשק העלוב הזה... ורק אתה הוא שרצית אותי ובחרת בי להיות לך לאשה!

וכך תזכור תמיד, מי רצה להתחתן עם מי... כיוצא בדבר, יצאו ישראל ממצרים עם בצקם הדל, משארתם צדורות על שכםם ולא הספיק בצקם של אבותינו להחמץ, עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם המלך יתברך הוא שבחר בהם והוא שרצה בהם נגלה והופיע אליהם וגאלם לפי שחפץ בה כנגסת ישראל לרעייתו הכבודה כביכול.

את זאת אומרים ישראל לפני השי"ת בליל הסדר הגדול, ומראים לפנינו מצה זו שאנו אוכלים כדי להזכיר לפניו כביכול מי רצה להתחתן עם מי, ובכך תגדל חיבתו יתברך עליהם.

* * *

לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור!

מי מילל ומי פילל, איזו מהפכה אדירה התחוללה כאן בבית בשבוע אחד! הלא כל הבית היה מלא חמץ ולכולן ובלגן גדול... ולפתע פתאום הכל מצוחצח ונוצץ, הבית מסודר להפליא! והכל שופע אור זך ונעים.

המהפכה הגדולה הזו צריכה לשמש לנו כמשל! תג הפסח הקדוש בא ללמדנו, שניתן לחולל 'מהפכות' בזמן קצר וקצוב וכמו המהפכה החיצונית שבבית, כך יכול האדם לחולל מהפכות גדולות בנפשו פנימה, ולשנות את ביתו הפנימי, בתי גוואי, מקצה לקצה. וכבר נודע מדברי הוזהר הקדוש בכמה מקומות (ח"א רכו: ח"ב מ. ח"ג רפב): שהחמץ רומז ליצר הרע שבקרבנו.

אותו מלך זקן וכסיל מייאש את האדם איך תוכל להשתנות כך בבת אחת, הלא הנך שקוע בחמץ ובשאור עד צוואר חמטא לציצל, והחטאים והפשעים רבו כמו רב, וכבר אין לך שום סיכוי! ועוד טענות ומענות כיוצא בהם. אך בחג הפסח דגן למדנו שישנה 'סייעתא דשמיא' מיוחדת, ובגלל ניתן לחולל מהפכות גדולות ונשגבות, ורק צריך לעזוב ולהשליך מעצמו כל הרע והשאור, כד"א (ישעי' נה ז) 'יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו, וישוב אל ה' וירחמהו, ואל אלקינו כי ירבה לסלוח'.

וכבר הקשה בזהור הקדוש (ח"ב מ.) באם אכילת החמץ מזיקה לנפש, כיצד אוכלים אותו בכל השנה כולה? וזה לשון קדשו: 'אי הכי כל ימי שתא נמי, אמאי 'שבעת יומין', דכתיב (שמות יב יט) 'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם', שבעת

הפוך בעמוד הבא <

מדוע כופל המגיד ד לשונו: 'כל דכפין ייתי וייכול' – כל דצריך ייתי ויפסח, ולכאורה תרוייתו מאותו ענין, ובחג מינייהו סגי. ושוב כפל לשונו: 'השתא עבדי כו' השתא הכא כו', שגראה גם כן ככפל הלשון, ששיניהם מענין הגאולה מן הגלות.

גם תקשי, מאי טעמא מתחילה גבי ייתי וייכול נקט 'כל דכפין', ואילו בכפילא גבי 'ייתי ויפסח' נקט 'כל דצריך'.

אולם ישנם שני שלבים בהאכלת אדם רעב, מתחילה יש להגיש לו תיכף ארוחה דבר מאכל אל פיו כדי להשקיט את רעבונו המקרקר ומייסר, הגם שאין במנה זו בכדי שביעה, מכל מקום היא משתיקה את הרעב הקשה, ולאחר מכן בשלב השני יאכל האיש את מזונו הנצרך לו עד כדי שבעו.

מסיבה זו יש בכל סעודה 'מנת פתיחה', הנקראת 'מנה ראשונה' של תבשיל קל, כדי להשתיק את הרעב הזקוק, והיא המנה הפותחת את האצטומכא לקראת הסעודה. ורק לאחר מכן תבוא 'מנה עיקרית', שהיא עיקר המזון שמביאו לכדי שובע. כמו כן לאחר התענית 'שוברים' אנו תחילה את הצום בטעימה קלה להשקיט הרעב, ורק לאחר מכן נגישים אל הארוחה המשביעה.

היינו שהרד המגיד בכפילא דלשונא מתחילה 'כל דכפין ייתי וייכול', זו היא 'מנת פתיחה', מנה ראשונה, שיש בה דבר מאכל לכל 'דכפין', הם הרעבים כדי להשקיט את רעבונו (והוא ענין המצה שבתחילת הסעודה). ושוב 'כל דצריך ייתי ויפסח'; הוא קרבן פסח (והאפיקומן) הנאכל על השובע. שאכן זו היא מצוותו של קרבן פסח, שיהא הוא עיקר המזון שעל ידו יגיע האדם לכדי שובע, ולא רק להשקיט בו את רעבונו לבד, אלא שזה יהיה המזון המשביע.

ולכן נקרא כאן 'כל דצריך', שכבר השקיט את עצם רעבונו ליב, ואינו מקרקר בו כ'כל דכפין', אלא שעדיין 'צריך' הוא למזון זה כדי להשביעו, שיהא שבע מן הסעודה, והוא 'ייתי ויפסח'.

כיוצא בדבר אמורים הדברים במזון הרוחני, מזון הנפש, זה לעומת זה גם בו יש את שתי הדרגות הללו בסדרי הגאולה. – מתחילה צריך לשלוף את האדם ולהצילו מעמק צרתו, ('טיפול ראשוני'), כאשר שקועים אנו בגלות המר, מדוכאים ביסודי גוף ונפש בכלל ובפרט, ויש להציל את האדם ולחלצו מן הצרת, כדי להשתיק את כאבו המייסר, ויפסיק לגנוח ולהתאנה כל כך מצרותיו. וזהו כעין 'סור מרע', כדי שיהא מוכן לקבל את הטובה הגדולה, להביאו אל המנוחה ואל הנחלה, כשישפיע עליו השי"ת השגות גבורות ונעלות של הגאולה העתידה.

היינו אפוא כפילא דלשונא דסיפא מתחילה 'השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל', לחלץ אותנו קודם ממקום צרתנו מידי הגויים ולהוציאנו מעומק מור הגלות, כדי להכין אותנו שנהיה יכולים להתרומם מן השפלות והעבדות. ושוב 'השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין', להתרומם אל ההשגות הגבוהות והנעלות כ'בני חורין' שזוכים לעלות ולהתעלות ולהסתופף בצל השכינה הקדושה, אמן.

* * *

מי רצה להתחתן עם מי?

"מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמץ, עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם."

היה היה קיסר גדול מגדולי המלכים בדורו, אשר נהוג את מלכותו הרמה בחן בחסד וברחמים. הוא היה אהוב ונערץ מאוד על נתיניו האזרחים וב- חכמתו הגדולה הביא הצלחה מרובה וכלכלה טובה לכל יושבי הארץ. ואף הוא עצמו התעשר בעושר רב מאוד, בהתעסקו בעסקי ענק חובקי עולם. בן יקיר ונחמד היה לו למלך האהוב, נסיך יפה תואר, שהתהלך בדרכי אביו בחכמה ופקחות בניעימה ובחן מיוחד. בכל אשר פנה הנסיך יורש העצר נהל הצלחה מופלגת, והוא עלה ונתעלה בכל החכמות והמקצועות.

הנהגה באה עת זדים הנסיך האהוב הגיע לעונת השידוכים, והחלו לחפש לו שידוך הוגן, שיתאים לבן המלך המיוחד. הצעות רבות זרמו לארמון המלוכה ממלכים ורוחנים ושועי ארץ, ועשירי עולם שחפצו להתחתן עם בית המלכות המפוארת.

אך העלם נסיך החמדות אמר לאביו המלך בחכמה, שאיננו חפץ דווקא בשידוך של 'כסף' או של 'כבוד', שפעמים רבות מתברר שעם כל הכסף והעושר הגדול ועם כל הכבוד הנוצץ הרי 'הקרבן' עצמה אינה מתאימה כלל... – לפיכך מחפש הוא בעיקר נערה מתאימה שתהא אף היא טובת לב ובעלת מידות טובות, חכמה וכישורנית, שתתאים לו לפי אישיותו, גם

חג - פסח

אילו קרבנו לפני הר סיני - לא בשמים היא

מובא בהגדה "אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינינו" שואלים על פיסקא זו אם רק קרב אותנו למעמד הר סיני ולא נתן לנו את התורה מה שווה הדבר ומה תועלת יש בכך נאמרו בכך כמה פירושים :

אברבנאל פירש : אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינינו לא כפי ההבנה הפשוטה שקרבנו ולא נתן לנו את התורה אלא גם קרבנו להר סיני וגם נתן לנו את התורה והפירוש לא נתן לנו את התורה היינו שלא הקב"ה בעצמו נתן לנו את התורה אלא ע"י משה רבנו ולא היו שומעים את עשרת הדברות מהקב"ה בעצמו ולא נתן לנו בעצמו את התורה למרות זאת דינינו וז"ל ונתן לנו את התורה ורצה בו שה' יתברך בעצמו נתנה להם ומפי הגבורה שמעו את עשרת הדברות וידוע שלא היו ישראל ראויים לאותה מדרגה והיה די להם בתת התורה ע"י משה רבנו אבל על הצד היותר טוב דיבר ה' אל כל קהלת

רשב"ם פירש : שלא נתן לנו את התורה בכללותה ומצוותיה והיה מסתפק במצוות מועטות כמו שנתן לאדם הראשון לנח או לאברהם קל וחומר שבמתן תורה נתן לנו את כל התורה המצוותיה

כמה ראשונים ויש מפרשים כפשוטו שמשפיק שקרבנו לפני הר סיני למעמד הגדול אע"פ שלא נתן לנו את התורה דינינו שזכינו להגיע למדרגת מלאכים וזכו שלא תשלוט בהם רימה ותולעה ופסקה זוהמתם וזכו לשני כתרים אע"פ שאחר כך נטלו מהם כמו שהגמרא אומרת שעם ישראל שהיו במעמד הר סיני פסקה זוהמתן ואלו הגויים שלא היו במעמד הר סיני לא פסקה זוהמתן לזכות למעמד כזה גדול אפילו ללא קבלת התורה הוא דבר גדול ועצום

ויש שפירשו אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינינו כלומר שהוציאנו המצרים ממי"ט שערי טומאה ועשה לנו את כל הניסים וגרם לנו להאמין ולהתקרב לקב"ה יעד שזיכנו להגיע לשלב לפני קבלת תורה דינינו ולא מדבר על קבלת התורה עצמה אלא השלב לפני כן גם דינינו

ויש שפירשו אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינינו היינו קרבנו לפני הר סיני וגם הביא לנו את התורה וציווה אותנו עליה מי"מ לא נתן לנו את התורה הכוונה שלא נתן לחכמי ישראל לפסוק אלא רק בשמים מכריעים דינינו ק"ו שגם נתן לנו את כוח ההכרעה לחכמי ישראל כיון שמה פוסקים חכמי ישראל למטה פוסקים למעלה לא הפוך שלא בשמים היא שפסק שפוסקים חכמי ישראל למטה הוא המחייב

כח ההכרעה ניתן לחכמי ישראל וגם אם בשמים פסקו אחרת מה שקובע זה מה שפסקו חכמי ישראל פה בעולם הזה.

כתוב במסכת ברכות (דף ה ע"א) אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא בא וראה שלא כמידת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחברו מוכר עצב ולוקח (הקונה) שמה (שקנה חפץ בזול) אבל הקב"ה אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמח שגא' כי לקח טוב נתתי לכם תורתא אל תעזבו.

הרב עובדיה זצוק"ל שאל מה הדמיון לגבי מוכר חפץ הרי כיון שנמכר החפץ יותר אינו ברשותו משאין- כן הקב"ה התורה עדין איתו אע"פ שנתנה לעם ישראל

התשובה היא שהמכירה היא שבזמן שיש ספיקות לגבי דיני התורה וצריך להכריע כח ההכרעה ניתן לחכמי ישראל לבית דין של מטה ולא לבית דין של מעלה וזוהי המכירה ואע"פ כן הקב"ה שמח.

ר' יעקב ממרוש אחד מבעלי התוס' שחיבר שו"ת מן השמים שאל שאלות ואע"פ שענו לו מן השמים אנו לא משנים מנהגנו כגון הוא שאל האם הלכה כהר"ף דבעי רק ברכה אחת לתפילין של יד וראש או דבעי שתי ברכות כר"ת וענו לו "את בריתי אקים את יצחק" היינו כר' יצחק אלפסי שמברכים רק ברכה אחת לתפילין ואע"פ כן אין האשכנזים משנים את מנהגם משום כך וכן ענו לו משמים שצריך לברך על ההלל בראש חודש דלא כמנהג הספרדים ולא כדעת מר"ן ואע"פ כן הנהוגים כמרו הבי"י לא וכן המעשה במסכת בבא מציעא (דף נט:) לגבי תנור של עכנאי - תנור שעשוי חוליות חוליות ובין החוליות חול האם לא נחשב מחובר לקרקע ומקבל טומאה, דעת חכמים שלא נחשב מחובר לקרקע ומקבל שינו משום כך לברך על ההלל והיינו משום דלא בשמים היא טומאה ורבי אליעזר טיהר שסובר שנקרא מחובר ופסקו חכמים לבסוף שהתנור טמא שלא כדעת רבי אליעזר אומרת שם הגמרא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם

(להוכיח שהוא צודק) ולא קיבלו ממנו אמר להם אם הלכה כמותי (עץ) חרוב זה יוכיח נעקר חרוב ממקומו מאה אמה ויש אומרים ארבע מאות אמה אמרו לו אין מביאין ראייה מן החרוב חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים (נחל) יוכיחו חזרו אמת המים לאחוריהם אמרו לו אין מביאין ראייה מאמת המים חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו הטו כותלי בית המדרש ליפול גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם (מה לכם להתערב בוויכוח) לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין מטין(מוטים) ועומדין חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצאת בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכל מקום עמד רבי יהושע על רגליו ואמר לא בשמים היא. מאי (מה הפירוש) לא בשמים היא אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטות

אשכחתי (מצאו) רבי נתן לאלהיו א"ל מה עשה הקב"ה באותו הזמן א"ל מחייך ואמר נצחוני בני נצחוני בני ע"כ היינו אף על פי שבת קול משמים אמרה הלכה כרבי אלעזר מכל מקום עמד רבי יהושע ואמר לא בשמים היא אלא אנו קובעים את ההלכה מכאן רואים את הכח העצום שניתן לחכמי ישראל לקבוע הלכה אפילו נגד מה שאמרו בשמים וכן במסכת ב"מ דף פו. שרבה בר נחמני הכריע בן הקב"ה לפמלה של מעלה

וכן המעשה במסכת ב"מ דף פו. שרבה בר נחמני הכריע בין הקב"ה הישנה הלכה בצרעת-בהרת שאם היא קודמת לשער לבן האדם טמא ואם השער לבן קדם האדם טהור והייתה מחלוקת במתיבתא שבשמים, מה הדין כשיש ספק אם שער לבן קודם לבהרת או שהבהרת קדמה לשער לבן הקב"ה אומר טהור וכול מתיבתא שבשמים אומרים טמא ואמרו מי יכריע, רבה בר נחמני שאמר רבה בר נחמני יחיד אני בנגעים יחיד אני באהלות לפני שנפטר מן העולם אמר שההלכה היא כשיש ספק הדין הוא שהוא טהור כפי הקב"ה אמר, שכן ההכרעה ניתן למטה ולא בשמים היא ולכן אם רב פוסק פסק הלכה לא צריך לחשוש שמה טעה כיוון שלא בשמים היא ומה שפוסק פה פוסקים בשמים

וכן ידוע מחלוקת ר"א וחכמים לגבי מכשירי מילה בשבת לרבי אלעזר מותר מכשירי מילה כגון אם לא הכין סכין למילה לרבי אבהו מותר להכין סכין בשבת ולחכמים אסור, ובלוד פסקו רבי אלעזר שהוא המרא דאתרא אף על פי שלחכמים הווי חילול שבת ולא חששו אולי טעו בפסק הם מחללים שבת לחכמים ולא עוד שגזרו הרומאים שלא ימולו את בניהם ורק בעיר לוד אמרו שיותר וכולם הביאו את תינוקיהם ללוד מכך שהתירו דווקא בלוד משמע שבשמים קבלו את הפסק של רבי אלעזר

מעשה באדם ששבר את מפרקתו והרופאים לא נתנו לו סיכוי הלך לאדמו"ר מוה"ל שיברך אותו האדמו"ר אמר לו תימתי ולאחר שעה וחצי אמר לו עיניתי בסוגיא שלך בהלכות טריפות ואין אתה טריפה וכך הברייתא שכיון שפסק שהוא יכול להתרפאות גם בשמים קבלו את הפסק שלו ונתנו ליהודי זה חיים

וכן מסופר על אדם שהיה לו בעיה בריאותית אמר לו הרב שפה בחוץ לארץ אנו פוסקים כמו הרמ"א, והרמ"א סובר שבמקרה של שלך הוי טריפה ולכן לא תחיה תלך לארץ ישראל שהוא מקומו של מרן הבית יוסף והוא פסק שהדין במקרה הוא לא טריפה וכך תזכה לאריכות ימים וכך עשה וזכה לאריכות ימים וכן המעשה עם רבי מאיר בעל הנס שכיון שלמד תורה מאלישע בן אבויה שיצא לתרבות רעה כשהקב"ה הזכיר רעה הלכה משמו לא הזכיר את רבי מאיר בשמו אלא בשם אחרים, שאל אחד מאמוראים את אליהו מדוע הקב"ה לא מזכיר את שמו של רבי מאיר ורק קורא לו אחרים הרי רבי מאיר התייחס לאלישע בן אבויה כמו רימון ותוכו אכל ואת קליפתו ורק דהיינו שלא למד ממעשיו כלום והקב"ה קיבל את דבריו ואמר לו אליהו שמכוח דבריך הקב"ה מזכיר את שמו של רבי מאיר ולא קורא לו יותר אחרים.

כתב ספר החינוך מצווה **תצו. וזה לשונו** **שלא לסור מדבריהם...** ומפני עניינים אלה, נמסרה כוונת התורה אל חכמי ישראל, ונצטוו גם כן שיהיו לעולם הכת מועטת מן החכמים כפופה לכת המרובים מן השרש הזה, וכמו שכתבתי שם במצות להטות אחרי רבים. וכתוב שום אפילו הם טועים התורה מצווה ללכת אחריהם וכתב קצות החושן בהקדמה ... אמנם לזאת יחיד איש פן יזכר בתורה בדברים אשר לא כן ושכל האנושי לואה להשיג האמת ובפרט כוונת התורה שרפים ואופנים לא השיגו אלקים הבין דרכה וההוא דמשקר העונש ר"ל מבואר בזוהר היכן ההיא מלה סלקא ושתיקתם יפה מדיבורם שלא יכשלו בשנונם. אך לא נתנה התורה למלאכי השרת ואל האדם נתנה אשר לו שכל האנושי ונתן לנו הקדוש ברוך הוא התורה ברוב רחמיו וחסדיו כפי הכרעת שכל האנושי גם כי אינו אמת בערך השכלים הנבדלים.

הרפסח בשער השמים

יח. חמץ שנתעפש או נסרח קודם זמן איסורו, ונפסל מאכילת הכלב, או שחרכו ושרפו באש עד שנפסל מאכילת הכלב, מותר לקיימו וליהנות ממנו בפסחמוג). לפיכך מותר לכתוב בחול המועד פסח בדיו שנתבשל עם שר שיעוריסמד). וכן מותר להשתמש בפסח בספירט מפוגל להסקת מכוונת ביטול (פרימוס), ובלבד שיקנה אותו קודם פסח כדי שיהיה בטוח שנפסל מאכילת הכלב קודם זמן איסור החמץמה). וכן מותר לצחצח נעליו בחול המועד פסח במשחת נעלים שיש בה תערובת חמץ, ויקנה אותה קודם פסחמוג). וכן מותר ללבוש בפסח כובעים שמדבקים אותם בבצק מבפנים, הואיל ונפסל החמץ מאכילת הכלב קודם זמן איסור החמץמוג). וכורכי ספרים מותר להם לדבק הניירות בבצק או בעמילן חמץ אפילו בערב פסח, קודם זמן איסור החמץ, ומותר ללמוד בספרים הללו בפסחמוג). וכן סיגרויות שיש לחוש שמדבקים אותם בחומר שיש בו חשש חמץ, הואיל ונפסל מאכילת הכלב, וגם אינו ניכר כלל, יש להתיר לעשן מהם בפסחמוג).

טבליות וכדורי הרגעה, נגד מיחוישי ראש וכאב שיניים, מותר להשתמש בהם בפסח, אפילו יש בהם תערובת חמץ (עמילן של חטה), כל שטעמם גאום וכבר נפסלו מאכילת הכלב קודם הפסח, ובלוועי אותם כמות שהם. ואם נזקק לתרופות בפסח עצמו, מותר לקנות מבית מרקחת של גוי תרופות שיש בהם חמץ ונפסלו מאכילת הכלב. וכל זה בחולה שחלה כל גופו, ואף על פי שאין בו סכנה, אבל אם הוא מיחוש בעלמא, אין להתיר. וטבליות שמוצאים אותם וטעמם טוב אסור למצוץ מהם בפסח לרפואת דלקת-גרון וכיוצא בזה, אלא אם כן נתברר שנעשו בעמילן של תירס או של תפוחי אדמהה). ומה טוב לבקש מהרופא בעת רישום התרופות (ריצפטן) שירשום לו תרופות שאינן מכילות חשש חמץ כתחליף לאלה שיש בהן חשש תערובת חמץ. ובזמנינו רוב הטבליות עשויות ללא חמץ כלל, אלא עשויות עם עמילן הנעשה מקטניות, (ואפילו המיעוט שמעורב בהם חמץ, החמץ נפסל מאכילת כלב לפני הפסח), הילכך בודאי יש להתיר לחולה שאין בו סכנה לקחתם בפסח, וחלילה לחולה כזה להחמיר על עצמו ולהפסיק לקחת הכדורים הנחוצים לו על פי הוראת רופא מומחה במשך הפסח, ובפרט במקום שיש חשש הכי קטן שהוא יגיע על ידי זה למצב אפילו של ספק סכנה. (ספר נשמת אברהם עמוד רסו). חולה שיש בו סכנה ויודע שיצטרך להשתמש בפסח בתרופה שיש בה חמץ, יש לו לקנות התרופה קודם לפסח, ויכוין בפירוש שאינו רוצה לזכות בחמץ שבתרופה, ויניח אותה במקום מוצנע, וכשיצטרך יקח ממנה בכל פעם כפי הצורך. ואם התרופה טעימה לחיך, טוב שיתן בתוכה דבר מן, שתיה שלא כדרך הנאתה, ובעודה חמץ יבלענה.) ועייני בספר נשמת אברהם סתם תסו. ודו"ק.) המוצא חמץ בפרשות הבריים בימי הפסח אסור לו להגביהו, ואפילו יתכוון שלא לקנותו, אסור מדברי סופרים גזירה שמא יאכל ממנוא).

אסור לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות היום לא אסרו עשיית מלאכה בערב פסח, אלא מלאכה גמורה, כגון לעשות כלים חדשים, או לתפור בגדים חדשים, בין בשכר בין בחנם, אבל רשאי הוא לתקן כליו, כגון בגד שנקרע קצת רשאי לתפורו ולתקנו לצורך המועד, ואפילו מעשה אומן מותר בין לעצמו בין לאחריםי). ומכל מקום לא יטול האומן שכר על התיקון כשעושה לאחרים אלא אם כן במעשה הדיוטאי). ומי ששכח להסתפר לפני חצות מותר לו להסתפר אחר חצות על ידי עצמו, אבל לא על ידי ישראל חברו אפילו בחנם, ומכל מקום מותר לו להסתפר בשכר אצל ישראל עני שאין לו מה יאכל כפי הצורך בליל הסדר ויום טוב של פסחיו). וכן מותר לו להסתפר על ידי גוי בשכר בערב פסח אחר חצותיוג). והבא מדינת הים בערב פסח ולא הספיק להתספר, מותר לו להסתפר על ידי ישראל ובשכריו). ומותר לגוזו צפרניו בערב פסח אחר חצותוה). וכן מותר לצחצח נעליו במשחת נעלים ולהבריסק לכבוד יום טובטזו). ומותר לגחך בגדים במגוץ חסיני). ומותר לכתוב ספרים דרך לימודו, אפילו אין בהם צורך המועדיה). ומותר לצלם במצלמה צורת אדם או נוף בערב פסחיוט). [ומותר להפעיל מכוונת כביסה בערב פסח קודם חצות, אע"פ שהיא ממשיכה לפעול באופן אוטומטי גם אחר חצות. ופשוט. וכי"כ בשו"ת אבני ישרה חלק ג (סימן נא).] אסור לאכול מצה ביום ארבעה עשר בניסון, כדי שיאכל המצה לתיאבון בליל פסח, [ומכל מקום אם אכל מצה בשוגג, יברך לאחריה ברכת המזון]. ובליל ארבעה עשר מותר לאכול מצהכהג). ומצה עשירה מותר לאכול בארבעה עשר בניסון. (ומצה עשירה היא הנעשית מקמח [כשר] עם מי פירות, כגון יין חלב ודבש, ומיץ תפוחים ומיץ רמונים וכיוצא בהם. ועייני ברמב"ם פרק ה מהל' חמץ ומצה הלכה ב, ופרק ו הלכה ה.) והטעם לזה, כי הואיל ואין יוצאים ידי חובת אכילת מצה בליל פסח במצה עשירה, שנאמר: "לחם עוניי" (פסחים לו.), לפיכך לא אסרו לאוכלה בערב פסחכהד). אבל עוגה שנעשית מקמח מצה (אפוייה), ועירבו בה דבש ויין וכי"כ, וחזרו ואפו אותה, אין לאוכלה בערב פסח, שהואיל ונאפית מכבר, אין עליה שוב תורת מצה עשירהכהה). ומצה מבושלת או מטוגנת בשמן מותר לאוכלה בערב פסח, ומכל שכן אם נבשללה מלפני ערב פסחכהו). ומשעה עשירית ביום, ולמעלה, (כלומר: שש שעות זמניות לפני צאת הכוכבים), אסור לאכול אפילו מצה עשירה, כדי שיוכל לאכול המצה בליל פסח לתיאבוןכוז). ומכל מקום מעיקר הדין לא נאסר אלא כשאוכל ממנה יותר משיעור כביצה (בלי קליפתה). אבל לאכול ממנה פחות משיעור כביצה (בלי קליפתה. כחמשים גרם). מצד הדיו מותר. אלא שאינו להקל בזה אלא

במקום צורךכה). ומותר לאכול פירות וירקות, וכן תבשיל ואורז, גם לאחר שעה עשירית, ובלבד שלא ימלא כרסו מהם לאכול ולשבעטס). וקטן שאינו מבין בסיפור יציאת מצרים שמספרים בהגדה בליל פסח מותר להאכילו מצה (רגילה), בערב פסח, אבל קטן שמבין בסיפור יציאת מצרים אין להאכילו מצה בערב פסח, שנאמר, "והגדת לבנך בעבור "זוה" עשה ה' לי", לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, ואם ימלא כרסו מן המצה בערב פסח היאך שייך לומר לו "בעבור זה", כיון שאין המצה חידוש לול).

ט. יש להתיר אפילו לכתחלה לשתות בפסח מן המים של הכנרת ולבשל ולאפות בהם, בלי שום פקפוק, ובלבד שיסננו את המים במסננת יפה קודם שישתמשו בהם בפסח לשתיה ולביטול ולאפיה. והרוצים להתחסד עם קונם, ו להחמיר על עצמם, נכון להם לשאוב את המים קודם פסח, ולפני זמן איסורו של החמץ, ולסננם יפה, כדי להשתמש בהם בכל ימי הפסח, ותבא עליהם ברכהכוז).

י. מותר לאכול בפסח גבינה או דגים מלוחים שנמלחו קודם פסח, (וכל שכן סרדינים שבקופסאות סגורות המיוצרים בארץ בשמן בלבד), אף על פי שלא נזהרו לבדוק המלח מפירווי חמץ, וגם במליחתם לא נזהרו לשמרם כראוי מחימוץ, ואינם צריכים הדחה או שריה במים כללכה). וטוב לקנותם מהשוק קודם פסח ולהניחם בכלי כשרטס). ומרקחת (ריבה) שנעשתה בשאר ימות השנה בכלים רגילים של חמץ, ולא נזהרו לשומרה מחשש חמץ, מותר לאוכלה בפסח, הואיל וסתם כלים אינם בני יומן, והוה ליה נותן טעם לפגם שמותר, ועוד שהרי זה כמותו טעם בר נותן טעם דהיתרא, החמץ נתן טעם בכלי, והכלי במרקחת, ועדיין הכל היתר, הואיל ונעשה קודם פסחלו. ואחינו האשכנזים נוהגים להחמיר כדברי הרמ"א בכמה פרטי דינים הני"ל. אבל לנו הספרדים שהולכים אחר הוראות מרן יש להקל. ואין המורה הוראה בארץ ישראל, רשאי להחמיר (לספרדי) נגד פסקי מרן, ורק לעצמו רשאי להחמירלא).

יא. נותן טעם לפגם מותר בפסח, לפיכך אם טעו ובישלו בפסח בכלי של חמץ, לאחר שעבר שיעור מעת לעת (כ"ד שעות) מזמן שנתבשל החמץ בכלי, התבשיל מותר בפסחלו). ואחינו האשכנזים מחמירים בזה.

אסור לומר על בהמה בין שהיא חיה בין שהיא שחוטא, ואפילו על חתיכת בשר, "בשר זה לפסח", לפי שנראה שהקדיש אותה מחיים לקרבן פסח, ונמצא כאוכל קדשים בחוץ שהוא בכרת, אלא יאמר "בשר זה ליום טוב"סג). וכן אל יאמר בביתו לצלות הזרוע "לפסח", אלא "ליום טוב"סד). ואף על פי שמצד הדין אין איסור בזה אלא בהמה שבמינה קרב על גבי המזבח, אבל בשר תרגולים שאינו קרב על גבי המזבח מותר, מכל מקום טוב להחמיר בזה, ואפילו בדגיםסה). אבל מותר לומר חטים אלו לפסחסו). ונכון להשתדל לקחת למצת מצוה של לילה הראשון מצה שנעשית בעבודת יד הלישה והאפיה בתנור. ומכל מקום בשעת הדחק שאינו מוצא מצה של עבודת יד, יוצאים ידי חובה במצה שנעשית על ידי מכונה חשמלית, באופן שלחיצת הכפתור להפעלת המכונה נעשית בידי ישראל שאומר "לשם מצת מצוה"עא).

ז. אף על פי שהחמץ אסור בפסח בכל שהוא, ואינו מתבטל בששים, (כמו שביארנו בסעיף ה), מכל מקום אם נתערב חמץ לפני הפסח, והיה ששים כנגדו, אינו חוזר וניעור בפסח לאסור במשהו, אלא כיון שנתבטל מותר באכילה בתוך הפסחיוט). ואפילו לא נודע ענין תערובתו אלא בתוך הפסח אף על פי כן מותר באכילהה). לפיכך חטים שנפלו עליהם גשמים, או שנפלו למים, ונתערבו בחטים הרבה, ויש ששים כנגדם, מותר לטוחנם ולאפותם למצה לפני הפסחכהא). ומכל שכן שיש להתיר יין שנעשה קודם פסח מצוימוקים שנישרו כמה ימים במים, ובפסח מצאו בתוכם חטים או שעורים שנתבקעו, שאין כאן אלא טעם החמץ ולא ממשו, ומכיון שהיה ששים כנגד החטים בודאי שאינו חוזר וניעור לאסור בפסח, וכשר היין אפילו לארבע כוסות בליל פסחכהב). וכן פת שנפל ליין ונשרה שם כמה ימים, וסילקו, וסיננו קודם פסח במסננת עבה שאין לחוש שהסתננו לתוכו פירווי חמץ, מותר בשתיה בפסחכהג). וכן שכר שעורים (בירה) שהוא חמץ גמור, שנתערב קודם פסח עם משקים אחרים, ויש ס' לבטלו, מותר לשתותו בפסח, שאינו חוזר וניעור. ובזה שהוא תערובת לח בלח מותר גם לאחינו האשכנזים ואפילו אין ששים נגד החמץ מותר להרבות עליו עד שיעור ששים ולבטלו קודם פסח. ואין בזה משום "אין מבטלין איסור לכתחלה"

אף שהיום להלכה אנו אוסרים לחלוט חטים מכל מקום חליטה הוזכר בגמרא ולכן יש שהגהו שלא לשים את אורז רק אחרי שרתח המים כדי שאם היה גם בחשש רחוק שהיה חטיה באורז היא נחלטה ברותחים

זהו הקדוש - המצה יצר הטוב והחמץ יצר הרע

וַיִּשְׂא הָעַם אֶת בָּצֵקוֹ טָרִם וְחָמֵץ וְגו'. כ"ה - מִצָּה זו לְבָעַר חָמֵץ, שְׁהָרִי מִצָּה זו נִמְסָה לְיִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׂא הָעַם אֶת בָּצֵקוֹ טָרִם וְחָמֵץ, וְכָתוּב שָׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵתֵיכֶם, וְהָרִי פְרִשׁוֹה הַחֲבֵרִים, וְהַסּוּד בְּאַרְנוֹ, בֵּין חָמֵץ מִצָּה שֶׁל פְּמָה מְקוּמוֹת, זֶה יֵצֵר רָע, וְזֶה יֵצֵר טוֹב [פרשת בא דף מא]

אמרי חז"ל" ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו" אומר רבינו בעל ה"חתם סופר": רצונו לומר, מי שמדמה בנפשו שאין לו גואל מכל בני האדם, אלא כל יהבו הוא משליך רק על ה' יתברך, יהיה סמוך ובטוח כי סופו והשיגה ידו ונגאל! [עלים לתרופה].
בספרו "משך חכמה" הוא מביא חידושים שנתחדשו לו בחלום. אך מפליאה היא ה"הסכמה" שרבי מאיר שמחה קיבל על אחד מחידושיו בסדר "קדשים". מעשה שנכנס האון רבי נחום ברוך גינצבורג בעל "מקור ברוך" אל הגאון רבי מאיר שמחה ומצאו כשדעתו זורחה עליו והוא שמח ומדושן עונג. וכל כך למה: סיפר הרב לאורחו, כי זה עתה נתחדש לו חידוש נפלא לאמיתיה של תורה, וכשנתננמם קמעה מעמלו להבנת הדברים, ראה בחלומו והנה יושבים בפמליא של מעלה כל גודלי עולם ומשוחחים ביניהם, אודות המחסור השורר בעולם התורה במי שיכול לחשד לאמיתיה של תורה. והנה קם הרשב"א ואומר, כי בעיר דווינסק יושב רב אמר ולמדו, והוא כיוון אל האמת יותר ממני! [היאור שמח' עמ' רנד]

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידיים בהוצאת "יפה נוף"

מה העבדה הזאת לכם

הרשע אומר על מצוות היום: "מה העבדה הזאת לכם" - הוא מוציא את עצמו מן הכלל. הרשע מדבר על המצוות כ"עבודה" - המצוות אינן אהובות עליו. קיום המצוות נראה לו כעבודה קשה. בנוסף, הרשע אומר: "מספיקה הסמליות, בשביל מה צריך גם את העבודה הזאת שלכם? אני דתי בלב..." הוא 'דתי בלב', וזה מספיק, לדעתו. הרשע מהזן הזה טוען, אפילו, שהוא יותר טוב מאחרים, בגלל הדתיות שטמונה אי-שם בלב שלו. פעם היתה צפירה של יום הזכרון, ואדם אחד המשיך ללכת. הוא לא ראה שום סבה לעמד בלי לזוז, סתם פתאום, באמצע החיים. הודיע לעמתו עובר ארח מגדל, שהבחין בזה: "הי, אתה!!" שאל אותו האיש בתמימות: "מה יש? מה קרה?" "מה, אתה לא שומע צפירה? למה אתה הולך??" "מה, אני הלכתי? אני עומד." "אתה עומד??" כועס המגדל. "איך אתה עומד?? אני רואה אותך הולך!" "אה, זה", מסביר האיש בשאננות, "זה שאני הולך בגרילים זה לא משמעותי, העקר שאני עומד בלב..." מה יאמרו הדתיים-בלב על טעון כזה? על השקסים של יום הזכרון, עם הצפירה ועמידת דם ופרחים, הם שומרים באדיקות גדולה. בעניינים האלו לא מספיקה להם פנימיות הלב. זו מהותו של הרשע: מה שהוא רוצה הוא עושה, מה שאינו רוצה הוא לא עושה.

תארו לעצמכם, רבותי, את הרשע הזה בארץ מצרים. משה רבנו אומר: "יהודים יקרים, צריך לקחת דם ולשים על המשקופים ועל המזוזות!" אבל הרשע עונה לעמתו: "סליחה, אדון משה רבנו, רק אתמול הבאתי משקופים מסקנדינביה, ובוא אישי, עץ עתיק משהו מיוחד... אני לא מוכן לשים דם על המשקוף. באמת, סליחה, אבל אם אתה רוצה משהו אחר, אני מוכן לעשות למענך איזו מחוה אחרת..." מסבירים לו, שלא מדבר על מחוות, ולא תועיל שום פעולה אחרת מלבד נתינת הדם על המזוזות ועל המשקוף. אך הוא בשלו: "לא, אני לא שם דם".

מה היתה התוצאה של הסרוב שלו?
"אלו היה שם לא היה נגאל".

וכך אומר הפסוק (שמות יב, כג): "ועבר ה' לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ונסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף".

אותו אדם היה דתי-בלב, ולא נתן דם על המשקוף. בתים שלא היה דם על פתחיהם - נכנס אליהם המשחית והכה ביושביהם. הרשע הדתי-רק-בלב, גרם לעצמו במעשיו, שלא יציל ולא יגאל.

(רבי ירחמיאל קראם זצ"ל - הגדת דורש טוב)

חשב את הפך

באחד מפרושיי פתב המלבי"ם את חשבון קץ הימים. שאלוהו: כיצד כתבת זאת? הרי נאמר בגמרא (סנהדרין צו ע"ב) 'תפח רוחם של מחשבי קצין' מחשבי קצין הם אלו שמנסים באמצעות כל מיני רמזים בתורה לדעת מהו זמן הגאולה ומקץ הימים. חז"ל אמרו על אותם אנשים 'תפח רוחם', משום שהקדוש ברוך הוא רצה שזמן זה

יהיה נסתר מאתנו ולא גלוי ומפרסם לכלם. למרות זאת, המלבי"ם פתב באחד מפרושיי את החשוב הזה, ורבים תמהו, כיצד עשה זאת. השיב המלבי"ם לשואלים עליו: אענה לכם על פי משל - מעשה באדם שיצא עם בנו ליריד. הדרך מן הבית עד לשוקי היריד היתה ארפה מאד, והשנים יצאו לדרךם בעגלה כשהם מתכוננים למסע ארוך ומגע.

דקות ספורות אחרי צאתם את הבית שאל הבן: "כמה זמן עוד עלינו לנסע עד שנגיע למחוז חפצנו?"

גער בו האב, ואמר: "הרי זה עתה יצאנו לדרך, וכבר הנך שואל?!" - לאחר שעברו שלשים יום מאז תחלת הנסיעה, התקרב האבא בעצמו אל העגלון ושאלו: "האם תוכל לגלות לי כמה זמן נותר לנו עוד לנסע?" מששמע הבן את שאלת אביו, תמה ואמר: "הנה גם אתה שואל את העגלון את השאלה ששאלתי, ומה לך כי סנסת בי בשאלתי?"

השיבו האב: "ההבדל ביני לבינך הוא, שאתה שאלת את שאלתך כבר בתחלת הדרך, בעוד שלא הספקנו לנוע אלא כברת דרך קצרה מאד, ולכן גערתי בך שתהיה סבלן קמעה; אבל אני הצגתי את שאלתי לאחר שעבר זמן רב מאז היציאה, ונדאי שהיום או מחר נגיע ליריד, ולכן מתר היה לי לשאל על פי כל דת ודיון".

כך אף בעניינינו - סיים המלבי"ם - כשאמרו רבותינו ז"ל 'תפח רוחם של מחשבי קצין', כוננתם היתה לאלה שמיד בצאתו של עם ישראל לגלותו, כבר החלו לחשב את זמן הנסע, אבל אנחנו - לאחר שעבר זמן כה רב מחרבן בית המקדש והיציאה לגלות - מתר ומתר לנו לערוך חשבוים על זמני הנסע.

(הגדת "מגיד מראשית")

בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניך

שנה אחת בליל הסדר, אחר שסיים האדמו"ר רבי יששכר דב מבעלו זצ"ל לערוך את הסדר, החליט לצאת ולראות כיצד יהודי העירה עורכים אותו.

שמע כיצד עם הארץ קורא בהתלהבות: "לא אמרתי, אלא בשעה שמצה ומרור מחתנים לפניך"

שמשו של האדמו"ר התחיל לצחק, ואלו הרבי הניד ראשו ואמר: "צודק היהודי, המצה והמרור הם אכן מחתנים..."

משל לעשיר שהיתה לו בת ובקש להשיאה. חפש ומצא בחור משלם, אך עני מרוד.

בא העשיר לדבר אתו, אך הבחור שאל כיצד יוכל להתחתן כאשר אין לו פרוטה בכיסו. הבטיח העשיר שהוא יתן הכל.

בכל אופן יש להכין סעודת חתונה. אך העשיר שמאד רצה לערוך את החתונה מיד, אמר שנתן להסתפק במעט, אפילו בדג מלוח, העקר שתהיה חתונה. וכך עשו.

יום אחד, כמה שנים אחרי החתונה, הרגיש החתן את חותנו. הוציא החותן פסת בד מבלואי הסחבות שלבש החתן לפני החתונה, הראה לחתן ואמר: האם אתה זוכר את זה?

הוציא החתן מהכיס חתיכת דג מלוח ואמר: והאם אתה זוכר את זה?!!... כמה רצית בי אז לחתן...

כשעם ישראל לא בסדר, מראה להם הקדוש ברוך הוא את המרור ואומר: אל תשכחו מאין באתם. ואז עם ישראל מראה את המצה שלא הספיק בצקם להחמיץ משום שהמרור הקדוש ברוך הוא

לְגַאֲלָנוּ, כֵּל כֶּף רָצָה בְּנוּ...

הָרִי שֶׁהִמְצָא וְהִמְרוּ, אֲכֹן מִחֲתָנִים הֵם...

(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - הגדת מתוך האור)

ואחרי כן יצאו ברבש גדול

אומרים חז"ל (ברכות ט ע"א): "דבר נא באוני העם" - אמרי דבי רבי ינאי: אין נא אלא לשון בקשה, אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה: בבקשה ממך, לך ואמר להם לישראל: בבקשה מכם, שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב, שלא יאמר אותו צדיק: 'ועבדום וענו אתם' - קיים בהם, 'ואחרי כן יצאו ברבש גדול' - לא קיים בהם."

הדבר קשה, וכי לא די במה שהקב"ה הבטיח 'ואחרי כן יצאו ברבש גדול', איזה צרף יש בנמוק "שלא יאמר אותו צדיק"? וכי ההבטחה של הקב"ה תלויה באמירתו של מישהו?

רבי שלמה גנצפריד זצ"ל, בעל ה'קצור שלחן ערוך', בספרו "אפריון", מבאר בשם הדיובנער מגיד זצ"ל, פמוכן באמצעות משל:

בחור צעיר השכיר את עצמו לעבודה בשדה, כעבור חודש ימים בא בעל השדה לשלם לו, נתן לו שטרות כסף. אבל מה? השטרות היו מקמטים ובלויים, בדרבם של שטרות שעוברים מיד ליד.

כעס הבחור על בעל השדה: "מדוע אתה נותן לי סמרטוטים כאלה?! וכי אין לך לב? עבדתי בשדה שלך חודש שלם ואתה מביא לי כאלה 'שמאטעס'!?"

בעל הבית נסה להרגיע את רוחו והסביר לו: "האם זה 'שמאטעס'? אתה יכול להכניס לכל חנות לקנות ב'שמאטעס' האלה בלי שום בעיה..."

אבל הבחור עמד על שלו: "אני רוצה שטרות נורמליים..."

ראה בעל הבית את המצב העגום, הלך לאבי הנער ואמר לו: "אני נותן לו שטרות כסף והוא זורק לי אותם בפנים וצועק: זה שמאטעס. תעשה לי טובה, תסביר לבן שלך שאלו שטרות טובים, הוא לא קולט."

אמר לו האב: "אני עצמי מבין ויודע שהשטרות הללו תקינים לגמרי, אבל מה אפשר לעשות, לבן שלי אין דעת, הוא חושב ששטרות מקמטים אינם שוים. במטותא ממך, תן לו שטרות חדשים ונקיים, שגם הוא יבין שהכל בסדר. לא די בכך שאני אביו, צריך שגם הוא יבין."

אומר המגיד מדובנא: הקב"ה אמר 'ואחרי כן יצאו ברבש גדול', מהו "רכוש גדול", האם הפגנה לכסף ולזהב?! האם זה מה שחשוב ליהודי?! לא ולא! "רכוש גדול" זו התורה, המצוות, עם ישראל יוצאים ממצרים "ברכוש גדול" - עם מ"ט שערי קדשה, עם אמונה גדולה.

אכו, זה העשר האמתי. אבל, "יאמר אותו צדיק" - אברהם אבינו ע"ה, האבא שלנו: אני עצמי, פמוכו, מבין ויודע מהו "רכוש גדול", אבל הבנים שלי היו עבדים במצרים, הם היו שקועים בגשמיות ואינם מבינים מהו הרכוש הגדול האמתי, הם חושבים ש"רכוש גדול" זה כסף וזהב...

לכן, כדי "שלא יאמר אותו צדיק 'ועבדום וענו אתם' - קיים בהם, 'ואחרי כן יצאו ברבש גדול' - לא קיים בהם", כי הם לא מבינים מהו "רכוש גדול" וסבורים שזה כסף וזהב, על כן אמר להם הקב"ה: "וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב,"

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - הגדת יחי ראובן)

אני ולא מלאך

שמעתי משל נפלא על החשיבות והחביבות של עם ישראל בעיני הקב"ה:

היה פעם מלך גדול ואדיר, ולו נגן שהיה עליו מיחד בחכמת המוזיקה. הנגן היה מנגן לפני המלך, אך לא ידע כמה הוא שוה.

ראה המלך שהנגן האהוב אינו יודע להעריך את עצמו כראוי. מה עשה? שלחו למדינה אחרת, שיראה כמה הוא שוה.

המלך של המדינה השנייה ראה שהוא מנגן באופן מיחד, והחליט להשאיר אותו אצלו. המלך הראשון שלח מברק ובו דרישה נחרצת: "החזירו לי מיד את הנגן שלי. שלחתי אותו אליכם

רק כדי ללמד ולהשתלם, ולא שישאר במקומכם!", אך המלך השני סרב.

האיננים והאזהרות של המלך הראשון לא הועילו, ואז הוא שלח מטוסים וטילים להפיץ את המדינה השנייה, ועדין המלך השני לא התייחס למתקפה, וסרב להשיב את הנגן.

ראה המלך הראשון שאין ברירה, בא בכבודו ובעצמו, נכנס למדינה השנייה, כבש את כל המדינה, נלחם בעו, עד שהצליח לחלץ משם את הנגן, לקח אותו עמו והביאו לבית המלכות.

אמר הנגן: "ידעתי שאני מנגן יפה, אבל לא ידעתי עד כמה!", כעת הבין כמה רב ערכו בעיני המלך, שיצא בעצמו להלחם על שחרורו.

הנמשל - כך מובא באחד מספרי הקדמונים - הוא ענין יציאת מצרים. הקב"ה ראה שעם ישראל אינם יודעים כמה ערכם רב בעיניו. מה עשה? שם אותם במדינת מצרים, מקום השמאה, ופרעה סרב לשלחם.

בתחלה הוא התקוף את מצרים ב'הפצצות' ו'טילים' - אלו ההתראות שנתנו לפרעה ולחרטמיו על ידי משה רבנו: 'שלחו את עם ישראל!'

ולא הועיל, הביא עליהם עשר מכות - ועדין לא הועיל. עד שבא הקב"ה בכבודו ובעצמו, "אני ולא מלאך אני ולא שרף אני ולא השליח", לקח את עם ישראל והעלה אותם מארץ מצרים.

מזה הבינו בני ישראל כמה הם חשובים וכמה ערכם גדול. יהודי צריך לדעת כי כל מלה של יהודי, כל תפלה של יהודי וכל חזק של יהודי - שוים עולם ומלואו!

על ה"חפץ חיים" זצ"ל מספר, שבערוב ימיו, כשהיה כבר זקן מפלג ובקשי הלך על רגליו, נסע לעיר וילנא במסירות נפש, בכדי לדבר שם דברי חזק. הוא נשאר שם לשבת, ובאכסניה שבה התאכסן שהה יהודי נוסף, וה"חפץ חיים" דבר אתו דברי חזק באמונה. לאחר מכן אמר ה"חפץ חיים", שהיה כדאי לנסע את כל הנסיעה הזו, כדי לחזק יהודי אחד שצא לבקש חזק באמונה ביום השבת.

הוא נסע נסיעה ארצה למרות שאין לו כח, הוא חזק שם עולמות, אבל ה"חפץ חיים" ידע להעריך את החזק שהוא חזק יהודי אחד באמונה. עוד יהודי שהתחזק ונהיה עבד ה'.

אנחנו פשוט לא יודעים להעריך מה שוה יהודי אחד! את זה ליל הסדר מלימד אותנו. בא וראה מה עשה הקב"ה עבור יהודים עובדי עבודה זרה, שקועים במ"ט שערי שמאה, בשפל המדרגה. אומר הקב"ה: תראו כמה אני מוכן לשנות את כל סדרי בראשית ולעשות אותות ומופתים עבור כלל ישראל. מכאן תלמדו מה הערך של כל תפלה ושל כל חזק בתורה ובעבודת ה'.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - הגדת שש באמרתך)

כן עשה הלל בזמן שבית המקדש היה קיים

נשאלת השאלה: למה רק הלל עשה כך? רבי שלמה קלוגר זצ"ל אומר רעיון גאוני (הובא ב"שי לתורה" על הגדה של פסח): הגמרא (ברכות ט ע"א) מספרת: "מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר, אמר: מבטח אני שאין זה בתוך ביתי. ועליו הכתוב אומר (תהלים קיב, ז) משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בה".

"והנה יש לעיני", שואל רבי שלמה קלוגר, "הרי שנינו באבות (א, ז) 'אל תתיאש מן הפרענות', ואפילו יעקב אבינו פחד 'שמא יגרם החטא', ואם כן הכיצד היה בטוח הלל שאין זה בתוך ביתי?"

אלא, ידע הלל הזקן, שאפילו תבוא חלילה פרענות בתוך ביתו, לא יצווחו בני ביתו, משום שהוא למדם לומר על כל דבר 'גם זו לטובה', ולקבל הכל באהבה. וכדאיתא בגמרא (ברכות פס) מהפסוק 'חסד ומשפט אשירה לך ה' אמרה' (תהלים קא, א) - 'אם חסד - אשירה, ואם משפט - אשירה'. ונאמר (תהלים קטו, ג): 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא'.

והנה ידוע שהמרוז מרמוז על השעבוד והצרה, ואילו המצה מרמזת על הגאולה והטובה, והואיל וידע הלל הזקן שישלם מה דעביד רחמנא לטב עביד, וברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה, לכך כרך מצה ומרוז ואכלם יחדיו.

(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א - הגדת נעימות יאמר)

אוצר - הלכות

לחג הפסח תשפ"ג

תמצית הלכות הנחוצות לחג הפסח הבעל"ט

על פי פסקי מרנא "השבט-הלוי" זצקללה"ה

שנאמרים בבית המדרש "שבט הלוי" אחוזת ברכפלד - מודיעין עילית

ע"י הרב אלטר אליהו מרמורשטיין שליט"א

ראש כולל ישועות יעקב ומח"ס המינים המהודרים

זמני הדה"נ ליו"ט ראשון של פסח הבעל"ט

מוצאי פסח	הדלה"ג י"ט פסח	סוף זמן		ירושלים
		היפת המזן	אכילת המזן	
19:39	18:25	11:20	9:59	
19:41	18:41	11:20	9:59	בני ברק
19:41	18:32	11:20	9:59	חיפה
19:39	18:34	11:20	9:59	מודיעין עילית

מוצאי יו"ט ראשון פסח ר"ת 8:12

ערב פסח

- א. משכימים לבית הכנסת לתפילת שחרית¹. אין אומרים יה"ר אחר קרבן תודה (בפרק איזהו מקומן), וכן אין אומרים מזמור לתודה². ואין אומרים למנצח יענך וגו'.
- ב. לדעת הפמ"ג והמשנ"ב אָבֵל תוך י"ב חודש אינו מתפלל כש"ץ (ביאורו"ל סי' קל"ה מאמר הקדישין).
- ג. אחר אכילת החמץ בבוקר, ינקה המקום שאכל, וגם את הריצפה (משנ"ב סי' תמ"ד סקט"ו)³.
- ד. צריך להפסיק לאכול חמץ, ולשרפו, ולהפקירו, ולבטלו⁴, בזמן כפי שמתפרסם בכל מקום.
- ה. חמץ שיש בו קדושת שביעית יש להשתדל לגמור את כולו לפני סוף זמן אכילת חמץ. אך יזהר שלא יאכלנו אכילה גסה, משום דאין אוכלין פירות שביעית אכילה גסה (דיני שביעית בשם השבט הלוי).
- ו. חמץ או תערובת חמץ שיש בהם קדושת שביעית והגיע זמן שריפת חמץ, דעת השבט הלוי שישרפנו כרגיל (דיני שביעית)⁵.
- ז. מצוה להסתפר⁶, לרחוץ, ולגזוז ציפורניים⁷, ולטבול קודם הרגל⁸ (רמ"א סי' תע"א ס"ג, וסי' ר"ס משנ"ב סק"ה).

הערות והוספות

- 1 והטעם שמשכימין כדי שיגמור סעודתו קודם ד' שעות [מהרי"ל] (משנ"ב סי' תכ"ט סקי"ג).
- 2 היות שלחמי התודה היו חמץ, ואסור להקריבם בע"פ שמא יבוא לידי נותר (משנ"ב סי' תכ"ט סקי"ב).
- 3 שמעתי מהגאון רבי מאיר בראנסדארפער זצ"ל שהעיר שיש אנשים שביתם נקי לפסח ואוכלים באיזה מקום ונשאר שם חמץ, לכן ינקה או ימכור לגוי.
- 4 ואומרים הנוסח "כל חמירא". ואם אינו מבין יאמר בלשון שמבין. והטעם שניתקן בלשון זה, לפי שלחם הוא חיות האדם ואין ראוי לזלזל בכבודו, לכך נתקן בלשון תרגום שלא יבינו המזיקים והמקטרגים (באר היטב סי' תל"ד סק"ה בשם סדר היום).
- 5 כיון דבשריפת החמץ אינו נחשב כגורם הפסד לפירות שביעית, לפי שהחמץ אינו עומד לאכילה, ולכן אין בו איסור הפסד - שו"ת משנת יוסף ח"א סי' ט"ו. ועיין בשו"ת מגדנות אליהו לדודי הגאון רבי א.א. רובינשטיין זצ"ל ח"ד סי' ח' שהאריך בזה.
- 6 וכשהוא מסתפר יכול לקיים מל"ת "לא תקיפו פאת ראשכם" שהם ב' מצוות. ו"פאת הזקן" שהם ה' מצוות. וכן מצוות "ובחוקותיהם לא תלכו", ו"לא ילבש". ומ"ע דרבנן שהוא מגלח לכבוד יו"ט (כף החיים סי' רל"ב). - תספורת אחר חצות היום אסורה, וע"י נכרי מותר (סי' תס"ח משנ"ב סק"ה).
- 7 יטול צפרניו קודם חצות היום, ואם שכח יש להקל (משנ"ב תס"ח סק"ה). - אין להקיז דם בערב יום טוב, מלבד בשעת הסכנה שמותר, ובערב שביעי של פסח מותר (סי' תס"ח סי' י' משנ"ב סק"ח). ובדיקת דם רגילה (שמוציאים מעט דם) אין חשש (סי' מבית לוי).
- 8 עיין בשערי תשובה (סי' תקכ"ט סק"ד) דמה שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל אינו נוהג בזמן הזה. ועי"ש לשאר דברים בזה"ז. איתא בס' הכוונות דטובלים שתי טבילות לכבוד יו"ט. ויכוון בשעת הטבילה שהוא טובל לכבוד הרגל, ולהמשיך עליו קדושת היום טוב (מט"א סי' תרכ"ה).

גליון זה מוקדש לטובת נשמת

פוסק הדור והדרו רב רבנן אבי ההוראה

מרן רבי שמואל הלוי ב"ר הרב יוסף צבי ואזנר זצוק"ל זיע"א

גאב"ד זכרון מאיר בעל "השבט הלוי"

עלה לגנוי מרומים ליל התקדש חג ט"ו בניסן תשע"ה

נדבת הגאון רבי שמואל דוד הכהן פריעדמאן שליט"א

בעל מחבר שדה צופים על ש"ס בבלי וירושלמי וש"ס מקרבו ונאמן ביתו,

אשר זכה לקרבה וחביבות יתרה אצל מרנא זצוק"ל

ח. תרופות - אע"פ שבכל עניני הפסח מצוה להחמיר על משהו דמושהו, וכל הנהגות בזה קדוש, מ"מ בענייני תרופות, שמעיקר הדין ברוב רובם אין חשש חמץ אמיתי, חלילה להחמיר, ובפרט לחולי ספק פיקוח נפש, כגון: חולי הלב, לחץ דם גבוה, כבד, וכליות, ומקרים נוראים שהיו בפסחים שעברו כאלו שמיאנו לקחת התרופות וקפחו חייהם, ועכ"פ אחרי הוראת חכם להיתר חלילה להחמיר (מתוך מכתב מרנא השבט הלוי זצ"ל).

הזכרת מיוחדת לשנת תשפ"ג

- א. שנה זו השנה השמינית, אם יש לו יותר מג' סעודות של יין, או מיץ ענבים של שביעית, צריך להפקירם בערב פסח. יין או מיץ ענבים הנצרך לליל הסדר נכלל במזון ג' סעודות (רמב"ם פ"ז, דרך אמונה סקנ"ח)⁹.
- ב. כיצד מפקירים: מוציא הדברים של קדושת שביעית מביתו, ויניחם במקום שרבים עוברים שם, ויפקירם בפני שלשה בני אדם, היינו שיאמר בפיו "פירות אלו הפקר לכל", או כל לשון של הפקר (חזו"א סי' י"א). ויש אומרים שאם מפקיר בפני שלשה אין צריך להוציא מהבית (מנחת שלמה תנינא סי' קכ"ג דיני שביעית).

אחר הצות היום

- א. אסור לעשות מלאכת אומן אחר הצות היום, וכן אסור להסתפר, אבל ע"י גוי מותר (שו"ע סי' תס"ח ס"א, משנ"ב סק"ה). אולם לתקן בגדים לצורך יום טוב מותר, ואף לצורך חבירו אם הוא בחינם מותר, ואפילו מעשה אומן (שם ס"ב ומשנ"ב סק"ח).
- ב. נוהגים¹⁰ לאפות מצות לאחר שש שעות, שהוא זמן הקרבת קרבן הפסח (סי' תנ"ח ס"א).
- ג. מצוה למשמש בגדיו בערב יו"ט שלא יהא בהם דבר מוקצה (סי' רנ"ב ס"ז).

שמחת יו"ט

- א. חייב אדם להיות שמח וטוב לב הוא ואשתו ובניו וכל הנלווים אליו (שו"ע סי' תקכ"ט ס"ב). והוא מצות עשה מן התורה דכתיב ושמחת בחגך (משנ"ב סקט"ו). וכתב השו"ע הרב (סי' רמ"ב) דעיקר השמחה מן התורה הוא במאכל ובמשתה.
- ב. נשים כיצד משמחין? קונה להם בגדים ותכשיטים כפי ממונו (שו"ע תקכ"ט ס"ב). ואם כבר יש לה בגד המשמחה, אין חיוב דווקא לקנות בגד נוסף. ופסק השבט הלוי (ח"י סי' פ"ג) שישמחנה בדברים אחרים.
- ג. הקטנים נותן להם קליות ואגוזים [ובימינו יקנה להם דברים המשמחים ילדים בזמננו]. מי שאינו מרגיש שמחה בבשר ויין, יקנה לעצמו דבר שגורם לו שמחה (ממור"ר הגאון הגדול רבי י.מ. שטרן שליט"א)¹¹.

הכנות לליל הסדר

- א. יהיה שלחנו ערוך מבעוד יום, שמצוה למהר ולהזדרז לעשות הסדר כדי שלא יישנו התינוקות, וכשידעו שלא ישתהה הרבה עד האכילה, ממילא ישאלו מה נשתנה, וישיב להם, ויקיים מה שכתוב "והגדת לבנך ביום ההוא" (שו"ע סי' תע"ב ס"א ומשנ"ב סק"ג).
- ב. ואלו הדברים שצריך להכין לקראת היו"ט - ליל הסדר: לצלות את הזרוע¹². לבשל ביצים - זכר לחגיגה, ויש שצולים גם את הביצה. לבדוק ולייבש את עלי החסה. לפורר את החזרת [חריין] למרור¹³ [ויכניסו מיד לתוך קופסה סגורה

הערות והוספות

- 9 כוסו של אליהו הנביא - אם שותה אותו ביו"ט בבוקר יכול לחושבו למזון ג' סעודות, ואם לאו אסור (שמעתי מהגאון הגדול רבי מ. ש. קליין שליט"א). מנהג בעלזא לחלק מעט את כוסו של אליהו לתוך הכוס הרביעי של כל המסובים. ויין של שביעית להבדלה של מוצאי יו"ט ראשון לא יחשבו למזון ג' סעודות (הנ"ל).
- 10 "וכך נהג מרנא השבט הלוי זיע"א לאפות מצות בער"פ, וכן נהגו גדולי הונגריה ורבים מקהילות החסידים. - סגולה גדולה לומר בערב פסח את האיגרת של הרה"ק מאסטרופולי זיע"ע (נדפס בהגדות של פסח), ויש הבטחות גדולות על אמירתה.
- 11 דמצות שמחה נוהג בזה"ז מה"ת בכל מיני שמחה (השאגת אריה סוף סי' ס"ה, ועיין משנ"ב סי' תקי"ח סק"ג).
- 12 ואם שכח להכין זרוע לקערה, יכול להניח גם מבושל אם יש לו (פסח שחל בשבת כהן עמ' ל"ז).
- 13 ואם שכח, יפרר במגדרת על המפה או על השלחן ולא בתוך קערה משנ"ב סי' תק"ד סקי"ט.

ואטומה שלא תפוג החריפות]. להכין את החרוסת¹⁴. להכין מי מלח¹⁵. לפתוח בקבוקי יין ומיין ענבים - עבור ד' כוסות, וכן את בקבוקי השתיה¹⁶. לפתוח אריזות מערב יו"ט. בדיקת המצות מכפולות. הפרשת חלה ותרומות ומעשרות מהמצות. לבדוק אם המצות שלמות. להכין מפות לליל הסדר וליו"ט בבוקר. לזכור ולסדר את התאורה [שעון שבת] לליל הסדר. לבדוק אם לא נדבקו הדפים של ההגדות המושומשות והחדשות של פסח. וכן לכבות התאורה במקרה או במקפא. לבני חו"ל (1) לזכור לעשות עירוב תבשילין. (2) אלו שמכניס לבד פתילות¹⁷ להדלקת הנרות יכינו גם לשבת ולאחרון של פסח. ואלו שמדליקים בפתיל צף אף הם לכתחילה יכינו את הפתילה בתוך השעם מערב יו"ט, ויפרידו את השעם האחד מחבירו (שו"ת שבט הלוי ח"ט סי' קכ"ח ב').

ג. יש להדיח הגביע של הקידוש, ואם הוא נקי וצח אין צריך (סי' קפ"ג ס' א').

הדלקת הנרות

- א. זמן הדלקת הנרות ביו"ט: יש נוהגים להדליק קודם כניסת החג כמו שנוהגים בערב שבת¹⁸. ויש נוהגים להדליק סמוך לסעודה. ומי שאין לו מנהג מתי להדליק, ידליק בערב יו"ט כמו בערש"ק (מט"א סי' תקצ"ט ס"ט). וכך היה מנהגו של מרנא רבינו ה"שבט-הלוי" זצוק"ל. וכן נהגו ביו"ט לברך קודם הדלקה¹⁹ (הגש"פ-שבה"ל).
- ב. אלו הנוהגים להדליק הנרות בליל יו"ט, ידליקו על ידי נר שהוכן מבעוד מועד, ואחר ההדלקה אסור לכבותו אלא יניחוהו ויכבה מאליו, וה"ה גפרור.
- ג. מברכות להדליק נר של יו"ט, ושהחיינו, ועיין בהערה²⁰ (מט"א תקפ"א סנ"ד, ועיין משנ"ב סי' תר"יג סק"א).
- ד. איש המדליק נרות ידליק סמוך לקידוש ויברך רק הברכה על הנרות, ולא יברך ברכת שהחיינו בהדלקת הנרות, אלא יקדש מיד אח"כ, וברכת שהחיינו של הקידוש תעלה גם להדלקת הנרות (מט"א סי' תקצ"ט ס"ט).
- ה. אישה שהדליקה נרות וטעתה בנוסח סיום הברכה, ואמרה להדליק נר של שבת - במקום של יו"ט. אם תיקנה עצמה תוך כדי דיבור, ואמרה להדליק נר של יו"ט, אינה צריכה לברך שוב. ובדיעבד מועיל אם תיקנה עצמה במילים "של יום טוב". אבל אם נזכרה לאחר כדי דיבור, תברך שוב כדון. ועדיף להוסיף נר, ולהדליקו על ידי נר הדלוק כבר²¹, והברכה על הנר הנוסף תפטור גם הנרות הקודמים שהדליקה (שערי ימי פסח-להגר"י טשזנר שליט"א ע' רפ"ז).
- ו. כיוון דעיקר חובת הדלקת הנרות היא עבור זמן אכילת הסעודה, כדי שתהיה לאור הנרות, על כן ראוי לדקדק שידלקו הנרות עד לאחר הסעודה המסתיימת מאוחר (סי' רס"ג ס"ה)²².

הערות והוספות

- 14 אם שכח ולא הכין בערב יום טוב, יחתוך בסכין סמוך לסעודה, על גבי על מפה או על שולחן, אבל יכול לערכב הכל יחד כרגיל (משנ"ב סי' תק"ד סק"ט, שער המועדים) וכן יכול לחתוך הפירות דקדק בלי שינוי אבל רק הנצרך להיום בלבד (משנ"ב סי' תק"ד סקי"ט)
- 15 יש להכין מי מלח מערב יום טוב - לטיבול הכרפס. שכח להכין מערב יו"ט, יעשה בשינוי, היינו שיתן המים תחילה, ואח"כ המלח (חיי אדם כלל ק"ל הלכות הסדר בקצרה א', קצשו"ע סי' קי"ח ס"ד). ולדעת הרמ"א יכול להטביל בחומץ או ביינ (סי' תע"ג משנ"ב סקנ"ד).
- 16 ואם שכח, יעשה נקב בגב הפקק (הגש"פ-שבה"ל).
- 17 או שחותכין פתילה ארוכה לשניים (סי' תקי"ד ס"ח משנ"ב סקל"ט).
- 18 בנו של ס' הפרישה בהקדמתו ליו"ד כתב בשם אמו, להדליק קודם כניסת יו"ט א' דפסח. (ועיין נימוקי או"ח תקכ"ט בשם הדרכי תשובה). וכן נהג החתם סופר (ק' ספרא רבה פ"ד ס' א'). ועיין באריכות בספר מנהגי רבותינו החת"ס ודעת רע"א שם.
- 19 בנו של הפרישה כתב בהקדמה בשם אמו, לברך קודם הדלקת הנרות. אבל המג"א (סי' רס"ג סקי"ב) כתב לברך אחר ההדלקה, ולא חילקו חכמים בין שבת ליו"ט. וכן נקט השו"ע הרב סק"ח. אבל הרבה אחרונים ס"ל לברך ביו"ט קודם הדלקת הנרות. וכן נקט המטה אפרים (סי' תרכ"ה סל"ג). [עיין משנ"ב סי' רס"ג סקכ"ז].
- 20 עיין בשו"ת שבט הלוי ח"ג סי' ס"ט, שכיון שבשעת הדלקת הנרות אין דעתם בברכת שהחיינו כלל על מצות מצה ושאר מצוות הלילה, אלא על קבלת היו"ט בלבד, יכולות הנשים לענות אמן על ברכת שהחיינו בשמיעת הקידוש ואין זה הפסק. וכ"כ בשמירת שבת כהלכתה פ' מ"ד הערה ט"ו.
- 21 הטעם שאסור להדליק אש חדשה, כיוון דהדלקה שהיא עיקר המצוה נעשתה כתיקונה, ואפילו שהברכה לא הוי כתיקונה, הרי כבר קיבלה עליה יו"ט.
- 22 כתב בשו"ת יהודה יעלה (יו"ד סי' ק"ע) שראוי להרבות בנרות בליל הסדר - זכר ללילה כיום יאיר, עי"ש.

אם מדליקה את הנרות שלא במקום הסעודה, והמקום מואר (לא מהנרות). תמתין שם שיעור זמן שתהנה מהנרות, או שידלקו הנרות עד שיחזרו ללון שם וישהו מעט לאורן, כדי שיוסיפו הנרות אורה ושמחה (אורחות שבת פ' ל"ג אות ק"ו).

ליל י"ט

- א. מרנא השבט הלוי זי"ע נהג לברך את צאצאיו לפני תחילת הסדר²³, כמו בכל ליל שבת (הגש"פ שבט הלוי).
- ב. נוהגים ללבוש קיטל בזמן עשיית הסדר. אבל תוך י"ב חודש על אביו או על אמו, או תוך ל' על שאר קרובים, נהגו שלא ללבוש קיטל, והלבוש אין מוחזין בידו (משנה ברורה סי' תע"ב סקי"ג). ובשו"ע הרב (סי' תע"ב סק"ד) כתב שאף האבל יכול ללבוש, מפני שבגד זה הוא בגד מתים, ולובשין אותו להכניע הלב, שלא תזוח דעתו מחמת השמחה והחירות שעושין בלילה זה עכ"ל. וכן נהגו ללבוש קיטל אצל מרנא השבט הלוי זצ"ל, (הגש"פ שבט הלוי).
- ג. בברכת שהחיינו בקידוש יש לכוון²⁴ על כל מצוות הלילה - ד' כוסות, סיפור יציאת מצרים, מצה²⁵, מרור, כורך, אפיקומן, והלל (סידור יעב"ץ, שו"ת מחשבת הלוי ח"א סי' צ"ב עיי"ש באריכות).
- ד. אשה היוצאת יד"ח קידוש (כוס א' מד' כוסות) ע"י שמיעה מאחר, וכבר בירכה שהחיינו כשהדליקה את נרות היו"ט, יכולה לענות אמן גם על ברכת השהחיינו שבקידוש ולא הוי הפסק, כיוון דברכת שהחיינו דליל הסדר שייך גם ל - מצות יו"ט, מצות סיפור יציאת מצרים, אכילת מצה, ואכילת המרור (שו"ת שבט הלוי ח"ג סי' ס"ט).
- ה. המנהג אצל מרנא השבט הלוי זצ"ל היה, שכל המסובים וגם הנשים היו אווזים בכוס קידוש שלהם ואומרים יחדיו את נוסח הקידוש (הגש"פ שבט הלוי).
- ו. מי שמרגיש רעב או צמא יכול לאכול פרי או לשתות מים אחר הקידוש - כוס ראשון, קודם מזיגת הכוס השני, ולגבי השתיה - אם חשב על כך קודם הקידוש א"צ לברך], ואם אוכל פרי שברכתו בורא פרי האדמה יכוון לפטור בברכה זו גם את הכרפס והמרור שאוכלים אח"כ, ואף אם אוכל כזית ויותר אינו מברך לאחריו (הגאון הגדול רבי י.מ. שטרן שליט"א, אמרי יעקב ח"ב סי' ל"ח).
- ז. המושתמש בין או מיין ענבים שיש בו קדושת שביעית, אסור לשפוך את היין באמירת המכות, משום הפסד פירות שביעית. לכך ראוי שלא לקחת בכוס שני יין או מיין ענבים שיש בו קדושת שביעית, בכדי שיוכל לקיים את מנהג שפיכת היין (הגרי"ש אלישיב - ק' לקנות חכמה הלכות שביעית עמ' 24).

אכילת מצה

- א. בליל פסח באכילת מצה מקיים מצות עשה דאורייתא של אכילת מצה כדכתיב "בערב תאכלו מצות" פירושו ליל ט"ו בניסן²⁶ (סי' החינוך מ' י').
- ב. מברך שתי ברכות: א' - ברכת המוציא [כשמזכיר ה' בברכת המוציא יגביה המצות]²⁷. ב' - על אכילת מצה (סי' תנ"ה ס"א).
- ג. בברכת המוציא אווז את כל שלושת המצות, העליונה והתחתונה השלימות משום לחם משנה, והפרוסה האמצעית [שכבר נחצתה ביחץ] ע"ש לחם עוני.

הערות והוספות

- 23 זה לשון התרגום יונתן בן עוזיאל (פרשת תולדות פ' כ"ז פ' א') "וּקְרָא ית עֲשׂוֹ פְרִיָה רַבָּא בְּאַרְבֵּיסַר בְּנִיסָן וְאָמַר לִיה בְּרִי הָא לִילְיָא דִּין עִילָאֵי מְשַׁבְּחִין לְמֵאֲרֵי עֲלָמָא וְאֹצְרֵי טְלִין מְתַפְתְּחִין בֵּיה", עכ"ל. [ביאור - ליל פסח הוא זמן גדול, ואוצרות נפתחים, ולכן הברכה מצויה]. וביעב"ץ (סידור לחם שמים) כתב שנוהגים לברך גם בליל שבת בברכת כהנים. וכתב הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע בספרו "מנחם ציון" (פרשת בשלח) מנהג ישראל תורה היא שמברכין בניהם בשבת שהקב"ה בכבודו ובעצמו מברכם ומסכים על ידם, עכ"ל. [ועייין בס' ויגד משה סי' ק"ז באריכות].
- 24 אם לא כיוון בשהחיינו יכול לכוון כשאומר והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור דהוי כעין ברכת שהחיינו כדברי האבודרהם בביאור ברכת אשר גאלנו (שו"ת מחשבת הלוי ח"א סי' צ"ב).
- 25 ברכי יוסף (סי' תע"ג סק"א), כף החיים (סק"ו).
- 26 כתב הבני יששכר בספרו דרך פיקודך (מ"ע י' אות א') וז"ל "נראה דמן הדין לכוון הטעם המבואר בתורה ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים" עיי"ש.
- 27 סי' רע"א סקמ"א.

קודם ברכת על אכילת מצה יניח המצה התחתונה השלימה מידו, וישארו בידו העליונה-השלימה והאמצעית- הפרוסה, מפני שדרכו של עני בפרוסה, ומצה נקראת לחם עוני, ומברך על אכילת מצה²⁸ (משנ"ב סי' תע"ה סק"ב).
ה. בברכת על אכילת מצה יש לכוון גם על הכורך, וכפי שכתב השו"ע (סי' תע"ה ס"א) דלא יסיח דעתו עד שיאכל הכורך כדי שתעלה ברכת אכילת מצה גם לכריכה זו. וכתב השע"צ (סי' תע"ז סק"ד) שיכוון בברכה זו גם על אכילת אפיקומן²⁹.

ו. אחר שברך המוציא ועל אכילת מצה, בוצע מהשלימה העליונה ומהפרוסה, משתיהן ביחד (שו"ע סי' תע"ה ס"א).
ז. כדי שכל אחד מהמסובים יברך על השלימה והפרוסה, נהג מרנא השבט הלוי זצ"ל לחלק לפני תחילת האכילה לכל אחד מהמסובים על שולחנו כמצה וחצי, וכל אחד בירך בפני עצמו "ברכת המוציא וברכת על אכילת מצה". ואחר שהיה מרנא זצ"ל אוכל כזית מצה, היה מוסיף ונותן להם מעט מהמצה שבירך עליה המוציא, בכדי שיצאו ידי חובת לחם משנה במצה של בעל הבית (הגש"פ שבט הלוי).

ח. כתב המחבר (סי' תע"ה ס"א) דלאחר ברכות המוציא ואכילת מצה יאכל שני כזיתים יחד. וביאר המשנ"ב (סק"ח) דאם יאכל מתחלה כזית של המוציא והיינו מן השלימה, הרי הוא כמפסיק בין ברכת על אכילת מצה לאכילת הפרוסה, שעלה קאי הברכה, ואם יאכל הפרוסה מקודם ואח"כ השלימה, ג"כ הוא כמפסיק להני פוסקים דסברי דברכת על אכילת מצה קאי על השלימה, וע"כ יאכלם ביחד³⁰.

ט. להלכה למעשה נהג מרנא השבט הלוי זצ"ל, שאכל כזית ועוד כזית ללא הפסק, ולא הכניס לפה את שני הכזיתים בבת אחת³¹ (הגש"פ שבה"ל).

י. דעת המחבר שיטבול המצה במלח. והרמ"א כתב דהמנהג לא לטבול בליל פסח את המצות במלח, משום דהמצה היא פת נקיה וא"צ מלח, וטפי הוא נראה לחם עוני כשאינו טבול במלח, (שו"ע סי' תע"ה ס"א ומשנ"ב סק"ד).
יא. לכתחילה יש ללעוס את המצה עד שירגיש טעם מצה (שו"ע סי' תע"ה ס"ג).

שיעור כזית

- א. שיעור כזית מצה הגדול [חזו"א לחומרא] הוא כ-30 גרם³². והשיעור הקטן [הגר"ח נאה] הוא כ-20 גרם, במקום הצורך כגון זקן או חולה אפשר להקל ב-15 גרם. (שמעתי מהגר"ע הלוי ואזנר שליט"א)
- ב. אף על פי שאוכלים שני כזיתים, צריך להחמיר רק בכזית אחד כשיעור הגדול לחומרא, אבל בכזית השני מספיק השיעור הקטן שהוא כ-20 גרם (שו"ת שבט הלוי ח"ו סי' ס', מבית לוי, הליכות שלמה פ"ט הערה י"ז עיי"ש)³³.
- ג. שיעור הכזית באכילת מרור [עלי חסה] הוא 20 גרם. ואף למחמירים בשיעור הגדול, דווקא בדאורייתא החמירו (שמעתי מהגר"ע הלוי ואזנר שליט"א).
- ד. באכילת הכורך שהוא מדרבנן יכול לקחת כזית מצה וכזית מרור לפי השיעור הקטן³⁴.

הערות והוספות

28 כתב הבאוו"ל (סי' תע"ה ס"א ד"ה ויברך המוציא) וז"ל "הטעם, משום דאיכא פלוגתא, דאית פוסקים דסוברין שיברך המוציא על השלימה ועל אכילת מצה על הפרוסה, ואית דסברי להיפך, לכך פסק המחבר שיאחו שתייהם בידו [לבד התחתונה בשביל לחם משנה] ויברך המוציא ועל אכילת מצה, ויבצע משניהם.

29 כיון שיש ראשונים הסוברים שעיקר מצות אכילת מצה היא באכילת האפיקומן.

30 ובשעה"צ (סק"ו) כ' עוד טעם אחר שכ' הב"ח, דאם יאכל של המוציא תחלה [היינו השלימה, דמסתמא הברכה הראשונה עלה קאי העיקר, שהיא העליונה] יצא בה ידי חובת מצה, ואנו בעינן לכתחילה לחם עוני לשם מצה, דהיא הפרוסה ולא השלימה. ולאכול של הפרוסה תחלה ג"כ אין נכון, אחרי דהשלימה מונחת מלמעלה, ואין מעבירין על המצוות.

31 לאחוז שתי החומרות יחד, גם לאכול כזית גדול וגם לבלוע בבת אחת לא שייך, וג"כ סכנה, עיין הגש"פ שבה"ל עמ' רל"א רשימת השיעורים. וכן מובא מהגרש"ז אויערבאך זצ"ל בספר הליכות שלמה פ"ט הערה ג' שיש ליזהר מאכילה שלא כדרך, ולא יאכל בחיפזון בלתי רגיל.

32 עיין בשערי תשובה סי' תפ"ו ומובא במשנ"ב שם, "שיש לחלק בענין, בין שיעורין לדבר שהחיוב מה"ת, לדבר שחיובו מדרבנן, כגון מרור בזה"ז ואפיקומן וכוסות", עיי"ש.

33 מובא בשם הגריש"א זצ"ל (הגש"פ), שבעל הבית יאכל במוציא מצה 30 גרם, משום שצריך לאכול שני כזיתים מדרבנן, שיש בו כזית אחד מדאורייתא, וכל כזית לדרבנן הוא כ-15 גרם.

34 עיין שו"ת שבט הלוי ח"ו סי' ס'. - מובא בס' שערי ברכה פ"ד הערה צ"ד ששמע מהשבט הלוי זצ"ל שהמנהג הרווח בדורות הקודמים היה לברך כפי השיעור הקטן. ועיין שם שהביא בשם הגרש"ז זצ"ל והגריש"א זצ"ל שעיקר השיעור שנתקבל בכלל ישראל

ח. חולה או זקן שאינו יכול לאכול את השיעור יאכל כזית אחד לפי השיעור הקטן.

ו. החזון איש והקהילות יעקב זצ"ל נהגו לשער את שיעור הכזית לפי גודל כף היד עם האצבעות חוץ מהבוהן (ארחות רבינו ח"ב עמ' ע"ו).

ז. חז"ל קבעו לאכול את הכזית בכדי אכילת פרס, ונחלקו הפוסקים בשיעורו, ולכן לכתחילה יש להשתדל לאכול את הכזית תוך שתיים או ארבע דקות (הגש"פ שבט הלוי). ובדיעבד אפשר לאכול גם תוך תשע דקות (שו"ת חת"ס ח"ו סי' ט"ז, הגש"פ שבה"ל).

ח. חישוב הזמן של אכילת הכזית הוא מזמן הלעיסה (שו"ת שבט הלוי ח"ט סי' קע"ג ס"ה, וסי' קי"ט ס"ג).

ט. חולה או זקן שקשה לו לבלוע מצה יבשה תוך שיעור של כדי אכילת פרס, יטבלה מעט במים בלבד³⁵ ויאכלנה מיד, וזה מותר אף למקפידים על שרויה (מבית לוי).

י. צריך לאכול את הכזיתים של המצות, ואת הכורך והאפיקומן בהסיבה (שו"ע סי' תע"ה ס"א).

שלחן ערוך

א. קרבן הפסח נאכל על השובע בסוף הסעודה, לכן אוכלים את האפיקומן בסוף הסעודה זכר לקרבן הפסח. לפיכך לא יאכל ולא ישתה הרבה יותר מדאי, שלא יאכל את האפיקומן באכילה גסה³⁶, או ישתכר וישן מיד (רמ"א סי' תע"ו ס"א).

אפיקומן

א. לאחר גמר כל הסעודה אוכל כל אחד ממצה השמורה בכיס המיוחד למצת אפיקומן כזית אחד, זכר לפסח הנאכל על השובע, ויאכלנו בהסיבה ולא יברך עליו (שו"ע סי' תע"ז ס"א). ואם נאבד האפיקומן יאכל כזית ממצה שמורה אחרת (רמ"א שם ס"ב).

ב. לכתחילה טוב שיאכל כל אחד שני כזיתים, אחד זכר לפסח, ואחד זכר למצת הנאכלת עמו (משנ"ב סי' תע"ז סק"א). ומי שקשה לו אכילת שני כזיתים באפיקומן, יאכל כזית אחד (שו"ע הרב סי' תע"ז ס"ג).

ג. כתבו הפוסקים: אל יהיה אכילת אפיקומן עליו לטורח דעי"ז אין מתקיים המצוה מן המובחר (משנ"ב סי' תע"ז סק"ו).

ד. אחר אפיקומן אין לאכול שום דבר (שו"ע סי' תע"ח ס"א). כדי שלא יעבור מפיו טעם המצת של אפיקומן שהוא מצוה, ע"י טעם אותו מאכל (משנ"ב שם סק"א).

ה. לשתות מים מותר (משנ"ב סי' תע"ח סק"ב). וכן סודה מותר לשתות³⁷ (ערוך השלחן סי' תפ"א ס"ג).

הערות והוספות

הוא השיעור הקטן של הגר"ח נאה זצ"ל ועוד. ועיין בשבה"ל הנ"ל שמחמירים כדעת רבותינו הצ"ח החת"ס והחזון איש והיינו לכתחילה בדאורייתא.

³⁵ עיין שו"ע סי' תס"א ס"ד, ובמשנ"ב שם סק"ז. ואם גם זה קשה עיי"ש במשנ"ב סק"ח. ובביאורו"ל שם ד"ה יוצא אדם כ' וז"ל "ויש עוד עצה למי שקשה לו לאכול מצה יבשה, שיאכל מצה מפוררת אף שהוא כקמח, ומברכין ע"ז המוציא ואכילת מצה, ובלבד שיאכל כזית. ועצה זו לפורר את המצה עדיפה על שריית המצה במים (שו"ת בנין ציון סי' כ"ט, וכן דעת החזו"א דינים והנהגות פי"ז אות ל"ו).

³⁶ "דהיינו שאינו מתאוה כלל לאכול, שאז אינו עושה מצוה מן המובחר, שאף שאפיקומן הוא זכר לפסח והפסח נאכל על השובע דהיינו שהוא שבע כבר ולכן אוכלין האפיקומן אחר גמר הסעודה כמו שיתבאר בסימן תע"ז, מ"מ צריך שיהא לו קצת תאוה לאכול, ואם לאו אין זה מן המובחר, ואם שבע כ"כ עד שנפשו קצה באכילה מרוב שובע, אף שדוחק עצמו לאכול, אינו יוצא ידי חובתו כלל במצוה זו, שאכילה גסה כזו אינה נקראת אכילה כלל (משנ"ב סי' תע"ז סק"ו).

³⁷ ועיין באר היטב סי' תפ"א סק"א לגבי שאר משקין.

הא זהיר לאכול את האפיקומן קודם חצות³⁸ (שו"ע סי' תע"ז ס"א). מרנא השבט הלוי זצ"ל היה מקפיד לאכול את האפיקומן קודם חצות, וכן היה מעורר את הציבור בדרשתו קודם חג הפסח להקפיד על אכילת האפיקומן קודם חצות, והוסיף בכת"י "וכן זכיתי לעולם לאכול קודם חצות"³⁹ (הגש"פ שבט הלוי).
ד. לכתחילה יגמור גם את ההלל קודם חצות (רמ"א סי' תע"ז ס"א).

ברכת המזון

- א. נהגו שבעל הבית מזמן בברכת המזון בליל פסח, שנאמר "טוב עין הוא יבורך", והוא מיקרי טוב עין שאמר כל דכפין ייתי ויכול (רמ"א סי' תע"ט ס"א). ומ"מ אין קפידא בזה אם בירך אחר (משנ"ב סי' תע"ט סק"ג).
ב. כוס ג'⁴⁰ של ארבע כוסות צריך הדחה ושטיפה [מבפנים ומבחוץ] אם אינו נקי, ואף מי שאינו נזהר בכל השנה לראות אם הוא נקי, מ"מ בזה הלילה ינהג כן משום הידור מצוה⁴¹ (משנ"ב סי' תע"ט סק"א). ויש להדיח את הכוסות של כל המסובין כמו של המזמן (הגש"פ שבט הלוי).
ג. בברכת המזון צריך לומר יעלה ויבא, ואם שכח לומר יעלה ויבא צריך לחזור ולברך (סי' קפ"ח ס"ו). ואינו צריך לשתות כוס נוסף⁴². וכן אשה ששכחה לומר יעלה ויבא צריכה לחזור ולברך (רעק"א שו"ת סי' א', ושו"ת שבה"ל ח"ד סי' י"ח)⁴³.

השוכר רכב בחול המועד

- א. השוכר חדר או רכב באמצע ימי הפסח צריך לוודא שנבדק מחמין, ואם לא נבדק יבדקנו בפסח. - בבדיקת חדר צריך לברך⁴⁴ אבל בבדיקת רכב אינו מברך⁴⁵.
ב. הבודק ביום א"צ נר, ובלילה צריך נר הב, או פנס ברכב. (שו"ע סי' תל"ה משנ"ב סק"ה).
ה. בית נייד [קרווילה] צריך לוודא שנבדק מחמין. ואם לא נבדק מחמין יבדקנו בפסח בברכה⁴⁶. (שמעתי מהגאון הגדול רבי ש. א. שטרן שליט"א)

הערות והוספות

38 עיין בשו"ת שבט הלוי ח"ט סו"ס ס"א, ששאל השואל איך לנהוג בליל פסח, כיון שיש פוסקים שסברי שאחר חצות אין חותמין הלל בברכה, וכן לדעתם אכילת אפיקומן אחר חצות אינה לכתחילה, האם עדיף למהר בסיפור יציאת מצרים, או לעשות כנ"ל שלא לכתחילה, ומאידך כלפי חינוך הבנים אולי צריך להראותם שמדקדקים לעשות ע"פ השו"ע לכתחילה? והשיב לו מרנא השבט הלוי זצ"ל - שאם הדבר נוגע לחינוך הבנים, אפשר לסמוך על מרן החת"ס ועוד גדולי הדורות, שלא היו משנים כלום גם אחרי חצות הלילה, וסמכו על הראשונים שסברו שמותר לאכול את האפיקומן ולקרוא הלל לאחר חצות.

39 יש נוהגים להצניע חתיכה מהאפיקומן לשמירה. (מג"א סי' ת"ק סק"ז, חק יעקב תע"ז סק"ג. עיין כף החיים סי' תע"ז סק"ז). (הרה"ק מ. מ. מלעלוב זי"ע שלח להגה"צ בעל משנה הלכות משיירי מצות אפיקומן שו"ת משנה הלכות ח"י סי' שי"ט).

40 כוס שני א"צ שטיפה והדחה, שכבר שטפו לקידוש (משנ"ב סי' תע"ג סק"סח). אבל כוס שלישי חששו משיירי הפת. ולכן גם כוס רביעי א"צ שטיפה והדחה.

41 בשולחן ערוך הרב (סי' תע"ט ס"ב) כתב דמכל מקום בלילה זה צריך לזוהר. ויש הנוהגים כדעת הזוהר המובא בכף החיים (סק"א) שתמיד שוטפין ומדיחין את הכוס של ברכת המזון.

42 ביאור הלכה סי' תע"ב ד"ה שלא כסדר. ועיין שו"ת שבה"ל ח"ט סי' מ"א אות ב', ובתוספת ביאור בסי' קע"ג אות ד'.

43 ואינו דומה לכל יו"ט שנשים אין צריכות לחזור, רע"א (הגהות שו"ע קפ"ח), ושו"ת שבה"ל (ח"ו סי' ס"א).

44 במשנ"ב (סי' תל"ה סק"ה) כתב שאם בדק קודם הפסח ומצא חמץ בפסח, יש דעות בין האחרונים אם צריך לברך, דכיון שכבר בדק וביטל כדינו וקיים תקנת חכמים, אפשר דברכה ראשונה שבירך אז קאי על כל מה שימצא אף בתוך הפסח, וספק ברכות להקל. אולם באופן שמקום זה לא היה ברשותו בזמן הבדיקה והביעור כתב השו"ת הלכות סי' תל"ה סק"ג בשם הפרי מגדים א"א סק"א והמגן האלף סי' תל"ה סק"ב שיברך, וטעמו התבאר במגן האלף שהרי בשעת הברכה שקודם הפסח לא הייתה דעתו על זה כיון שזה לא היה ברשותו.

45 הגרשז"א זצ"ל (הליכות שלמה פ"ה ה"ה). - בבדיקת כיסים עיין בחק יעקב סי' תל"ו סק"ז דאין מברכים, דאין זה עיקר המצוה, דהתקנה הייתה על בית ממש, ומכוננית נמי דינה ככלים (הליכות שלמה פ"ה הערה ט').

46 וביאר בתשובה שדעתו נוטה שבית זה חייב בדיקה עם ברכה, דאף שדינו כמטלטלי, הרי גם בית יש סוברים דתלוש ולבסוף חיברו הוי תלוש ועיין שו"ע חו"מ סי' צ"ה בש"ך ובקצות שם ועוד, ואפילו הכי פשוט שמברכים כך גם זה כיון שמשמש למדור לכל דבר.

צרב יו"ט - שביעי של פסח

- א. מהנכון שידליק נר לצורכי היו"ט אם יצטרך להעביר אש⁴⁷. וכן נרות נשמה לע"נ יקריהם⁴⁸.
 ב. מצוה למשמש בגדיו בערב יו"ט שלא יהא בהם דבר מוקצה. ובפרט לאחר חול המועד שלבשו בגדי שבת (סי' רנ"ב ס"ז).

הדלקת הנרות

- א. זמן הדלקת הנרות ביו"ט: יש נוהגים להדליק קודם כניסת החג כמו שנוהגים בערב שבת⁴⁹. ויש נוהגים להדליק סמוך לסעודה. ומי שאין לו מנהג מתי להדליק, ידליק בערב יו"ט כמו בערש"ק (מט"א סי' תקצ"ט ס"ט). וכך היה מנהגו של מרנא רבינו ה"שבט-הלוי" יצוק"ל. וכן נהגו ביו"ט לברך קודם הדלקה (הגש"פ-שבה"ל).
 ב. בהדלקת הנרות מברכות רק להדליק נר של יו"ט, ולא שהחינו.
 ג. אלו הנוהגים להדליק הנרות בליל יו"ט, ידליקו על ידי נר שהוכן מבעוד מועד, ואחר ההדלקה אסור לכבותו אלא יניחוהו ויכבה מאליו, וה"ה גפרור.

מעוה יזכור

- א. צריך לזכור לתת את מעוה הצדקה שנדרו בעת הזכרת הנשמות, ואין צריך לתת דווקא לבית המדרש שהתפלל שם אלא לכל צדקה⁵⁰ (יו"ד סי' רנ"ו ס"ו).

הערות והוספות

47 אם לא הדליק נר לצורכי היו"ט, יכול להעביר אש מנר שהודלק לעילוי נשמה (משנ"ב סי' קנ"ד סקנ"ו).

48 אם שכח להדליק נר מערב יו"ט לע"נ יקיריו ונזכר בליל יו"ט, ידליקנו עכ"פ בחדר שאוכלין בו דמוסיף אורה בחדר, ויותר טוב שידליקנו בביהכ"נ משום שבו הותרה הדלקת הנר אפילו ביו"ט משום "באורים כבדו ה'", וע"י כן יצא מחשש נר של בטלה, ובשעת הדחק אפשר דיש להתיר בכל גווני, דהוי כעין נר של מצוה, שהוא לכבוד אבותיו (ביאוה"ל סי' תקי"ד סעיף ה' ד"ה נר). - ועיין בסי' תר"י סקי"ב דסגי בנר אחד לשתי נשמות ההורים. ובאליה רבה כתב שמדליקין נר לכל אחד ואחד. - ובאם שכח להדליק שתי נרות (עבור אביו ואמו), מותר להדליק נר עבור כל אחד מהם בנפרד - שמעתי מהגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א מרא דאתרא א. ברכפלד.

49 עיין בהערות מספרים 18, 19.

50 אמנם אם הנודר מתפלל בבית המדרש קבוע ומחלקים שם כרטיסים שבהם מסמן את סכום הנדבה, נעשה כמי שהתחייב לאותו ביהמ"ד שמתפלל שם, ומה שכתב הש"ך איירי באדם שמגיע לבית המדרש שאינו מתפלל שם קבוע רק באקראי (שמעתי מהגר"ע הלוי ואזנר שליט"א).

<p>נודב לזיכוי הרבים לזכות דוב מאיר בן טובי שיחי' לזכות אברהם בן טובי שיחי'</p>	<p>לעילוי נשמת ר' שמעון בן יעקב ז"ל נלב"ע ג' דפסח וכל הנשמות שנהרגו עקה"ש וכל הנשמות הגלמודות ע"ה</p>	<p>לעילוי נשמת הרב מנחם צבי ב"ר מרדכי זצ"ל קאהן נלב"ע ב' ניסן תשע"ג הונצח ע"י התנו ידידנו הרב דוד זכאולדר שיחי'</p>	<p>לעילוי נשמת הרה"ח ר' ישראל אברהם ב"ר זאב הלוי זצ"ל ויזנפלד לעילוי נשמת הרה"ג רבי יצחק מנחם מנדל ב"ר רבי דוד צבי זצ"ל גרליין</p>
<p>לעילוי נשמת התינוק שמעון ב"ר הר"ר ישראל דוד ע"ה נלב"ע י"ד ניסן תשפ"א לעילוי נשמת הגאון רבי יעקב דוב בער ב"ר ר' ישראל מרדכי זצ"ל מרמורשטיין כ"ו ניסן תרצ"א תלמיד מובהק וחביב למהר"י אסאד זצ"ל בעל שו"ת יהודה יעלה</p>	<p>לעילוי נשמת מרת מרים בת הרב אהרן יעקב ע"ה אשת הרה"ג ר' שמעון ברויער שיחי' נלב"ע ט"ו ניסן תשפ"ב</p>	<p>לעילוי נשמת הרב אהרן ב"ר חיים יוסף דוד זצ"ל וירצברגר נלב"ע ז' ניסן</p>	<p>לעילוי נשמת מורי ורבי מרן בעל "שבט הלוי" רבינו שמואל ב"ר יוסף צבי זצ"ל ליל התקדש חג הפסח ולעילוי נשמת זקני הרה"ח ר' שמואל עמרם ב"ר משה דוד ז"ל נלב"ע י"ד ניסן</p>
	<p>לעילוי נשמת יעקב מויכאל ב"ר חיים זצ"ל נלב"ע ז' ניסן תשפ"ב נדבת בנו ידידנו הרב יואל הילברון שיחי'</p>		<p>נודב לזיכוי הרבים לטי"ג הרה"ק רבי חיים מאיר ב"ר הרה"ק רבי ישראל זצ"ל בעל "אמרי חיים" מיוזנין זיע"א נלב"ע ט' ניסן תשל"ב</p>

יוצא לאור ע"י מכון "אוצר הלכות"

להארות והערות ניתן להתקשר בשעות הערב 053-3144016 או במייל 3144016@gmail.com
 ניתן לתרום לזיכוי הרבים דרך נדרים פלוס כולל והערב נא ולציין אוצר הלכות

שומרי משמרת הקודש

גיליון צ"ח

ניסן תשפ"ג

גיליון חודשי לחיזוק והתעוררות בענייני תפילה וכבוד ביהמ"ד

מלב אל לב

התבוננות לאור התקופה

חבר יקר! שלום וברכה

בתוך הזמן הדחוק ועומס העבודות לקראת חג הפסח, קח לך רגע קט להתבונן מעט.

אם נסכם בקצרה את העבודות הרבות הנערכות בימים אלה, באמירה כוללת ניתן לומר כי אנו עוסקים ב'סוד מרע ועשיה טוב'.

חלק נכבד מהעבודות הקשות, סילוק החמץ מכל וכל, בל יראה ובל ימצא בבתינו ובכל גבולנו, בנוסף נהגו כל בית ישראל לנקות ולצחצח את ביתם מכל רבב ולכלוך, 'עשיית פסח' הפך לשם נרדף לניקוי יסודי.

מאידך, ישנם את ההכנות הגדולות להכנסת החג, הקניית הרבות, מצרכי החג, מלבושים חדשים ועוד, אפיית מצות, הגעלת כלים, ועוד כהנה וכהנה. כל אלה יחד יוצרים אווירה נפלאה, תענוג עילאי ורוח קדושה שגבהה, ומבטאים היטב את החג והמועד הקדוש הקרוב.

בליל הסדר בתחילת ההגדה מביאים אנו את ארבעת הבנים, הבן השני: 'רשע מה הוא אומר, מה העבודה הזאת לכם. בירושלמי מס' פסחים מרחיב את שאלת הבן הרשע במכה מילים נוספות 'מה העבודה הזאת לכם, מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו בכל שנה ושנה'. נפשו קצה ממצוות שבאים בטורח רב, אין זה עבודו, רחוק הוא מלהביין את התענוג הפנימי המורגש עקב אותה טרחה לחביבות המצוות. נקיש זאת לעבודת ה' ולקיום כל מצווה בין שיש בה קום עשה בין שיש בה מניעה מעשות, לפעמים היא באה וטורח וקושי, אולם גם כשאינה נוחה כ"כ בעינינו. נדרחק מכל שייכות וקשר לאותה שאלה מתריסה: 'מה העבודה הזאת לכם, מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו'.

כן, כעת הנח את הדברים לגבי הנושא המדובר בינינו אודות שתיקה מוחלטת בכל שעת התפילה. שים לב לתשובה אותה מקבל הרשע: 'אלו הנה שם לא הנה נגאל'.

ליתר הרחבה בנושא, כשזמנך בידך, עיין נא בגיליון הנוכחי במדור 'מבט אל התפילה'.

נקודה נוספת.

בתקופה זו אנו קוראים בתורה בפרשיות הקרבנות. בתחילת פרשת המנחות בפר' ויקרא נאמר: ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' וגו', רש"י מבאר: 'לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו'.

ביאור הדברים, העשיר שהתברך בממון רב מביא בקר וצאן לקרבן עולה, אין זוה רבותא ומעלה גדולה, כפי עשירו יכול להקריב הרבה יותר מזה ואינו חש שום חסרון בנכסיו, לעומת זאת העני שבקושי רב משיג את פת לחמו, צבר פרוטה לפרוטה עד שהצליח להשיג עשרון סולת ולוג שמן, כעת הם הדברים היקרים והקרובים אל לבו, ואת אלה הוא מתנדב לקרבן לה', את זה הקב"ה מחשיב מאוד ואומר 'מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו', לפי רמת הקושי נחשב הקרבן לרצוי יותר לפני הקב"ה. אני מניח שאתה מבין היטב כלפי מה הדברים אמורים.

מודה לך שהקדשת כמה דקות לקרוא את דברי.

א פרלייעען כשר'ן פסח עלה והצלח

מאחל בכל לב ידיך ומוקירך

דברים אחדים

הגדה של פה סח

התרגשות מיוחדת שוררת בבית משפחת שיינהויז בימים אלה.

זמן רב קודם לכן היה מורגש בביתם כי מעבר לדירה מורחבת יותר, הכרחי ונחוץ. משפחת שיינהויז - משפחה ברוכת ילדים בלע"ה, הדוחק בביתם הקט היה קשה מנשוא, כל ילד חדש אמנם הביא שמחה לביתם, אך בד בבד גרם הצטופפות נוספת, מחסור באמצעים מנע את משפחת שיינהויז לעשות את הצעד המתבקש, אולם לאחרונה המצב הגיע עד בלתי נסבל, הם עשו השתדלויות גבוהים, נעזרו בידידים ומכרים מהכא ומהתם, שיתפו את מצוקתם בקרב עמך בית ישראל שנענו לבקשתם בהרחבה גדולה.

עד לאותו יום בו הודיע אבי המשפחה הר"ר אביגדור בשמחה לבני ביתו כי עלה בידו להשיג דירה חדשה גדולה ורחבה לרווחת בני הבית, מעתה לא יוכרחו להידחס ולהידחק כבעבר. משפחת שיינהויז החליטו כי אם כבר נדרש מהם לעבור למקום מרווח וגדול יותר, אין ברצונם להגיע לדירה מיזושת, או לרשת כלי בית וריהוט שידעו ימים טובים יותר לפני זמן ועידינים, ברצונם לקבוע את מגורם במקום חדש, דירה חדשה, רהיטים חדשים, התחדשות גורפת מהמסד עד הטפחות, הגיע הזמן להתרחבות והתחדשות.

עם התקרב מועד המעבר, גוברת ההתרגשות בביתם, בני הבית סופרים את הימים והשעות עד לרגע המיועד. סוף סוף הגיע היום המיוחל, הילדים התעוררו בשעות הבוקר המוקדמות, ההכנות האחרונות כבר נעשו, מיד לאחר תפילת שחרית הגיע ר' אביגדור בחיך מאושר לביתו, בני הבית קרנו מאושר, הילדים צהלו בשמחה, היום יזכו בעז"ה להגשים את חלומם ואת תוחלת לבם במשך שנים ארוכות.

אולם מה רבה היתה האכזבה ועוגמת הנפש שקידמה את פני משפחת שיינהויז במקום מגורם החדש.

מיד כשפתחו את דלת הבית הורגשה תחושת חסרן מרוב האבק שלא נוקה, שאריות אוכל פזורים וזרוקים היו בכל פינה, אריזות הרהיטים החדשים מושלכים על רצפת הבית, אמנם הדירה חדשה, הריהוט חדש, הכל חדש, אך בלתי אפשרי לגור כאן אפי' טעה קלה, ר' אביגדור התקשר מיד לבית הקבלן לברר את פשר המחל, הקבלן המופתע טען בוודאות שהוא נתן הוראות ברורות לעובדים לטעימה יסודית של הדירה, לסלק את כל הפסולת, לנקות את הרהיטים החדשים המאובקים, שהמקום יהיה מצוחצח ונקי, אך מתברר שהאחראים התרשלו במלאכתם.

ועונות השנה, מצוים אנו בתורה: 'שמור את חד'ש האביב', החודש בו הבריאה מתחדשת בפריחה ובצמיחה.

חודש ניסן נושא בכנפיו התחדשות בעבודת ה' - באחד בניסן רא'ש השנה לרגלים. עליה לרגל - ב'טו' לתשוקה לעבודת ה' בבחינת 'קתי אבוא ואראה פני אלקים'. את תחושת המחסור והגעגועים מביעים אנו בתפילת המוספין: 'ואין אנחנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך, ולעשות חובותינו בבית בחדיתך, בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עלינו'.

להתחדשות זו דרושה הכנה מקדימה, בטרם קראנו 'פרשת החודש' הקדמנו ב'פרשת פרה' - טהרתן של ישראל, בלתי אפשרי לגשת אל ההתחדשות של חודש ניסן, אם לא נוכך ונטהר את עצמנו מכל סיג ופגם, בטרם ניגשים אנו אל הקרבת קרבן פסח, נדרש מעמנו לסלק את החמץ - 'לא תשחט על חמץ דם זבח' - לא תשחט הפסח ועדיין חמץ קיים (פסחים ה.), כי לא ילכו שניהם יחדיו.

בספס"ק דרשו 'פסח' - פה סח, פסח הוא זמן קדושת הפה, במיוחד עלינו לעורר את עצמנו זאת בזמן החפילה שהיא העבודה היחידה הנמצאת אתנו לעת עתה בבית מקדש מעט, שיהא שיה שפתותינו מזוכך מכל שמץ פסול, ויתקבלו תפילותינו במרומים לפני אדון כל.

נסיים דברינו בנוסח התפילה (יצרות לשבת החודש): להנתן דעה חדשה, לזכות ברית חדשה, להבדאות ברית חדשה, להתחדש רוח חדשה... ונתן לעם לב חדש, לשורר בפייהם שיר חדש, שיר תפואר וקחדש, על כל שיר מהלל ומקדש. יעזרנו ה' שזוכה לעלות לרגל ולהקריב קרבן הפסח במועדו בשמחה ובטוב לבב.

א כשר'ן פריילעען פסח

מחקה ויאמ'ם לנכבס

האצרכת

חודש ניסן מטבא התחדשות באופן ייחודי, מקדימים לפנינו את 'פרשת החודש', בו קראנו בתורה: החד'ש הזה לכם רא'ש חד'שים ראשון הוא לכם לחד'שי השנה. גם מבחינת הזמן

רננו צדיקים

עבודת התפילה בצל צדיקי הדורות זי"ע

ויתפיל שמואל

עבודות והנהגות בעבודת התפילה ואזהרות שמירת הדיבור בשעת תפילה, מאת הפוסק הגדול הגאון האדיר גאב"ד זכרון מאיר זי"ע

מרב רבי שמואל הלוי וואזנר זצוק"ל בעל 'שבט הלוי'

ליומא הדילולא - ט"ו ניסן, יום א' דפסח - תשע"ה

ברכת יישר כח ותשוע"ח להרה"ח ר' שלמה טרייטל שליט"א - מנחם מעיינת הלוי' שנהג בנו טובת עין בלונ"ח והגיש הדברים לדפוס

כמונה מעות

על זאת יעידון ויגידון אלפי התלמידים שזכו לשהות בצל קדשו בעת עמדו בתפילה לפני קונו, האיך היתה נפשו משתפכת בערגה והתלהבות לפני אבינו שבשמים כבן המתחטא לפני אביו, ביגיעה נפלאה ובהתמסרות הנפש. ועד זקנה ושיבה לא עזב עבודה גדולה זו מאתו, כמו שזכיתי לראות בתקופה האחרונה כמה פעמים, כשכבר תש כוחו מאד וחולשה גדולה שלטה עליו אעפ"כ היה מתפלל בהשתפכות הנפש ובדביקות מפליאה כבימים ימימה, וכל תיבה ותיבה יצאה מפיו הטהור כמונה מעות ממש מלאה קדושה וכוונת הלב. הגאון רבי שלמה קאהן שליט"א

אכף לאלקי מרום - תפילה מתוך הכנעה

עבודת התפילה של רבינו היתה מתוך הכנעה ושבדון לב עצום ונורא. בעינינו ראינו אותו מידי יום ביומו מתפלל ברכת אהבה רבה ושתי עיניו זולגות דמעות כמים כבן המתחטא ומפציר לפני אביו שבשמים. ודבר פלא אחד עלי לציין, שהתבוננתי פעמים הרבה בתפילתו וראיתיו שהיה קד קידה בשובו למקום עמדו להאזין לחזרת הש"ץ או להמשיך בתפילת ערבית, ושאלתי את פה קדשו תורה היא ולימוד אני צריך, מה פשר קידה זו שלא נזכרה בפוסקים. השיבני רבינו הגדול זצוק"ל בנועם לשון קדשו, ואמר, האמת והצדק עמך שקידה זו לא הוזכרה בפוסקים, אולם אומר לך טעמי בזה, כי בשעה שהנני חוזר מתפילה ארוכה של שמונה עשרה ברכות ובקשות הנני מרגיש בלבי הרגשת הכנעה גדולה כזו שמאליה מתפרצת הקידה וההכנעה לפני הש"ת. והפטיר ואמר לי, בכללות טוב שתקח לך ידיעה זו ליסוד מיסודי החיים, מהכנעה לעולם לא מפסידים ולא נענשים. הגאון רבי יצחק ווייס שליט"א

עמידה במקום אחד

הרבה דיבר וחיינך את צאצאיו ותלמידיו, לעמוד על מקום אחד בשעת התפילה ולא להסתובב אנה ואנה, ולא רק שלא להסתובב בהגליו בשעת התפילה רק לעמוד על מקום אחד, אלא שגם את ראשו אלו יסובב הנה והנה רק יעמוד כשפניו ביושר, והיה מפרש את הפסוק 'לישרים נאווה תהילה' אלו הישרים בראשם ועיניהם לנוכח יביטו, ואינם סוקרים בעיניהם את כל הסביבה, להם נאה להתפלל. תפילתם מקובלת וחשובה לפני הש"ת, כי כוונתם נקיה וטהורה יותר. וכן נהג רבינו שהוא היה תמיד עומד על מקומו בתפילה מרישא ועד גמירא, מלבד כשהתפלל עם הבחורים היה פעם או פעמיים מסתובב בין התלמידים, כדי לבחנם איך הם מתפללים. כ"ק גאב"ד זכרון מאיר שליט"א

להתפלל מתוך הסיוד

שבועות מספר לפני שאיתקטד בעלמא דקשוט עת קרה אסון רח"ל בעירנו כנסנו לקו"פ לשאלו באורים ותומים במה על עירינו להתחזק בעבודת השם, השיב מרן רבינו זצוק"ל בפ"ק כמה דברים קצרים וביניהם 'להתפלל מתוך הסיוד' וכפי שזכינו לראות אצל רבינו זצוק"ל שעד יומו

התעוררות לקדושת התפילה

... ואשר ביקש התעוררות לענין קדושת התפילה וענינת אמן וכו', הלא הכל גלוי לפניכם בש"ע וספרי יראים, והכל תלוי אם אדם יכול לפעול על עצמו הדע לפני מי אתה עומד, ויודע שהשינה שורה במקום תפלה, והשח שיחה בטלה, לא זו שפוגעם בתפילה עצמה ובקדושת בית המדרש ובית הכנסת כמש"כ האר"י שרוב חורבן כתי כנסיות ע"י שיחה בטלה בתוכם, אבל נוסף לזה שמגרש השכינה הקדושה, וע"ז ידו כל הדווים. שבט הלוי ח"ט סי' ט"ז

אשר שאל אותי בעניין החוטאים בנפשם בענין שיחה בשעת תפילה בין במקום דמות להפטיק בין במקום דאסור להפטיק... ולענין שעת תפילה כפול באיסורו כמבואר או"ח סי' קכ"ט ז' לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפלה ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשא וגוערים בו, וע"ש באל"י דבא אות' ז' ב מלשון הכל בו אוי להם למדברים דברים בטלים או שחוק בשעת התפלה כי ראינו בעווננו כמה בתי כנסיות שנחרבו על שנהגו בהם קלות ראש, ובשם בעל ווי העמודים כ' האליהו רבה דמות לבייש אנשים אלה ברבים. וכמובן אם מכוי' בזה רק לשם שמים וכבוד ה' המחולל. ח"ט סי' ל

אפי' במקום דמות להפטיק

והשתא לא מבעי' בשעת חזרת הש"ץ ובשעת קריאת התורה דאיסור השיחה מעיקר הדין, אלא אפילו במקום דמותו טעם זה, מכ"מ אסור טעם שיחה בביהכ"ס עצמו, ואין חילוק בזה בין בית הכנסת לבית המדרש, דלענין זה קדושתן שוה. ואשר מי שנוהר בזה, ואשרי למי שעומד בפרץ למחות ולגעור בהחוטאים בזה, כמובן בהשכל ודעת, והחכם עיניו בראשו שלא יצא שרר המצוה בהפסד עבירה. שם

חטא שהיא נחלת הכלל כולו בעוה"ד

ישנם חטאות הצבור שהיה בעו"ה נחלת הכלל כולו, ואחד מהם הזלזול בקדושת בתי כנסיות ושיחה בשעת תפילה והשיחה בשעת קריאת התורה, כאילו בתי מקדש מעט הם ח"ו מקום להתועד שם ולספר כל ההבלים והחדשות שראה באמצע השבוע.

דברים נוראים בענין שיחה בשעת התפילה

בכינוס לר"ח בק"ק שבט הלוי באשדוד, נשא דברים הגאון הירב אברהם אליהו וואזנר נכדו של הגאון האדיר מרן פוסק הדור בעל שבט הלוי זצוק"ל, בענין ריבוי הסובלים מהמחלה הידועה רח"ל. וסיפר שאמר לו סבו הגדול זצוק"ל על אודות כמה אנשים מבני קהילתו שנתגלה אצלם המחלה הידועה, רח"ל.

ושאל הנכד את סבו: "עד מתי נסבול מהצרות האלו הלא איתא צדיק גוזר והקב"ה מקיים?" ענה לו הסבא הגדול זצוק"ל: "ואיך אפשר לברך כאשר יש הפרעות?" וכאשר שאל אותו נכדו לאיזה הפרעות הוא מתכוון, ענה לו בלשונו הבהיר: "כשם שהאדם המדבר בפלאפון והקליטה נחלתו, כבר אינו יכול לשוחח, כמו"כ בתפילה, אם מדברים בשעת התפילה, השיחה ניתקה ואינה מקובלת למעלה".

וביאר דבריו "תפילות אינן מקובלות למעלה כאשר משוחחים באמצע התפילה, כשהמתפללים יפסיקו לדבר באמצע התפילה, תיעצר המחלה והמגיפה נעצרה".

כאן המשיך הרב וואזנר לקרוא מכתב מאת סבו הגדול זצוק"ל שביקש מהציבור להתחזק בענין דברים בטלים באמצע התפילה ולהחזיק בקדושת ביהכ"ס, וב"ה נתרפאו החולים. קונטרס צלותהוה בכן מקבל

היות שאין מקפידים שלא לדבר ולשוחח בביהמ"ד

וכבוד מורי רבי הגאון האדיר פוסק הדור מרן בעל "שבט הלוי" (שליט"א) [זצוק"ל] מרבה לעורר ולהתירע ע"ז בכל עת מצוא, ואף התקין בביהמ"ד דיישבת "חכמי לובלין" תיקון גדול בענין זה, והוסיף, כי לדעתו המחלה הממארת והאימוה ר"ל באה ע"ז שאין מקפידים שלא לדבר ולשוחח בביהמ"ד ונוהגים בו ח"ו קלות ראש. הגאון הרב משה שאול קליין שליט"א, מתוך מכתב

לדעת ישר להיזהר בקדושת בית הכנסת

במעשה הנורא שהיה כאן בבאר שבע לפני כארבע שנים, כאשר אלפי המחפשים את הילד ז"ל נחרדו לשמוע כי מצאוהו הרוג במיתה משונה, שאלתי את רבינו מרן בעל שבט הלוי זצ"ל ששהיה אז באוסטרית לצרכי מנוחה: ילמדנו רבינו, מדוע ארע המקרה הנורא הזה בעירנו, מה עלינו לתקן בעקבותיו, הלא כל לב יחדד למשמע כזאת! השיבני רבינו: איני נביא, ואיני יודע חשבונות שמים, אולם לדעתי יש להיזהר בקדושת בית הכנסת, שלא לדבר בעת התפילה וקריאת התורה, כמו"כ לא להסתובב בשעת התפילה, ענין אשר מו"ר מהר"ם שפירא התנגד לכך נחרצות, ואם איתא בש"ע על עניינים אלו 'גדול עווננו מנשוא', ייתכן שיש קשר בין הדברים. ספר רב רבנן

האחרון היה מתפלל מילה במילה מתוך הסיוד בהתרכזות מלאה, והיו תיבות התפילה יוצאות מפיו בהשתפכות הנפש ובמתיקות ממסה ללבבות. הגאון רבי ישראל זושא הורביץ שליט"א

מעולם לא הסתכל בספר באמצע התפילה

כ"ק אאמו"ר הגה"צ רבי חכם שלמד הלבשרטאם זצ"ל בעל ה'חכמת צבי' שלמד בישיבתו בשנים הראשונות, כותב במחברת כמה וכמה עניינים ששמע וראה אצל מורו ורבו - רבינו זצוק"ל, וכותב שם כך, 'מורי ורבי מעולם לא הסתכל בספר באמצע התפילה'. וביררתי אצל אחד מזקני המתפללים אצל רבינו כבר ששים שנה, וגם הוא העיד שמעולם לא ראה את מרן זצוק"ל פותח ספר בשעת התפילה, שידע שבעת התפילה מתפללים. הגאון רבי סיני הלבשרטאם שליט"א

תפילה בישיבה, תפילה אחרת לגמרי

וכן זכור לי בידי הוי עובדא לפני כעשר שנים, שכבידתי את מרן זצוק"ל בסידור קידושין ואמר לי, אני מקבל ההזמנה ואי"ה אבוא לסידור קידושין, אבל אני רוצה להתפלל מעריב בישיבה, שיה בשעה שבע וחצי ותראה לעשות החופה קודם או אחר כך. הוא כבר היה אז בשנות התשעים הגבוהות והוא עדיין 'בן ישיבה' שיועד שמעריב בישיבה זה תפילה אחרת לגמרי. וכמובן שהיה יכול להתפלל בביתו עם מנין בלי שום קושי, אבל הוא רצה להתפלל מעריב בישיבה, בבחינת זקן ויושב בישיבה כמ"ש בגמ' יומא, הנ"ל

כל התפילה מתחילתה ועד סופה

וכן זכינו לראות את רבינו בעל שבט הלוי זצוק"ל בתפילתו הק' באופן של תפילה לעני כל יעטוף, היה עומד באימה ביראה במשך כל התפילה, וכל תפילה היה על הסדר, ברכות, קרבנות, קטורת, ברוך שאמר, פסוקי דזמרה, שירת הים, ישתבח, ברכות ק"ש, ק"ש, שמו"ע, חזרת הש"ץ, תחנון, קדושה וסדרא, שיר של יום, קטורת, עלינו, מתחילה ועד סוף, ולא מילתא זוטרתא היא שאמרין בגמ' על תפילה שבני אדם מזלזלין בהן, וכמה אנו צריכים ללמוד מזה. הנ"ל

תפילות רבות להשגה לתורה

הוי מרגלא בפומיה דרבי מאמר הגמרא (נדה ע:): מה יעשה אדם ויחכם, ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר (משלי ב) 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה' וכו', מאי קא משמע לן, דהא בלא הלא לא סגי. ע"כ. והיה משמן וחוזר תמיד בכל הלמנות, שאי אפשר לזכות להשגת התורה בזולת ההתמדה בתפילה ובקשה ממי שהחכמה שלו, ומפה קדשו שמעתי לפני שנים מספר, שלכן מצינו בברכת 'אהבה רבה' שנזכרו ריבוי לשונות של תחנונים ותפילה כמו 'אבינו אבי אבי הרחמן המרחם רחם עלינו' וכדומה, מפני שכדי לזכות לכתר תורה צריכים רחמי שמים מרובים ומבעי להרבות על כך בתפילות ותחנונים לפני בעל הרחמים שהחכמה שלו. הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א

מבט אל התפילה

זוויות ראייה שונות על ענייני התפילה

זמן חרותנו - לחרות עולם

סבוכה זו, ר' פסח גד ניסה להרגיע את פרויקה - יהודי יקר, אנחנו רק בימי ההכנה לקראת החג הגדול, בעוד ימים ספורים יתקדש החג, לאחר שתתבונן בסיפור יציאת מצרים ותשתדל להפנים את הדברים, כמו שאנו אומרים בהגדה של פסח: בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם לְרַאֲוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, אוּ בּוֹדָאֵי תְחוּשׁ אֶת הַחֲרוּת הַמִּיּוּחֶלֶת.

לזה חיכיתי!... - צהל פרויקה, הבנתי שזה מה ששייב לי הרב, אך התשובה אינה מספקת אותי, אתייחס ברשות הרב לחג עצמו, וכי

ישנו עוד חג אחד בכל השנה שאנו צריכים להיזהר ולשמור כל כך, כמה צריך להיזהר שלא להיכשל מחמץ, להשגיח על הילדים בשבע עיניים שלא יחטטו בארונות החמץ חלילה, בכל מקום אליו מגיעים, ההקפדה על הכשרות גוברת ומכפילה את עצמה מכל ימות השנה, מה עוד עם נמנה את ההוספות מסופקי הדורות ומנהגי ישראל כל אחד כפי מסורת אבותיו וכו' וכו', איני מתלונן חס ושלום, אך האם לזה בדיק, חירות ייקרא.

פרויקה כבר מתעכב זמן מה אצל הרב, סבלנותם של הממתינים אחריו החלה פוקעת, הרב מבין כי גם משעות המנוחה המעטות שנותרו לו יקדיש היום עבור היהודי העומד לצדו, מצווה גדולה לשנות לאדם תפיסת עולם מעוותת - סלח לי אבל כעת לא אוכל להרחיב מדי בנושא, אם ברצונך, בוא אל ביתי הלילה לאחר שאסיים עם שאלות הציבור.

בערב הגיע פרויקה אל הרב פסח גד שקבלו בסבר פנים יפות והורה לו לשבת, כיבוד קל הוגש אל השולחן, לאחר טעימה קלה ביקש פרויקה את רשות הדיבור.

- בנוסף למה ששאלתי את הרב בבית ההוראה, ברצוני לדעת, הלא ידוע שחג הפסח הוא חג האמונה, האם ישנו קשר בין הכינוי 'זמן חרותנו' לזה שחג הפסח וסיפור יציאת מצרים הם יסודות האמונה לדורות עולם, אשמח מאוד אם הרב יעשה לי סדר בנושא.

- לפני שאענה לך על שאלותיך, אשאל אותך שאלה, תאר לך אילו היית במצרים והיו מציעים לך לצאת עם כולם ביציאת מצרים, האם היית בוחר לצאת או מעדיף להישאר שם?

פרויקה גיחך - בטח שהייתי רוצה לצאת, מה השאלה בכלל... מי רוצה להיות מעונה בעבודת סרך תחת המגף המצרי האכזר?

הרב המטיף - בוודאי ידועים לך דברי רש"י על הפסוק וְחַמְצִים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִצָּרֶךְ מִצְרַיִם - אחד מחמשה יצאו וד' חלקים מתו בשלש ימי אפילה. במדרש יש דעה שרק אחד מחמישים!!! יצאו, השאר נותרו שם. אף לשיטה שרש"י מביא, אתה קולט איזה נתון מזעזע, אנחנו כיום קרוב לשמונים שנה לאחר חורבן יהדות אירופה, עד היום אנו מזועזעים מההשמדה ההמונית שהייתה שם, כשליש מעם ישראל נכחד הי"ד, מצמרר ומזעזע, פה אנו מדברים על רוב המכריע - שמונים אחוז!!! מעם ישראל שהושמד ולא יצא ממצרים, אנחנו לא מדברים אודותיהם, לא מתאבלים עליהם, נחחקו לחמי המספה.

אתה יודע מדוע? רש"י מסביר בפר' בא: 'ולמה הביא עליהם חשך, שהיו בישראל באותו הדור רשעים ולא היו רוצים לצאת ומתו בשלש ימי אפילה', לא כתוב שהיו שוטים, כסילים, טיפשים וכדו', הם לא רצו לצאת כי היו רשעים!!! איך זה מסתדר עם מה שהבנת עד היום, לפני רגע היית בטוח שאין כל סיבה להישאר שם, מי רוצה להיות עבד עולם במצרים.

- באמת תמורה להפליא, לא חשבתי על זה מעולם, איך באמת יתכן שהרוב המוחץ של עם ישראל לא היה מעוניין לצאת משם.

- שמע היטב פרויקה היקר! ישנה טעות שורשית בכל המונח 'חרות', מקובל לחשוב שחירות פירושה חופשיות ושחרור, לחיות חיים קלים ונוחים, לא מוטל עלי שום עול ומשא, יכול אני לעשות כל מה שליבי חפץ, הלא כך נראה לך? - פרויקה הנהן לאישור.

פה טמונה הטעות, אתן לך דוגמא. ביערות ובמבדרות הענקיים מסתובבות חיות טורפות, אחת הפעולות המרכזיות שלהם במשך היום, לצוד את טרפם, הם לוטשים עיניים בדריכות אחר בעלי חיים חלשים ומנסים לתפוס אותם ובכך להביא מזון לפיהם ועבור גוריהם. פעמים רבות מתנהל מרדף ארוך והטורף אינו מצליח להשיג את מבוקשו, החיה הנרדפת הצליחה לברוח ולחמוק משיני הטורף, הטורף מאוכזב ומנסה את כוחו בכיוון אחר. ידוע, כי בעלי חיים שניצודים ומובאים למדינות אחרות, הם מכונסים במכלאות ענקיות בשטחים גדולים, ניתן להם מזון בשפע ובהרחבה, לכאורה לא חסר להם מאומה, יתירה מזו, הלא כיום הם אינם עומלים ויגעים, עול הפרנסה ירד מכתפיהם, אינם צריכים לטרוד להשיג את מזונם כבעבר, הם בחיים נוחים יותר, מכל מקום תוחלת חייהם נמוכה יותר, כל זאת מדוע ולמה? מסיבה אחת בלבד, היות שאינם חיים במקומם הטבעי.

עומס העבודה מורגש היטב בכל בית יהודי בימים אלה, כבר כמה חודשים בהן עוסקות נשים צדקניות בהכנות לחג הקדוש הקרב ובא, החל מעבודות ביעור החמץ וטילוקו מן הבית, ניקיון יסודי של הבית מכל רבב ושמץ לכלוך כל שהוא, שפשוטים וקרצופים, שטיפה והדחה, כהמצלת הרה"ק מבראדיטשוב זי"ע אודות המלאכים היוצאים מקסר"ק.

לאחר ימי הפורים צוברות המלאכות הקדושות תאוצה והגברה. מה עוד בהגיע חודש ניסן, הרחוב היהודי משנה את פניו בהשראה עילאית ועוטה על עצמו אווירת חג, הבתים מתרוקנים והרחובות מתמלאים בריהוט ישן ובלאות בגדים, רשתות שיוק המזון וההלבשה עמוסות בתורים ארוכים המסתרחים באיטיות, תחושת חג מורגשת בכל מינה, מה ושם נראים עמדות להכשרת כלים בליווי משגיח צמוד מטעם הבדצ"ם המהודדים, עוברים ושבים אצים ורצים בעגלות גדושות בחבילות המצות ושאר מצרכי החג, זר לא יבין את אווירת הקדושה השורה בימים אלה בציפייה ובערגה לליל התקדש החג.

אחד התחומים העמוסים מאוד בימים אלה - המוצ"ים והרבנים שליט"א, היושבים על משמרתם בבתי ההוראה לתת מענה לאלפי השאלות העולות בבתי ישראל בתקופה זו, עם ישראל קדושים מדקדקים בקלה בכחמורה במשך כל ימות השנה, חפצים לדעת את המעשה אשר יעשו בכל תחום ועניין, שבעתיים יבוא הדבר לביטוי בפרוס חג המצות אשר בו גוברים השאלות וההתלבטויות עשרת מונים, מורי ההוראה יושבים מבוקר עד ערב ומשיבים לכל שואל, החל משאלות פשוטות ביותר מעקרות בית תמימות שאינן בקיאות כלל בצדדי ההלכה, עד לשאלות סבוכות הדורשות עיון מעמיק, השואל הפריט לא יבחין במאמץ והגיגעה של המורה צדק, בשבילו השקיע הרב שתי דקות בלבד, פעמים רבות מורי ההוראה אף אינם זוכים להערכה מצד הצובאים הרבים על ביתם, זכור לטוב אותו איש משכיל שהתברך בשפע מן השמיים, שמנהג קבוע היה לו בערבי פסחים לסבוב בין כמה וכמה רבנים לערוך אצלם 'מכירת חמץ', כך אימץ לעצמו שיטה ייחודית כיצד להעניק להם מתנת חג בדרך כבוד.

הגאון הגדול ר' פסח גד גרויסלרנר שליט"א נערץ בפי כל ונודע כאיש הלכה מובהק, בקי בכל מנחת הפסח כפי שקיבל מרבותיו הפוסקים הגאונים זצ"ל, ניחן משמיים במומחיות ייחודית לתשובות קולעות וקצרות בבהירות גבוהה, מה שמביא עילה בפני רבים להפנות את שאלותיהם במיוחד אל הגאון ר' פסח גד שליט"א, מלבד זאת, מפורסם לשם ולתהילה ונודע כמה פסיק מרגליות, ידי רב לו במדרשי חז"ל ובספרי הדרוש והחסידות.

בשבעות הקרובים לחג הפסח כמעט ואינו נותן תנומה לעפעפעי, בימים אלה הוא מרחיב את שעות קבלת הקהל להשיב לציבור הרחב הבאים לדרוש בדבר ה' זו הלכה, גם בשעות שמחוץ לזמן זה, הטלפון כמעט ואינו פוסק מלצלצל, הרב פסח גד אינו מנתק את הטלפון חוץ מזמן התפילה בשעות קבועות, שמא תבוא כעת שאלה דחופה והלה לא ידע כיצד יעשה, שאלות מוגזרות מגיעות לפני הרב מרחבי העולם כולו, כאותו שואל שהשכיר ביתו בתוך שלשים יום שקודם החג לאדם שאינו שומר תורה ומצוות ושאלתו בפיו האם במקרה כזה מוטלת על המטכיר חובת בדיקת חמץ כיון שהשוכר בוודאי לא יבדוק את החמץ. ר' פסח גד נזכר בטלפון הבהול באחד מימי חול המועד בשנה שעברה, השואל, נודע לו כי אתמול נפטר בחו"ל דודו הגלמוד שהיה בעל נכסים רב אך לצערנו לא שמר תורה, השואל ואחיו הם היורשים לנכסי הדוד הזקן, כעת מה עושים עם החמץ שבאותו בית במדינת הים הרחוקה. חיוך עולה על פני הרב שליט"א כשנזכר במשיחת טלפון של אותה בת ישראל תמימה שהתקשרה לפני כמה שבועים לבילי בדיקת חמץ בשעה מאוחרת, האשה סיפרה שבעלה חפשי כג' רבעי שעה את הפתית העשירי ואינו מוצא, הרב הציע שתנסה להיזכר היכן היא הניחה את הפתיתים ויחפשו יחד, תגובת האשה היתה כי זוכרת בבידור היכן הניחה כל פתית, השאלה, האם מותר לה לגלות לבעלה היכן הסתירה את זה....

כמה ימים לפני חג הפסח המחשמש ובא. עייפות קלה ניכרת על פני הרה"ג ר' פסח גד שכמעט ואינו רואה שינה בעיניו בימים עמוסים אלה, הציבור התרחב בלע"ה כ"ו והשאלות בהלכה גוברות, ר' פסח גד משתדל לתת מענה לכולם במאור פנים, לפעמים נאלץ להרגיע את הממתינים שקצרה עליהם סבלנותם וקובלים כי מחכים זמן רב מידי לטענתם.

התור מתקדם אט אט, בין הממתינים עומד פרויקה, גם הוא ברצונו לשאול שאלה, אמנם לא בדיק שאלה בהלכה, אך לא פחות מטרידה, לדעת פרויקה, הרב גרויסלרנר הוא האדם המתאים ביותר להתייחס ברצינות לשאלתו ולתת לה מענה הוגן.

סוף הגיע תורו של פרויקה - לבד הרב! שאלה קשה מעסיקה ומנקרת במוחי זמן רב, אני לא צריך לספר לרב את הטרדות המייגעות והמתישות שאנו עוברים בתוך כל עם ישראל לקראת החג, נראה לי שעומס העבודות בימים שטרם חג הפסח עולה בהרבה על כל חג אחר בכל השנה, ובדיק חג זה מכוונה 'זמן חרותנו', בו בזמן שהתחושה הבאה בעקבותיו היא ההיפך הגמור?

הרב פסח גד חופתע מעט מהשאלה, בדרך כלל שואלים כאן שאלות בהלכה הנוגעות למעשה, מכל מקום נראה שהשואל הוא רציני ומטורד משאלה

עניינא דיומא

ענייני תפילה לאור חג הפסח

והגדת לבנך

אחת הנקודות המרכזיות המסמלות את חג הפסח, הוא עניין החינוך, חלק נכבד ממדות של החג טוב על העברת האמונה לדורות. כשהקב"ה שולח את משה רבינו להתרות בפני פרעה על מכת הארבה, ציווה אותו: **וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי בְנֶךָ וּבֶן בְּנֶךָ וְגו'**. כלומר המטרה של כל הניסים, המכות המופלאות, יציאת מצרים וכו', שיספרו את הדברים לדורות עולם.

נושא העברת סיפור יציאת מצרים לדורות הבאים מודגש היטב בתורה, כנגד ארבעה בניי דברה תורה, כל אחד לפי דעתו והבנתו. כשמתבוננים קמעה, נשכיל להבין מה גדלו חסדי השי"ת עמנו ע"י מצווה זו.

כשפוגשים אדם שאינו שומר תורה ומצוות, מיום לידתו לא שמע ולא ידע מאומה ומנסים לדבר על לבו ולהוכיח לו את אמינות התורה, אולם גם לאחר ששוכנע בהבנה מלאה כי ה' אלקים אמת ותורתנו הקדושה אמת, אך כשמדברים אתו אודות שינוי לביון שמירת התורה והמצוות מעתה, כמה קשה בעיניו ונראה כבד מנשוא, מהיום והלאה צריך לשנות את סדר יומו בצורה כוללת מבוקר ועד ערב, אף אינו מסוגל לחשוב על כך, וכי מעתה יתחיל בדרבים חדשים לכל ימי חייו?

ואכן, הרמב"ם מחשיב אותם כאנוסים (הל' ממרים פ"ג ה"ב): בני התועים האלה ובני בנייהם שהדיחו אותם ונולדו בין הקראים וגדלו אותם על דעתם הרי הוא כתינוק שנשבה ביניהם וגדלוהו ואינו ריוז לאחוז בדרכי המצוות שהרי הוא כאנוס ואע"פ ששמע אח"כ שהוא יהודי וראה היהודים ודעתם הרי הוא כאנוס שהרי גדלוהו על טעותם כך אלו שאמרנו האנוסים בדרכי אבותם הקראים שטעו לפיכך ראוי להחזירן בתשובה ולמשכם בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה.

לעומת זאת, אדם שגדל בחינוך יהודי לתורה ומצוות, אצלו אותם הדברים ממש קבועים ופשוטים, אין לו איתם שום התמודדות או ניסיון, הלא כך אמר שלמה המלך בחכמתו: **הַנֶּחֱךָ לַנְּעָר עַל פִּי דִבְרֵי גַם פִּי יִזְקֵן לֹא יִסְוֶה מִמֶּנּוּ**. את היסודות שנעניק לילד בגיל הניקות, איתם יישאר עד זקנה ושיבה. אמנם העבודה הנדרשת מעמנו שלא נקיים את מצוות ה' רק מתוך הרגל, כטענת הנביא בשם ה': **וְהָיָה יִרְאַתְךָ אֱתֵי מִצְוֹת אֲנָשִׁים מִלְּמֹדָה**. ניסי יציאת מצרים הם יסודות האמונה והדת, על יסודות אלה קבע הקב"ה את עשרת הדברות באמרו **'אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם**. יסודות איתנים אלו אמורים לצקת אל לב הילד מקטנותו, סיפור יציאת מצרים מסייע בעדו להכיר את בוראנו מינקותנו.

באשר לעניין השתיקה בתפילה, גם לאחר שנוכחים לדעת את החשיבות הרבה לנושא, מתוודעים לחומרת הדברים, מכל מקום ניכר לעין כי רבים וטובים עדיין מתקשים בזה, אם ננסה לבקש מאדם מבוגר שיקבל על עצמו שתיקה מוחלטת בכל שעת התפילה, פעמים רבות נשמע עד כמה קשה הדבר בעיניו, יהיה מוכן להתחייב לארבעים יום, או עד זמן מסוים, כאילו מדובר בסגולה כלשהי, אך לזמן בלתי מוגבל, נראה לו שאינו מסוגל, פעמים ישאל בתמיחה: מה... לכל החיים? לעולם? אף פעם לא אוכל לדבר יותר? בו בזמן שהורגל לעשות דברים קשים בהרבה בכל יום ויום ואינו חושב לגרע לחודש מהגל בשלב מסוים בימי חייו עד זקנה ושיבה, אין זאת אלא משום שלא הורגל ולא חונך לזה מילדותו כמו לכל מצוות התורה.

חסד גדול נעשה עם בנינו עם נחנך אותם מינקותם למצוות מורא מקדש וכבוד התפילה, גם בזאת נלך בדרך ארבעת הבנים, **לשאינו יודע לשאול** נפתח לו - כשמביאים את הילד הקטן לבית הכנסת בראשונה נחנך אותו ונאמר לו שבבית הכנסת אין מדברים בשעת התפילה. **לתם השואל** מה זאת - נבאר לו יותר בחשיבות וערך מצווה זו, לפעמים צטרך להוסיף לו שלא יקח דוגמא ממבוגרים ואף נושאי פנים שאינם מקפידים ואולי מזלזלים ח"ו. **לרשע** שבא בהתרסה מה העבודה הזאת לכם, יתכן ויבוא עם ראיות שונות מהכא ומהתם לשיטתו, נקחה את שינוי ונציג בפניו את האמת כמות שהיא, נבדיר לו שבכל הדורות היו "פקחים" שהוציאו עצמם מן הכלל, **לחכם** הבא לברר מה העדות והחוקים וכו', נרחיב את דעתו ונראה לו את מקורות הדברים מדברי חז"ל ומגדולי הפוסקים וצדיקי הדורות, עד שבכל פעם שיימנע משיחה בטילה ידע ויבין כי מקיים בזה כמה וכמה מצוות לכבוד ה' יתברך וזוכה לקדש שם שמיים.

כך נזכה לחנך את צאצאינו, לנטוע יראת ה' בלבבם, להרבות כבוד שמיים לדורות עולם.

הווי אומר, 'חירות' אינה בהכרח פחות עמל ויגיעה, חוסר עול, חופשיות ושחרור וחיי נוחות, 'חירות' היא הצבת האדם או הבעל חי במקומו השורשי והטבעי, זהו בן חורין.

אפשר להאריך הרבה בנושא אולם אתה נראה לי איש משכיל, ביכולתך להבין את הנקודה בקצרה, מהותו העיקרי של היהודי היא הנשמה שבקרבו, החלק אלוק שמעל שמועמת בתוכו, להבדיל אלפי הבדלות מהגוי שעיקר מהות חייו הוא למלא את תאוות לבו וחיי גופו, נשמת היהודי דורשת להיות קרובה יותר אל בוראה, להתרחק עד כמה ששייך מחיי החומר וטיפוח הגוף ולחיות חיי תורה ומצוות, זהו בקצרה מהותו האמתי של חיי היהודי בעולם.

מאחר שכך, מכיוון שהגענו להבנה כי חירות אמיתית היא להצמיד את האדם למצבו הטבעי והמקורי, כל דבר שמרחיק אותו מחיים אלה, הם היפך חירותו, לעומת זאת כל מה שמסייע בעדו ומקרב אותו אל רצון ה' ומצוותיו זוהי חירות אמיתית ושורשית.

כששמעו בני ישראל במצרים שהם עתידים לצאת משם, הם ידעו היטב לקראת מה הם הולכים, הלא כך אמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה בסנה **'בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה**, לא מדובר בשחרור גופני, חיי נוחות ופריקת עול ושעבוד, הם יוצאים מעול ושעבוד למצרים צוררים, חדלים להיות נתונים תחת עול טומאת מצרים, שקועים במ"ט שערי טומאה שהוא ההיפך הגמור מחירות עבור הנשמה הפועמת בקרבם, יוצאים הם לחירות עולם, לחיות את חייהם הטבעיים האמתיים השורשיים, דבקים בקב"ה בתורתו ובמצוותיו. אולם רשעים אלה לא היו חפצים בכך, בעיניהם עדיף חייהם העכשוויים הגופניים מאשר חיי רוח, לא היו חפצים לצאת ולקבל עליהם עול מלכות שמיים, עול תורה ומצוות, אכן כן, הם נותרו שם ונפלטו לחלוטין מהאומה הישראלית, ממצרים יצאו רק אלה שהיו חפצים לקבל על עצמם עול תורה ומצוות, אלה שרצו חירות אמיתית, הם יצאו לחירות עולם, ומהם נמשך עם ישראל לדורי דורות ולעולמי עולמים.

כשאנו מגיעים בכל שנה לחג הפסח ומחוייבים לנו לראות את עצמנו כאילו יצאנו ממצרים, לאותה חירות אמיתית הנושאת בקרבה חיי תורה וקרבן אלקים, זה לא סוד שהגוף מושך את האדם לתאוותיו ורצונותיו, המצוות הרבות המקיפות אותנו עוד בטרם פרוס החג, הזהירות מחמץ, השמירה האדוקה שהזכרת לכל פרטיהם ודקדוקיהם וביותר בעת החג עצמו, כל אלה רק חסייעים בידינו להבין ולהחזיר לתוך ליבנו פנימה, שאין לנו כסופים תחת חיי הגוף, רק חיים משועבדים לבוראנו יוצרנו, הם החיים הטבעיים והשורשיים שלנו ומחילא רק כך נחוש חירות אמיתית.

לשאלתך השנייה, האם כל זאת קשור לעניין האמונה, בוודאי שכן, מדוע? להגיע להכרה ותחושה אמיתיים בכל מה שדיברנו, אפשרי רק לאחר אמונה עמוקה כי בורא עולם הוא הבורא בכל המטגיה ואין כוח בלתי כשפנימים את כל זה, הלב יימשך אחר רצונו יתברך, כך בדיוק היה בעת יציאת מצרים, הלכו ישראל אחר השי"ת באמונה תמימה ושלמה, והקב"ה זוכר להם זאת לדורות עולם כדברי הנבואה: **'כֹּה אָמַר ה' זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד וְעֵוֶיךָ אֶהְיֶה לְגֹלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בְּמִדְבַר בְּאֶרֶץ לֹא יְדוּעָה**, לעומת אלה הנשארים שלא האמינו ולא היו חפצים בכך.

הבנת אותי פרויקה היקרה? מחג הפסח קונים או קנייני נצח לכל ימות השנה, או מזכירים את יציאת מצרים בכל ימות השנה ביום ובלילה, החג הקדוש 'זמן חרותנו' ילמד אותנו לכל דבר הקשור בקבלת עול תורה ומצוות, גם אם זה קשה, נלך בכוח האמונה אחרי הקב"ה ונקבל על עצמנו עול תורה ומצוות, גם אם זה נראה בעינינו כארץ לא זרועה, זוהי החירות האמיתית.

למשל, כאשר אנו עומדים בתפילה ונראה לנו קשה לקבל על עצמנו שתיקה מוחלטת בכל שעת התפילה מתחילתה ועד סופה, זה נראה מעבר לנוחותינו, תוהים אנתנו איך נצליח לעמוד בכך, זה נראה מס' כ'אָרְץ לֹא יְדוּעָה', נהיה כמו החלק החמישי העיקרי של כלל ישראל שכן היו חפצים לצאת ממצרים, נלך אחר השי"ת באמונה תמימה, כך נזכה לצאת ממצרים לחירות עולם.

גיליון זה נתרם לזכר נשמתו הטהורה של
ב"ק מרן אדמו"ר הרה"ק רבי **חיים מאיר** זצוק"ל
בן הרה"ק רבי **ישראל** זצוק"ל
בעל **'אמרי חיים' מויזניץ** זי"ע
נלב"ע ט' ניסן תשל"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

יו"ל ע"י מערכת **'שומרי משמרת הקודש'**
לחיזוק והתעוררות בעניין שמירת הדיבור בשעת התפילה
פסק: 03-6180410 • דוא"ל: shmh5775@gmail.com

צידה לדרך

... אין ראוי לאמת להיות ביישנות ופחדנות ותחוק ותאמץ לבך שלא תפחד משום איש ולא תבוש רק תקיים הש"ע 'ונעורין בו'. ואין חילוק מי שהיה צריך לגעור בו בפרט למדברים ברבים אזאם מוחה בידם וגורם לרבים ע"י תוכחות שיענואמן אזכות הרבים תליבו, והגם שתראה איש קדוש וצדיק מדבר בשעת חזרת הש"ץ, ח"ו שיקח ממנו ראייה כי אפי' בא אליהו אין שומעין לו לבטל דבר אחד מגמ' ושו"ע.

"שלח לחמך על פני המים"

סיפור לחג הפסח

שמש בין ערביים גלשה אל פאת מערב. הרחוב נצבע כולו בכתום זהב ומלא היה ביהודים ממהרים לבית הכנסת. עטויים במחלצות חג. ילדים הילכו בגאון מציגים לראווה את נעליהם החדשות. בידיהם מחזורים חדשים נוצצים בכריכתם המבהיקה. ניחוח הניקיון התערבב בריח מדורות שריפת החמץ שעשן לבן עדיין היה מיתמר מהן ומסתלסל לאיטו.

ערב פסח. הכל חגיגי ומבשר התחדשות. העולם ששקע בתרדמת חורף אפרורית קודרת נצבע בבת אחת בגוונים של פריחה ססגונית. הלבבות אומרים שירה ובבתים ערוכים השולחנות לקראת הסדר בבקבוקי יין אדומים, גביעי כסף מצוחצחים ומצות שחומות ופריכות.

רק בבית אחד עמד השולחן ריק וערטילאי מכל תכונה חגיגית. על השולחן הייתה פרושה מפה לבנה רקומה שידעה ימים יפים בעבר, ועליה עמד אגרטל פורצלן לבן עם כתמים ורדרדים עדינים ופרחי פלסטיק שנרחצו ביסודיות לקראת החג.

מפת סדר עגולה עמדה מבושת בראש השולחן. ריקה מכל. המצות סגורות היו בקופסה. בקבוק היין יחד עם גביע פלסטי צבוע כסף חיכה בתוך הסל.

רבקה עמדה לצאת מהבית. מבט אחרון נשלח אל התכונה ההומה ברחוב. אולי מישהו מכל הבריות המתהלכות שם למטה עושה את דרכו אליה. אולי בעוד רגע תישמע דפיקה בדלת. "גברת בן-דוד? ישאל קול נעים. "באנו להזמין אותך להיות איתנו בליל הסדר".

כבר שבוע היא מחכה להזמנה כזאת, אבל אף אחד לא זוכר אותה. קשה לדון לכף חובה את האנשים, אומרת רבקה בלבה. כל אחד עסוק בענייניו, בצרותיו, בשמחותיו, בסדר היום הדחוס שלא מותיר רגע אחד לחשוב על הזולת.

קומי רבקה, אומר לה קול פנימי, לכי תדפקי בדלת של השכנים ותשאלי האם אני יכולה להתארח אצלכם. הנה, משפחת פלדמן, גרה בדיוק 2 מטר ממולך, לכי אליהם.

היא מתקרבת אל הדלת בהיסוס. מלאת בושה כאילו לא הייתה קשישה בת 78 אלא נערה בת 15. עומדת להקיש ואז שומעת את התכונה הקולנית. כל הבנים הנשואים הגיעו, ארבעה במספר, והיא מכירה את קולן של שתי הבנות המתגוררות בעיר, וגם אותן היא שומעת. הבית מלא בקולות של גדוד ילדים פעלתניים.

לא, אל פלדמן היא לא תוכל ללכת. אולי אל סימן טוב? לא, יש שם יולדת. ברזון? נסעו לחו"ל. הלוי? רק לפני שנה עזרה להם בשעתם הקשה כשהבן היה חולה ובישלה להם ארוחות מלאות במשך שבועות שלמים. אז למה הם לא זכרו אותי, עובר לו הרהור מריר בראשה. כשהיו צריכים אותי הייתי קיימת, כעת הכל הסתדר ואני נשכחתי.

השבוע שלפני הפסח עבר רצוף כולו הרהורים מכלים. כשהייתה נערה היה אביה נוזף בה אם שמע ממנה דיבורים מעין אלו. "רבקה'לה" היה אומר לה בקולו העמוק, "את אוכלת בשרי בעודך שותה קפה עם חלב". בשרי? הייתה מיתממת.

כן את אוכלת לך את הלב... נשטפו עיניו החומות בחיוך מאיר. זה לא בריא. אל תבואי בטענות על אף אחד. אל תחשבי שמישהו חייב לך, וכך תהיי תמיד שמחה ומרוצה.

היא השתדלה ללכת לפי הקו של אבא ז"ל, פה ושם כשלה, אבל הצליחה לאמן את המוח שלה לדון את הזולת לכף זכות וכך נחסכו ממנה הרבה רגעי צער.

עם בעלה המנוח שמעון בן-דוד ידעה חיים יפים. הם לא זכו לילדים אבל שמעון היה אדם עליז ומלא שמחת חיים, וכל עוד היה בחיים לא הניח לשניהם לעולם לשקוע בעצבות וברחמים עצמיים. הקדוש ברוך הוא הביא אותנו לעולם לתיקון מסוים - היה אומר לה תמיד ברגעי שבירה - ותפקידנו הוא למלא את ייעודנו בצורה הזאת.

וכדי למלא את החלל של בית ללא ילדים, הפכו שמעון ורבקה בן-דוד לזוג מכניסי אורחים במלוא מובן המילה. מדי שבת היו מארחים על שולחנם אנשים בודדים או זוגות במצב דומה לשלהם, בעיקר אהבו לארח בחורי ישיבה. רבקה הייתה יושבת ומתמוגגת משירתם של בני הישיבה ואפילו כשהיו מזייפים את השירים לא היה אכפת לה, העיקר שהבית היה מלא בתכונה עליזה וקולנית, האורחים נהנו מתבשיליה הטעימים וכולם יצאו מרוצים. במרוצת השנים פיתח שמעון חוש למציאת אנשים אומללים שהחיים לא שפרו עליהם. הוא גילה אותם בבתי הכנסת, בנסיעה באוטובוס ובתור בקופת חולים. עינו הבוחנת נחה לרגע על אדם רגיל לגמרי שישב לידו בתחנת האוטובוס ובתוך דקות ספורות נשבר הקרח ביניהם, הם שקעו בשיחה שוטפת וכרגיל, חושו השישי של שמעון לא הטעה אותו גם הפעם. זה היה גלמוד על פי רוב, או אומלל מסיבה כלשהי. כך גם גילה את שרוליק.

*

שרוליק לא ענה להגדרה של אומלל משום צד. הוא היה בחור ישיבה מצטיין שבא מבית טוב וקיבל חינוך מעולה. אך לפתע בלי הודעה מוקדמת החל משרך דרכיו ומתחמק מהישיבה בכל הזדמנות. הוא בילה עם חברים מפוקפקים וכפסע היה בינו לבין פריקת עול מלכות שמים.

באותו יום נסע שמעון לתל אביב לשם סידור דחוף אצל עורך הדין שטיפל בענייני משרדו. התור בתחנה המרכזית היה ארוך והוא החזיק ספר משניות קטן שסייע לו לנצל כל רגע בלימוד ולשמור על עינו. אך מדי פעם היה עליו לשמור על קשר עין עם הרציף ולבדוק איך מתקדם התור והאם האוטובוס אינו בורח לו.

כשעלה אל האוטובוס התיישב ליד החלון והתרווח לרגע, נזהר לשמור מקום לנוסע שעתיד לבוא, ואכן לא עבר אלא רגע אחד ובחור בתלבושת ישיבתית התיישב לידו. 'תלבושת' אמרנו ולא 'בחור ישיבה', יען כי בחור ישיבה זוהי מהות פנימית שלמה, אבל ישנם כאלו אשר רק התלבושת שלהם מזכירה בחור ישיבה בעוד הפנימיות רחוקה משם כרחוק מזרח ממערב. וכזה בדיוק היה שרוליק קורמן (בדוי). בעוד שמעון בן-דוד נוסע בגופו לתל אביב ונשמטו משוטטת בערוגות ירושלים של מעלה, הרי שרוליק עורג להיהרג ולהישחט באופן רוחני, ונוסע הוא לתל אביב כדי לממש רצונות ומאוויים שאינם מגיעים ממקור טהור.

שמעון קפץ על המציאה כמוצא שלל רב. מן השניה הראשונה זיהה על פניו של שרוליק את התהייה, את הבלבול, את אובדן הדרך. הוא הבין בחריפותו כי רבה את אשר לפניו אבל לבש פני תם. "נוסעים לתל אביב?" פתח בשיח ידידותי.

גם שרוליק לא היה קטלא קניא. הוא הבין מיד לאן חותר בן שיחו להגיע וניסה להדוף את הנודניק שנטפל אליו. "לתל אביב? לא, לחיפה" ענה בהתחממות בנימה של "רד ממני".

"יש לך טיפול שיניים, אני מבין" חייך שמעון וחשף שני טורי שיניים צחורות שלא ידעו רופא שיניים מימיהן. ("ואף אתה הקהה את שיניך"...)

"יש עוד דברים בתל אביב חוץ מרופא שיניים". (מה אתה דוחף את האף שלך?)
"מה למשל?"

"מוזיאון התפוצות למשל" שלה שרוליק מזיכרונו מושג ששמע לא מכבר. היה זה ממש בתקופה הראשונה לאחר שנפתח המוזיאון והוא עמד במרכז ההתעניינות.

"יפה מאד" המשיך שמעון לטוות בעקשנות את חוט השיחה ובתוך חצי שעה יצר ידידות נפלאה עם הבחור תוך שהוא מזמין אותו לסעודת שבת. שרוליק שכל כך הרבה זמן תכנן את נסיעת ההתפקות שלו לתל אביב עיר החטאים, מצא את עצמו נמשך כבחבלי קסם אל האיש הזה שנגע בו עמוק בלב ואחר שנעלם שמעון מעיניו בתחנה המרכזית בתל אביב, לא היסס לרגע ופנה הישר אל התור לירושלים...

*

שבת אחת גררה עוד שבת ועוד אחת. שרוליק טעם לפתע את הטעם המתוק שביהדות. גילה חברים חדשים סביב שולחן השבת המקסים של משפחת בן-דוד ולמד לדעת דבר ושנים שלא ידע מקודם. הוא הפך לבן בית בבית מאיר הפנים הזה ועשה אצלם שבתות וחגים.

ליל הסדר אצל משפחת בן-דוד היה חוויה שלא מעלמא הדין. בני הזוג חשוכי הילדים, אילו רצו, יכלו בקלות לנסוע להתארח בבית מלון כלשהו ולסגור את ביתם, אבל הם בחרו לארח על שולחם לא פחות מעשרים איש מכל הסוגים ומכל המגזרים. היתה זו חוויה ייחודית שאת מתיקותה נצר בלב. הוא אהב כל רגע בליל הסדר ההוא. החל מן השי האישי: מחזור מהודר לפסח עם כריכת עור שעליו היה חרוט שמו באותיות זהב ("ההורים שלי אף פעם לא העניקו לי מתנה כזו!") ועד לגביע היין האחרון מארבע הכוסות. יין מבושם שהכל גמרו עליו את ההלל. אבל הוא אהב גם את כל מה שבאמצע. את דברי התורה הייחודיים ששמעון הכין בקפידה, את השירה המתרווננת ואת כל התבשילים-המעדנים, מעשה ידיה של רבקה להתפאר. ("כרעמזלאך כאלה לא אכלתי מימי").

כשהלך לקח ברגש רב את המחזור, ועיניו ליטפו באהבה את ברק הזהב של האותיות "ישראל קורמן". מעולם לא נקשר כך אל שמו.

מאז קשר את חייו לחייהם של בני הזוג בן-דוד. הם ליוו אותו צעד אחר צעד בדרכו חזרה אל המקום אותו מעולם לא עזב בגופו אך נתלש ממנו בנשמטו. העניקו לו חמימות ותמיכה והיו לצידו עד שהקים בית בישראל. תקופה מסוימת המשיך לבוא לבקר בביתם יחד עם רעייתו הטריה, אולם כעבור שנה הוצעה לו משרה מבטיחה של מגיד שיעור בישיבה מתפתחת בצפון והוא עקר מירושלים בה גר בשכירות, ושם בצפון נולדו שמונת ילדיו. כמה שנים שמר על קשר עם הוריו-מאמציו ובכל ביקור שלו בבירה הגיע אל ביתם, אך כחלוף השנים התמנה לראש הישיבה וכעת היה עסוק יותר מאשר אי פעם. מדי פעם התקשר בנקיפות לב אל ביתם של שמעון ורבקה, וגם דבר זה נפסק כאשר בני הזוג עברו לדירה אחרת קטנה יותר בקומה הראשונה. "המספר אליו הגעת איננו מחובר" ענה לו מענה קולי מתכתי, ורבי ישראל נואש מלמצוא את מיטיביו והבטיח לעצמו כי יום יבוא והוא יעלה לירושלים ויתחקה אחר עקבותיהם כדי להציג בפניהם את ילדיו.

היום הזה לא הגיע...

*

שמעון בן-דוד הזדקן ורגליו לא נשאוהו. הוא דעך בתוך עצמו ולאחר מחלה קצרה עזב את העולם זקן ושבע מעש. רבקה בן-דוד הייתה מוקפת תחילה דאגה ומסירות מצד השכנים שהזמינוה לבוא אליהם וגם מילאו את ביתה בכל טוב.

אך טבעם של החיים שהם גוררים וסוחפים כל אדם בסדר יומו הוא. לקה דורנו בטירוף מערכות וחוסר יישוב דעת, ובעיקר בלחץ חיים שוחק אותו לא שיערו אבותינו. לא מתוך כוונה רעה חלילה, אך הקשר של רבקה עם שכניה הלך והתנתק ככל שחלפו הימים, וכעבור שנתיים מאז פטירתו של בעלה עטרת ראשה, מצאה רבקה בן-דוד את עצמה בודדה וגלמודה, מוטלת בשולי החיים. מנסה להיאחז ואינה מצליחה.

השבתות היו קשות במיוחד. אני שהכנסתי בכל שבת כעשרים אורחים ויותר, ודאגתי לכל הגלמודים, זרוקה היום ככלב חוצות - הייתה מהרהרת במרירות. שכני היקרים, בכתה בתוך ליבה, אנא תפתחו עיניים, תחשבו קצת, תתבוננו סביב, אולי מישהו לידכם זקוק לעזרה, לחברה, לאדם כדי להחליף איתו מילה או שתיים? טוב לכם בחיים, אולי תנסו לחלוק את הטוב הזה עם עוד מישהו?

היא הייתה מניסה את ההרהורים החמוצים ממנה והלאה. "רבקה'לה, את הולכת לשתות קפה בעוד חצי שעה - אסור לך לאכול את הלב".

עד שהגיע ליל הסדר.

בלילה הזה הרגישה שאינה יכולה עוד. היא ציפתה עד הרגע האחרון, אולי מישהו יזכור אותה לטובה, אולי תישמע מן הדלת נקישה קלה והזמנה לליל סדר מואר - אבל הנס לא קרה. ואז היא החליטה.

ריבוננו של עולם, אף אחד לא חפץ בי, לא זוכר אותי, אז אני הולכת לעשות את ליל הסדר במקום שבו אתה פעם היית נמצא, וגם אותך גירשו משם.

היא נטלה בסל בד פסחי עתיק שירשה מאמה המנוחה. חבילת קרטון דקיקה ובה שלוש מצות, בקבוק מיץ ענבים וגביע כסף קטן. יותר מזה היא לא צריכה. מרור יש לה די והותר, את יתר סימני הסדר, החרוסת והביצה, הזרוע והכרפס שעליהם הייתה גאוותה בימים עברו עת הכינה אותם והעמידה על קערת הסדר של שמעון בראש השולחן, נטלה עמה בתוך הזיכרון. דגים מרק ועוף? אין לה תאבון!

בצעדים קטנים וסל בד מהוה בידה יצאה לעבר העיר העתיקה.

היא תעשה את ליל הסדר שלה בכותל המערבי עם הרבש"ע ביחד. תמצא לה פינה צנועה. הכינה בתוך הסל גם מפת ניילון אותה תפרוש על כסא כלשהו או גדר אבנים. כבר אסתדר איכשהו.

באמצע הדרך הפכה צעידתה נמרצת יותר ויותר. ההליכה האיצה את מחזור דמה והזרימה בה שמחה. אל הרחבה הגדולה הגיעה כמעט בצעדי ריקוד. היא הולכת לחגוג את ליל הסדר עם חברותא כזאת שאין רואים (תרתי משמע).

היא הולכת לשבת במחיצה אחת עם הקדוש ברוך הוא!

*

ההזמנה הפתיעה את הרב ישראל קורמן לחלוטין. איגוד האברכים בוגרי הישיבה הזמין אותו לבוא אליהם לעשות איתם את ליל הסדר והחג הראשון של פסח יחד עם בני משפחתו, באולם שמחות שנשכר והוכשר במיוחד לצורך העניין. תחילה כמעט דחה את ההצעה על הסף. רצה לשבת רק עם בני משפחתו וכמה אורחים, אך כששמע במה דברים אמורים הסכים על אתר. היה ליל סדר מיוחד שתוכנן בדקדקנות עד אחרון סעיפיו יחד עם ראש הישיבה הישיש שקדם לו, המשגיח המפורסם ועשרות אברכים שהפכו בעצמם למרביצי תורה מופלגים. מישהו זרק את הרעיון לחלל האוויר והוא נקלט. כולם רצו לחדש ימיהם כקדם. מין כנס בוגרים דווקא בליל חג המצות. הכל גם ידעו למה. ליל הסדר היה לילו המיוחד של הרב קורמן. כולם ידעו כי אי פעם בעברו, בלילה הזה קרה מאורע חשוב בחייו. היה זה סוד שעבר מפה לאוזן ומעולם לא דובר עליו בפרהסיא. הלילה הזה - בקשו התלמידים - יואיל נא לשבת איתם ולספר את הסיפור.

והוא הסכים. בהתרגשות סמויה ארז את החפץ החשוב ביותר באריזה מיוחדת. הוא התכוון להציג אותו בפני הנוכחים באמצע הסדר וכאשר יגיע הזמן להראות "מצה זו" ולגלות את המפה, יגלה הוא את המפה מעל הסוד שלו.

ההתכנסות נערכה באולם שמחות לא הרחק מגבולותיה של ירושלים העתיקה. רבי ישראל הרגיש דחף נפשי בל יסורב להתפלל את תפילת החג, לא עם תלמידיו וחבריו משכבר הימים, אלא דווקא ליד הכותל המערבי. עוד בערב החג רצה לומר את סדר קרבן הפסח ליד הכותל אך לא הספיק. כעת החליט להשלים זאת בין תפילת מנחה לערבית של ליל יום טוב.

לאחר התפילה נישק את האבנים הגדולות החמימות וצעד במהירות עם משפחתו הענפה לעבר האולם. אור מבהיק שטף אותו כאשר נכנס פנימה. השולחנות היו ערוכים בפאר והדר שלא היה מבייש את המפיק המקצועי ביותר. הוא זיהה את כולם, לחץ ידיים בהתרגשות, התחבק והתנשק עם ידידיו הטובים ביותר ותלמידיו האהובים. הייתה אוירה חגיגית עילאית.

כאשר התיישב בראש השולחן ליד ראש הישיבה הישיש ולאחר ששוחח עמו כמה מילים - חבט בו לפתע פטיש אדיר בראשו ונשמתו כמעט פרחה בבהלה.

המחזור!

המחזור היה המוצג הייחודי אותו כמס בשקיק בד מיוחד וביקש להציג בפני כל הקהל הקדוש, עם כריכת העור וחריטת הזהב שלא דהתה כהוא-זה (שמעון בן-דוד ז"ל שילם בשעתו הון תועפות על ההטבעה הטובה והאיכותית ביותר).

הוא שכח את המחזור ליד הכותל המערבי!

אחר התפילה כשניגש לנשק את האבנים הקדושות שכח משום מה את המחזור על הסטנדר. המחזור אליו הוא קשור מזה למעלה מ-30 שנה בכל נימי נפשו.

"אני חייב לצאת בחזרה אל הכותל" אמר בבהילות לרעייתו.

"בוא נשלח את שייקה שלנו, הוא קל רגליים ויעשה את הדרך במהירות רבה ממך" נענתה והוא הגיב במבט אלכסוני. כך להפקיר אבר שהנשמה תלויה בו?

בצעדים מהירים במיוחד עשה שוב את דרכו בין הסמטאות המקומרות של השוק האוריינטלי ועצם את עיניו בכוח לא לראות את הכעכים השחומים הפריכים והריחניים המוצגים לראווה בכל פינה לאורך השוק. הבל של ריח טחב מעורב בארומה של פירות הדר סחוטים עלי נענה ומנטה, הקביל את פניו וליווה אותו. הוא אץ רץ לעבר רחבת הכותל. לבו הלם בפראות. מה יהיה אם מישהו חמד את המחזור שלו, או מישהו לקח אותו בטעות. אלפי מתפללים היו כאן בערב.

הגיע אל הרחבה העליונה וסקר בבהילות את רחבת הכותל. איפה הסטנדר שלו? עמדתי בפינה הימנית, שחזר לעצמו.

הסדרנים החרוצים כבר הספיקו להחזיר את כל הסטנדרים והסידורים למקומם ולבו החסיר פעימה. כל המאמץ היה לשווא.

נואש הסתכל ימינה ושמאלה, קדימה ואחורה. "רבש"ע, הראני נפלאות" התפלל בלחש, הלילה הוא ליל הנסים הגדול.

רחבת הכותל הייתה ריקה לגמרי מאנשים. מעולם לא ראה אותה כך. נפש חיה לא נראתה במקום. ליל הסדר או לא ליל הסדר?

לפתע שמע יבבה מרוחקת. מישהו התייפח בקול דקיק.

כעת ראה מחזה מדהים. בפינה השמאלית ליד המחיצה, מאחורי שולחנות הבימה שרוכזו במקום אחד ישבה מסתתרת דמות קטנה מכורבלת בתוך עצמה. מתוך הפקעת הזאת בקע קול בכי מר.

לבו עלה על גדותיו. מי בוכה כך בליל הסדר?

הוא התקרב אל המקום.

לבו החסיר פעימה נוספת באותו לילה. הדמות הזאת החזיקה את המחזור שלו, נישקה אותו ובכתה מעליו בכי מתייפח.

מי זה. בעצם מי זאת? הוא הבין שזאת אשה זקנה.

התקרב יותר ובחן את הפנים המקומטות, המכורכמות בעווית בכי. כקפוא עמד והתבונן בבקבוק מיץ הענבים שהניחה על הבימה הסמוכה, בגביע, בחבילת המצות. האשה הזאת עומדת לערוך כאן את ליל הסדר!... זכרון ליל הסדר 'ההוא' משנות בחרותו צף ועלה בראשו בבהירות. הזיקנה נתנה אותותיה אבל משהו נראה כאן מוכר מאד!

רבקה?! גברת רבקה? בגד בו קולו ונשמע צרוד וחנוק.

הבכי פסק לרגע. הישישה הביטה בו בעיניים מצועפות. "מי אתה?"

"קוראים לי הרב ישראל קורמן, אבל מה אני מדבר. בשבילך אני שרוליק".

"אוי, שכך יהיה לי טוב. שרוליק?"

"נכון, שרוליק!"

הביטו זה בזו ובמחזור חליפות.

"אני כנראה חולמת" מלמלה לעצמה. "מקודם התנדבתי לעזור לסדרנים לסדר את הרחבה וכך גיליתי פתאום משהו שהזכיר לי את הימים היפים, כשלא הייתי צריכה לשבת לערוך ליל הסדר בבדידות בכותל המערבי. פעם, כשאירחתי אצלי בבית עשרים אורחים... כך ראיתי את המחזור שנתנו בשעתו לשרוליק קורמן, לא יודעת איך זה מגיע לכאן, וכעת הוא בעצמו צומח. אני כנראה כבר לא חיה".

"גברת רבקה" בקעה שוועה נוראה מגרונו. "אני הייתי אחד מאותם האורחים שלך, ואת חיה וקיימת אבל מה את עושה כאן בליל הסדר? למה את נמצאת פה בשעה כזאת, כל כך לבד".

"ומה אתה עושה כאן?" היא נעמדה על רגליה הישישות מבלי משים.

"התפללתי כאן ואיבדתי את המחזור שלי" מלמל בשפתיים מאובנות.

"ומצאת אותו, ומצאת אותי", צחוק ובכי שימשו בערבוביה בקולה.

"תבואי אתי?" שאל בתקווה. "אני הולך לשבת עם הרבה אנשים, כמו פעם..."

עת שצעדו החוצה מן הרחבה הגדולה המוארת, הצטיירו לנגד עיניו כל העת דברי הפסוק "שלח לחמך על פני המים כי ברוב בימים תמצאנו".

בזכות לחם העוני שאכל לפני שנים בביתה של צדקת זו, בזכות המחזור היוקרתי שקיבל, יכול הוא כעת להשיב מעט גמול למיטיבו, מי שהעמידו על רגליו.

פניני קדוש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

לעילוי נשמת הרבני החסיד המפואר מוהר"ר ר' מנחם שמואל חיים בן הרה"ח אפרים ז"ל פריעדמאן

א ווארט אויף יו"ט

סיפור יציאת מצרים - לאות הודאה והכרת טובה להקב"ה

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות.

בגמרא (פסחים קטו, א) מסופר: "אמר ליה רב נחמן לדרו עבדיה, עבדא דמפיק ליה מריה לחירות ויהיב ליה כספא ודהבא מאי בעי למימר ליה? אמר ליה, בעי לאודויי ולשבוחי, אמר ליה, פטרתי מלומר 'מה נשתנה'."

ידועה תמיהת האחרונים אודות חיוב סיפור יציאת מצרים בליל פסח, שהרי בכל ימות השנה יש חיוב "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך" (דברים טו, ג), ואם כן, במה שונה חיוב סיפור יציאת מצרים בלילה הזה מבכל השנה?!

התשובה על כך היא, שבכל השנה יש חיוב לזכור יציאת מצרים לצורך מטרות השרשת האמונה היטב במח ובלב, ואילו בליל פסח יש ענין נוסף בסיפור יציאת מצרים - כדי להודות ולהלל לשמו הגדול על ניסיו ונפלאותיו עם אבותינו ועמנו בימים ההם בזמן הזה.

יתכן שזוהי כוונת השאלה: "מה נשתנה" סיפור יציאת מצרים של "הלילה הזה" מזכירת יציאת מצרים של "כל הלילות"? הרי בכל השנה יש חיוב זכירת יציאת מצרים, ואם כן מדוע אנו רואים שבליילה הזה הזכירה היא באופן עצום יותר מבכל השנה - ע"י אכילת מצה ומרור, וע"י שררה ומלכות של אכילה בטיבול ובהסיבה?!

התשובה על שאלה זו היא, שמאחר שעכשיו הוא זמן הנס שבו יצאנו ממצרים מעבדות לחירות, משום כך נוסף חיוב מיוחד של הודאה והכרת טובה להש"ת על כך יותר מבכל השנה שבו חיוב הזכירה הוא רק לצורך השרשת האמונה.

וזוהי התשובה: "עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלקינו משם ביד חזקה וברוע נטויה", ולכן נצטוו לזכור יציאה זו שנעשתה ביד חזקה, לתכלית ולמטרה להשריש האמונה בקרבנו (וענין זה נוהג בכל השנה), "ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים", ולכן אנו עושים עסק מהסיפור בלילה הזה כדי לבטא בכך את הודאתנו להש"ת.

עתה נחמד להבין ולהשכיל ביאור הסיפור האמור, כי רבי נחמן שאל את עבדו: "עבדא דמפיק ליה מריה לחירות ויהיב ליה כספא ודהבא מאי בעי למימר ליה?!", והעבד השיבו: "בעי לאודויי ולשבוחי". על כך אמר לו רבי נחמן: "פטרתי מלומר 'מה נשתנה'", כי בדבריק כבר השבת תשובה נכונה על שאלת "מה נשתנה" סיפור יציאת מצרים "בלילה הזה מכל הלילות", כי בלילה הזה יש חיוב להביע שבח והודיה להקב"ה, כמו "עבדא דמפיק ליה מאריה לחירות ויהיב ליה כספא ודהבא" שצריך "לאודויי ולשבוחי", ואילו בכל השנה חיוב הזכירה הוא לשם השרשת אמונה ולא לשם הודאה.

(ליל הסדר תשנ"ג: תשלה)

השרשת אמונה בכל מצב - ע"י סיפור יציאת מצרים

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובים בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

יש לפרש עפ"י הסיפור הידוע, שפעם בא מאן-דהו לשאול את הרבי ר' בער זי"ע, איך אפשר לקיים את המאמר (ברכות פ"ט מ"ה) "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה"? איך אפשר לקבל את הרעה באותה שמחה כמו שמקבלים את הטובה? והרבי ר' בער זי"ע שלח אותו אל תלמידו הרבי ר' זושא זי"ע.

כשהגיע אל מקום מגוריו של הרבי ר' זושא זי"ע, נדהם לראות את הדחקות והעניות שבלטו מכל זווית ופינה, וכאשר שטח בפניו את שאלתו, אמר לו רבי זושא בפליאה: "תמינהי על מורי ורבי ששלח אותך אלי עם שאלה זו, כי איך אני יכול להשיב לך על השאלה בעוד שאף פעם לא היה לי רע?!"

בדרך זו תבאר הפסיקא שלפנינו, כי הנה רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא חיו בתקופת "עשרה הרוגי מלכות", והיו אז זמנים קשים ומרים ביותר לישראל, ולכן רצו התנאים הקדושים להזריח בקרב תלמידיהם את אור האמונה באופן שיגיעו למדרגה הנעלית שלא יאה אצלם שום שינוי בין רעה לטובה - בין מצב של "לילה" לבין מצב של "שחרית".

וזהו: "שהיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה", שע"י הסיפור רצו להשריש בקרב התלמידים את תוקף האמונה גם במצב המר והנמהר של "כל אותו הלילה" שבו היו מצויים באותה תקופה.

עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: "רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית", רבותינו! אכן נשתרשה בקרבנו האמונה כיתד שלא ימוט, ומשום כך, אפילו מצב של "כל אותו הלילה" נדמה לנו כמו "קריאת שמע של שחרית", כי הכל מאתו יתברך, ומאתו לא תצא הרעות.

(ליל הסדר תשלה)

הבטחת הקב"ה לאברהם - שבניו יהיו "גרים" ולא יתערבו בגוים

ברוך שומר הבטחתו לישראל ברוך הוא, שהקב"ה חשב את הקץ לעשות כמה שאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים שנאמר (בראשית טו, יג-ד) "ויאמר לאברהם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדם וענו אותם וגו'. ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. והיא שעמדה לאבותינו ולנו וכו'.

יתבאר עפ"י דברי ה"דגל מחנה אפרים" (פר' בלק) עה"פ (במדבר כג, ט) "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב", בהקדם עובדא דהוי אצל הבעש"ט הק' זי"ע "שפעם אחת הלך למקוה בין ישמעאלים, ובחזרתו מן המקוה ירא שלא יגע בו ישמעאלי, ושמע שני ישמעאלים מדברים זה עם זה אחד לחברו: 'שמור עצמך שלא תגע ביהודי הטמא הזה חלילה'."

"והוא שאמר: 'הן עם לבדד ישכון' ואינם מתערבים בגוים הטמאים, והוא מחמת 'ובגוים לא יתחשב' שאינם חשבים בין הגוים, וזה טובתם". ע"כ.

מבואר מזה, שהקב"ה מסבב שהגוים יהיו מובדלים מאתנו, כדי שאנחנו נהיה מובדלים מהם, ורק בדרך זו נוכל להחזיק את עצמנו בגלות שלא להתערב בין הגוים ולא ליפול לתוך הזוהמה והרפס.

זה היה היתרון בגלות אצל פרעה על פני הגלות אצל לבן הארמי, כי לבן הארמי הראה פנים מסבירות ליעקב, והראה לו אות ידידות וחיבה (באמרו אליו בראשית לא, טו): "למה נחבאת לברוך ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשירים בתוך ונכנור", ואילו בני ישראל בגלות תחת ידו היו נופלים לתהום רח"ל, כי ההתקרבות היתה מביאתם לידי התבוללות ח"ו (וזהו האמור בהגדה: "ולבן ביקש לעקור את הכל").

מה שאין כן פרעה עינה את בני-ישראל, וגילה להם את שנאתו ואיבתו כלפיהם, וזה גופא היה ישועה רבה עבורם, כי ע"י שהתבדל מהם התבדלו גם הם ממנו ולא באו לידי התבוללות.

זהו שאומרים: "ברוך שומר הבטחתו לישראל ברוך הוא שהקב"ה חשב את הקץ לעשות כמה שאמר לאברהם אבינו... כי גר יהיה זרעך", הקב"ה הבטיח לאברהם אבינו שבני ישראל יהיו גרים וירגישו בלתי רצויים במצרים, ובוה גופא חישב להם את קץ גאולתם, כי לולא הגרות היו מתבוללים בניניהם ומתערבים עמהם, ומשתקעים בעומק הזוהמא מבלי יכולת להחלץ.

ומסיים המגיד: "והיא" - ההתבדלות האמורה, "שעמדה לאבותינו ולנו... והקב"ה מצילנו מידם", כי בכל דור ההתבדלות שומרת ומגינה על בני-ישראל שלא יפלו לעומק בור ודות רח"ל, ולא יגיעו למצב של "כל באיה לא ישוּבוּן" ח"ו.

(ליל הסדר תשלט)

המשך בעמוד 2

סיפורי קודש

על ענייני דיומא

כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי... ליבטל וליהוי הפקר כעפרא דארעא.

לכאורה צריך ביאור תוספת המילים "כעפרא דארעא", מדוע לא סגי לומר "ליבטל וליהוי הפקר"?

ונראה בהקדם עובדא דהוי, שפעם התעוררה שאלה בענין "עגונה", והרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע נטה לחומרא, ולעומתו הרה"ק ה"צמח צדק מלובאוויטש זי"ע נטה לקולא, ושלח אז ה"צמח צדק" מכתב בענין אל הרבי מטשערנאביל, בו הוא מכנהו בתואר "ש"ר העליונים והתחתונים".

קבוצת חסידי ליובאוויטש - שראו את הערצתו הגדולה של רבם אל הרבי מטשערנאביל - החליטו לנסוע לשבות בצל קדשו. בדרכם חזרה עברו לקבל ברכת פרידה, והיות ולא שמעו את ה'תורה' (כידוע דרכו בקודש לומר 'תורה' בלחשה לתוך שרוליו), בקשו ממנו שיאמר להם דבר-תורה.

פתח הרבי מטשערנאביל את פיו בחכמה ואמר:

איאתא בחז"ל (ב"מ מט, ב) "אונאה עד שתות", ויש לומר הרמז בזה, כי הנה על האדם להשלים את עצמו בשבע המדות, להשתמש בהם לגבוה.

ואמנם, מדרך היצר הרע להביא את האדם למצב שירמה את עצמו שהוא כבר בשלימות, ומטרתו בכך היא כדי שלא יתעלה עוד בעבודת השי"ת, אולם, "אונאה" זו היא רק "עד שתות", עד הגיעו למדה השישית מדת היסוד, כי לאחר שכבר נתקדש במדת היסוד, שוב אין ביד היצר הרע להביאו לידי אונאה עצמית.

והוסיף לאמר, שהעצה לאדם שלא יבוא לידי רמיה ואונאה עצמית - גם כשעדיין לא הגיע למדה השישית - היא, ע"י שיחזיק את עצמו בענוה ובשפלות כקרקע, כי כלל הוא בדידו (ב"מ קא, א) "אין אונאה בקרקעות". ע"כ המעשה.

לפי זה יש לבאר את נוסח הביטול, כי על החמץ הגשמי אנו אומרים "ליבטל וליהוי הפקר", ואילו את החמץ הרוחני - היצר הרע הפועל בקרבנו שנרמה את עצמו בכל עת מצאו - אנו מבטלים ע"י שניהי בעינינו "כעפרא דארעא", כי "אין אונאה בקרקעות".

(יד ניסן תשלט)

כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח, השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל.

בחצר קדשו של הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע הסתופפו תלמידים קדושי עליו ומלאכי מעלה שהיו דולים ומשקים מתורתו לאחרים כדי להאיר את אור החסידות על פני תבל, ובנוסף, הסתופפו בצלו ארבע מאות אנשים "פשוטים" - בעלי רוח הקודש.

צדיקים תמהו, אם היה אצל החוזה הקדוש זי"ע פמליא גדולה כ"כ של אנשי מעלה מורמים מעם, מדוע לא החישו את פעמי המשיח ולא פעלו לקרב את הגאולה השלימה?!

ותירצו, שאנשי קודש אלו, כאשר ראו את החוזה הקדוש בעבודתו, ראו בעיניהם את הכהן גדול בעבודתו בבית המקדש, ולכן לא הרגישו בנפשם כ"כ צורך להחיש את הגאולה ובנין בית המקדש.

לפי זה יומתק לבאר את הנוסח האמור:

"כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח", שבליל קדוש זה מתרוממים בני-ישראל למעלה למעלה, ועל ידי הכנה דרבה יוכלו להרגיש את קדושת קרבן הפסח בעת אכילת המצה. אולם, על אף ההרגשה העילאית של קדושת קרבן פסח במקדש, איננו מתרשלים מלהתפלל על הגאולה השלימה, ובקשתינו שטוחה "השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל" עם משיח צדקנו.

(ליל הסדר תשלט)

מזרח זה עורב עיי ידועו הרה"ח ר' יצחק אייזיק פריעד שליט"א

לעילוי נשמת אביו החסיד הנפואר המפורסם הגלוני נשכח, אש קודש לבעליהו ר' אלכסנדר ב"ר אברהם צבי דל פריעד

אמירה נעימה

על הגדה של פסח

"רחום כהלכה" - מכח ההלכה הקובעת "יחיד ורבים הלכה כרבים"

קדוש במלוכה רחום כהלכה.

כ"ק מרן מהר"י זי"ע אמר רמז נפלא בפיסקא זו:

הנה, הקב"ה הוא מלך, והכלל הוא ש"מלך במשפט יעמיד ארץ", והנה כי כן, מורא יעלה על ראשונו, כי מי יצדק לפניך בדין?!

אמנם, כאשר הקב"ה רוצה לאחוז בדרכי הדין והמשפט, באים מלאכי סניגוריא ואומרים לו: "הרי עמודי העולם הם האבות הקדושים, אברהם נקט בדרך החסד, יעקב נקט בדרך הרחמים, ורק יצחק נקט בדרך הגבורה, והנה כי כן, עליך להתנהג עם בניך בחסד וברחמים מכח ההלכה הקובעת "יחיד ורבים הלכה כרבים".

זהו הפירוש: "קדוש במלוכה", ומצד המלוכה על הקב"ה לאחוז בדרך המשפט, ועם זאת, הקב"ה הוא "רחום", והסיבה לכך היא, "כהלכה", מכח ההלכה הקובעת "יחיד ורבים הלכה כרבים", והנה כי כן הדין נותן לפסוק כאברהם וכיעקב (חסד ורחמים), ולא כיצחק (דין).

(ליל הסדר תשלט)

המשך מעמ' 1

מזימתו של בלעם - לגרום להתבוללות בני ישראל בין המצריים

צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ולבן ביקש לעקור את הכל.

ולכאורה קשה, הרי כל ההגדה נסובה על רשתתו של פרעה, ואם כן איך נשתרבו כאן הדיבור אודות "צדקת" פרעה (שגור רק על הזכרים) ביחס ללבן הארמי (שביקש לעקור את הכל)?!

ונראה בהקדם מה שמצינו שני ביאורים בגזירת פרעה הרשע (שמות א, טו) "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון".

ברש"י מבואר הטעם ש"לא היה מקפיד אלא על הזכרים, שאמרו לו אצטגנינו שעתיד להוולד בן המושיע אותם".

ואילו ב"אור החיים" הק' (שמות א, טו) מבואר, שהיתה טמונה בכך מזימה רעה והרסנית, שכאשר יחיו רק הבנות ולא הבנים, הרי בהכרח יצטרכו בנות ישראל להנשא למצריים (כי "טב למיתב טו דו מלמיתב ארמלו", קידושין ז, א), ועל ידי זה יתבוללו היהודים עם המצריים, וישארו בתוך זוהמת מצרים, ובדרך זו תיעקר הדת היהודית לגמרי.

נמצא, שלפי ביאורו של רש"י היתה הגזירה מיועדת רק לזכרים ולא לנקבות, ואילו לפי ביאורו של האור החיים הק' היתה הגזירה מיועדת לכולם.

ונראה דלא פליגי אהדדי, כי יועצו הרשע של פרעה היה בלעם (שמ"ד א, ט), ומעתה נימא, כי כוונתו של בלעם בגזירה זו היתה כדי לגרום התבוללות ולעקור את העם היהודי לגמרי (וכפי שראינו גם בעתיד, כאשר יעץ לבני-ישראל לזנות עם בנות מואב, במדבר כה, א), ואילו פרעה לא היה חכם מחוכם כמותו, ואצלו עלה במחשבה לקיים גזירה זו מחמת הסיבה הפשוטה המבוארת ברש"י.

והנה, איתא מהאר"י ז"ל (ליקוטי תורה" פ"ר בלק) שבלעם היה גלגול של לבן הארמי.

מעתה יובן כמין חומר: "פרעה לא גזר אלא על הזכרים", שבגזירת "כל הבן הילוד" היתה כוונתו רק על הזכרים, ואילו "לבן" שנתגלגל בבלעם - והיה יועצו של פרעה בעצה זו - "ביקש לעקור את הכל", כי כוונתו היתה שע"י גזירה זו יתבוללו בנות ישראל עם המצריים.

ממילא הגאולה מגזירת "היאורה תשליכוהו" היא בכפליים, הן מהגזירה כפשוטה, והן מהעצה העמוקה שהיתה טמונה בגזירה זו לצורך התבוללות ועיקירת האומה הישראלית לגמרי רח"ל.

(ליל הסדר תשל"ז)

סגולת הפסח - להעצים האמונה

והיה כי תבואו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמתם את העבודה הזאת. והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם. ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בנינו הציל וגו' (שמות יב, כה-ז).

יתבאר הענין, עפ"י מה שמצינו, שבני-ישראל נצטוו תיכף בכניסתם לאר"י (דברים יב, א): "אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים... את אלהיהם", ולאחר תקופה, באו אנשי כנסת הגדולה ובטלו גם את "יצרא דעבודה זרה" (ערכין לב, ב).

מעתה, מאחר שכל ענין פסח מצרים היה לתקן ולשרש חטא עבודה זרה שבהם (משכו ידים מעבודת כוכבים, וקחו לכם צאן וחסו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח, שמ"ד טו, ב), משום כך, "כי תבואו אל הארץ" יבוא הבן וישאל "מה העבודה הזאת לכם", הרי הטעם האמור לא שייך כאן באר"י (כי כבר עקרו את כל האלילים, ובפרט, לאחר ביטול יצרא דעבודה זרה), ואם כן, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה?!

על כך באה התשובה, כי "עבודה זרה" אינה דייקא השתחוויה לאלילים, אלא כל דבר שאדם תולה ביד המקרה, ומעלים עיניו מיד ההשגחה העליונה, נחשב כמחשבת "עבודה זרה".

למשל, באותה עעה כאשר "פסח ה' על בתי בני" במצרים בנגפו את מצרים ואת בנינו הציל", היה אפשר לתלות את ההבדלה ביד ההשגחה, והיה אפשר לתלות זאת ביד המקרה (באמרם "זה מגיפה ככל המגיפות, וכמו בכל מגיפה יש ניזוקים ויש ניצולים"), ולשם כך בא ה"זבח פסח" כדי לעקור ולשרש מחשבות אלו מליבות בני-ישראל, וכדי להעצים בהם את האמונה "בכל דברינו ומקינינו שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם" (רמב"ן שמות יג, טז).

ממילא, ענין הפסח נוהג בכל זמן ובכל מקום, כי מחשבות אלו עלולות להתעורר בלב האדם בכל מיני מצבים, וכח וקדושת הפסח מסוגל לעקור ולשרש אותם ממוחו ולבו, ולהאיר אור אמונה תמה וברה בקרבו.

(סעודה ב' פסח תשלט)

מערכת "פניני קודש - משנת קודש" מאחלת פסח כשר ושמח לכל אנ"ש די בכל אתר ואתר

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפיסם דבריו
אנו אטיב עמהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איזה מזומרי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב לכל כל הימים

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוד"גלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין זצ"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

זרע שמשון היים
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נהמני זצ"ל
הבטיח למי שילמדו בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חמנים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני טבי.

הזון יהזקאל
רבי יהזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמדו בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים אר"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

מלליצי יין ושיר

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יהואל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הורמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגעשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שישעו בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יהזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס ז"ע
עשר מכות כנגד חמשת החושים שהרע בהם פרעה לישראל. מצינו שפרעה חטא בחמשה חושים:
בחוש הראות: עשה עין רעה בבני ישראל, וכפי שדרשו חז"ל בפסוק ויקוצו מפני בני ישראל, כקוצים היו בעיניהם. **בחוש השמע:** אמר לא ידעתי את ה', ואמרו במדרש (שמו"ר ה:יח) שאמר שמעולם לא שמע שם זה ולא שמע זה המלך. **בחוש הריח:** כמו שכתוב (שמות ה:כא) 'אשר הבאשתם את ריחניו בעיני פרעה'. **בחוש הטעם:** כמו שאמרו חז"ל עה"פ 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם', השתא תבן לא היו נותנים להם, דגה בחנם היו נותנים להם, ובדואי שהיו מזונותיהם בצמצום ובעיניו, שהרי לנשים צדקניות היה מזמין להם הקב"ה בכדיהם מחצה מים ומחצה דגים (ע' יומא עה), ואם היו להם מזונות כדי צרכם לא היו צריכים לנס זה. **בחוש המישוש:** 'ויוכו שוטי בני ישראל'. ולכן לקה עשר מכות, ובכל חוש לקה שתי מכות. כנגד **חוש הראות:** היה להם חשך ואפלה, וגם מכת הערוב, דכתיב 'הפלתי ביום ההוא את ארץ וכו' לבלתי היות שם ערוב ושמתי פדות'. ובעיניהם היו רואים ההפרש בינם ובין ישראל. כנגד **חוש השמע והאוזן:** היה להם קולות אלוקים במכת ברד, ומכת בכורות דכתיב 'ותהי צעקה גדולה בכל ארץ מצרים'. כנגד **חוש הריח והחוטם:** היה להם מכת הדבר, ונודע שהחולי הזה נולד מעיפוש האויר, וגם במכת הצפרדעים כתיב 'ויצברו אותם חמרים חמרים ותבאש הארץ'. כנגד **חוש הטעם והפה:** היתה מכת הדם, וגם מכת הארבה שאכל כל עשב הארץ ולא נותר כל ירק בעץ ובעשב השדה. כנגד **חוש המישוש:** היה שחין פורח אבעבועות, ומכת כנים. (זרע שמשון פרשת ורא אות ג).

לע"נ הג"ר שלמה זלמן ב"ר יצחק ליפשיץ בעל חמדת שלמה י"א ניסן
לא יאכל עד שיסב. קשה אמאי לא זכר התנא
 שהכוסות צריך הסיבה. ואין לומר דשתיה בכלל
 אכילה, וזה נכלל במה שאמר התנא 'לא יאכל עד
 שיסב', דהרי מבואר (פסחים קח.) שאין צריך
 הסיבה רק תרתי כסי, וא"כ בודאי אינו נכלל
 הכוסות בדברי התנא 'לא יאכל עד שיסב', דהרי אי
 אפשר לומר דלא ישתה עד שיסב, דהרי רק תרתי
 כסי צריך הסיבה. וא"כ קשה מדוע לא זכר התנא
 דעכ"פ תרתי כסי צריך הסיבה. (פני אריה).

ולא יפחחו לו מארבע כוסות של יין. הא דלא נקט
 'נותנין לו ארבע כוסות', אפשר דקמ"ל שאם אין
 בתמחוי ליתן ארבע כוסות, אין נותנין לו כלום,
 כיון שאין יכול לקיים כתקון חכמים ארבע כוסות.
 ולכן נקט התנא הלשון 'ולא יפחחו לו מארבע
 כוסות', כדי לומר דאי אפשר להפחית וליתן לו
 פחות מארבע כוסות.

מיהו קשה הא סגי ברוב הכוס, א"כ סגי במעט טפי
 משני כוסות, דזה רוב ד' כוסות. ואפשר דבאמת
 אין נותנים לו רק שיהיה לו רוב ד' כוסות, והיינו
 שישתה מכל אחד רוב הכוס. (פני אריה שם).

לע"נ הג"ר אלחנן יוסף ב"ר שמואל העני צמאן זצ"ל י"א ניסן
מצה עשירה. ז"ל אבני נזר (או"ח סי' של"ז): עיינתי
 בטעם מנהגינו (הובא ברמ"א סי' תס"ב ס"ד) שאין
 נוהגין לאכול מצה עשירה אפילו במי פירות בלא
 מים, כי הטעם שנאמרו בזה שחוששין שמא
 נתערב במים, אינו מובן, דמהיכי תיתי לחוש
 שנתערב, ואנחנו רואים שלא נתערב, כמו בלש
 במי בצים וכדומה בלי מים. וכן הטעם שנאמרו
 שחוששין לדעת רש"י (פסחים לו. ד"ה אין לשין)
 כי מי פירות לבד ממחרים להחמיץ, הוא טעם
 חלוש קצת, כי אף לדעת רש"י הוא חשש חמץ
 נוקשה דרבנן, ומהיכי תיתי לחוש ליחידאה
 בכיוצא בזה בדברנן לכתחילה.

ונראה דהנה דעת מהר"ל (גבורות ה' פרק מ"ח
 סד"ה וענין), שאם אין לו ללילה ראשונה רק מצה עשירה, מחויב לאכול
 מצה עשירה ולקיים בו המצוה של 'בערב תאכלו מצות', אף שאינו יכול
 לקיים מצות 'לחם עוני', ועל כן אסור לאכול בערב פסח מצה עשירה, [כיון
 דאפשר לקיים בו המצוה של 'בערב תאכלו מצות']. ומה שהתיר רבינו תם
 לאכול מצה עשירה בערב פסח, הוא בלש בלא מים כלל, דכהאי גוונא לא
 נקרא 'מצה' כלל, עכ"ל.

ולפי"ז יש לעיין איך מותר לאכול בפסח מצה שנלושה בלא מים כלל, כיון
 דכהאי גוונא לא הוי 'מצה' כלל, וקרא כתיב 'שבעת ימים תאכל מצות',
 לשלול מה שאינו מצה שיהיה לאו הבא מכלל עשה (כמו שכתב החרדים
 פרק י"ד אות י"א).

וצריך לומר, דכמו שמותר לאכול בשר או פירות, ועל כרחך פירוש הכתוב
 רק שאם בא לאכול לחם, צריך שיהיה מצה, כמו כן יתפרש לדעת מהר"ל
 שאם אוכל דבר הבא לידי חימוץ, צריך שיהיה מצה, אבל אם נלוש בלא מים
 כלל, הוא כאוכל דבר הבא שלא מחמשת המינים.

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר
 וועט מען מוודע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - וואראש, **אבני**
נזר - סוכאטשוב, **צדקת הצדיק** - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב**
העברי - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - יוען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי**
זבול - הר המנוחות
 אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי
 מקיים צו זיין זייערע הבטחה!
געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

תולדות האבני נזר זי"ע

כפלא היה בעיני הכל כיצד גופו החלש
 והרופף נשא את מוחו הגאוני, כל ימיו
 נאבק עם חולשת גופו, היה גונח
 ומשתעל ויורק דם, ולא פעם היו חיי
 בסכנה, והרופאים נתיאשו ממנו עוד
 בימי עלומיו.

אולם רוח הגאון שבו וכח התמדתו
 הכביר שהשקיע בלימוד התורה, עמדו
 לו, והוא נתגבר על מחלתו ויכול לה.

בעל הגוף הקטן והחלש הזה שנעשה
 לפאר הדור, נולד בעוני, וסבל מחסור
 כל ימי חייו, אף כי שמו הלך למרחקים,
 ורבים וגדולים השכימו לפתחו, גאון
 הזה נרדף על צוארו, סבל ממחלוקת
 ומלשינות, אף כי כל מעשיו היו לשם
 שמים. עם הסבל והרדיפות, נשאר
 בתומו ובצדקתו, ולא נפגם פגם כל
 שהוא כל ימי חייו, נשא את יסוריו
 באהבה, ועוד התפלל על מתנגדיו
 ורודפיו לבל ינקו ח"ו בידי שמים בגלל
 כבוד תורתו.

הגאון השכיח את כל סבלותיו בלימוד
 תרתי משמע, בלימוד עצמו, ובלימוד
 עם תלמידיו. וקיים בגופו מה שכתב
 בהקדמתו לספרו "אגלי טל", וז"ל:
 עיקר מצות לימוד התורה להיות שש
 ושמה ומתענג בלימודו, ואז דברי תורה
 נבלעין בדמו, עכ"ל.

ובכך זכה להיות "בעל התורה", "דער
 תורה איד", כמו שכינוהו בצדק בן דורו
 הקשיש ממנו האדמו"ר מגוסטינין
 זצ"ל, ואמר עליו שכל רמ"ח אבריו
 וש"ס גידיו נקרוצו ונילושו מן התורה
 הקדושה, כי הפכה התורה לדם מדמו
 ולבשר מבשרו. (מגדולי התורה
 והחסידות עמוד ו').

והנה בעל המאור (בדפי הר"ף דף כו:) הקשה מאי
 טעמא לא מברכין 'על אכילת מצה' כל שבעה, כשם
 שמברכין כל שבעה 'לישב בסוכה'. ותיירץ דמצה אינו
 מחויב, דאפשר לאכול שאר דברים, אבל סוכה על
 כרחו צריך לישון, דאי אפשר לעמוד בלא שינה.

ומהר"ם חלאר"ה מסיים בה משמו וז"ל: 'שאיך יברך
 על אכילת מצה, דמשמע דלא סגי בלאו הכי'. מכל
 מקום למדנו שאם אוכל מצה בשאר ימים, הוא
 עושה מצוה, כמו שעושה מצוה האוכל בסוכה בכל
 החג, [ולכן הקשה מדוע אין מברכין על מצוה זו].
 ומצוה זו היינו שאם אוכל לחם, אז צריך שיהיה
 מצה. ולדעת מהר"ל המצוה הוא, שאם אוכל דבר
 הבא לידי חימוץ, צריך שיהיה מצה, אבל אם אוכל
 עיסה שנילושה בלא מים, הוא לדעת מהר"ל כאוכל
 שאר מינים, דנהי שאין עבירה, מצוה נמי לא עשה
 וכו'.

ואם כן ריב"ל שאמר (פסחים לו.) ללוש שאר ימים
 בדובשא. ודאי לא נתכוין שלא יהיה מים כלל,
 דבודאי שלא היה ריב"ל מרגע מצוה ח"ו. אלא ודאי
 כוונתו שיהיה בה מים ג"כ שבא לידי חימוץ ונקרא
 מצה וכו'. ולפי"ז מובן טעם למנהגינו שאין ללוש במי
 פירות לבד בלא מים, דזה כדי שלא לגרע המצוה של
 'שבעת ימים תאכלו מצות'.

לזכות עי.ב.י. להצלחה בכ"ע

טל תן לרצות ארצך. הפיוט של טל 'תן לרצות' נתקן
 על דרך תשר"ק, ואילו הפיוט גשם 'זכור אב' נתקן על
 דרך א"ב. והנה בזה"ק (ח"ב קפו.) איתא: ירחא דניסן
 חודש האביב, האותיות איהו כסדרן, א' ב' כסדר
 האותיות (-אביב). אבל ירחא דתשרי הוא להיפך ת'
 ש' (-תשרי), דאותיות הם למפרע, מאי טעמא, אתון
 מתתא לעילא, ואנא מעילא לתתא, ע"כ. והיינו א"ב
 הוא מתתא לעילא, ותשר"ק הוא מעילא לתתא.
 דבחודש תשרי נברא העולם במחשבה, כדי להוריד
 השכינה שיהיה עיקר בתחוננים, וזה תשרי מעילא
 לתתא. ואילו בניסן שנברא העולם בפועל, והיינו

שצפה הקב"ה שאין העולם מתקיים והיינו שיקלקלו, וצריך האדם לברר את
 עצמו ע"י עבודתו, וזה מתתא לעילא, ואתון כסדרן אב"ג. וא"כ קשה מדוע
 בעלי הפיוט סידרו להיפוך, שהתפילה על טל בחודש ניסן הוא על דרך
 תשר"ק, ועל גשם שהוא בתשרי הוא דרך א"ב.

ונראה, דהנה תורה שבכתב שהוא מצד השי"ת, נמשל לגשם, כמו שנאמר
 'ערוף כמטר לקחי', והיינו 'לקח טוב' הוא תורה שבכתב. ואילו תורה שבעל
 פה שהוא מצד כנסת ישראל נמשל לטל, כמו שנאמר 'תזל כטל אמרתי',
 דכמו הטל אינו ניכר שהוא מן השמים, רק ממה שרואין שהארץ לחה, יודעין
 שירד הטל, כן התורה שבעל פה דברי אלהים חיים שנוזל מהשי"ת בלב
 חכמים, ואינו ניכר, שנראה שהם מחדשים משכלם, וזה שנאמר 'תזל כטל
 אמרתי', והיינו אמירה בחשאי, כמה דכתיב 'ואמרת בלבבך', שמופיע השי"ת
 בלב החכמים.

והנה הגשם בא ע"י מעשה הצדיקים (ע' כתובות ה.). וכן מצינו (מו"ק כח.):
 רבה ורב חסדא תרווייהו רבנן צדיקי הוו, מר מצלי ואתי מיטרא וכו', שבה
 ניכר שהם צדיקים שמתפללין על הגשם וכו'. משא"כ הטל דלא מיעצר,
 והיינו שתמיד משפיע השי"ת הטל.

ומ"מ נמשל התורה שבכתב לגשם, כי אחר שזוכין להתורה שבכתב, ניכר
 הוא שהוא מהשי"ת כמו הגשם, כמו שנאמר (משלי ב:ו) 'כי ה' יתן חכמה'.
 משא"כ התורה שבעל פה שנדמה לחכמים שהם מחדשים מלבם, ומשום
 הכי נמשל כטל וכאמור, אבל מ"מ הטל בא מהשי"ת שמשפיע תמיד ולא
 מיעצר, ואינו בא ע"י תפילת הצדיקים. ולזה סידרו בעלי הפיוט התפילה על
 הגשמים בדרך א"ב, שהוא בא ע"י מעשה הצדיקים שהוא מתתא לעילא,
 ומזכירין שם זכות אבות והרועים שבזכותם אנו מבקשים על הגשם.

תולדות הבן לאשרי זי"ע

תלמידי חכמים מופלגים אשר היו באים אליו במשך שנים להתברך מפיו והיו מדברים אתו בלימוד, מספרים שהוא היה בקי בכל השי"ש והיה שגור על פיו לשון הגמרא רש"י ותוס' ראשונים ואחרונים עד הפסק ההלכה בטור בית יוסף ושו"ע עם נושאי כליו, והיה מצטט לשונם בעל פה, בכל פעם כשהיה נשאל בעניני הלכה כאיסור והיתר ושאלות בעניני טהרה אפילו עניינים סבוכים בהלכה, היה אומר את הפסק על בוריו בבהירות מופלגה, כשהם עומדים ומשתוממים על גאונותו הרבה ובקיאותו הנרחבת בכל השי"ש והפוסקים, ותמיד היה מוצא לתכלית את דבריו באיזה גמרא הקולעת לנושא שנתבקש לענות בו.

וכבר נודע בימי בהירותו כמי שאהבת התורה בוערת בקרבו תמיד, והיה מוותר על הארוחות האוכל שלו בישיבה, וכפי שהיה נהוג אז בישיבות, שהיו מקבלים סכום מסויים מידי חודש מראש לרכישת מזון לכל החודש, והיה רוכש בכסף זה ספרים ללימודו, שבאותה תקופה היו יקרי המציאות, כאשר מזון מועט בא לפיו רק כדי חייתו וקיום גופו, ובמשך כל ימי חייו המשיך בהתמדתו המופלאה, והיה ישן כשעה שתיים במתע לעת.

הרבנית ע"ה מאד חששה לבריאותו, היות ואכילתו הייתה ג"כ מועטת, אבל הוא לא שעה לזעקותיה והפצרותיה, ובכל מיני טעדיקי עמד על משמרתו. עוד בהיותו בגיל שבע עשרה כאשר בא ללמוד הוראה אצל הגאון רבי מיכאל אליעזר פארשלעגער זצ"ל בעמח"ס תורת מיכאל זצ"ל, נבחן אצלו על גמרא חולין הרי"ף הרא"ש הר"ן טור בית יוסף ושו"ע יו"ד עם נושאי כליו בעל פה בתוספת חידושי שזכו להערכה רבה. פעם בזקנותו התפלא על בחור כבן שש עשרה שלא ידע גמרא מסויימת, ואמר בגילך אחותי כבר בלחזור על השי"ש. (ברכה משולשת)

הסיבה ולא היסב גם בדיעבד לא יצא לרוב הפוסקים, על כן יבקש קודם יו"ט שימחול לו על ההסיבה, ואם מוחל מוטב, ואם לאו יפרוש ממנו ויעשה סדר בפני עצמו, ובפרט בזה"ז מי יכול לסמוך אם יש בו יראת שמים, דעיין ביו"ד (סי' רמ"ג ס"ג) דבלא יראת שמים אינו חשיב ת"ח, ומי יכול לסמוך בזה"ז על אדם שרואה לעינים שהוא מיראי ה' וחושבי שמו. (שו"ת ר' עקיבא יוסף ח"ב סי' ש"ט).

לע"נ הגה"ד חיים ב"ד יסודאל העליר זצ"ל יא"צ י"ד ניסן

איסור לאכול מצה בע"פ. איתא בירושלמי (פסחים פ"י ה"א, ומובא בתוס' פסחים צט: ד"ה לא): כל האוכל מצה בערב פסח, כאילו בועל ארוסתו בבית חמיו. וכתב בשו"ת מהר"י ווייל (סי' קצ"ג) וז"ל: דקודם שהותר לו מצה, בעי ז' ברכות, וכן ארוסתו בעיא ז' ברכות. ונראה לי, דז' ברכות הם: (א) בורא פרי הגפן. (ב) קידוש. וברכת שהחיינו לא קחשיב, דאומרו אפילו בשוק. וברכה דטיבול ראשון לא קחשיב, דחיובא הוא לדרדקי. (ג) אשר גאלנו. (ד) בורא פרי הגפן. (ה) על נטילת ידים. (ו) המוציא לחם. (ז) אכילת מצה. ולפי האשר"י דאינו מברך בורא פרי הגפן על כוס השני, שמא חשיב 'אשר גאלנו' ב' ברכות תחילה וסוף. וברכת הלל לא קחשיב אפילו לדברי רבותינו המצריכין לברך, משום דיש מקומות שלא נהגו לומר הלל על השלח, עכ"ל.

ובתניא בבתי (סימן מ"ד) כתב באופן אחר, וז"ל: האוכל מצה בערב הפסח כבא על ארוסתו בבית חמיו, וראיתי טעם לדבר, דכשם שהבא על ארוסתו בבית חמיו קודם שנכנסה לחופה הקדים ביאתו לפני שבע ברכות עד שלא תהא ראויה להתייחד עמו, כדאמרין כלה בלא ברכה אסורה לבעלה. כך האוכל מצה בערב הפסח מקדים לאכול ממנה קודם שיברך שבע ברכות שטעון לברך עד שלא יאכל ממנה. ואלו הן: כוס ראשון מברך עליו שלש ברכות: (א) יין. (ב) קידוש. (ג) זמן. (ד) אכילת ירקות שמברך עליה בורא פרי האדמה לאחר קידוש, הרי ד' ברכות. (ה) כוס שני שמברך עליו לאחר ההגדה. והיא טעונה שתי ברכות. (ו) המוציא. (ז) על אכילת מצה. הרי שבע ברכות. ונטילת ידים לא חשיב, שאי אפשר שלא נטל ידיו באכילתה, עכ"ל.

הנה מה שכתב בתניא "נטילת ידים לא חשיב, שאי אפשר שלא נטל ידיו באכילתה", אינו מובן. ואולי צ"ל "שאפשר שלא יטול ידיו באכילתה", והיינו במקום דלא שכיח מים, דנטול ידיו שחריית ומתנה עליהן כל היום כולו (ע' חולין קו:).

והנה לפי דרכן של ראשונים הנ"ל דבאין להמציא ז' ברכות מתירות למצה, כז' ברכות המתירות לארוסה, לכאורה לענ"ד לולי דבריהם ז"ל, אין לחשוב כלל ברכות בפה"ג דקידוש ודכוס שני, שהרי גם אם אין לו כוס אוכל מצה ומקדש על הפת, ואין אלו ברכות מתירות למצה, וכן ברכת בפה"א דטיבול ראשון אין לחשוב, דאי לית ליה ירקות לטיבול ראשון, אין שם ברכה זאת, ועכ"ז הרי שפיר אוכל מצה וכו'.

ולכן לענ"ד יש לחשוב חשבון ז' ברכות על דרך זה: (א) ברכת קידוש. (ב) זמן. (ג) המוציא. (ד) על אכילת מצה. (ה) ברכת 'אשר גאלנו' תחילה וסוף. (ז) מה שיסודו לומר בהגדה 'ברוך המקום', ד'מקום' הוא שמו של הקב"ה, והוא כמו ברכת 'ברוך רחמנא מאריה דהאי פיתא', דהוא ברכה שלימה. ואפי' למ"ד דבעינן נמי מלכות, מ"מ מה שאומרים 'ברוך שנתן תורה לעמו ישראל', הוי כמו מלכות, כי נתינת התורה לעמו, הוי כמלך הגוזר על עמו, והם מחוייבים

משא"כ התפילה על הטל סידרו בדרך תשר"ק מעיילא לתתא שהוא בא מהשי"ת תמיד דלא מיעצר, וסידרו 'טל תן', השי"ת מצדו בלא מעשה ידיהם של צדיקים, שהשי"ת משפיע הטל תמיד.

לע"נ הר"ד יו"ט ליפמאן ב"ר יצחק אהרן פנעדווייס זצ"ל יא"צ י"ב ניסן **רכוש גדול.** יש לומר הטעם שסיבב הקב"ה שיתנו המצרים לישראל רכוש גדול, בהקדם מה שפירש זקני הגאון בעל שו"ת ריב"א ז"ל, מאמר הילקוט (בא רמז ק"ד): החודש הזה לכם, לכם ולא לאומות העולם. דהכוונה, דאולי יחשבו ישראל שכל הנסים היו רק בשביל שנתמלא סאת פרעה ובעבור רשעתם, וממילא נעשה הצלה לישראל. לזה אמר 'החודש הזה לכם', שחודש זה חודש הגאולה היה ידיקא לכם היינו לטובת ישראל, עכ"ד.

ויתכן כי מחמת זה ניתן רכוש גדול לישראל, להראות כי הנסים הגדולים בעת יציאת מצרים לא היה רק כעונש לפרעה מחמת רעתו, רק גם מחמת חיבת ה' לעמו, ועל כן לא די שהצילם, רק נתן להם גם רכוש להראות חיבתם.

ובזה יבואר מאמר המדרש פליאה 'הים ראה וינס, מה ראה, ראה ישראל באים ורכוש מצרים בידם'. דהכוונה, דגם שרו של ים היה מסופק אם כל הנסים נעשו מחמת אהבת ישראל, או מחמת רעת המצרים, ועל כן שקל בדעתו אם צריך הוא ליבקע לישראל או לא. אמנם כיון שראה שלא לבד שבא עונש על מצרים, רק ראה ישראל באים וגם רכוש מצרים בידם המורה על אהבת ה' לעמו, שמלבד היציאה עוד נתן להם עושר גדול, לכן מיד וינס.

לע"נ הגה"צ יואל צבי ראטה ב"ר יעקב משה מסאלקא י"ז ניסן

הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו ארוך. אשר שאלני בני ר' אליהו יצחק מנחם ה"ו על מה שאומרים בליל פסח בבהמ"ז 'הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו ארוך', פסח המכוון בזה. והשבת, דהיות דמקודם היו שני מאורות הגדולים, דהלבנה היה גדול כהחמה (ע' חולין ס.), וכן לעתיד לבוא יהיה אור הלבנה כאור החמה, א"כ לא כמו עתה ד'יהי ערב ויהי בוקר', אלא כי אם יום שכולו ארוך וצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם במחנה שכונה, ויהיה חלקנו עמהם, וכמו דכתיב (ישעיה ס"ב): 'לא יבוא עוד שמשך וירחך לא יאסף כי ה' יהיה לך לאור עולם'.

ואשר אמרו רז"ל 'ברוך המקום ברוך הוא שהקב"ה חישב את הק"ץ' בהיות שהיו רק רד"ו שנים, א"כ חסר ק"ץ שנים ממספר ארבע מאות שנה שהיה נגזר עליהם, וקושי השיעבוד השלים בשביל ולא יכלו להתמהמה עוד. הכי נמי בזה"ז 'קץ שם לחושך', כי נעשה מהפכה וחשיכה בעולם עד שאי אפשר להתמהמה, ואפילו כולם חייבים ח"ו, ו'לכל תכלית הוא חוקר' (איוב כח:ג), ואיזה תכלית עולם יצא מזה, וזה המכוון 'ברוך שומר הבטחתו לישראל שהקב"ה חישב את הקץ לעשות וגו' והיא שעמדה לאבותינו ולנו'. [דגם לנו כיון דאי אפשר עוד להתמהמה, לכן 'קץ' שם לחושך]. (שו"ת ר' עקיבא יוסף א"ח ח"ב סי' ש"ד).

הסיבה בליל פסח אצל ת"ח. בשו"ע (סימן תע"ב ס"ה) איתא דת"ח מופלג בדור אע"פ שלא למד ממנו כלום, חשוב כרבו, ואינו צריך הסיבה, והוא מדברי התה"ד. ולי נראה דקשה לעקור הסיבה שהוא דינא דגמרא, [ולכן אין לסמוך על מה שחידש התה"ד דת"ח מופלג בדור דינו כרבו]. ואם צריך

2 יש להעיר דהרי בשו"ע כתב: ת"ח המזלזל במצות ואין בו יראת שמים הרי הוא כקל שבציבור עכ"ל, וזה אפשר לראות אם מזלזל במצות.

1 וכן חלק על התה"ד, המה"ל מפראג (גבורות ה' פ' מ"ח), וסובר דיכול להסב, ופסקו כוותיה הב"ח וא"ר ובמקור חיים להחיות יאיר.

לעשות גזירותיו מפאת מלכותו וממשלתו עליהם, כן מתן תורה לעמו הוא מפאת מלכותו וממשלתו ית' עליהם, וכן היה מ"ת בממשלה ומלכות, כי כפאם על כך, וכמ"ש חז"ל שכפה עליהם הר כגיגית. וכן יסדו חז"ל פסוקי מלכיות של ר"ה ממתן תורה, ואמרו בו "גם העולם כולו חל מפניך ובריות בראשית חרדו ממך 'בהגלותך מלכנו' ללמד לעמך תורה ומצוות", הרי דמ"ת היה התגלות מדת מלכותו ית', ויש רמז בתיבות 'העולם כולו חל מפניך ובריות ס"ת 'מלכות'. וע' תוס' (ברכות מ: ד"ה אמר) שכתבו, ד'אלקי' אברהם, וכן 'הקל' הקדוש שאין כמוהו, הוי במקום מלכות דברכה ע"ש. הרי דלא בעינן מלכות ממש, רק דבר המורה על מלכות וכו'.

וי"ל ג"כ דברכת 'ברוך המקום' היא היא הברכה שנתקנה תחת ברכת מצות סיפור יציאת מצרים שהיה ראוי להיות ברכה עליו כעל כל המצוות. והנך ז' ברכות דכתיבנא, הם ברכות שאי אפשר שיוחסרו לו באכלו המצה, ושפיר הם ז' ברכות מתירות למצה. וגם י"ל דגוף ההלל הנאמר בהגדה, במקום ברכה עומד, שהרי למדו ברכת הנהנין מקרא ד'קודש הלולים' (ברכות לה), הרי דהילול הוא ברכה. (גליוני הש"ס פסחים צט:).

אולי יש להסביר זה בדוגמא כזו, אם האדם נתון בחבית והחבית היא מקומו ומחזיקו, אזלת ידו משלוט על החבית, אבל אם האדם מחזיק החבית והוא מקומה, הוא שולט בה לעשותה לפי דעתו וחפצו.

בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם. "אבותיכם" - תרח וסיעתו שהיו מתהוללים ומתפארים באלילים, ישבו בעבר הנהר "מעולם", ולא היו גולים ממקום מושבתם, ולא הושלכו אל ארץ אחרת. כי אם תרח היה נע ונד ממקום למקום ועובר מארץ לארץ, היה מפיץ ומפרסם את עצביו ופסיליו במקומות אשר לא ידעום, ומנוחתו תמיד במקום מגורתו, הנאה לו והנאה לעולם.

ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו. "לרשת אותו" היינו שיתנחל שם, ולא ישנה מקום ירושתו, ולא יצא מחוץ לחוגו וגבולו, כי עשו במסעיו ממקום למקום בחרבו וקשתו, היה מדריך גם אחרים בשיטתו "על חרבך תחיה", ובכל מקום הופעתו היה עושה זועה של כלה ונחרצה.

לזכות ש.ה.ב.מ.ד. להצלחה בכל"ע

הקדמה להגדה של פסח 'שעיר זבול'. לכאורה יש לשאול, הא אלפי הגדות נדפסו ונתחברו במשך הדורות, ומה אנו יכולים עוד להוסיף ולחדש. אבל יש תשובה על שאלה זו, דהנה ראיתי קושיא למה הקב"ה צוה למנות את ישראל דכתיב 'שאו את ראש כל עדת בני ישראל', דמה עיקר המצוה בזה. אבל

לע"נ הג"ר משה ב"ר ישראל גרין זצ"ל יא"צ י"ב ניסן

דיני ביטול חמץ: א) מי שאינו מבין נוסח 'כל חמירא', יאמר באותו לשון שהוא מבין דוקא, כי אמירת הביטול עיקר גדול וצריך אם כן לידע מה הוא אומר.

ב) מי שיש לו שינים זרות, לא יאכל ולא ישתה חמץ שיד סולדת בו לפחות מעת לעת קודם פסח, וכמו כן בפסח.

ג) שינים שיכולים להוציאן מפיו, צריכים הגעלה, ואם יש חשש הפסד, יערה עליהן רותחין.

ד) מעת לעת קודם הגעלה, צריכים למרק ולנקות הכלים מחלודה ומיאוס הדבוק בהם.

ה) במכירת חמץ שנוהגים למכור גם את הכלים שמונח בהם החמץ, צריך הרב העוסק במכירה לדקדק שבכלי מתכות וזכוכית יכתוב שמשאילן להנכרי הקונה, דאם ימכרם, יצטרכו אחר הפסח טבילה כמו כלים שקונה מעכ"ם.

ו) בעשיית עופות צריך לדקדק בהבהוב שלא יתחמם החמץ שבזפק, וגם שלא ידבק גרעין בהבשר.

ז) בלעכינע כלים, וכל כלי בישול של מתכות שאין להם קמטים, צריכים למרקם כ"ד שעות קודם הגיעול. וכלים שיש להם קמטים צריך להניח גחלים על הקמט עד שישורף החמץ שבקמט.

ח) קערות של חרס שמצופים זכוכית, וכן וכלי פארצילאן הגרועים, העיד לפני הרב הגאון הישיש ר' אברהם מנחם גאלאנט שליט"א אבד"ק פורעמבא פולין, שבהיותו בשנת תרצ"ט בתחלת מלחמה העולמית בבליסטוק, והיה דוחק גדול בכלים, התיירו הרבים הגאונים דבליסטוק על ידי מילוי ועירווי ג' ימים מעת לעת. וכן כתב לי הרב הגאון ר' משה אלעזר שליט"א פרומוביץ אבד"ק צלסהיים אשכנז בשנת תש"ז להתירם על ידי מילוי ועירווי, על כן התרתי, אבל התניתו בפירוש שזה רק על שנה זאת, וגם שהמילוי יהיה בחמין דוקא, ויניחו הקערה בכלי אחרת שיוכלו למלאות על כל גדותם ויכסו המים את כל הכלים.

לכבוד מערכת מליצי יושר

שלום וברכה! פותחין בברכה והודאה על הגליון הכי נפלא 'מליצי יושר', ניכר העמל והעבודה שאתם משקיעים בכל שבוע להכין הגליון ולקטף דברי תורה הכתאימים, ובעיקר ההגדרות והיסודות של החזון יהוקאל והאבני נזר והג"ר יוסף ענגיל, והחיידושים הנפלאים של בעל לב העברי.

הנה אע"ז דמרגלא בפומיה של כ"ק אדמו"ר מהר"י"ץ נ"ע בשם אדה"י בעל התניא נ"ע: 'מיט א עצה שלאגט מען זיך ניש אן' - (כל זמן שלא שואלים, אין נותנים עצה). אבל עם כל זה - לצורך הרבים, הייתי מציע לכם להדפיס כל הגליונות ביהוד, כדי לזכות הרבים בפנינים יקרים ויסודות הברורים של האבני נזר וחזון יהוקאל והג"ר ענגיל.

ברכה והצלחה י.ח. **פעמיוילם.**
קראון הייטס - כאן צוה ד' את הברכה

התירוץ מבואר בדברי המקובלים, דצריך להיות בישראל ששים רבוא נפשות, דלא יצאו ממצרים עד שהיו בהם ששים רבוא, ואם לא השלימו ששים רבוא, לא היו יוצאים משם. ובתורה יש ששים רבוא אותיות, ויש בה ששים רבוא פירושים, וצריך שיהיה בישראל ששים רבוא נשמות, כדי שכל נשמה תטול אות אחד ופירוש אחד, ומש"ה הוצרכו להיות בהם ששים רבוא נשמות.

והאותיות והפירושים נרמזו במילת 'ישראל', ד'ישראל' ר"ת 'יש ששים רבוא אותיות לתורה', ועוד יש ששים רבוא אופנים לתורה, וגם 'ישראל' ר"ת 'יש ששים רבוא אורות לישראל', והאורות הם הנשמות שבהם האור מאורו ית' שמו, שהם חלק אלוה ממעל, ועיקר המנין הוא לעורר לישראל שלא ירפו ידיהם מן התורה, וא"כ זהו עיקר הענין שיהיה ששים רבוא נשמות, ואז יכול להיות קבלת התורה, כך מבואר בדברי המקובלים.

וא"כ נלענ"ד שכאן מבואר תשובה לשאלתנו מה יש לנו עוד להוסיף על אלפי הגדות ופירושים, דכיון שיש ששים רבוא פירושים לתורה, ויש ששים רבוא אופנים לתורה, וכל נשמה צריך לקחת פירוש אחד, ולפ"ז לכל נשמה מישראל יש האות והחיידוש המגיע לו מן התורה, וא"כ גם נשאר לנו מה לחדש ולבאר בתורתנו הק'.

והנראה לי לומר דהא כיון שלא כולם זוכים ללמוד תורה ולחדש חידושים, ומבואר בחז"ל שאם זכה לוקח חלקו וחלק חבירו בגן עדן, וא"כ גם בחידושי תורה שאם חבירו אינו לומד ומחדש, אז השני גם יכול לזכות בחידושו של חבירו, ולפ"ז עוד נשארו הרבה חידושים וביאורים שיכולים לחדש ולבאר בביאור התורה הקדושה, כך נלענ"ד, ודברינו עמוקים, ויש לנו כמה רמזים לחידוש זה, ואכ"מ להאריך.

סגולת אריה"ק ע"פ הדרכת הרה"צ מ'אראד אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים

א ת"ח ויר"ש וועט טון פאר אייך די סגולה בנאמנות, די אריה"ק איז מבטיח "יבער לבו לשמים לטובה, ותראה פלאים".

שטרענג קאנפידענשעל. מ'קען עס געבען פון מעשר

dorosityesharim@gmail.com מכוון דורות ישרים 3883-635-917

לע"נ חיה שרה ב"ר שמואל אלטער זצ"ל בעל לקוטי בתר לקוטי, יא"צ י"ב ניסן

ברוך המקום הקב"ה נקרא המקום מפני שהוא מקומו של עולם כלומר כל העולמות אינם מקומו של הקב"ה ולא יכלוהו בתוכו, אך להיפך הקב"ה הוא מקומו של כל העולמות והוא מחזיקם, ולפיכך הוא יכול לשנותם כרצונו.

מאמר התחזקות

אוצר של הלכה, חיזוק, מעשיות, בעבודת שמירת העיניים

פטרון
טהור עיניים
הודש ניסן
מזהר מזהר מזהר
מזהר מזהר מזהר
מזהר מזהר מזהר
מזהר מזהר מזהר

שנה ג | גליון לא | לשון-קודש | פסח תשפ"ג לפ"ק

הגה"צ המשפיע רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א

שאלות יסודיות בעניני שמירת העינים, מובהרות על ידי משפיעים מפורסמים

קילורין לעינים

התמודדות תמידית, מה התועלת?

צרכי האזכרת

זמן חירותינו:

שבהתקרב ימי 'זמן חרותנו' יש לנו את הזכות לצאת אל הציבור היקר והקדוש בגליון חדש, מלא וגדוש בדברי חיזוק כטללי תחיה בענין שמירת העיניים.

מובא בספרים הקדושים ששמירת העיניים, היא היא החירות האמתית של האדם. כי כשאדם קשור בחבלי תאוותיו, הרי הוא משועבד לגמרי אל היצר, ואין לך עבד גדול מזה. וכפי שהמאירי כותב על המשנה "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה" (אבות פ"ו) בזה"ל: "מי שנפשו אינה משועבדת לתאוות הגופניות, זהו החירות האמתית". וראה את לשונו הקדוש של האלשיך (קהלת י, טז), על מי שמשועבד לתאוותיו: "ידוע כי אשר ישתעבד ליצרו הרע יקרא משועבד, כמשרת ועבד לו. אך אשר ישתעבד ליצרו הטוב, ועושה רצונו תמיד, הוא יקרא בן חורין, ולא משועבד..."

הרמב"ם, במכתב לבנו כותב "שעבדו החומר לשכל - כלומר הגוף לנפש,

<<< המשך בעמוד ט

שאלה:

יש לי נסיונות לא מעטים בשמירת העינים, אני עושה כל שביכולתי כדי להתגבר, ולא תמיד זה מגיע לי בקלות. אך בעיקר מציק לי עצם העובדה שאני צריך להתמודד עם ענינים כאלה; הרי אינני איש גס חלילה, ההיפך, אני נחשב כאברך נעלה וירא שמים - מנין מגיעים אלי נסיונות כאלו?

יתירה מזו, אני מכיר ורואה אנשים נערכי, שרבים מהם אפילו אינם מקפידים על הגדרים כמוני, ועם כל זה הכל חלק אצלם. אין להם את הנסיונות שלי; מדוע זה כך?

תשובה:

זוהי באמת שאלה שהרבה מתקשים בה, סוגיא חמורה שנוגעת מאוד למעשה, ולכן זו מצווה גדולה לדון בה וליישבה, דבר דבור על אופניו.

אך האמת היא ששאלה זו כלל אינה צריכה לתשובה שלי ושכמותי, כי היא כבר זכתה לתשובה מפורטת על ידי בעל ה'תניא' בעצמו. ניתי לידינו את הספה"ק 'ליקוטי אמרים' וניחזי את לשונו הקדוש בפרק כז, כאשר הוא מתייחס בפרוטרוט לנושא המדובר. וזה לשונו שם:

ואם העצבות אינה מדאגת עונות, אלא מהרהורים רעים ותאוות רעות שנופלות במחשבתו... אדרבה, יש לו לשמוח בחלקו שאף שנופלות לו במחשבתו הוא מסיח דעתו מהן, לקיים מה שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם. ואין הכתוב

מדבר בצדיקים לקראם זונים ח"ו, אלא בכינונים כיוצא בו שנופלים לו הרהורי ניאוף במחשבתו בין בהיתר כו', וכשמסיח דעתו מקיים לאו זה. ואמרו רז"ל ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כאלו עשה מצוה, ועל כן צריך לשמוח בקיום הלאו כמו בקיום מצות עשה ממש.

בשורות אלו מחדד הבעל התניא כמה נקודות חשובות מאוד, הנוגעות לנושא זה הלכה למעשה:

ראשית, צריך לדעת שנסיונות ותאוות רעות אינם סיבה לדאגה - "אדרבה יש לו לשמוח בחלקו" כי נסיונות הם לא 'נפילות', אלא הזדמנויות לזכות למצוות גדולות "שאף שנופלות לו במחשבתו (הרהורי תאוות) הוא מסיח דעתו מהן, לקיים מה שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם".

יתר על כן, חז"ל הרי אומרים לנו "ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כאילו עשה מצוה" הוי אומר <<<

תוכן הגליון

קילורין לעינים:

הגה"צ המשפיע ר' יצחק משה ארלנגר שליט"א - עמוד א-ב

יאמרו המושלים - עמוד ג

והאר עינינו - עמוד ט

מי נעמך ישראל - עמוד יא

החכם עיניו בראשו - עמוד יא

מכתבים למערכת - עמוד יב

והנה אודיעך דבר גדול בענין זה. הלא תדע
אם אירע באיזה זמן שמרגיש האדם בנפשו
שנפל בזמן שהוא ברוע המדות ח"ו, וביחוד אם
נפל ברוע האהבה וכו' אפילו בהיתר, ידע נאמנה
שרוצין להגביהו למעלה במדרגה עליונה, עם
המדות המוטבעין בקרבנו, ולפתוח לבבו לאהבתו
יתברך, שיזכה לבחינת נתינת התורה למעלה
כאמור למעלה, וקודם ההגבהה היא ההשפלה"

וזה מחדד לנו שוב שאין שום מקום למחשבות של
עצבות וכדוך, אדרבא, הנסיונות הם סולם לעלות
עליו, והם אות וסימן שהרש"ע רוצה להעלותו
למקום קרוב אליו!

*

מדוע דוק אני?

ומכאן לנקודה הנוספת שהשואל העלה, מדוע
הוא רואה שחבריו וידידיו אינם מתמודדים כמותו.
יש בכך שתי נקודות:

ראשית, מהיכן אתה יודע?... מי אומר שאלו
שאתה מחשיבם כאנשים בלי נסיונות לא מתמודדים
בנסיונות כמוך ממש?

הרי חז"ל אומרים (פסחים נב ע"ב) "אין אדם יודע
מה בלבו של חברו", ומציאות היא שאף אחד לא
משתף את הזולת בנסיונותיו. וכשם שהוא אינו מכיר
ויודע על נסיונותיו, גם נסיונותיו מכוסים ממך. אבל
אין לך דרך לדעת האם הם באמת לא קיימים, ויתכן
שהוא אף מתמודד יותר ממך. רק נדמה לך שלשני
יותר קל!

שנית, לו יצויר שבאמת לחברך יותר קל בנושא
זה, הרי גם זה נכלל בלואו של 'לא תחמוד'. כל מה
שנגזר על חברך הוא יקבל, וכל מה שה' גזר בחכמתו
יתברך שיהיה מנת חלקך, כך יהיה ואין בלתו. למה לך
להתערב בחשבונות שמים? צריכים אנו רק לדעת
שהגענו לכאן כדי לעבוד את ה' בכוחות ובכלים
שהוא נתן לנו, ואת זה לעשות בכל כוחנו ורצוננו.

לאחרונה זכינו להוציא קונטרס על עניין הקנאה
ושם הוכחנו בראיות ברורות העלינו לדעת, שכל
המחשבות על מעלות החבר לעומת החסרונות שלי,
הכל הוא ממקור מידת הקנאה. יש לו פחות נסיונות
ממני, הוא בעל כשרון יותר ממני וכו' וכו', מחשבות
אלו הן ממידת הקנאה המגונה, ואין לכך קשר
לקנאת הסופרים, עליה העידו אמרו חז"ל שהיא
מרבה חכמה.

ברבינו יונה מבאר שה"מרבה חכמה" הוא תנאי
לקנאת סופרים אמיתית. רוצה אתה לדעת האם יש
בך קנאת סופרים? אם אתה מחכים בעקבותיה וזוכה
לדרגות געלות יותר, הרי זו אכן קנאת סופרים. ואם
לאו, עליך לדעת שמקנת בך קנאה פשוטה, מגונה
ומכוערת, ויש לעשות הכל על מנת לגרשה. וזה הוא
יסוד גדול!

לא להתנוסס בנך

עיקר הנקודה שעלינו לזכור הוא - שמחה
והתחזקות. לא לדבר על הדברים הללו ולא לחשוב

המשך בעמוד י <<<

ולא תתורו בכל רגע!

בספר אמרות טהורות (פ' שלח עמ' צח) מאת
האדמו"ר מרחמסטריווקא שליט"א לרפ"ש, הוא
מספר עובדה מאלפת על אביו הקדוש:

פעם הוא נסע עם אביו (הרה"ק ר' יוחנן
מרחמסטריווקא זי"ע), מעיה"ק ירושלים לעבר
טבריה. באמצע הנסיעה עלתה אשה והתיישבה
בספסל שלפניהם והחלה לשוחח בקול.

התבטא רבי יוחנן מרחמסטריווקא בשמחה גלויה
לבנו ואמר: "הרי אפשר לנו כעת לקיים ולא תתורו
אחרי לבבכם ואחרי עיניכם בכל רגע!". הוא לא ראה
אשה, הוא באמת ראה כאן חפצא של מצוה, הזדמנות
לזכות למצוות עצומות בכל רגע...

את אותו סיפור שמעתי גם מאחי של הרבי
הגה"צ ר' יושע ז"ל: היה זה כשנסענו פעם יחד

**נסיונות ותאוות רעות
אינם סיבה לדאגה -
"אדרבה יש לו לשמוח
בחלקו" כי נסיונות
הם לא 'נפילות', אלא
הזדמנויות לזכות למצוות
גדולות "שאף שנופלות
לו במחשבתו (הרהורי
תאוות) הוא מסיח דעתו
מהן, לקיים מה שנאמר
ולא תתורו אחרי לבבכם
ואחרי עיניכם אשר אתם
זונים אחריהם".**

באותו אוטובוס עם האדמו"ר מראחמאסטרייווקא
זצ"ל (הרה"ק ר' ישראל מרדכי זצ"ל), ובאמצע הדרך
עצר האוטובוס מלנסוע ונעמד על אם הדרך במקום
שלא היה נקי. אנוכי חישבתי לגשת לנהג ולבקשו
שיסתלק במהירות מהמקום הנורא הזה, אזי סיפר לי
ר' יושע סיפור זה.

לצורך עלייה

בספה"ק מאור עינים (פר' לך לך), הוא כותב
שבעת שנשלח לאדם נסיון של אהבה רעה, עליו
לדעת שמשמים רוצים לפתוח את לבו לאהבת ה'
ולהגביהו לדרגה גבוהה. וז"ל:

<<<

שבכל נסיון שיש לו, הוא מקיים מצוות מעשיות
גדולות ועצומות כמו אכילת מצה ונטילת לולב. ואם
כן יש לנו לעשות נשתנה מצווה זו שאותה מולכן,
באותה השמחה וההתלהבות שהוא מקיים מצוות
אלו, הוא צריך להיות בעת שזוכה לקיים מצוות ולא
תתורו!

שנית, מתייחס הבעל התניא לעצם ההרגשה של
האדם על כך שיש לו נסיונות והוא חש את עצמו
אדם שפל בגלל כן. הבעל התניא מחדד ואומר,
שבעל נסיונות הוא לא אדם רשע, הוא אדם בינוני,
שאמנם לא נקרא צדיק, אך בדיוק לאנשים רגילים
שכמותו נתנה התורה את המצווה של ולא תתורו.
ומעולם לא שמענו שאדם נכנס לעצבות כי עדיין
אין לו רוח הקודש...

כי לכן נוצרת!

ואכן, זו הסיבה שאדם נופל בעצבות, כיון שאינו
רואה את המציאות של הנסיונות אל נכונה. כואב
לו על כך שיש לו נסיונות, כי לדעתו הוא כבר היה
צריך להיות 'אחרי זה'. אבל האמת היא שכל זמן
שהוא עדיין לא הגיע לדרגת צדיק, התפקיד שלו הוא
להתמודד עם נסיונות, כי זוהי עבודת הבינונים -
להתגבר על הנסיונות והתאוות של הנפש הבהמית,
לדחות את המחשבות ולהסיח את דעתו מהן. על
עבודה זו צריך לשמוח כי זו עבודה נשגבה ביותר,
ומרור זה על שום מה?...

עוד ממשיך הבעל התניא ואומר שבכל דחיה
ודחיה של מחשבה לא טובה, הוא מכניע את הסטרא
אחרא וכלשונו הק' "ואתכפיא סטרא אחרא דלעילא,
המגביה עצמה כנשר לקיים מ"ש אם תגביה כנשר וגו'
משם אורידך נאם ה'" ודבר זה גורם נחת רוח עצומה
למעלה, כמו שמפליג בזוהר פ' תרומה [דף קכח],
שכביכול בכך נתרומם כבוד ה' למעלה, יותר מכל
שבח אחר!

כל התגברות משפילה את הסטרא אחרא

במאור עינים (לך לך) כותב שבכל התגברות של
האדם על היצר, הוא מכניע ומוריד את הסטרא
אחרא, ומשפילה עד עפר.

ראיתי מִסְפָּרִים על האור החיים הק' שפעם ראה
בחזיון לילה, כיצד הוא מתאבק עם הסטרא אחרא,
עד שנצחה והכניעה. למחרת הוא היה שרוי בשמחה
גדולה על כך. נתאר לעצמנו, בזמן שהאדם עומד
בנסיון, הרי הוא נלחם עם הסטרא אחרי ויכול לה,
ממש כפי הדרגה שהראו לאור החיים הקדוש.
הקלה היא בעיניך, כמה צריך לשמוח על כך!

ועתה אל תעצב, ואל יהיה קל בעיניך עוצם
עבודתך הקדושה בדחיית היצר ועמידה בגבורה
במלחמה נגדו, כי יתכן שזהו כל יתרון האדם בעולמו.
וכפי שממשיך הבעל התניא וכותב "ולכן אל יפול לב
אדם עליו ולא ידע לבבו מאד גם אם יהיה כן כל ימיו
במלחמה זו, כי אולי לכך נברא וזאת עבודתו לאכפאי
לסטרא אחרא תמיד".

יאמרו המוטלים

הזתם טהור

רציתי לשתף את הציבור הקדוש בשתי עובדות שקרו עמי לאחרונה, ושמעידות על החשיבות הרבה שיש לשמירת העיניים לפני הקב"ה.

הייתי צריך לקבל חתימה של עו"ד על מסמכים מסוימים, ונודע לי שיש מי שעושה זאת בחינם אין כסף. שמחתי על ההצעה שתחסוך ממני סכום כסף נכבד של שכר טרחה לעו"ד, לאחר שהללו יודעים לכבד את ערך חתימתם כידוע... אך כשבירתי פרטים על אודות המשרד, נודע לי שהוא נמצא בתוככי מקום חילוני, מקום שרחוק מלהיות מסוגל לשמירת העיניים.

לא ידעתי מה לעשות. מצד אחד מדובר כאן על סכום כסף שהוא משמעותי בשבילי, ומצד שני, העיניים, האם הן לא שוות יותר מסכום הכסף הזה? החלטתי שלא אעמיד את עיני בסכנה תמורת כמה פרוטות, ואחפש לי עו"ד אחר סמוך למקום מגורי, והמחיר? יעלה כמה שיעלה. זהו סכום הוצאת שמירת העיניים.

כל זה היה ביום חמישי בצהריים, כשהמועד בו אני צריך את המסמך החתום הוא יום ראשון בבוקר. לא עמדו בפני הרבה ברירות, אם הייתי ממתין עד לאחר סיום עבודתי כבר הייתי מוצא משרדים סגורים, ולהמתין עד יום שישי, גם לא בא בחשבון מבחינתי. הבנתי שאני צריך לחפש עו"ד אחר כאן ועכשיו.

סמוך למקום עבודתי נמצא בנין משרדים, שם מקבל קהל עו"ד שבעבר השתמשתי בו כמה פעמים. הוא רחוק מלהיות זול, אך מחוסר ברירה החלטתי להזדקק שוב לשירותיו. למעשה, כשהגעתי למשרדו גיליתי שבדיוק היום הוא נעדר מהמקום, והוא לא יחזור עד ליום ראשון. כאן כבר ממש נלחצתי. מה אני עושה?

חשבתי לעצמי, הרי ה' יודע מה הסיבה שהגעתי למצב הזה, אתפלל אליו שלא אצא חלילה נפסד מהקפדתי על שמירת העיניים, ושזכה לראות את זה בחוש ממש בקרב. כשסיימתי להתפלל החלטתי שאם אני ממילא נמצא במקום זה, אעשה סיבוב קצר במקום ואולי יזדמן לי כאן עו"ד אחר.

עליתי קומה, והנה אני רואה לא רחוק ממני משרד עו"ד ששוק חיים שיוצאים ונכנסים שם. נעמדתי בתור, וכשזה הגיע, הגשתי לפני העו"ד את המסמכים. הוא לקחם לידי, עיין בהם קצרות, לקח את חותמתו, חתם במקום שצריך והחזירם לי אחר כבוד. שמחתי שהעיניים הסתדרו בקלות כזו, וכבר התחלתי לתור אחר ארנקי כדי לשלם לו את שכר הטרחה. אך ההוא עושה לעברי תנועה שמשמעותה, אין צורך... "שירות זו היא בחינם כאן", הוא מפטיר לעברי ומיד פונה ללקוח הבא בתור...

אם קודם רק שמחתי, כעת כבר התחשק לי לצאת בריקוד ממש. זכיתי זה הרגע להארת פנים מיוחדת מהקב"ה, שלא רק הסמיך את ישועתי לתפילתי, אלא שלח לי ישועה שלימה בזכות שמירת העיניים. גם הרווחתי עו"ד בסמיכות מקום ללא צורך להיטלטל בדרכים, וגם לא הייתי צריך לשלם אגורה על כך. איך אומרים, ישועה מושלמת ונקיה...

נתנו לי להבין שהעתיד
שלו לא כרוה, וככל
מקרה הוא יצטרך
לעבור סדרה של
טיפולים רפואיים,
ואף לאחריהם; יתכן
שלעולמים לא יהיה
כאחד האדם. הייתי
מזדאג ומבוהל. עדיין
לא ידעו לומר לי דברים
מדויקים, אך דבר אחד
ידעתי: אני צריך כעת
זכויות גדולות, קבלתי
על עצמי קבלה גדולה
בשמירת עיניים שיש
לה שייכות בעיניי
פרנסתי, והתפללתי לה'
שיוכילנו בדרך טובה
בסייעתא דשמיא.

ולסיפור השני.

הייתי צריך להגיע לאיזה מקום, ובאמצע הדרך הזדמן לי נסיון בשמירת העיניים. לא היה קל, אך בעזרת שמים ממעל נזהרתי, ושמרתי על העיניים בכל התוקף.

ידוע מספרים הקדושים שזמן של עמידה בנסיון

הוא עת רצון גדול בשמים, עצמתי אפוא את העיניים והתפללתי חרישית על כמה דברים שהעיקו עלי בתקופה האחרונה, ובמיוחד, ענין הפרנסה. לא עברה רבע שעה מאז, והנה ניגש אלי ידיד משכבר הימים ומגיש לי דבר מה, "זה בשבילך" הוא אומר ומסתלק מן המקום. לא נותר לי כי אם לפתוח את 'הדבר' ולגלות שמדובר בצ'ק בסכום של 1000 ש"ח. כסף ששמירת העיניים סידרה בשבילי...

האפיקומן של אינו בשמים

מספר האברך היקר ר' א. ג. הי"ו:

ברצוני לספר כאן על שרשרת ניסים מופלאה שזכיתי לה בעקבות שמירת העיניים. קבלתי עלי לפרסם את הסיפור, ואני רוצה לנצל את אכסנייתכם המכובדת למטרה זו.

בר"ח כסלו תשפ"ב נולד לנו ילד למזל טוב. כבר בשעות הראשונות הבחינו שמשוה לא כשורה עם הילד, לא עברו כמה שעות, והתבשרנו שילד יש בעיות לבביות לא קלות ה"י. נתנו לי להבין שהעתיד שלו לא ברור, ובכל מקרה הוא יצטרך לעבור סדרה של טיפולים רפואיים, ואף לאחריהם; יתכן שלעולמים לא יהיה כאחד האדם. הייתי מודאג ומבוהל. עדיין לא ידעו לומר לי דברים מדויקים, אך דבר אחד ידעתי: אני צריך כעת זכויות גדולות. קבלתי על עצמי קבלה גדולה בשמירת עיניים שיש לה שייכות בעיניי פרנסתי, והתפללתי לה' שיוכילנו בדרך טובה בסייעתא דשמיא.

כעבור יום החלו הדברים להתבהר במקצת, הצילומים הראו שהעורקים הראשיים שליד הלב הפוכים, ולכן יש צורך לנתח כדי להתאים את פתחי הלב ליציאות של העורקים. דא עקא, אי אפשר לעבור את הניתוח הזה לפני גיל ששה חודשים. "עד אז" היו כל הרופאים תמימי דעים "יצטרך הילד להיות מחובר למכשירים, כדי שיוכל לנשום ולאכול". המשמעות היתה, שלפחות עד מועד הניתוח, בננו לא יוכל לעזוב את תחומי ביה"ח, אך כאן החלה שרשרת הנסים שלנו להיכנס לפעולה. להפתעת הרופאים התברר שהילד אוכל ונושם בכחות עצמו, ואינו זקוק לשום מכשיר.

הרפואה לא ממחרת להכיר בתופעות ללא הסברים מוכחים, וכאן הרי לא היה הסבר כלל, אי לכך נלקח הילד שוב למחלקת טיפול נמרץ לילדים לבדיקות מקיפות, אך אלו לא העלו שום דבר חדש. לפי כל הנתונים הילד סובל אכן מהבעיה הנזכרת, ולפי כל ספרי הרפואה, במקרה כזה אין אפשרות לאכול ולנשום לבד. אבל שום דבר אינו חזק מהמציאות, והמציאות היא שהילד אוכל ונושם ללא כל עזרה!

<<< המשך בעמוד י

שמירת
העיניים
הנפלאה של
הרה"ח
ר' מרדכי
יצחק
סאמעט
שליט"א
תחת שערי
הברזל.

בין כותלי בית האסורים

ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה - כי הגיד להם אשר הוא יהודי

אנו בימי פרוס הפסח, ורעד עובר בעצמות בהיזכר באותו ערב הפסח המר כאשר אירע הדבר הנורא. ברוך ה' שאנו עומדים כאן, ויהי אחרי... אנו יושבים יחד בשלוחה על כוס חמין, והשנים המרות הפכו לזכרונות השייכים לעבר.

במשך הימים הרבים ההם נזדמן לנו לשמוע על העבודה הקשה שהיה לכם בשמירת העיניים בין כותלי בית האסורים - מקום שסבלת בו משך עשרים שנה! עשרים שנה הם תקופה ארוכה מאד, וזאת אומרת שהמלחמה הזאת היתה מלחמה קשה ונצרכו הרבה תכסיסי מלחמה לנצח בה. צמאים אנו לשמוע ממכם אודות זה.

פקידי בית האסורים. הוא היה מרומם מהם. מוחו היה שליט על ליבו. על שאר האסירים בתפיסה הצליחו שומרי בית האסורים להשתלט על מצפונם ונשמתם, אך לא על ר' מרדכי יצחק.

בנועם שיח עם ר' מרדכי יצחק ישבנו מלאי פליאה והשתוממות מגבורת רוחו ואומץ לבו להגן על קדושתו וטהרתו ולשמור על עיניו בין כתלי בית האסורים, אפילו שפעמים רבות פירוש הדברים היה להילחם עם הממונים, השולטים עליו שלטון גמור. עשרים שנה נתנסה ר' מרדכי יצחק בנסיגות עם נשות פוטיפר למיניהם ועמד בנסיגון בגבורה כיוסף הצדיק במצרים.

שלום רב, ר' מרדכי יצחק, לכבוד הוא לנו לישב עמכם. עומדים

1 ית האסורים... כבלי ברזל... שערים נעולים... הדברים מעוררים פחד חלחלה ואימת מוות רק בהעלותם על המחשבה. יראה ורעד עוברים בעצמותיו של האדם כשרק חושב על גורלם של יושבי חושך וצלמוות אסירי עני וברזל. הישיבה בבית האסורים היא הדוגמא הטובה בעולם לבשר-ודם שנהפך לעבד נרצע ושבר כלי, כאשר האדם מסור לשגיגות של אנשים אחרים והם קובעים לו מתי יאכל ובאיזה שעה יישן, ובתחבולותיהם הם שולטים גם על מחשבותיו.

אכן כל זה הוא בסתם אסיר אשר נחשב לאין זנרמס כעפרא דארעא תחת רגלי הממונים. אך לא כשמדברים על ר' מרדכי יצחק סאמעט, האיש אשר כלל ישראל נשא את מכאוביו כל אותן השנים המרות עד שזכינו לגאולתו ופדיון נפשו בערב ראש השנה תשפ"א. גופו היה אסור מאחורי חומות ברזל, אבל שום כבלים שבעולם לא יכלו לקשור את רוחו החזקה כמו שרצו

יש הרבה מאוד מה לספר ולשתף, אבל הבה נעסוק בנושא של שמירת עיניים בשביל גליונכם הנכבד "טהור עיניים", המפאר ומאיר את העולם.

המציאות היא שבני אדם רחוקים מאוד מלהבין בכלל מה שמתרחש בבית האסורים - ולא רק בשמירת עיניים. בית האסורים בשביל יהודי שומר תורה ומצוות הוא מציאות של נסיונות על כל צעד ושעל בכל עיני החיים. אבל זאת אומר לכם שהנסיונות בשמירת עיניים התחילו תיכף ומיד ביום הראשון שהושלכתי בבית האסורים ל"ע", ונמשכו כך מאז והלאה משך עשרים שנה בלא הפסק יום אחד, עד היום האחרון.

אי אפשר אפילו להסביר את ההרגש הנורא. מוציאים אותי מתוך מיטתי בבית יהודי חם בקרית יואל, מובדל לגמרי מן העולם החיצוני השפל. ממש ברגע אחד - מאיגרא רמה לכירא עמיקתא - משליכים אותי לחדר קטן המלא בגרועים שבאומות.

נכון מאוד. קשה מאוד להבין בכלל את סבלכם שם בכל רגע ורגע, כל ענין וכל תחום היה קשה ומר מאוד. כל מצווה וכל שבת ויום טוב היה עבודה בפני עצמה לקיים רצון השם כמו שיכול כל אחד לשער.

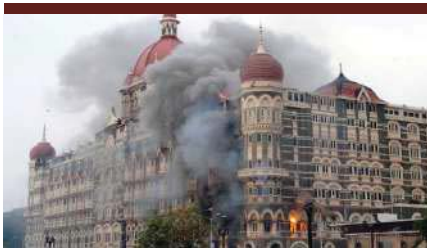
אבל אולי תואילו להסביר לנו יותר מה היו הקשיים שם אודות שמירת עיניים?

ב"ה בבתי האסורים יש הפרדה בין אנשים לנשים, זה מיקל הרבה על הנסיונות בשמירת העיניים הקיימים בעולם שבחוץ.

אבל מצד שני דרים יחד עם גויים שפלים ומאוסים מאוד, עם "עם הדומה לחמור" במלוא מובן המילה. המושג של לחיות עם תכלית ומטרה לא שייך אצלם כלל. ממש כמו בהמה ברפת שאין לה שכל כלל וכל עיסוקה רק למלא את צרכיה החומריים, כך הוא הגוי בבית האסורים. לפי מבט שכלם קיים בעולם רק צרכי גשמיות כמו מין ה"חי", וכל המושגים של מין

ה"מדבר" לא קיים אצלם.

הם מסתובבים עם ספרים מלאי כיעור, כתבי עת, תמונות, וכדומה, אשר אין ראוי לטמא את גליונכם אפילו בהזכרת מושגיהם השפלים. זה דורש כסדר זהירות עצומה מאד בשמירת עיניים אם רוצים לעשות רצון אבינו שבשמים. אתם צריכים להבין שבאותו החדר בו ישנים ודרים כל היום, בכל פינה מסתובבים גוים אשר כל שיחם ושיגם הוא כולו כיעור וגועל נפש, בכל פעולה ותנועה שהם עושים.

איך אני שמעתי את החדשות שכקעו בקול רם מתוך המסך, זה החשק להסתכל היה עצום, כי הכנתי שעכשיו הזאים דבר מעניין. אבל ידעתי שהקב"ה נמצא כאן עמדי בדיוק כמו בבית. שאר האסירים אכן היו מסומרים לכסאותיהם לראות החדשות - מה יכול להיות יותר מעניין מזה? אבל אני לא זרקתי אפילו מבט.

מלבד זה, בתוך בנין בית האסורים יש מקומות ישיבה מיוחדים אשר שמה יכולים לישב ולנוח. מה נקרא לנוח בבית האסורים? שם יש הרבה מסכים גדולים והם מתענגים ונהנים לראות מהנעשה והנשמע בעולם באמצעות הטלוויזיה וכדומה. זהו התענוג היחידי שישנו בבית

האסורים. זה אינו בחדר צדדי אלא במקומות פומביים ומרכזיים, כאשר כל המסכים קופצים לפני העיניים. יכולים אתם לתאר לעצמכם שאם כשיושבים בסתם מול מסך באיזה חדר-המתנה או בכל מקום, חזק ותקיף הוא הנסיון לזרוק מבט על החדשות. כל שכן וכל שכן כשיושבים בבית האסורים ואין שום דבר לראות ולשמוע, והתמונות מרקדות מכל הצדדים על גבי המסכים הגדולים, כמה גדול הוא הנסיון להסתכל.

נבקש מחילה על הפסקת דבריכם, מהו באמת הפשט שהנהלת בתי האסורים מסדרים כאלו מותרות בשביל הגויים על מגש של זהב? הרי הוא יושב במאסר. הוא עשה פשע, ועוד דואגים לו להנאותיו?

דבר אחד צריכים אתם להבין, כל הגויים היושבים בבית האסורים היו מאבדים עצמם לדעת, או מתקוטטים עם חבריהם שם. הממשלה משתדלת בכל יכולתה למנוע מקרים אלו. הדרך הקלה ביותר להרגיעם ולהסיח את דעתם, לסדר שהאסירים יהיו עסוקים בעסק כלשהו, הוא לדאוג שהם יעמדו ויסתכלו במסכים כל היום. גם הם יודעים שהבטלה מביאה לידי שעמום, לכן זוהי העצה הטובה ביותר לזה.

ואם לא די בזה, הרי שכאשר עתיד להתרחש דבר מעניין במשחקי הספורט או בחדשות וכדומה, אזי מקדימים הממונים בבית האסורים ומפרסמים מודעות גדולות. הם מתאמצים בכל הכוחות למשוך את האסירים אל המסכים, שיהיו עסוקים וטרודים, על מנת למנוע איבוד עצמו לדעת ומעשי אלימות.

פעמים הרבה הם אף נתנו בידי האסורים את האפשרות לבחור מה ירצו לראות שם. דבר זה מקשה את הנסיון הרבה יותר. אבל השתדלתי בסייעתא דשמיא להתחזק ולא להיכשל בהסתכלות על המסכים.

אולי תוכלו לשתף אותנו בקשיים מיוחדים שנזדמנו לכם, אשר הייתם

צריכים להחליץ חושים על מנת להתגבר?

היו זמנים שהנסיון היה קשה מאד.

כאשר יושבים במאסר הרי מובדלים מן העולם ומכל הקורה והמתרחש. אדם הוא בטבעו צמא לדעת, וכשהמסכים הגדולים של הטלוויזיה הוא המקום היחיד שיכול להשקיט

ב"ה אני מעולם לא הרמתי עיני אפילו פעם אחת, אפילו שלא היה לי שום אדם ממי להתבייש.

בעשרים שנים אלו היו הרבה מאורעות היסטוריים. לדוגמא - הפיגוע במומביי. הלב חשק מאד להסתכל, הן בתור חדשות מהנעשה והנשמע בעולם, הן בתור חדשות העולם היהודי. במשך השנים היו כמה פעמים בחירות לנשיאות, כמו כן התרחשו עוד דברים אשר כל

לראות החדשות - מה יכול להיות יותר מעניין מזה? אבל אני לא זרקתי אפילו מבט.

אתם צריכים גם להבין, בית האסורים הוא כמו לדור בבית של גוי. עשרים שנה לדור עם גויים, לאכול עמם, לישון איתם, לשמוע את לשונם, זה קשה מנשוא להחזיק עצמו בקדושה ויראת שמים. הגויים מסתובבים עם תמונות מאוסות, ואפילו תמונותיהם המשפחתיות הם בזויים

הם נהגו
לומר
לי שאני
משוגע
זמיזשן -
הם פשוט
לא יכולים
להכין את
המשגש
שיהודי הי
חיי רזומזות
ושומר
על טהרת
נשמתו.

מאד. כפי שכבר אמרתי, אין זה כבוד להאריך בזה, אבל צריך הרבה מסירות נפש על שמירת עיניים בבית האסורים.

אני עומד כעת באמצע חיבור ספר חדש "מודה אני" על תהילים, כיצד מודים ומשבחים להשי"ת בכל תיבה בספר תהילים. כתבתי בהקדמה שלמדתי זאת דוקא מהגויים האסירים השפלים! הם מדברים ניבול פה ודברי כיעור ממש בכל מילה היוצאת מפייהם, כל שפתם הוא

העולם רעש מהם, כגון הצונמי ביפן, תפיסתו של בן לאדן, הריגתו של סדאם חוסיין, ועוד הרבה מקרים שמשכו מאד לראות ולשמוע. אבל ב"ה עמדנו בנסיונות.

אני שמעתי את החדשות שבקעו בקול רם מתוך המסך, והחשק להסתכל היה עצום, כי הבנתי שעכשיו רואים דבר מעניין. אבל ידעתי שהקב"ה נמצא כאן עמדי בדיוק כמו בביתי. שאר האסירים אכן היו מסומרים לכסאותיהם

את הצמאון, קשה מאוד להמנע מלהביט.

למי שלא ישב בבית האסורים קשה לצייר לעצמו איך עברה שם התקופה שהמטוסים התנגשו במגדלי התאומים. מובן מאליו שהחשק להסתכל במסכים על החדשות המבהילות היה גדול מאד. כל העולם רָעַש! גם היום קשה להבין את המחזות המזעזעות שעברו על ארה"ב. אוי, כמה אדיר היה החשק להשתתף בהנעשה והנשמע. הרי כל העולם געש ונזדעזע אז! אבל

כולו גועל נפש. מאויב תחכמוני, אם הם עסוקים בשלהם בכל רגע ואינם מרפים, כל שכן שאנו צריכים להודות להש"ת בכל מילה שאנו הוגים בלשונו.

ההתנהגות הזאת לא היתה בולטת לאסירים האחרים?

מה השאלה בכלל! הם ודאי הרגישו בזה. הם נהגו לומר לי שאני משוגע ומיושן - הם פשוט לא יכולים להבין את המושג שיהודי חי רוממות ושומר על טהרת נשמתו.

הגויים הטמאים תולים תמונות מכוערות על כותלי בתיהם, במסדרונות, והיכן לא. עד כדי כך, על הכוסות שהם שותים קפה ישנן תמונות מאוסות. ממש על כל צעד ושעל זה משתרבב מול העיניים. הם מוכרים לחבריהם ספרי תועבה וכדומה, מה שאין רצוני להאריך.

כמה פעמים נזדמן שבזמננו הפנוי הם התגרו עמי, הציגו מולי תמונות תועבה להסתכל, כי הם ידעו שאני מונע עצמי מדברים אלו. אבל אני בשום פעם לא נפלתי ונכנעתי לפנייהם. לא הסתכלתי אפילו מבט כהרף עין, ולפעמים הייתי מוכרח אפילו לצעוק כדי שיסתלקו ממני...

כל פעם שהייתי צריך ללכת לחדר חדש עם גויים אחרים, התחיל עבודה חדשה של "ופינו את הבית". היו צריכים לעשות בדיקת חמוץ מכל התמונות המכוערות ואני התניתני עם שכני החדשים שאין לתלות תמונות כאלו. פעמים רבות נתתי להם חמישים דולר או מאה, דמי 'לא יחרץ'. זוהי השפה בבית האסורים, כדי שהם יתרוצו לתנאים שלי.

פעמים רבות הם שאלו אותי למה אני נשמר כל כך מדברים כאלו. הם לא היו מסוגלים להבין זאת. הייתי נוהג להסביר להם - צריך לשמור על יחסים טובים עם הגויים שם, הרי נמצאים אתם כל היום - מה הוא התועלת להסתכל ולגרות את הנפש הבהמית? הרי זהו רק דמיון ואין בזה שום טוב אמיתי. הייתי נוהג לומר להם שזהו פשוט הפסד, ההסתכלות גורם רק למפח נפש, זה גורם שיפלו לעצבות יותר גדולה.

ממש אי אפשר להשיג מה שהיה שם. עם הממונים בבית האסורים היה לכם פעם קשיים?

בודאי, בין השומרים שם נמנים הרבה נשים. סתם כך בימים הרגילים צריך שמירת עיניים לא להסתכל עליהם. אבל עיקר הקושי היה כאשר הם באים למשש. בבית האסורים ממששים כסדר את האסירים, על מנת לראות אם גנבו איזה דבר או הכניסו דברים שאין רשאים להכניס וכדומה. בכל פעם שיוצאים למבקרים, בודקים וממששים את האסיר מראשו ועד כפות רגליו,

התקופה שהממונים
התנגשו במגדלי
התאומים. מזכן מאליז
שהחשק להסתכל
במסכים על החדשות
המבהילות היה גדול
מאד. כל העולם רעש!
אוי, כמה אדיר היה
החשק להשתקף
בהנעשה והנשמע.
הרי כל העולם געש
ונזדעזע אז! אבל כ"ה
אני מעולם לא הרמתי
עיני אפילו פעם אחת,

כדי לראות שלא הברייח איזה סחורה האסורה לפי חוקי המדינה.

כאשר הנשים השומרות באו למשש אותי התנגדתי לכך בכל כוחותי. עמדתי בתוקף על כך שהן לא יגעו בי. פעמים רבות מאד עלה לי הדבר במחיר יקר, כאשר הם כעסו מאד על כך

שאני מתנגד לזה. הם רדפו אותי על זה מאד ונקמו בי. השומרים שם הם נוקמים ונוטרים אם אין שומעים לקולם בכל דבר שיהיה. הם כמו הפריצים בכפריהם בזמנים הקדומים, הם לא צריכים לתת דין וחשבון לשום אדם. לכן כדאי להיות איתם בשלום ולא לריב עמהם. אבל אני עמדתי על שלי בתוקף, אפילו שהרבה פעמים לא נתנו לי לצאת אל המבקר, כיון שמנעתי מהם למשש אותי.

בינו נא זאת שבית האסורים אינו ישיבה... אין זה דבר נחמד כלל שהשוטר יהיה בכעס עליך. איך מרגיש אדם כאשר שוטר עוצר אותו באמצע נסיעתו? מאד לא נעים, אבל זה רק לעשר דקות. לא כן הוא בבית האסורים, שם נמצאים תחת לחץ כזה 24/7!

היה עמכם בבית האסורים עוד יהודים שלא הסתכלו על כל הדברים האלה?

תלוי באיזו תקופה. כמה שנים ישבתי עם עוד כמה יהודים יראי ה' אבל רוב שנותיי ישבתי לגמרי לבד.

ועל הטוב יזכר, ידידי היקר הרה"ח ר' שלום מרדכי רובשקין הי"ו, שהייתי עמו יחד במשך כמה שנים. יכול אני להעיד עליו שגם הוא לא הסתכל מעולם על המסך, כאשר אנו מתחזקים בצוותא בשמירת עיניים.

ישבתי במשך עשרים שנה בכמה בתי אסורים. כל בתי האסורים שווים בזה שהם מעמידים מסכים גדולים כדי להעסיק את האסירים בזמנים הפנויים, ורוב השנים לא היה עמי שום יהודי ירא ה'. כולם עמדו והסתכלו, אבל אני אפילו פעם אחת לא הסתכלתי על המסך. אני מודה להש"ת על הזכיה הנפלאה שזיכה אותי.

בכל היום נתחדש היצר הרע להסתכל, אבל אני מנעתי עצמי. חסדי ה'.

לא יאומן כי יסופר. מה באמת נתן לכם את הכוחות להתחזק בשמירת עיניים?

<<<

על כל צעד ושעל.

שאלתי פעם גוי שהתקוטט עם חברו "מה תרויח מלהשיב לו מכות? לשם מה נצרך לך זאת?" הוא ענה לי, פשוט מאד, אני קיים בשביל "הגנה עצמית" - הוא חייב ללחום.

למדתי מזה לימוד גדול: אנחנו באנו לעולם למלחמה. אנו כאן בשביל ללחום על יהדותנו. יהודי נמצא על פני תבל כדי לעמוד בניסיונות ולהילחם עם יצרו הרע.

פעמים רבות חושבים שאפשר לנוח, הכל כבר יהיה בסדר, ובפתע פתאום מזדמן נסיון ואין כח לעמוד מול הנסיון. זה אינו המבט הנכון. אנו כאן למלחמה! אנו נכונים לקרב! זהו רצון אבינו שבשמים מאתנו.

כל יום יש ליהודי מלחמות חדשות, וצריך לעמוד בהן. השי"ת כבר מזמין לכל אחד בדיוק אותן המלחמות שצריך לעבור בכל יום, ולזה עלינו להיות מוכנים תמיד.

יש אנשים שאע"פ שהם מוכנים להילחם עם היצר, אך הם רוצים להיות בעלי בתים ולבחור בעצמם איזה מלחמות יהיה להם... אנחנו צריכים למסור עצמנו להנהגת השי"ת, שהוא קובע לנו מה תהיה המלחמה היום, הוא יודע מה רצונו מאתנו, ולזה אנו מוכנים ומזומנים. יום אחד זה שמירת עיניים, יום אחר זה אמונה, ופעמים זה בית האסורים... צריך להיות מוכן גם לזה.

מה הנפקא מינא איך עובדים את השי"ת? אנחנו כאן בעולם בשביל לעשות המוטל עלינו ולהוציא חרב מתערה נגד צורריך!

במלחמה עתה באוקריינה אנו רואים, למשל, כי הם מתאמצים לקבל כלי נשק מכל מקום שיהיה, כי זה ינחיל להם נצחון. כל יהודי הוא מדינה לעצמו. צריך להיות מוכנים למלחמה בכל רגע שהשונא יבחר, ולבקש את כלי המלחמה הטובים ביותר שלא ליפול לרגלי השונא. אם חיים כך, נקל הרבה יותר לעבור את כל הקשיים והנסיונות.

יעזור השי"ת שיהיה לכולנו הכוחות לעבדו ולעשות רצונו תמיד!

נפש, זה הפסד ברוחניות ובגשמיות!

כמה פעמים השתמשתי בעצת חז"ל של מורא בשר ודם. חשבתי מה אומר אחרי שחרורי מבית האסורים אם אסתכל על המסכים...

יותר מזה, למדתי דוקא מהגויים שם יושבי

ישבתי במשך עשרים שנה בכמה בתי אסורים. כל בתי האסורים שזיזים בזה שהם מעמידים מסכים גדולים כדי להעסיק את האסירים בזמנים הפנויים, ורוכז השנים לא היה עמי שזקן יהודי ירא ה'. כולם עמדו והסתכלו, אבל אני, אפילו פעם אחת לא הסתכלתי על המסך. אני מזדהה השי"ת על הזכיה הנפלאה שזיכה אותי בכל היום נתחדש היצק הרע להסתכל, אבל אני מנעתה עצמי. חסדי ה'.

בית האסורים. אצלם אין מציאות כזאת לחשוב על השני, להרגיש בצערו. כל גוי עוסק רק בלשמור ולהגן על עצמו. הם מגודלים בהשקפה שכל תפקידם הוא ללחום על זכויותיהם. כל אסיר הוא תמיד במצב של מלחמה עם חבריו, מוכן ומזומן להילחם על חייו. רואים זאת עליהם

מיד ביום הראשון כאשר ראיתי את כל המתהווה בין כותלי בית האסורים, ואיזה נסיונות משכימים ובאים לפתחי, לא חלשה דעתי. תיכף הבנתי שיהיה לי כאן ניסיון גדול שלא להסתכל במקומות שאין צריכים להסתכל. עשיתי לעצמי חשבון הנפש ברור, שהקב"ה שהוביל אותי לבית האסורים, לא הביא אותי לכאן כדי לראות דברים כאלו, יש לו מטרה אחרת לגמרי בשהותי כאן. ואולי באמת בשביל זה דוקא אני נמצא כאן, כדי לא להסתכל. כבר ביום הראשון קבלתי על עצמי קבלה חזקה, יעבור עלי מה, אני לא מסתכל בשום פנים ואופן על מסך, יהיה מה שיהיה!

אולי תואילו לגלות אזנינו רעיונות של חיזוק והגיוני הלב אשר חיזקו אתכם בעת הנסיונות?

מוכרחני לומר את האמת, שאצלי היה זה דבר פשוט שמצד הרוחני אסור להסתכל, וגם מצד הגשמי זה כולו הפסד, כך שלא היה קשה לי בכלל. לא הייתי צריך להתייגע לעמוד בניסיונות. זה היה חקוק בעצמותי.

חשבתי לעצמי, אם אני מקבל שכר של מיליון דולר על כל פעם שאני מונע עצמי מלהסתכל, האם היה לי נסיון בכלל להסתכל? פשוט התבוננתי שבכל פעם שאני עושה רצון ה' שלא להסתכל, מצפה לי שכר גדול מאד, הנאה שאי אפשר לקנותה בכסף! זה ממש כמו פוליטת ביטוח שמשלמים כל שנה כמה מאות דולר, וכשמגיע הזמן מקבלים עבור זה מיליונים. הרי יבוא יום שמגיעים לעולם הבא ושם מקבלים הרבה מאד על כל תנועה קטנה! במחשבה הזאת התהלכתי ועם זה עברתי את כל הנסיונות.

לא הייתי צריך לחשוב על עונשים, רק פשוט התבוננתי בשכר העצום המצפה לבוא. אם האדם מאמין בזה באמת, והוא חי עם זה, הוא יכול להתגבר ולדלג על כל הקשיים ואין זה אפילו נסיון.

גם ידעתי והבנתי היטב שכל התאוות אינם אלא דמיונות שאין מביאים שום רווח, כמו שהספרים הק' מלאים מזה. אין מרוויחים מאומה מהסתכלות, זה מביא רק אכזבה ומפח

המעלות העליונות (ב)

כשיבנה ביהמ"ק יוכל לחזות בנועם ה'

וכמה מעלות טובות יהיה לו מזה: א' כשיבנה בית המקדש וכל לחזות בעיניו בנועם ה' ולהנות מזיו שכינתו. כמש"כ רבינו יונה (אגרת התשובה) "ואשר לא ישא עיניו אל אשת איש זוכה ותחזינה עיניו בנועם ה', מדה כנגד מדה חלף עבודתו אשר לא זן עיניו ממראה איסור, שכך אמרו חז"ל כל הכובש עיניו מן העריות זוכה ומקבל פני השכינה וכו'". משא"כ מי שלא שמר את עיניו ח"ו לא יזכה לזה, כמש"כ הראשית חכמה (אהבה פ"א מה) "עה"פ כי עין בעין יראו בשבוב ה' ציון "דבלי ספק דלא יזכו לזה אלא הצדיקים ששמרו את עיניהם כראוי".

וכן הביא ג"כ בטהרת הקודש (מאמר שמירת עינים פ"ב) דעל העוצם עיניו מראות ברע נאמר (ישעיה לג' טז) "והוא מרומים ישכון", שלעתיד לבא לא יהא משכנו בין אנשים פשוטים אלא במרומי מרומים בין צדיקים וקדושי ארץ, כפי התרגום שם. ואח"כ כתיב בהאי קרא "מצדות סלעים משגבו" ופי' התרגום בית מקדשא תסבע נפשיה, כלו' כי לא כל אחד יזכה לראות ביהמ"ק שלעתיד בבניינו, אבל להשומר את עיניו הבטיח הכתוב שבבית מקדשא תסבע נפשו, פי' לא רק בראיית עיניו אלא נפשו תרגיש בקדושת ביהמ"ק שלעתיד, ע"ש.

וע"ז אנו מתפללים "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים", שאין אנו מבקשים סתם שתשוב לציון ברחמים אלא ותחזינה עינינו וכו', דנכלל בזה גם בקשה שנזכה אנחנו לראות "בעינינו", ולא נהיה מאלו שלא יזכו לראות ח"ו.

וטעם הענין מבואר, דראיית פני השכינה מצריך עינים בהירים ומזוככים. למה"ד לאדם ששהה כמה שנים בבית אפל וחשוך, ופתאום ביום אחד כשהשמש יצא על הארץ הוא יוצא מביתו ומסתכל מיד אל תוך השמש, הרי אור השמש יכה בו מאד ולא יוכל לסובלו וגם יכול להתעוור. כן הוא ג"כ בראיית אור פני השכינה, שאין כל אחד יכול לסובלו, אלא רק מי שעניניו בהירים יכול להסתכל באור הבהיר של השכינה.

בעוה"ב יזכה להנות מזיו שכינתו

וגם בעוה"ב שהוא התענוג הגדול מכל חמודי תבל, יזכה להנות מזיו השכינה ע"י עיניו הנשמרים. כמבואר בשמירת הלשון (ח"ב פ"ל ובעוד ספרים) שאם מחליש ומחשיך את חוש ראייתו הרוחנית ע"י ראיות אסורות, לא יוכל להנות מזיו שכינתו בעוה"ב, כיון שהוא כסומא ועיניו מקולקלות לפי ערך הפקרו ח"ו (ונאריך בדברים האלו לקמן בפ"ד בס"ד). וע"י שהאדם שומר את עיניו הרי הוא שומר את חוש ראייתו הרוחנית ויוכל לעתיד לבא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, שזהו תוחלת ותקות נפש כל אדם אשר בשם ישראל יכונה לזכות לחיי עוה"ב ולחזות בנועם ה' לאחר בואו לעולם העליון.

וכמה נפלאו דברי הספר חסידים (סי' ק"מ) "שמי שעוצר רוחו ומשפיל עיניו ורוחו מהביט אל נשים ואינו מדבר דברים בטלים וסובל כעס ואינו מתגאה ועוסק בתורה ובמעשים טובים, לעתיד לבא יהיה לפנים ממלאכי השרת, עליהם נאמר (במדבר כג, כג) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל", כלו' המלאכים ישאלוהו מה פעל א-ל כיון שהוא נמצא בפנים יותר מהם.

המשך בגליון הבא

« המשך מעמוד א

כי שיעבודו הוא חירותכם בזה ובבא" דהיינו דוקא השעבוד, כשהוא בא בצורתו הנכונה, הוא הוא החירות.

בשמירת העיניים דברים אלה מקבלים משנה תוקף, וכשפי שציר אחד מהמגיידים את הליכתו ברחוב של מי שאינו זהיר בשמירת העינים, וכל רגע עיניו נמשכות לצד אחר; אדם כזה הרי הוא משול לאחד ששתי עיניו קשורות אל שני חוטים ארוכים, וכל עובר ושוב יכול למשוך את החבל אליו כאוות נפשו... היעלה על הדעת שאדם ישעבד את עצמו מרצונו אל כל צרוע וזב?...

~

לכבוד יום טוב פסח יצאנו הפעם עם שני מדורים מיוחדים ועשירים. הראשון הוא המדור הנודע שכבר קנה לו שם ותהילה 'קילורין לעינים' המלבן בבהירות נושא אחד בשמירת העיניים, בדרך שאלה ותשובה. כשהפעם זכינו לקנות דעת ודרך תבונות על ידי המשפיע הנודע הגה"צ ר' יצחק משה ערלאנגער שליט"א, שנדבה רוחו להחכים אותנו מאוצרו הטוב, ולברר ביסודיות נקודה מסוימת בשמירת העיניים, שהועלה על ידי אחד הקוראים.

כשניגשנו להגה"צ ר' יצחק משה עם ההצעה לזכות את הקוראים בתשובתו, הוא נענה לכך מיד ובנפש חפצה, ואף הביע את שמחתו על כך שהוא יכול לקחת חלק בזיכוי הרבים העצום, לאלפי בני ישראל בכל קצוות תבל הקוראים את הגיליונות. והוא אף מסר לנו באופן אישי את תשובתו המנומקת והמפורטת משובבת הנפש והלב, שמלבנת ביסודיות גדולה את הנושא. טעמו וראו כי טוב!

בכוונתנו להוציא מדור 'קילורין לעינים' מדי חג בחג, שם נדון בהרחבה נקודה מסוימת מתוך מכלול הנושאים בשמירת העיניים - או שאלה שהגיעה אל פתח המערכת על ידי אחד מהקוראים - כפי שהוא באספקלריא של אחד ממשפיעי דורנו. כפי שאנו מקבלים מהקוראים, מדור זה מתקבל בהתלהבות יתירה, וחביבות יותר נודעת לו בקרב קוראי הגיליון אשר מפיקים מכך תועלת מרובה ומתחזקים מאד בעמידה בנסיונות שמירת העיניים המתגברים בכל יום (השארית שאלה למדור זה אפשר במספר 077.401.6591 שלוחה 3)

~

כן הוכנס לגליון לכבוד החג ראיון מיוחד ומטלטל עם הרה"ר ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א, שבו תיאר בפני המערכת את התמודדותו בתחום שמירת העיניים שעברו עליו בין כותלי הכלא. הרבה כבר נכתב על אודות הרפתקאותיו וגבורות נפשו של ר' מרדכי יצחק בעת שהותו בבית האסורים, ועל מסירות נפשו לשמור על קוצו של יוד על אף הקשיים העצומים שסובבוהו על כל צעד ושעל. אבל כאן נעתר ר' מרדכי יצחק לבקשתנו, לראשונה מזה שלוש שנים, ושיתף אותנו בקשיים הגדולים שהיו מנת חלקו בבית האסורים כדי לשמור על עיניו, שם בעמקי בית הכלא.

שיחת החג המיוחדת והעשירה עם ר' מרדכי יצחק, מגלה בפנינו זווית נוספת במושג 'חירות', בראותנו דוגמא חיה ממי שהיה בן חורין בתוך בית האסורים. והגם שגופו היה תחת עולו של שלטונות הכלא, הרי שנפשו הייתה בת חורין אמיתית ואף אחד לא שלט עליה, חוץ מיצורה ובוראה!

~

ואנו מלאי תקווה שבזכות ההתחזקות התמידית בשמירת העינים נזכה כבר לגאולה השלימה במהרה, וכפי שחז"ל אומרים בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל, וכפי שמבואר בספרים הקדושים שעבודת שמירת העינים מקרבת את הגאולה. ושנזכה עוד השנה ל'ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם אל קיר מזבחך לרצון, אמן ואמן.

חג כשר ושמח!

המשך מעמוד ג

סיפורים אישיים
על עמידה
בנסיגות מיהודים
בני זמננו

יאמרו המושלים

מורעין בישין. ב"ה שהדרך הלוח הייתה עוד יותר טוב מן המשווער, כשהמקום שקיבלתי היה סמוך לחלון, ומלפנים הייתה מחיצה שתומה. כמו כן ישב לידי גוי מגושם, וקצת הדאיג אותי כיצד הוא מתחנן לנצל את הנסיעה שלו ועד כמה זה ישפיע עלי, אבל בחסדי ה' גם זה הסתדר לאחר דקות ספורות, כשהגוי החליף את מקומו עם בחור חסידי, וכך ב"ה עברה עלי הדרך הלוח בטוב ובנעמים.

לאחר שבועיים הוצרכתי לחזור, וכסדר התפללתי שיהיה לי מקום ראוי שאוכל להישמר כראוי. בהגיעי לשדה התעופה ניגשתי לעמדת ה'צ'ק אין', אבל לתדהמתי מודיע לי הפקיד שהטיסה שלי כבר הייתה לפני שבוע וכרטיס הטיסה שלי אינו להיום...

מסתבר שהייתה איזושהי אי הבנה בעת שהחלפתי את הכרטיס שלי ולכן קרה מה שקרה. מיד יצרתי קשר עם סוכן הנסיעות, אשר השיג לי כרטיס טיסה למחרת לעבר לונדון. אבל מלונדון לניו יורק כבר לא היה שייך לנסוע לפני שבת, ולכן נשארתי לשהות בשב"ק בלונדון.

למחרת הגעתי שוב לשדה התעופה כדי להמריא לעבר לונדון, ובשעת ה'צ'ק אין' ביקשתי מהפקיד שיסדר לי מקום סמוך לחלון, אבל לצערי לא קיבלתי את המושב הרצוי. לא ידעתי מה יהיה, והתפללתי שהכל יתנהג על הצד היותר טוב. אני עולה על המטוס, אני מחפש כה וכה היכן מקום מושבי, וכשהידייל ניגש לעזור לי הוא מכוון אותי לעבר מחלקת העסקים! על דבר כזה לא חלמתי כלל...

ב"ה שם הסתדרתי בקלות וישבתי ליד יהודי, וכל הדרך חלפה בצורה הכי נוחה ששייך.

לאחר שבת המשכתי את הנסיעה מלונדון לניו יורק, והמשכתי להעתיק עבור נסיעה כשרה, וב"ה שוב קיבלתי מקום במחלקה הראשונה, שמור מכל המזיקים. נראה שבגלל שקרטה טעות, דאג לי סוכן הנסיעות וניסה לפצות אותי במושב נוח...

אני עצמי ראיתי מהסיפור הזה שכשרוצים את זה באמת ומתפללים להשי"ת בכל לב שרוצים להישמר, יש לו כבר את הדרכים שלו כיצד לעזור!

זה כן, והוא יוכל להתהלך כאחד האדם, מבלי להיות תלוי במכשיר כלשהוא". שוב נגמרו להם ההסברים...

ב"ה הסייעתא דשמיא המופלאה המשיכה ללוותני, ההחלמה היתה מהירה אף היא, וכבר לאחר כמה ימים הילד לא הסכים לשכב במיטה, והיו צריכים לטייל עמו בין המסדרונות כדי להרגיעו... שרשרת הנסים הנוכחית הושלמה איפוא, כשהיא מראה בגלוי שאין גבול לכוחה של קבלה טובה בשמירת העיניים!

הייתי חושב שאצטרך להיות בבוסטון על חג הפסח ולערוך הסדר בביה"ח, אבל למעשה כבר הייתי בביתי עוד ב' ימים קודם לכן!

שהקב"ה ישפיע עלינו ועל כל עמו בית ישראל רפואות וישועות, בריות גופא ונהורא מעליא מעתה ועד עולם!

מסע טהור, במחלקה הראשונה

מספר הרה"ר ר' יעקב אקער:

בקיץ שעבר הוצרכתי לנסוע לארץ הקודש למשך שבועיים עקב חתונה. הזמנתי כרטיס אצל סוכן נסיעות, וכדי שאוכל לשמור את העיניים ללא קשיים מיותרים עקב כל העוברים ושבים במסדרון המטוס, והתניתי עימו שידאג לי למושב סמוך לחלון. הסוכן מצא עבורי מקום כזה לשני הנסיעות, והזמין זאת עבורי. למעשה, ימים ספורים לפני הנסיעה, נהיה שינוי בתוכנית, והייתי צריך לשנות את כרטיס הטיסה. אולם כעת מצא סוכן הנסיעות מושב סמוך לחלון רק עבור הנסיעה הלוח, ולא לדרך חזור שמחולק לשני טיסות עם הפסקה בלונדון. אבל הוא אמר לי שבעמדת ה'צ'ק אין' עלי לבקש מהפקיד שברצוני לשבת ליד החלון, ואולי זה יצליח.

יצאתי לדרך, כששפתותי מרחשות תפילה לה' שישמרני מכל רע, ושנסיעתי תהיה נקיה וטהורה בלי

לא היה טעם להתכחש למציאות, וכעבור כמה ימים שוחרר הילד הביתה, ובחסדי ה' אף נכנס בביתו של אברהם אבינו ע"ה. קבלנו הביתה מערכת שלימה של מכשירים כדי לבדוק את הילד כסדר, ואף נקבעו לו תורים אחת לכמה שבועות בביה"ח, כדי לראות אם לא חלה התדרדרות חלילה. אולם חרף כל האבחונים והקביעות, הכל היה כשורה.

הרופאים נלאו מלמצוא הסבר לתופעה, אך נאלצו להתיישר עם המציאות על אף אי ההבנה. אני דווקא כן הבנתי, אבל לא היה לי כל דרך להסביר לרופא מהי כוחה של קבלה בשמירת העיניים. למעשה, גם אנכי עוד עמדת בתחילת הדרך, וגם לי עוד חיכו הסברים נפלאים נוספים בהבנה זו...

בהתקרב יום הניתוח עצמו, יעצו לי העסקנים לעשות את הניתוח בביה"ח הנודע בבוסטון, שם נמצא דר. דל נידאו, מומחה עולמי בתחום הלב. בעזרת העסקנים אף נקבע לנו תור אצל הדר: ר"ח ניסן. מבירור שערכתי נודע לי, שאם אמנם זמן שהיה בביה"ח לאחר הניתוח שונה מילד לילד, הוא אף פעם אינו פחות משבועיים. הוי אומר, אצטרך לעשות את הימים הראשונים של פסח בביה"ח מרוחק. זה היה כמובן מצב מאוד לא רצוי מבחינתי, אך לא הצלחתי בשום אופן להקדים את מועד הניתוח. הבנתי שזו חלק מעסקת החבילה, וניסיתי להתנחם בכך שלאחר הניתוח הילד יבריא לגמרי.

למעשה, הייתה התלבטות נוספת בענין זה, כיון שגם בביה"ח במונט סיני הנמצא בתחום אזור מגוריי, נמצאים רופאים מומחים, וחשבתי שלאור המצב, אולי יהיה מן הנכון לערוך שם את הניתוח, וכך לא אצטרך לשהות בנכר בפסח. אך לאחר התייעצות עם מורי ורבי נענית, שכשמדובר בניתוח מורכב כזה מחויבים מדין השתדלות לקחת את המומחה הגדול ביותר. ההחלטה נפלה על ביה"ח בבוסטון.

כשהגענו לבוסטון פנינו לארגון 'ביקור חולים' המקומי, ושם הופתעו מאוד לשמוע שאנו מתעתדים לעבור את הניתוח אצל הדר נידאו. הדבר היה ידוע שהפרופסור הזה כבר פרש מהעיסוק המעשי בעיניני רפואה, ועסק רק בכתיבת ספרים ובמסירת הרצאות לתלמידים מתמחים. "האם יש לכם ביטוחים מתאימים שגרמו לו להתעניין בכם באופן אישי?", כך שאלו אותי. אך עניתי שבנושא הביטוחים אין לי כל קשרים, להוציא תוכנית ביטוח רגילה לגמרי, אך כשהקב"ה בכבודו ובעצמו רוצה גם זה והותר.

הניתוח עצמו לקח שבע שעות תמימות, כשבמשך כל אותו הזמן לא פסקנו מלהתפלל שהכל יעבור בשלום וללא שום נזק. לאחר יומיים התבשרנו שהניתוח עבר ב"ה בהצלחה, אך הילד יצטרך מעתה לקוצב-לב. הגם שהדבר לא היה בגדר התפתחות לא צפויה, והוא נלקח מראש בחשבון, עדיין היה בכך משום בשורה קשה שהעיבה על עצם הבשורה שבהצלחת הניתוח.

שוב עברו יומיים, וזכיתי לראות בהצטרפות נס נוסף לשרשרת הנסים. הדר. נכנס אלינו, ובישר שלא צריך קוצב-לב. לשאלתי מה קרה, ענה לי הרופא, כשהוא אינו מצליח להסתיר את הפליאה בקולו, "אינני יודע להסביר זאת, לא היה לנו ספק שהוא יצטרך לקוצב, אבל משום מה, כל הבדיקות שערכנו לו ביומיים האחרונים הראו שאין

הגה"צ המשפיע
רבי יצחק משה ארלנר שליט"א

קילורין לעינים

המשך מעמוד ב

עליהם, אלא לשמוח בתמידיה ולדעת בוודאות שאפשר לנצח את היצר בכל עת.

החידושי הרי"ם אמר פעם "התבוססות כאן התפלשות שם; עדיין הכל בוץ!". כי העיקר הוא "סור מרע" לברוח מכל הרע ולא להתבוסס בהם, "ועשה טוב" לעסוק בדברים חיוביים. ומן השמים ירחמו עליך שתוכל להישאר קדוש טהור ונקי.

וכך ראינו אצל רבותינו, לא להתעמק במה שלא צריך, לא לחשוב יותר מדי, לא להתפלש בבוץ, וחלילה להחשיב עצמו כחוטא ופושע.

אם עושים עסק שלם מאלו הנסיגות וחוזרים

שוב ושוב לדבר עליהם, מגיעים למרה שחורה ועצבות, וזו תועבת ה'. מובא בשם הבעל שם טוב הק' שעל עצבות נאמר 'עצביהם כסף וזהב', כי העצבות היא ממש עבודה זרה, וכמאמר צדיקים שמה שעצבות יכולה לגרום אין שום עבירה יכולה לגרום.

אנו צריכים להתחזק עם שמחה, ולזכור את מה שהאור החיים הקדוש כותב (פ' אחרי עה"פ כמעשה ארץ מצרים) שלכל יהודי יש ניצוץ אלוקי שנותן לו את הכוח להתגבר על היצר הרע, ובכוחו של כל אדם להתגבר!

בשבילך; אחד בשבילי, אחד בשבילך..."

"זה זה, גמרנו!" הכריז קול אחד בפנים.

"נכון", הסכים הקול השני. "בוא לא נשכח גם את השניים שמאחורי הדלת. אחד בשבילי, אחד בשבילך."

יותר מזה לא היה חסר. השניים תפסו את רגליהם ותוך חלקיק של רגע הסתלקו מהשטח...

המעשה'לע הזה הוא מסתמא בדיחה, אבל זה משל מאוד מוצלח כדי להבין את הנקודה שהזכרנו בתחילה. שני היהודים גיבורי סיפורינו 'שמעו בבירור' כיצד שני הרוחות מחלקים ביניהם את כל נשמות העיירה וזה באמת היה מפחיד, אבל לאמיתו של דבר זה אף פעם לא היה ולא נברא; סך הכל שני ילדים רעבים שמצאו קצת אגוזים...

אותו הדבר הוא גם כשהאדם 'רואה' לפניו נסיונות קשים ונוראים, כשיתכן שהכל בלון גדול ומנופח שעם סיכה קטנטנות תתפוצץ...

השקעה בהזדמנות

שלום וברכה, אני הבעלים של עסק גדול ומצליח ב"ה, ואני רוצה למסור לכם ממבט של בעל עסק את הרושם שקבלתי מנקודה מסוימת שהעלתם באחד הגליונות, נקודה שאני כבעל ביזנס גדול נוכח כסדר באמת שמאחוריה.

כתבתם בשם אחד המצדיקים שכשאדם רוצה להצליח בעסקיו ולהרבות את רכושו, הוא מבין היטב שאם ישכיר עצמו לעבודה לפי שעות, גביר גדול כבר לא יצא ממנו. אין ביממה יותר מ-24 שעה, וכמה שרק ירוויח, להתעשר מכך לא יוכל. לכל היותר יהיה בעל פרנסה מכובדת, אך לא מעבר לכך. אם הוא רוצה להתעשר ממש ולהימנות בין הגבירים והנגידים הנכבדים, יש עליו לעבוד כמו סוחר; לדעת באיזה עסק להשקיע כדי להוציא כמה שיותר רווחים. ואז כמה שמשקיע פחות, בממון ובזמן, ולעומת זאת הוא מוציא הרבה, כך נחשב העסק למוצלח יותר.

כדבר הזה הוא גם ברוחניות, אדם מתפלל, לומד ומקיים מצוות וכן הלאה, כל אלה הם השקעות נפלאות שבבוא היום יאכל מפירותיהן, כל דבר לפי ערכו ועניינו. אך כשמתגלגל לאדם נסיון גדול וקשה והוא עומד בו, בו ברגע הוא זכה לעשות השקעה אדירה ברגע אחד. ניסיונות כאלה הם ההשקעות הרווחיות ביותר, כי הן נושאות פירות ופירי פירות של שחר עצום ונורא. המצוות 'הרגילות' של חיים היום יום, אינן משתוות לנסיון כזה, שבו אדם מרוויח בשעה אחת מה שאחר לא מרוויח כל ימי חייו, כמו גביר אדיר.

אז כשנזדמן לאדם נסיון, שיחשוב שבזה הרגע דופקים אצלו בדלת ומציעים לו לקנות נכס עצום בגדלו בכמה מאות דולרים. כי בעת נסיון, אז הוא זמנם של ההשקעות הגדולות!

פ.3.8

~

אין לי סיפור למסור לכם, אני פשוט רוצה להודות לכם על הגיליון הנפלא והחשוב. אתם קונים לעצמכם זכויות אין סוף. מצאתי קודם את הגיליון בביהמ"ד בעת תפילת בשחרית, עיינתי בו לאחר מכן, כעת הגעתי הביתה מבלי ראייה אסורה אחת.

המשיכו בעבודתם הקדושה!

כמו 306

'שמירת עיניים מצות' מהזדמנות

סיפר הגה"צ רבי גמליאל ראבינאוויטש שליט"א:

בשכונת שערי חסד בירושלים עיה"ק, התגורר יהודי מיוחד בשם רבי דוד בהרן זצ"ל. בכל ערב פסח נהג רבי דוד לנסוע לשכונת גבעת שאול כדי לאפות שם מצות, כי שם היה יכול לקיים את חומרתו המיוחדת שהמצות יהיו דווקא מ'תנור ראשון' (-המצות הראשונות שנאפים בתנור).

זה לא היה קל והוא היה צריך לעשות הרבה השתדלויות עבור זה, ביניהם לקחת את האוטובוס הראשון בבוקר כדי להספיק להגיע למאפיית המצות מספיק מוקדם. על האוטובוס נהג רבי דוד לשבת במושב הראשון מאחורי הנהג, כדי לא להיכשל בישיבה אחורי אשה.

באחד מהשנים בערב פסח קם רבי דוד לפנות בוקר כמידי שנה, ויחד עם מלווהו הוא עמד וחיכה לאוטובוס הראשון. אולם, כשהאוטובוס הגיע הם גילו שמישהו כבר תפס את המושב שמאחורי הנהג. רבי דוד שראה שלא יהיה לו את המקום המיוחד שלו, לא הסכים לעלות לאוטובוס וחיכה לאוטובוס הבא. האוטובוס השני הגיע, ושוב היה המקום תפוס.

המלווה ניסה לשכנע אותו שנראה שאין ברירה והם חייבים לעלות לאוטובוס. "אם לא נעלה כעת על האוטובוס לא נגיע בזמן למאפייה, וכל המאמצים להשיג מצות מתנור ראשון יהיו לריק. אולי כדאי לוותר על הקפיידא לשבת דווקא מאחורי הנהג?"

אבל רבי דוד חשב אחרת. "אני מעדיף לוותר על החומרא באפיית המצות, הוא ענה בחיך, "מאשר להיכשל בפגם בשמירת עיניים. כל שנה אני מקפיד על מצות מהודרים מתנור ראשון; השנה אזכה למצות מהודרות שלא הכשילו עבורם את העיניים!"

הם אכן נשארו לחכות, וגם באוטובוסים הבאים לא היה המקום הראשון פנוי. לאחר הרבה זמן שהמתינו הגיע אוטובוס נוסף ובו "המקום של רבי דוד" היה פנוי, ועליו הם עלו בכדי לאפות את ה'שמירת עיניים מצות'.

כשהם הגיעו לגבעת שאול הם מיהרו לעבר המאפייה, ולפליאתם הם מגלים שבגלל סיבה טכנית עדיין לא התחילו לאפות. ה'תנור ראשון' עמד וחיכה לרבי דוד!

כאלו מצות מהודרות עדיין לא היה אף פעם!

ניגון בין שמיים לארץ

אני מתגורר במונטריאל, ולפני תקופה הוצרכתי לטוס לניו יורק לרגל שמחה משפחתית שערכו הורי.

לפני שיצאתי לדרך, ראיתי את הגליון שלכם, שם הוסבר בטוב טעם ודעת נושא השמחה בשמירת העיניים, ביאתם שם שהשמחה על הזכייה לשמור את העיניים אינו דבר צדדי, אלא זה ממש חלק אחד מהעיקרים בעבודה קדושה זו.

בנסיעתי על המטוס, היה לי סייעתא דשמיא שהמושב הסמוך אלי היה פנוי. חשבתי לעצמי שכנראה אני היהודי היחיד בכל המטוס, אף אחד לא רואה אותי, ואני הולך לשמור את העיניים רק בגלל שזהו רצון ה'. הרגשתי שמחה מופלאה על זכייה זו, עד שעשיתי לי ניגון על השמחה שיש ליהודי כשהוא זוכה להתגבר על נסיון.

מאז, בכל פעם שאני מזדמן למקום בו קשה לשמור את העיניים, אני שר לעצמי את הניגון הזה, וזה עוזר לי להתחזק ולהתגבר!

מיהו בעל תשובה?

שמעתי מבעל דרשן רעיון יפה. שומעים כיום הרבה על בעלי תשובה, אנשים שלא זכו להימנות על שומרי תורה ומצוות, ובפתע פתאום מתי שהוא באמצע החיים נתעוררו, והחליטו לזנוח את כל אורח חייהם, לעשות שינוי קיצוני בהרגליהם ולהתחיל לחיות כיהודי.

אך מי אמר שכדי להיות בעל תשובה צריך לפני זה להיות כגוי... שאל אותו דרשן בנוקבות; אפשר וראוי לכל אחד לזכות לתואר החשוב בעל תשובה, אם רק יתקן איזו נקודה שיודע בעצמו שהחזיק יפה לה!

אם זה בתפילה, בתורה, בכשרות האוכלים, שמירת הדיבור, העיניים והמחשבה, וכן הלאה. תמיד אפשר להחליט שזהו זה, מאי דהוה הוה מכאן ואילך חושבנא. גם אם העבר לא היה מושלם, מהיום והלאה נהפכים לבעלי תשובה, העיניים נכנסות לתהליך של השגחה מוקפדת כל הזמן, ומתאמצים להתרחק מכל דבר שעלול להביא לידי נסיון. תמיד אפשר לעשות זאת, ואף פעם אינו מאוחר 'לחזור בתשובה' - ישוב וימחול לו!

אגוזים ב'טהרה שטיבל'

כולנו יודעים שהמלחמה שיש לכל אדם בנושאים של קדושה ושמירת העיניים, הוא מהמלחמות הקשות ביותר שיש לאדם עלי חלד. זה אכן נכון, אבל מצד שני כתוב בספה"ק שחלק מכוח היצר בנסיונות אלו, הוא שהיצר 'מנפח' את הנסיונות הרבה יותר מהגודל והקושי האמיתי, ועל ידי זה מייאש את האדם עוד לפני שהוא מתחיל בתואנה שאם זה כל כך קשה הוא ממילא לא יצליח...

היצר מדמה את עצמו להר רם ונישא, והאדם רואה לפניו נסיונות שהוא אינו יכול לטפס מעליהם. אבל לפעמים הכל דמיון אחד גדול, ועם התגברות איתנה אחת רואים פתאום כיצד כל ה'הר' מתמוסס, ומבינים שהיצר הרע רק מנסה לפתות שזה מי יודע מה...

מספרים שפעם היו שני ילדי עניים שמצאו שק מלא באגוזים. שמחים עם האוצר, הם החלו לחפש פינה שקטה בה יוכלו להתחלק במציאה ולאכול הכל בלא אנשים זרים שירצו גם הם ליטול חלק בחגיגה.

נו, היכן יש פינה שקטה שבה לא מסתובבת שום נפש חיה? הם לא הוצרכו לחשוב יותר מידי, והרעיון הגיע כמו מאליו: בטהרה שטיבל! ליד בית החיים בקצה העיירה יש מבנה קטן בו טובלים את הנפטרים לפני הקבורה, שם לא מסתובבים אנשים חיים כשזה לא נצרך, ואין מקום מתאים מזה כדי לחלוק את השלל הממתין בשק.

השניים התגנבו ל'טהרה שטיבל' ותיכף התחילו בעבודה. קצת הפריע להם שדלת ה'שטיבל' התנענע מהאוויר אבל לאחר כמה דקות הם מצאו פיתרון גם לזה בדמות שני אגוזים שמצאו את מקומם מתחת לדלת, תחובים בחוזקה. עכשיו היה הכל מסודר, והם התפנו לטפל בחבילת האגוזים...

בדיוק באותו יום חל ה'ארציט' של אביו של אחד מתושבי העיירה, והוא עמד סמוך לקבר אביו ואמר תהלים. הוא עומד לו כך, בודד, באמצע בית הקברות השומם, ולפתע הוא שומע קולות מה'טהרה שטיבל'. גוש של פחד התגלגל בגרונו ולפת את כל כולו. מי זה שם בטהרה שטיבל באמצע היום?! בצעדים מדודים ושקטים הוא החל לצעוד לכיוון השטיבל, ואת אוזנו הוא שם כאפרכסת כדי לשמוע מה מתחולל שם בפנים.

"אחד בשבילי, אחד בשבילך; אחד בשבילי, אחד בשבילך..."

פחד עצום אפפה לפתע את היהודי. הוא שמע עכשיו לא פחות משני רוחות שמחלקים ביניהם שמחלקים ביניהם את כל יהודי העיירה! איזה פחד! זה חייב להיות רוחות או שדים, שהרי מי אם לא הם יכול

להימצא בשעה כזו בטהרה שטיבל?

עם הנשמה ביד הוא רץ כל עוד נפשו בו אל פנים העיירה ודפק בדלתו של הקצב. הוא ידע שהקצב הבריון עשוי ללא חת וואלי הוא יוכל לטפל כהוגן ברוחות המפחידות שרוצים להרוג את כל תושבי העיירה...

על קצות האצבעות, בשקט בשקט, הם עשו את הדרך חזרה לבית העלמין, פסיעה אחר פסיעה הם התקרבו אל עבר ה'שטיבל' והצמידו את אוזניהם אל הדלת. כן, החברה עדיין שם! ליבו של היהודי פרפר מפחד, וגם הקצב הגיבור כמעט ולא הצליח להסתיר את אימתו. הקולות מבפנים נשמעו בחוץ בבירור:

"אחד בשבילי, אחד בשבילך; אחד בשבילי, אחד בשבילך..."

המשך בעמוד יא

פניה לכלל קוראי הגליון החשובים:

אנו רוצים מאוד להדפיס גליון מידי שבועיים. כל גליון בלשה"ק היוצא לאור מודפס במעל עשרים אלף עותקים המופצים בכל רחבות ארץ הקודש, מדן ועד באר שבע. כל זה עולה לסכום עצום הכולל בתוכו את התשלום לכותבים ושאר העוסקים במלאכת הכתיבה, עלויות ההדפסה וההפצה וכן הלאה. המחיר של הדפסת כל גליון הוא למעלה מ-12000 ש"ח.

אנו תלויים מאוד בעזרת הציבור, ורק על ידי השתתפותכם נוכל להמשיך הלאה. אנו פונים לכל מי שביכולתו, קנו לכם שותפות קבוע בסכום של 100 ש"ח מידי חודש, או לכה"פ 50 ש"ח מידי חודש.

בוה אתם נוטלים חלק ומסייעים לזכות את ישראל בשמירת עיניים, ומזכים עשרות אלפי יהודים בזיכו הרבים עצום שאין לשער!

חייגו כעת
077.401.6591 שלוחה 2

וכל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו!

על הטוב יזכר

זכות עמוד בגליון

זכות ולטובת נשמת הרה"ק רבי לוי יצחק בן שדה סאשע ז"ע מבאודיטשוב

זכות 5000 גליונות

זכות הנדבן ומשפחתו להצלחה בכל עניינים

זכות 1000 גליונות

זכות מלז ישראל להצלחה בכל עניינים וללאולה שלימה זכות הנדבן ומשפחתו להצלחה בכל עניינים

שותפי טהור עיניים

מו"ד יהונתן יחזקאל בן מלכה מלא ז"ר, מו"ר נתן בן שרה כ"ץ ה"ר, לשימה מלאה בנז וזינו

חלק בהפצת הגליון:

זכות 5,000 גליונות
₪1200

זכות 4,000 גליונות
₪1000

זכות 3,000 גליונות
₪750

זכות 2,000 גליונות
₪500

זכות 1,000 גליונות
₪250

זכות עמוד בגליון:

₪1500

שותפי טהור עיניים

₪180 לחודש (מספר עיניים)

₪100 לחודש

₪50 לחודש

ללא עזרתך לא נוכל להתקיים

זכות הפצת הגליון

(הפצת גליון בכל רחבי הארץ)
₪5,000

זכות הדפסת הגליון

(הוצאת הדפוס)
₪5,000

זכות הוצאת הגליון

₪16,000

24 שעה
תרומות
שלוחה 2
077.401.6591

077.401.6591

- 1 אחי ביחיד שפה
- 2 לשמירת הודעות
- 3 נזירות
- 4 להשאת הודעות
- 5 לפרסם סיפור

עבודת ישראל 26, ירושלים 9515528

המערב באמריקה
7 Bear Stearns + 301
Manassas VA 20108
845.999.4114

זקב הגליונות בשה"ק/אידיש
יכולין להשיאיר הודעה על מספר
המערב שלוחה 3

"קחו חלק בהוצאת הפצת הגליונות
באמצעות חתימת ה"ק בנרטיב אשורי:
בסלון המערב, שלוחה 2,6 אחרי בחירת השפה.
בזמן תוכן לקנות שותפות-נצח בנז עבודת הקודש
של 'טהור עיניים'"

הבניני ואלמדה

אוצרות דעת, נספי וזיוק ופרקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

הקערה התהפכה, היין נשפך, והדעת ממני והלאה – כיצד נחוג את ליל הסדר הבעל"ט כהוגן?

חמש כוסות מלאות דעת בדבר תפקידנו למעשה בליל הסדר!

לו באופן ממילא, כי בלילה זה הקב"ה נוטל כל נשמה משמות ישראל ומכבסה בבורית. אמנם חלק זה בוודאי מיתלי תלי וקיימא בחלק הראשון, כי היות שבליילה זה הקב"ה מגלה את שכינתו בכל בתי ישראל, ונעשים דוגמת בית המקדש, ממילא נשמתו מתכבסת כאמור לעיל, וכיון שהיא מתכבסת, היא נגאלת מכל מצריה.

משל למי שמחפש אחר אבידתו בחורין ובסדקין ואינו מוצא, שכיון שמאיר האור, מיד הוא מוצא בלי שום חיפוש. אף כאן, במשך השנה העולם חשון וקשה לו לאדם למצוא את הדרך לצאת ממצריו, וכיון שהאור מאיר בליל פסח על-ידי התגלות השכינה, מיד הוא מוצא את העצה והדרך לצאת מכל המצרים.

להוציא את הנשמה ממצריה

הבניני ואלמדה: הרי לכל אחד יש קשיים המבלבלים את דעתו ומונעים אותו מעבודת ה', אך בדרך כלל האדם רואה כל קושי כקושי מסוים - קשה לו מאוד לצמצם את מוחו כשהוא לומד שלא יברחו מחשבותיו אנה ואנה, קשה לו מאוד שלא לכעוס וכו' אך האמת שכל אלה רק תוצאות הם של דבר יותר עמוק, והוא מה שנשמתו מוקפת בקליפות ומצרים שמעכבים בעד נשמתו לפגוש את הקב"ה. **ובליל פסח כשהקב"ה מוציא את הנשמה ממצריה, פירושו של דבר שנעשה אור גדול בתוך הנשמה פינימה, וזה פותח צוהר לאדם למצוא את הדרך החוצה מכל קשייו.**

הנה הדבר מצוי מאוד שהאדם יקבל החלטה שהוא אינו יכול לצמצם את מוחו בעת הלימוד והתפילה, או כמו כן בשאר ענינים של רוחניות יקבל החלטה שאינם בשבילו, והכל משום שאינו רוצה להשבר בלבו מאחר שכבר ניסה פעם אחר פעם ולא הצליח, אך האמת היא שמדובר במיצרים, והתגלות השכינה בליל פסח מסוגלת להוציא את האדם ממצריו, והאדם צריך לדעת מזה ולהאמין בזה, ואם הוא רואה שהחלק הראשון מתקיים אצלו, יאמין שגם החלק השני יתקיים: אם הוא רואה שהוא מרגיש בלילה הזה את מציאות ה', עליו לזכור שזה הא-ל-רוצה להוציאנו ממצריו. **תפלה הוציאה ממסגר נפשי מתוך אמונה שהקב"ה רוצה ליתן לו מתנה זו, יבקש ממנו מתנה זו כמתנת אפיקומן, והקב"ה בוודאי יתן לו, שהרי בשביל זה דייקא ומתגלה בלילה הזה לבני ישראל.**

אכן כשאנו מבינים שהסיבה שאפשר לפעול בתפילה בלילה הזה כל מה שצריך ברוחניות ובגשמיות היא משום

הסדר הוא, שבליילה זה הקב"ה משכין את שכינתו באתגליא בכל ביה מבתי ישראל ולילה כיום יאיר. זהו הפירוש הראשון במה שאומרים שהוא לילה קדוש. וזה מה שנתון לכל אחד מישראל להרגיש בלילה זה את מציאות ה', וכבר דיברנו שמי שיש לו הרגש בדבר ולא רק ידיעה, זה מותר בו רושם גדול בהרבה. וכפי שרואים שמי שיש לו הרגש, הוא זוכר אותו היטב, ואך סימן הוא שהדבר יצר בו רושם. כך כתב בספר"ק **אהבת שלום** שקדושת לילה הזה גורמת שכל יהודי יוכל להרגיש את מציאות ה'. ונחוץ להביר שדבר זה **האדם מרגיש מרומם מאוד ומקורב לבורא כל עולמים ומלא ברגשי הודיה ושבח מעיקרי הלילה הוא, והרי זה מעיד עליו שהוא יהודי, כי כך כתוב בתורה (פרשת בא יב. טז) שהלילה הוא ליל שימורים וכל מי שנפש יהודית בקרבו ירגיש אותה עד סוף כל הדורות. הרגשת הרוממות בלילה הזה היא תוצאה של התגלות השכינה בלילה הזה יותר מבכל לילות השנה.**

כוס שני

ליל שימורים הוא לה'

עוד חלק בענין קדושת הלילה הוא מה שכתב רש"י בפירוש הפסוק (שם) "ליל שימורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים" - "שהיה הקב"ה שומר ומצפה לו לקיים הבטחתו להוציאם מארץ מצרים", היינו שלילה זה הוא לילה שבו בני ישראל יוצאים מתחת שלטון הקליפה. וכן פירש באוה"ח הק' על הפסוק (בלק כג. כב) "א-ל מוציאם ממצרים" שכאשר נשמת ישראל יורדת לזה העולם, בהיותה מוקדשת מאוד הקליפות מסבבות אותה ומעכבות בעדה מלהתגלות ולהתדבק בהש"ת, מה גם שבמשך השנה האדם עובר עבירות ואלה מוסיפות תת כוח לאותן קליפות, אך כל שנה בליל פסח הקב"ה מוציא את הנשמה מתחת שלטון הקליפות. וכן איתא מצדיקים שבלי לילה הזה, לא היה האדם יכול לעבוד את ה' במשך השנה מחמת הקליפות המסבבות אותה, ובלילה הזה בכל שנה וכל שנה הקב"ה מוציא את הנשמה מתחת הקליפות, והודות לכך כל פעם שהנשמה באה להתפלל, או לקיים כל מצוה ממצוות ה', יש לה ביכולת להתדבק עם הקב"ה. וכן הוא בספר"ק "מאור עינים" (פרשת צו) בביאור מאמר חז"ל "בניסן עתידין להגאל", שכל שנה בליל פסח נגאל האדם מגלותו הפרטית. אכן דבר זה נעשה מבלי שיתפלל על זה, אם כי בוודאי יתפלל מאחר שהוא מרגיש קרוב כל-כך אל ה', אך הכוונה שאפילו לא יתפלל ולא יקיים 'כאן הבן שואל', הדבר ייעשה

הרה"ק מסאטמאר זיע"א היה אומר בשם הגה"צ רבי יהושע פריינד זצ"ל מקראלי: "מי שאין לו גילוי אליהו פעמיים בשנה בליל הסדר ובליל כל נדרי, אינו בגדר אנושי". כך היה אומר לאלו שהגיעו אליו בחודש ניסן עם טרדותיהם הגשמיות: "הלא ר' יהושע מקראלי אמר שמי שאין לו גילוי אליהו בליל הסדר, אינו בגדר אנושי, ואם כן צריכים אנו להשליך מעל כתפינו את כל הטרדות הגשמיות ולהתחיל להכין את עצמנו לזכות לגילוי אליהו". אכן עלינו לדעת איך להתכונן לזה באופן מעשי. הן ביטוי שגור הוא בפי כל שליל פסח הוא הלילה המקודש ביותר מבין כל לילות השנה, ובכן צריכים אנו להבין את משמעות הדבר וזה יועיל לנו להבין איך להכין את עצמנו באופן מעשי ללילה זה.

כוס ראשון

גילוי השכינה בליל הסדר

ובאמת יש בזה כמה נקודות, ונבאר: האוה"ח הק' כתב בכמה מקומות שהגם שידוע כי לית אתר פנוי מיניה, עם כל זה יש כמה דרגות בהתגלות השכינה, יש מקומות שבהם השראת השכינה יותר מוסתר, ויש מקומות שהשראת השכינה גלוי יותר. ובמקום שהיא יותר גלויה, אפשר להרגיש את הקב"ה, וזה מועיל לאדם לעבוד את ה' ביתר שאת וביתר עוז.

הן מפני כך נצטוונו לעלות לרגל לבית המקדש, כי שם השכינה שורה באתגליא, וכשאנו באים לשם אנו מרגישים את השכינה ומתעוררים לחזור בתשובה, ומגיעים לדביקות בה'. וזה מלמדנו שכאשר האדם נמצא במקום שיש בו השראת השכינה באתגליא, זה מועיל לו לא רק להרגיש אותה, אלא גם לכיבוש נשמתו, וממילא לקיים את שליחותו נכונה ולהגיע לאן שצריך להגיע.

כך אנו רואים לענין הנסיעה לצדיק, אשר הצדיקים הקדומים כבר השוו אותה לעלייה לרגל, כי אף שם כשהאדם נוטע אל הצדיק, הוא לא רק מרגיש מחמת גודל הקדושה את מציאות ה', ולא רק רואה איך הצדיק מתנהג ביראת שמים ונזהר מכל נדנדו של חטא ואיך הוא מקיים כל מצוה בהתלהבות גדולה, אלא נשמתו גם מתכבסת מכל העוונות, ומתעוררת בו התשוקה לעלות בהר האלוקים ולעבוד את ה' כפי הצורך גם כשיחזור לביתו. ולכן הענין גדול כל-כך לנסוע אל הצדיק, כי שם השכינה נמצאת באתגליא, והרי הוא כנכנס לבית המקדש. ובכן הדבר הראשון שאנו צריכים לדעת בענין ליל

שהקב"ה מתגלה אז ורוצה להיות קרובים אלינו, אנו מבינים יותר מה שיש לנו לעשות בלילה הזה, והוא נצל את הלילה להתקרב אל השי"ת יותר ויותר על-פי הדרך שלימדונו חז"ל והצדיקים הבאים אחריהם, ואז כשנהיה קרובים אליו ונאכל עמו בסעודתו (כידוע שסעודת ליל פסח כוללת את כל שלוש הבחינות שבשבת קודש הן מחולקות לשלוש הסעודות: חקל תפוחי קדיש, עתיק קדיש וזעיר אפיקו), נוכל לבקש כל מה דבעי, כי יאמר המלך לכנסת ישראל: "מה שאלתך וניתן לך ומה בקשתך ותעש" (אכן לדברי חז"ל היתה סעודת אסתר בליל פסח).

כוס שלישי

שויתי ה' לנגדי תמיד

והנה ידוע שהאדם מחויב לקיים הפסוק שויתי ה' לנגדי תמיד, וכפי שפסק הרמ"א בתחילת השו"ע: "שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כשיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדיבורו במושב המלך. כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקדוש ברוך הוא, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד". ואם כך צריך האדם לקיים בכל ימות השנה, כל

הבנה למעשה

מעשה

מסופר בספר "איש חסיד היה" לתולדותיו של החסיד המפורסם ר' אליהו ראטה זצ"ל מפי אחד מתלמידיו הקרובים, באחת השנים היו לו לר' אליהו קשיים רבים, כאשר הוא והרבנית, שניהם לא היו בקו הבריאות, והדבר השפיע הרבה על המצב של ליל הסדר. זכורני כשנכנסתי עם ר' אליהו לביתו לאחר תפילת ערבית, היה המצב קודר מאוד. אפילו השולחן לא היה ערוך כיאור.

לפתע פנה אלי ר' אליהו ואמר: "לכאורה, מה נקרא סדר נאה? סדר נאה נקרא כשמשיני צדי השולחן יושבים בניו ובנותיו של אדם, צאצאיו ואורחיו, ועל השולחן כלי כסף וכלי זהב נוצצים, ובאמצע השולחן בקבוקי יין הזוהרים באדמומיתם, והאדם עצמו יושב בראש השולחן כמלך, עטוף הוא בקיטל לבן ופניו קורגות מאושר". כאן התלהב ר' אליהו והמשיך: "אך אמור נא לי תלמידי היקר! הלזה ייקרא סדר נאה?! הלזה ייקרא שמחה?! הלזה ייקרא חירות?! לא כן הדבר! שמחה נקראת שיושבים ככה, בלי כלום, ושומחים עם הקב"ה בעצמו. אין לא בנים ולא בנות, לא כלי כסף ולא כלי זהב; שום דבר אינו נוצץ, אך יושבים בעוז ובגבורה ומגביהים את העינים כלפי מעלה ומקבלים הכל באהבה ובשמחה. זוהי חירות אמיתית, זוהי שמחה אמיתית!"

הבנה למעשה

עד כאן העדות כפי שמופיעה שם בספר הנ"ל, וציון שם הכותב למה שכתב המהר"ל מפראג (גבורות השם, פרק נ"א) בענין שולחן הסדר שלכאורה הוא מעורר פליאה, כי מצד אחד הוא עטור בכלי כסף וזהב ובכל כליים יקרים להראות שאנו בני חורין נכפס בשו"ע, והנה אנו אוכלים מצה שהיא לחם עוני, ואין לחם עוני מרמז על חירות? אך התשובה היא שלחם עוני זהו החירות האמיתית, כלומר: מי שאין אשור תלוי בדברים החיצוניים, אלא מי לו בלחם עוני, זהו בן חורין אמיתי, כי מי שאושרו תלוי בדברים חיצוניים, כגון כליים יקרים, נחת מהצאצאים וכו', הלא עבד הוא לכל הדברים ההם. מה שאין כן מי שאינו תלוי בכלום והגם שאין לו

המשך בעמוד ח'

שכן בליל הסדר שאז השכינה נמצאת בביתו באתגליא, ואכן אם יקיים זאת בליל הסדר, זה יותר בו רושם ויועיל לו לקיימו בכל השנה כולה.

והלום ראיתי להשל"ה הק' שכתב על אודות ערב הפסח שהוא זמן מיוחד שבו צריך האדם לחיות עם שויתי ה' לנגדי תמיד, והוסיף שהוא כולל גם יראה וגם אהבה. ונבאר: כשהאדם מרגיש באמת שהוא עומד בפני המלך, ממילא מתעורר בו יראה ואהבה. כפי שיכולים לראות במי שעומד בפני רבו המובהק שמלמדו דרכי עבודה, שהוא מרגיש בו בזמן גם יראה וגם אהבה, ועל זה אמרו חז"ל מורא רבך כמורא שמים, כי כלי עזר הוא לאדם לזכור איך הוא צריך להרגיש בעמדו לפני הקב"ה. מבאר השל"ה הק' שכך אנו רואים שבערב פסח יש גם אהבה וגם יראה, מצד אחד אנו מצויים במצות תשבתו ומוזהרים בכל יראה ובל ימצא שהם איסורים חמורים מאוד, כי הם אסורים אפילו במשהו ויש בהם חיוב כרת, ומצד שני יש לנו חביבות גדולה לכל המצוות שאנו מצפים להן, אכילת מצות, סיפור יציאת מצרים, ד' כוסות וכו'. נהה כי כן, האחד בונה את השני; כשהאדם מקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, יש לו ממילא אהבה ויראה, וכשיש לו אהבה ויראה על-ידי קיום המצוות של הלילה הזה, הוא ממילא מקיים שויתי ה' לנגדי תמיד.

ובאופן מעשי: הנה אכן מקומות יש שנהגו שלא לדבר בשולחן הסדר אף לא בדברי תורה ופרפראות, ואף לאלו שלא נהגו כן, מה גם שיש הרבה דבר טכניים שצריך לסדר תוך כדי עריכת הסדר (בפרט בסדרים הגדולים עם צאצאים לרוב) ואין האדם יכול להתעלם מהם, מכל מקום יכול כל אחד להזהר שהרחבת פיו לא תהיה כהרגלו בשאר הימים. לכל הפחות לילה אחד בשנה יקיים שויתי ה' לנגדי תמיד באופן הפשוט, וזה יביא אותו לידי יראה והכנעה כלשון הרמ"א, כי ירגיש בושה - "הלא השכינה נמצאת כאן!".

כשהאדם מרחיב את פיו כרצונו ונותן דרוור ללשונו, הגם שאינו מדבר דיבורים שאינם מתאימים לשולחן הסדר, איננו מגיע לידי יראה והכנעה. מה שאין כן כשהוא מצמצם במילים ושוקל אותן בפלס, כי אז הוא מרגיש כאורח בסעודתו של הקב"ה. זה מה שמועיל לאדם לקיים עבודת הלילה על-פי האופן הראשון, היינו שיבין שכל מה שמוטל עליו הוא לזכור ולהאמין שהקב"ה נמצא אצלו בהתגלות ולהתנהג כעומד בפני המלך.

כוס רביעי

אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה

והנה היות שהאדם צריך להכין את עצמו בליל הסדר להשראת השכינה, צריך הוא להביא את עצמו לידי שמחה, כי כך אמרו חז"ל: אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה. וכן הביא בספר "בארות המים" שהרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א היה רוקד קודם עריכת הסדר כמחצית השעה, על שהוא זוכה לקבל את פני השכינה. וכן בסידור רבי שבתי (לתלמיד הבעש"ט הק') כתב: "כשיבוא לביתו (בליל פסח) ישמח, שאין זמן שמחה כל-כך, שמחת השכינה, כליל פסח". ושם כתב שיאמר קודם הסעודה: "דא היא סעודתא דמלכא עלאה, דא היא סעודתא דקוב"ה ושכינתיה", עיי"ש.

כוס חמישי

השלך על ה' יהבך

ובכן על מנת שיהיה האדם בשמחה בלילה זה, עליו להשתמש בעצה פשוטה כפי שיבואר: הנה אחד מהדברים שגורמים לאדם לאבד את שמחתו, הוא מה שנעשים דברים שלא כרצונו, ודרכו של יצר הוא שהגם שיצליח

הרבונות

בשמונים אחוז כפי רצונו, ישים אל לבו לאותם דברים שלא עלו בידו כרצונו ויתעצב אל לבו. ולמשל, אם ייכנס לחנות עם רשימה של דברים לקנייה, וימצא הכל חוץ משני דברים, עצם זה שלא מצא שנים אלה, יפריע לו הרבה ויגזול ממנו את שמחתו. ואפילו יתחזק אח"כ שכך רצה הקב"ה ובוודאי הוא הטוב ביותר בשבילו, זה ידרוש ממנו כוחות הנפש.

הבינני ואלמדה: אכן בליל הפסח יש פרטים הרבה מאוד שצריכים לעלות יפה, המצות, הכיזיתים, המרור, סיפור יציאת מצרים, היין - שלא ישפע עליו לרעה, אשר לכן צריך להתפלל הרבה קודם לכן שבאמת יעלו יפה. אך אחת מהמעצות המעשיות שלא להפסיד את שמחתו כאשר דברים לא ילכו כפי רצונו, היא להפיל את עצמו לפני תחילת הסדר לזרועותיו של הקב"ה ויאמר: "כל מה שיהיה - מקובל עלי". אמנם קשה מאוד להגיע להסכמה אמיתית כזו, שהרי האדם יודע שהדברים צריכים לעלות יפה, אבל כשיפיל את עצמו לזרועותיו של הקב"ה, יזכור שאם דבר מה נכשל, הרי הקב"ה סיבב זאת.

אמנם תמיד צריך האדם לנהוג כן מצד מצות האמונה, כל יום בקומו משנתו יש לו לומר: "רבונו של עולם! אני מפיל את עצמי לתוך זרועותיך, וכל מה שתביא לי מקובל הוא ומרוצה עלי". אבל יותר צריך האדם לנהוג כן בכל פסח כאשר אז נשמתו רעבה ומשתוקקת לערוך את הסדר כראוי ולהנות מזיו השכינה, והאדם יודע שרק בשביל זה כדאי היה לו להשקיע את כל הטרחות והיגיעות שהשקיע לפני פסח, ואם לא יגיע לידי כך, בשביל מה התהלך עם שק מלא טרדות בימים שלפני פסח.

והיצר הרע - הלא הוא עושה כל טעדיק כדי באמצע הסדר יקרה משהו שיפריע את מנוחת האדם, ובפרט בסדרים גדולים עם הרבה מסובין, ששם הדבר יותר מצוי כאשר כמה וכמה משפחות מסובין על אותו שולחן והאדם נעשה עסוק בסדר ישיבת הילדים ובסדר שאלת מה נשתנה. ואף כשהאדם יושב עם משפחתו הקטנה בביתו ונדמה לו שיש לו מלוא אישיוש הדעת, היצר הרע כבר מוצא את דרכיו איך לגרום לדברים שיתהפכו, ויתכן שיגלה שאחד מהילדים או כמה מהם לא נרדמו על מיטתם ועכשיו הם עייפים וזעופים, ועוד יתכן שהוא עצמו הגיע עייף. מאוד רצה לישון ביום כדי שיבוא רענן לשולחן הסדר, אך הדבר נבצר ממנו.

ועוד יש נסיון אחר מעורר פלא: הוא אינו עייף ושוים דבר לא התהפך, לא נשפך ולא נשבר מאומה, אבל הוא כבוי. הוא אינו יכול להסביר זאת. לא קרה כלום, אבל הוא כבוי מבפנים ואינו מרגיש כלום. הוא מנסה להתעורר ואינו מצליח וזה מדאיב את לבו יותר מכל - "רחוק כל-כך הנני?!". כולם נסיונות הם אשר היצר הרע מנסה להפיל את האדם גם ברגעים קדושים ומרוממים אלה. אך האדם מקבל על עצמו לכתחילה - אינו מצפה לכלום; אני הולך לקיים את מצוות הלילה כשור לעול וכחמור למשא, וכל הארה שאקבל, תהיה זאת במתנה מהקב"ה.

האדם חייב לזכור זאת כל שנה קודם הסדר, שכל מה שיזדמן לו, מקבל ורצוי לפניו. אכן הנסיון העיקרי הוא מה שכל פעם קורה לאדם איזה דבר בפתע פתאום מבלי שיחשוב קודם לכן שיתכן שיקרה לו - המצה השמורה שקיבל ואשר שמר עליו מכל משמר, נפל פתאום על הארץ ונפסל לאכילה, וכן הלאה כל מיני דברים קטנים שיכולים להתרחש. אך כאמור, כדי שיוכל האדם להשאר בשמחה בלילה הזה, יקבל עליו קבלה בתחילת הלילה שהוא הולך ונצמד עם הקב"ה וחוזק מזה אין כלום, והרי הוא שמח בעצם זה שהוא יהודי ושהוא זוכה לקיים מצוותיו יתברך, ומעתה כל הארה שיקבל, יהיה מעבר למה שציפה או העלה בדעתו! יהי רצון שנזכה באמת לקיים הסדר כהלכתו, ככל משפטיו וחוקתו - ולהיות דבוק בקוב"ה ושכינתיה תדיר!

כדי שיוכל האדם להשאר בשמחה בלילה הזה, יקבל עליו קבלה בתחילת הלילה שהוא הולך ונצמד עם הקב"ה וחוזק מזה אין כלום, והרי הוא שמח בעצם זה שהוא יהודי ושהוא זוכה לקיים מצוותיו יתברך, ומעתה כל הארה שיקבל, יהיה מעבר למה שציפה או העלה בדעתו!

אני לא מספיק מתרגש מסיפור יציאת מצרים, מה עושים?

חמש לשונות של גאולה בדבר השיבות מצות סיפור יציאת מצרים ואופני קיומו למעשה!

אנו רואים לדוגמה, כאשר בחור שב ממוחנה קיץ [קמפ] הוא נסער ונרגש, ויושב ומספר בהתרגשות עצומה את כל מה שחווה בימים אלו, אף שאנו מתקשים לקבל הכל כאחת ורוצים לדחותו למחר, אבל הוא אינו יכול להתאפק מלספר שוב ושוב הכל ברגע זה. כי כך נראה סיפור אמיתי שבא מתוך התרגשות הלב הקודמת לסיפור הדברים.

זהו: **עונין עליו דברים הרבה** שיהיה ענייה וסיפור של 'דברים הרבה' - יותר מהרגלו מחמת התרגשות הסיפור בעומק הלב.

לפי זה, אין הדבר נמדד לפי כמות השעות שבהן יושב ומספר או כמות הסיפורים שסיפר, אלא **העיקר הוא באיזו פנימיות והתרגשות אמיתית סיפר את הסיפור**; וכמה ראיות לדבר:

ראשית מהמעשה המובא בהגדה שהתנאים ישובו וסיפרו עד שהגיעו תלמידיהם ואמרו להם **רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית**, ומה הכוונה בה? אלא, זהו עיקר הענין **להראות שהיו שרויים בהתרגשות גדולה כ"כ עד שלא חשו מהנעשה סביבם** ולא שתו ליבם כי אור בוקר הופיע והגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

עוד מובא **בדרשות חתם סופר** (פסח תקצ"ה), שהענין של אכילת המצה בחיפזון הוא, שהאדם יישב ויספר ביציאת מצרים, והמצה והמרור לפניו, ויהיה כ"כ שקוע ומרוגש בסיפור עד שלא ישים לב שהזמן עובר עד הרגע האחרון לפני חצות, ויהיה מוכרח לחטוף המצה ולאכול בחיפזון שלא יעבור זמן המצווה.

אף שאדם יכול לחשב היטב את זמנו ורגעיו שלא יעבור הזמן ויכול לאכול ברוגע את המצה, מכל מקום **עיקר המצווה היא לספר בהתרגשות עד שלא ישים אל ליבו שהזמן עובר** ויכרח לחטוף המצווה ברגע האחרון.

ידוע כי החתם סופר בעצמו אף שהיה כמעין המתגבר בתורה, ויכול היה לחדש חידושים ופלאים בכל עת, לא היה עוסק בלילה זה אלא בסיפור יציאת מצרים כפשוטו, כפי שהוא עצמו מפרש על דרך זה את התשובה: **שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה** - כלומר 'חמץ' הוא ענין הפלפולים שהם מתהווים מקושיית ותירוצים שזה ענין 'חמץ', אבל **הלילה הזה כולו מצה** - כלומר, בלילה הזה אין פלפולים, קושיית ותירוצים, אלא 'כולו מצה', שזה הסיפור הפשוט של הניסים, ללא שום קושיית; וכן היה מקיים זאת למעשה.

לשון רביעי

חייב אדם לראות את עצמו!

הבינני: ואם יאמר האומץ: הרי לאו כל אדם עומד בדרגה זו שאכן יכול הוא להתרגש ולהתמלא אהבה וערגה לה' כדי לעסוק בסיפור זה כראוי? ובכלל, יש כאלו שהם יותר 'בעלי מח' ואינם שייכים כ"כ לענייני רגש, הם אינם מתרגשים יתר על המידה בשום פעם, אם כן איך יקיימו הם מצווה של 'סיפור יציאת מצרים' כראוי?

ואלמדדה: על זה כדאי להזכיר את דברי מרן הגאון רבי **שלמה קלוגר** זצ"ל שאמר על **"כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"**, שמספר יציאת מצרים ניתן להבחין היטב את הוא מאלו שעמדו רגלי אבותיו על הר סיני או לאו, דהמציאות היא, שמי שנעשה לו עצמו נס פעם אחת והוא עצמו חווה וראה זאת, הוא יכול לספר סיפור זה פעמים רבות מאוד ובכל פעם הוא מתרגש מחדש כמו אירע זה עתה, אך אם הוא עצמו לא היה שם, אזי קשה לו לספר מחדש סיפור זה ולהתרגש בו.

על זה נאמר: **"כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"** וכתב מרן הגר"ש קלוגר: **"ניכר שהוא מזרע האבות הקדושים"** - כלומר: הוא עצמו משובח, שמוכח שהוא מאלו שעמדו רגלי אבותיו על הר סיני, והראיה, שהוא עצמו מתרגש מאוד ויכול לספר הסיפור בחיות

הבונה את הבנין אינה נמדדת לפי גודל הבנין בכמות, אלא לפי השלימות של איכות הבניה בכל פרטיה, כמו כן בכל חפץ, כיסא או שולחן, אין ההצלחה נמדדת לפי גודל הדבר, אלא לפי המומחיות של איכות הדבר בשלימות, האם הוא מוצלח בכל הפרטים - כך גם במצווה, אין ההידור נמדד בגודל גשמי ובכמות, וכמו באתרוג, אם כי יש גם הידור מסוים בגודל האתרוג, אבל בוודאי עיקר ההידור הוא בנקיטת שלו, ביופיו, בתבנית צורתו, בשקיעות ובבליטות וכדומה. כך גם בכל מצווה. **ההידור נמדד באיכות - בלב טהור, בכוונה טובה, באהבה וביראה הנלוות אליה בפנימיות.**

לשון שלישית

זנהללן בפנינו

הבינני: אי"כ צריך להבין: איך מקיימים את המצווה למעשה?

ואלמדדה: - ראשית יש לבאר את המצווה בפשטות. הפרי מגדים (סימן תעד מש"כ ס"א) מסתפק אם אפשר לקיים מצווה זו ע"י הרהור כמו שבכמה מקומות הדין הוא 'הרהור כדיבור', אך הפוסקים מסיקים דסיפור יציאת מצרים בוודאי אין יוצאים ב'הרהור כדיבור' דבוודאי אינו דומה סיפור הנעשה כדיבור ברור בפה להרהור בעלמא.

הרה"ק **ה'דברי יואל מסאטמאר** זיע"א מביא ראייה פשוטה לדבר שאי אפשר לצאת בהרהור, מדברי הזהר הק' שמוזא שהפמליא של מעלה והמלאכים נאספים לשמוע את סיפור יציאת מצרים, והרי **מלאכים אינם יכולים לחפוס מחשבה אלא דיבור**, אי"כ מוכח שמצווה זו יש לקיים כדיבור דווקא!

חי חי הוא יודך

הבינני ואלמדדה: היה מי ששאל את מרן הגאון רבי **יעקב קמינצקי** זצ"ל שבימינו נהפך

לכאורה הדבר, שהאצאים היקרים מביאים מבית תלמודם אוצרות של 'זוטרטער' על ההגדה, סיפורים ואמרות טהורות, עד שמתהפכת הקערה על פיה, שלא האב הוא זה שמקיים 'הגדת לבנך' ומספר לבנו, אלא ההפך הוא הנכון - הן הוא זה שמספר הכל לאביו, כיצד ייתכן הדבר?

והשיב הגר"י דאמנם בוודאי עיקר המצווה היא שהאב יספר לבנו, אבל גם על ידי זה שהבן נהנה לספר לאביו, אם כן הבן מציא מפיו את ענייני סיפור ההגדה, ואם כן זהו עיקר המצווה, זה נעשה ע"י האב שהוא מעורר את בנו לכך ומטה אליו אוזנו שייספר הכל, אם כן הרי זה כאלו האב מספר לבנו, שהוא גורם לו להוציא מפיו ולהבין את ענין הסיפור.

יסוד זה הוא ידוע, וסובב הולך בכל התר"ג מצוות, שעיקר ההידור מצווה הוא מה שאני מוסיף מעצמי ומשקיע יותר בחביבות המצווה, זהו ההידור. כמו כן כאן בסיפור. **ככל שישקיע האב יותר להכניס חיות ו'געשמה' באתו סיפור, הן אצלו עצמו והן אצל צאצאיו, אם כן עושה הוא את המצווה יותר בהידור.**

הרה"ק **בעל הבית אהרן** זיע"א כותב על **"כל דצריך ייתי ויפסח"**, שהדיבור הוא הממוצע בין המחשבה והעשייה, והעיקר הוא: **"הסיפור עם חיות של הקב"ה"**, דהיינו ש'דיבור' אינו נחשב כאשר הדבר מתחיל עם הדיבור עצמו, אלא אדרבה, **הדבר צריך להתחיל מהלב במחשבה תחילה, מתוך חיות והתרגשות, שזה מביא לידי הוצאת הדבר מפיו - שזהו הדיבור האמיתי** שאז הוא נחשב 'סיפור יציאת מצרים', כשהדיבור יוצא מפיו לאחר מחשבה של התרגשות ואהבה גדולה למי שהוציאנו ממצרים.

גם הרה"ק **בעל השפת אמת** זיע"א כותב (פסח תרס"ג, ד"ה לחם עוני) כי ענין הדיבור צריך להיות בגודל התרגשות, שיהיה מספר את הדבר באריכות ובציוור הדברים יותר מהרגלו, שזה מראה על סערת נפשו והתרגשותו הפנימית.

הנה מסופר על האדמו"ר רבי **שמואל צבי מספינקא** זיע"א שבעת שהיה שומע את בניו אומרים הנוסח: **"מען זאגט די הגדה פון הא לחמא עניא ביז גאל ישראל"** - אומרים את ההגדה מזה לחמא עניא עד גאל ישראל] - היה מפרש הכוונה **שצריך לומר ההגדה בהשגה כזו שיבוא עד 'גאל ישראל' - דהיינו שזה יעורר ויביא את הגאולה המיוחלת לישראל!**

ובספרים הקדושים מובאר שאכן בסיפור זה נעשה **מצאות של 'גאולה'**. וצריך לזכור זאת בכל מצב. אף שהסדר אינו מתנהל בדיוק כפי ששאפנו שיהיה, כי בדרך כלל ישנם גם ילדים המפריעים ואפשר להתבלבל ולשכוח את גודל המעמד. בכל זאת יש לזכור שכל הפמליא של מעלה מתאספת לשמוע הגדה זו (ראה מסגרת), שהיא **כעין תפילה של שבת והודאה לה' ובקשה להבא לגאולה השלימה.**

לשון ראשון

חשיבות הסיפור

הרה"ק רבי **יחיאל מאלכסנדר** זיע"א פירש את שאנו אומרים: **"מצווה עלינו לספר"** - **"מען טוט א מצווה מיט זיך"** [אנו עושים מצווה לטובתנו]. ופירש זאת אחד מצדיקי בית אלכסנדר זיע"א על פי מה שאמר סגנון של ישראל הרה"ק **רבי לוי יצחק מבארדיטשוב** זיע"א על מה שאנו מכנים שמו של החג **'פסח'**, ואילו הקב"ה בתורתו הקדושה קורא לחג **"חג המצות"**, שהוא משום שאנו מזכירים את שבחו של מקום, שפסח על בתי המצרים כדי להציל אותנו, ואילו הקב"ה מזכיר את שבח בני ישראל, שיצאו למדבר וצוררותיהם על שכמם, עד שלא הספיק בצקם להחמיץ ונעשו מצות, בגודל האמונה שהאמינו בו יתברך.

על דרך זה פירש הרה"ק מאלכסנדר כוונת דברי הרה"ק רבי יחיאל זיע"א, שבעת שאנו מספרים שבחו של מקום בסיפור יציאת מצרים, אזי אנו מעוררים שהקב"ה יספר אף הוא את שבחו של בניו אהוביו, זהו מעורר הרבה זכויות עלינו, לכן מצווה זו היא טובת הנאה עבורנו - **מצווה עלינו לספר**: המצווה היא עלינו.

זה דומה למה אדיתא בגמרא ברכות (ברכות 1 א) שבתפילין שלנו נכתב הפסוק **"שמע ישראל וכו'..."** שאנו מדברים ומתקשרים לשבח של מקום בבחינת **'ארשתין לי באמונה'**, ואילו בתפילין דמרי עלמא נכתב **"מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ..."** - שזהו שבחו של מקום.

אף כאן בליל קדוש זה אנו מעוררים את אהבת המקום בכל תוקף בכל ענייני הלילה כפי שנראה גם מאמירת 'שיר השירים' בסיום הסדר, בגודל אהבה ודביקות, הקב"ה אף הוא עונה כנגדנו בגודל אהבה וגעגועים אל בניו.

לשון שני

כיצד מתבוננים למצווה זו?

הבינני: אכן השאלה היא: כיצד עושים מצווה חביבה ונשגבה זו בהידור רב, כפי שישראל קדושים שואפים לעשות כל מצווה בהידור הגדול ביותר?

ואלמדדה: אכן רבותיהם הקדושים, תלמידי הבעש"ט הקדוש, לימדו אותנו כי ההידור הנזקק למצווה הוא לאו דווקא ההידור בכמות של המצווה ובצורה החיצונית שלו, אלא דווקא **ב'איכות' של המצווה, בפנימיות הלב, כמה יהא האדם שקוע בתוך המצווה באהבה וביראה ובחשק רב.**

הרה"ק **בעל הבני יששכר** זיע"א מבאר שכאשר האדם עושה מצווה, העבודה היא שיכניס בתוך המצווה את כל חלקי נשמתו, שכידוע ישנן כמה וכמה דרגות בנפש, רוח, ונשמה ו'נשמה לנשמה', וככל שהאדם ישיג להכניס את עומק חלקי נשמתו כך המצווה היא יותר בהידור.

דוגמה לדבר, הקמת בנין. כמו בבנין, המומחיות של האומן

האם יכולים אנו להקריב קרבן פסח בזמנינו אנו? היתכן הדבר?

הבנה מפתיעה בגוף המאמר!

בית החולים, חלפו ליד חדרי הניתוח. נכנס הצדיק לחדר המתנת המשפחות (החדר שבו שוהים בני המשפחה בשעת הניתוח), נעמד ליד הקיר והתפלל כשעה חדה. מלווהו הבין שהוא מתפלל כעת על החולים השוכבים על שולחן הניתוחים, אך הצדיק נימוק אחר היה לו, וכה הסביר לו לאחר מכן: במקום זה מתפללים אנשים לשלום יקיריהם מעומק לבם ובהרגשת ביטול להקב"ה שרק הוא יכול להושיע, כפי שאין מתפללים בשום מקום אחר, ואם כן בוודאי רשום כאן רושם עז וקדושה, והרי זה מקום קדוש שהתפילות מתקבלות בו.]

נמצאנו אמורים שבשחיתות הפסח על בני ישראל היו שני חלקים: החלק הראשון הוא בעצם שחיתת השה שמסמל את המזל של המצרים אשר הם עצמם חשבו עד כה שצריך להיזהר ממנו, והגם שהאמינו בהקב"ה, מכל מקום חששו שמא יש דברים בגו, וכעת באו ושחטוהו, ובזאת יצאו מתחת קליפת הטלה כדברי ה'בני יששכר'. והחלק השני הוא מה שהוצרכו למסור את נפשם לכך, כי בוודאי פחדו מן המצרים שלא יזיקו להם בחרונם, וכיון שעשו מה שצטוו, נעשו ראויים לצאת מן הגלות. הקב"ה פסח על בתי בני ישראל מפני שהיה להם דם על המזוזות ועל המשקוף. הן ודאי, שהרי אז כבר היו בני ישראל לאחר שחיתת הפסח וכבר יצאו מתחת הסדר הרגיל.

הקרבת קרבן פסח - באמונה וביטחון!

ידוע מה שאמר הקדושה לוי' ז"ל, שבני ישראל קוראים את החג "חג פסח" על שם מעשיו של הקב"ה, והקב"ה קורא לו "חג המצות" על שם מעשיהם של ישראל. אך לדברי ה'בני יששכר' נמצא שגם מה שפסח הקב"ה על ישראל, הגיע מחמת ששחטו את הפסח, כי על ידי שמסרו את נפשם, לא היה לכח המיתה ששלט אז בעולם לשלוט בהם.

ובכן, כתב שם בספר "דרך פיקודיך": "ולכזר זאת צונו הבורא ית"ש שנעשה המצוה הזאת בכל שנה ושנה בהיות בכור המזלות בתקופה וגבורתו, היינו י"ד לניסן, ליקח בו טלה מן הצאן אשר בו ירומז בכור המזלות, ולשחטו ולהוציא דמו הוא כח הנפש והתנועה, ולזרקו על המזבח אשר לפני ד' לשם ד', לידע ולהודיע שאין שום כח ותנועה לשום מזל מבלעדי כחו ושפעו ית' אשר הוא חיי כל נמצא ומגיע הגלגלים כרצונו וכל הכוחות בטלים לחיי החיים ב'ה'!"

יש לציין מה שכתוב בזה"ק שמהאי טעמא צולין את הפסח, כדי לשרפו לבערו לגמרי, ובזה נלחמים בריש גלי עם כח הקליפה. כל פעם שהאדם עושה זאת, הוא נזכר שהקב"ה מנהיג את העולם ושאינו אנו משועבדים לאף אחד מלבדו ואף לא לסדרי הטבע. הוי אומר: נחוץ לאיש הישראלי שמדי שנה בשנה, יבוא לירושלים ויעשה פעולה ויכריז על ידי כן ששליטת הטבע היא שקר. וכשהאדם עושה זאת, הוא ממשיך על עצמו את אור הפסח. אין האדם יכול לגשת לליל הסדר, מבלי שיעמוד קודם לכן ביום י"ד ויבער את כל המחשבות השקריות שבלבו כביכול אם יעשה כך וכך וישתדל וידחוף, זה יועיל לו.

פנימיות המצוה אינה בטיילה עולמית

וממשיך שם בספר "דרך פיקודיך": "ולפי זה הבן זאת שענין סגולת זאת המצוה ופנימיות עבודתה כוונה אינה בטיילה עולמית (אפילו בגלות החל הזה שאין לנו זבח ולא מזבח ולא כהן מורה בעיה"ד), כי כוונת המצוה להורות ולהתבונן עיקר הדת

לא היו יכולים, כי כח הכישוף שמקורו בטומאה שלט עליהם ומנע מהם לצאת. ולמה היה לכישוף כח לשלוט בהם? משום שבמחשבתם היו נכנעים תחתיו. בו ברגע שמסרו את נפשם ושחטו את יראתם של המצרים, יצאו מתחת שליטת כוחות הטומאה, ונעשו ראויים לצאת ממצרים ולהגיע אל הר סיני.

כ

קיום המצוה במסירות נפש

הוספה לכך מציאנו בספר"ק "אוהב ישראל" (פרשת בא). הוא מביא שם לשון המדרש על הפסוק "דברו אל כל עדת ישראל לאמור בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית", וזה לשון המדרש: "הדא הוא דכתיב (בראשית כ"ב ה) "אלוקים יראה לו השה לעולה בני". מבאר שם ה"אוהב ישראל" שייכות הפסוקים, כי תמיד בכל מצוה שהאדם מקיים, הגם שייקיימה בכל הפרטים והדקדוקים, העיקר הוא כמה רצון הלב יש לו בקיימה וכמה הוא מוסר נפשו למענה. כשקשה לו לאדם עד מאוד לקיים את המצוה, והוא נלחם עם עצלותו ומקיימה, אז נעשית המצוה חשובה ומקובלת בשמים. מה שאין כן כשהוא מקיים אותה בלי רצון הלב אלא מצות אנשים מלומדה, אזי אפילו יקיימנה עם כל הפרטים וההידורים, היא לא תקשר אותו כל כך להקב"ה. הידור המצוה אינה ידי כמה שיטות יצא, אלא כמה רצון הלב היה לו. אמנם היצר הרע מפתה את האדם להשקיע את כל מרצו בחיפוש אחר חיפוש איך יוכל לקיים את כל השיטות, ואף גם השיטות הדחיות, כי רצונו שיתמקד בדברים החיצוניים, במה שאין גורם לשנות את האדם מבפנים. אבל האמת שהשלימות של המצוה תלויה בגודל התמסרותו של האדם למען קיום המצוה. והרי זה אחד מהיסודות שהבעש"ט הק' ז"ע הגיע ללמדנו.

מבאר הרה"ק מאפטא: כשבני ישראל נצטוו לקחת שה, שהיא הע"ז של המצרים, ולשחטה לעיניהם, היה הדבר קשה להם ביותר, כי איך יעשו דבר כזה שיכול לעורר את זעמם של המצרים השולטים בהם ועושים בהם כאוות נפשם. וכשבני ישראל קיימו מצוה ה' במסירות נפש, התחולל את המצוה בלבם, ובזה נעשו דבוקים להקב"ה ונעשו ראויים לנס. זהו פירוש דברי המדרש: הדא הוא דכתיב אלוקים יראה לו השה לעולה בני כמו שמסרו נפשם אברהם ויצחק עבור אהבת הש"ת, ובזו הבחינה ממש יקיימו גם כן לקיחת הטלה ביו"ד לחודש.

לעשות את הדבר הנכון

הבינני ואלמדה: ובאמת הדברים נכונים גם לדין בימינו, ונביא דוגמא אחת: אנו מבינים לאחר שיקול הדעת ולאחר השלכת כל הנגיעות האישיות, שהדבר הנכון בשבילנו לעשות הוא לגשת אל פלוני ולהעיר לו על דבר מסוים, כגון שלא ידבר באמצע התפילה. אולם איך ניגש אליו, הלא הוא איש מכובד בעל ממון, אוי ואבוי יהיה לנו אם ייעלב מדברינו... בני המעיים מתהפכים בתוכנו עת אנו ניגשים אליו להעיר לו, אבל אנו עושים זאת כי אנו מבינים שאין ברירה אחרת; מוכרחים להעיר לו. אומר לנו הרה"ק מאפטא: אכן כן, על זה אנו מדברים, כך תקרבו אל הקב"ה, כך יתחולל המהפך בנפשכם.

[נכון העידן הצדיקים, שכל מקום שיהודי מסר בו את נפשו למען קדושתו יתברך, נעשה קדוש ומזוכר. כבר סיפרתי פעם מה ששמעתי ממקורו של האדמו"ר מסטריקוב ז"ע"א מה ששמע מיהודי אחד בעל המעשה, שפעם התלווה אל הצדיק בביקורו אצל חולה אחד בבית החולים הדסה שבירושלים. בדרך הליכתם בפרוזדור

ימי הפסח נקראים 'חג הפסח' על שם קרבן הפסח שהיו אבותינו מקריבים בזמן שביית המקדש היה קיים. ובכן, עלינו להתבונן במהות הפסח, כי עיקר גדול הוא קרבן הפסח ביו"ט זה.

הבינני: הנה התורה חייבה כרת למי שאינו מקריב קרבן זה, והוא חידוש נפלא עד מאוד, כי בדרך כלל יש חיוב כרת רק למי שעובר על מצות לא תעשה, ולא על מי שביטל מצות עשה, ובדרך כלל אין שום עונש על זה, אלא מתכפר על ידי הקרבת קרבן עולה. ואילו כאן, חייבה התורה עונש חמור כל כך. והוא פלא גדול, ואינו מתיישב על דעתנו, היתכן שמי שהתעצל ולא הקריב קרבן פסח, נתרחק כל כך מהקב"ה עד שנעשה כרות ומנותק ממקור החיות ח"ו.

אכן היות שהתורה חידשה כן, עלינו להוציא מזה ולהבין עד כמה הקרבת קרבן הפסח נחשבת כעיקר גדול ביו"ט זה, והגם שאין אנחנו יכולים להקריבו ואנוסים אנו בכך, מכל מקום נוכל ללמוד ולהתבונן בעניינו, ויתקיים בנו כל העוסק בהלכות פסח כאילו הקריב קרבן פסח.

א

הכרזה בנאוו: ה' הוא האלוקים!

ואלמדה: נפתח בדברי רבינו הק' הביני יששכר' ז"ע"א בספרו "דרך פיקודיך" (מ"ע ו' חלק המחשבה): כשבני ישראל היו במצרים, הם היו משוקעים בטומאתה, ואע"פ שזכרו שיש מנהיג לבירה, הושפעו מהדעות הכוזבות. בהיותם במקום שבו העריצו את המזלות ואת כוחות הטבע, באומרם כל האנושות משועבדת להם וצריכה לירא מהם, הושפעו אף הם מכך. וכן כתב הרמב"ם (ע"י א"פ) שהאומות עובדי המזלות, עשו להם טלמסאות וצורות להוריד מעליהם השפעת המזלות.

מבאר ה'בני יששכר' בלשונו הקדוש: "הנהגה כח ומזל של מצרים וממשלתם היה תחת מזל הראשון בכור המזלות מזל טלה, על כן היו עובדין לצאן לכבוד המזל, והנה בשביל זה היה ממשלתם על כל האומות הנתונים תחת מזלות אחרים להיות מזלם בכור ושר לכולם, ולא ידעו את השם המשדד המזלות ומכריחם כרצונו בהשגחתו ויכולתו.

והנה ישראל אשר בשבילם נברא העולם וה' בחרם לחלקו בעת אשר הציב גבולות עמים בדור הפלגה, כאשר לא נודע טבעם עדיין בעולם, כי תמיד הקליפה קודמת לפרי, הנה היו משוקעים בטומאת מצרים ונשתקעו בדעות כוזבות הללו. והנה כאשר הגיע עת דודים להודיע מטבע ישראל אשר על ידם יתודע לכל באי עולם ממשלתו וגבורתו ית"ש, אשר לו לבדו יאתה מלוכה, הנה שידד השי"ת מערכות השמים ושינה הטבעים בשבילם כנועד ומפורסם בתורה.

ובעת יציאתם מכור הברזל הנה צוה השי"ת ליקח אלהי מצרים, היינו כח מזלם, הוא טלה, ולשחטו לשם אלקינו ית"ש, להודיע אשר גם ראשית המזלות ובכורם הוא כפוף ומוכנע ומוכרח בתנועתו לאלוקי עולם ד', וישראל הם תחת ממשלתו יתברך מבלי מיצוע המזלות, על כן אפילו ראש המזלות נכנע להם ביכולתו ית"ש. והיה הענין הזה דוקא בחודש ניסן בעת שליטת המזל היותר ודוקא ב"ד לחודש שאז שליטת המזל ברוממות היותר נפלא בהיות הלבנה במילואה, וממילא כאשר נתודע אשר בכור המזלות לא ירים ראש מבלעדי השגחתו, מכל שכן המזלות האחרים, הן הכפתור וירעשו הסיפים (עפ"י ערוס טו י"א).

היינו שרק לאחר שבני ישראל הכריזו בגאון שהם נמצאים תחת ממשלתו יתברך ולא תחת שליטת המזלות, רק אז יכלו להגאל ממצרים, וכשביקשו לצאת קודם לכן,

וישורש ויסוד הנ"ל, והוא, להאמין אמונת אומן יתד תקוע בלבבינו שהשי"ת משיגה בפרטים על כל פרטי מעשינו, וכל מעשינו ועניינינו בעושר ונכסים וכבוד ובריאות וענייני עוה"ז ועוה"ב הכל הוא כפי מעשינו בהנהגת התורה [המוצאות] משפט צדק להשכיר ולהעניש, והאדם ברוב השתדלותו בענייני העולם לא יועיל ולא יגרע ולא יוסיף, רק עפ"י התורה.

כי כל הנהגת הטבעיים הגם שאנחנו רואים הנהגתם בטבע, עכ"ז מחוייבים אנחנו להאמין שהנהגתם בטבעיות הוא בהתלבשות השגחתו ית"ש והוא מנהיגם בטבע כרצונו והוא ית"ש משדדם כרצונו וחפצו כפי התחייבות בני האדם ולשכר ולעונש. ממילא גם כעת בזמן הזה בהגיע תור זמן המצוה הזאת ב"ד לחדש ניסן, בעת היות ראש המזלות בתכלית הגדלות (הגם שאין בידינו לעשות המצוה בפועל כמצוה עלינו רק שצריך אנחנו לעסוק בתורת המצוה הזאת ונשלמה פרים שפתינו), ישים אל לבו בעת עסקו במצוה הזאת כל הדברים הנ"ל הנאמרים באמת!"

לא יניע עפעף רק בהפקת רצונו ית"ש

ועוד שם: "ממילא בידיעה זאת יתבונן האיש הישראלי שלא יועיל לו שום השתדלות העולמית למלאות רצונו, רק הפקת רצון השי"ת בחוקי התורה אשר הם רצונו, בזה יתמלאו טובותיו בנפשו וגופו בכל ענייני עוה"ז ועוה"ב, ויוציא זמנו רק בעבודתו ית"ש ולא בעבודת העולם וענייניו כי אין בזה תועלת, ולא יגרע ולא יוסיף בהונו ורכושו וכל ענייניו ברוב השתדלותו בטבעיות במסחר וכיוצא ובמלאכה וברפואה, ומחוייב האדם להשליך כל יתרו וכל ענייניו על המשגיח וכל יכול, ולא יניע עפעף רק בהפקת רצונו ית"ש עפ"י התורה, בין והתבונן והארך בזה כפי יכולתו ויפק לך רצון מד' הבוחן כליות ולב!"

חסר שקר מלבך

הבינני ואלמדנה: הנה יכולים לשמוע בן האדם האומר: אני מאמין שהכל בידי ההשגחה, אבל המציאות היא שרואים שאלה שעובדים חמש עשרה שעות ביממה, מרוויחים יותר. כמה קליפה יש בדעה כוזבת זו! כמה צריך לבערה מן העולם! הלא שקר גמור היא ואין לה שום אחיזה במציאות, אלא שהיצר הרע מבלבל את האדם וגורם לו להאמין בה.

התבוננו סביבכם ותראו, שרבים מאלה שעובדים שעות הרבה ואינם נותנים תנומה לעיניהם מרוב עבודה, אינם מכסים את החודש, ולעומתם - בני אדם הרבה שאינם מתאמצים כמעט, גורפים מיליונים. איך אם כן מאמינים בני אדם בשקר גלוי זה? פשוט מאוד! כי היצר הרע מבלבל את מוח האדם ומסמא את עיניו, הכל כדי להרחיקו מהקב"ה. אכן כשהאדם עושה מה שמוטל עליו ואינו חי בטעות, פרנסתו מצויה ואין חסר לו כלום.

זוהי מצות הפסח, לבער דעה כוזבת זו על-ידי פעולה של מסירות נפש, וכשהאדם מתאמץ, ולמרות שבני מעיו מתהפכים לו, הוא קם ומכריז שאותה דעה אין בה שמץ של אמת, הרי הוא מקריב בזה קרבן פסח, ואז ממילא יזכה לאור הפסח.

כך מגלה לנו ה"בני יששכר": אפשר להקריב קרבן פסח בזמנינו. אם נבער אותה דעה כוזבת במסירות נפש, נקריב בזה קרבן פסח. והרי הדבר יתכן בכמה וכמה אופנים, וכגון בנתנית צדקה, כי אם למשל האדם נדרש ליתן צדקה והוא מרגיש קושי עצום כי הוא עצמו דחוק מאוד, כל שהוא מתגבר על יצרו ונותן מתוך אמונה שלא יתכן שיעני על ידי הצדקה, הרי הוא מקריב בזה קרבן פסח.

הנמנע מן הפסח מכרית את חייו

מבאר ה"בני יששכר": מעתה נבין היטב מדוע הנמנע מלהקריב פסח חייב כרת, כי מי שאינו רוצה לבער דעה כוזבת זו, מנתק את עצמו מחיי החיים.

הבינני ואלמדנה: ויש להוסיף בזה ביאור: הרבה פעמים כשהאדם מתבקש לעשות איזו חסד לאחרים והוא מסרב, או כעין זה כשהוא מתבקש לקיים איזו טובה לאביו ולאמו והוא מרגיש שאינו יכול לעשותו, הוא עצמו אינו יכול להסביר מדוע כבדה לבו, כי באמת אין לזה הסבר, אלא שהיצר הרע אינו יכול לסבול זאת ולכן הוא מכביד את לבו כאילו אכן כבדה מונחת עליה. כשהאדם אינו מקריב קרבן פסח מפני שהוא טרוד, הוא עצמו אינו יכול ליתן לזה הסבר, שהרי לא ביקשו ממנו להפקיד את כל נכסיו, כי אם לעלות לירושלים ולהקריב טלה אחד. אין זה אלא שהיצר הרע אינו רוצה שיבוא וישחוט את מזל מצרים, ולכן הוא בלבל את מוחו והכביד את לבו.

אם ידוע לך שזהו הדבר הנכון בשבילך, קפוץ למים! בזה אתה מקריב קרבן פסח!

שגם כאשר נעשו ניסיונות להקריב קרבן פסח בתקופת זמנו של הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, לא איסתייעא מילתא.

ה'

סופה לקיימה מעושר

זהו היסוד שלימדנו ה"בני יששכר", שנדע שכל מצוה קיימת לעד, ואדרבא, כל המקיים את התורה מעוני, סופה לקיימה מעושר. פירוש, עלינו מוטלת העבודה לקיים את המצוה כפי מה שאנו יכולים לקיימה עכשיו, והקב"ה יסייע שנוכל לקיימה בשלימות.

האדם אומר: אין לי פנאי ללמוד, כי אין לי כסף... כשאגמור להשיא את צאצאיי, אז אשליך את הכל ואשקיע את עצמי בים התלמוד. אומרים לו חז"ל: אדרבא, קיים את התורה מעוני, וסופך לקיים מעושר. אף כאן, אומרים לו לאדם: קיים את מצות הקרבת קרבן הפסח מעוני. אל תפסיד את החלק הזה שהוא הלב של חג הפסח. קום נא בערב הפסח ועשה איזה דבר שיש בו משום מסירות נפש להקב"ה.

אל תחשוש לתוצאות. סמוך על הקב"ה שיוציא הכל לטובה. וכפי שהוזכר בתחילה, לפעמים מוטל עלה אדם להעיר לפלוני, לפעמים מוטל עליו ליישר את ההדורים עם פלוני, לפעמים מוטל עליו לתקן את ענייני מסחרו שיהיו מיוסדים על אדני ההלכה. האדם פוחד שאם יעשה הכל לפי כללי ההלכה - יתן מעשר כספים, ויכתוב רק את האמת - לא יישאר לעצמו כלום. לכן הוא ממציא לעצמו היתרים שונים. זהו הזמן! התגבר על יצרך, ותקריב קרבן פסח.

כל אחד וניסיונותיו שלו. הנה זה אינו רוצה לקבל על עצמו קבלה טובה מפני שפחד שלא יוכל לעמוד בה. אל תפחד! אם ידוע לך שזהו הדבר הנכון בשבילך, קפוץ למים! בזה אתה מקריב קרבן פסח. אי-אפשר לתאר מה שמתחולל בלב האדם כשהוא עושה דבר כזה. הלא הוא מרגיש שהקריב קרבן ממש.

כך עשה הלל

הנה בליל הסדר אנו כורכים מצה ומרור זכר למקדש כהלל. יש לבאר: הנה האדם עובר במצבים קשים ומר לו מר, לו יחכם וישיכל לכרוך אותם מצבים קשים עם אמונה, יתבטל טעם מרירותו ואך מתוק יהיה בפיו. אמנם עדיין אין זה קצה התכלית, אלא התכלית היא לעשותו כפי שעשאו הלל, דהיינו לכרוך יחד עמם גם את הפסח, שהוא בשר של מסירות נפש.

פירוש הדבר: יש מי שכבר נקלע למצב של מרירות, והולך ומתחזק באמונה, כדי להמתיק את טעמו. כנגדו יש מי שכבר עשה מעשה של מסירות נפש בטרם הגיע למצב של מרירות. הלה יש לו על שולחנו הרבה כזיתים של מסירות נפש, וכשהוא כורך כזית של מסירות נפש יחד עם המרור והמצה, אי אפשר לתאר את הטעם גן עדן שמרגישים בו.

הן כולם נוהגים לסדר את השולחן בכלי כסף וכלי זהב כפי שמוזכר בהלכה, כדי לנהוג מנהג חירות. לא נשכח את קרבן הפסח, לא נשכח את הכזיתים של המסירות נפש. יעמיד כל אדם על שולחנו את כל הניסיונות שעמד בהם ובסייעתא דשמיא מסר את רצונותיו וניצל, ובעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים! בעבור זה נהג עמי הקב"ה למעלה מדרך הטבע! הלא סיפור יציאות מצרים הוא שאין כמותו!

הרבנות

כתב בספר "נפש דוד" (פרשת בא): יש לשאול, הרי קרבן הפסח כשאר כל הקרבנות צריך להשחט בעזרה דווקא ואסור לשחטו בחוץ, ואם כן איך שחטו בני ישראל את הפסח במצרים. התשובה היא (על פי המבואר בגוף המאמר): הלא הסיבה שנבחר הר הבית לבנות בו בית המקדש ולהקריב בו קרבנות, היא מפני שעליו פשט יצחק את צווארו. אף כאן, היות שבני ישראל מסרו את נפשם לקשור את הע"ז של המצרים לכרעי מיטתם ולשחטו לעיניהם, נחשב להם הדבר כאילו פשטו את צווארם לשחיטה, וקיבל מקומם קדושת הר הבית להקריב בו קרבנות!

האם יתכן להתרחש בימינו קריעת ים סוף?

ומה אנו נדרשים לעשות כדי להרגיש בה?

אותו מכל צרותיו.

ומטעם זה לא אמר

"אנכי ה' אלוך אשר

בראתי את העולם", אלא אמר

"אנכי ה' אלוך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", וכפי

שפירשו כמה מן הראשונים, שסיפור קריעת הים נכלל בסיפור יציאת מצרים, כי בקריעת הים נשלמה היציאה ממצרים ואז נתחזקה האמונה בלבבות בני ישראל ביתר שאת, וכפי שתראה שאמונתם בעת היציאה ממצרים נקראה רק "ויאמן העם", ואמונתם בעת קריעת הים נקראה "ויאמינו בה", שהוא מדרגה יותר גדולה של אמונה, שהרי אין לאמונה סוף, אלא מדרגות הרבה יש לה, זו למעלה מזו, עד אין סוף.

פעם נשאל הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא ז"ע א מה שייך לומר על בני ישראל בעמדם על הים "ויאמינו בה" ובמשה עבדו, והרי אמונה שייך רק בדבר שאינו נראה לעין, ואז הרי ראו עין בעין, כדאיתא במכילתא (הובא ברש"י) שהיו מורים באצבע זה קלי ואנוהו. והשיב הרה"ק שאין סוף למדרגות האמונה, ולכן אם האדם עלה ונתעלה עד שמדרגת האמונה הקודמת שלו כבר נעשית אצלו כדבר הנתפס בחוש, עולה הוא למדרגה חדשה שבה הוא צריך להאמין למה שטרם נעשו אצלו כדבר הנתפס בחוש. וזהו "ויאמינו בה" ובמשה עבדו, כי מתוך מדרגתם הגדולה הבינו שיש יותר ממה שהם רואים והאמינו בזה.

עכ"פ זה מה שצונו הקב"ה על הר סיני, שבכל צרה שלא תבוא עלינו, גדולה כקטנה, נזכור את כל הניסים והנפלאות שעשה עמנו ביציאת מצרים ובקריעת הים, ומזה נשכיל להבין שכמו שאנו נושעו בני ישראל, כן גם עתה ניושע ללא שום ספק, כי הבטחה היא מאת ה' שכל אחד ייושע מצרתו.

מאיך יבוא עזרי

אמנם כן, בוודאי אין האדם יכול לדעת מתי תבוא ישועתו, אבל בוודאי תבוא לו ישועתו, שהרי הקב"ה הוא טוב ומטיב, ובשביל כך ברא את עולמו, להטיב לבריותיו, וחפץ הוא שתהיה הטבתו בנגלה. ולכן אם ילך האדם באותה דרך שסללו לו יוצאי מצרים בעמדם על הים, דהיינו שיתפלל אל ה' מתוך אמונה בהירה, עד כדי אמירת שירה קודם הישועה, בוודאי תבוא לו הישועה.

ואמנם יזכור, שגם אם מובטח הוא שתבוא לו הישועה, אין הוא מובטח באיזה אופן תבוא לו הישועה, כי אפשר שתבוא לו על ידי שינוי המציאות, אך אפשר שתבוא גם על ידי שינוי הרגשת הלב. ואין שום חילוק בין זה לזה, כי מי שהקב"ה מאיר לו בלבו ובמוחו, הוא נעשה מאושר ושמוח ומלא תענוג כאילו נשתנתה בעבורו המציאות ואפילו יותר מכך.

קריעת הים טיפין טיפין

מעתה נעבור לנדבך נוסף ביסוד זה, והוא מבואר בדברי רבינו בחיי (פרשת בשלח) שכתב בזה הלשון: רוב

נבקעו עמו כל מימי העולם, ולכאורה יש להבין מה הוצרך הקב"ה לבקוע אז כל המימות שבעולם, והרי בשביל שיעברו בני ישראל את הים וינצלו מן המצריים הרודפים אחריהם, די היה בבקיעת הים ותו לא, וכלל הוא בידינו שאין הקב"ה עושה ניסים לחינם.

אלא בוודאי שהקב"ה ביקש להודיע, כי בעת בקיעת הים הכניס כוח של 'קריעת ים סוף' בכל העולם מקצה אל קצה, וכמו שהכניס את הכוח לכל המקומות שבעולם, כן הכניס כוח זה לכל הדורות העתידיים לבוא עד סוף העולם. כי הזמן והמקום הם שניהם צמצומים של זה העולם, אך למעלה בשמים, אין לא זמן ולא מקום, ולכן כיון שהכניס הקב"ה אז כוח חדש של קריעת ים סוף בעולם, הכניס אותו בלי צמצומים של מקום וזמן.

וביאר ה'שר שלום' שהמים הם משל לצרות, כמו 'מים הזידונים', ובה שבע הקב"ה את כל מימי העולם, גילה בזה שעכשיו נבקעו כל הצרות שבעולם, והיינו שהכוח של קריעת ים סוף הוכנס בכל הצרות שהיו אז ושהיו מאז בכל הזמנים.

הקב"ה הודיע לנו בטרם נהיינו לעם: עם כל צרה שתבוא עליכם מעתה ועד עולם, תדעו שאני עתיד להוציא אתכם ממנה, ומפני שרצוני שתאמינו בזה, לכן הכנסתי אתכם כבר עכשיו למצב זה שבו אתם סגורים ומסוגרים מכל עבר, ועל ידי שהוציא אתכם באופן בלתי טבעי, ממילא תושרש האמונה בלבכם שכך יהיה גם לעתיד.

בנאות מצרים נכלל כל הגאולות

והנה עוד מלשון ה'שפת אמת' (פסח תרל"ט): וכמו שגאולת מצרים היה נכלל בה כל הגאולות, כמו כן בכל המעשים, הצעקה והאמונה והשירה, הכל היה פתח ושער לכל הדורות. והיינו כפי מה שיש מהרבי ר' אלימלך מליזנעסק ז"ע א' ב'ליקוטי שושנה' (ד"ה הפך ים ליבשה), שאחרי שכבר נעשו הניסים פעם אחת, קל יותר שייעשו בשנית, כי כבר נסלל להם דרך בזה העולם.

הקב"ה שהוא קורא הדורות מראש, יודע בדיוק רב מתחילת הבריאה, אלו צרות ואלו קשיים יעברו על כל אדם באשר הוא, וכבר הכין הישועה לכל אחד מהם בבחינת רפואה קודם למכה. אלא שעכשיו מוטל על כל אחד לעבור את השלבים הראשונים על ידי חיזוק האמונה בלב, ועל ידי אמירת שירה קודם בוא הישועה, וכמו שכתב ה'קדושת לוי' (בשלח) שבני ישראל אמרו את השירה לפני שנבקע להם הים. וכשעוברים את השלבים הראשונים, נכנסים ממילא אל השלב האחרון שהוא ביאת הישועה שהיתה מוכנה ומזומנת מראש.

אנכי ה' אלוך אשר הוצאתיך מארץ מצרים

ואכן, לאחר מכן, כשבאנו להר סיני, ושמענו מפי הגבורה: "אנכי ה' אלוך", נצטוונו לחיות באמונה זו. וכמו שכתב הרמב"ן בביאור פסוק זה, שעל האדם לזכור תמיד שהקב"ה מנהל את הכל ומשגיח על כל אחד בהשגחה פרטית, ושהוא טוב ומטיב ובוודאי יושיע

"ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם" (שמות י"ד, ג'). בני ישראל היו מיואשים מאוד בראותם את המצריים אשר אך עתה ברחו מהם לאחר שנים רבות שהיו משועבדים תחתיהם - רצים אחריהם. אמר להם משה: דעו לכם, שזאת הפעם האחרונה שאתם רואים את המצריים, ויותר לא תראו אותם.

ומבאר ה'כתב סופר' זצ"ל, וזה לשונו: "ונראה לי שצרה ה' כי הנה אם יראו מלחמה, תמיד יאמרו נשוב מצרימה, כי לא יבטחו בה' ויתייאשו מן הרחמים, ולכן הביאם ה' למקום צרה שמצרים רודפים אחריהם במקום שאין הצלה, כדהאריך במדרש (שמות רבה כא, ה), במקום אחד מדבר ובמקום אחר הים ואין מקום לנוס, וכפסע בינם ובין המות, ושוב ראו תשועת ה' כהרף עין בלי שיקרבו למלחמה, רק לה' המלחמה, כי כן יהיה זה תמיד נגד עיניהם, שלא יתייאשו כאשר יבוא הצר ויצור אותם, אלא יבטחו בשם ה' ויזכרו הראשונות אשר הושיעם בים!"

קריעת ים סוף לדורות

ליהודי יש כח לזכור בכל עת צרה ומצוקה, שהקב"ה עתיד להוציא ממנה. ולכן לימד זאת הקב"ה לבני ישראל דווקא עכשיו לאחר שהוציאם ממצרים, כי רצה להכניס בזה לקראת קבלת התורה בהר סיני. ולזה נתכוון משה באמרו: "התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום, כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם". מישועת ה' עכשיו, תלמדו גם לעתיד, שלא להתייאש אף פעם נוכח איזו צרה או מצוקה.

וכעין זה איתא בספר הקדוש "שפת אמת" (פסח תרל"ט), וזה לשונו: "איתא במדרש (שמות רבה כג, ב-ד) על הפסוק 'אז ישיר משה' - אין אז אלא אמונה, בטחון כו'. וקשה, אחר שראו כל אלה הגבורות, מה שייך אמונה בזה? אבל בוודאי הוא אמונה לדורות, פירוש שאז יראו בני ישראל ידו הגדולה, האמינו בו יתברך שגם כשיבואו בכל עת צר וחושך וגלות, אעפ"כ לא יפלו מאמונתו יתברך שמו!"

ועוד איתא כעין זה בספרו במקום אחר (אחרי מות תרנ"ד) בזה הלשון: "הקדוש ברוך הוא הקדים לבני ישראל הניסים ונפלאות ביציאת מצרים ועל הים, כדי להיות מובטחים בו כראוי ולא ידאגו על שום דבר, רק אחת שאלתה!"

הוי אומר: כשהקב"ה שידד בעבורנו מערכות השמים בשעה שחרב חדה היתה מונחת על צוארנו כדי להושיענו מצרותינו, נחרט על ידי כן בנפשנו, כי אין שום מצב שיוכל להביא אותנו לידי יאוש, שהרי הקב"ה מוכן ומזומן להושיענו ובוודאי יושיענו!

וכן איתא מהרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא ז"ע א', כי הנה איתא במדרש (שמות רבה כא, ו) והובא ברש"י על הפסוק (שמות י"ד, כא) "ויבקעו המים", שכאשר נבקע הים,

הרבנות

עלינו לזכור שהישועות של ימינו אינן רמז לקריעת ים סוף, אלא להיפך, קריעת ים סוף היתה המשל, והישועות של ימינו הן הנמשל. שהרי כן כתב רבינו בחיי, שלסיבה זו קרע הקב"ה את הים ליוצאי מצרים, כדי ללמד לקח לכל הדורות הבאים אחריהם איך עוברים את הים.

קריעת ים סוף היתה 'הכנה' בשבילנו, בדומה ל'חזרות' (rehearsals) שעושים לפני הצגה (שפיל - play)!

כאילו כבר באה הישועה

עוד יסוד הוא שעל האדם השרוי בצרה, להתנהג מתוך בטחונו בה' כאילו כבר באה ישועתו, וכמו שנהגו בני ישראל אז, שהגם שראו מים לפניהם, קפצו אל המים כאילו כבר נבקע להם הים, ודווקא על ידי כן נסו המים מפניהם.

הקב"ה מדבר אל האדם השרוי בצער בגלל דבר מה שאינו כשורה אצלו, ואומר לו: התנהג כאילו כבר באה ישועתך, חזור לך לסדר יומך, ותשיר שירה חדשה לפניי. ולא, אל תעשה כן כסגולה להחשת הישועה, אלא תעשה כן מתוך אמונה תמימה. וגם אם קשה לך ללמוד תורה בשעה קשה זו, עשה ככל שביכולתך לעורר מפנימיות נפשך כוחות עילאיים של שמחה כאילו לא פקדה אותך צרה מעולם.

מה לך כי תרץ

ונבהיר יותר: יש לך אדם שיוודע שצרתו אינה עתידה להיעלם בדרך הטבע, ולמשל מי שיש לו בתוך ביתו ילד החולה בגופו או בדעתו ר"ל, וכל יום מתעוררת עמו פרשייה חדשה הסוחטת את כוחותיהם של ההורים עד תומם, ויודע הוא שכן יהיה גם מחר וגם מחרתיים וגם לאחר ימים ושנים. וכן מי שיש לו קושי בענין שבין אדם לחבירו או בין איש לאשתו, וסופג מחמת כן עלבונות בלתי פוסקים שסופם אינו נראה לעין.

אין לו לאדם כזה לנסות לייבש את הים כולו כדי לעברו בבת אחת, אלא יש לו לנסות להתקדם בפסיקה אחת בלבד. וכשהוא פוסע פסיעה זו, ידמה בנפשו כאילו כבר התייבש הים כולו בשבילו. והרי אם היה יודע שכעבור רגעים אחדים יתייבש הים כולו עבורו, היה בוודאי רוקד מרוב שמחה והיה בוודאי עושה את המוטל עליו בלי שום טורח, הגם שבמועל הוא עדיין שקוע בצרתו. אלא שעכשיו קשה לו אמילו להעלות בת שחוק על פניו, מפני שהוא מביט על העתיד ורואה שאין סוף לצרתו. ואמר לו הקב"ה: מי ביקש זאת ממך להביט על העתיד? הסתכל אך ורק על המוטל לפניך, ועשה אותו כאילו למחר לא תהיה לך שום צרה.

והרי לעשר דקות יכול כל אחד להתאמץ ולצמצם את מחשבתו כדי להיות בשמחה... אך אל יעשה כן על-ידי היסח הדעת, אלא יעשה כן מתוך אמונה שהקב"ה אוהב בו ומוליכו אל הישועה, ושהוא רוצה שילך בעיניים עצומות צעד אחר צעד, כפי שאמר למשה בשעתו - דבר אל בני ישראל ויסעו.

וכשיגלה האדם שיש לו כוח לעשר דקות להיות שש ושמה למרות הקשיים הרבים הפוקדים אותו, ידע שאין זה נובע מכוח מיוחד שנסכו בו מן השמים, אלא שכך טבע הקב"ה בסדר הבריאה שיהיה לו לאדם כוח לעמוד איתן ברוחו ובדעתו נוכח קשייו במשך עשר דקות כל פעם. ואולם עד עכשיו הסכיל עשׂו בהביטו החוצה מעבר לעשר הדקות שלפניו, ועל כן נחלש כוחו להיות בשמחה גם במשך עשר הדקות שלפניו. אבל עתה שנתחזק בבטחונו בה' ולמד ללכת צעד אחר צעד בעיניים עצומות כשהוא אחוז בידו של הקב"ה, חזר ממילא אל הטבע שהטביע הקב"ה בסדר הבריאה, ומעתה יש לו כוח לשמוח במשך עשר דקות מבלי להביט אל מעבר להן, וכך יקבל כוח מאת ה' ללכת עוד ועוד עד שימצא את עצמו בעברו השני של הים!

והוא נפדה מצרתו!

הים ראה וינסו

הים ראה וינסו, הים בורח מפני מי שמחזק את לבו באמונה. אך התנאי לזה, שלא יבקש בתחילת כניסתו לים לראות את העבר השני של הים, אלא יסתפק בפסיקה אחת וישיר שירה במקום זה שהוא עומד, וככל שיתחזק באמונה, יראה שהים הולך ומתרחק ממנו, ויוסיף אף הוא לפסוע אחריו תוך כדי רינה.

הקב"ה מדבר אל האדם ואומר לו: יודע אני גם יודע שאתה מעדיף לקבל כמה מליון דולר בפעם אחת כדי להפטר מכל צרותיך. אני יודע גם שאתה מוכן לעשות את כל הסגולות שבעולם לשם כך, סעודות ואמירת שירה, ואפילו התחזקות באמונה. אך לא אתן לך כי אני אוהב אותך אהבה עזה וחפץ אני לקרברך אלי. אולם, כשאתה מקבל חמישים דולר, או כשעושים לך הנחה של חמישים דולר, תן שבח והודאה ואל תאמר מה יש לי מזה והרי אני זקוק לכמה מליונים. לא, אם תאמר כן לעולם לא תוכל לעבור את הים.

עלינו לזכור שהישועות של ימינו אינן רמז לקריעת ים סוף, אלא להיפך, קריעת ים סוף היתה המשל, והישועות של ימינו הן הנמשל. שהרי כן כתב רבינו בחיי, שלסיבה זו קרע הקב"ה את הים ליוצאי מצרים, כדי ללמד לקח לכל הדורות הבאים אחריהם אין עוברים את הים. קריעת ים סוף היתה 'הכנה' בשבילנו, בדומה ל'חזרות' (rehearsals) שעושים לפני הצגה (שפיל - play).

ומטעם זה אנו אומרים שירת הים בכל יום, ואיתא בזוהר הקדוש שהאומר אותה בשמחה, נפדה מכל צרותיו. אין זה ענין סגולי בלבד, אלא מפני ששירת הים ניתנה מראש בשבילנו, כדי שנוכל על ידה לעבור את הים. ישאל השואל: והלא אני אומר אותה בשמחה ואיני רואה שבה הקץ לצרותי! נענה ונאמר לו: התבונן סביבך ותראה שבצעד אחד נושעת. אם אתה יכול, למשל להיות בשמחה במשך שעה אחת, בוודאי נושעת. אין הדבר מוצא חן בעיניך כי עדיין אין אתה יודע איך תשלם למחר את החוב המעיק עליך, אבל אם בזה היום אתה מצליח להיות שמח ומאושר, כבר נושעת. כך היא דרכו של הקב"ה לקרוע את הים מעט מעט. אל תחפש לראות תיכף ומיד את העבר השני של הים, כי אין הקב"ה חפץ בכך, אלא רצונו שהאדם יצטרך לצפות לישועתו בכל רגע וכך יהיה דבוק בו ויעלה ויתעלה גבוה מעל גבוה.

מכוננית הנוסעת בתוך הערפל

כשיש 'ערפל' סמיך על הכביש, קשה מאוד לנוהגים במכוננית לראות את הדרך שלפניהם. הם מדליקים את האורות החזקים שבקדמת מכוניותיהם, ואף אז הם רואים רק את המטר הקרוב אליהם, וכך הם נוסעים בהזירות ומתקדמים לאטם עוד מטר ועוד מטר.

בדיוק כך רוצה הקב"ה שנחיה את חיינו... אנחנו רוצים לרוץ קדימה ולחטוף, אך לא, לא זהו התכלית. אזהרת התורה 'אל תחקור אחר העתידות' (רש"י פרשת שופטים יח, ג) כולל גם שלא לחקור את מה שעתיד להיות ביום הבא, ואף גם שלא לחקור את מה שעתיד להיות ברגעים הבאים. לך-לך לאט לאט, וגם אם אין אתה יודע לאן אתה הולך, לך על-פי הדרכת הקב"ה ותתקדם עוד ועוד עד סוף ימך, וכלשון נעים זמירות ישראל (תהלים עג, כז): ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני.

לך-לך אל הארץ אשר אראך. כך יש לו לאדם לחיות כל ימי חייו, ללכת לפי הדרכת הקב"ה צעד אחר צעד, ומבלי לחתור אפילו להכיר את היעד, וכך יישאר תמיד דבוק לה' וייטב לו בזה ובבא!

הניסים אשר נעשו להם במדבר היו כדי לבחון את לבם, ולהביאם לידי נסיון, כענין קריעת ים סוף, שלא נקרע הים להם ביחד לעשות להם בתוכו שביל ארוך מתחילתו ועד סופו, אלא מעט מעט, כי הים היה נס מפניהם ומדי עברם היו רואים הים לעיניהם, וכן אמר דוד ע"ה (תהלים קי"ד, ג) "הים ראה וינסו", וכענין ירידת המן, שלא היה יורד להם ביחד לחודש אחד או לשני חדשים, אלא דבר יום ביומו, ולמה הוצרך לעשות כן? כדי להרגיל את טבעם במדרגת הבטחון, ושהיו עיניהם תלוים בכל יום ויום לאביהם שבשמים...

ועוד שם: ודע כי כל עניני ישראל ומקריהם במדבר, הכל היה נסיון גמור, כדי שיגדלו נפשם השכלית במדרגות הבטחון שהוא שורש האמונה, כדי שיהיו ראוים לקבל התורה, ולסיבה זו קרע להם את הים מדי עברם לתוכו ולא בבת אחת...

אין הקב"ה חפץ במפנה גדול

מבואר מדברי רבינו בחיי, שאחר שנתברר לנו כי כל ענין קריעת ים סוף היה כדי שנלמד ממנו ונקיש ממנו לגבי כל הקשיים והתלאות שיעברו עלינו בעתיד, היא מלמדת אותנו גם, שבדרך כלל אין הקב"ה מביא את הישועה בבת אחת באופן שכל הצרה נעלמת כאילו לא היתה, אלא הוא מביא אותה בשרשרת של ישועות קטנות, באופן שגם אחרי שבאה הישועה לרגע זה, לא באה עדיין הישועה לרגע הבא, כי כך נזקק האדם לאמונה בכל רגע ורגע ונשאר האדם דבוק בבוראו.

האדם רוצה שתבוא לו ישועה גדולה באופן שיהיה לו רווח בין נסיון לנסיון ויכול לנוח קצת מבטחונו בה'. אבל הקב"ה אינו חפץ בכך, אלא חפץ שהאדם יצטרך להאמין בו בכל עת, ועל כן הוא מביא לו ישועות קטנות, וכך הולך האדם ומתחזק בבטחונו מיום ליום ומרגע לרגע ומגיע אל תכלית חייו.

הנה יש לך אדם שממתין זמן רב לזיווגו, וכשבאה לו ישועתו ומצא את זיווגו, הוא סבור כי בא אל המנוחה ואינו זקוק יותר לצפות לישועה. אולם טעות גדולה היא, שהרי בוודאי זקוק הוא לישועה כל יום מחדש, ומי הבטיח לו שייבא בריא אל החתונה ומי הבטיח לו שהכלה תבוא בריאה אל החתונה?

פסיעה אחר פסיעה

(וראה בספר "אור יצחק" להרה"ק רבי יצחק מראדוויל זיע"א נמצא הוספה נפלאה על דברי רבינו בחיי ונפ"י דבריו:)

היינו כאותו יסוד שנתבאר בתחילה, אך ביתר עומק. כשהאדם שרוי בצרה, יש לו לדעת שהישועה בבחינת 'קריעת ים סוף' כבר מוכנה ומזומנת לו, אלא שלשם כך עליו לנקוט בפלך האמונה כדרך שנקטו בו יוצאי מצרים. והיינו לקפוץ אל תוך המים כנחשון בן עמינדב בשעתו, ומאז ללכת פסיעה אחר פסיעה הגם שאינו רואה את סוף המים.

הוא אומר: כשהאדם צריך לעבור את הים הגדול ורואה שהים התפנה בעבורו רק כדי פסיעה אחת, הגם שלבו אומר לו שאין לו מה להיכנס אל הים, שהרי הוא זקוק להגיע אל העבר השני ומה תועיל לו פסיעה אחת, יאזור אומץ ויקפוץ אל הים, ויבטח בה' ויתפלל אליו שיפנה בעבורו את מי הים כדי פסיעה נוספת, וכשיתפנה, יניח שם את רגלו, ויבטח בה' שוב, וכך יוסיף וילך פסיעה אחר פסיעה תוך כדי בטחון ותפילה, עד שימצא את עצמו בעברו השני של הים.

כך עשה הקב"ה כשקרע את הים ליוצאי מצרים, וכך עושה הקב"ה תמיד בהביאו ישועות לבני אדם. ובכוננה הוא עושה כן, כי אילו היה מביא ישועה על האדם בבת אחת, היה האדם עסוק תמיד בחיפוש פתרונות. אבל עתה, כאשר הישועה באה טיפין טיפין, האדם השרוי בצרה משתנה כליל בהכרח וטובל במימי הדעת והאמונה, ואז ממילא הדבר הגשמי מתבטל מפניו

והתרגשות.

הבינני ואלמדה: דברים אלו הם מצד אחד 'תביעה' כלפינו, אך מאידך, הם גם חיזוק לנו למי שאינו מתרגש, שעליו לדעת כי **מכיוון שהוא מזרע ישראל, בוודאי בכוחו להתרגש מאוד מסיפור זה**, אם רק ידע ויתבונן בדבר זה, שהוא יכול לספר בחיות ולהתרגש אז יוכל אף הוא לעשות כן; **ועליו להתכונן לכך קודם הסדר, טרם יבוא הסדר להתבונן בדבר ולהבחין כי הוא בעצמו מתרגש מאוד** ושמח בנס שאירע לו עצמו.

לפי זה, מה שנאמר: "חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", ויש שחקרו אם הוא דין רק לגבי הסיפור לאחרים אלא שמה הוא דין גם לגבי הוא עצמו, ומהנ"ל משמע שזה האמצעי שעל ידי כן יהיה יכול לספר היטב לאחרים! בעת שהסתלק האדמו"ר מוויז'ניץ-מאנסי זי"ע"א ראינו מציאות זו, שמי אשר סיפר דברים מפי השמועה לא היה זה דומה לאלו שסיפרו עובדות שהם עצמם היו נוכחים בשעת מעשה וראו הדבר בעיניהם. ביום הסתלקותו, היה זה בערב שבת קודש בשעה 3 אחו"צ לפי שעון ארץ ישראל וכניסת השבת היה בשעה 5:20, ושוחחנו אז בטלפון עם אחד מתלמידיו שסיפר דברים שהיה הוא בעצמו נוכח בהם, והיה הסיפור בגודל התרגשות וכמעין המתגבר עד שהוכרחנו להפסיק הטלפון ברגע כניסת השבת, והוא בקושי הצליח לסיים הסיפור.

לשון חמישי

שישון ושמהה ישינו

הבינני: אלא שבכל זאת יש למצוא עצה למי שאינו מצליח לבוא לידי הרגשה זו ממש, ואף שהוא מאמין באמונת אומן שנשמתו היתה אז בעת יציאת מצרים, מכל מקום אין הוא מרגיש הדבר בחוש עד כדי שיוכל לספר בהתרגשות כאילו הוא עצמו היה שם.

ואלמדה: האמת, העצה לכך נמצאת כתובה מפורשת בכל הספרים הקדושים המעוררים אותנו בענייני סיפור יציאת מצרים. אלא, שאנו לצערנו מורגלים כבר וזשים דיבורי קודש שלו של הספרים הקדשים שהורגלנו בהם מנעורינו ועד עתה.

למשל, אם נתבונן בדברי האור החיים הקדוש בפרשת בלק על הפסוק "א-ל מוציאם ממצרים", שלכן נאמר פסוק זה בלשון הווה "מוציאם ממצרים" ולא בלשון עבר "הוציאם ממצרים", משום שבכל שנה ושנה נעשה מחדש הוצאה זו - שהקב"ה מוציא את ישראל מעומק קליפתם ומהמצרים שלהם. דבר נפלא זה של האור החיים הקדוש! אם נתבונן כמה עומק יש בכך. הרי כל אדם, אם יחשוב יראה שהדבר המכביד עליו ותופס את מחשבתו יותר מכל דבר שבעולם הם הקשיים הפרטיים שלו, מה שמקשה עליו להתקדם ומה שעליו להתמודד בו זה הדבר המעיק עליו ביותר בכל רגע

ורגע. **בפרט בענייני רוחניות**, כאשר אדם יש לו קשיים רוחניים שאינם נותנים לו להתקדם בעבודת ה' הדבר מעיק עליו בכל רגע ורגע ומקשה עליו מאוד, וזה אחד מהדברים המופלאים שיש ליהודי שבכוחו לצאת ממצרים אלו - מהקשיים הרוחניים שהוא מתמודד בהם, בכל רגע ורגע. **א-ל מוציא ממצרים, בלשון הווה**. בכל יום ויום ובכל רגע ורגע יכול הקב"ה להוציא ממצרים, ולחצו ממוקותיו וקשייו הרוחניים.

והגדת לבנך ביום ההוא

הבינני ואלמדה: עלינו לדעת כי כל מה שמוכר בספרי חסידות בעניין יציאת מצרים אינו מוגבל לשיח חסידי - חברים מקשיבים המתעלים יחד בעבודת ה' בעניינים שהזמן גרמן, אלא אף גם בעת שצריך לדבר עם הצאצאים בבית יש לדבר בעניינים אלו ולא רק על יציאת מצרים שהיה לפני אלפי שנים על עשר המכות וכדומה, כי כל מה שכתבו צדיקים נכון הוא לכל אשר בשם ישראל יכונה ויש לדבר על כך.

יש לספר לילדים כי כל קושי שיש להם ברוחניות, אם זה לדוגמה ניסיון בהשכמה בבוקר, ואם בדיבורי לשון הרע וכו', הכל הוא בבחינת 'מצרים', כמו שהמצרים הפריעו לישראל בעבודת הקודש במצרים; והקב"ה גואל אותנו בלשון הווה בכל שנה ושנה מקליפת מצרים זו ונותן לכל יהודי הכח להתגבר על המצרים שלו ולהתחזק בעבודת ה'.

אפשר לדבר על הקשיים, ומאידך יש לדבר על היופי והפאר של יהודים, כיצד הם מתגברים על כל המצרים והמפריעים, ואיך הם יוצאים ממצריהם. הנה השבוע שוחחנו עם יהודי שעבר ל"ע מצוקה קשה מאוד, ושאלנו אותו כיצד הצליח להתגבר ולעבור את הענין. 'מה השאלה?' סיפר היהודי בהתרגשות, 'עצם הדבר שראיתי כיצד כולם באים לעזור לי ולסייע לי, וראיתי יהודים שהיו ערים לילות שלמים על מנת לעזור לי ולא ציפו ממני אפילו לאמירת תודה, אלא רק חפצו לעזור לי - זה מה שחזק אותי בעת צרתי'.

הוא אשר דברנו, יש להסביר את הענין לכל ילד ולכל בן ובת. לספר על המצוקות שכל אדם עובר בחיים, על הקשיים ברוחניות ובגשמיות שאין מי שאינו מתמודד עמם, ושהדבר חוזר על עצמו בכל שנה, ובכל יום ויום ישנה מצוקה, ושהקב"ה מוציא כל אחד ומסייע לו להתגבר ולצלוח את כל הקשיים כפי שהוציא אותנו אז ממצרים.

העבודה היא: לתרגם את סיפור יציאת מצרים לחיי יום יום כפי שהדברים קורים אצלנו ואצל כל אחד ואחד, שהשומעים יאזינו ויבינו היטב במה דברים אמורים. שגם הם יתרגשו ויבינו שיש מי שמלווה אותם במצוקתם, ומסייע להם, ושלאחר ליל הסדר מגיעים ימי הספירה בהם ניתנת ההזדמנות לעמוד ולזכות שוב בכל ההצלחות והישועות שאנו מקבלים כעת - בליל הסדר - במנתה!

יהי רצון שזנכה באמת לקיים מצוה זו כראוי והפמליא של מעלה אכן תשמח ותשוש עמנו וזנכה כבר לצאת מהגלות הארוכה במהרה בימינו אמן.

מאומה, הוא מאושר ושמה, כי הוא בן חורין אמיתי הוא. לכן מעטרים את השולחן בכלים יקרים כדי להורות על החירות, אך מצד שני לוקחים לחם עוני להורות שהחירות אינה תלויה באותם כלים יקרים, ואדרבא, אפשר להתנהג כבני חורין גם שאוכלים לחם עוני.

חייב אדם לראות את עצמו יוצא לחרות האמיתי הנה יסוד זה משלים הפלא ופלא את מה שהובא (במאמר אשר בראש הגיליון) שכדי שיוכל האדם להיות בשמחה בהלילה הזה אשר הוא הכרחי בשביל השראת השכינה, עליו לקבל על עצמו מראש לקבל באהבה כל דבר שיקרה שלא כרצונו ולא להיות תלוי בדברים החיצוניים. וממעשה רב כמו גם מדברי מהר"ל אנו למדים שאין זה רק משום שצריך להיות בשמחה, אלא משום שזהו עיקר מצות הלילה להודיע שהקב"ה הוציאנו ממצרים ועשה אותנו בני חורין, והרי בשביל זה אנו שותים ד' כוסות ובשביל זה אנו יושבים בסוכה, הכל כדי להראות שהקב"ה עשנו בני חורין, ולדברי מהר"ל נצטוונו בדווקא לאחוז בשתי הקצוות בליל הסדר כדי להראות שאנו בני חורין דווקא משום שאיננו תלויים בדברים החיצוניים, ואם כן כל שהאדם מוסיף ללחם עוני הרי זה משובב.

הנה האדם סבור שהוא מוסיף בהרגשת החירות כשהוא קונה עוד כלים יקרים לשולחן הסדר, או שהוא מזמין את חתנו החשוב לליל הסדר וכו', ואם אמנם נכון הדבר, מכל מקום עליו לדעת שכמו כן הוא צריך להוסיף בלחם עוני, כי זה משלים את זה, ואם יראה בדרך משל שכנגד חתנו החשוב שהוא מתגאה בו, יש לו בן אחד שגורם לו צער בהתנהגותו, ישכיל לשמוח עם זה כמו עם זה, כי רק אז יהיה בן חורין אמיתי. כך אומר המהר"ל: בליל הסדר אומרים 'נשמת' על לחם העוני המונח על השולחן. ובכן, אם אין האדם מביא את עצמו לשמוח עם הדברים שאינם כפי רצונו, אינו מורה על חירות כלל, שהרי הוא תלוי בכך שהכל ילך כפי רצונו, וכשמשוהו אינו הולך כפי רצונו, מיד הוא מאבד את עשתונותו. אכן כשהקב"ה עשה אותנו בני חורין, הוא נתן לו כוחות הנפש להיות בשמחה ובאושר בלי שום קשר להצלחות החיצוניות.

מסופר שכאשר מרן ה'חזון איש' זצ"ל הגיע לבקר את הרב ר' עמרם בלוי זצ"ל בבית הסוהר, התבטא: "כל העולם כולו אסור בבית האסורים, ור' עמרם בלוי הוא בן חורין". הוא הבין זאת כאשר ראה את כוחות נפשו עד ששום מצב אינו יכול לגזול ממנו את חיותו ושמחתו...

זהו יסודו של לילה זה. האדם מגיע לליל הסדר עם כל קשייו ואינו מרגיש עם זה שום בושה. להיפך! הוא אומר: "הקב"ה עשה אותי בן חורין. יש לי לחם עוני וראה איך אני נראה, שמח וטוב לב. אני יכול להודות ולהלל להש"ת ולשיר לפניו שיר חדש". אכן אין לך סיפור יציאת מצרים גדול מזה!

הרבונונות

ידוע מה שאמר הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע"א על הפסוק: "והגדת לבנך... וידעתם כי אני ה'" שלא נאמר "וידעו כי אני ה'" - אלא "וידעתם", שעל ידי הסיפור, אתם בעצמכם תדעו כי אני ה' - המספר ירגיש בעצמו את היציאה ממצרים!

את חג המצות תשמור ...

בימי היסוד והאמונה, העברת שרשרת הדורות מדור לדור, וקיום שאר מצוות הפסח במעשה ובמחשבה, מבורח שיעורים בהרים ומזוקקים יסייעו בערך להתקרב אל ה' ואמונתו בו!

טלפון ישיר שע"י 'קול הלשון':
0732.951.337

קול הבינני א"י - 072.257726
ברטינה - 0204.586.2115

718.686.8300 - ארה"ב
03.300.0223 - בלגיה

לתימונת ותצוות שיעור, וכן לקבלת השיעור ודבר יום ביומו, ניתן לשלוח שירות למסין לבני ישראל: info@machonhavivami.com | 860263@gmail.com

יתן ה' יזכרה לרוח חג האמונה חג האמונה ברוב דיצה וחדווה וימלא הש"ת כל משאלות ליבו לטובה!

יתן ה' יזכרה לרוח חג האמונה חג האמונה ברוב דיצה וחדווה וימלא הש"ת כל משאלות ליבו לטובה!

יתן ה' יזכרה לרוח חג האמונה חג האמונה ברוב דיצה וחדווה וימלא הש"ת כל משאלות ליבו לטובה!

יתן ה' יזכרה לרוח חג האמונה חג האמונה ברוב דיצה וחדווה וימלא הש"ת כל משאלות ליבו לטובה!

© כל הזכויות שמורות למכון 'בינה הגיגיני'. התודה והברכה למכון 'הבינני' על נתינת רשותם בעין יפה להשתמש בשיעורים שבעריכתם לצורך הופעתם בגיליון זה

פניני מקראיצי יושר

פניני חכמה ועוסר מתורת רבותינו הקדושים:
האור החיים, הבעל שם טוב, הורע שמשון, הפלא יועץ, הליקוטי מוהרן, והאבי עזרי,
שהבטיחו שיהיו 'מליצי יושר' בשמים בעד מי שילמד בדברי תורתם!

"בפירושי שום תשים בינותיך, במראה מקום תן עינים, ויאירו דברי באור החיים, ואז תושע מאלהי השמים, ברוב עושר ושנות חיים, ברכות יחולו על ראשך, כאשר תאזה גם נפשך" (מתוך שיר שכתב רביה"ק בסוף ספרו אור החיים, ונשמט בדפוסים האחרונים. הובא בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר מרגליות עמ' 39).
"וראה כתוב [בספר שם הגדולים], דבצרות פולין נגלה [מהר"ם אלשיך] לחכם אחד בהקיץ להצילו מתוך ההפכה על שהיה לומד תדיר דרשותיו, יעויין שם, ומעין כיוצא בזה נגלה אלי בחלום על ספר אור החיים להרב הקדוש מורינו הרב חיים בן עטר זיע"א" (לשון מהר"ח פלאגי ז"ל בכף החיים סימן לא [בנד"מ לב] סעיף נה).
הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר: "שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כן בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה - לטהר את הנשמה" (דברי דוד השלם הנד"מ אות כד).

האור החיים
רבינו חיים
בר משה
בן עטר
זצוק"ל
נלבע טו תמו תקג

ליל פסח - לילה כיום יאיר!

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (שמות יג, ח), וזה לשונו: ואמר 'ביום ההוא', הודיע במתק לשון צדיק, כי הלילה הוא יום יקרא לא לילה, והוא אומרו (תהלים קל"ט) ולילה כיום יאיר וכו'.

סיפור האגדה - סגולה לגנים!

עוד כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (שם), וזה לשונו: ואפשר עוד שירמוז באומרו 'והגדת לבנך' - שאם יגיד הגדה האמורה בענין יזכה ה' שיגיד לבנו וכו'. עכ"ל.

על ידי העיני והצרות - מתבררים נצוצי הקדושה!

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (שמות א, יב), וזה לשונו: "כי באמצעות העיני והצרות - תתברר בחינת הטוב מהרע ותסמך אל חלק הטוב, ותתברר בחינת הרע מחלק הטוב ותסמך אל בחינת הרע וכו', והוא עצמו שאמר הכתוב 'וכאשר יענו אותו' - כן כשיעור העיני היו מוציאים ומבררים חלק הטוב ומתרבה חלק הטוב 'וכן יפרוץ'. או ירמוז 'וכן יפרוץ' - שהיה נפרץ ממנו חלק הרע שהיה דבוק בו, והוא הצירוף אשר צרף ה' אותם בכור הברזל במצרים" וכו'. עכ"ל

עיקר האגדה הוא לברר נצוצי הקדושה!

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (שמות ג, ח), וזה לשונו: "הנה למה שקדם לנו כי עיקר הגלות הוא לברר הניצוצות שנטמעו בנ' שערי טומאה, וכמו שצינתי דבר זה כמה פעמים, בזה ינוח דעת בב' השאלות, כי אם היה מוציאים קודם זה היו מפסידים בירור החלק ההוא, ותדע, שעם ה' השיגו בבחינת כללותם הכלול במשה שנתייחס בשם עמו השגת מ"ט שערי בינה, וטעם שלא השיג שער החמישים הוא לצד שאין המושג אלא בהשתדלות המשיג, ולצד שישראל לא נכנסו בנ' שערי טומאה לברר אותו - לא השיגו בחינת הקודש שכנגדו.

והובטחנו כי לעתיד לבוא ישפיע בנו אל עליון תורת חיים שבשער החמישים, והשגתו הוא באמצעות הגלויות, ובפרט גלות האחרון - אנו משיגים הדבר. וטעם שנסתכנו ישראל במצרים בבירור שער הנ', לצד שלא היו בני תורה, מה שאין כן דורות האחרונים באמצעות תורתם ישיגו ליכנס לשער הנ' ולהוציא בולעו מפיו, ואז ספו תמו בחינת הטומאה וכו'. עכ"ל.

בכל שנה ושנה גליל פסח - הקב"ה מוציא את האדם מעגמקי הקליפות!

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (במדבר כג, כב), וזה לשונו: אמרו יודעי פנימיות התורה, כי כל ליל פסח מתבררים כוחות הקדושה מהקליפה ונוספים בעם בני ישראל, והיא הבחינה עצמה של יציאת מצרים, והוא אומרו 'אל מוציאים', כי לא יציאה ראשונה לבד, אלא בכל שנה ושנה מוציאים כנזכר וכו'. עכ"ל.

בכל יום צריך האדם להתפלל לה' שיצילהו מיצר הרע!

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (דברים כו, ה), וזה לשונו: "ואומרו ונצעק אל ה', כאן רמז שצריך האדם להתפלל לה' בכל יום שיצילהו מיצר הרע, והוא אומרו ונצעק אל ה' וגו', ואומרו וישמע ה' את קולנו וגו', פירושו, הגם שה' הוא שברא יצר הרע לבחון האדם בעבודת בוראו, אף על פי כן כשצועקים אליו שומע קולם, מטעם שראה את הרשום, שהוא ענינו ועמלנו ולחצנו, העוני - הוא אפיסת כח הלוחם, שאין כח בנו המספיק להלחם בו לגרשו ממנו, העמל - הוא שאנו צריכין לעמול במלחמתו, הלחץ - הוא הדחק שדוחק היצר את האדם לחטוא בעל כרחו, ולג' סיבות שמע ה' את קולנו" וכו'. עכ"ל.

הבעל שם טוב
רבינו ישראל
ב"ר אליעזר ושרה
וצוקל
נלבעו סיון תק"ב

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם למוךך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך, ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה" (איגרת 'עליית נשמה' מהבעש"ט, נדפסה בסוף ספר 'בן פורת יוסף' לתלמידו המובהק בעל התולדות יעקב יוסף).
"על כן כל מה שנתגלה ספר שעל פי דרך הבעל שם טוב, הוא קירוב לגאולה" (דברי שלום - להרה"ק מקאדינוב, בהקדמה ד"ב ע"א).
"ושמעתי כרוז יוצא מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, וידבר ממנו בתחילת שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, בתחילת שנה - תהיה לו שנה טובה, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף שכסבר אהיה בעולם האמת יוושעו בני ישראל על ידי" (ישועות ישראל מעשה יב).

לא לשכח להתפלל לה' שישמרהו מעשהו חמץ בפסח

כתב בספר ליקוטי מהרי"ח (ח"ב סדר תפילת שחרית לשבת ד"ה גם עבדך), וזה לשונו: שמעתי מעשה רב, שפעם אחת עלה בלב תלמידי רבינו **הבעל שם טוב** דברי רבינו האר"י ז"ל דמי שנזהר במשהו חמץ בפסח - בטוח שלא יחטא כל השנה, ועשו כל ההשתדלות, ובליל א' דפסח - מצאו איזה משהו חמץ, ויחרדו מאד חרדה גדולה. וכאשר באו לרבם הבעל שם טוב סיפרו לו המעשה, והשיב להם, שהם היו חושבין שמצד השתדלותן הרב אין צריכים עוד להתפלל לה', ובאמת 'אם ה' לא ישמור שווא שקד שומר'. עכ"ל.

ביציאת מצרים פתח הקב"ה פתח לכל יהודי באשר הוא - לצאת מכל טחוחות היצר הרע

כתב בספר נתיבות שלום (פר' בא עמ' צא), וזה לשונו: איתא בשם הבעל שם טוב זכותו יגן עלינו, על הכתוב (דברים כ, א) 'כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ וְרָאִיתָ סוֹס וְרֶכֶב עִם רֶב מִמֶּךָ, לֹא תִירָא מֵהֶם, כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם', כאשר 'תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ' - היינו מלחמת היצר, 'וְרָאִיתָ עִם רֶב מִמֶּךָ' - שזה למעלה מכוחותיך, 'לֹא תִירָא מֵהֶם, כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם', כמו שבעת אשר עמד הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל ממצרים, היו ישראל משוקעים אז במ"ט שערי טומאה, ולא היתה אפשרות להוציאם משם, אלא שחתר הקדוש ברוך הוא מחתרת מתחת לכסא הכבוד, כענין שנאמר במנשה (סנהדרין קג.) שחתר לו הקב"ה מחתרת, כך חתר אז הקב"ה מחתרת מתחת לכסא הכבוד עבור כל ישראל.

ומכאן חיזוק לכל יהודי באשר הוא, גם אם אין לו שום דרך איך שהקב"ה יגאל אותו, יידע שביציאת מצרים פתח הקב"ה פתח לכל הדורות ופתח לכל יחיד, על ידי שחתר מחתרת מתחת לכסא הכבוד. עכ"ל.

הזרע שמשון
רבינו שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל
נחמני וצוקל
נלבעו אלול תקל"ט

"אוהבי ורעי ותלמידי, כאשר אני מחלה פניהם, בעשר לשונות של תפלה, לברור המנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעידון רוח ולזכות נשמותי, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד לעד, לאכול בעולם הזה ולשבוע בעולם הבא, ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת, במוטב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תלו" (מתוך הקדמת רביה"ק זצ"ל לספרו זרע שמשון).
"במנותא בעינא מינייכו, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד של אמת, וכי מרובה מדת תשלומי חן וחסד ושלמא רבא מן שמיא, ועיניכם תראינה בניו ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשלחנכם חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם, עד יתקיים בכם 'המה יראו כבוד ה' הדר אלהינו', ונשא נס לגוים ואסף נדחי זרע ישראל, במהרה בימינו אמן" (שם).

אנ"פ שהיו ישראל שקועים במצרים במ"ט שערי טומאה מ"מ האמינו בה' ורצונם היה לעבוד אתה' - ובזכות זה נגאלו!

כתב רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת וארא אות ג), וזה לשונו: "אך קשה, דמהו הזכות שהיה להם לישראל אם הכתוב אומר (יחזקאל טז, ז) 'וְאָתָּה יִרְאוּ וְעָרְיָה', שכבר נכנסו במ"ט שערי טומאה (זו"ח יתרו נב.). ויש לומר, שכל מה שנטמאו בטומאות של מצרים - הכל היה שלא מדעתם, שאדרבא, רצונם היה לעבוד את ה', וכדאמרין בילקוט (שמעוני פר' בשלח רמז רלד), שסמא"ל טען נגד ישראל, שהואיל שעבדו עבודה זרה במצרים - אינם ראויים שיעשה להם נס. והשיב לו הקב"ה, שוטה שבעולם, וכי לדעתם עבדו, והלא לא עבדו אלא מתוך אונס ושגגה, מתוך שעבוד ומתוך טירוף הדעת וכו'. עכ"ל. והכי נמי אמרו בפרק ב' דברכות (יז.), גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה (יצר הרע) ושעבוד מלכות. עכ"ל.

ומשום הכי דייק הכתוב לומר 'וְאָתָּה יִרְאוּ וְעָרְיָה', שכמו שהערום מבקש שיתנו לו מלבושים להתכסות בהם, כך היה רצונם של ישראל להדבק בהקדוש ברוך הוא, וכדי להוכיח שכן הוא האמת, שלח הקב"ה את משה אצל ישראל ואצל פרעה, וישראל האמינו מיד לדברי משה, ופרעה לא האמין, ואדרבה הקשה את לבו, וזהו התוספת שהיה להם לישראל בזכות עצמם, ובזה נסתתם פי המקטרג לומר מה נשתנו אלו מאלו.

וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (ילקוט שמעוני פר' בשלח רמז רמ), בזכות אמונה נגאלו ישראל. ולא די שבזכות זה נתווסף בהם רוח טהרה וקדושה להמשך לגמרי מהעבודה זרה, אלא שהוברר הדבר למפרע שקושי השעבוד שהכביד פרעה עליהם - היה הגרמא בנזיקין שיטמאו בטומאות שלהם, וכיון שהוצרך לגאלם בחיפזון, מחמת כן איהו דאפסיד אנפשיה, והדין נותן שילקה עתה, כמו שהיה נלקה בסוף" וכו'. עכ"ל.

הליקוטי מוהר"ן
רבינו נחמן
בר שמוחה ופיגא
וצוקל
נלבע יח תשרי תקעא

"שמעתי בשמו שאמר, שכל אחד מאנשיו בוודאי יזכה בסוף לבוא בזה העולם למה שצריך. ואמר, שאין הקב"ה עושה לי זאת חס ושלום בשום פעם ליקח ממני איזה איש מאנשי באמצע, כלומר רק כל אחד יאריך ימים ושנים עד אשר יזכה לבוא לעניני ולמדרגתו הקדושה, שהוא צריך לבוא בזה העולם, אשר בשביל זה נברא" (חיי מוהר"ן סימן שב).
"שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן סימן שיד).
"אמר בפירוש שהלימוד בחיבוריו הקדושים - הוא אתחלתא וגאולה" (חיי מוהר"ן סימן שמו). "ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו" (שם סימן שטט). "ואמר שצריכין להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל - הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור גם העשירות וממון האדם מכל ההזקות" (שם סימן שנה).
מוהר"ן ז"ל אמר: "אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם ה'ליקוטי מוהר"ן', ו'ספר המדות', ו'ה'ספורי מעשיות', ו'ה'שיחות' שלו - ה'אמירה' לבד - מסוגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן דיבורים ממוהר"ן אות כו).

"וַיֵּאָזְנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבָדָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל יְצִיעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבָדָה" (שמות ב, כג).

עקר התשובה היא צעקה וצעקה לה יתברך

כתב מוהר"ן זצ"ל בליקוטי הלכות (הלכות נדרים הלכה ג אות כז), וזה לשונו: "כי שמעתי מפיו הקדוש זכרונו לברכה, שיחה נוראה מנוראות גדלת הבורא יתברך, ואי אפשר לבארה בכתב. אך אחר כך בתוך שיחתו הקדושה מגדלת הבורא יתברך, נכנס על ידי זה לדברי התחזקות, לחזק את כל אחד ואחד שגפלו מעבודתם אפלו אם נפלו למקום שגפלו כל אחד ואחד לפי נפילתו להיכן שגפול רחמנא לצלן, כי גדלתו יתברך שגבה מאד למעלה מהתורה - ששם יכול הכל להתקן וכו', כי תשובה למעלה מהתורה. ושאילתי אותו, אבל איך זוכין לזה? והשיב, יכולין לבא לזה ובלבד שלא יתיאשו עצמן מן הצעקה ומתפלה ובקשה רק לעסק בצעקה ותפלה ותחנה וכו', ולא יתגע לעולם עד שיבא לזה לעלות וכו'. כי עקר התשובה היא צעקה וצעקה לה יתברך, כמו שכתוב, 'פני ה' בעושי רע וכו' צעקו וה' שמע', ואיתא בספרים הפירוש כפשוטו, שפאשר האלו העושי רע צועקין לה יתברך - אזי ה' שמע ומכל צרותם הצילם.

וכן אמרו רבותינו זכרונום לברכה (ר"ה טז, יח), יפה צעקה לאדם בין קדם גזר דין בין לאחר גזר דין. וכן מבאר במקומות אין מספר, עצם מעלת הצעקה לה יתברך תמיד אפלו אם הוא כמו שהוא. וכמבאר ביותר במזמור הודו שאומרים בערב שבת, תענו במדבר וכו' ויצעקו וכו'. ישיבי חשך וצלמות אסירי עני וברזל וכו' ויצעקו וכו'. אולם מדרך פשעם וכו' ויצעקו וכו' יורדי הים וכו' יעלו שמים ירדו תהומות וכו' ויצעקו וכו'. כי כל המזמור הזה מדבר מכל הירידות ועליות העוברים על הרוצים להתקרב לה יתברך כידוע, וכמבאר מזה בדברינו במקום אחר. וכלליות העצה על כל מיני בלבולים ומניעות והסתות וכו', על הכל ויצעקו אל ה' בצר להם וממאקותיהם יצילם.

כי כשאדם צועק לה יתברך על גדל רחוקו ממנו, אזי הוא ממשיר על עצמו בחינת קדשת יום הכפורים - שהוא בחינת תשובה, שאז המלכות נזנת מקולות וצעקות, ואזי המלכות למעלה מזעיר אנפין וכו' פנ"ל, הינו שהמלכות, שהיא בחינת אמונה כללית נשמות ישראל, היא עולה על ידי הצעקה למעלה מזעיר אנפין - שהיא בחינת התורה, כי היא עולה עד אפא עלאה - שהיא שרש התורה, ושם נתהפך הכל לטובה, אם יהיה חזק לבלי להתיאש עצמו מן הצעקה לעולם יהיה איך שיהיה פנ"ל, כי שם נזנת המלכות שהיא כללית הקדשה מקולות של צעקות לבד, שהוא מזון רוחני ועליון מאד, שהוא המזון שגזנת בו ביום הכפורים שאז עליה גבה מאד מאד, שאז נתתקנין ונתכפרין כל החטאים. כי עקר מחילת עונות ביום הכפורים - נמשך מבחינה זאת, מחמת שאז עולה המלכות למעלה מזעיר אנפין עד בינה, ונזנת מהקולות, שזהו בחינת כי יום כפורים הוא, כפורים תרין וכו', כמויבן בפגנות. והבו היטב למעשה אפלו למי שאינו מביין רמז זה הסוד בפגנות, כמה יפה צעקה לאדם לעולם ולבלי להתיאש עצמו מן הצעקה כל ימי חייו אפלו אם יעבר עליו מה". עכ"ל. ועיין עוד שם מה שהאריך בה.

"וגם אל כל יודעי ספר אשר בור דוד אבקש זאת מאיתם, יעשו עמי חסד של אמת וישתדלו לקרוא דברי בפה מלא וכו', ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ממי שאקבל ממנו טובה - אשתדל לשלם לו במיטבא ולבקש רחמים עליו, בני ועמי שמעוני והחינו ותחי נפשכם" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' שקלים פ"ב ה"ה).
"וכן אני עני ואביון אפילו תחיני בספר חילת ואומר: רעי חנוני, וכל אשר בכוחם למעבד לי נייח נפשא עבדו, ואם אזכה לחזות בנועם ה', גם אני אשלם במיטבא" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' זוה"ק ח"א דף ר"ז ע"ב).
"וגם אחלה פני כל יודעי דת, שיקראו בספרי וידרשו מילי ברבים בבתי כנסיות וכו', והוא שאדוני אבי זצוק"ל זי"ע"א, אומר בהקדמתו לספר בלשון הקודש, ומפציר כי יקראו דבריו וידרשו, למען יתנו פרי ומלאום, כי בזה ישנו תועלת וזכות לעולם הבא, והוא נותן מילתו באמרו כי המוצא בדברים תועלת, מחוייב יהיה הוא לשלם לו טובה, ולבטח תשלום הטובה הוא בכך שישא תפילה שהיה חלקו טוב, "כל המתחייב ומבטיח - בעל חוב נעשה", ולבטח יהיה פורע חובו ואנא בדברו, ואל יקל בעיניכם הדבר שהיה לאדם מליץ טוב בעולם הזה ובא אחריו. ויובן כי אלה העוסקים בהפצת הספרים ועושים השתדלויות אחרות למען יקראו הספרים, מחייבים היום עוד יותר את אדוני אבי זצוק"ל זי"ע"א. על כן, מתבקש כל אחד לסייע לעשות רצונו של צדיק כאשר תשיג ידו" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמתו לספר 'פלא יועץ').

הפלא יועץ
רבינו אליעזר
בר יצחק פאפו
וצוקל
נלבע יח תשרי תקפח

התעוררות גדולה לקיים מצות האגדה בחשך ובשמחה עצומה

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך הגדה) וזה לשונו: "ובפרט בקריאת ההגדה בליל פסח שהיא מצוה דאורייתא, דכתיב 'והגדת לבנך', וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. ועיקר המצוה לספר לבניו ואשתו מעשי ה' בפרטי פרטות, ולהרבות להגיד שבחו של מקום, ועוצם יכולתו, והשגחתו הפרטית, וגודל אהבתו וחיבתו וחמלתו, וכמה מעלות טובות למקום עלינו, ושעל כן חובה מוטלת עלינו ליראה ולאהבה את השם ולעובדו עבודה שלמה. זה כל פרי ההגדה.

ומאחר שכל דברי רבותינו ז"ל באו במספר במשקל, וטמון בהם צפוני סודות, לכן ראוי לכל אדם לקרות כל בבא תחלה בלשון הקודש, ואחר כך יפרשנה לבני ביתו, ויכוין שכל תיבה תעלה למעלה ויתקנה הדברים בשורשן במקום עלינו.

והפליגו בזוהר הקדוש בשבח המגיע למספר בעציאת מצרים וחדו בההוא סיפורה, כמה נחת רוח עושה לפני אבינו שבשמים, וגמולו ישלם לו. וכבר נדפס זה המאמר של הזוהר הקדוש פר' בא בסדורים.

וראוי ליתן לב להתעורר בשמחה, לחשוב מעומק מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו, שכל כך אהבה וחיבה יתירה נודעת לנו מאבינו ורוענו מלך רם ונישא אשר לגדולתו אין חקר, ובמאי דקמן חיבה יתירה נודעת לנו, אשר קדשנו במצוותיו וצוינו לספר בנסים שעשה עמנו, וזכר עשה לנפלאותיו, וצוינו לאכול מצה ומרור וכו', וכל דבר ודבר וכל דבור ודבור ובפרט השמחה שלנו - עושה פרי למעלה ועושה נחת רוח ליוצרנו, ובונה בשמים עליותיו על ידינו, מה שאין יד שכלנו מגעת, רק אנחנו יודעים שמעשה ידינו כוננה עלינו, והקב"ה קובע לנו שכר טוב על כל זה, היש חיך מתוק מזה, אשרינו מה טוב חלקנו, אי אפשר שלא לשמוח.

ונהי שהכל לפי מעשיו של אדם, ולפי זכות נשמתו כך תתעורר נשמתו לאהבה ולשמחה, אבל חיובא רמיא עלן לטרוח במחשבות ובהתעוררות חיצון לעורר את האהבה ואת השמחה בין רב למעט, כאשר תשיג ידינו, ה' יהיה עזר לנו, כי הבא ליטור מסייעין אותו מן השמים וכו'.

ולא טוב עושים רבים מהמון העם שמקצרים הרבה בקריאת ההגדה בליל ראשון של פסח הרצים יצאו דחופים וכו', לכן צריך להתחזק ולעשות עיקר להאריך ביותר בליל א' החלש יאמר גבור אני לקיים דבר בעתו מה טוב וה' יתן הטוב. עכ"ל.

האבי עזרי
רבינו אלעזר מנחם
מן בר עזריאל שך
זצוקל
נלבע ט"ז מרחשון תשס"ב

"וכן אני מבקש מכל אלו התלמידים היודעים שקיבלו תועלת ממני, הן בתורה והן ביראת ה' והן במידות, שיעשו חסד עמדי וילמדו בעד עליו נשמתו, אפילו משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר, ויהיה זה שכרי, כי גם אני מסרתי את נפשי להצלחתכם בלימוד, ואם יהיה בידי לעשות ולהמליץ לטובתכם אעשה בלי נדור" (מצוואת רביה"ק זצ"ל).

ברוך המקום ברוך הוא

"ברוך המקום ברוך הוא", הקב"ה נקרא "מקום" - מקומו של עולם, ואין העולם מקומו, וכמו שביאר הגר"ח מוואלוז'ין (נפש החיים ריש ש"ג) שהקב"ה נקרא מקום מפני שהוא אווה את העולם, "בדבר ה' שמים נעשו", דבר ה' - הוא שמקיים העולם, בעשרה מאמרות נברא העולם, ובכל יום מחדש בטובו מעשה בראשית, ואין בבריאה כולה יותר מאשר דבר ה'. הקב"ה מקומו של עולם, ולו ח"ו יסיר דברו לרגע - מיד הכל בטל, ואין העולם מקומו - אין העולם כולו יכול להחזיק בתוכו את הקב"ה, ואין בו מציאות עצמית כלל!

בעקום שהשכל נאמר - שם מתחילה האמונה

הנה מאז ומתמיד הייתי מתפלא למה מכנין למצוה זו "אמונה", הרי בפשוטו שזהו מהמושכלות הראשונות דאי אפשר לעולם בלי מנהיג, וגם מבשרי אחזה אלוה, והחכמה הנפלאה שבכל יצור קטן אין להעריך, ומכל שכן החכמה ביצירת האדם, ואיך אפשר שכל זה הוא בלא מנהיג?

והרי הרמב"ם (בפ"ה מהל' תשובה) כתב, שצריך לידע את ה', הרי זו "ידיעה!" ובכתוב נאמר 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים', ולמה זה נקרא "אמונה"? ובספר המצוות (במצוה א) כתב, היא הציווי אשר ציוונו בהאמנת האלוקות.

ושאלתי את זאת למרן הגאון הגדול רבי יצחק זאב סאלאוויצ'יק זצוק"ל, ואמר לי שגם הוא עמד על זה, ושאל זאת לאביו הגר"ח זצוק"ל, ואמר לו: שוודאי עד כמה ששכל האדם מגעת - הוא מושכל ואין זו אמונה, והיא ידיעה. אבל חיוב האמונה מתחיל ממקום שכלה שכל האדם!

והסביר לעצמו הענין, ששכל האדם הלא מוגבל הוא בזמן ובמקום, ומה שהוא למעלה מן הזמן והמקום - כבר אין לו מושג, ועצמותו של הקב"ה - הוא למעלה מן הזמן והמקום, שאין שם מקום לשכל האדם, אז חלה עליו חובת האמונה!

(הגדת פוניב'ד ח"א עמ' צו ועמ' קג)

העלון מוקדש לעילוי נשמת רבותינו הקדושים

האור החיים - רבינו חיים ב"ר משה בן עטר זצוק"ל, נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג
הבעל שם טוב - רבינו ישראל ב"ר אליעזר ושרה זצוק"ל, נלב"ע ו' סיון תקכ"ב
הודע שמשון - רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצוק"ל, נלב"ע ו' אלול תקל"ט
הליקוטי מוהר"ן - רבינו נחמן ב"ר שמחה ופינא זצוק"ל, נלב"ע י"ח תשרי תקע"א
הפלא יועץ - רבינו אליעזר ב"ר יצחק פאפוי זצוק"ל, נלב"ע כ' תשרי תקפ"ח
האבי עזרי - רבינו אלעזר מנחם מן בר עזריאל שך זצוק"ל, נלב"ע ט"ז מרחשון תשס"ב
הזכר יעקב - רבינו יעקב ב"ר אברהם ורחל לוי זצוק"ל, נלב"ע י"א אלול תש"ל

לעילוי נשמת

מרן הראש"ל הגאון רבי **עובדיה יוסף ב"ר יעקב ונוגריה** זצ"ל | מרן הראש"ל הגאון רבי **מרדכי צמח בן מזל טוב** זצ"ל | מרן שה"ת הגאון רבי **שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב קנייבסקי** זצ"ל | הגאון רבי **יעקב חי בן מרגלית** זצ"ל | הגה"צ רבי **יעקב שמשון ב"ר משה יהושע לנדמן** זצ"ל | ר' **יהואל מיכל בן מרים** - נלב"ע ל' במרחשון תשע"ד | הגה"צ רבי **נסים פרח ב"ר מימון וסוליקה** זצ"ל | הגאון רבי **אפרים ב"ר אברהם ברוך גרינבלט** זצ"ל - נלב"ע ב' שבט תשע"ד | **שלמה בן סלחה** ז"ל - נלב"ע י"ט אלול תשנ"ד | **חנינה בת חביבה** ע"ה - נלב"ע י"א אלול תשס"ז | **יוסף בן ורה** ז"ל - נלב"ע י"ז חשון תשמ"ז | **אמה בת שושנה** ע"ה - נלב"ע י"ט סיון תשנ"ב | **נוריה נורית בת עזיה** ע"ה - נלב"ע ט"ז חשון תשס"ח | **אברהם בן שרה** ז"ל - נלב"ע ז' אדר א' תשע"א | **נתנאל בן שמחה** ז"ל | **עזיה בת יצחקה** ע"ה | **דוד יהודה בן מזל** ז"ל | **רחל בת מרים** ע"ה | **הדר בת רחל נעמי** ע"ה | **אברהם שלום בן ברוך בנדעט** ז"ל | **מאשה רבקה בת טובה** ע"ה | **חנה בת מרים** ע"ה |

גם אתה יכול להיות "מזכה הרבים"!

ידוע ומפורסם גודל מעלת "מזכה הרבים", עד שאמרו עליו חז"ל (פ"ה דאבות מ"ח) "שאיין חטא בא על ידו!" ובזוהר הקדוש (פר' תרומה, דף קכח ע"א והלאה) הפליג מאד בגודל מעלתו, שהוא מעלה יקר וגדולה לה' יתברך, וכל העולמות העליונים והתחתונים עומדים בזכותו, וזוכה בעולם הזה ובעולם הבא, זוכה לראות בנים לבניו, וכל בעלי הדין לא יכולים לדונו לא בעולם הזה ולא בעולם הבא!

וכתב רבינו בחיי זצ"ל בחובות הלבבות (שער אהבת ה' פ"ו), שהמזכה את הרבים - מעלתו גדולה ממעלת הנביאים! וזכויותיו נכפלות לדורי דורות בעבור כל האנשים שזיכה!

יהודי יקר, גם אתה יכול בקלות להיות "מזכה הרבים"!

התחבר עכשיו לקבוצת "החיזוק היומי" של "מליצי יושר" - על ידי שליחת בקשה למייל: melizei.yosher@gmail.com.
 ושלח את "החיזוק היומי" למכריך וחבריך (במייל / בוואטסאפ וכדו') - ותזכה להיות "מזכה הרבים", ובנוסף תזכה להבטחת כל הצדיקים שיהיו "מליצי יושר" בעדך ובעד בני ביתך!

מצא אשה מצא טוב,

מצא עם שוקולד זה הרבה יותר טוב...

שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

מאיר דהן | ברק בן צור | מיכאל איתן בן שושנה | אליהו גורגוב | דוד אטיאס | אלישע אטיאס | ירוחם בן מרים פרח - פרנסה נקיה וקלה ובשפע רב | נדב תורגמן | שי תמם | אלחנן פנחסוב | יזהר שאול | שלמה שאול | יעקב אייזיקס | אלעד סופר | רון חזי | דוד מגידוש | יחזקאל נתנאל | ניר בר | דני ודליה זית | ניתאי והילה קפלן | יונתן עמרן | יצחק גלצר | גיא בן גילה | ישי אליהו בן רותי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | מזל נעמי בת נורית נורית - רפואה שלימה ובריאות איתנה | דוד בן מזל נעמי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | יעקב אברהם בן מזל נעמי וחני חנינה בת דליה וכל יוצאי חלוציהם - בריאות איתנה והצלחה בכל מעשי ידיהם ונחת דקדושה מכל יוצאי חלוציהם | רחל לאה בת מזל נעמי - זיווג הגון בקרוב | מאיר יצחק שמעון בן מזל נעמי - ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו וזיווג הגון בקרוב | לזכרת חזרה בתשובה שלימה: לדן בן אמה, דליה בת חנינה, אדם יוסף בן דליה, מורן בת מזל וכל יוצאי"ח.

ניתן לתרום להוצאת הגליונות

"מליצי יושר", באמצעות PayBox

למספר 050-3280226

ולציין "עבור מליצי יושר"

© כל הזכויות שמורות. יו"ל ע"י מוסדות התורה "אביר יעקב" - בראשות מו"ר הרה"ג יעקב ראש שליט"א.

ניתן להקדיש את הגליון: לע"ג, להצלחה, לפרנסה, לבריאות, לזיווג הגון, לזרע של קיימא, ולכל הישועות, והוא בדוק ומנוסה!

וכן אם יש יארצייט באותו שבוע - אפשר לשלוח את השמות בשבוע שלפניו, ונקדיש את הגליון לעילוי נשמתם.

לברורים: ניתן ליצור קשר במייל - melizei.yosher@gmail.com או בטלפון: 052-7142437 בין השעות 13:00 - 15:00 בלבד

השבוע העלון מופץ בתפוצה נרחבת, לקבלת העלון כל שבוע דרך המייל נא לשלוח בקשה ל: melizei.yosher@gmail.com

פנינים

ופרפראות נבחרים לחג הפסח שבת הגדול – ליל הסדר – הגדה של פסח

עורך: הרב יוסף ברגר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

שבת הגדול!

המעם שנקרא השבת שלפני פסח "שבת הגדול" – הסביר הרח"ק בעל השארית מנחם זי"ע משום דמובא בזהר הקדוש (ח"ב פה) דשבת קודש כל שיתא יומין מיניה מתברכין. (כל הששת ימים של השבוע שלאחר מכן מתברכים מהשבת), והנה אמרו חז"ל (ראש השנה טז.) בפסח נידונין על התבואה, היינו פרנסה, ובשבת שלפני פסח מתברכים ממנה כל השיתא יומין ובכללם חג הפסח, ועל ידי כן נידונים לפרנסה והשפעות טובות בפסח לכל ימות השנה. לכן, נקרא השבת שלפני פסח "שבת הגדול", כי בכל שבת מתברכין מיניה ששת ימות השבוע בלבד, ובשבת זו מתברכים חג הפסח ועמו כל השנה בהשפעות טובות...

הרח"ק בעל השפת אמת זי"ע אמר דהמעם ששבת זו נקראת בשם "שבת הגדול", כי עד ליציאת מצרים היתה השבת מציינת עובדה אחת, את בריאת העולם על ידי הבורא יתברך, ככתוב (שמות כ. יא) "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ". אבל מיציאת מצרים והלאה נוספה לה לשבת דבר נוסף, היא גם זכר ליציאת מצרים, ככתוב (דברים ה. טז) "כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' וכו' על כן צוה ה' לעשות את יום השבת". מצוות השבת קיבלה, איפוא, מעת יציאת מצרים יתר גדולה בהיותה עדות כפולה, לבריאת העולם ולשהירו ישראל מבית עבדים. על כן ראויה השבת להיקרא בשם "שבת הגדול"...

ואילו הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע הסביר: על פי מה דמובא במרו: "אין אומרים ויהי נועם ואתה קדוש במוצאי שבת, שחל יום טוב באותו שבוע". אחד הטעמים הוא, שאם אין ששת ימי המעשה, קדושת השבת עדיין נמשכת ואין לה הפסק. וא"כ, הואיל ופסח מצרים היה יום טוב הראשון שקיבלו ישראל, וחל אז ביום ה', יוצא שהשבת שלפני יציאת מצרים היתה גדולה יותר וקדושתה נמשכה כל השבוע. אבל שאר השבתות עד אז, גדלם היה רק כ"ד שעות. ולכן קיבלה שבת זו שם "שבת הגדול", הגדול מאז בריאת העולם...

באבודרהם מובא הטעם, כי כשמגיע אדם לגיל י"ג שנים נעשה בר מצוה ונתחייב במצוות ומאז נקרא "גדול". לכן כאשר נתחייבו בני ישראל בשבת זו במצוה הראשונה של לקיחת שה לבית אבות (כדכתיב "דבר אל בני ישראל בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות (שמות יב.) ועשירי לחודש חל אז בשבת, כי ביום המישי יצאו בני ישראל ממצרים) נקראו כבר גדולים, ועל שם זה קוראים אותו "שבת הגדול"...

ואילו הגה"ק בעל הישועות יעקב זי"ע הסביר הטעם משום שלפי חז"ל נקרא חג הפסח במקרא בשם "שבת", "ממחרת השבת" (בניגוד לדעתם של הצדוקים, שהכוונה כאן לא לפסח, אלא לשבת ממש). יוצא איפוא, שהשבוע הזה יש בו לא שבת אחת, אלא שתי שבתות, ובשביל להבחין ביניהן נקראת השבת האמיתית "שבת הגדול"...

הרח"ק בעל הבני יששכר זי"ע מסביר: דהנה מצוות שבת שמרו ישראל עוד בהיותם במצרים, אף שלא היו מצווים עליה, כמובא במדרשים, שמושה בירר להם את יום השבת לקדושה, מנוחה ועונג. ואז ציוה להם השי"ת על לקיחת קרבן פסח בשבת, בעשור לחודש,

והוברר להם כי גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, על כן לקיחת קרבן פסח שהוא בצווי, דוחה שבת ששמרו עד אז שלא על ידי צווי, ואם כן נתחדש להם בשבת זו "גדול המצווה ועושה", על כן נקרא "שבת הגדול"...

דרשת שבת הגדול!

מסופר על הרח"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע שדרש בשנה אחת בבית מדרשו בשבת הגדול, ופנה אל קהל השומעים ואמר: מנהג מקובל בכל תפוצות ישראל, שהרב מתחיל את דרשתו באיזה "פלו", בו הוא מתרין את דברי הרמב"ם החמורים. גם אני לא ישנה מן המנהג ואציע לפניכם שאלה חמורה, שהתקשיתי בדבריו – וזו תוארה: בהלכות חמין ומצה (פרק ו' הלכה י') פוסק הרמב"ם, שבפסח הכל חייבים באכילת מצה, והוא עוד מוסיף לפסוק להלכה (שם פרק ו' הלכה ו') שאפילו עני המתפרנס מן הצדקה מחוייב לשתות ארבע כוסות בליל פסח. ואילו בהלכות גניבה (פרק א' הלכה א-ב) מביאר, שעל פי דין תורה, אסור לגנוב כל שהוא, וכל הגנוב ממון משהו פרוטה ולמעלה הוא עובר על לא תעשה. עכשיו רבותי! שואל אני: לפי פסקי הרמב"ם הללו – מה יעשו העניים בפסח? מצות הם חייבים הם לאכול, ארבע כוסות חייבים הם לשתות. מעות לקנות מצה ויין – אין בידם, ולגנוב ממון – אסור, אז כיצד יקיימו העניים את שני פסקי הרמב"ם האלה? רבות נתחבטתי בקושיא זו, יגעתי ומצאתי עד שבאתי לידי מסקנה – שרק אתם, העשירים והאמידים, יכולים לתרצה: תנו "מעות חטים" בעין יפה, חלקו צדקה לעניים ביד רחבה, ומאליהם יתיישבו שני פסקי הרמב"ם...

ואף ממושיכים לספר: כי כשהור הרח"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע לביתו אחרי שדרש בבית מדרשו את דרשת שבת הגדול, והוא עייף מדרשתו, שאלת אותו הרבנית: כמה נתייגעת כל כך? השיב לה הצדיק: תפקיד קשה היה לי היום, לפסוק הלכה למעשה ולפשר בין עניים לעשירים. הרי המצות וצרכי פסח עולים ביוקר, ומאידך, גם העניים בעיר מרובים. הארכתני, איפוא, בדרשתו, לעורר לב העשירים שיחלקו "מעות חטים" ביד רחבה, כדי מחצית הוצאות ביתם, כדין אחים בני טובים, ויהנו העניים והעשירים כאחד. שאלה אותו הרבנית: ואיזה פירות עשו דבריך? דרשתי עשתה מחצה – השיב הצדיק – העניים מסכימים, מוכנים ליטול, רק האם גם העשירים מוכנים ליתן – זה נשאר אצלי בגדר ספק...

מסופר, כי בשנה אחת לא עלה הגאון רבי צבי הירש ממאנהיים זי"ע, לדרוש את דרשת שבת הגדול. על תמיחה אהדים מבעלי הבתים, מדוע יבטל הרב את המנהג הקדום, המקובל בכל קהילות ישראל? השיב להם הגאון: חז"ל אומרים "שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח". מהו כפל הלשון "שואלין ודורשין"? אלא במקום שיש "שואלין", שבני העיר שואלים שאלות, יש "דורשין", חובה על הרב לדרוש דרשה. במאנהיים, מקום בו אין "שואלין" כלל – לעולם לא נכנס אדם אל הרב לשאול שאלה, כנראה, משום שהכל יודעים להורות לעצמם, הרי אין חובת "דורשין"...

בודק עד מקום שידו מגעת!

מסופר על הגה"ק רבי אייזל הריף זי"ע שראה פעם גביר בעירו שהיה ידוע כקמצן גדול, עומד ערב פסח לפני פתח ביתו ומנער בהקפדה רבה את כיסו מלבושיו, שלא ישתתיר בהם, הלילה, פירור של חמין. אמר לו רבי אייזל: ר' איר! על פי דין, אין אתה חייב לבדוק בכיסים שלך. שכן לבדוק חייב אדם

מישראל רק" "עד מקום שידו מגעת", ואילו ידך שלך מגעת תמיד רק עד אל הכים, ולעולם אינה יורדת לתוכו...

סיפר פעם המגיד המפורסם הגה"צ רבי יעקב גלינפסקי שליט"א, שנה אחת לפני חג הפסח עליתי לביתו של עשיר מופלג להתרימו עבור קמחא דפיסחא. אותו עשיר היה גר בטירה מפוארת עם משרתים כראוי וכיאה למי שזיכה אותו הקב"ה בעושר וכל טוב. נכנסתי ואמרתי לו: ברוך ה' זכית לשבת ברחבות ידיים שכזאת, יזכה נא מר גם את אחרים לכבוד החג!

התחיל להרגיש באי נוחות ולומר, "הזמנים קשים", "אולי בפעם אחרת" שהעניינים יחזיקו מעמד, בבקשה! אמרתי לו: נו, "לא זכיתי לזכותך במצות צדקה, אולי תרשני לזכותך בדבר תורה?" נענה ברצון, זה הינם...

הזכרתי את מאמר הגמרא (ברכות ג:) שהכמי ישראל באו אל דוד המלך ואמרו: "עמד ישראל צריכים פרנסה". ענה: "לכו ופשוטו ידיכם בגדוד", צאו למלחמה. ותמוה: איזה פתרון זה. מלחמה כרוכה בסכנת נפשות, ומי יבטיח את הניצחון, ומי ערב לכך שהשלל יהיה רב ויפתור את בעיית העוני? האם יש לך תשובה? בא ואענה למעלתו מה תירץ ע"כ הרב מטשעביץ ז"ע, הכמי ישראל התאוננו שהעם קובל שאין פרנסה, וממילא אין באפשרותו לתמוך בלומדי התורה ובענייני צדקה. אמר להם בהכמתו, אתן לכם עצה. ערכו גיוס כללי, ואז יעמוד הכהן ויכריז (כדאיתא בפרשת שופטים): "מי אשר בנה בית ישוב לביתו", ותראו כמה ינהרו. מי שנמטע כרם ישוב לביתו, ותראו כמה ישובו – אז מה אתם מדברים על זמנים קשים, על חוסר כסף ופרנסה...

סיים רבי יעקב ואמר: וכך, ברוך השם, זיכיתי אותו גם בדבר תורה וגם בצדקה!...

משהו חמין!

ידוע דברי האר"י הקדוש ז"ע – "הנוהר ממשוהו חמין בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה! הוסף על כך בהריפותו הרה"ק רמ"מ מקוצק ז"ע – "וכל מי שיודעים בו שלא יחטא כל השנה, מסייעים אותו מן השמים שלא ישל במשהו חמין בפסח!..."

הגה"ק הפלא"ה ז"ע הסביר שרמו לדברי האר"י הקדוש הנ"ל, ניתן למצוא בתורה בכתוב (שמות יג), "ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה". "ושמרת את החוקה הזאת" – אם, אכן, תשמור את החוקה הזאת – שמירה מחמין, במועדה, יהיה לך הדבר למשמרת "מימים ימימה" – מתחילת השנה ועד אחריתה, שכן מצינו במקרא כי "ימים" – לשון שנה, כפי שאמרו לכן ואמו לאליעזר (בראשית כד.גה) "תשב הנערה ימים או עשור", ובשמואל א' (א.א) מתאר אלקנה העולה מימים ימימה לראות פני ה' בשילה, ופירושו שהיה עולה מידי שנה...

לפי דברי האר"י הק' הנ"ל, שאל הגה"ק רבי עקיבא איגר ז"ע קושיה חוקה! הרי מצינו שחז"ל (שבת יג) אסרו לקרות בשבת לאור הנר, שמא יטה (שמא יטה להביא את השמן לפי הפתילה שידלק יפה, ונמצא מבעיר בשבת – רש"י) מספרת הגמרא שם: שאמר רבי ישמעאל בן אלישע: אני אקרא ולא אטוה ומסיימת הגמ': פעם אחת קרא והטה. והקשו התוספות שם: והרי בגמ' (יבמות צט) מקשה, "השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן, צדיקים עצמן לא כל שכין? ואם כן, איך בכלל נכשל ר' ישמעאל והיטה? ותירצו שרק לגבי אכילת איסור, שנגנאי הוא לצדיק להיכשל, נאמר כלל זה ש"אין הקב"ה מביא תקלה על ידו", אבל באיסורים אחרים עלול לפעמים גם הצדיק להיכשל. ועכשיו – שואל הגרע"א: לפי מה שהעלה האר"י הקדוש ש"הנוהר במשהו חמין בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה", נמצא, שבהכרח הצדיק יינצל מאיסור חמין, בהיות שהוא איסור אכילה, ולכן גם לא יחטא כל השנה ואם כן חזרה קשיית התוספות למקומה – כיצד נכשל והיטה ר' ישמעאל את הנר? אלא ענה ותירץ: שאם נסתכל טוב בתוס', נראה שבעלי התוס' דקדקו בדבריהם וכתבו מפורש דווקא "אכילה של איסור" אין צדיק נכשל בה, והרי כלל הוא שאין אכילה פחותה מכזית, משמע כי במשהו חמין יכול לפעמים גם צדיק גמור להיכשל בו!...

משהו חמין...

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר ז"ע שהיה מחמיר מאד בהכנת הבית וניקיונו לפסח, למרות זאת לא היה מרשה לבני ביתו להגיה דבר על הריצפה. את החיטים מהן אפה את המצות, היה מניח בתוך שק שהונח בחבית, שנעמטה בשק נוסף שנתלה בחבל מן

התקרה, וכאשר ביקש ר' יחזקאל ז"ע לנתק את החבל על מנת להוציא את החיטים ממקומן ולקחתן למחינה, ביקש "הביאו נא את הסכין של פסח"... עמד שם אחד מחסידיו שהרהר בליבו ואמר: "גם אני אעשה בדיוק כמו ההומרות של הרבי, ואז בוודאי אהיה חסיד גדול – כמו ששנינו הנוהר ממשוהו חמין בפסח, מובטח לו שלא יחטא כל השנה"... ראה הרבי את מהשבתו ואמר לו: ר' אידו! שנינו, "חמין אסור במשהו", ואני קורא את זה כך: "חמין אסור במה-שהוא! כל אדם על פי מעשיו שמתנהג במשך כל השנה, יכול גם בפסח לעשות ולהחמיר ולהוסף, אבל מי שכל השנה לא נזהר במעשיו דיבוריו וכו', מה לו פתאים לבוא ולהוסיף?..."

איסור חמין מביא להרהורי עבודה זרה ומינות ואפיקורסות...

בגדול הזהירות במשהו חמין ולאיוה מצבים יכול אדם לדרדר עצמו אם לא נזהר בכך, אפשר לראות בסיפור הנורא הבא: מעשה באחד מתלמידיו של הגה"ק בעל החתם סופר ז"ע שהיה תלמיד חכם מופלג, ואף היה הוכות בידו להיות עומד ומשמש בבית החתם סופר. יום אחד הגיע אותו תלמיד אל רבו, ובקש להתוודות בפניו את מר ליבו שזה כמה וכמה שבועות, נכנסים אליו כל הזמן הרהורי מינות ואפיקורסות, עד כי יש בליבו נטייה להמיר את דתו רחמנא ליצלן!... שמע זאת החתם סופר ז"ע ולא ידע את נפשו מרוב צער ועגמת נפש שכך עלתה במחשבתו של אחד מבחירי תלמידיו, אך ביותר הצטער: מנין לזוה תלמיד חכם מופלג וירא שמים, לרדת ולהידרדר דווקא באופן כה משונה?... חשב על כך החתם סופר, ופנה לתלמידו: ספר נא לי בפרטות את כל מעשיך עד היום. החל התלמיד לשמוח בפני רבו את פרטי חייו ומעשיו, לטוב ולרע. בתוך כך נזכר התלמיד במעשה שאירע בפסח שעבר:

אשה אחת ובידה עוגת "טורט" באה לפני הרבי ושאלתה בפיה, האם יש בעוגה זו חשש חמין? פסק החתם סופר שזהו חמין ויש לבערו מיד! אבל חשש החתם סופר שמוא האשה לא תציית לפסקו לאחר שתחום על המאפה ולא תשרפהו, על כן ציוה לאותו בחור שיקח ממנה את המאפה ויבערו. חס התלמיד על האשה ועל המאפה שאפתה, ואז החל ללמוד את כל ההלכות הקשורות לנושא, עד שלבסוף העלה למסקנא שהמאפה מותר ואין צורך לבערו!...

שמע החתם סופר את סיפור הדברים והשיב: עתה ידעתי מאין לך הרהורים הרעים הללו! אין זאת אלא מפני שעברת על איסור חמין בפסח!... ואף אביא לך רמז מן התורה שהעובר על איסור חמין בפסח, מביא עליו הרהורי עבירה! כי כשתתבונן בפרשה (כי תשא שמות לך. יח-יז) מובאים שני פסוקים זה אחר זה: "אלהי מסכה לא תעשה לך". "את חג המצות תשמור" וכו'. ולמה הם נסמכו ממש זה לצד זה? אלא לומר לך: אם רצונך להיזהר "מאלהי מסכה – עבודה זרה וכו', אז "את חג המצות תשמור" – חייב אתה לדקדק להיזהר ולהישמר מחשש כלשהו של חמין, וכדברי הוזהר הקדוש – "מאן דאכיל חמין בפסח כמאן דפליח לעכו"ם"...

ליל הסדר!

הטעם שנקרא לילה זה בשם ליל הסדר, היה מסביר הרה"ק בעל התפארת שלמה ז"ע – מכיון שלילה זה הוא כל כך קדוש למעלה מהשגותינו! כך – שלפי הפשט הפשוט אין אנו מבינים זאת, אלא רק לפי עניינים גבוהים ורמיסים... וידוע שהתורה נלמדת בד' דרכים "פרד"ם" – פשט רמז דרוש פוד, ואם אין אנו יודעים לפרש את לילה זה לפי "פשט", אז חייבים לפרשו לפי שאר האפשרויות ונשארו לנו רק "סדר", ולכן נקרא לילה זה "ליל הסדר"ר"ר!...

ליל הסדר!

בשנה אחת כאשר נכנס הרה"ק בעל הישמח ישראל מאלכסנדר ז"ע לבית מדרשו לערוך את ה"סדר" נענה ואמר לפני הקהל: "מי שאיננו מאמין כי גם הרשע הגדול ביותר יכול להתחפף בלילה הקדוש הזה לצדיק גמור – הוא הוא אותו רשע הנאמר בהגדה!..."

בשנה אחרת כאשר יצא הרה"ק בעל הישמח ישראל ז"ע מחדרו שבבית המדרש לעבר השולחן והגיע לשולחן בו ערך את הסדר, פרוץ בקול שאנה: "קדש!" "יהודי! קדש את עצמך, אל תחמיץ את ההזדמנות הניתנת לך בלילה הזה לעלות ולהתעלות!..." ובעוד שהקהל עומד וקולט את הדיברה הראשונה ומחליט בנפשו לחפש את הדרך להתקדש, באה הדיברה השנייה ביתר שאת וביתר עוז: "ורחיץ!" "יהודי! טהר את עצמך ורחץ מעבירות שבידך, ורק אז תעמוד על מצבך הייגום שהנך נמצא בו". כל הקהל שנכח שם עצר את נשמתו מרוב פחד ויראת הכבוד ששרה שם באותם רגעים נצחיים, כל אחד חושב בלבו כי בוודאי אליו מתכוין הרבי... אך אחרי רגע של דממה עובר הרבי למידת הרחמים, וברוח אבהית מפרש הוא את דיברתו השלישית: "כרפס!" "התבוננו בכרפס, מהו? בסך הכל ירק כמו שאר ירקות, רק עליו יוצאים החוצה ואילו הוא טמון עמוק באדמה. מי שם

לב אליו ומי מתחשב בו כל ימות השנה, ועם זאת, כשליח הסדר מגיע מעלים אותו על שולחן מלכים, קחו אפוא מוסר ותלמדו ממנו, כי אף שבכל ימות השנה, הנכם שקועים בכל מיני מעשים חומריים כפרס הזה ששקוע באדמה, הרי אם תרצו מסוגלים אתם להגיע בליה הזה למדריגות רמות ונשגבות..."

הלילה הזה כולו מוצה – אפשר לגבור על היצר הרע!

כפפרים הק' פירושו, שחמץ ומצה הן אותן אותיות, אלא שבחמץ ישנה חיות ובמצה היא". ומה ההבדל בין ה' לחי? "משהו" קמן שסותם את רגל ה' והופכה לח'. הרי רמו יש כאן ל"חמץ, במשהו..."

אך מפרש הרח"ק בעל הבני יששכר ז"ע דיש כאן רמו עמוק יותר!

דכשחטא אדם הראשון, גורש מגן העדן. ובגירושו, נגזר עליו: "קוץ ודרדר תצמיח לך האדמה" (בראשית ג.יח). והכוונה היא, שיש שתי אותיות דומות זו לזו. ד' ור'. וההבדל ביניהן קוץ אחד. הווית שבראש ה'. ולכן, ב"שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד" (דברים ו.ד) ה' רבתי, שלא ובפסוק: "לא תשתחוה לאל אחר" (שמות לד, יד) ה' רבתי, שלא יתבלבלו. כי האדם צריך לשקול כל מעשיו האם הם מצד הקדושה לה' אחד, או מהסטרטא אחר, "אל אחר" ח"ו. ואמר הקב"ה: מאחר ואכלת מעין הדעת טוב ורע, הכל התערב אצלך, ר' וד', וההבדל ביניהם הוא "קוץ". וזהו: "קוץ, וד"ר ד"ר תצמיח לך"..." וזהו שאמרו (בבא מציעא פג:) שהעולם הזה דומה ללילה. ופירש במסילת ישרים (פרק ג') שבחושך אין האדם יודע מה לפניו, חושב על עמוד שהוא אדם ועל אדם שהוא עמוד. והנה **בזמן הקדוש** (ח"ב לח.א) אמרו, שבליח הסדר האיר הלילה כיום. וזהו: "הלילה הזה כולו מוצה"! דבכל השנה כולה עלול האדם להחליף בין החיוב לשלילה, בין הרצוי לדחוי, בין הטוב לרע, בין האור לחושך, בין ד' לר', בין חמץ למצה. אבל מבטיחנו בעל ההגדה: "הלילה הזה" כולו אור! ורואים בכירור. יודעים מה טוב ומה חיובי ומה רצוי: "כולו מוצה"!!!

בליל הסדר הוא זמן אדיר לתפילה על פרנסה טובה!

הרח"ק בעל האהבת שלום מקאמוב ז"ע עורר את כל הקהל להתפלל בליל הסדר בפרט, ובחג הפסח בכלל, על פרנסה טובה ומוזוני רווחי, באומרו שלפעמים נובע חיסרון השפע בפרנסה משום שמתפלל אדם על פרנסתו רק בראש השנה, דבתוך תפילותיו על החיים ביקש גם על המזון, אבל יותר הוא לא המשיך לבקש, ובאמת הרי בפסח נידונים על התבואה (ראש השנה טז). והוא זמן ראוי להפיל תחינה על זה. וכן בחג השבועות שנידונים על פירות האילן צריך להרבות בתפילה שיצמחו ויגדלו פירות טובים להנות בהם בני אדם, נמצא שבתוך בקשותיו על ההשפעות הרוחניות צריך להעתיר גם למנותת הנפש מטרדות הפרנסה ולשפע בכל. ולפי זה היה דורש וממליץ באופן נפלא את הפסוק (בראשית כא.כה) "והוכיח אברהם את אבימלך על אודות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך. ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום". שאברהם הוא הצדיק הפונה כביכול אל מלך מלכי המלכים הנרמו בתביעת "אבימלך" – אבי כל המלכים מלך מלכי המלכים. וטוען לפני הש"ת על אודות באר המים אשר גזלו המקטרגים ואינם משפיעים לישראל כפי רצונם, "ויאמר אבימלך" – משיב הש"ת, "לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה" – אינני יודע מאומה ממעשים אלו, אולם "וגם אתה לא הגדת לי" – שבשעת אמירת ההגדה לא רמות לי מזה כלל, והרי בפסח נידונים על התבואה, "וגם אנכי לא שמעתי" – גם ביום מתן תורה יום קריאת "אנכי", שבו נידונים על פירות האילן לא שמעתי בקשה עליהם, בלתי "היום" – ורק בראש השנה שנקרא "היום" התפללו על זה, וכי בתפילת ראש השנה זה מספיק?...

ואילו הרח"ק בעל האמרי חיים מוויזניץ ז"ע הסביר את הטעם שדווקא בפסח נידונים על התבואה. כי הנה במשך ימות השנה כשרוצה הקב"ה להשפיע שפע רב וכל טוב לבני ישראל, מיד צצים ועולים המקטרגים וטוענים שבני ישראל אינם ראויים לקבל את הטוב, אולם בפסח כשבני ישראל יושבין ומסובין בבני מלכים, ולפניהם שלחן ערוך כל טוב, כוסות יין מוזגים ואוכלים על השובע, והכל לשמו הגדול בהלל ושירה וסיפור חסדי המקום עליהם, מזה מראה הקב"ה למקטרגים שאין הצדק אתם, רק בני ישראל אינם בועטים בו מרוב טובה, ועיקר הנאתם ורצונם לגרום נחת רוח לפניו יתברך שמו, לפיכך עת רצון הוא ליכות בשפע וכל טוב למלא אסמינו שבע, ומגודל חסדיו ייחד הקב"ה את חג המצות שידונו בו על התבואה, כי אז משתתקים המקטרגים והמטמינים!!!

מה נאה להסמיך כאן את דברי הרח"ק בעל האמרי אמת ז"ע שהקשה, איך אפשר לחלק את ההלל לחצאין ומפסקין ביניהם בשולחן ערוך באכילה ושתייה? ומתריץ, דבליל הסדר יש בכח כל איש ישראל לזכות להגיע למדריגה שגם אכילתו ושתייתו יהיו בבחינת "הלל", ולא יהא נחשב כהפסק בין שני חלקי ההלל. ובודאי גם זה סותם פיות משטיננו ומקטרינו, שזה מוכיח שעיקר הגשמיים אינה אלא מטרה לרוחניות גרידא, ולפיכך אין האכילה והשתיה מפסיק בהלל...

אגב, בהלכה מובא שאחת מהסיבות שלכן אומרים הלל בברכה בערבית בבית הכנסת, בכדי לפטור את ההלל שבתוך ההגדה, מכיון שעל ההלל בהגדה אין אנו מברכים ברכה, כי הוא ההמשך של סיפור יציאת מצרים, ועל סיפור יציאת מצרים לא תקנו חכמים ברכה. סיפר הרח"ק מפשעוורסק ז"ע, שהרח"ק בעל הדברי חיים מצאנז ז"ע שה מענין אמירת הלל בליל פסח אחר תפילת ערבית בבית הכנסת, כי בתחילה סבלו החסידים מהמתנגדים על אודות מנהג זה, כאמרם שעל מנהג זה שהזכיר המחבר בשו"ע כתב הרמ"א: "וכל זה אין אנו נוהגין כן". והרי אנו נוהגים תמיד כפסקיו של הרמ"א. אז ענה להם הדברי חיים ז"ע מינהגי ובינה: לא טוב אתם לומדים פשט בדברי הרמ"א! אלא האמת היא שבעת שכתב הרמ"א את זאת, ולנו שתי דמעות מעיניו וכתב באנחה: "ואנן אין נוהגין כן", במנהג טוב שכוה..."

ליל שימורים!

אמר הרח"ק בעל התפארת שלמה ז"ע "ליל שימורים" – הלילה הזאת יש בה כח לתת שמירה על כל לילות השנה, וזה לשון רבים "שימורים", קאי על כל הלילות. וכך הוא הבטחה לעולם, שבכל ליל פסח, כבואם לאכול המצה והמרוור, וכל הסדר, יזכו לעורר כן למעלה, להמשיך עליהם בחינת גילוי שכינה וקדושה של מעלה!!!

לבישת קיטל!

הטעם של לבישת קיטל בליל הסדר: מובא בשם המהר"ל כי בלילה הזה מגיע כל אחד מישראל למדריגה של כהן גדול הנכנס לפני ולפנים לעשות עבודה, לכן לובשים בליל הסדר קיטל לבן דומה כמו הכהן הגדול בשעת עבודתו.

ואילו הרח"ק בעל האמרי אמת ז"ע סיפר שבהיותו ילד שאל את אביו הרח"ק בעל השפת אמת ז"ע למה נוהגין ללבוש קיטל? והשיב לו אביו: הרי לובשים קאפוטת הדשה לכבוד החג, ולכן לובשים על זה קיטל כדי שהיא לא תתלכלך... הוסיף האמרי אמת כששמעתי זאת הבנתי שאין הדברים כפשוטם ושמרתי זאת בליבי עד שאעמוד על דעתי, אך היום אסביר לכם שנתכוין לרמוז על הארות החדשים שמקבל האדם בליל הסדר, ונצרך לשומרו, ועל כן לובשים קיטל כדי להזכיר יום המיתה ועל ידי זה הארות לא יתלכלכו...

ויש האומרים פשוט! שעל כן לובשים קיטל, כי הפשו בגד שאין בו שום חשש חמץ בכיסוי, ובקיטל אין שום חשש חמץ, כי הלא לובשים אותו ביום כיפור שהוא יום צום...

קליות ואגוזים!

חז"ל (פסחים קט). אמרו עליו על רבי עקיבא שהיה מחלק קליות ואגוזים לתינוקות בערב פסח כדי שלא ישנו וישאלו. וכן נפסק להלכה בשו"ע (או"ח הלכות פסח סימן תעב סעיף טז), "מצוה לחלק לתינוקות קליות ואגוזים כדי שיראו שינוי וישאלו". ולכאורה צריך להבין, מדוע מחלקים דווקא אגוזים ולא שאר פירות או מיני מתיקה? אלא שמעתי הסבר נפלא מ"כ"ק מרן אדמו"ר ממישקולץ שליט"א: הדנה, בהלכות ראש השנה (סימן תקפ"ג סעיף ב') כתב הרמ"א שלא לאכול בר"ה אגוזים, שאגוז בנימטריא חט. והרי ידוע מאמר חז"ל (יומא פו:) "העושה תשובה מיראה וזונות נעשין לו כשגנות, והעושה תשובה מאהבה וזונות נעשין לו כזכיות". והשתא ע"פ זה מובן, דבראש השנה שהוא זמן של תשובה מיראה מחמת אימת הדין, וזונות נעשין לו כשגנות, ע"כ אמר הרמ"א שלא לאכול אגוזים כדי שלא יזכיר חטא, אולם בפסח שהוא זמן תשובה מאהבה, שאז וזונות נעשין לו כזכיות, כתב בהלכה לחלק אגוזים, שהרי עכשיו כל העוונות נהפכו לזכיות, ע"כ מחלקים דווקא אגוזים...

ביצה.

הרח"ק רבי מרדכי מאויוביץ ז"ע בספרו מי השילוח נתן הסבר מעניין לכך – שבין הדברים שמניחים בקערת ליל הסדר הוא ביצה, ואת החסבר נתן על פי דרכו המיוחדת אותה הוא דרש כל הזמן ואף זעק זאת לחסידיו בכל עת: לעולם אל תעשו דבר שעשיתם אותו אתמול רק משום שעשיתם אותו אתמול!... וכך גם הסביר את הפסוק: (דברים טז כב) "לא תקים לך מצבה אשר שנת ה' אלוךך" – אל תאבן את המושגים, אל תקפיא את

השגותיך! "אלוהי מסכה לא תעשה לך" – אל תצוק את עבודת ה' לדפוסים קבועים, דוממים, אלא תמיד תוסיף ותשאוף לעלות עוד ועוד! להתקדם הלאה!! ולכן הסביר – זהו הטעם שאנו שמים את הביצה בליל הסדר, משום שהביצה מסמלת את שלב הביניים לדור הבא – בין התרנגולת לאפרוח. לומר לך, שאף יציאת מצרים, ניסיה וגילויה אינם השיא. יש לראות בהם רק דרגת ביניים להשגות שעוד יבואו, להעפלה בשלבי ימי הספירה... לקבלת התורה, כמו שאמר הקב"ה למשה רבינו "בהוציאך את העם ממצרים תעבודן את האלוקים בהר הזה" – כל היציאת מצרים היא בכדי להגיע למטרה הנכספת: קבלת התורה!!!

ביצה.

לכאורה צריכים להבין מהן ענין ביצה שהוא מאכל אכלים, להג הפסח? אלא **במשנה ברורה** מובא ש"ביצה" בארמית היא "ביעא", ויש בזה רמז "דבעי רחמנא לפרוק יתנא" – שרצה ה' לגאול אותנו. כמו כן, **בספרים מובא רמז נפלא** לטעם שאוכלים ביצה, ולקשר בין ימי המועדות, על דרך הא-ת-ב-ש. (הוא אחד מדרכי הרמז שאפשר בהם לפרש את התורה. ובדרך הזה אנו נוקטים שהאות הראשונה שבאל"ף ב"ת מכוונת עם האות ת' והאות ב' השניה שבאל"ף ב"ת מכוונת עם האות ש' שהיא השניה כלפי סוף האל"ף ב"ת וכן הלאה בשאר האותיות): היום בשבוע שחל בו א' של פסח – הוא היום שחל בו תשעה באב. היום בשבוע שחל בו ב' של פסח – הוא היום שחל בו שבועות. היום בשבוע שחל בו ג' של פסח – הוא היום שחל בו ראש השנה. היום בשבוע שחל בו ד' של פסח – הוא היום שחל בו קריאת התורה האחרונה של המשה חומשי תורה, דהיינו שמחת תורה. היום בשבוע שחל בו ה' של פסח – הוא היום שחל בו צום כפור. היום בשבוע שחל בו ו' של פסח – הוא היום שחל בו פורים. נמצא שהיום הראשון של פסח הוא אותו יום בו יחול גם תשעה באב. ולכן נוהגים לאכול בו ביצה שהוא מאכל אכלים. ואכן, חז"ל (איכה רבה) רמזו לקשר שבין ליל הסדר לתשעה באב בדרשתם על הפסוק (איכה ג. טו) "השבועני במרוצים הרוני לענה" – מה שהשבועני במרוצים בלילי פסח הרוני לענה בליל תשעה באב...

סימני הסדר!

הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע דיבר בקדשו בליל הסדר, שרמזים עמוקים ודברים רמים ונשגבים רמזו בעל ההגדה בסימני הסדר, והטעם שהניחם מוצפנים ולא גילה סודם בפירוש, משום שבשביל ההכם אין צריך לפרש כי די להכימא ברמיזא, ולשוטה פתי אי אפשר ואסור לגלות לו. ואכן הוא עצמו היה אומר בלילה זה על סימני הסדר דברים עמוקים מאד. אף ציין ואמר: אלמלי הייתי חושש מהמון עם ועמי הארץ, הייתי נוטל את המצות לבית הכנסת ועושה בהן נענועים כמו שעושים בד' מינים...

הרבה צדיקים פירשו שלכן תקנו בפסח "קדש" לפני "ורחץ", כי בלילה הזה יכול האדם להתקדש לפני שהוריד ורחץ מעליו את תחלואי עוונותיו. ובלילה זה עולה כל אחד במעלות הקדושה שלא בהדרגה גם אם האדם אינו ראוי. כמו שעשה הקב"ה לבני ישראל שהוציאם ממ"ט שערי שומרון ונתן להם מדרגות קדושה בדילוג ובקפיצה. ומחמת כן סידר בעל ההגדה בסימנים "קדש" לפני "ורחץ", שסדרי לילה זה אינם כסדר הרגיל בכל ימות השנה אלא אפשר להתקדש אפילו לפני שרחץ מעוונותיו...

הרה"ק בעל האמרי אמת זי"ע הסמיך לכך את דברי הפסוק (ישעיה ל.כט) "כליל התקדש חג" – שזה הלילה מוכן הוא לקדושה, משום שבליילה הזה מתגלית האהבה שיש בין כנסת ישראל לאביהם שבשמים, ואהבה מקלקלת את השורה, לפיכך יכולים בני ישראל לזכות לקדושה אף אם לא נטהרו מעוונותיהם. וכן מרמז בפסוק (שמות יב. ח) "ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלהו", שכידוע המצה רומזת לענייני קדושה, ואמרה תורה שבליילה הזה אף אם מרורים על שולחנו שעדיין לא נפטרו מיצרו הרע יכול הוא כבר לאכול מן המצה ולהתקדש על ידה...

כן פירש **הרה"ק רבי אהרן מקרלין זי"ע** "ואמרתם זבח פסח הוא לה'" – שאם ירצה האדם בליל פסח לזכות את יצרו ולשחטו, עליו לפסוח ולבוא בקפיצה אל המלך, היינו שבלי לזה מסוגל שלא יצטרך לחשוב על ה"סור מרע" אלא יוכל לדלג על הכל ולהיכנס אל הקודש בקפיצה מרוב אהבת השי"ת ולעשות רצונו בלב שלם...

הריני מוכן ומזומן לקיים מצוות ארבעה כוסות...

כשרצה הרה"ק רבי הנדך **העניך מאלכפנדר זי"ע** להסביר את גודל מעלת האמירת "הריני מוכן וכו'" וגודל המעלה ב"התבוננות וההבנה" לכל דבר מצווה שאנו מקיימים ועושים, היה אומר את המשל הבא: מעשה בכסיל אחד, שכל ערב בשכבו לישון היה פושט בגדיו ומשליכם זה בכה וזה בכה, ובבוקר היה מורה שעה ארוכה לחפש אהיהם ולמצאם, בזה אחר זה. יום אחד גמר בליבו להכניס בהליכותיו סדר ומשטר, ולחסוך לעצמו זמן יקר. נטל עט ודף ניר, ועל כל בנד שפשט ציין את מקומו בדף, הגלימה על הכסא, הטלית קטן על המתלה, החולצה על הריצפה, וכן על זו הדרך, לפני שעמד להיכנס למיטה ולהניח ראשו על הכר. הקדים וכתב: "וראשי על הכר"... שבע רצון קרא קריאת שמע שעל המיטה ונרדם. בבוקר קם ונטל ידיו. נטל את דף הניר, ואסף את חפציו כעמיר גורנה, בנד אחר בנד – תוך רגע קט. שמח על הרעיון הנפלא, שחסך לו זמן רב. ואמר בליבו: "כמה נפלא להיות אדם מסודר", וכך עבר פריש פריש. הגיע לסוף הרשימה, ושם כתוב: "וראשי על הכר". הביט בכר, ואין עליו דבר. חוורו פניו. קם, נטל את הכר, חבט בו, ולא נשר ממנו דבר. אבוי, ראשו אייה, ועדין עומד הוא ומחפש, עד עצם היום הזה!!!

והנמשל, מוכן, רבים מהדרים במצווה על כל פרטיה ודקדוקיה, הכל ככתוב, דבר לא נעדר. פרט לאחד: הראש, איננו... ועל כן, ראשית לכל, "הריני": אני עצמי כאן, מוכן ומזומן...

קדש ורחץ כרפס יחץ מגיד רחצה!

הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע (דרשות חלק ב דף רסה) כתב, שרמז יש כאן שאם מקדש אדם את עצמו בקדושת התורה ומתרחץ ומתנקה מכל זממאות העולם, יפרקו ממנו עול מלכות וכל טרדות עולם הזה, וזהו הרמז בסימני הסדר "קדש ורחץ", היינו מי שמקדש את עצמו ומתרחץ מכל עוונותיו, יזכה ל"כרפס יחץ" – אותיות פרך ס' שרמזים לעול המלכות בעבודת פרך (כידוע הטעם לאכול 'כרפס' כי שישים רבוא נשתעבדו במצרים בעבודת פרך) ואותם יחצו וישברו, וכמו כן יזכה שירד ממנו עול דרך ארץ ותהא פרנסה מזומנת לו, כי תוציא הארץ בשבילו גלוקסאות וכלי מילת, והיינו "כר-פס" כרים של פסים, ופיסת בר בארץ (ככתוב בישיעה לבג).

ואילו **הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע** היה נותן רמז בסימנים הללו: "קדש ורחץ" – שהרוצה להתקדש ולהתרחץ מעוונותיו, אזי אחת העצות לזה היא שירבה בצדקה, כמו שכתוב (דניאל ד.כד) "וחטאך בצדקה פרוק". ולזה ירמזו "כרפס יחץ" לתת כרים וכסתות לעניים ולפרום להם מפתו, שיהלך את פרוסתו וישול את כרו להביאו לעני, ועוד זאת "מגיד רחצה" – שתיכף ומיד כשיכנס עני לביתו יאמר לו שירחץ וישול ידיו לסעודה, ואם אתה עושה כן סופך שתגיע לקדושה ותפרוק חטאך בזכות הצדקה...

הרה"ק מפרמישלאן זי"ע היה נאה דורש ונאה מקיים וכידוע, היה מחלק הון תועפות עבור צדקה במשך כל השנה ואף בליל הסדר עצמו – כמו שנראה בסיפור הבא על פי התיאור וההקדמה שמואב בספר "אספקלריא המאירה": הכסאות בבית הרה"ק מפרמישלאן זי"ע שהיו מיוחדים לפסח, היו שמורים לפסח משנה לשנה. חרף זאת, לפני הפסח, היו מגיעים אותם ברותחים בכל שנה מחדש. ואת לוח השולחן שעליו אכלו, מחליפים היו בחדש מידי שנה בשנה. הלוח החדש, היה משטח עץ שלם, ללא דבק וללא מסמרים, וגם אותו מקציעים היו מכל עבריו. עליו, הונחו שתי מפות מיוחדות לפסח, אשר אף הן הונעלו ברותחים... אולם, היו, שנים קשות, כאשר הפרוטה לא היתה מצויה, ולא השיגה היד בכדי רכישת לוח חדש לשולחן. או אז הקצינו היטב את כל שכבתו העליונה של השולחן במקצוע, הגעילוהו ברותחין, ועל הלוח המהוקצע והמוכשר, מרחו שכבה עבה של מיט, על המיט הניחו שכבה של תבן, ועל התבן מלמעלה פרסו מספר מפות של פסח. לאחר כל זאת. כאשר הגיע ובא ליל התקדש חג הפסח, נענה הרבי אל המסובים ואמר: ילדים יקרים! מי שרוצה להחמיר, יואל נא ויאחו את צלחתו בידו, ובל ינחנה על השולחן! סוף כל סוף, אין זה שולחן של פסח...

צאצאי הרבי, מפטירים היו אחרי סיפור זה ואומרים בבדיחותא: "ובצלחת עצמה – לא היה מאומה"!!! ומשום מעשה שהיה – אותו סיפור הצידיק הקדיש רבי **יצחק מאלעפס זי"ע** שהסב על שולחנו של הרבי באותה שנה לאחר נישואיו לנכדתו:

היה זה בערב פסח לאחר שכילו בני הבית, לנקות את הבית מכל שמין של חמין, כפי הומרותיו העצומות. ועתה היו צריכים להתחיל במלאכת הבישול ולהכין את כל הדרוש לשולחן ה"סדר" בליל התקדש החג. ברם, משנכנסה הרבנית אל הקודש פנימה, לבקש מעות לקניית המצרכים בשוק, נתבשרה, כי הספיק הרבי לחלק לצדקה את כל אשר לו, עד הפרוטה האחרונה ממש, ולא זו בלבד, אלא שגם מישכן כל דבר ערך שנמצא תחת ידו, ולזה הלוואות

מארבע רוחות השמים, כדי לחלק "קמחא דפיסחא" לעניי הסביבה, הקרובים והרחוקים. הרגיעה רבנו ואמר: נסתפק במצות ובמעט תפוחי אדמה! ליתר מכך, הלא איננו זקוקים!... אך בתו של הרבי שהיתה גרה בסמיכות ראתה את המצב כפי שהוא, מיהרה למשכן חפץ כלשהו מביתה שלה, ובמעות שקיבלה, רכשה בשוק תרנגול כחוש, ומיהרה לבשלו לכבוד "ליל הסדר". בליל יום טוב, כאשר שב הרבי מן התפילה לביתו, נכנס בבהילות המטבחה, כשמשימשו נסרך על עקבותיו, ניגש אל הכיריים, הסיר משם את קדירת המרק והעוף, מסרה אל ידו של המשמש, ויצא עמו את הבית במרוצה. בני הבית נותרו דוממים ומשתאים, ולא ידעו את נפשם מרוב השתוממות. רק לאחר שעה די ארוכה, שב הרבי כולו קורן מאושר, ובידו של המשמש – הקדירה הריקה. "ברוך הוא וברוך שמו!" – קרא הרבי בשמחת לב גואה על גדותיה – "זכינו להחיות את נפשה של יולדת עניה מבנות העיר! מלבד מצות ואי אלו מאכלים קרים, לא נמצא במעונה מאומה. – המרק, עם נתחי העוף אשר בתוכו, היו לה ממש למשיב נפש!" או אז בשמחה עצומה, ניגש והחל בעריכת ה"סדר"...

"כל אותו הפסח" – העיר רבי יצחק מאלעסק בסיום סיפורו – "לא נראה במעונו של הרבי אפילו פירור של בשר!"...

קדש, ורחץ, כרפס, יחץ, מגיד, וכו'.

היה אומר הר"ח רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע – בסימנים אלו יש רמז לאדם על הדרך שבו צריך להיטהר! "קדש ורחץ" – אם רצונך להתקדש ולרחוץ עצמך מחלאת העונות, "כרפס" – ר"ת, כלל ראשון פה פתום!... "יחץ מגיד" – ואפילו כשמוכרח אתה לבוא ולהגיד משהו מסוים! "יחץ" – תאמר רק חצי!... כששאלו אותו, ומה עם שאר הסימנים? ענה ואמר: כבר דברתי, שאפילו כשמוכרחים לומר משהו, תאמר רק חצי!...

ואילו הר"ח רבי מנחם מנדל מוישיב זי"ע המשך ואמר: "קדש ורחץ" – אם רצונך להתקדש ולטהר את עצמך, אזי "כרפס" – ר"ת כלל ראשון פה פתום. אבל – "יחץ מגיד" – מה שאתה בכל זאת צריך להגיד, חלוק ותאמר רק החצי ממה שרצית לומר! כי על ידי זה, "מוציא מצה" – תחסוך מעצמך מחלוקות מצה ומריבה... משום שמכל מחלוקת ומריבה – "מורור כורך" – בסוף כרוך שם מורור וצרות!... ואם תקיים את הסימנים הנאמרים עד הנה תזכה ל"שולחן עורך" – לפרנסה טובה ול"צפון" – לזהב שמצפון יאתה... דהרי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות!... ולכך "ברך הלל נרצה" – תהיה לך הרחבת הדעת ותוכל לברך ולהודות להשם יתברך ותהא מרוצה אליו!...

יחץ!

מהו העניין ששוכרים דווקא את המצה האמצעית? שמעתי מב"ק מרן האדמו"ר ממישקולין שליט"א לתת הסבר נאה על כך. כי הרי אנו יודעים שהכהן גדול לא היה נכנס לקודש הקדשים בבגדי זהב בכדי לא להזכיר את הטא העגל משום אין קטיגור נעשה סניגור. וכן אין עושים עניינים ופעולות המזכירים את הטא זה. והרי ידוע שהשלושה מצות הם כנגד: כהן, לוי, ישראל. ויצא א"כ שב'שבירת' המצות, אנו מזכירים בכך את הטא העגל שבגלל זה היה צריך משה רבנו לשבור את הלוחות, אבל זה רק במצה שמכוונת כנגד ישראל, אבל במצה שמכוונת נגד לוי, אין שום בעיה, מכיוון ששבט לוי לא השתתפו בחטא העגל, ולכן שוכרים אותה. אך אם א"כ, למה שלא נשבור את מצה הראשונה שמכוונת נגד כהן שהרי גם הם משבט לוי? אלא – פשוט! שהרי אהרון שהיה כהן, הוא זה שעשה בפועל את העגל וממילא נשאר לנו רק המצה השניה כנגד לוי!...

יחץ!

סיפר הר"ח הרש"ב מהב"ד זי"ע: בעת עריכת הסדר בבית סבי הר"ח בעל הצמח צדק זי"ע, מדד אחד המסובים את שני חלקי ה"יחץ", לדעת איוזה חלק גדול יותר ומתאים לאפיקומן. הבחין בו ה"צמח צדק" ואמר: "גדול שצריכים למדוד אותו – הקטן גדול הימנו!"... הייתי אז סה"כ בן ארבע שנים – המשיך הרבי הרש"ב ואמר, אך מאז, מאותו הסדר, נקבע בליבי יחס של מיאוס ל"גדולים" שכאלה!...

הא לחמא עניא, די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. כל דכפין יתי וייכול, כל דצריך יתי ויפסח. השתא הכא.

מובא בשם הראשונים: מה שאנו אומרים קריאה זו בלשון ארמית, משום שאין המזיקין מבינים בלשון ארמית, ואילו היינו אומרים "כל דכפין יתי וייכול" בלשון שהיו מבינים – היו באים ומזיקים לבני אדם.

ואם תאמר: והא אמרינן "ליל שימורים" – לילה המשומר ובא מן המזיקין? ויש לומר: דאינם מזיקים מאלהים, אבל אם קוראים להם – באים ומזיקים. ועוד יש לומר: שאם היו מבינים, היה לחוש שמא מתוך כך יבואו וירגלו לבוא לאחר פסח ואז יזיקו לבני הבית.

שאל הר"ח רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע לכאורה, הלא אמרו חז"ל (סוטה לג.) "לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמית, דאמר רבי יוחנן: כל השואל צרכיו בלשון ארמי, אין מלאכי השרת נזקקין לו (עוזרים לו), לפי שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי, ולמה כאן, כאשר אנו מתפללים כי לשנה הבאה נזכה לגאולה, תיקנו לומר זאת בלשון ארמית? אלא מצינו בגמרא (שבת יב:) שכאשר נכנסים לבקר את החולה אפשר להתפלל בלשון ארמית, משום שהשכינה נמצאת למעלה ממראשותיו של חולה, ואין המתפלל צריך שמלאכי השרת יכניסו את תפילתו לפנים מן הפרגוד, אלא התפילה הולכת מיד לפני הקב"ה. והנה במדרש (ויקרא רבה, פרשה לד) נאמר: "אמר ר' אבין: העני הזה עומד על פתחך והקב"ה עומד על ימינו, דכתיב (תהילים קט) 'כי יעמוד לימין אביון'. אם נתת לו – דע מי שעומד על ימינו ונותן לך שכרך וכו' ואף אנו, בליל הסדר, לאחר שאנו אומרים "כל דכפין יתי וייכול" ומזמינים את העני, הרי אז אפשר להתפלל לגאולה בלשון ארמי, כי ה' יעמוד לימין אביון והתפילה הולכת אליו, גם בלי עזרת המלאכים!...

כשהגיע הר"ח רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זי"ע להא לחמא עניא הרים את ידיו ואמר: רבש"ע! "הא לחמא" – הב לנו פרנסה ואם תאמר "עניא" – ש"יאה עניותא לישראל" (חגיגה יא:), הרי תשובתנו היא: "די אכלו אבהתנא" – אבותינו אכלו את העניות די והותר, ומעתה "כל דכפין יתי וייכול"...

"כל דצריך יתי ויפסח" – מסופר על הגה"ק רבי חיים עוזר זי"ע רבה של זיילנא שבליל התקדש החג ניגש אדם אחד אליו ולחש לו על אוזניו כי אין בביתו מאומה לצורכי הפסח לו ולמשפחתו, והוא בוש מלבקש מאחרים שיתנו לו, וכי אין הוא מרגיש בנוח להתארח בבית אחרים. רבי חיים עוזר שנודע בפיקחותו הרבה, עשה עצמו כשומע דבר שאלה ואמר בקול רם: טריפה, כל מה שהכנת לחג הוא טריפה! ואסור לך לאכול מאומה! שמעו בני הקהילה כי אחד מחברייהם הכין את צרכי החג והרב פסק לו שנטרף הכל ואסור באכילה, התארגנו מיד ואספו לו את כל צרכי החג ביד רחבה. כך סייע רבי חיים עוזר לאותו אדם בדרך של כבוד!...

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות – הלילה הזה כולו מצה!

כשהגיע הר"ח בעל האוהב ישראל זי"ע ל"מה נשתנה" היה שואל כך: מאמע! "מה נשתנה הלילה הזה" – מפני מה שונה הלילה הזה של גלות מכל הלילות הקודמים של הגלות? מפני מה ליל הגלות הזה ארוך עד בלי סוף ואין לו קץ ותכלה? ועל כך באה התשובה: מפני ש"הלילה הזה כולו מצה", מפני שהוא מלא "מצה ומריבה" (מלשון "לריב ומצה תצומו ישעיה נ"ח ד'), מלא מחלוקת, מריבות ושנאת חינם, והדבר הזה, בעונותינו הרבים, מאריך את ליל הגלות! אבל תדע לך רבש"ע – סיים הרבי את המה נשתנה – "הלילה הזה כולנו מסובין" – מהלילה אנחנו "כולנו" מסובין יהדיו, אנחנו מתחילים דרך חדשה בהסבה ובכבוד האחד לזולתו! ולכן חושה נא לגאול אותנו!...

ואילו הר"ח בעל הקדושת ציון מבאבוב זי"ע סיפר: שפעם כשהלך להסתכל איך עם הארץ אחד ערך את הסדר, ראה שאחד מן המסובים שואל אותו מהו "כולנו מסובין"? גער אותו עם הארץ בשואל: הרי זו מילה מן המשנה, "סובין הם פסולת החיטים"!!! הכל צחקו, והרבי נאנה: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות" – מדוע גלות חשוכה זו נמשכת ואין רואים לה סוף. משום שכלנו עשויים "סובין", קליפה היצונית, בלא תוך!...

אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו וכו' משועבדים היינו לפרעה במצרים, ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים.

הפשט הפשוט הוא, שאם ה' לא היה גואל אותנו, אז עד עצם היום הזה היינו נמצאים תחת עול פרעה במצרים. ולכן, אפילו שאנו חכמים ונבונים ואנו יודעים את כל ההיסטוריה, "מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. אבל הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זי"ע פירש זאת כך: אל נא נתפתה להאמין כפי הרבה הרוצים שנאמין: שכל העינויים שמענים אותנו אינם אלא מחמת שאנו "נמונים" ו"לא מתקדמים"!!! ואילו היינו יותר משכילים וחכמים היינו יותר נושאים חן בעיני העולם, כי שקר וכזב הוא! כבר ניסינו גם זאת, וגם ה"התקדמות" לא הועילה!... הניסיון המר הזה הוכיח לנו, שהיינו משועבדים "לפרעה במצרים" ואפילו בזמן שהיינו "כולנו חכמים, כולנו נבונים", אפילו בזמן שהיינו אנשים משכילים ונבונים במידה שאין למעלה הימנה!... כי שנאתם של הגויים הם שנאה לשם שנאה, ולא משום דבר אחר!

מעשה ברבי אליעזר וכו' שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביצאת מצרים כל הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

ולכאורה צריך להבין איך העיון התלמידים לומר לרבותיהם מה לעשות, להפסיק לספר ביציאת מצרים ולקרות קר"ש, וכי הם לא ידעו שהגיע זמן קריאת שמע? אלא שמעתי לפרש מכ"ק מרן אדמו"ר ממישקולץ שליט"א על פי דברי הרח"ק מוולוז'שוב זי"ע שעצם סיפור יציאת מצרים יש לו הכח לגרום להשגת ולדעת את האלוקים, כמו שכתוב (שמות יב) "ולמען תספר באזני בנך וכו' וידעתם כי אני ה'", והיינו שעל ידי שתספר, תגיע למדרגה הנעלה של ידיעת ה'. והנה מצוות קריאת שמע הוא, שנקבל עלינו עול מלכות שמים ולהמליך עלינו את הקב"ה. וזה מה שאמרו תלמידיהם: "רבותינו" – לאהר סיפור יציאת מצרים כל הלילה, כבר הגעתם לידיעת ה' בכדי לקבל עול מלכות שמים, וא"כ אפשר כבר לקרות קריאת שמע!...

ואילו אשתקד בליל הסדר הוסף כ"ק מרן אדמו"ר ממישקולץ שליט"א עוד הסבר מיוחד: הנה יש שני סוגי ניסיונות לאדם. האחד ניסיון העוני, והיינו שהדברים לא מסתדרים ואז מגיע לייאוש ה"ו ומאבד את האמונה, והשני ניסיון העושר שהכל מסתדר ואז הוא ה"ו בבחינת "וישמן ישורון ויבעט". והנה קריאת שמע של שחרית וערבית רומז שאדם צריך לקבל עליו עול מלכות שמים ולהאמין בהקב"ה בכל מצב שהוא בין כשהוא במצב של "ערבית" – בבחינת העוני והצער, ובין כשהוא במצב של "שחרית" שהכל מאיר וזורח. כדברי הרח"ק בעל השפת אמת זי"ע על דברי הגמרא (ברכות יב) "כל שלא אמר אמת ויציא שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו, שנאמר "להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות". דאדם שאומר "אמת ויציא שחרית" – רק במצב של שחרית, כשטוב לו, ואינו אומר "אמת ואמונה ערבית" – אף במצב שלא נראה לו טוב, לא יצא ידי חובתו, דגם שהמצב בבחינת "ערבית" צריכים להתחזק באמת ובאמונה ולהאמין שהקב"ה הכל יכול. והנה רבי אליעזר ורבי יהושע וכו' היו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, והיינו שהיו מספרים שהקב"ה גאל אותם ממצרים שהוא בבחינת לילה – עבודה קשה ומפרכת קושי השעבוד, וע"י כך הגיעו לאמונה שגם כשהוא בבחינת לילה אין צריכים להתייאש, אלא לבטוח בהקב"ה. לכן "באו תלמידיהם ואמרו להם הגיע זמן קריאת שמע של 'שחרית'! – הגיע הזמן שתלמדו אותנו גם איך לעמוד בניסיון השני – ניסיון העושר שהוא בבחינת שחרית שגם אז צריכים להישאר נאמן להקב"ה ולא נהיה בבחינת "וישמן ישורון ויבעט"

אמר רבי אליעזר בן עזריה הרי אני כבן שבועים שנה ולא זכיתי שתאמר מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, שנאמר: למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, ימי חיך הימים כל ימי חיך הלילות.

איזה קשר יש, לכאורה, בין העובדה שרבי אליעזר בן עזריה נראה כבן שבועים שנה לאחר שנעשה לו גם נולדו לו שערות לבנות (כדאיתא בברכות כח). לבין זה שלא ניצח את חבריו ולקבוע הלכה שתיאמר יציאת מצרים? פנינה מופלאה על כך, מובאת בשמו של הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע. הגמרא שם מספרת, כי כאשר הציעו לר' אליעזר בן עזריה לכהן כנשיא, הלך להימלך באשתו. אמרה לו: הלא יתכן שלמחר יעבירו אותך מנשיאותך? השיב לה במשל: "כדאי לאדם להשתמש בכוס זכוכית יקרה גם אם הוא יודע שמחר תישבר..." אמרה לו: והלא אין לך שערות לבנות של יוקנה, וכיצד תשמש כנשיא? ומספרת הגמ' שהתרחש לו גם, וצמחו לו שמונה עשרה שורות של שיער שיבה, כמניין שנתו באותו זמן. לכאורה יש להעיר, שלא מצאנו שרבי אליעזר בן עזריה השיב לאשתו על טענתה שאין לו זקן לבן? ולו ביקש להשיב לה, היה משיב לה מדרשת חז"ל (פסחים כב) "שמעון העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה, כיון שהגיע ל"את ה' אלוקך תירא" – פירש וכו', עד שבא ר' עקיבא ודרש: "את ה' אלוקך תירא – לרבות תלמידי חכמים שיהא מוראם עליך". אולם הוא לא השיב לה כך, מפני ענוותנותו, עד שנעשה לו גם ושוב לא היה צריך לתשובה זו. אך לפי זה יהיה קשה: למה עשה הקב"ה גם לחינם, הלא "את ה' אלוקך תירא" – לרבות תלמידי חכמים, ובדאי יכבדוהו למרות גילו הצעיר? אלא מכאן ראינו לכאורה שאין דורשים מ"את". והנה, כאן נאמר "למען תזכור את יום צאתך", ולכאורה קשה: למה לא

דורשים "את" – לרבות הלילות", ולמה לנו "כל ימי חיך" כדי לרבות את הלילות? אלא ודאי שלא דורשים "את" לרבות. ועכשיו נבין את דברי ר' אליעזר בן עזריה: "הרי אני כבן שבועים שנה", והיינו: שנעשה לי גם זקני הפך לבן, ואף שלכאורה לא היה צריך לנס זה כדי שיהיו דברי נשמעים, שהרי דורשים מ"את ה' אלוקך תירא" – לרבות תלמידי חכמים? אלא ודאי שלא דורשים "את", ולפי זה גם "את" יום צאתך" לא דורשים, ולכן לא זכיתי שתיאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא...

למען תזכור את יום צאתך ממצרים כל ימי חיך וכו'

כמה גדול העניין של מצוות "זכירת יציאת מצרים" שהיא בעצם הבסיס לאמונתנו בהקב"ה, שגאלנו מעבדות לחרות, וכמו שכתוב: "ואילו לא הוציא הקב"ה אותנו ממצרים הרי אנו ובנינו וכו' משועבדים היינו לפרעה" עד עצם היום הזה! ולכן יש מצווה מיוחדת, שכל אדם יזכור תמיד את "יציאת מצרים" כל ימי חייו ובכך יחזק אמונתו בבורא עולם!...

ולהמחיש עד כמה חשובה אותה מצווה של "סיפור זכירת יציאת מצרים", נביא בפניכם את הסיפור הבא: אצל הרח"ק מפריסוב זי"ע (נכד היהודי הקדוש) הגיע פעם יהודי עם פתקא (קוויטל), ובו פירט את תלאותיו וצרותיו שעובר ר"ל. הצדיק קרא שוב ושוב את הפיתקה, והבחין, ששם האיש הוא "מנשה פסח", הפטיר הצדיק ואמר: "מנשה פסח" איז נישט קיין נאמען ("מנשה פסח" – זה לא שם...), היהודי לא הבין את כוונתו הקדושה והלך לו. כעבור זמן הגיע עוד פעם לרבי ושוב נתן קוויטל, והדבר חזר על עצמו. היהודי נשאר נבוך ולא הבין כוונתו הק'. כעבור זמן שוב יצא לו עוד פעם לעבור דרך העיר פריסוב והחליט להיכנס להתברך מפי הצדיק, אך משום מה כתב הגבאי בפתק רק את השם "פסח" בלי לכתוב את השם הנוסף "מנשה". כשנכנס האיש להצדיק וקרא את הקוויטל, אמר הצדיק הנך רואה, הרי אמרתי לך ש"מנשה פסח" זה בכלל לא שם! סבלנותו של היהודי כבר פקעה ואמר: "רבי איני מבין מה רצונכם ממני", זה השם שאבי נתן לי כבר, ומדוע שם זה אינו שם?...

שאלו הצדיק האם יש באפשרותך להישאר ולהתארח אצלי בשבת, ענה כן. טוב מאוד! אמר הצדיק. בשעת קריאת התורה בשבת קודש, ציוה הרבי שיכבדו את האיש – ב"עליה לתורה", כמובן, שכשקראו לו לעלות לתורה קראוהו בשם: יעמוד ר' "מנשה פסח", ועלה לברך, כשבירך הברכה השניה אחרי קריאת התורה ניגש הרבי לכימה והכריז: מי שברך וכו' ויקרא שמו בישראל "זכירה פסח"...

הם עמוק הושלך בבית המדרש וכולם עמדו פעורי פה המומים ומשתוממים להבין משמעות ועמקות הדבר, מה פשר הדבר הזה. לתדהמת ופליאת הנוכחים הסביר הרבי את מעשהו, וכך אמר: השם "מנשה" פירושו "שכחה" כמו "כי נשני אלוקים", ועל סיפור יציאת מצרים מצווה אותנו התורה הקדושה "למען תזכור את יום צאתך ממצרים כל ימי חיך", אם כן! איך מתאים בכלל לקרוא את השם "מנשה פסח" שמשמעותו מכך חס וחלילה: "לשכוח את הפסח".... ולכן שמו יהיה מהיום והלאה – "זכריה פסח" – מלשון זכירה... ומעתה יזכור זכריה את הפסח כל ימי חייו ויצא מכל הצרות!...

כנגד ארבעה בנים דברה תורה, אחד חכם ואחד רשע וכו'.

הנה ידוע שצדיקי הדורות היו נוהגין ללכת לראות את הסדרים של הכפריים ואנשים הפשוטים ואיך שאמרו את ההגדה בשניאות גדולות, אבל היות שאמרו זאת מתוך תמימות ואמונה פשוטה גרמו על ידי זה שמחה גדולה בעולמות העליונים, והיו הצדיקים עושים מכך "מטעמים" כלפי שמיא... סיפר הרח"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע לרבו ה"שר שלום מבעלזא זי"ע, מה שראו עיניו אצל כפרי בעת ערכו את הסדר. וכך סיפר: כשעמדתי מאחורי הדלת שמעתי איך שהכפרי אומר את ההגדה וכולם עונים אחריו, וכשהגיע הכפרי לקטע של אחד חכם וכו' שם יד ימינו על עינו כאילו הוא קורא קריאת שמע, ובהתלהבותו צעק, א-ה-ד! חכם. א-ה-ד! רשע. וכל המסובבים אתו ענו אחריו... כשמוע הרח"ק מבעלזא את סיפורו זה, הבין שאין זה סיפור בעלמא ופירשה מעצמו לפני השומעים ואמר: הנה ימים באים אשר רוח הטומאה יתבער ויחלף כליל ומלאה הארץ דעה את ד' וכל בני בשר יקראו בשם ה' ויעבדוהו שכם אחד, ותחת אשר היום רק החכם יודע שד' אחד ושמו אחד, ידעו אז כולם מיהודו ואהודו יתברך שמו בעולם, וזהו הטמון ברמו כמעשה הזה, שהחכם הרשע התם והשאינו יודע לשאול, כולם יצעקו א-ה-ד!

הוסף הרח"ק מבעלזא רמז לזה, בדברי בעל הגדה הנאמרים לעיל, "הגיע זמן קריאת שמע של שחרית". כי תיבת "שחרית" נוטריקון, חכם רשע תם שאינו יודע, ורצונו לומר שאנו מתפללים לד' שיניענו למועד ולזמן הלו אשר כל הארבעה בנים הנרמזים בתיבת שחרית יקראו קריאת שמע, וידעו שהקב"ה יחיד ואין יחידות כמוהו בשום פנים!...

כנגד ארבעה בנים דברה תורה, אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.

לכאורה קשה, מדוע ישנה וי"ו החיבור במילים "אחד חכם ואחד רשע" שלכאורה נראית כמוותרת, כי הנכון היה לכתוב: "אחד חכם אחד רשע אחד תם ואחד שאינו יודע לשאול?" אלא הסביר כ"ק מרן אדמו"ר ממישקולץ שליט"א תירוץ עמוק ונפלא מאד! דישנם שני סוגי אנשים, ישנו אדם 'חכם' שיודע כי כל הקורה אותו לטוב ולרע זהו מאת הקב"ה בלבד, והוא המכווין את כל הדברים שקורה לאדם באשר הוא, ואילו הוא עצמו רק השליח המקבל או עושה את הדברים. אך ישנו סוג של אדם שני 'רשע', שהכל הוא תולה אך ורק בו, הוא המוציא את המוכשר ולכלל ההצלחות הוא אחראי, ואת הקב"ה הוא שם במדרגה שניה, כלומר, הוא אומר לעצמו: בזכותי הכל מצליח ובזכות כישרונותי הברוכים הגעתי להישגים הללו. וכן גם הקב"ה עזר לי... וזה אשר רצה בעל ההגדה להדגיש לנו: שהמאמין אך ורק ב"אחד" – בהקב"ה, הרי הוא חכם. אבל "ואחד" המאמין גם בכוחות עצמו, הרי הוא כאומר "ואחד" – שנותן חשיבות גם לכוחות נוספים, הרי הוא רשע!...

ומעין זה, גם נרמז בנאמר בהגדה: "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו" – זה שלא די ברור לנו שרק 'אחד' – הקב"ה בלבד, הוא מנהיגנו, זוהי הסיבה שעומדים עלינו לכלותינו...

שאל הרח"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע שלכאורה לפי כללי הדקדוק (דבר והיפוכו), היה צריך להיות כתוב: אחד חכם, ואחד תם, ואחד כ" – אחד רשע, ואחד שאינו יודע לישאול? ומדוע משונה כאן הסדר? אלא ענה ואמר: בעל ההגדה העמיד את הרשע לפני התם, משום שהשומע עומד במדרגה נמוכה עוד יותר מן הרשע!... רשע יכול לשוב מרשעותו ולהיות בעל תשובה, ואילו השומע – אין לפניו אפילו דרך תשובה...

שאל הרח"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע מדוע סידר בעל ההגדה את הרשע ליד החכם ולא העמידו בסוף רשימת הבנים כפי שצריכים להתנהג עם רשע?... אלא תירץ ואמר: בכוונה, עשה כך בעל ההגדה! משום שאם הרשע היה עומד על יד – ה"תם" וליד ה"שאינו יודע לישאול", היה פונה להשפיע עליהם מרשעותו... ועד שהחכם היה מניע אליו לסכל את מזימתו, היה עושה בהם שמות... על כן העמידו החכם לידו, כדי שיפקח עליו ולשמור שלא יזיק...

הרח"ק רבי דודל מטאלנה זי"ע היה אומר בדרך צחות: "עני" כולל בתוכו את כל ארבעת הבנים יחד!... הוא "חכם", שכן "לא לחכמים לחם", הוא רשע, שכן "לווה רשע ולא ישלם", הוא תם, שכן אצלו "תם הכסף", ו"שאינו יודע לשאול" הוא פשוט – משום שאין לו ממי לשאול וללוות...

חכם מה הוא אומר, מה העדות והחוקים אשר צוה ה' אלוקיני אתכם וכו', רשע מה הוא אומר, מה העבודה הזאת לכם וכו'...

על כך מעיר הגר"א מוילנא זי"ע את ההערה הקצרה: "וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך" (קהלת ב' יג). ולכאורה אינו מובן מה כוונת הגר"א בהערה זו? אלא מסבירים: הגאון מוילנא – מתכוון להשיב בזה על השאלה הנודעת: במה נבדלת שאלתו של החכם, האומר: "מה העדות וכו' אשר צויה ה' אלוקיני אתכם", משאלתו של הרשע – "מה העבודה הזאת לכם?" במה "אתכם" טוב יותר מ"לכם"? ועל כך מעיר הגר"א, כי "יתרון לחכמה מן הסכלות" – יתרונה של שאלת החכם משאלתו של הרשע הוא: "כיתרון האור מן החושך" – בכריאת האור נזכר שם אלוהים: "ויקרא אלוהים לאור יום", כנגד זה בחושך נאמר שם: "ולחושך קרא לילה". ובוה גם ההבדל בין החכם, שבשאלתו הוא מזכיר שם שמים והוא אומר: "אשר צויה ה' אלוקיני אתכם", ובין הרשע, האומר: "מה העבודה הזאת לכם", ואינו מזכיר בשאלתו את שם שמים...

חכם מה הוא אומר מה העדות והחוקים אשר צוה ה' אלוקיני אתכם. ואף אתה אמר לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

כבר תמחו הרבה, מאחר שהחכם שואל למעמם של העדות החוקים והמשפטים (כדברי הרמב"ן דברים ו.כ), מדוע אין משיבים על שאלתו אלא מלמדים אותו הלכות הפסח? הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע רבה של קראקא ענה על כך תשובה ע"י מעשה שקרה עמו: בימי נעוריו קלטה אוונו חקירה בעניני אמונה, שהסעירה את מוחו והעסיקה

עשתונותיו. פנה והציעה לפני אביו הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע. שמע, ולא ענהו דבר. הרע בעיניו, והלך ממורמר. כעבור כמה ימים קראו אביו, הזכירו את השאלה וענהו תשובה מאירת עיניים, שפזרה את הערפלים והזריחה אור גדול. ואמר לו: "מלכתחילה לא היתה כאן שאלה – ולמה לא השבתוך מיד, כדי להורדתך שאין להתבלבל בגלל קושיא, ויש לדעת שלכל שאלה יש תשובה, גם אם אינו יודעה!..."

רשע מה הוא אומר וכו' ואף אתה הקהה את שניו

הרבה שואלים מהו העונש הזה להקרות ולהוריד לו את השיניים? היה אומר הרח"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע – השם יתברך ברא לאדם שתי חומות ללשון, אלו השיניים והשפתיים, השומרות כחומה בצורה על לשונו, שלא יוציא דבר שאינו הנון. אך אותו רשע המגביר לשונו להלך בגדולות ואינו שומר את פיו, "הקהה את שיניו" כי למה לו חומה?...

מסופר על הגה"ק החיד"א זי"ע שפגש פעם באיש אחד שהיה רגיל לגלח את זקנו, כששאלו על כך השיב: אני רוצה להיות כמו שהקב"ה ברא אותי, ומכיון שנבראתי בלי זקן, לכן גם עכשיו אני רוצה להיות כן!... ואלמלי רצה הקב"ה שאלך עם "התימת זקן" למה לא ברא אותי כן?... השיב לו החיד"א, עכשיו מובן לו מה שהבעל הגדה אומר על הבן הרשע בלשון "הקהה את שיניו", דמכיון שהוא מוען שרוצה להיות כפי שנברא, אם כן הלא נבראת בלי שיניים, ולכן "הקהה את שיניו"... תישאר כמו שנבראת...

בספר לב העברי מובא הסבר מעניין – למעם העונש הזה של "הקהה את שיניו", ולא עונש אחר: על פי מה שכתוב במדרש תלפיות, כי לכל אדם ישראל יש ל"ב שיניים בפה, ואילו לאומות העולם יש רק ל"א שיניים! (מעניין לבדוק ולראות את זה...) ורמז לדבר הוא, בפסוק: "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום" – ומפרשים את זה כך: ל"א עשה כן לכל גוי – לגוי יש ל"א שיניים, אבל "ומשפטים" – לשומרי משפטי של הקב"ה, "בל ידעום" – להם יש כבר ל"ב שיניים!... והנה בשו"ע (חושן משפט סימן ל"ד סעיף כ"ב) נפסק: שאפיקורס יותר גרוע מעכו"ם, ואם כן, הרשע שכפר בעיקר והוציא את עצמו מכלל ישראל, יש להקרות את שיניו כדי שיהיו לו רק ל"א שיניים, ולא ל"ב!...

בשם המהר"ם שיק זי"ע מובא כי הנה הרשע לעולם אינו מתחיל דרכו אלא בזה שמזלזל בגדרים שגזרו לנו חכמינו זכרונם לברכה. ובסופו של דבר הוא מקציץ במצוות ודברים חשובים יותר ויותר. וזה כוונת שאלתו: "מה העבודה הקשה הזאת לכם" – כלומר הרי מן התורה אינו עובר בכל יראה ובל ימצא אלא בשיעור כוית או ככותבת, אלא שרבנן גדרו והוסיפו חומרה שיהא איסור חמץ גם במשהו, א"כ מדוע צריכים לדקדק כ"כ בקושי וזהירות על ביעור החמץ ואפיית המצות, ולמה לנו כל עבודת הנשים הכשרות והצנועות בערב פסח, ואמנם בתוכו ופנימיותו אינו הפץ לקיים את מצוות התורה והיינו שהוציא את עצמו מן הכלל וכפר בעיקר, אלא שתחילת דרכו היא לזלזל בחומרות, וזו גם הכוונה בהמשך הדברים "ואף אתה הקהה את שניו ואמור לו", דלכאורה הלא עיקר הדיבור תלוי בלשון ככתוב "מוות והיים ביד הלשון", ולמה נקט השינים, אלא כי אלו נבראו כדי לשים מהסום וגדר לפה (ערכין טו): שלא ידבר מה שאינו צריך, ולדבריו של הרשע שאין צריך בגדרים והומרות, אם כן, אין צורך גם בשינים השומרים את הלשון, לכך "הקהה את שיניו"...

בשם הרח"ק בעל הייטב לב מסיגט זי"ע מובא, הנה החילוק בין אדם רשע לאדם רע הוא, שבאדם 'רשע' יכול להיות גם כן מידות טובות הרבה, ויכול להיות גם כן טוב לשמים וטוב לבריות, אלא לפעמים הוא עושה מעשה רשעות לאדם, ועל אותה הרעה נקרא רשע. לא כן האדם 'רע', שהוא רע לגמרי, רע לשמים ורע לבריות, ואין בו שום מידה טובה, רק רע כל היום. וזה הוא שאמר בעל ההגדה: "ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל", כלומר מכל המידות טובות, ואין בו שום מידה טובה, א"כ הוא רע לגמרי, ולא רק רשע לבד, ע"כ "הקהה את שיניו" – כלומר הקהה את השיניים, של היינו הקהה את האות ש' מתיבת רשע, ואז נשאר האותיות 'רע'...

ובספר מתוק האור מובא הסבר נוסף: "רשע" בגימטריא 570. "שניו" בגימטריא 366. רשע פחות שניו עולה 204. 204 בגימטריא צדיק. הרי לנו, שכאשר מורידים ל"רשע" את "שניו", מקבלים "צדיק"...

ואף אתה הקהה את שניו.

מהו הכוונה "הקהה את שיניו"? איך? הסביר הרח"ק בעל הצמח דוד מדינוב זי"ע – הרי כל כוחו של הרשע הוא מהאות "שי"ן, כי בלי זה, הוא רק "רע", והוא נהיה בטל ומבוטל, וכשמוסיפים לו "שי"ן הוא נהיה "רשע", לכן התקנה לו "הקהה את שיניו" – לקחת ממנו את האות "שי"ן"...

יש ששאלו מדוע ללכת ישר – בכח עם הרשע ולהקחות את שנינו, האם אי אפשר ללכת ולהסביר לו בדרכי נועם וביוכוח אמיתי את טעותו? על כך מסופר הסיפור הבא: הגה"ק רבי ישראל מפלנט זי"ע בא בלוויית כמה מגדולי התורה שבליטא, לדון עם הרה"ק בעל החידושי הרי"ם זי"ע בדרכים ללחום בהתנכלויות המשכילים. היו בין הנאספים שצידדו בדרכי נועם ואמצעי שכנוע, הרבי לעומתם דגל ביד חזקה ובמלחמת תנופה. שאל אחד

הרבנים בחי"ד: תמהני, מדוע אין צדיקי פולין מכוונים בתפילת שמונה עשרה "ולמלשינים אל תהי תקוה" כלפי אותם משכילים, ומנחילים להם מפלה בתפילתם? נתן בו הרבי עיניו וענה על אתר: אילו היו המשכילים מכוונים כלפינו באומרים "על הצדיקים ועל החסידים", היה די עבורנו לכי"ן עליהם בברכת "ולמלשינים". עתה, שהם קמים ולוחמים בנו – יש להשיב להם מנה אפיים!...

כן הסביר הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע את הנאמר: "אחד חכם ואחד רשע", הדרי לכאורה נכון יותר לומר אחד "צדיק" ואחד רשע, וזהו דבר והיפוכו? אלא שרצה ללמדנו שלעומת הרשע הבא לנגדנו, לא תועיל מדרגת "צדיק" לבדה, כי הרשע לוחם בערומיות בשקר וביוף נגד הצדיק, שאינו מעלה על הדעת כי בהתנהגות הרשע טמון שורש רע. לפיכך צריך האדם להיות "ערום" ביראה (ברכות יו.), ובנוסף למדרגת "צדיק" עליו להיות גם "חכם", שישכיל להסיר המסוה מעל כוונותיו הרעות של הרשע...

ואף אתה הקחה את שניו.

הפשט הפשוט הוא "הקחה את שניו" – תן לו תשובה מוחצת ותעמיד אותו במקומו בכדי שלא יוכל יותר לפתוח את הפה ולהשטין על ה' ועל כל דבר שבקדושה!... אל הגה"ק העילוי הידוע מרוגאצ'יב זי"ע הגיע יום אחד איש רשע' בעל גאווה ורע מעללים שנשמה לשאול שאלות וחקירות טיפשיות את הגאון ובדרך זו ללגלג על דרכו הידועה. אמר לו הרוגאצ'יב: גם אני רוצה להקור, כשעושים קנין משיכה בבהמה ונותנים מכה לבהמה כדי שתרוץ, מדוע היא רצה, האם בגלל שהיא מפתחת לקבל עוד מכה, או בגלל שכשהיא מתרחקת אינה רואה את המקל ממרחק של שני מטר. הביט עליו אותו רשע' בתמיהה ואמר: סליחה כבוד הרב, אבל שאלה זו צריך להפנות לעגלון, האם אני עגלון, תמה האיש?.. ענה לו הרוגאצ'יב: וכי שאלתי אותך בתור עגלון? שאלתי אותך בתור בהמה!...

פעם בא אל המלבי"ם משכיל אחד, לבקש מהרב הסכמה על ספר שכתב על מילים נרדפות בלשון הקודש. לא מצאו בביתו והלך לבית הכנסת. ראה המלבי"ם יהודי לא מוכר נכנס אל בית הכנסת ושאל אותו: "מאיפה כבודו?" ענה המשכיל: "מאבא ואמא"... השב המלבי"ם שאולי לא הבין הלה את השאלה ושאל: "כן, אבל מאיפה באת?" ענה המשכיל: "מארבע רוחות השמים"... הבין המלבי"ם עם מי יש לו עסק ועזבו לנפשו. לאחר זמן כששב המלבי"ם לביתו, דפק האיש על דלת ביתו, ואז הלמה בו ההכרה שהאיש שפנה אליו בבית הכנסת הוא – הוא המלבי"ם. אמר לו המשכיל: "באתי לבקש מהרב הסכמה על ספר שכתבתי, שענינו מילים נרדפות בלשון הקודש". אמר לו הרב: "אתן לך הסכמה, אבל קודם אמור לי מה ההבדל בין שרץ לשקץ?" לא ידע המשכיל את ההבדל, והמשיך הרב ואמר: "שרץ – בא מארבע רוחות השמים, שקץ – בא מאבא ואמא"... – הקחה את שניו!...

אחד מאלו שיש להקחות את שניהם פנה בטרוניה אל הגה"ק רבי יהונתן אבישי"ן זי"ע: מדוע נאמר בהגדה שיש להקחות את שניו הבן הרשע, והלא בתורה משיבים לו בנחת, ככתוב: "והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם, ואמרתם זבח פסח הוא לה'! ענה: "הלא תשובתך בצדק! בתורה מתקבצים הרשעים בכנפיה ושואלים בחבורה, ואם נקום להקחות את שניהם תפתח קטטה ותגרה, הרשתה התורה להשיבם בנחת. אבל בהגדה בא רשע אחד – ומי יתאפק מהקחות שניו!..." לפני המלגלג הפו!...

הגה"ק בעל המשרת משה זי"ע נשא דרשת שבת הגדול ברוב הריפות ובקיאות, הכל האוינו, מרותקים, ולפתע קפץ אחד מבני "איסתרא בלגניא" ונסה לפרוץ דבריו, וכל הששים לקנטר הצטרפו בשמחה. נענה הרב ואמר: "כנגד ארבעה בניס דברה תורה, אבל בעוד שאת שאלת החכם והתם מביאה היא בלשון יחיד, "כי ישאלך בנך", הרי שאלת הרשע מובאת בלשון רבים: "כי יאמרו אליכם בניכם". ומדוע? משום שהחכם הפץ באמת ללכ"ן את הענין. לפיכך פונה הוא אל הרב ביחידות, לאחר הדרשה, שואל שאלתו, ומקבל תשובה מפורטת

ומנומקת. אבל הבן 'ההוא' כל כוונתו לקנטר. ולפיכך שואל הוא דווקא בפרהסיא, בתקוה להביך את הדורש"...

רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם וכו' לכם ולא לו, אילו היה שם לא היה נגאל!

מפני מה לא היה נגאל? מפני שהשי"ת צוה: "ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף ועל הבתים וכו' והיה הדם לכם לאות על הבתים וכו' וראיתי את הדם ופסחתי עליכם" (שמות יב.ז-יג), ואילו הרשע הזה, המוציא עצמו מן הכלל ומכריז ומודיע: "לכם ולא לו", אילו היה שם היה בוודאי מתבייש לתת על פתח ביתו אות, המעיד שבבית הזה גר יהודי, וממילא לא היה המשחית פוסח על ביתו, ולפיכך: "אילו היה שם – לא היה נגאל"...

אבל הרה"ק רבי אברהם מטשכנ'ב זי"ע היה מסביר כך: הרשע שואל: "מה העבודה הזאת לכם? לשם מה דרושה כל עבודת השם הזאת, כל עיקרי האמונה והמנהגים הקדומים? בשביל לעבוד את ה' די ככוונת הלב, "רחמנא ליבא בעי". כל העניין הזה, טוען הוא, אינו אלא "לכם", בשבילכם, בריות מוגבלות ואנשים קטנים, אבל "ולא לו", לא לאדם המשכיל, ההוגה... אבל בטענה זו בלבד הוא "כופר בעיקר", כופר בעיקרי התורה, שהם מתבטאים בעיקר במצוות המעשיות, ולפיכך – "אילו היה שם לא היה נגאל", שכן לעבוד את ה' בלב בלבד, הרי אפשר גם במצרים, ולא דווקא בארץ ישראל!...

רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם וכו' לכם ולא לו, אילו היה שם לא היה נגאל!

שאל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע – הרי את שאלת הרשע המובאת כאן, אנו מוצאים בפסוק בפרשת בא (שמות יב. כו) "והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם", אולם בפסוק לא מצאנו רמז לכך שזוהי שאלת הבן הרשע. מניין, איכ, למדו הו"ל שהבן ששאל ששואל שאלה זאת? אלא הסביר וענה: אם נסתכל, נשים לב לשניו בלשונות הפסוקים: בפסוק (שמות יג. יד) "והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת" – הבן שואל, וכך גם בפסוק (דברים ו. ב) "כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחוקים וגו'", שאף הוא נאמר בלשון שאלה, ורק בפסוק שבו הלשון הוא "מה העבודה הזאת לכם", הבן אינו שואל ומבקש תשובה, אלא אומר... ולכן מובן שזהו הבן הרשע!...

הוסיף על כך בנו הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שלפי זה נוכל לפרש את מה שנאמר בתשובה לבן החכם: "ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין מפטירין וכו'", ולכאורה המילים "כהלכות הפסח" הם ללא צורך? אלא, מצינו בגמ' (הוריות י.) "אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב 'כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם?' משל לשני בני אדם שצלו פסחיהם, אחד אכלו לשם מצוה ואחד אכלו לשם אכילה גסה, זה שאכלו לשם מצוה – צדיקים ילכו בהם, זה שאכלו לשם אכילה גסה – ופושעים יכשלו בהם". נמצא לפי זה, ששיך לקיים את מצוות ה' כחכם – או כרשע. וזה כוונת בעל ההגדה: "ואף אתה אמור לו", לחכם באמירה רכה, "כהלכות הפסח", כלומר: כשם שבעשיית קרבן פסח שייך להיות צדיק ורשע, כך גם כאשר שואלים שאלות ניתן לשאול כצדיק או לשאול כרשע, ורק מאחר ששאלת כצדיק משיבים לך כהוגן, אבל לרשע, שאין בדעתו לקיים מצוות ה', מקהין את שניו למרות שלכאורה גם הוא שואל את אותה שאלה...

הגה"ק בעל האבן האזל זי"ע הסביר שזהו גם כוונת בעל ההגדה באומרו על הרשע – "ולפי שהוציא עצמו מן הכלל כפר בעיקר". דלכאורה היה צריך לומר להיפך "ולפי שכפר בעיקר הוציא עצמו מן הכלל", כלומר שהכפירה בעיקר היא אשר הבדילה אותו מן הכלל, ולא להיפך שעל ידי שיצא מן הכלל נהפך לכופר בעיקר. ויש לפרש על פי מה ששמעתי על גאון אחד, שאמר לו אחד מן המשכילים שיש לו כמה שאלות וקשיות על דרך היהדות הנאמנה. ענה לו אותו גאון, אם היה לך "קשיות" הייתי יכול ליישב לך קשיותך, אבל הבעיה היא, שלך יש "תירוצים", אינך רוצה וחפץ בשמירת התורה, ואתה צריך "לתרץ" עצמך מדוע אינך שומר המצוות, ולכך הנך ממציא "קשיות", ואני דרכי לומר תירוצים על קשיות ולא תירוצים על תירוצים... וזה "ולפי שהוציא עצמו מן הכלל", רוצה הוא לצאת מן הכלל, ללכת אחר תאוות לבו, וזה אשר גורם לו להיות "כופר בעיקר"...

הגה"ק החיד"א זי"ע מביא סיפור, שבזמן הרה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע, אירע שאדם אחד שבר את רגלו בליל ראשון של פסח, ושאלו למהרר"ו כיצד יתכן הדבר, הלא ליל שימורים הוא, גילה מהרר"ו סודו ואמר: כי אותו האיש הלך כדי לעבור עבירה בלילה ההוא, ועל כן באה אליו צרה זו. ונראה שסבר "ש"ליל שימורים" נאמר רק לגבי מי שאינו חוטא בלילה הזה, ולא למי שנכשל וחוטא גם בלילה הזה. וזה שאמר הבן הרשע, "מה העבודה הזאת לכם", כלומר מה התועלת בקרבן פסח, אחר שענינו הרוואות כי גם בלילה

הזה יקרה מקרה ופגע לבני אדם. אולם האמת היא כי ליל שימורים הוא אך ורק "לכם, ולא לו", כי הוא חוטא גם בלילה הזה, ולכן "אילו היה שם לא היה נגאל", כי הטאוי היו גורמים שלא היה נשמר...

בספר **שמן המזר** הובא דיוק: למה שאלת הרשע נאמרת בתורה בלשון רבים: "זוהיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם", ואילו שאלת החכם נאמרת בלשון יחיד: "כי ישאלך בנך?" והביא יישוב לכך בשם הגה"ק **בעל משרת משה זי"ע** – שהחכם שואל רק בינו לבין עצמו, מחשש פן לא יידע הנשאל להשיב לו וילבין פניו ברבים. אבל הרשע, שכוונתו אינה אלא לקנטר, שואל דווקא בפהרסייה!...

באופן אחר ביאר הגה"ק **בעל הפרחי ששונה זי"ע** – החכם דורש רק את האמת, ואמת יש רק אחת. הרשע, לעומת זאת, בשקר יסודו, ושקרים יש לרוב...

יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום היא, אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר בעבור זה, בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך....

הנה ידוע ומפורסם, שצדיקים רבים אהבו ללכת להסתכל ולראות את הסדרים שעורכים הכפריים והאנשים הפשוטים, ואף לשמוע איך שאמרו את ההגדה בשניאות גדולות... אבל היות שהיו אומרים זאת מתוך תמימות ואמונה פשוטה, גרמו על ידי כך שמהה גדולה בשם כרומים, ואף היו צדיקים שהיו לוקחים את אותם שניאות וממליצים על ידיהם, סגנוניה ושבה כלפי שמיא... וכך מסופר שפעם אחת, בעת שהלך הרח"ק **מהרי"ד מבעלזא זי"ע** לראות את המוני העם בעת עריכת ליל הסדר, שמע שכפרי אחד אומר: "בשעה שיש מצה ומרור 'מחותנים' לפניך..."

הלך הרבי לביתו ועשה מכך "מטעמים" כלפי שמיא ואמר: מסופר על עשיר אחד שהיה לו בת מהוללה והופש לה התן מתאים, כשהגיע לאחת הישיבות בה למדו בחורים תלמידי חכמים ועילויים... פגש את ראש הישיבה וסיפר לו את מבוקשו, מיד לקחו ראש הישיבה ונכנס עמו לבית המדרש, והראה לו: "זה הבחור! אמנם, הוא לבוש קרעים, אך הוא משובח ומהולל בתורה ויראה, מיד נכנס האב איתו בדברים, וראה כי הנה, אמת הוא הדבר, מיד במקום ערך הגביר "תנאים" במהירות, וזאת מפני, כי הגביר חשש שלא יתחרט הבחור... כמוכן שלא היה מוכן שם כלום על השולחן, מלבד פת חריבה, אבל מה לא עושים בשביל כזה התן. כמוכן, שמיד אח"כ לקח הגביר את החתן, והלבישו בגדים נאים כראוי וכיאה לחתנו. אך בסתר... כשהתנו לא שם לב, לקח הגביר חתיכה מהבגד הישן והחביאו בכיסו...

לימים אחרי ההתונה, כשהחתן לא כיבד את חמיו כראוי, הוציא חמיו הגביר, את חתיכת הבד והראה לו: "ראה נא באיזה מצב היית והוצאתי אותך מזה, ראה נא לכבדני במידת הכרת הטוב!"... מיד הוציא גם החתן מכיסו חתיכת לחם הרבה שאף הוא החביא בכיסו בעת התנאים, ואמר לחמיו: "ראה גם אתה, איך חשקת בי לקחת אותי לחתן, ולא רצית לחכות כלל אף להכין סעודה כנהוג!"...

הרים הרבי את ידו כלפי מעלה ואמר: אוי כמה יפה אמר אותו כפרי! "בשעה שמצה ומרור 'מחותנים' לפניך..." כי גם איתנו זה כך: כשאנחנו לא מתנהגים כראוי וחס וחלילה חוטאים, מוציא לנו הקב"ה את המרור בלילה הזה ואומר לנו: ראו! באיזה מצב שפל הייתם, ואיך הייתם שקועים במ"ש שערי טומאה במצרים עד שהצלחתי להוציאכם ביד חזקה! ולקחתי אתכם לי לעם! וככה אתם מתנהגים אלי ומחזירים לי הכרת הטוב?... ואז אנו מיד מוציאים לו את "המצה" ומראים באיזה חיפזון הוציא אותנו הקב"ה ממצרים, עד שלא הספיק הבצק להחמיץ, והכל בשביל לקחת אותנו לו לעם, ומימלא אינך יכול לבוא אלינו בטענות...

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול.

על הפסוק דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב" (שמות יא.יב), כתב רש"י: אין "נא" אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירם שלא יאמר אותו צדיק אברהם: "ועבדו וענו אותם" – קיים בהם (בראשית טו.יג). "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" – לא קיים בהם. וכבר עמדו המפרשים על התמיהה, מדוע הוצרך הקב"ה לבקש ולהתחנן, הרי אם היו מכרזים כאן שעומד מישהו מחוץ לאולם ומחלק כסף רב לכל אחד, לא היה נשאר באולם אף אחד?... וביאר **המגיד מרובנא זי"ע** כדרכו על פי משל מיוחד: היו פעם שני מלכים שנלחמו זה בזה תקופה ארוכה, וסופה של המלחמה לא נראה באופן. עד שיום אחד נמלכו בדעתם והחליטו:

לשם מה להרוג כל כך הרבה חיילים? כל אחד ישלח חייל אחד, שניהם יתגוששו ליד בור עמוק, ומי שיצליח לזרוק את השני לתוך הבור הוא המנצח. צד אחד שלח חייל ענק. בעל ממדים עצומים, והצד השני שלח חייל רגיל. לא גדול במיוחד.

והנה, האות ניתן והשניים התחילו להתגושש... נגש החייל הענק אל זה שממולו, תפס בו בחוקה, הניף אותו באוויר על כתפיו והתחיל לצעוד לכיוון הבור. המלך של אותו חייל רגיל שנמצא כעת על הכתף נשם נשימה עמוקה, הנה עומד הוא להפסיד במלחמה...

כשהגיעו למרחק הצי מטר מהבור, סטר החייל הקטן על פניו של הענק, עשה לו עוד שניים שלוש תרגילים והכניסו לתוך הבור. כולם מהאו כפיים, נערך טקס מיוחד ובו הוענק לחייל את הצטיינות מאת המלך. בסיום הטקס קרא המלך לחייל ואמר לו: "נכון, מגיע לך פרס על שהבאת לי את הניצחון, אבל בעצם מגיעות לך גם מלקות... שכן, אם יודע אתה לעשות כאלו תרגילים, למה לא עשית זאת בתחילת ההתגוששות? הרי נשמתי פרהה מקרבי כשראיתיו עומד להכריע אותך?" נענה החייל ואמר: "אדוני המלך, האם ראית איך הוא היה נראה?" כן, ענה המלך: כזה גדול!... "נו, – ענה החייל: אז למה שאני אשא אותו על גבי עד הבור? מה, אני סבל? לכן הנחתי לו לשאת אותי על כתפיו כל הדרך אל הבור, ורק ברגע האחרון הפלתי אותו לתוכי..."

והנמשל: הרי בעצם, עיקר הביזה ממצרים היתה ביזת הים. שנאמר: "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף". ואמרו חז"ל (שיר השירים רבה א): "תורי זהב נעשה לך – זו ביזת הים, עם נקודות הכסף – זו ביזת מצרים, כשם שהפרש בין כסף לזהב, כך גדול שבח ממון הים מביזת מצרים". נמצא, שעיקר הישועה היתה על הים, כי עד הים המצרים רדפו אחריהם, וגם עיקר הביזה היתה על הים. מעתה, כשבא משה רבינו לבני ישראל לפני שיצאו ממצרים, וביקש מהם ליטול מהמצרים מעט כלי כסף וכלי זהב (כי את עיקר הממון יקבלו על הים), טענו היהודים: "לשם מה עלינו לשאת את רכושם של המצרים עד הים? הרי ממילא המצרים יביאו לנו הכל אל הים? לכן נאמר כאן "דבר נא", לשון בקשה, תבקש מבני ישראל שבכל אופן יקחו. למה? שלא יאמרו אותו צדיק אברהם (בראשית טו.יג): "ועבדו וענו אותם" – קיים בהם, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" – לא קיים בהם..."

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותינו

היה מסביר הרח"ק **בעל השפת אמת זי"ע** כך: "והיא" – זה שאנו כולנו מאוגדים ומאוחדים ביחד עד שאנו כמקשה אחת בבחינת "והיא", "עמדה לאבותינו ולנו" – זה מה שהחזיק אותנו ושמר עלינו ואבותינו שנוכל לעמוד כאן היום בריאים ושלמים, כי "שלא אחד בלבד" – החיסרון הזה, שלא תמיד אנו באחדות בבחינת "אחד", "עמד עלינו לבלותינו" – הוא עמד וגרם תמיד – לכל צרותינו...

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותינו

והקב"ה מצילנו מידם

"והוא" – הכוונה להקב"ה שעמד לאבותינו ולנו. ולכאורה למה כתב בעל ההגדה "והוא בלשון נסתר, מן הראוי היה לומר "הקב"ה" עמד לאבותינו ולנו?" אלא שמעתי **מכ"ק מרן האדמו"ר ממישקולץ שליט"א** לתרץ ע"כ באופן נפלא: על פי מה דמוכא בספר **תולדות יעקב יוסף בשם הבעל שם טוב חק' זי"ע** שאדם צריך לדעת שאפילו כשהוא במצב של הסתר פנים גם אז הקב"ה עמו, וגם ההסתר פנים זה מאיתו יתברך, ועל ידי זה שאדם יודע שבתוך ההסתרה נמצא הקב"ה, אז נמתק כל הדינים ויתבטלו ההסתרות. וזה מה שאמר הש"ת (דברים לא.יח) "ואנכי הסתר אסתיר פני" – שאני יסתיר מעם ישראל שלא ידעו שגם בהסתר פנים אני נמצא עמם. כי לו היו יודעים ומאמינים בואת, היו מתבטלים מעליהם כל הדינים. וזה הפירוש כאן: "והוא" – זה שידעינן שהקב"ה נמצא איתנו גם בהסתר פנים, בבחינת "והוא" – לשון נסתר. זה מה שעמד לאבותינו ולנו, שלא יכלו אומות העולם לבלותנו ועצם הידיעה שהקב"ה נמצא גם בהסתר פנים זה מבטל את ההסתרה...

מסופר, כי אחד מנכדי הרח"ק **רבי מנחם מנדל מוארקא זי"ע** בא פעם אחת אל הרח"ק **מהרי"ד מבעלזא זי"ע** בימי פסה. ובקש הרבי ממנו לומר איזה דבר תורה או סיפור מוקינו, ואמר ששמע פעם מוקינו שפירש מה שכתוב בהגדה לפני אמירת והיא שעמדה: "מכסין את המצות ולוקחין את הכוס", ופירש כך: "מכסין את המצות" – מען דעקט צו דעם דאורייתא (מכסים את הדאורייתא) שמצות הם מצוות עשה דאורייתא, "ולוקחין את הכוס" – און מען נעמט דעם רבנן (ולוקחים את ה"דרבנן"), כוסות הם מצוה דרבנן, "ואומרים, והיא שעמדה לאבותינו ולנו" – דמה שעמדה לאבותינו בכל הדורות, זה מה שזוהרים ומחזיקים בגלות המר בגזירות חז"ל

ותקנותיהם שזהו סוד קיומנו.... כששמע הרה"ק מבעלזא את הפירוש הנ"ל הפליא מאד את דבריו וצוה לבנו הרה"ק מבילגורייא זי"ע שהיה אז בחור שירשום את הדברים, ושאלו האם גם בחול המועד מותר לו לרשום הדברים, וענה לו כן, אפילו בחול המועד כי זה ממש דבר האבד, וזה יבוא לך עוד לשימוש גדול.

הרה"ק **מפטאלין זי"ע** הלך פעם אחת בליל הסדר לשמוע איך שאחד מהכפריים עורך את סדרו. ושמע איך שאמר בתמימותו: "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו" – לא רק צדיק אחד עומד ומבקש מכלה ומתחנן עבורנו, "אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו" – אלא שבכל הדורות ישנם צדיקים שעומדים ומבקשים עבורנו. למחרת כשהגיע אותו כפרי לבית הכנסת ניגש אליו הרבי לאחר התפילה ואמר לו: שמעתי שאתמול פירשת פירוש נפלא את המילים "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו", אך תאמר לי בבקשה אם כן, מה הפירוש ל"הקב"ה מצילנו מידם"? ולא ידע מה להשיב, ואמר לו הרבי, אני אניד את הפירוש: "הקב"ה מצילנו מידם" – שנחמד מלהצטרך להגיע אליהם...

כשעלה הרה"ק **רבי יואל מפאטמר זי"ע** לכהן בסאטמר, התלוננו בפניו על אחד ממושלי העיר שנתפרסם ברשעותו והרע לבני ישראל כמה וכמה פעמים, אמר להם הרבי בדרך צחות: שיראו אם המושל הזה יש לו ידיים!... כי אם יש לו ידיים שיוכל לקחת בהם מתנת כסף, אז בוודאי יכולים לשחדו, כי הלא בשביל זה יש להגויים ידיים בכדי שיוכלו לקבל שוחד מיהודים, וימנעו על ידי זה מלהרע ליהודים... ויש לפרש בדרך צחות מה שאומרים "שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם", והכוונה שהרשעים עומדים עלינו לכלותינו, והעצה להנצל מהם על ידי שיקבלו שוחד בידיהם וזה הפירוש "הקב"ה מצילנו מידם" – על ידי שיש להם ידיים...

צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות יעקב אבינו, שפרעה לא גזר על הזכרים ולבן בקש לעקור את הכל וכו'.

לכאורה זה אינו מובן, מה הקשר להכנים כאן בין הסיפור של השעבוד במצרים את מה ש"לבן" בקש לעשות? ועוד, היכן נזכר בתורה, שביקש לבן לעקור את הכל? אמנם, נאמר: "יש לאל ידי לעשות עמכם רע" (בראשית לא. כט) אבל מכאן אין עדיין ראיה, שביקש לבן להאביד את יעקב, אותו ואת כל ביתו? אלא הסביר זאת הרה"ק **רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע** הדין הוא כגמרא: "האומר לשלוחו: צא וקדש לי אשה, ומת שלוחו – אסור בכל הנשים שבעולם" (גיטין סד.). שכן לגבי כל אשה יש חשש, שמא היא קרובה של אשתו, שקידש אותה השליח. ועל אליעזר, ששלח אותו אברהם לקדש את רבקה בשביל יצחק, דרשו חז"ל על הפסוק "ויישם לפניו לאכול" – "נתן לו לבן סם המוות בקערה". נמצא, בזה שביקש להאביד את השליח, ביקש לבן ממילא "לעקור את הכל", שהרי על פי דין לא היה יצחק יכול לשאת עוד אשה וכל העם היהודי לא היה בא חלילה לעולם!... ולכן אנו מזכירים את זה לפני שאנו מתחילים לספר על קורותינו במצרים, לבוא ולומר "דעו לכם את ההיסטוריה! לולא, והיה אליעזר מת מאותו סם ששם לו לבן בקערה, לא יכולנו לשבת פה היום בכלל, ולספר את יציאת מצרים!..."

אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים, דינו!

מוספר, כי בזמנו של הרה"ק **בעל האמרי אמת מגור זי"ע** ביקשה הממשלה לגזור גזירה כנגד השחיטה הכשרה, והגיעו פרנסים ועסקנים לביתו של האמרי אמת בכדי לשמוע ממנו, איך לטכס עצה ולבטל את הגזירה. יעין להם הרבי, שינסו לשחד כמה מצירי הסיים הפולני שיצביעו נגד החוק... נענו העסקנים ואמרו, שהפעם לא יועיל השוחד. כי המלחמה בשחיטה הפכה אצלם לעיקרון, והכסף לא ישפיע עליהם שיהוו בהם מעצתם. הוי"ח הרבי ואמר: "מבעל ההגדה של פסח נראה אחרת!... תמהו כולם ולא הבינו את פשר הדברים, הסביר להם הרבי: אנו אומרים בהגדה, "אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים, דינו". ולכאורה, מה היה הכסף מועילנו בעמדנו לפני הים? אלא נראה מכאן, שהכסף יענה את הכל!... ובממון... אפשר אפילו לקרוע את הים!...

רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן פסח, מצה, מרור.

ידועה ומפורסמת הקושיא, למה לכל דבר הקשור ביציאת מצרים יש לנו זכר בסדר של פסח: "הזרוע" היא זכר לקרבן פסח, "המצה" היא

זכר לכך, "שלא הספיק בצקם להחמיין", ה"מרור" היא זכר לומר את חייהם ה"חרוסת" היא זכר לטיט ששקעו בה המצרים. ומפני מה אין אנו קובעים זכר גם ל"רכוש גדול"? שמעתי לתת הסבר לכך **מפ"ק מרן האדמו"ר ממישקולין שליט"א** – שאפשר לומר שלכן (מובא במ"ב הלכות פסח סימן תעב ס"ב) "אמרו על מהר"ל שכשהיו בידו משכונות של גויים ובהם כלים נאים, לא היה משתמש בהם אף פעם, רק בפסח היה מנהגו להניח אותם על שולחן מיוחד לשמוח בראייתם". דלכאורה, מה ראה מהר"ל להניח על שולחנו דווקא בליל הסדר כלים של גויים? אלא כנראה זה היה כוונתו של מהר"ל: לעשות ולתת "זכר", לרכוש הגדול שיצאנו איתו ממצרים!...

בדרך צחות אפשר לתרין: למה אין אנו קובעים שום זכר לרכוש הגדול בו יצאנו ממצרים? מפני ש"רכוש גדול" זה, כבר מזמן לא נשאר ממנו שריד וזכר!...

זכר למקדש כהלל, כן עשה הלל בזמן שבית המקדש היה קיים, היה כורך פסח מצה ומרור ואוכל ביחד, לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו...

וצריך להבין, מפני מה מובא דווקא הפסוק הזה, הנאמר בפסח שני (במדבר ט.יא), ולא פסוק מפסח ראשון? (שמות יב.ח). על זה ענה הרה"ק **רבי שלום מבעלזא זי"ע** – משום שלצפות שנה תמימה, עד לפסח ראשון הבא, זהו מועד רחוק מאוד בשבילנו. רוצים היינו, שהגאולה תבוא ככל המוקדם יותר, כדי "לקיים מה שנאמר", שנוכל לקיים את המצוה "על מצות ומרורים יאכלוהו" של פסח שני, שהוא חל בעוד חודש בלבד!...

שפוך המתך אל הגויים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו כי אכל את יעקב ואת נדוהו השמו...

המתבונן בקטע זה יראה, שהכל מדובר בלשון רבים: "שפוך המתך על הגויים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו", אם כן מפני מה נאמר הלאה: "כי אכל את יעקב", בלשון יחיד, ולא: "כי אכלו את יעקב"? אלא ענה על כך הנה"ק **רבי מאיר שפירא מלובלין זי"ע** – גם אצל הגויים יש לכל אומה מדינה וממלכה אינטרסים ורצונות משלה, ובכל הדברים הם מחולקים ומפורדים בדעותיהם ואין להם עמדה אחידה ודעה אחת. ורק במשאלה אחת יש בניהם "אחדות והבנה... מופלאה!": זהו הרצון לאכול!... את עם ישראל! בזה הם כולם מאוחדים!... ולכן בהכול כתוב לשון רבים: שפוך המתך אל הגויים, ועל ממלכות וכו', אבל "כי אכל את יעקב" – לעניין אכילת היהודי כל הגויים הם גוי אחד!... אבל בכל זאת זה לא עולה בידם כי כבר אמרנו והקב"ה מצילנו מידם!...

שפוך המתך אל הגויים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו כי אכל את יעקב ואת נדוהו השמו...

כשהגיע הרה"ק **רבי בנימין מפשיפא זי"ע** לקטע זה של ההגדה, היה אומר רבש"ע אף כשאנו חוטאים לפניך, בכל זאת תמיד אנו נשארים שייכים אליך וקוראים בשמך, כי אף כשיהודי חוטא: נשאר הוא קשור לבורא עולם, וליבו ומצפונו מתייחסים על שהגיע למצב חמור כל כך, ואם כן רבש"ע! האם ראוי שהגויים האלו שלא יודעים ומכירים בשמך, שהם ימשלו בנו ויענונו? ועל כך היה מרחיב ומספר את המשל הבא: ביער גדול פשטה מחלת הדבר והפילה חללים רבים, עשתה שמות בחיות ובבהמות. החליטו החיות לגזור יום תפילה ותענית!... וקראו לעצרת תשובה לפשפש במעשיהם ולדעת בשל מי הרעה הגדולה הזאת. וכאשר יש דין למטה אין דין למעלה!... אם יענשו את הפושע בכל חומר הדין, ישוב מעליהם הרוח אף ה'. ישבו הדיינים בחצי גורן, והכריזו שכל חיה ובהמה שהטאה ופשעה, תבוא להתוודות על עוונה!... קם האריה מלך החיות, ואמר: "שמעו נא רבותי דיינים מומחים, את הטאי אני מזכיר היום. רעב הייתי ושהרתי לטרף, והנה לפני רוכל יהודי המחור בעירות ודרכו עברה ביערות. חשבת לעצמי: האדם נזר הבריאה הוא, והיהודי בנו של מקום. מי זה ישלח ידו בו ונקח! אך הרעב הציק ולא שלטתי ביצרי, התנפלתי עליו וטרפתיו!... נועצו הדיינים, ופסקו פה אחד: "לא בגללך באה עלינו הרעה, הן אמרו חכמים: שאין חיה שולטת באדם עד שנדמה לה כבהמה. בעונותיו נטרף, ואין עליך אשם" קם הזאב ואמר: "אף אני, חטאתי נגדי תמיד!... פעם רעבתי עד מאד, וראיתי פרה רועה באחו ועגל רך נסרך אחריה. טרפתים כאחד,

ועברתי על 'אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד!'"... נועצו השופטים, וקבעו: הסר כעס מלבך ודאגה מכליותך. הן זאב אתה, וזה טבעך. אין הקדוש ברוך הוא בא בטרונאי עם בריותיו!... כך קמו הדוב והנמר וכל חיות היער, כולם התוודו על חטאיהם וכולם יצאו צהורים כשלו וזכאים בדינם. ועדיין החיות תוהות ונבוכות: בשל מי הרעה הגדולה הזאת!?

אמר להם רבי יהונתן: אני יתרין לכם! אמנם, יתכן שהחתול אכל את הגדי שלא בצדק, ויש לו לאבא סיבה טובה לכעוס עליו ולהענישו... אבל אם יש סכסוך בין האבא לחתול, מי ביקש מהחלב להתערב בכלל?... ולכן, אותם "כלבים" המתערבים בריב לא להם ומלבים את אש המחלוקת, הם האשמים יותר מכל!... אם כן, עכשיו נתחיל עוד פעם את החשבון: צדק המקל שהכה את הכלב! ולכן האש ששרפה אותו לא צדקה! וצדקו המים שכיבוהו והשור ששתה אותם לא צדק! השוחט ששחטו טוב עשהו ולכן אסור היה למלאך המוות להענישו! הואיל וכך, צדק הקדוש ברוך הוא ששחט למלאך המוות!... הכינו האנשים את הרמוז ומיד נפלו לרגליו של רבי יהונתן והכטיחו שיותר לא ילבו ולא ידברו מאומה!...

ועל דרך הסיפור הנ"ל ביאר הגה"ק בעל הכן איש חי זי"ע את קושיית העולם: איזו שייכות יש לפזמון זה עם יציאת מצרים, שכל כך מקפידים לזמרו בסוף ליל הסדר? כי לכאורה יש גם לשאול: מדוע לקו כל כך המצריים? הלא הקב"ה גזר מראש שהם ישתעבדו בעם ישראל? אלא התירוץ הוא: שבגזירת השעבוד נאמר: "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם", ולא נקב בה איזו שהוא "שם" מיוחד מן תהיה האומה המשעבדת, ולכן אומרים להם: נכון שגזר שיעבוד על עם ישראל! אבל מי אמר לכם המצרים להיכנס בכל העסק הזה? מה לאדם זר להתערב בענין שבין אב לבנו?... לכך יצא עליהם הקצף, ונענשו בכל חומר הדין!...

ואתא מלאך המוות ושחט לשוחט דשחט לתורא...

מסופר, שבשנה אחת בימות החורף, נכנס הגה"ק בעל נתיבות המשפט זי"ע לבית כפרי ששם נהגו לשחוט את העופות של בני הכפר, מבלי לגלות את זהותו האמיתית, שהוא רבה של ליסא, בינתיים, נכנס שוחט הכפר בכדי לשחוט את העופות. בהיותו קפוא מקור... ביקש השוחט שיתנו לו מעט יין שרף לחמם את גופו הרועד מקור... העמיד בעל הבית לפניו בקבוק מלא יי"ש, והלה התחיל לשתות - כוס אחר כוס, עד שלגם ארבע כוסות... אחר כך ביקש שיביאו לפניו את העופות לשחוט... ראה את כל זאת רבה של העיר, ואז פנה אל השוחט ואמר לו: ראה, ממעשיך עכשיו, נהייתה מתורצת לי קושיא שמנקרת זה זמן רב במוחי? בפזמון "חד גדיא" נאמר: "ואתא מלאך המוות ושחט לשוחט דשחט לתורא" - ולכאורה מדוע נגזרה גזירת מוות לשוחט ששחט את השור? הלא בשחיטת השור מקיים מצווה מן התורה? ואם כן, איפוא, משום מה מגיע לו עונש המור כל כך? אבל עכשיו נוכחתי לדעת כי הצדק עם מלאך המוות! שהרי פזמון "חד גדיא" בא אחרי שתיית "ארבע כוסות", ונפסק כבר להלכה בשולחן ערוך (יורה דעה סימן א' סעיף ה') דאסור לשחוט אחרי שתייה מרובה כזאת!...

נגשה כבשה דלה ברעדה, ואמרה בכפיות קומה: "לא אסתיר את עווני ממעלתכם! פעם היתה שנת בצורת שחונה, ואדוני לא דאג לי למאכל. רעבתי יום ויומיים ושלושה, עד כי כשל כח הסבל, נשאתי עיני, וראיתי שנג הבקתה של בעלי מחופה קש. לא עמדתי בפני יצרי, דילגתי לנג והשבעתי רעבוני!"... "אההו" קראו פה אחד האריה והואב, הדב והנמר, "את הפושעת הגדולה! בגללך באתנו הרעהו" וכהרף עין זנקו אל הכבשה האומללה ושפעה, בתרוה מכל צד. בצעו בה גזר דין מוות, כדי להשיב עליהם הרון אף וחמה... סיים הרבי ואמר: כן הוא הדבר עם אומות העולם, אילו היינו אנו הכופרים, והגויים צדיקים גמורים, והיו מתנפלים עלינו ומענישים אותנו, החרשנו! אבל עתה, כאשר "הם לא ידעוך, ובשמך לא קראו", ועושים הם את כל העוולות והרציחות שבועולם! אחרי כל זה באים הם לאכול את הכבשה הקטנה - "את יעקב ואת נהו השמו" - בטענה שאנו אשמים לכל הרוע שבועולם! זה כבר לא!!! לכן ריבוננו של עולם! "שפוך חמתך על הגויים... שפך עליהם את זעמך וחרון אפך ישיגם על אשר אכלו את יעקב, ואת נהו השמו!"...

כוס של אליהו...

הרבה טעמים נאמרו בסמכת הטעם לקריאת כוס זו, "כוס של אליהו". בניהם אפשר למצוא את הסברו של הגר"א מוילנא זי"ע שהסביר כך: מחלוקת היא במרא, האם חייבים, מלבד ארבע הכוסות, לברך ברכת המזון על כוס המיטית מיוחדת, או לא. (להלכה נוהגים היום שהיא נכללת בכוס השלישי). ומשום ספק מוזגים לפיכך כוס המיטית, אבל אין שותים אותה. וקוראים לכוס הזאת "כוסו של אליהו", מפני שכל ספק בדינים מניחים להכרעתו של אליהו הנביא שיבוא לעתיד לבוא... ואומרים על כך "תיקו" - "תשבי יתרין קושיות ואבעיות"...

מן המצר קראתי יה... ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי...

בדרך צחות אפשר לומר שהתפילה היא כך: שמרנני, אלוקים, והגן עלי בפני אלה שהם "בעוזרי" - שהם מעמידים פנים של עוזרים וידידים טובים... "ואני אראה בשונאי" - ובפני שונאי הגלויים אראה כבר אני עצמי להיזהר!...

ותיק הוא, זכאי הוא, חסיד הוא...

מסופר, על הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע, כשהיה עוד נער, פנה אל אביו, כשהגיע אל המילים הללו בליל הסדר, ושאל בטרוניה: אבא! אם רבון העולם "חסיד הוא", למה אינו אומר "ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה"?... (פירושי: תצמיח את הישועה ותקרב את הגאולה)?... שאת זה מוסיפים ה"חסידים" בקדיש)

חד גדיא חד גדיא...

מסופר, כי בעת שהתלקחה אש המחלוקת על הגה"ק רבי יהונתן אבישיץ זי"ע נסע מעירו לעיר אחרת, על אם הדרך, סר ללון בבית מלון אורחים. נקלע הגאון למקום שם לא הכירוהו, ושמע אנשים מדברים אודותיו, ומבקרים את מעשיו. ימים אלו היו ימים שלאחר הפסח, נענה ואמר להם: "רבנותי, מזה זמן רב מתקשה אני קושיה גדולה על הפיוט "חד גדיא"? המו אונכים ושמעו: אם תתבוננו, התחיל ואמר: תראו כי בעצם יש כאן אי צדק בספור!... כי השונא שאכלה את הגדי "דובין אבא בתרי זוזי", עשתה דבר פשע! וממילא "הכלב" שנשך אותה צדק! ולכן המקל שהיכה אותו לא צדק! ואם כן, טוב עשתה האש ששרפה אותו! ולכן, המים לא היו צריכים לכבות את האש! ומוב מאד עשה השור שהענישם ושתה אותם! ועל כן לא היה השוחט צריך לשחוט את השור! ומוב עשה מלאך המוות שנקם בשוחט והרגו! ואם כן, מדוע העניש הקב"ה את מלאך המוות? שמעו האנשים ותמהו: אכן, קושיה כברול! יגעו וחשבו ולא מצאו פתרון!...

לקוראי הפנינים די בכל אתר ואתר!

ב"ה וזכיתי שהגליון התקבל בחיבה גדולה בכל תפוצות ישראל, ורבים המקבלים באימייל בכל מקום שהם, ומדפיסים לעצמם ולקהילתם. אך בארץ ישראל כיון שלרבים אין הגישה לאימייל ולאינטרנט

**מדפיסים אנו 15.000 עותקים!
שכרוכים מידי שבוע בעלות של**

2000 ₪ (600\$)

והגני נאלץ ללכת ולעמול בשביל להשיג את הסכום הנ"ל

**דבר שגוזל ממני הרבה שעות אבודות!!!
לכן אבקש מאחינו בני ישראל שנדבם ליבם ורוצים לסייע להפצת התורה לבוא בעזרתי ולהקל מעלי.**

כתובת למשלוח תרומות:

ת.ד. 45437 ירושלים

או בנק הדואר מס' חשבון ע"ש 'ברגר' 2168820

פסח כשר ושמח - הרב ברגר

054-8455798

לעילוי נשמת

רבי ראובן יהושע בן רבי יוסף כהן ז"ל
ומרת בלה הניה בת רבי שמואל ז"ל
גלב"ע הודש ניסן

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחו ע"י יורדנו הנכבדים
עו"ד הר"ר ערן ואילנה פלס הי"ו

אֵלֶּזְנֹת

הס"ד, אֵלֶּיוֹן קפ"א

לְפָנֵינוּ עֵבֶת

חַטְּ הַפֶּסַח

הקב"ה לישראל, ובפרט ביציאת מצרים, ובכל ליל פסח שכל ישראל שמחים וטובי לב, ואומרים הלל הגדול ומספרים ביציאת מצרים, הוא הכל בעיניה התול ושחוק, וחושבת בלבה שמעולם לא היה נס זה. אז שאל הרב להאשה: האם מאמינה את באמונה שלמה שהקב"ה יחיד ומיוחד, וברא שמים וארץ, ובידו כח ויכלת לעשות כל אשר חפץ, ואין מי יאמר לו מה תעשה. השיבה האשה ואמרה: הן, אני מאמינה את הכל באמונה שלמה.

עוד אמר לה הרב ז"ל: את מאמינה באמונה שלמה שהקב"ה הוציאנו ממצרים מבית עבדים, וקרע לנו את היס, ועשה לנו נסים הרבה, השיבה האשה: הן, אדוני החכם, אני מאמינה הכל באמונה שלמה, ואם היה לי לפעמים דעת אחרת אני מתחרטת עליו. והתחילה האשה לבכות.

מיד גזר הרב על הרוח שיצא, וגזר עליו שלא יצא דרך שום אבר, שלא יעשה לה הזק, כי אם דרך אצבע קטנה שברגל שמאל. והטעם הוא שמהאבר שהוא יוצא אותו האבר מתבטל לגמרי, וכון הרב בשמות שמסר לו רבו ז"ל, מיד נתנפח האצבע ונעשה כלפת, ויצא דרך שם.

אחר כך בא הרוח כמה לילות בחלוני ובפתח הבית, והבהיל את האשה לחזר ולהכנס בגופה, וחזרו קרוביה אל האר"י ז"ל, וחזרו ושלח תלמידו מהרח"ו לבדק את המזוזה אם כשרה או לא, והלך מהרח"ו ומצא הפתח בלא מזוזה, מיד צוה האר"י הקדוש לקבע מזוזה כשרה בפתח, ומאז ואילך לא חזר עוד.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

תלמידו במצרים זמן רב, ושמי פלוני ושם אבי פלוני. וכראות קרובי האשה את כאבה וצערך פי גדול הוא עד למאד, הלכו אצל הרב הקדוש מרו האר"י ז"ל לחלות פניו לילך עמהם אל האשה ושיצא הרוח מן האשה. ובהיות שלא היה פנאי להרב זצ"ל לילך הוא לשם, שלח עמהם תלמידו מוהר"ר חיים ויטאל זצ"ל, וסמוך ידיו עליו ומסר לו הפנות בשמות, גם צוה לו שיגזר עליו נדרים וחרמים, ושיצאנו בכל כחו.

ויהי כשנכנס הרב מהרח"ו ז"ל אצלה מיד הפכה האשה פניה אצל הקרי, אמר לה הרב ז"ל: רשע למה הפכת פניך ממני, השיב הרוח ואמר: איני יכול להסתכל בפניך, שהרשעים אינם יכולים לראות בפניך מפני השכינה.

גזר עליו שיהפך פניו, אז הפך את פניו. אמר לו הרב: אמר לי מה חטאת ומה פשעת כי הענישוך ענש חמור כזה. ושאל לו הרב: מי נתן לך רשות שתכנס בגוף האשה הזאת. השיב הרוח ואמר: לנתי לילה אחת בביתה, ובאשמורת הבקר קמה האשה הזאת ממטתה, והיתה רוצה להוציא אש מן האבן והברזל, והסמרטוט השרוף לא קבל הניצוצות, והפצירה האשה ולא עלתה לה, אזי נתכעסה האשה כעס גדול עד מאד, והשליכה האבן והברזל והסמרטוט השרוף הכל מידה לארץ, ואמרה בכעס גדול: 'תהא לשטן', ותכף ומיד נתנו לי רשות להכניס בגופה.

שאל אותו הרב: וכי בשביל עון קל כזה נתנו לך רשות להכניס בגופה. השיב הרוח ואמר: תדע אדוני החכם, שזאת האשה אין תוכה כברה, כי היא אינה מאמנת בנסים שעשה

להאמין בנסי יציאת מצרים הגאון רבי חיד"א זיע"א היה מצוה את שמעי לקחו, שבעת שהם מרבים לספר לאנשי ביתם את הנסים ונפלאות שארעו לאבותינו ביציאת מצרים, יש להם להוסיף ולהזהירם על חובת האמונה בכל פרטי ודקדוקי ספורי הנס כפי שקבלה בידינו בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, וגם לרבות כל מה שגלו לנו רבותינו המפורשים בענין הנס.

וכך כותב רבי חיד"א בספרו 'שמחת הרגל' (פיסקא מגיד): ויזהירם להאמין בכל דברי התורה ומפרשיה רבותינו ז"ל בספור הנס, ויגלה טפח ממעשה נורא בימי רבנו מהרח"ו זצ"ל שאשה אחת לא היתה מאמינה ביציאת מצרים ולקתה על ידי רוח נשברה.

סתם רבנו החיד"א ולא גלה לנו מה הוא אותו "מעשה נורא" שארע בזמנו של הרה"ק רבי חיים ויטאל זיע"א. הספור בשלמותו כפי שהיה מספרו המקובל הרה"ק רבי שלמה שלומיל ז"ל, מגורי האר"י ז"ל (האר"י וגוריו - אגרות הר"ש שלומיל אגרת ג) כך היה:

מעשה היה בימי הרב הקדוש והטהור המקבל האלהי כמוהר"ר יצחק לוריא אשכנזי ז"ל בצפת תוב"א, באשה אחת אלמנה ששננס רוח אחד בה וצער אותה צער גדול ורב עד למאד. ונכנסו בני אדם הרבה אצלה ודברו עמה, והרוח השיב לכל אחד ואחד והודיע נגעי לבבו ודי מחסורו אשר יחסר לו. ובתוך הבאים נכנס חכם אחד אצלה ושמו מוהר"ר יוסף ארזין ז"ל, מיד אמר לו הרוח: "ברוך הבא אדמו"ר, אינו זוכר אדוני שהייתי

חידון אֵלֶּזְנֹת - נושא פרסים איזה מצוה נוהגת רק בחלק מימי הפסח?

פתרון החידה - פרשת בא:

ש. באיזה מכה נחשכה עין הארץ (חוץ ממכת חושך)?
ת. מכת ארבה בריש פרתנו (שמות י, ה) ונכסה את עין הארץ.

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":
פרשת בא:
משפחת פריימן מירושלים.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לצייין "עבור חידון לנוער".

טוב להסות בה'

הדלקת נרות: 18:45
יציאת השבת: 19:36
רבינו תם: 20:23

ע"פ אופק תל אביב
יד בניסן התשפ"ג

סוד הדילוגים

שבת חול המועד פסח התשפ"ג

חג הפסח, חג הגאולה, נקרא על שם כך שהקב"ה פסח, דילג, על בתי ישראל במכת בכורות.

נשאלת השאלה: מדוע נבחר דווקא השם הזה, על הדילוג במכת בכורות? מדוע לא על שם של מכה אחרת? או על ניסים רבים אחרים? מה מיוחד בשם הזה?...

אומרים בעלי המוסר דבר מדהים: חג הפסח שכולו החדרת האמונה בה' באה ללמד את האדם, כי האדם המאמין בה' שהכל ממנו יתברך צריך לעשות 'פסח' - צריך לדלג בחיים, גם אם עובר עליו דברים מצערים, מעצבנים - הוא מדלג, פוסח ולא לוקח זאת אישית, מפני שהוא מאמין שהכל בידיים של ה' יתברך שקבע שכך יהיה. על מה אקפיד, ומדוע אכעס? על מה אצטער ומדוע אתלונן? אם כך רצה ה' יתברך, אני מדלג הלאה וממשיך עם שמחה! מלשון לפסוח!.

את המעשה המדהים הבא סיפר הגרמ"א שטרן זצ"ל: "בן תורה צדיק וירא שמיים, נישא בשעה טובה לנערה ירושלמית צדיקה מבית טוב. בסיום השבע ברכות מגיע האברך הטרי לבית, ולנגד עיניו ציפתה הפתעה: השולחן היה ערוך עם מפה מוצעת, שבמרכזה ניצב סלט ירקות צבעוני עם שתי צלחות, ולצידם שתי כוסות נוצצות ובקבוק סודה.

אשתו הטריה הפתיעה אותו בארוחה הראשונה שהכינה בחייה. על הגז עמדה המנה המרכזית שהיתה עדיין בתהליכי הכנה. "אנא טול את ידיך והחל באכילת הסלט עד שהמנה העיקרית תהא מוכנה", ביקשה האשה. הבעל הטרי לא הפסיק לשבח את רעייתו, והחל באכילת הסלט.

עוד לפני שהכניס את כף הסלט לפיו הרגיש הוא בדבר מוזר ויוצא דופן. אומנם הסלט היה נראה ססגוני, אך בטעות נוראה, רעייתו תיבלה את הסלט בטעות עם מלח... נפט!!!

במקום להשתמש בבקבוק ה'מיץ לימוני' היא השתמשה בנפט, ועל כן הריח היה בהתאם, ה' ישמור. הוא ריחם עליה כל כך, שכבר בארוחה הראשונה בחייהם, אירעה טעות כה קשה ומביישת, עד כדי כך שיצטרכו לזרוק את כל הסלט לפח. הוא חשב כמה רגעים והחליט שאסור לו בשום פנים ואופן לצער אותה ולביישה, אלא עליו למצוא פתרון יצירתי.

הוא טעם מהסלט והרגיש כי כמות הנפט לא מרובה, ויכול הוא להתגבר על הכמות. הוא הכניס כף אחת לפיו והחל להלל את אשתו הנמצאת 'על הגז'. "איזה סלט משובח... אני בטוח שהכמות הזו לא תספיק לשנינו, הוא כה טעים שאוכל אותו לבד. האם תוכלי בבקשה להכין גם לך סלט נוסף?!"

"בשמחה", אמרה בהתרגשות ומתוך אושר גדול. בינתיים, על כל כף של סלט, שתה הבעל כוס חלב. בינתיים, היא הגישה לו את המנה העיקרית והוא לא מפסיק להלל ולשבח על כל המאכלים המיוחדים. הרעיה המאושרת קמה בשמחה להכין סלט נוסף לעצמה, אלא שאז הוא שומע קולות בכי.

רעייתו נעמדה במטבח בוכה ללא הפוגה. "למה לא אמרת לי שהכנסתי נפט לסלט שלך במקום מיץ לימוני?!", דמעה קשות. "כיצד הייתי אומר לך דבר כזה, הרי הייתי מבייש אותך ומצער אותך מאד. הייתי מוכן לאכול עם הנפט, ואומר לך את האמת, זה לא היה רע בכלל!", אמר בעודה מחייכת. "דע לך", אמרה לו, "על כך שעשית זאת בשביל לא לצער אותי, אעשה כל שתרצה ברוחניות ובגשמיות בחיינו". הרב זילברשטיין שליט"א פסק שהבעל עשה כהוגן, שהרי מוטב לאדם להשליך עצמו לכבשן האש, ולא להלבין פני חברו. חג הפסח, הדילוג, כי המאמין בה' מדלג וממשיך הלאה מתוך אמונה שהכל ממנו ית!

לרפואה, פרנסה

והצלחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה ובי"ב. פנינה בת שושנה ובי"ב. אושרית בת פנינה ובי"ב. משה שמואל בן זלדה. מוריה בת רויטל. רחל בת מרים ובעלה וכל יוצאי חלציהם. ישעיהו בן מרים. גאולה בת דבורה. דביר בן רויטל, ליאור בן פרידה, אריאל בן רויטל. שרה חיה רפאלה בת רחל. ניסים חיים רחל בן לטיפה.

זיווג הגון: ניר ואודליה בני ציפורה.

זש"ב"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מו"ל. אליס בת פרידה. בת-חן בת גילה רוחמה. בנ"ס זכרים - הדר בת נחמה.

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. הרב שמעון בעדני בן חביבה. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גליה. יחזקאל בן גורג'יי. גבריאל בן שמינה. שלום בן מנחם שמריהו. יוסף בן נניה. פרחת בת טובה. עליזה בת מו"ל טוב מלכא. פנחס בן דינה. שרית שרה בת מריאן. שלמה בן סעדיה ונדאני. רוני אהרון בת מו"ל מלכה. עמרון יוסף בן סאלם ומרים. שרה בת קמר. רבי עובדיה בן יפת. מרים בת ר' שמריהו. שרית שרה בת ויקטוריה. גלילי הכהן בן כוכבה. סוזן שושנה בת חביבה.

העלון מוקדש לרפואה שלימה נורית בת סימונה ועמרם

העלון מוקדש לעילוי נשמת שלמה בן שמחה ת.נ.צ.ב.ה

מלאכת דבר האבד בחול המועד
כל 'דבר האבד' – מתר בחול המועד.
מהו דבר האבד? כל מלאכה שאם לא
יעשה אותה בחול המועד יגרם לו מזה
הפסד בספי – מתר לעשותה.
לדגמא: סחורה שאם לא ימכר אותה,
ירד ערכה ויפסיד מהקרן – מתר
למוכרה. או מי שיש לו מפעל עם
פועלים ואם יסגרו בחול המועד יצטרך
לשלם להם על ימים אלו – מתר לו
לעשות מלאכה במפעל, אך יעשה
זאת בצנעא.

וכן מי שעובד במקום שאינו סוגר בחול
המועד ואם יבקש חפשי – יש ספנה
שיפטרו אותו מהעבודה – מתר לו
לעבוד. וכן כל ביוצא באלו.
צורך אוכל נפש

* כל מלאכה שהיא לצורך אוכל נפש
מתרת. ולכן, מי שהתקלקל לו המקרר
או הגז או כל מכשיר שתפקידו לצורך
אוכל – מתר לתקנו.

חזה"מ ושביעי של פסח
מטרת חל המועד - אמר רבי אבא בר
ממל: "אלו היה מי שיצטרף עמי, הייתי
מתיר לעשות מלאכה בחל המועד, כי
כל הטעם שאסור לעשות מלאכה
במועד, כדי שיהיו אוכלים ושותים
ועוסקים בתורה, אבל הם אוכלים
ושותים ופוחזים.

שביעי של פסח

ומכאן נראה, שאסור שחוק וקלות ראש
בחל המועד חמור יותר מעשיית מלאכה
בו, כיון שכל מטרת התורה במועדות
להדבק בה' יתברך ובתורתו. (חזו"ע י"ט קעב)
(2) כתב ה'בית אהרון' (צ"ג): "אבל האמת
הוא כי השישה ימים של פסח הם הכנה
ליום השביעי, כיה עיקר הוא שביעי של
פסח, כי הוא השלימות בו אמרו שירה".
(3) ה'בית אברהם' זצ"ל היה מורה לכל
הבאים לבקש ממנו ישועה, שיאמרו את
כל התהילים בשביעי של פסח, והוא יום
גדול מאד להושיע את ישראל בכל
ענייני הגוף והנפש.

צורכי רבים
כל מלאכה שיש בה צורך לרבים –
מתר לעשותה בחול המועד, כגון:
לתקן כבישים, או אוטובוסים ומוניות
שעומדות לרשות הצבור.
אך דוקא צרכי רבים הנצרכים לחג,
אבל אם אינם נצרכים אלא לאחר החג
– אסור לעשותם.

כתיבה בחול המועד
כתיבה רגילה שלנו (שלא מקפיד
שתהיה מתקנת ויפה) – מתרת, כל
שהיא לצורך המועד.
וכן מתר לכתב בחל המועד אגרת
שלוס לחברו וחדושי תורה, בין שחדש
מעצמו ובין ששמע מאחרים.
מה גם, שאם לא יכתבם, יש חשש
שישכחו ממנו ונחשב כדבר האבד,
ואפלו יחזר עליהם כמה פעמים, עדין
יש חשש שישכחם.
ומתר לכתבם בכתב ידו או במכונת
כתיבה או באמצעות מחשב.

הרב אפרים שרנוני

מתוך גיליון 'מחנה אפרים'
הכל מלאים הלל ותשבחות עליו, אבל אני? כשאני שומעת
אותם זה כאילו מישהו דוקר בי סכין חדה, משום שהחסד הוא
לכל העולם, אך מה איתי?... לי ולילדים אין בעל ואבא.
שמעתי את זה ממנה פעמים רבות, כל פעם מנקודה אחרת,
כך שהכרתי את הכאב כמעט מכל צדדיו.
יום אחד היא הרימה טלפון ומיד פרצה בבכי מר מאוד.
לאחר שקצת נרגעה היא סיפרה כי למרות שצריכה ללדת,
בעלה לא עוזר לה. ומדוע? מפני שרבים צריכים לו, ואין לו
בכיסו זמן מיותר בשביל אשתו וילדיו.
"אלא שהיום הייתי קצת חלשה ובקשתי
מבעלי הנכבד שיבוא באופן חד פעמי
בשעה שתיים עשרה בצהרים כדי לקבל
את הילדים ולהאכילם".
"בסדר, אין בעיות" השיב. נוכחתי לראות
כי גם לו ולחסדיו יש איזה שהוא קו אדום.
בעשרה לשתים עשרה הוא מרים אליי

בית השקעות

הנביא ישעיה פונה בתוכחה לעם ישראל (פרק נח) ואומר להם
כי הקב"ה לא מחפש שיעשו את התורה והמצוות שלו כמו
מכונה שמייצרת מצוות, אלא הוא מחפש את הלב שלהם,
ואז הוא מוכיח אותם על כל מיני דברים שאינם עושים.
אחד הדברים שאומר להם הנביא: "ומבשרך אל תתעלם",
ומפרש רש"י: בשרך – 'קרוביך'.
ומי קרובה יותר לאדם יותר מאשר אשתו וילדיו?...
הנביא מוכיח את ישראל בשם ה' כי הדבר הראשון
שצריכים להשתנות בו הוא שלא
להתעלם מבשרך – משפחתך!
כשהאדם בחוץ הוא נחמד לכולם,
מחייך, בעל חסד, קשוב, סבלני
מתחשב... ועוד דברים שרק החברים
מהעבודה זוכים להם, אך משום מה,
בבית, המשפחה לא זוכה.

סיפר הרב דיאמנט סיפור שהגיע
לטיפולו, וכך דבריו: "הסיפור שתשמעו, הייתי שותף
לו, והוא קורה בבתים רבים. לא אכעס אם תתקשו להאמין
לעובדה, כי גם אני לא הייתי מאמין אם לא חוויתי אותה.
אישה פלונית צלצלה אלי פעמים רבות לבכות על רוע
מזלה, בעלה הוא אחד מגדולי בעלי החסד ושמו הטוב הולך
לפניו. כבר בעבר היא התאוננה רבות באוזניי: "היכן שאני
הולכת רע לי לשמוע מאנשים המריעים בהתפעלות 'מה את
אשתו של פלוני? איזו זכות! כזה צדיקו'".

טלפון: "אני נורא מצטער, לא אוכל להגיע".
וכאן הוא אמר משפט שקרע את הלב. מדוע הוא לא יכול
להגיע?... "יש כאן איזו אישה לפני לידה שצריכה עזרה".
לא הייתי מאמין אם לא הייתי מכיר את המעשה!! מבהיל.
יש לך כעת חופשת חג הפסח וחגים כה מיוחדים וקדושים עם
האשה והילדים – עכשיו זה הזמן העיקרי בשנה לשמח אותם,
לשבת איתם, לשמוע אותם, ולתת להם את היחס הטוב
ביותר. כי אם לא תשקיע בבית שלך, היכן תשקיע?...!

הטבעת המתגלגלת

הרב ד"ר קופל

הרביעית לשוב ולהניחה על אצבע כלתו. כל העיניים נישאו בחרדה לעבר הטבעת, אלא שהפעם – המשימה הצליחה, הטבעת הונחה כדת וכדין, ומעמד החופה הסתיים בשעה טובה ומוצלחת ב"ה.

אך הדבר לא שינה את האווירה המפוערת והמתוחה שנוצרה. פניהם של ההורים לא היו נראים מאושרים והם חששו מהגרוע מכל.

הבחין בזאת הרב מבריסק ורגע לפני שהחתן לוקח את הכלה לחדר הייחוד, פנה לקהל הרחב בשמחה ובנחת ואמר: "אני שם לב כי רבים חוששים מפילת הטבעת שלוש פעמים וחוששים שמא יש פה רמז משמייים.

אז ובכן, רבותיי היקרים, דעו לכם כי הזוג הזה הינו זוג מהשמיים. אז מדוע הפיל הקב"ה את הטבעת מידו? –

אלא דעו לכם, כי בורא עולם, מסובב כל הסיבות, קבע את הרגע המדויק בו יקדש החתן את הכלה והזוג יהיה לאדם אחד. אך דא עקא, כי אנו כאן

התחלנו בטקס החופה לפני הזמן שנקבע והוחלט בשמיים שהוא הכי טוב לזוג. ומה אתם חושבים? שאצל הקב"ה יש 'בערך' או 'כמעט' בזמן? הלא מדובר בהקמת בית, זה חייב להיות ברגע המדויק והנכון!

אך מה לעשות והזמן לא הגיע, לכן קבע בורא עולם בחכמתו העצומה, כי הטבעת תיפול, שוב ושוב, עד שיגיע הרגע הנכון. ועתה, כמה מאושרים אתם שבורא עולם שמר עליכם, ועשה הכל כדי שהקידושין יתבצעו ברגע המדויק והטוב ביותר להקמת ביתכם!

וכך כותב ה'ספורנו' על הפסוק: "וירצוהו מן הבור" – כדרך כל תשועת ה' שנעשית כמו רגע... וכך היה ענין מצרים שגורשו ממצרים ולא הספיק בצקן להחמיץ".

תשועת ה' נעשית ברגע, וכאשר מגיע הרגע, אין אפשרות להתמהמה ולעכב הישועה ולו לרגע אחד קטן!

האולם היה מסודר ומואר באור יקרות, מחותנים לבושים במיטב בגדי הפאר, וחתן וכלה נרגשים יצאו לחופה בשירה מרטיטה. הגיע הרגע הגדול, החתן נטל את הטבעת, הגיש אותה לעבר ידה של הכלה, ואז לפתע... הטבעת נפלה ארצה והתגלגלה!.

מבוכה רבה שררה בקהל, הטבעת נפלה על הרצפה והתגלגלה בין רגלי האנשים. לאחר חצי דקה, הוחזרה הטבעת לחתן, ובלא שהות תפס את הטבעת הגיש אותה לעבר ידה של הכלה ו... שוב זה קרה – הטבעת נפלה מידו והתגלגלה לעבר הקהל בפעם השנייה!.

הלם וחרדה שיתקו את הקהל. "האם יש כאן סימן מהשמיים?", החלו לחשושים בין כמה נשים מבוגרות. "שטבעת תיפול פעמיים בעיצומה של החופה? אין דבר שקורה בעולם סתם?". החתן התעשת, נטל בפעם השלישית את הטבעת, תפס אותה הפעם היטב ושלח את ידו בזהירות לעבר הכלה.

ברגע שאחז בקצה הטבעת להכניסה לידה של הכלה. שוב זה קרה בפעם השלישית, ה' ישמור ויציל. הטבעת נפלה, ואיתה גם מצב הרוח של החתן והכלה והמשפחות. כאן כבר עצרו כמה מבני המשפחה את החופה ואמרו: "צריכים לעצור את החופה. הקב"ה מנסה לדבר איתנו ואיננו מבינים. יתכן ובני הזוג אינם מתאימים אחד לשני, ואני מנסים ללכת בכח נגד רצון ה'".

רק הרב מבריסק זצ"ל, מסדר החופה והקידושין נותר שליו ורגוע. הוא ביקש כי ירימו שוב את הטבעת, וברוגע ושלווה ביקש מהחתן בפעם

"בבהילו יצאנו ממצרים" – במהירות ובבהלה יצאנו ממצרים.

נשאלת השאלה: הרי חיכינו במשך 210 שנה לרגע הדרמטי והגדול הזה של יציאה משעבוד מצרים, אחר סבל אדיר ואבידות קשות במשך כל השנים. ואם כבר גואל אותנו ה', מדוע הוא אינו עושה אותה בנחת, כשיוצאים כולם שמחים ורגועים? ... אומר רבנו אור החיים הקדוש זצ"ל כי ידע ה' יתברך שעם ישראל הגיעו כבר כמעט לשער הטומאה ה-50, שהוא השער הקשה ביותר שאין יכולת לצאת ממנו, ואם היו ישראל מתעכבים במצרים עוד רגע קל – לא היו יכולים לצאת משם לעולם.

לכן, עשה בחכמתו יתברך שמיד עם חצות לילה, יצאו ישראל בחיפזון על מנת להצילם מהטומאה הגדולה. "לכל זמן ועת תחת השמיים", אומר שלמה המלך בקהלת. הקב"ה קוצב לכל דבר זמן ורגע המדויק בשמיים שהוא הטוב ביותר לאדם.

"היום אתם יוצאים בחדש האביב", אומר הקב"ה לישראל.

תמה על כך רש"י הקדוש ושואל: "וכי לא היו יודעין באיזה חודש (יוצאים)? – אלא כך אמר להם משה: "ראו חסד שגמלכם ה', שהוציאכם בחודש שהוא כשר לצאת, לא חמה ולא צינה ולא גשמים". מדהים!

הקב"ה סידר לעם ישראל את החודש והזמן המדויק שיצאו ממצרים – חודש האביב, בו מזג האוויר הכי נוח: לא חם ולא קר, לא לח ולא קפוא. כך עושה ה' תמיד בחיינו, ומביא לנו את כל צרכינו בעת ובשעה המתאימה ביותר לנו.

ואם עדיין לא קיבלנו את מבוקשנו, אנו עדיין מברכים 'שעשה לי כל צרכי' – כי כעת זה המצב הכי טוב למעני, והמצב הזה הכי טוב בעבורי. היה זה באחת החופות, בעת הזמן הרב מבריסק זצ"ל לסדר חופה.

"אין אדם יכול להקדים את מה שגזר הבורא יתברך שיהיה מאוחר, ואין אדם יכול לאחר את מה שגזר הבורא שיהא מוקדם", כותב רבנו בחיי בספרו 'חובת הלבבות' שער הביטחון. לכל דבר יש רגע ושעה בשמיים ומי שיודע זאת לא נלחץ ולא מפחד משום דבר בעולם, כי אין אדם שיכול להזיקני בלא רצון הבורא!

מי שמאמין לא מפתח

השאלות והתשובות

בגטו קובנא: 'הנאצים ימ"ש הוציאו להורג מדי יום עשרות אנשים, וגם מי שנשאר בחיים – היה משועבד לעבודת פרך נוראה. בתוך הגטו היו גם בחורי ישיבת 'סלבודקא', וביניהם גם רבי מרדכי. רבי מרדכי הבחין שהם שבורים ומדוכדכים, ופנה אליהם בדברי חיזוק: "בחורי ישיבה היקרים, שאלה לי אליכם: האם אתם יודעים מה הקב"ה רוצה מאתנו בשעה הזאת?".

הבחורים הביטו על הרב בתימהון גדול. בעת קשה כזו שחיים ומוות משמשים יחד, למי יש ישוב הדעת והבנה מה רוצה ה' מאיתנו?!

רבי מרדכי לא חיכה לתשובתם והמשיך: "הביטו אל פינת הרחוב, רואים הינכם את החייל שעומד שם ובידו רובה טעון", אמר בעודו מצביע לעבר החייל החמוש.

"יודעים אתם היטב שהוא יכול לירות בנו בכל רגע, הרי דם ישראל בעת הזאת הוא הפקר, ואף אחד לא יבקש מן החייל להעניק דין וחשבון על מעשיו".

"אכן כן, הסכימו הבחורים בליבם. "אם כן", פנה אליהם רבי מרדכי ואמר, "אמרו לי בבקשה, מדוע הנאצי הרשע הזה, שונא ישראל למהדרין, לא יורה בנו כעת? מה מעכב אותו מכך?".

שוב נאלמו הבחורים דום, והמתינו למוצא פיו של רבי מרדכי. ענה רבי מרדכי ואמר: "התשובה לשאלה היא בשתי מילים: השגחה פרטית! כעת בורא עולם החליט שאנו נחיה ולכן הנאצי החמוש לא נוגע בנו לרעה. זה מה שה' רוצה מאיתנו בעת קשה שכזו שחיים ומוות משמשים בערבוביא – שנאמין בו יתברך שהכל בהשגחה פרטית בכל רגע ובכל שניה!".

אין רגע בעולם שה' לא עושה לאדם פעולות וחסדים להיטיב עמו!

"אין זה נשמע לי הגיוני". והנה, לאחר כמה ימים, בעת שהלך בלילה, החליק הוא על מדרון של שלג במהירות בדרך ליפול לתהום. מיד זעק 'שמע ישראל' והתכונן לגרוע מכל.

לפתע, נתקל גופו בדבר קשיח שעצר את נפילתו, ובאורח נס נעצר במקום וניצל. כשהתקרב לראות מה הדבר שנתקע בו והציל את חייו, הוא ראה כי מדובר... בגללי בהמה שהתקשו מרוב השלג ובזכותם הוא ניצל.

מיד הבין התלמיד שהראו לו מהשמיים שדברי רבי אלימלך הם קודש קודשים – אפילו היכן תטיל הבהמה את גלליה הינו בהשגחה פרטית עם כוונה אלוקית, וקל וחומר על כל פרט בחיינו: מתי יארע, היכן יארע וכיצד נקבע ונגזר מהשמיים.

למחרת, כשנכנס אל רבי אלימלך, עוד טרם פתח את פיו, פנה אליו הצדיק ואמר: "נו, אז יש השגחה על גללים?".

אומר האדמו"ר הזקן (אגרת טו): "לכן נדמה לאדם שעובר רע או ייסורים, אך באמת אין רע יורד מלמעלה והכל טוב... וזהו עיקר האמונה שבשבילה נברא האדם".

סיפר הגאון הצדיק רבי ישראל אליהו ויינשטרויב זצ"ל: "בתוככי גטו קובנא בשנות מלחמת העולם השנייה, היה שרוי איש קדוש וטהור, הגאון רבי מרדכי פוגרומנסקי זצ"ל.

סיפר אחד מהניצולים שהיה איתו ביחד

כתב הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל (אורחות יושר, ערך פחד וראגה): "יש אנשים שמפחדים תמיד ומתייראים מכל מיני פורענויות, כגון ממחלות, ממלחמות ומאנשים רעים וכדו', וכל ימיהם הם בפחדים, רעדנות ודאגות מכל מיני דברים שמא יהא כך, ושמא יארע כך.

ויש שמרוב פחדם מתייראים לנסוע למקום אחר או לצאת מביתם – וזו הנהגה מאד לא טובה... וכל זה בא ממיעוט אמונה, שאם היה מאמין באמונה שלימה שהכל בא מהקב"ה, ו'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה – אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה', אם כן מה לו לפחד?.

הרי אם ח"ו נגזר עליו – אין חכמה ואין תבונה לנגד ה', ואם לא נגזר – אין לו מה להתיירא. כי אנו תמיד בכל רגע ביד ה', בין בזמן מלחמה ובין בזמן שלום... ואין לפחד אלא רק מהקב"ה שמא עשה עבירות, וחויף מזה אין לפחד כלל".

אמר הגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א: "רבנו האר"י כותב כי על כל אדם נגזר בכל יום אפילו כמה צעדים ופסיעות יפסע באותו יום. ומי שלא מאמין בהשגחה פרטית זו – הרי שברכת 'המכין מצעדי גבר' שמברך כל יום – הינה ברכה לבטלה".

מסופר על ר' אלימלך מליז'ענסק כי יום אחד אמר לתלמידיו: "ישנה השגחה פרטית על כל פרט קטן בעולם, ואפילו היכן תטיל הפרה את גלליה – ישנה השגחה והכרזה מהשמיים היכן הדבר יארע".

אחד התלמידים שהיה נוכח בשיחה, שמע את הדברים אך לא קיבל את הדברים. "וכי אפילו על גללים של בהמה ישנה השגחה?", תמה לעצמו,

ההקדשה המרכזית

העלוך מוקדש לרפואה והצלחה: הרב רוני בן אורלי, אבשלום בן ויולט, יונה בדיחי בת טורקיה, גאולה בת דבורה, ולרי אריה בן אירנה, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, יואב חי אברהם ב"ב וצאצאיו. לזיווג הגון: בן בן נאוה, אביגיל בת מול. לעילוי נשמת: ירדנה בת שדרה שושנה, הרב חיים בן מלכה, גרציה בת אודט עליזה, יוסף בן זוהרה.

לכל התורמים, המפיצים והקוראים היקרים

פסח כשר ועם

יהי רצון שזנכה לאכול מהפסחים והזבחים בבית המקדש, אמן!

יציד יתכן שאדם יהיה חייב לבדוק את חמצו ביום יד' ולא בלילה?

(חידה) (מגילת ויקרא, פרק טו, פסוק יג) וְיָצַד יְצִידוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְלֹא בַּלַּיְלָהּ וְיָצַד יְצִידוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְלֹא בַּלַּיְלָהּ וְיָצַד יְצִידוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְלֹא בַּלַּיְלָהּ וְיָצַד יְצִידוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְלֹא בַּלַּיְלָהּ

מזל טוב!
לחתן המסופאר ינון מגער לרגל נישואיו עם הכלה המהוללה איילה למשפחת מיסיני. יהי' שחזכו לשלום בית אמיתי, אמן!
לתגובות: 052-7151858
רחוב משה בריל 9, ת"א, מספ' אחיאל
DANIEL777ACHIEL@GMAIL.COM

צנעים אמיתיים

לא נבס"ק אתג השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות וכדו' 0534-135-183
לשליחת בדיחות או הערות והארות: דוא"ל: a05832349@gmail.com
מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ו

סגולות לחג הפסח הגאון הרב יוסף חיים אוהב ציון שליט"א מו"צ, מרבני בית הכנסת "מוסאיוף" ירושלים

סיבוב הקערה על ראש המסובין סגולה לברכה

כתב מרן הגר"ח פלאג'י בספרו חיים לראש ערך מגיד אות יו"ד וז"ל, כשמגיע למה נשתנה הלילה הזה מגביה הקערה אשר היא סדורה בתוכה המצות וכל הדברים ומסובב על ראש כל אחד ואחד מבני ביתו והוא בידו עד גמר הפסקא כולה ומחזירה למקומה כן נהג עט"ר הרב מר אבי ז"ל וכן נהגתי אחריו. ונראה לענ"ד לתת טעם כי יען הקערה בכללותה היא רמז לעשרה ספירות לכן כדי שיחול ברכה על ראשם משפע קדושה וברכה מעשר ספירות אנו עושין כסדר הזה וסמוכות לזה מצאתי בזוה"ק סוף ח"ג בתוספת סימן ג' דף ש' ע"ב וז"ל, אמר רבי רחומאי מאי דכתיב וישא אהרון את ידיו אל העם ויברכם למאי טעמא בנשיאות ידיו לברך בברכה אלא דיש באדם עשר אצבעות רמז לעשר ספירות שנחתמו בהם שמים וארץ עכ"ל הזוה"ק, הרי לך בפירוש דנמשך ברכה מעשר ספירות והוא ברור וע"ע מש"כ בספרי הק' גנזי חיים מערכת נ' ד"ה נשיקת יד יע"ש בס"ד עכ"ל הגר"ח פלאג'י, [ובמקו"א הארכנו בענין נשיקת היד בליל שב"ק ובעוד עשר אצבעות]. ועתה מצאתי בספר עלי הדס להגר"ד סטבון שליט"א שהביא שמנהג זה יסודו מדברי הקדמונים הוא רק יצחק אלאחדב זצ"ל תלמיד רבינו יהודא בן הרא"ש שכתב בפירושו להגש"פ הנקרא פסח דורות (דף מ"ה) וז"ל, ומנהג ספרד להגביה הקערה בידו ואומר הא לחמא עניא ונהגו להקיף הקערה סביב ראש הקטנים עכ"ל, וע"ע שם בספר עלי הדס מה שהביא בזה מדברי ג"ע החיד"א בספרו מעגל טוב (דף 62) ע"ש.

המשך סגולות לחג הפסח בעמוד 3

חג פסח!

יצא לאור חוברת בדיחות

'לחג הפסח'

כ- 70 בדיחות

ניתן לקנות את החוברת ב- 5 ₪

בירושלים: ברחוב דוד 9 שכונת
הבוכרים ליד דואר ישראל.

שימו לב: החוברת מהדורת תשפ"א.

עוד פרטים:

0534-135-183

מילתא דבדיחותא

1. מי שאמר שקשה יש רק בלחם עוד לא אכל מצות.....
2. בשבת הראשונה אחרי פסח, כשהכריז הקורא "יעמוד פלוני בן-פלוני מפטיר", טפח עם-הארץ על הקורא וצעק: "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן....."
3. לא מובן לי למה על כל אריזה של המצות יש תאריך של פג תוקף, כאילו לאן זה עוד יכול להתדרדר.....
4. הדבר הכי מעצבן שאשתי היא כמו מצה. כי אי אפשר למרוח אותה....
5. אחד הגיע לבית חולים כולו שטוף דם. שואל אותו הרופא: "משה מה קרה?" אומר משה לרופא: "אחרי שאשתי שטפה את הבית לפסח נכנסתי לבית עם בורקס. זהו מאז אני לא זוכר יותר....."

כדי להיות בטוח שאתה קורא את כל החלקים של פסח: a05832349@gmail.com

מילתא דבדיחותא

6. רק בשבוע שלפני פסח זוכה סט התלמוד בבלי שקיבלת בבר מצווה להיפתח למספר שניות, לצורך נייעור בלבד כמובן.....
7. בזמנים קדומים שבחורי ישיבות אכלו ימים אצל בעלי בתים בעירם, אירע שבחור אחד התארח אצל בעל בית קמצן 'והישיבה בוחר' הטביל חתיכת חלה ביי"ש ואכל. הבעל הבית הקמצן עשה חשבון שחלה יבשה ללא טבילה נאכלת בשליש הכמות, פנה אל הבחור ושאל בעוקצנות: "מדוע נזקק משה רבינו לחולל נס כזה גדול של קריעת ים סוף, הרי הוא היה יכול לתת לכל אחד חתיכת חלה, והם היו טובלים את זה בים וכך היה הים מתייבש?" השיב לו הבחור מנה אחת אפיים "מה שכחת שזה היה בפסח!....."
8. איש אחד היה בבית סוהר של גוים בערב פסח והתירו להעביר לו רק דבר אחד או מצה לאכול או יין לשתות 4 כוסות שאל את הרב מה לעשות? ענה לו הרב תקח מצות!!! שאל את הרב למה? ענה הרב: כי אם תשתה יין אתה תודה ברצח.....
9. אמא ביקשה מבנה שיעזור לה בניקיונות לפסח. השיב בנה: "מה אני קרבן פסח?" אמרה לו אמו "ומה אני קרבן תמיד?....."

דבר כזה בתולדות השמחה לא היה מעולם!

כל ה- 9 חוברות הבדיחות שיצאו עד היום ע"י המערכת:

1. לא נפסיק את השמחה חלק 1.	6. חג פורים.
2. לא נפסיק את השמחה חלק 2.	7. חג פסח.
3. לא נפסיק את השמחה חלק 3.	8. משמח חתן וכלה חלק 1.
4. לא נפסיק את השמחה חלק 4.	9. משמח חתן וכלה חלק 2.
5. חגי תשרי.	ועוד הרבה הוספות, בדיחות על חנוכה וכדו'
- כל זווה בספר אחד 228 עמודים, 1,500 בדיחות, עם הרבה בדיחות חדשות ונוספות שלא היו בחוברות.

מחיר הספר 50 ₪!

לאחר חג פסח 70 ₪.

המכירה נמצאת ברחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים ||| אך ורק בתיאום מראש!
או משלוח חינם ברוב שכונות ירושלים.

התקשרו עכשיו לפני שהמלאי יגמר: 0534-135-183.

סגולות לחג הפסח הגאון הרב יוסף חיים אוהב ציון שליט"א פו"צ, מרבני בית הכנסת "מוסאיוף" ירושלים

סגולה לאחוז המלח בעומר מועיל לעין הרע ומועיל כמו קמיע

בסידור בית הבחירה להגאון ר' אברהם חמוי זצוק"ל (דף צ"א ע"ב אות ט"ז) וז"ל, סגולה וסוד גדול בלילה הראשונה של ספירת העומר יקח בידו מעט מלח ויקרא עליו מזמור מזמורים אלו שיר המעלות לדוד שמחתי וכו' ומזמור קל"א לא גבה לבי וכו' ומזמור קל"ג הנה מה טוב וכו' ואח"כ יקרא פרשת העומר ככתוב לפניך ויאמר אח"כ תפילה זו יה"ר מלפניך ה' או"א בזכות ספירת העומר אשר ציונתו בתורתך ובזכות שמותיך הקדושים וטהורים היוצאים מהמזמורים הללו היוצאים מראשי תיבות וסופי תיבות ובזכות אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב שיהיה זה המלח לי לשמי פב"פ או לשם מי שירצה ולכל מי שישא המלח הזה עליו יהיה לו למגן וצינה מדבר וממגפה ומעין הרע ומכל דבר רע אכ"ר, ואח"כ יתן המלח בידו ויספור העומר וכן יעשה כל ימי הספירה ויזהר של ישים המלח על הארץ ושיהיה בידו בשעת ברכה ואח"כ יהיה מסוגל הרבה לעין הרע ויועיל כמו קמיע מומחה ופקיע, מספר כתב יד ועיין בסה"ק דבק מא"ח (מערכת ו' אות ט"ז).

שיירי הכוס של שפוך המתך מסוגל לפרנסה

בספר הלכה של פסח (ח"ב ע"ח שכ"ב) הביא מספר הגדה שלימה שהובא שם מהגש"פ כת"י שכל מי ששותה מכוס ששופכין ממנו לעשר מכות ומה שנשאר ממנו שותהו בתוך הסעודה מובטח לו שלא יהיו מזונותיו של אותה שנה מצומצמים אלא מרווחים בעזה"י.

סגולה לברך הבנים בליל פסח

בלילה זה בירך יצחק את יעקב כדאיתא בפרי דר"א פרק ל"ב ולכן סגולה לברך הבנים וכ"כ בספר ויגש משה (סימן ט') וז"ל, מיהו בליל פסח נכון להדר לברך את הבנים כי אז נתברך יעקב אבינו והזמן מוסגל לזה, ועיין בקונטרס נחלי בינה אות קכ"א שבפסח עונים על כל הבקשות וממלאין משאלות לב כל אחד לטובה ובספר אהל שלמה (דף נ"ה) כתב שהגה"ק בעל תפארת שלמה ז"ל דרכו בקודש היה לומר קודם הסדר תפילות ובקשות שונות והיה אומר רבש"ע הושיע נא שכל החולים יתרפאו רפואה שלימה, וכל הבעלי מומים יתרפאו וכל עמך בית ישראל הצריכים פרנסה יתברכו בפרנסה ובהשפעות טובות וכל הרשעים יחזרו בתשובה שלימה וכל נשמות הצריכים תיקון יהיה להם תיקון ויהיה להם עליה וכדומה מאלו התפילות עכ"ל.

אמירת ההגדה סגולה לבנים

נאמר בתורה (שמות י"ג, ח') והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, וכתב רבינו האור החיים הקדוש עה"פ שם בזה"ל, עוד ירצה באמרו לאמר. להיות שנאמר והגדת לבנך תינח אם יש לו בן אם אין לו בן יהיה פטור תלמוד לומר לאמר שעכ"פ צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו וא"כ למה אמר לבנך. ואולי שבאמצעות היתור אני מבין כן ולא בלא היתור. "ואפשר עוד שירמוז באמרו והגדת לבנך שאם יגיד הגדה האמורה בענין ויזכהו ה' שיגיד לבנו" נפק"ל מדבריו דאמירת ההגדה היא סגולה לבנים. וראיתי בספר כסא אליהו להג"ר ישעיה אשר זעליג מרגליות זצוק"ל אות כ"ב שהביא דברי האו"ח הנ"ל וכתב בזה"ל, אחים לעצה זו תלמידי אור שבעת הימים מרן הבעש"ט זי"ע כאשר שמעתי מאאמו"ר ז"ל שאמר בשם קדשם "כאן הבן שואל" שפירושו כאן יפה כח הבן להיות שואל כענין לפני ה' ישפוך שיחו יבקש רחמים ממי שהבנים שלו השקיפה ממעון קדשך וברך בבנים כי בעת ששואלין בהלכות פסח עת רצון הוא כאב את בן ירצה ותפילה של אדם נשמעת בקול רנה וישועה והאב זוכה לבן בנו, ובכח ובעושר ובחכמה ובשנות חיים עכ"ל.

גיליונות חג פסח ה'תשפ"ג יוצא לאור בחסות:

בעז"ה מיד לאחר חג הפסח
יפתח בעיר בני ברק קורס

הלכות חופה וקידושין

הקורס מועבר בצורה בהירה ומתומצת עם דפי סיכום מקיפים ערוכים בצורה ייחודית המסייעת לקליטת החומר בזיכרון!

עלות הקורס מסובסדת לעשרים הנרשמים הראשונים
200 ₪ לחודש בלבד!

הקורס יתקיים פעם בשבוע
בין השעות 20:00 - 22:00
משך הקורס כשנה

< הרישום נסגר בכ"ח בניסן - הזדרזו להירשם ולהבטיח את מקומכם! >

לרישום:
במייל melizei.yosher@gmail.com — 052-714-2437 בטלפון

*ניתן לקבל שיעור דוגמא במייל

גם אתה יכול לעבור את מבחני הרבנות בקלות!

מילתא דבדיחותא

10. אישה דופקת אל השכנה בערב פסח ושואלת: "אם אפשר את הסמרטוט לחמש דקות" אומרת לה השכנה: "הוא הלך כרגע להתפלל הוא יחזור בעוד רבע שעה....."
11. שנה שניה ברציפות הרבנות החליטה גם השנה אין צורך להחביא את האפיקומן אין להורים כסף למתנות.....
12. ההתעמלות של ערב פסח גמרה אותי, תרים ת'רגליים.. תוריד ת'רגליים.. תרים ת'רגליים.. תוריד ת'רגליים.. תפסיקו לנקות....."
13. פגשתי רבאיי רפורמי שאמר לי לקנות לאשתי מתנה לפסח גרביים אמרתי לו 'מה הקשר??' אמר לי 'חייב אדם לשמח את אשתו ברגל' בתגובה הרמתי לו בעיטה מסוכבת לפנים!!! ההוא המום! 'מה זה???' אמרתי לו 'מה מה? חייב אדם להקביל פני רבו ברגל....."
14. ערב פסח נשברה לי האסלה הלכתי לקנות חדשה ובאמצע הדרך האסלה על כתפי כולי מזיע אומר לי ברסק'ער: 'אווו פששש איזה חומר'ה איזה חומר'ה על זה עדיין לא חשבת....."

המשך הבדיחות בחלק ב'

ניתן לקבל אצל המפיצים היקרים בכל עיר ועיר.
או במייל: a05832349@gmail.com

גיליונות פסח ה'תשפ"ג יו"ל בהסות:

הבטחתי לפרסם

התפללתי בציון הקדוש של חכם ששון מזרחי זיע"א

אמרתי פרשת הקטורת, נתתי פרוטה לצדקה, קבלתי על עצמי לשוב בתשובה, בקשתי בקשה ולאחר כמה זמן נושעתי.
הציון נמצא בבית החיים סנהדריה בירושלים

הודעה משמחת:

לגבאי בתי מדרשים
הנהלת ישיבות בין הזמנים
מארגני שיעורי תורה

ניתן להזמין מבחר מצגות מרתקות של 'פלאי התורה', וכן מבחר הרצאות מעצימות ומשמחות, מהמרצה הנודע הרה"ג ר' דוד נתנאל שווארץ שליט"א

לפרטים והזמנות:

0527156981
37890n@gmail.com

כורך במחיר מוזל

ספר גדול - 12 ש"ח
ספר בינוני - 8 ש"ח
ספר קטן - 6 ש"ח

054-8590124

גמ"ח הקלדות

דברי תורה | מסמכים
0534-135-183

לארגון: "ושננתם לבניך"

דרושים: גמרות (עדיף קטנות וכריכה רכה) עם ביאור.
(כגון: שוטנשטיין, מתיבתא, ושננתם)
משומשות או חדשות אך אתם לא צריכים, עדיפות לסדרים נשים ונויקין.
נשמח מאוד לקבלם במספר: 058-324-9966 רפאל.
ובזכות התורה ולומדיה ינצל העולם.

לא נפסיק אתג' השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות וכדו' 0534-135-183
לשליחת בדיחות או הערות והארות: דוא"ל: a05832349@gmail.com
מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ז

וזארט לזג פסה.

יציאת מצרים - יסוד האמונה במצוות רבות מזכירים אנו "זכר ליציאת מצרים": בקידוש, בקריאת שמע, בתפילין, ועוד. אולם פעם אחת בשנה, בליל הסדר, מצוה עלינו לא רק לזכור את יציאת מצרים, אלא לספר. "וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח".

אומר "ספר החינוך": "משורשי מצוה זו, כי הוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ואמונתנו, לפי שהוא לנו אות ומופת גמור בחידוש העולם, וכי יש אלוה קדמון חפץ ויכול, פועל כל הנמצאות הוא, ובידו לשנותם כפי שיחפוץ בכל זמן מן הזמנים, כמו שעשה במצרים ששינה טבעי העולם בשבילנו, ועשה לנו אותות מחודשים גדולים ועצומים. הלוא זה משתק כל כופר בחידוש העולם, ומקיים האמונה בידיעת ה' ברוך הוא".

אופן הסיפור כתב בספר יסוד ושורש העבודה: "מצות עשה של סיפור יציאת מצרים בלילה הזה, הוא על כל איש מאישי ישראל עם קדוש, אף אם הוא יחידי על שולחנו... עיקר מצות הסיפור היא לבניו ולבני ביתו, להודיע להם גבורותיו יתברך... לפרסם להם גודל הנסים וגבורות ונפלאות של בוראנו, יתברך שמו ויתעלה. ולא די לפרש להם כלליות הנסים מה שכתוב בהגדה, אלא לפרט ולבאר באר היטב כל נס ונס, על פי מה שנמצא כתוב בגמרא ובמדרשים. וראוי לכל יודע ספר, מקודם פסח לחפש בכל הספרים... ולספר פרטיהם לבני ביתו בליל שימור פסח, כדי להגדיל בעיניהם הנס, ויתנו בליבם יותר שבה והודיה לבורא יתברך שמו ויתעלה".

הדבר תורה לע"נ: ר' משה בן יוכבד, ר' יעקב בן כוכבה, נורית בת טאוס שושנה, דניאל בן חנה.

לא היה מעולם!

דבר כזה לא היה מעולם!

כל החוברות - בספר אחד!

יצא לאור ספר הבדיחות!

'לא נפסיק את השמחה'

1,500 בדיחות. 228 עמודים.

מחיר מיוחד לרגל ההשקה 50 ש"ח

מיד לאחר חג פסח מחיר הספר: 70 ש"ח

בספר יש בדיחות ל: חגי תשרי, חנוכה, פורים, פסח, חתן כלה (+ החלק החדש) וכמובן בדיחות מחלקים: 1, 2, 3, 4.

עוד פרטים בעמוד 3!

מילתא דבדיחותא

המשך מחלק א'

15. כשיצאו עם ישראל ממצרים אמר שרו של מצרים 'הרי גזרו עליהם 400 שנה ובפועל הם היו רק 210 שנים אז למה מוציאים אותם?' ענו לו 'לא נאמר דוקא במצרים לכן נשלים להם את השעבוד בנקיונות לפסח!...'

16. סדר הכנת כוס קפה בערבי פסחים: קם הולך למטבח, לוקח כוס הולך לאמבטיה כדי לקחת כפית, חוזר למטבח להביא קפה, נזכר שהסוכר ליד הכיור במרפסת, הולך להביא, הולך למטבח כדי לשים מים חמים וחלב, נזכר ששכח את הכפית בכלי של הסוכר ליד הכיור במרפסת, מערבב את הקפה עם האצבע, הולך לארון במקלחת כדי להניח משהו על הכווייה, זה לא שם, לוקח את הקפה שהספיק להתקרר, ויושב בחדר מדרגות.....

מילתא דבדיהותא

17. תפילת הדרך לחג פסח!!

יהי רצון מלפניך השם אלוקינו ואלוקי אבותינו
שתוליכנו לשלום ותצעידנו לשלום
ותדריכנו לשלום ותסמכנו לשלום
ותגיענו לערב בדיקת חמץ בחיים ולשמחה ולשלום (ותחזירנו לשלום)
ותצילנו מכף כל אקונומיקה וסנט מוריס וערבוב של סנו ז'אוול עם אנטי קלאק
בדרך ומכל מיני סופות חול יום אחרי שניקינו חלונות
המתרגשות ובאות לעולם,
ותשלח כפפה שתגן על ידינו מכל מעשה ידינו,
ותיתן את ילדינו לחן ולחסד ולרחמים,
לאוכל מוצק שלא כולל רק קורנפלקס או עוגיות שנשארו מפורים,
בעיניך ובעיני כל רואינו, ותגמלנו חסדים טובים,
ותשמע קול תפילת בעלינו המתחננים לטיפת שפיות כאשר אנו שוטפות קירות עם צינור,
כי אתה שומע תפילת כל פה.
ברוך אתה השם שומע תפילה.....

18. שיכור אחד אמר אם אני הייתי משה רבנו במקום לעשות 10 מכות ו-4 כוסות, הייתי עושה 4 מכות ו-10 כוסות.....

19. איש אחד שאל את אשתו בערב פסח 'איך אני יכול לעזור לך?' אמרה לו האשה 'העזרה הכי טובה היא שתלך מהבית!' אמר 'בסדר' יצא מהבית וחזר אחרי שעתים, אמרה לו אישתו 'מה כבר חזרתה?!' ענה- 'חלאס כמה אני יכול לעזור לך.....'

'ממלכת השמחה'

גיליון 'לא נפסיק את השמחה' מאחל:

חג פסח כשר שמח

לעשרות המנויים
ברחבי העולם.

למאות המפיצים
ברחבי הארץ.

לאלפי הקוראים.

לכל בית ישראל.

מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון

22 כרכי: יציאתכם ואוהבכם

שם השמחה: מאיר פנחסי הי"ו ולא צוות 'אמלכת השמחה'

מילתא דבדיחותא

20. הידעת?! הקראים אוכלים בליל הסדר רק טונה מלפפון חמוץ זיתים כרוב כבוש וכדומה שכן במקרא נאמר: "ליל שימורים הוא....."
21. אברך ליטאי אחד הולך עם המשפחה המורחבת בפארק בפסח לפתע מחליקה החמות לאגם ומתחילה לצעוק ולבלוע מים מיד אישתו נזעקת 'תציל את אמא שלי' ענה לה 'כל הנזהר ממהו חמו'ס בפסח מובטח לו שהוא בן העולם הבא.....'
23. כתוב שמי שיש לו דין עם גוי יקבענו בחודש אדר ונראה שמי שיש לו דין עם הרפורמים יקבענו לחודש ניסן שכן נאמר בו "לכל בני ישראל לא יחרץ 'כלב' לשוננו....."
24. הדבר הכי מעצבן בחודש אדר: ש'משנכנס אדר' ממשיך עד פורים אח"כ כבר נזכרים 'בעבדים היינו.....'
25. הדבר הכי מצחיק אצל התימנים בליל הסדר זה שהכזיתות שלהם זה הכי מדויקות.....

הזדמנות אחרונה לספר הבדיחות ב- 50 נח!

כל ה- 9 חוברות הבדיחות שיצאו עד היום ע"י המערכת:

1. לא נפסיק את השמחה חלק 1.	6. חג פורים.
2. לא נפסיק את השמחה חלק 2.	7. חג פסח.
3. לא נפסיק את השמחה חלק 3.	8. משמח חתן וכלה חלק 1.
4. לא נפסיק את השמחה חלק 4.	9. משמח חתן וכלה חלק 2.
5. חגי תשרי.	ועוד הרבה הוספות, בדיחות על חנוכה וכדו'
- כל זווה בספר אחד 228 עמודים, 1,500 בדיחות, עם הרבה בדיחות חדשות ונוספות שלא היו בחוברות.

מחיר הספר 50 נח!

לאחר חג פסח 70 נח.

המכירה נמצאת ברחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים ||| אך ורק בתיאום מראש!
או משלוח חינם ברוב שכונות ירושלים.

התקשרו עכשיו לפני שהמלאי יגמר: 0534-135-183.

מילתא דבדיחותא

26. עשינו סקר מה המצווה שהכי אוהבים בפסח להלן התשובות שקיבלנו:
ישיב'ע בוחר - המצות ברור.
האברך - וסיפרת לבינך...
החסיד - הביצים... (זכר לקרבן חגיגה)
כלה טריה - התכשיטים...
חתן טרי- הגביע מכסף...
סבתא - הנכדים...
בריסק'ער - רובה חדשה בין הבלטות....
צרפתי - יין...
הספרדים - על האש...
פולני - המרור...
תימני - הקמחא דפסחא..
פרסי - כנ"ל ברור רק שהאחרון לא השאיר לי הרבה....
כל עם ישראל - לקרוא את ספר הבדיחות החדש 'לא נפסיק את השמחה'
עקרת בית - ה'ניקיון'....וואהו

המשך הבדיחות בחלק ג'

ואלה יעמדו על הברכה!

נא לא לקרוא את הפרסומות בשבת!

הבטחתי לפרסם

התפללתי בציון הקדוש של חכם ששון מזרחי זיע"א

אמרתי פרשת הקטורת, נתתי פרוטה לצדקה, קבלתי על עצמי לשוב בתשובה,
בקשתי בקשה ולאחר כמה זמן נושעתי.
הציון נמצא בבית החיים סנהדריה בירושלים

הודעה משמחת:

לגבאי בתי מדרשים הנהלת ישיבות בין הזמנים

מארגני שיעורי תורה

ניתן להזמין מבחר מצגות מרתקות של 'פלאי התורה',

וכן מבחר הרצאות מעצימות ומשמחות

מהמרצה הנודע הרה"ג ר' דוד נתנאל שווארץ שליט"א

לפרטים והזמנות:

0527156981

37890n@gmail.com

כורך במחיר מוזל

ספר גדול - 12 ש"ח

ספר בינוני - 8 ש"ח

ספר קטן - 6 ש"ח

054-8590124

פרסם ותתפרסם.

פרסום בעלון החל מ- 10 ש"ח

העלון מופץ ב- 8,000 עותקים

+ 5,000 בדיגיטלי.

0534-135-183

לא נבס"ק אתג' השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות וכדו' 0534-135-183
לשליחת בדיחות או הערות והארות: דוא"ל: a05832349@gmail.com
מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ו

סדר קרבן פסח פיצד?

הבעל - קרבן פסח

האשה - קרבן תמיד

הילדים - קרבן חגיגה

הרב שעונה על השאלות - קרבן ציבור

ה'שיבע בחור' שמסייד את התקרה - קרבן עולה

הילד שפורר וופל בחדר - קרבן אשם (ואח"כ הוא יהיה גם תלוי)

הילד שמוריד ומעלה את הכלים - קרבן עולה ויורד

הילד שהלך לסחוב את התפו"א מהחלוקה - קרבן נדבה

הנשואים שהתנחלו החג אצל ההורים - קרבן תודה

הבעל לפני פסח שצריך לשלם את כל התשלומים - קרבן שלמים

אחרי פסח כשהצ'קים חוזרים - קרבן עני

עליה השלם כל הקרבנות כולם.

מילתא דבדיחותא

27. מה ההבדל בין ספרדים לאשכנזים: שאלו ילד אשכנזי: מה המאכל המיוחד של פסח? ענה: 'תפו"א' ושאלו ילד ספרדי מה המאכל המיוחד של פסח? ענה: 'על האש'.....'
28. סבתא אחת הגיע לליל הסדר לבן שלה איך שנכנסה בא הנכד ואומר לסבתא: "איזה יופי סבתא עכשיו יש לנו הכל" אמרה לו הסבתא "למה? חמוד" אמר לה הנכד: "כי כשאבא אמר לאמא 'סבתא באה לליל הסדר' אמא אמרה: יופי רק זה מה שחסר לי....."
29. נשות ישראל זיכרו אבק זה לא חמץ והבעל לא קרבן עולה ויורד (על הסולם) והילדים הם לא קרבן פסח.....
30. פעם פנתה אשה לבעלה בערב פסח, ובקשה שיעזור לה יותר. ענה הבעל: "את יודעת מפני מה אומרים שבזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים? מכיוון שהן לקחו על עצמן להשלים כל שנה בערב פסח, את עבודת הפרך....."
31. יוסי: אבא, בני ישראל הלכו 40 שנה במדבר נכון אבא? אבא: נכון יוסי: ובזכותם אנחנו חוגגים את פסח. אבא: נכון. יוסי: אז למה אין חופש 40 שנה.....

הזדמנות אחרונה!

אל תגידו לא שמענו!

נשאר כמות מצומצמת מאוד מספר הבדיחות:

'לא נפסיק את השמחה'

228 עמודים ||| 1,500 בדיחות

הזמינו עכשיו: 0534-135-183

מתיר 50 ₪!

מיד לאחר חג פסח 70 ₪

מילתא דבדיהותא

פרק שירה לערב פסח:

- אקונומיקה מה היא אומרת? "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".
- סקוטש מה הוא אומר? "סבוני גם סבבוני".
- נוזל ניקוי מה הוא אומר? "נקי כפיים ובר לבב".
- סמרטוט רצפה מה הוא אומר? "על זאת יתפלל... רק לשטף מים רבים".
- סבון כלים מה הוא אומר? "כל כלי יוצר עלייך לא יצלח".
- מסיר שומנים מה הוא אומר? "ואת כל הרשעים ישמיד".
- שואב אבק מה הוא אומר? "למען בית ה' אלוקינו אבק-שה טוב לך".
- כפפות גומי מה הן אומרות? "וקשרתם אותם לאות על ידכם".
- נייר כסף מה הוא אומר? "כי זה כמה נכסוף נכסף".
- עקרת בית מה היא אומרת? "ה', מה רבו צרי רבים קמים עלי".
- בעל הבית מה הוא אומר? "ברוך שלא עשני עבד".
- התינוק מה הוא אומר? "כי אבי ואמי עזבוני".

דבר כזה בתולדות השמחה לא היה מעולם!

כל ה-9 חוברות הבדיחות שיצאו עד היום ע"י המערכת:

1. לא נפסיק את השמחה חלק 1.
2. לא נפסיק את השמחה חלק 2.
3. לא נפסיק את השמחה חלק 3.
4. לא נפסיק את השמחה חלק 4.
5. חגי תשרי. ועוד הרבה הוספות, בדיחות על חנוכה וכדו' כל זווה בספר אחד 228 עמודים, 1,500 בדיחות, עם הרבה בדיחות חדשות ונוספות שלא היו בחוברות.

מחיר הספר 50 ₪!

לאחר חג פסח 70 ₪.

המכירה נמצאת ברחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים ||| אך ורק בתיאום מראש!
או משלוח חינם ברוב שכונות ירושלים.

התקשרו עכשיו לפני שהמלאי יגמר: 0534-135-183.

מילתא דבדיחותא

32. חשוב לדעת!!! שבליל הסדר ישתדל אדם לא לריב עם אשתו, בכדי שהילדים ישאלו מה נשתנה.....
33. חג הפסח זו הוכחה לכך שאפשר לפתור הכל במכות.....
34. ההבדל בין פעם להיום!! פעם בני ישראל הלכו במדבר והסתדרו בסוף. היום חצי שעה בוואדי בערבה וכבר יש מסוקים באוויר.....
35. נסעתי בפסח להשתתף בברכת הכוהנים בכותל. ניגש אלי כהן צעיר אחד ובקש את הטלית שלי והיה לי ברור שהסיכוי שאני אראה אותה חוזרת אלי שוב, אפסי. אז אמרתי לו: "קח את הטלית ואני אשמור לך על הנעלים....."
36. שדכניות מדווחות: לקראת חג הפסח גובר הביקוש לשידוכים מעדות המזרח.....

אפשר לומר במילה אחד.

העלונים של פסח מביאים 'ושמחת בחגיך' למהדרין.

גיוואלד!

שמועה שמענו ותרגז בטננו היתכן כדבר הזה אשר יש מאחינו בית ישראל השרויים בעצבות נוראה. ובפרט בתקופה שלנו, שהמחירים עולים, הדירות עולות, הדלק עולה, הכל עולה ועולה, ומיליוני אנשים נכנסים לעצבות ודיכאון.

היתכן!?

שאלפי אנשים בעולם בכלל, ובארץ ישראל בפרט לא שמחים, ובעיקר עצובים ומודאגים ושואלים מה יהיה?, וכאן השמחה שואלת:

איה כבודי??

כך כל עם ישראל ילדים, נשים, גברים, זקנים, בחורים, אברכים. ספרדים, אשכנזים, חסידים, חבדניקים, ברסלבים, ליטאים, דתי-לאומי, תמנים, בקיצור יהודים.

וכולנו מוחים מחאה נמרצת!

וקונים את ספר הבדיחות במחיר מצחיק של 50 ₪

שכולל כ- 1,500 בדיחות מצחיקות, בתוך 228 עמודים.

אנו קוראים לציבור הנשמע לאזהרתנו ולהזמין את הספר הבדיחות בפלאפון:

0534-135-183

גם אתה יכול לעבור

את מבחני הרבנות

בקלות!

בעז"ה מיד לאחר חג הפסח
יפתח בעיר בני ברק קורס

הלכות חופה וקידושין

הקורס מועבר בצורה בהירה ומתמצתת עם דפי סיכום מקיפים
ערוכים בצורה ייחודית המסייעת לקליטת החומר בזיכרון!

עלות הקורס מסובסדת
לעשרים הנרשמים הראשונים
200 ₪ לחודש בלבד!

הקורס יתקיים פעם בשבוע
בין השעות 20:00 - 22:00
משך הקורס כשנה

< הרישום נסגר בכ"ח בניסן! • הזדרזו להירשם ולהבטיח את מקומכם! >

לרישום:

בטלפון 052-714-2437 — melizei.yosher@gmail.com במייל

*ניתן לקבל שיעור דוגמא במייל

שירות
ויחס
אישי

משלוחים
לכל חלקי
העיר

תתקדם

לשירות המהיר של ספיד

ספיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

קבלו את החוות המצוינות למינימום המחירים ולמינימום הזמן!

02-500-4569

מרכז מסחרי רח' פנים מאירות 8 ירושלים

דוא"ל So25004569@Gmail.com

« קווי תחבורה למקום: 3, 9, 16, 51, 52, 57, 59 »